UDK 657/685:336 Nakladnik: HZ RIF 10000 Zagreb J. Gotovca 1/II www.rif.hr e-mail: rif@rif.hr Godina LXI LISTOPAD 2015

RAČUNOVODSTVO i financije

hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika 1954

10 2015

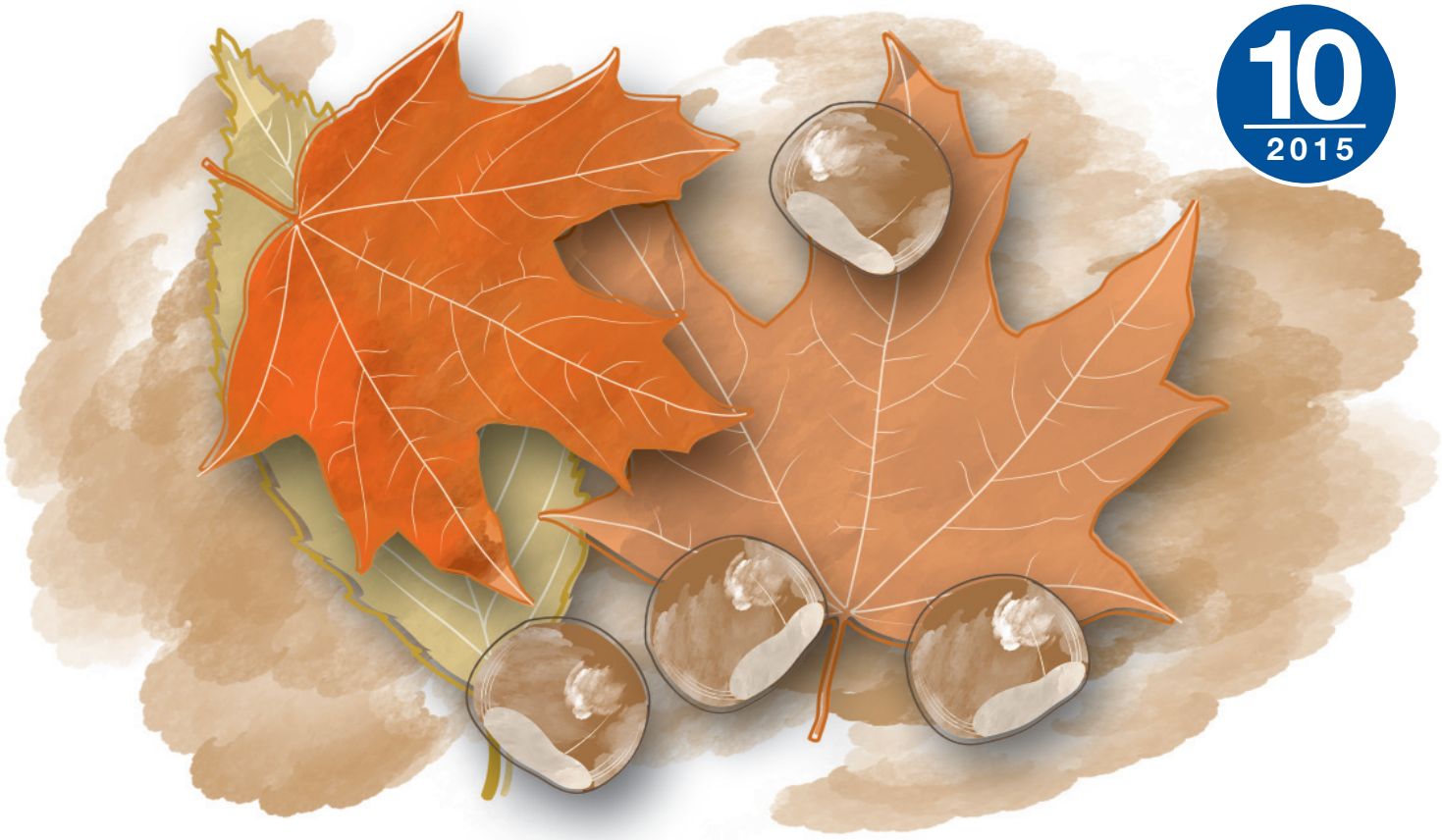

IZ SADRŽAJA:

- Izmjene i dopune Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o potrošačkom kreditiranju
- Pravilnik o strukturi i sadržaju GFI
- Osiguranje potraživanja radnika u slučaju blokade računa poslodavca
- Naknada za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu i profesionalnom bolešću
- Novine u obveznom mirovinskom osiguranju od 1. rujna 2015. godine

NAJAVA:

- **Radionice** www.rif.hr

T I S K A N I C A

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb

SYNESIS

za male poduzetnike

poslovni software
s fiskalizacijom,
naravno

Neograničen broj poslovnih knjiga i stavaka
Neograničen broj radnih stanica u mreži
Automatski zaključak poslovne godine
Automatski prelazak u novu godinu
Automatsko knjiženje u financijsko, PDV, KPI,
Automatska izrada PDV, ID i drugih obrazaca
Automatska izrada bilanci i drugih izvještaja...
Slanje dokumenata e-mailom iz programa,

više informacija o programu na:

www.pupilla.hr

Ovlašteni distributeri

Galion RI d.o.o. Rijeka Adamićeva 13/III 051/212-418
Pin Našice Kralja Tomislava 2 031/617-208
Ex professo d.o.o. Vinkovci Duga ulica 24 032/337-307
Den d.o.o. Pula, Valica 11, 052/501-991
Viant d.o.o. Split, Zrinsko-Frankopanska 43, 098/320-504
Sokoli Našice, P.Preradovića 15, 031/617-886
Fimirgo d.o.o. Osijek, Kestenova 33, 031/280-870
Iligsoft d.o.o. Slavonski Brod, Ljudevita Gaja 11, 035/400-040
Mari d.o.o. Varaždin J. Draškovića 2 042/314-400

CIJENE MODULA BEZ PDV-a (u kunama)

Autoservis	700
Blagajna	500
Članarine i naknade	700
e-obrasci	500
Financijsko	700
Fiskalizacija	400
Honorari	500
Inventar	700
Izvoz	700
Kadrovi	500
Kamate	300
Knjiga gostiju	700
Knjiga udjela	300
Komercijalisti	500
Komisija	500
Locco vožnja	300
Maloprodaja	700
Materijalno	500
Montaža	500
Obrt	700
Odluke i zapisnici	300
PDV	700
Plaća	700
Platni promet	500
Povratna naknada	300
Prodaja	700
Profitni centri	700
Proizvodnja	700
Proizvodnja II	700
Proračun I	700
Proračun II	700
Putni troškovi	500
Recepcija	700
Restoran	700
Robno	500
SynesisPOS	700
Servis	700
Uvoz	700
Završni račun	700

pupilla@zg.t-com.hr
tel: 01/3097-712
tel: 01/3097-713
fax:01/3097-714
Pupilla d.o.o. Zagreb
Sokolgradska 7

SADRŽAJ

AKTUALNE TEME

- **Izmjene i dopune Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o potrošačkom kreditiranju**
  Željko Deković, mag. oec. 7

RAČUNOVODSTVO

FINANCIJSKO RAČUNOVODSTVO

- **Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja**
  Domagoj Bakran, mag. oec., Ivica Milčić, univ. spec. oec. ... 11
- **Izvještaj o promjenama kapitala**
  dr. sc. Ivan Čevizović 15
- **Pregled promjena u novom Zakonu o računovodstvu**
  dr. sc. Ana Ježovita 17
- **Kontni plan poduzetnika u zemljama Europske unije**
  dr. sc. Mirjana Hladika, Ivica Milčić, univ. spec. oec. 24
- **Računovodstveni i porezni tretman uvoza dobara**
  Domagoj Bakran, mag. oec. 28
- **Računovodstveno praćenje i porezne aktualnosti kod prodaje cvijeća**
  mr. sc. Miljenka Cutvarić 31
- **Podjela društva kapitala s preuzimanjem**
  Domagoj Bakran, mag. oec., Luka Orlović, univ. spec. oec. . 38

UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

- **Pripreme za izradu godišnjeg plana poduzeća za 2016. godinu**
  prof. dr. sc. Danimir Gulin 45

REVIZIJA

EKSTERNA REVIZIJA

- **Testovi kontrola u reviziji**
  mr. sc. Silvija Pretnar Abičić 48

INTERNA REVIZIJA

- **Zašto nam treba revizijski odbor?**
  prof. dr. sc. Boris Tušek 53

POREZI

OPZ

- **Podnošenje prijedloga za sklapanje porezne nagodbe**
  mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović 57

POREZ NA DOHODAK

- **Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada ostvarenog u institucijama Europske unije**
  Dalibor Legac, dipl. iur., Željko Martinović, dipl. oec. 63

POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

- **Obračun PDV-a prema naplaćenim naknadama**
  mr. sc. Miljenka Cutvarić 68
- **e-Računi**
  Andreja Kajtaz, dipl. oec. 71

PLAĆE I SOCIJALNO OSIGURANJE

PLAĆE I NAKNADE

- **Osiguranje potraživanja radnika u slučaju blokade računa poslodavca**
  Zoran Ostović 74
- **Obrazac JOPPD za zatezne kamate na doprinos za II. stup**
  dr. sc. Marija Zuber 78
- **Naknada za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu i profesionalnom bolešću**
  dr. sc. Marija Zuber 82
- **Naknada pripadnicima operativnih snaga zaštite i spašavanja za vrijeme mobilizacije i sudjelovanja u akcijama pružanja pomoći**
  Dražen Opalić 88

MIROVINSKO OSIGURANJE

- **Novine u obveznom mirovinskom osiguranju od 1. rujna 2015. godine**
  Ljiljana Marušić, dipl. oec. 95
- **Kontrola podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja**
  Vesna Dejanović, dipl. oec. 97

GRANSKE SPECIFIČNOSTI

POSLOVANJE OBRTNIKA

- **Nabava osobnih automobila na leasing kod obrtnika - evidencija i obračun poreza**
  mr. sc. Miljenka Cutvarić 108
- **Primjena nacionalne referentne kamatne stope u hrvatskom bankarstvu**
  Željko Deković, mag. oec. 113

ZAKONODAVSTVO I PRAVNA PRAKSA

RADNO PRAVO

- **Oslobođenje od preostalih obveza dužnika pojedinca po novom Stečajnom zakonu**
  mr. Darko Terek 123
- **Kontrola bolovanja radnika**
  mr. Darko Terek 126
- **Što donose Izmjene i dopune Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima**
  Tajana Zlabnik, dipl. iur. 128
- **Prethodna suglasnost za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem**
  Dunja Šarić, dipl. iur. 130

MAKROEKONOMSKA KRETANJA

PRAKSA EUROPSKE UNIJE

- **EU fondovi: Nepravilnosti i financijske ispravke prilikom provođenja javne nabave u projektima financiranim EU sredstvima**
  mr. sc. Božana Bešlić 132

MIŠLJENJA MINISTARSTVA FINANCIJA 137
NOVI PROPISI 141
OBAVIJESTI 142
VIJESTI IZ UDRUGA I HZRIF-a 149

RAČUNOVODSTVO i financije

HRVATSKA ZAJEDNICA RAČUNOVOĐA I FINANCIJSKIH DJELATNIKA

ZAGREB
Jakova Gotovca 1/II, poštanski pretinac 732

Nakladnik: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb

Za nakladnika: mr. sc. Bogomil Cota, predsjednik HZRIF

IBAN: HR1423600001101241118
OIB: 75508100288

ISSN 0350-4506
9 770350 450008

PUNOPRAVNA ČLANICA

International Federation of Accountants
Međunarodna federacija računovođa

International Accounting Standards Board

ECIIA Europska konfederacija instituta internih revizora

Internet adresa: http : // www.rif.hr
E-mail: rif@rif.hr
Tajništvo: 01 / 4686-502
Savjetnici: 01 / 4686-506
Glavni urednik: 01 / 4686-505
Pretplata i administracija: 01 / 4686-500
Telefaks: 01 / 4686-496, 4686-497

Glavni urednik: prof. dr. sc. Danimir Gulin
Voditelj Stručne službe: Ivica Milčić, univ. spec. oec.,
Urednici savjetnici: Domagoj Bakran, mag. oec., mr. sc. Miljenka Cutvarić, dr. sc. Ivan Čevizović, Ivica Milčić, dipl. oec., mr. sc. Andreja Milić, mr. sc. Jasna Nikić, mr. sc. Kornelija Sirovica, Dunja Šarić, dipl. iur., dr. sc. Marija Zuber

Uredništvo: Domagoj Bakran, mag. oec., mr. sc. Dalibor Briški, mr. sc. Bogomil Cota, mr. sc. Miljenka Cutvarić, dr. sc. Ivan Čevizović, izv. prof. dr. sc. Ivana Dražić Lutilsky, Slaven Đuroković, prof. dr. sc. Danimir Gulin, dr. sc. Mirjana Hladika, mr. sc. Ivana Jakir Bajo, Mladenka Karačić, dr. sc. Silvana Kostešić, izv. prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer, Ivica Milčić, univ. spec. oec., mr. sc. Andreja Milić, mr. sc. Jasna Nikić, prof. dr. sc. Silvije Orsag, izv. prof. dr. sc. Hrvoje Perčević, dr. sc. Branka Remenarić, mr. Jozo Serdarušić, doc. dr. sc. Sanja Sever Mališ, dr. sc. Ivana Sever, Nada Svete, mr. sc. Kornelija Sirovica, Dunja Šarić, prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević, mr. Darko Terek, prof. dr. sc. Boris Tušek, dr. sc. Marija Zuber, prof. dr. sc. Lajoš Žager

Predsjednik Izdavačkog savjeta: prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević

Članovi izdavačkog savjeta: Zdenko Balen, Mislav Blažić, Josip Branković, Ivica Crnić, mr. sc. Bogomil Cota, Željko Faber, prof. dr. sc. Danimir Gulin, prof. dr. sc. Ljubo Jurčić, Miroslav Kožul, Ante Knezović, dr. Vladimir Lasić, mr. sc. Slavko Leko, prof. dr. sc. Vlado Leko, prof. dr. sc. Branimir Marković, Ratko Marković, prof. dr. sc. Lorena Mošnja Škare, prof. dr. sc. Josipa Mrša, prof. dr. sc. Silvije Orsag, mr. sc. Zvonimir Pavić, prof. dr. sc. Milena Peršić, mr. sc. Slavica Pezer-Blečić, prof. dr. sc. Branka Ramljak, Rajko Škarić, prof. dr. sc. Boris Tušek, prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević, prof. dr. sc. Vesna Vašiček, prof. dr. sc. Katarina Žager, prof. dr. sc. Lajoš Žager

Časopis izlazi jedanput mjesečno. Godišnja pretplata za 2015. godinu iznosi 1.298,00 kn (PDV uračunan).
INTERNET IZDANJE (PDV uračunan) 998,00 KN.

Redakcija ovoga broja dovršena je 29. rujna 2015.

Priprema: Miljenka Stanković, Željka Pervan
Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o., Trg maršala Tita 14, Zagreb, tel. 01/4564-430
Slika naslovnice: Zoran Skorić (Zagreb).

Pretplata za časopis "Računovodstvo i financije" s prilogom ***"Riznica" za 2015.*** godinu s ***uključenim PDV-om***

1.	*Tiskano izdanje*	*1.298,00 kn*
2.	*Internet izdanje*	*998,00 kn*
3.	*Tiskano + Internet izdanje*	*1.796,00 kn*

PRETPLATA UKLJUČUJE:
- ***12 brojeva časopisa "Računovodstvo i financije"*** s prilogom ***"Riznica"***
- ***prilog RIF-ove Obavijesti 2015.***
- ***100 telefonskih poziva prema savjetnicima HZRIF-a***
- ***neograničeno korištenje internetskog izdanja časopisa "Računovodstvo i financije"*** s prilogom ***"Riznica" prethodnih godina (od 2006. godine)***
- ***redovito obavještavanje o aktualnostima iz područja računovodstva, poreza, prava i plaća***
- ***jedan sat usmenih konzultacija uz najavu i dogovor sa savjetnicima.***

SEKCIJA INTERNIH REVIZORA

Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika

najavljuje 18. ciklus edukacije

1. Opći dio	**19. - 24. listopada 2015.**	od 8,00 do 13,00 i od 14,00 do 17,15 sati (od 13,00 do 14,00 stanka za ručak)
2. Posebni dio	**09. - 14. studenoga 2015.**	od 8,00 do 13,00 i od 14,00 do 17,15 sati (od 13,00 do 14,00 stanka za ručak)
3. Ispit	**04. - 05. prosinca 2015.**	

Program stručnoga usavršavanja za OVLAŠTENOGA INTERNOG REVIZORA

☛ **OPĆI DIO (60 sati)**
- → RAČUNOVODSTVO
- → REVIZIJA
- → FINANCIJSKO UPRAVLJANJE
- → PRAVO DRUŠTAVA
- → ORGANIZACIJA I MENADŽMENT

☛ **POSEBNI DIO - moduli A, B, C (60 sati)**

A) BANKE I FINANCIJSKE INSTITUCIJE
1. BANKARSTVO I FINANCIJSKE INSTITUCIJE
2. RAČUNOVODSTVO BANAKA I FINANCIJSKIH INSTITUCIJA
3. INTERNA REVIZIJA U BANKAMA I FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA

B) GOSPODARSTVO
1. TROŠKOVNO I UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO
2. FINANCIJSKO RAČUNOVODSTVO
3. INTERNA REVIZIJA U GOSPODARSTVU

C) INFORMACIJSKI SUSTAVI
1. UPRAVLJANJE INFORMACIJSKIM SUSTAVIMA
2. KONTROLA I REVIZIJA INFORMACIJSKIH SUSTAVA
3. INTERNA REVIZIJA INFORMACIJSKIH SUSTAVA

☛ **UVJETI ZA PRISTUPANJE ISPITU:** završeni preddiplomski, diplomski ili integrirani sveučilišni ili stručni studij u trajanju od najmanje **3 godine** ili ostvarenih najmanje **180 ECTS-a** i **tri godine radnog iskustva** na poslovima računovodstva, financija, revizije, interne revizije, kontrole i kontrolinga.

ISPIT ✍ pismeni
- prvi dan - opći dio
- drugi dan - posebni dio

Prag prolaznosti:
- Interna revizija: 70%
- Ostale discipline: 60%

Certifikati:
- **izdaju se nakon položenog pismenog ispita**
- **zvanje OVLAŠTENI INTERNI REVIZOR**

  Specijalist za područje:
  - banaka i financijskih institucija
  - gospodarstva
  - informacijskih sustava

Priznavanje drugih certifikata (uz polaganje razlikovnog gradiva):
- ovlašteni porezni savjetnik (Hrvatska komora poreznih savjetnika)
- ovlašteni revizor (Hrvatska revizorska komora)
- ovlašteni državni revizor (Državni ured za reviziju RH)
- ovlašteni unutarnji revizor u javnom sektoru (Ministarstvo financija RH)
- ovlašteni računovođa (HURE)
- priznavanje srodnih kolegija na završenim poslijediplomskim studijima ekonomskog smjera uz polaganje razlikovnog gradiva

Naknada i uplata:
- za stručno usavršavanje i polaganje ispita za ovlaštenog internog revizora
- iznosi **6.500,00 kuna + PDV,** a za polaznike s priznatim certifikatima ili završenim poslijediplomskim studijem **4.500,00 + PDV**

Naknada se doznačuje prije početka predavanja na Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
MOGUĆNOST PLAĆANJA U RATAMA UZ SKLAPANJE UGOVORA
IBAN: **HR1423600001101241118;** OIB: **75508100288**
INFORMACIJE I PRIJAVE: www.rif.hr
HZRIF; ZAGREB, Jakova Gotovca 1; tel: +385 01 4686 500, 01 4686 505; fax: 01 4686 497;
e-mail: **zpervan@rif.hr**

ORIGINALE DOKUMENTACIJE KOJA SE PRILAŽE PRIJAVNICI POTREBNO JE DONIJETI NA UVID do 9. listopada 2015. u HZRIF, J. Gotovca 1/II.

PRIJAVNICA

za STRUČNO USAVRŠAVANJE I ISPIT ZA OVLAŠTENOG INTERNOG REVIZORA (Prilozi prijavnici: ovjereni prijepis ili preslik originalne diplome, potvrda o radnom iskustvu u struci, domovnica)

1. Ime i prezime .....
2. Datum, mjesto i država rođenja .....
3. OIB ..... 4. Stručna sprema .....
5. Radno iskustvo a) ukupno ..... b) u struci: ☐ računovodstvo ☐ financije ☐ revizija ☐ interna revizija ☐ kontrola ☐ kontroling
6. Adresa stanovanja (ulica i kbr., mjesto i poštanski broj) .....
7. Poduzeće/institucija u kojoj ste zaposleni: .....
8. Adresa poduzeća/institucije: ..... 9. OIB .....
10. Telefon ..... 11. Fax ..... 12. e-mail .....
13. Račun za edukaciju platit će: a) polaznik b) poduzeće/institucija
14. Prijavljujem se za posebni dio MODUL A, B, C (potrebno zaokružiti):

A) BANKE I FINANCIJSKE INSTITUCIJE B) GOSPODARSTVO C) INFORMACIJSKI SUSTAV

Potpis:

.....

UDRUGE RAČUNOVOĐA I FINANCIJSKIH DJELATNIKA
SPLITA - ŠIBENIKA - ZADRA - DUBROVNIKA - KORČULE - METKOVIĆA

organiziraju

50. tradicionalno jesensko savjetovanje JESEN - 2015.

RAČUNOVODSTVO, REVIZIJA, FINANCIJE I POREZI U PRAKSI

22. - 24. listopada 2015. u BLUESUN hotelu SOLINE u BRELIMA

PROGRAM SAVJETOVANJA:

1. **OČEKIVANJA, STANJA I PERSPEKTIVE RAZVOJA RAČUNOVODSTVENE PROFESIJE**
   prof. dr. sc. Danimir GULIN, Ivica MILČIĆ, dipl. oec., Domagoj BAKRAN, mag. oec.
2. **MJERENJE PROFITABILNOSTI POSLOVANJA**
   prof. dr. sc. Lajoš ŽAGER
3. **ABC METODA OBRAČUNA TROŠKOVA U FUNKCIJI REALNIJE VALORIZACIJE UČINAKA**
   prof. dr. sc. Branka RAMLJAK
4. **RAČUNOVODSTVENE POLITIKE, PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA I POGREŠKE**
   prof. dr. sc. Ivica PERVAN
5. **INFORMACIJSKA SIGURNOST U RAČUNOVODSTVU**
   doc. dr. sc. Mario JADRIĆ, prof. dr. sc. Željko GARAČA
6. **IZVORI FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA OBRTNIKE**
   izv. prof. dr. sc. Željana ALJINOVIĆ BARAĆ
7. **PROMJENE KOJE DONOSI NOVI ZAKON O RAČUNOVODSTVU**
   dr. sc. Ivan ČEVIZOVIĆ
8. **UČINCI I POSLJEDICE NAJAVLJENIH IZMJENA U NAČINU KORIŠTENJA POREZNIH OLAKŠICA ZA UZDRŽAVANU DJECU**
   dr. sc. Marija ZUBER
9. **RAČUNOVODSTVENE I FINANCIJSKE AKTUALNOSTI U SUSTAVU PRORAČUNA I NEPROFITNIH ORGANIZACIJA**
   mr. sc. Jasna NIKIĆ
10. **NOVI TRENDOVI U FINANCIRANJU**
    mr. sc. Zvonimir AKRAP
11. **OPOREZIVANJE PDV-om U POSLOVANJU PUTNIČKIH AGENCIJA**
    Snježana GALIĆ, dipl. oec.
12. **OPOREZIVANJE NEKRETNINA OD 1. 1. 2015.**
    Nives VRGOČ, dipl. oec.
13. **OCJENA PRAGA RENTABILNOSTI HOTELA KAO PROFITNOGA CENTRA**
    mr. sc. Vlado ANDRIJAŠEVIĆ
14. ***SEPA* KREDITNI TRANSFERI - U EURIMA I KUNAMA**
    Gordana BOLANČA, dipl. oec.

Savjetovanja svakodnevno počinje u 9,00 sati.
Svakog dana nakon održanih izlaganja organizirat će se rasprava. Molimo sudionike Savjetovanja da se pripreme za raspravu ili da pitanja u pisanom obliku ostave na stolu za predavače.

Savjetovanje je namijenjeno: vlasnicima i menadžerima trgovačkih društava, računovođama, revizorima, analitičarima, financijskim djelatnicima, samostalnim poduzetnicima, pravnicima, stručnim djelatnicima u proračunskim i neprofitnim organizacijama te obrtnicima.

Naknada za sudjelovanje na Savjetovanju iznosi 1.000,00 kuna (nismo u sustavu PDV-a) po sudioniku i uplaćuje se unaprijed na **IBAN: HR122330003-1100033031 Udruga računovođa i financijskih djelatnika Split,** te gotovinom pred sam početak Savjetovanja. Dokaz o uplaćenoj naknadi molimo predočiti na ulazu u dvoranu. U iznos naknade uključen je pisani materijal za Savjetovanje.

Smještaj i rezervacija:
Smještaj je osiguran u hotelu SOLINE (i po potrebi u hotelu MARINA) u BRELIMA. Rezervaciju smještaja obavlja svaki sudionik Savjetovanja osobno, i to na adresu: Hotel SOLINE u BRELIMA, telefon: (021) 603-020 i (021) 603-207 ili na fax: (021) 603-208. Zbog ograničenog broja jednokrevetnih soba, poželjno je da na vrijeme izvršite svoju rezervaciju.

Cijena:
Cijena smještaja s uključenom boravišnom pristojbom za sudionike:
- Puni pansion u dvokrevetnim sobama 290,00 kuna po osobi dnevno
- Dodatak za jednokrevetnu sobu 50,00 kuna po sobi dnevno
- Odbitak za polupansion 50,00 kuna po osobi dnevno
- Odbitak za noćenje s doručkom 80,00 kuna po osobi dnevno.

* Dodatak za svečanu večeru 90,00 kn po sudioniku. **Pri dolasku treba se prijaviti na recepciji hotela SOLINE u BRELIMA.**

_____ U _____ dana _____ 2015. godine
(Naziv pravne osobe)

UDRUGA RAČUNOVOĐA I FINANCIJSKIH DJELATNIKA SPLIT
OIB: 27467994485, IBAN: HR12 2330003-1100033031, tel./fax. **021 319-459,** Lučićeva 19, 21000 Split

PRIJAVA

Za sudjelovanje na Savjetovanju **JESEN - 2015. u hotelu SOLINE u BRELIMA,** koje se održava **22. - 24. listopada 2015. god.**

Red. br.	IME I PREZIME SUDIONIKA	NAZIV RADNOG MJESTA ILI POSLOVA KOJE OBAVLJA
1.		
2.		
3.		

NAPOMENA:
Naknada se uplaćuje na **Udrugu računovođa i financijskih djelatnika Split, IBAN: HR122330003-1100033031,** po dostavi prijave **nalogom za plaćanje** (dokaz o uplaćenoj naknadi donijeti na savjetovanje). Uplata se može obaviti i prilikom ulaska u dvoranu za savjetovanje **u gotovini.**

M.P.

_____
(Potpis ovlaštene osobe)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Ekonomski fakultet
ZAGREB - HRVATSKA

UNIVERSITY OF ZAGREB
Faculty of Economics & Business
ZAGREB - CROATIA

EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

raspisuje

NATJEČAJ

za upis nove generacije studenata na poslijediplomske specijalističke studije u akademskoj 2015./2016. godini

• FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE, REVIZIJA I ANALIZA •

Voditelji studija: prof. dr. sc. Lajoš Žager
prof. dr. sc. Boris Tušek

Cilj studija je upoznati polaznike s novim teorijskim i metodološkim spoznajama iz područja financijskog izvještavanja, revizije i analize. Studij je namijenjen onima koji se bave teorijskim i praktičnim problemima računovodstva, financijskog izvještavanja, revizije i analize u realnom, financijskom i javnom sektoru – računovođama, revizorima, analitičarima i financijskim djelatnicima u svrhu daljnje specijalizacije. Na tržištu rada završetkom studija polaznici mogu obavljati poslove financijskog računovodstva i izvještavanja u trgovačkim društvima, financijskim institucijama i javnom sektoru, poslove revizije financijskih izvještaja i povezane usluge, aktivnosti interne revizije u trgovačkim društvima, financijskim institucijama i javnom sektoru, poslove državne (javne) revizije, analize financijskih izvještaja u trgovačkim društvima, financijskim institucijama i javnom sektoru, poslove financijske analize i upravljanja, poslovnog planiranja, kontrole i analize te poslovnog savjetovanja.

Više informacija o studiju na web stranici: *http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=7395*

• RAČUNOVODSTVO I POREZI •

Voditeljica studija: prof. dr. sc. Katarina Žager

Studij omogućava stjecanje visoko stručnih kompetencija iz područja poreza i financijskog izvještavanja. Komparativna prednost ogleda se u činjenici da su polaznici osposobljeni za računovodstveno izvještavanje i porezno praćenje poslovanja u različitim djelatnostima (proizvodnja, trgovina, uslužne djelatnosti). Pored savladavanja normativnog okvira financijskog izvještavanja i odredbi računovodstvenih standarda poseban naglasak stavljen je na stjecanje znanja vezanih uz obračun i prijavu različitih poreznih oblika (porez na dobit, porez na dohodak, porez na dodanu vrijednost i dr.). Po završetku studija polaznici su osposobljeni za samostalno obavljanje te kontrolu poslova vezanih za računovodstveno praćenje transakcija, financijsko izvještavanje te obračun i prijavu poreza.

Više informacija o studiju na web stranici: *http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=7421*

• UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO I INTERNA REVIZIJA •

Voditelji studija: prof. dr. sc. Danimir Gulin
prof. dr. sc. Vesna Vašiček

Cilj je studija upoznati polaznike s aktualnostima u javnom i profitnom sektoru te im pružiti proširenje znanja iz područja računovodstva, eksterne i interne revizije te internih kontrola neprofitnih i proračunskih organizacija kao i subjekata profitnog sektora. Polaznici će dobiti sve relevantne informacije koje su potrebne za pripremu i realizaciju dugoročnih i kratkoročnih, odnosno operativnih planova, poslovnih subjekata kako realnog, tako uslužnog, financijskog te neprofitnog sektora. Studij je namijenjen računovodstvenoj i revizijskoj profesiji koja treba proširiti znanja i metode u svrhu specijalizacije u upravljačkom (menadžerskom) računovodstvu i internoj reviziji te na taj način računovodstvene informacije razumjeti i upotrijebiti iste kao značajan resurs u ostvarivanju ciljeva organizacije.

Više informacija o studiju na web stranici: *http://www.efzg.unizg.hr/default.aspx?id=7806*

Uvjeti za upis na poslijediplomski specijalistički studij:

1. Završen predbolonjski četverogodišnji sveučilišni dodiplomski studij ili završen bolonjski sveučilišni diplomski studij čijim završetkom se stječe 300 ECTS bodova.
2. Prosjek ocjena 3,5 ostvaren tijekom studija. Ukoliko kandidat ima niži prosjek potrebno je priložiti pisanu preporuku dva sveučilišna profesora.
3. Poznavanje jednog stranog jezika.

Obrazac prijave nalazi se na http://www.efzg.hr/default.aspx?id=2991

Prijavi je potrebno priložiti:

1. Diplomu (ovjerenu kopiju)
2. Prijepis ocjena
3. Preporuke (ako je prosjek niži)
4. Domovnicu – izvornik ili ovjerena kopija (ne starija od šest mjeseci)
5. Izvadak iz matice rođenih – izvornik ili ovjerena kopija (ne stariji od šest mjeseci)
6. Životopis
7. Odluka organizacije o plaćanju (ukoliko školarinu plaća pravna osoba)

Prijave se zaprimaju do 31. listopada 2015. godine.

Prijave slati na adresu:

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet - Zagreb
Referada za poslijediplomske studije
Trg J. F. Kennedyja 6, Zagreb

Sve dodatne informacije mogu se dobiti u Referadi za poslijediplomske studije na navedenoj adresi odnosno na:
e-mail: mpelko@efzg.hr, kmalesevic@efzg.hr ili sbabic@efzg.hr
telefon: 01/238-3218; 238-3219; 238-3288

ŽELJKO DEKOVIĆ, mag. oec.
Veleučilište u Šibeniku

Izmjene i dopune Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o potrošačkom kreditiranju

U cilju rješavanja problema odobrenih kredita korisnicima od strane kreditnih institucija u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF donesene su Izmjene i dopune dvaju zakona - Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 102/15.) kojima se uređuje način konverzije kredita u CHF u kredit u EUR. Izmjene Zakona obuhvaćaju sve neotplaćene kredite s valutnom klauzulom u švicarskim francima sklopljene od 1. siječnja 2000. godine. Stupanje zakona na snagu predviđeno je 30. rujna, a već u roku 45 dana banke moraju potrošaču dostaviti izračun konverzije. U članku autor obrazlaže način konverzije i provedbe zakonskih rješenja problematike kredita u „švicarskim francima", koji su izazvali kontroverze u javnosti, ne samo zbog namjere da se olakša otplata predmetnih kredita korisnicima, već i mogućnosti da donesena, zakonska rješenja utječu na makroekonomsku stabilnost i naruše povjerenje investitora zbog pravne nesigurnosti i rizika države.

1. UVOD

Problem odobrenih kredita korisnicima od strane kreditnih institucija u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF nije svojstven samo za Hrvatsku. Pojavio se i u drugim državama srednje i jugoistočne Europe, odnosno u zemljama izvan euro područja, radi čega je zakonodavac i u tim zemljama posegnuo za zakonskim rješavanjem problema, pri čemu se rješenja razlikuju od države do države, a nema niti jedinstvenog pristupa pri rješavanju problema u državama članicama Europske unije. Na zakonske intervencije odlučile su se osim Hrvatske, Mađarska, Poljska, Srbija i Crna Gora.

Podizanjem takvih kredita korisnici kredita postali su značajno izloženi u valuti u kojoj ne zarađuju svoj dohodak, koja nije istovjetna valuti (EUR) u kojoj su dominantno denominirana tržišta za koje svrhe su se takvi krediti podizali – tržište nekretnina, tržište najma, tržište automobila i dr. Isto je predstavljalo značajan rizik da u slučaju značajnog porasta tečaja i kamatnih stopa (što obično nosi i obrnuto proporcionalan pad vrijednosti sredstava koja su vezana uz drugu valutu, a u koje su kreditna sredstva uložena), neće biti dostatni za namirenje takvog zaštitnog mehanizma u CHF.

Navedeno se upravo i dogodilo čim su uslijedile promjene na financijskim tržištima uslijed kojih je tečaj CHF kontinuirano i nepovratno jačao, ujedno je zabilježen i porast kamatnih stopa na CHF radi čega su se dužnici čiji su krediti vezani uz CHF suočili sa značajnim poteškoćama u otplati kredita, i to ponajprije stambenih.

S obzirom da vjerovnici i dužnici u CHF dosada nikako nisu uspjeli iznaći obostrano prihvatljivo rješenje, niti su pregovori vođeni u Ministarstvu financija urodili plodom, zakonodavac se odlučio na donošenje Izmjena i dopuna dvaju Zakona - Zakona o kreditnim institucijama (Nar. nov., br. 159/13., 19/15. i 102/15.) i Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 147/13., 09/15., 78/15. i 102/15.) u namjeri da postavi temelj za trajno rješenje problema u CHF.

2. OSNOVNE IZMJENE I DOPUNE ZAKONA

Izmjenama i dopunama dvaju zakona - Zakona o kreditnim institucijama (Nar. nov., br. 159/13., 19/15. i 102/15.) i Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 147/13., 09/15., 78/15. i 102/15.), uređuje se način konverzije kredita u CHF u kredit u EUR odnosno kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

Praktično, izračun konverzije reguliran je s ciljem da se položaj korisnika kredita s kreditom denominiranim u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u EUR, a položaj korisnika kredita s kreditom denominiranim u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit denominiran u kunama s valutnom klauzulom u EUR.

Zakonskim izmjenama želi se postići još jedan važan cilj, a to je rasterećenje sudova. Naime, značajan broj potrošača podnio je (ili namjerava podnijeti), pojedinačne tužbe pred općinskim sudovima u kojima od vjerovnika tražiti povrat razlike između ugovorene i promjenjive kamate koje su im vjerovnici jednostrano odredili tijekom otplate. Konverzijom kredita smanjit će se opterećenost općinskih sudova brojem tužbi, a s druge strane potrošači neće biti izloženi mogućim sudskim troškovima.

Zakon obuhvaća sve neotplaćene kredite u francima koji su sklopljeni od 1. siječnja 2000., uključujući i one koji premašuju zakonski limit za pomoć potrošačima od milijun kuna. Ukupan broj odobrenih kreditnih partija CHF stambenih kredita iznosio je 73.700. Ukoliko se isključe u međuvremenu otplaćeni krediti s krajem listopada 2013.

ostalo je 55.800 kreditnih partija. Gotovo 90% kreditnih partija odobreno je tijekom 2005., 2006., 2007. godine.[1]

Većina stambenih CHF kredita podignuta je u iznosima koji odgovaraju kupnji prosječnog stana. Tako je 80% aktivnih kreditnih partija (na kraju listopada 2013.) podignuto uz iznos do 100.000 CHF i na te kredite otpada oko 55% ukupnog duga. Razlike u iznosima podignutih stambenih CHF kredita su značajne. Tako na kredite s podignutim iznosima između 100.000 i 200.000 CHF, koji predstavljaju oko 16% kreditnih partija otpada oko 34% iznosa. Konačno, postoji određeni broj kreditnih partija stambenih CHF kredita koji po iznosu značajno odudaraju od prosječnog stambenog CHF kredita. Od preostalih 20 posto kredita oko 2,5% kreditnih partija stambenih CHF kredita podignuto je s iznosom većim od 200.000 CHF (prosječno su visoki 273 tisuće franaka), a na njih otpada oko 11% preostalog stanja ovih kredita.[2] To upućuje, zaključuje HNB, očito na značajne socijalne razlike. Dodanim člancima 357.a do 357.i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama (u daljnjem tekstu: ZOKI), 357.a do 357.i te člancima 19.a do 19.i Zakona o potrošačkom kreditiranju (u daljnjem tekstu: ZPK), definirana je primjena načela konverzije kredita s ciljem da se položaj korisnika kredita u CHF izjednači s položajem u kojem bi se taj korisnik našao da je bio korisnik kredita u EUR.

Člankom 357.a ZOKI-a i člankom 19. ZPK-a propisuje se predmet konverzije, odnosno propisuje se vrsta kredita koji su podložni konverziji, obuhvat razdoblja u kojem su takvi krediti podložni konverziji sklopljeni, tko se smatra korisnikom kredita te koja vrsta kredita ne podliježe mogućnosti konverzije.

Ovim člancima određeno je kako se doneseni Zakoni primjenjuju na ugovore u kreditu u CHF i s valutnom klauzulom u CHF u kojima je dužnikova obveza iz kredita ili obveza vraćanja primljenog nastala zbog prestanka ugovora o kreditu nije ispunjena ili prisilno ostvarena. Zakonima su obuhvaćeni krediti koji su u otplati, prodani ili na bilo koji način ustupljeni trećoj strani i dr., no nisu obuhvaćeni krediti za koje je provedena konverzija ili koji su otplaćeni (redovno ili prijevremeno) na način da je obveza iz kredita prestala i dr.

S obzirom kako je privremenom mjerom fiksiranja tečaja na 6,39 bio obuhvaćen samo određen krug korisnika kredita (fizička osoba koja obavlja djelatnost slobodnih zanimanja, obrtnik, trgovac pojedinac i nositelj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva), zakoni omogućavaju provedbu konverzije istom krugu korisnika kredita.

Odredbe Zakona odnose se na kredite u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF, koji su sklopljeni u razdoblju od 1. siječnja 2000. do stupanja na snagu ovoga Zakona.

Zakonodavac ističe da za primjenu povratnog djelovanja ove odredbe postoje posebno opravdani razlozi, odnosno procijenjeno je kako je cilj zaštite korisnika kredita u CHF i s valutnom klauzulom u CHF veći od značaja pravne nesigurnosti vjerovnika u tom ugovornom odnosu. Naime, položaj jedne ugovorne strane postao je izuzetno otežan, odnosno došlo bi do ozbiljnog oštećenja interesa jedne strane, a moguće i pogodovanju interesa druge strane zbog okolnosti za čije nastupanje pogođena strana (korisnik kredita) nije kriva. U obrazloženju izmjenama i dopunama predmetnih Zakona se navodi da su dodani članci u skladu s odredbom članka 90. stavka 5. Ustava Republike Hrvatske, prema kojem, iz posebno opravdanih razloga, samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno (retroaktivno) djelovanje.

[1] http://hnb.hr/priopc/2015/hrv/hp15092015_CHF.pdf, str. 9. (učitano 16. 9. 2015.).

[2] *Ibidem,* str. 10.

3. NAČIN KONVERZIJE KREDITA U CHF U KREDIT U EUR

Načelo konverzije kredita u CHF u kredit u EUR i kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR je precizirano na način da se položaj korisnika kredita u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit u EUR, a položaj korisnika kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF izjednači s položajem u kojem bi bio da je koristio kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR. Razlog je da ne dođe do diskriminacije između korisnika kredita u CHF i EUR, odnosno da korisnik kredita ne dođe u nepovoljniji položaj zbog izbora valute CHF kao valute kreditnog zaduženja.

Dodanim člankom 357.c ZOKI-a i člankom 19.c ZPK-a propisuju se koraci odnosno način izračuna postupka konverzije kredita u CHF u kredit u EUR i kredita u kunama s valutnom klauzulom u CHF u kredit u kunama s valutnom klauzulom u EUR:

- *Konverzija se provodi na način da se početno odobrena glavnica kredita denominirana u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF pretvori u EUR po tečaju primjenjivom na datum uplate kredita, na koji način se osigurava izjednačavanje iznosa glavnice zaprimljenog u kunama.*
- *Početno ugovorena kamatna stopa u CHF i valutnoj klauzuli u CHF zamjenjuje se kamatnom stopom u EUR i valutnoj klauzuli u EUR. Ista je u pojedinom razdoblju mogla bila veća ili manja od CHF kamatne stope.*
- *Utvrđuje se novi otplatni plan, koji bi bio utvrđen da je kredit i početno bio odobren u EUR i valutnom klauzulom u EUR, a uvažavajući sve izmjene uvjeta tijekom vijeka trajanja kredita.*
- *Ključni korak u postupku konverzije predstavlja pretvaranje uplaćenih iznosa u iznose kojima se namiruju iznosi obroka odnosno anuiteta po novom otplatnom planu. Kako su iznosi obroka odnosno anuiteta po novom otplatnom planu drugačiji od obroka odnosno anuiteta po početno utvrđenom otplatnom planu u CHF i valutnoj klauzuli u CHF, a uvažavajući činjenicu da bi korisnik kredita plaćao po istom i uvažavajući činjenicu raspodjele tereta konverzije, uplaćeni iznosi koji su veći od iznosa EUR obroka ili anuiteta raspoređuju se kao preplata.*
- *S obzirom na mogućnost da po navedenim preplatama dolazi do značajnog iznosa, a kako ih je vjerovnik od korisnika kredita prikupio uslijed vrijednosti zaštitnog mehanizma u CHF, te ponovno uvažavajući činjenicu raspodjele tereta konverzije, isti se priznaju korisniku kredita na ime plaćanja budućih obroka koji će dospijevati, a ne tretiraju se kao umanjenje glavnice.*
- *Ograničenje za korištenje predmetnog iznosa preplate u svrhu namirenja pojedinih obroka odnosno anuiteta do iznosa od 50% uvodi se kako ne bi došlo do značajnog utjecaja na novčani tijek vjerovnika. Koliko će dugo korisnici imati umanjenje rate, ovisi o tome koliko je i je li uopćen preplaćen postojeći kredit u usporedbi s eurskim.*
- *Nadalje, budući da se iznosom preplate ne zatvara glavnica već budući obroci odnosno anuiteti, na teret korisnika kredita pada i ukupan iznos kamata izračunan po novom otplatnom planu, a koje bi kreditna institucija zaradila da je otplatni plan od početka bio utvrđen u EUR-ima.*
- *U slučaju manje uplaćenog ukupnog iznosa obroka odnosno anuiteta u EUR i valutnoj klauzuli u EUR kreditna institucija i korisnik kredita sklapaju poseban sporazum kojim reguliraju način na koji će potrošač podmiriti nastalu razliku. Isti može biti u vidu jednokratne ili obročne otplate, ili namirom iz drugog izvora.*

Ovom odredbom se također teret konverzije raspoređuje između vjerovnika i korisnika kredita.

- *Izračun preostale neotplaćene glavnice u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR utvrđuje na dan 30. rujna 2015. Neotplaćena glavnica utvrđena na predloženi način se izjednačava s neotplaćenom glavnicom koju bi potrošač imao, da je inicijalno uzeo kredit u EUR ili u kunama uz valutnu klauzulu u EUR te redovito otplaćivao obroke odnosno anuitete po otplatnom planu, uvažavajući sve njegove izmjene.*
- *Izračunom se također zadržavaju uvjeti koje bi korisnik kredita ostvario da je imao kredit u EUR i u valutnoj klauzuli u EUR.*
- *Učinak konverzije se po izračunu utvrđuje na dan konverzije, a to je 30. rujna 2015., što je izvještajni datum kvartala, te je taj datum odabran radi jednostavnosti. Učinak konverzije predstavlja razliku između iznosa u poslovnim knjigama vjerovnika i iznosa neotplaćene glavnice utvrđene na prethodan način.*
- *Na isti način se radi izračun obveze vraćanja primljenog nastale zbog prestanka ugovora o kreditu, a isto obuhvaća sve kredite kod kojih je došlo do jednostranog raskida ugovora, pokrenut je postupak naplate, ali obveza nije u potpunosti zatvorena.*
- Dodanim člankom 357.d ZOKI-a i člankom 19.d ZPK-a propisana je obveza vjerovnika da izradi i objavi na svojoj internetskoj stranici, zajedno s mišljenjem ovlaštenog revizora ili sudskog vještaka, kalkulator na temelju kojeg je izračunata konverzija kredita, a koji uključuje detaljan pregled izračuna svih elemenata izračuna konverzije ovih Zakona te da ga učini dostupnim svakom pojedinom potrošaču putem svojih mrežnih stranica, a kojem će potrošač pristupiti putem svog osobnog identifikacijskog broja.
- Također, vjerovnik je za potrebe provjere konverzije dužan objaviti povijesni pregled općih uvjeta kreditiranja, odluka o kamatnim stopama te dnevnih tečajeva primjenjivih na kredite u EUR i kunama s valutnom klauzulom u EUR.

4. ROKOVI PROVEDBE ZAKONA

Zakon propisuje iznimno kratke rokove za realizaciju ovih kompliciranih aktivnosti koje implicira provedba samog Zakona. Vjerovnik je dužan u roku 45 dana od dana stupanja na snagu ovih Zakona preporučenom pošiljkom uz povratnicu dostaviti potrošaču (i osobi od kojih je zahtijevano ispunjenje obveze iz kredita, npr. jamac), izračune konverzije postojećih kredita u kredite u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR sa stanjem na dan 30. rujna 2015., zajedno s pregledom stanja svih pojedinačnih vrsta tražbina od potrošača na temelju ugovora o kreditu u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF koji je predmet konverzije na dan 30. rujna 2015., preračunato u kune po tečaju one vrste koji je vjerovnik primjenjivao za izračun konverzije. Potrošač ima pravo u roku 30 dana od dana zaprimanja izračuna i pregleda stanja potraživanja donijeti odluku o prihvaćanju prijedloga konverzije ugovora o kreditu. Ako potrošač ne pristane na konverziju, otplata kredita nastavit će se prema početno ugovorenim uvjetima. U slučaju da potrošač prihvati konverziju ugovora o kreditu, razliku između stanja potraživanja po ugovoru o kreditu i stanja potraživanja nakon konverzije snosi vjerovnik. Utvrđena razlika iskazuje se kao usklađenje tražbine uslijed promjene tečaja u poslovnim knjigama vjerovnika.

Ako korisnik kredita ne pristane na konverziju, otplata kredita nastavit će se prema početno ugovorenim uvjetima. Odnosno, za takve korisnike kredita na snazi ostaje fiksirani tečaj 6,39 do isteka zakonskog roka (veljača 2016.), kao i fiksna kamatna stopa od 3,23 posto (zbog ispunjenja uvjeta aprecijacije švicarskog franka za više od 20 posto).

Ne dostava izračuna konverzije kredita sukladno odredbama ovih Zakona, odnosno ne dostava izvješća o rezultatima provedbe konverzije kredita Ministarstvu financija u roku 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovih Zakona definirana je kao prekršaj vjerovnika.

5. POREZNI TRETMAN VJEROVNIKA

Konverzija odobrenih kredita ima određeni učinak na porezni tretman vjerovnika. U prethodnim razdobljima vjerovnik je uslijed usklade tražbina zbog promjene tečaja u CHF i u valutnoj klauzuli u CHF u poslovnim knjigama, a posljedično i u poreznoj osnovici iskazao nerealizirane dobitke koji su bili oporezivi porezom na dobit. Vodeći računa o načelu izbjegavanja dvostrukog oporezivanja, u mjeri u kojoj su navedeni prihodi bili oporezovani, te mjeri u kojoj rashodi na ime umanjenja vrijednosti i ispravka vrijednosti zbog nenaplativih ili djelomično nenaplativih tražbina nisu bili porezno priznati, rashod evidentiran temeljem učinka konverzije porezno je priznati rashod. Također, u mjeri u kojoj je određeni rashod bio evidentiran u poreznoj osnovici kao umanjenje iste, pri evidentiranju usklađenja uslijed konverzije isti je potrebno povećati u poreznoj osnovici. S obzirom da vjerovnik može biti i fizička osoba, obveznik poreza na dohodak, navedenim člankom se predviđa odgovarajuće postupanje u smislu poreza na dohodak.

Kako su potrošači fizičke osobe, usklađenje koje za iste rezultira prihodom, ne predstavlja dohodak u smislu poreza na dohodak.

6. MOGUĆI PROBLEMI I POSLJEDICE U PROVEDBI ZAKONSKIH RJEŠENJA

S obzirom da trošak konverzije kredita u švicarskom franku podrazumijeva otpis dijela glavnice, konverzija će izvjesno znatno umanjiti kapital banaka koje imaju dijelove kreditnog portfelja nominirane u švicarskom franku i podložne su odredbama navedenog zakona. Iz dostupnih nepotpunih podataka može se pretpostaviti da će proširenje obuhvata kredita podložnih konverziji i naknadne promjene u modelu temeljem kojega je inicijalna procjena rađena, povećati trošak konverzije za banke u odnosu na preliminarne procjene, pa bi taj trošak mogao doseći iznos od otprilike 8 milijardi kuna.[3]

Usvojene izmjene i dopune Zakona o potrošačkom kreditiranju i Zakona o kreditnim institucijama bankama stvaraju znatne troškove koji smanjuju njihovu adekvatnost kapitala te mogu generirati gubitke u iznosu od gotovo trogodišnje očekivane dobiti. „Od procijenjenog učinka zakonskih izmjena na zarade banaka od 8,0 mlrd. kuna, 5,8 mlrd. HRK odnosi se na trošak jednokratnog otpisa odnosno na ujednačavanje preostale glavnice CHF i EUR dužnika, 1,8 mlrd. HRK na dodatno umanjivanje anuiteta te još oko 500 mil. HRK za ne-stambene i otkazane kredite."

Nadalje, usvojeni model konverzije kredita u francima u kredite u eurima eliminirat će trogodišnje dobiti banaka što povlači znatne fiskalne implikacije budući da banke u tom razdoblju neće plaćati porez na dobit. "Izostanak uplata s osnove poreza na dobit djelovat će na povećanje proračunskog manjka, ili će zahtijevati kompenzacijske mjere na strani fiskalnih prihoda i/ili rashoda u slučaju da se želi neutralizirati učinak konverzije na manjak."

To bi konzekventno dovelo do, upozorava HNB, težeg zaduživanja RH na međunarodnom tržištu. Moguće je povećanje kamatnih stopa na kredite, odljev depozita u gotovinu i u inozemstvo, mišljenja je HNB

[3] http://hnb.hr/priopc/2015/hrv/hp15092015_CHF.pdf, str. 25. (učitano 16. 9. 2015.).

koji ističe i opasnost od aktiviranja kaskadnog procesa smanjivanja pričuva i narušavanja povjerenja u monetarni i financijski sustav. Iako konverzija CHF stambenih kredita u eurske ne dovodi do automatskog pada međunarodnih pričuva otpis dijela glavnice za konvertirane CHF kredite mogao bi dovesti do pada međunarodnih pričuva RH.

Žurnim usvajanjem Zakona izostala je ujedno procjena i objava efekata u javnosti na proračun RH i gospodarstvo u cjelini, te simulacija mogućih posljedica zbog gubitaka povlačenja kapitala u inozemstvo od strane banaka, smanjenih uplata u proračun temeljem poreza na dobit (novi proračunski manjak kroz povećanje kamatnih rashoda?), otvorenih mogućnosti povećanja bankarskih kamata te zaustavljanja trenda postupnog pada kamatnih stopa i moguću višu cijenu zaduživanja od strane države.

Vlada je odluku o konverziji donijela bez konzultacija s bankama. Inzistiranje da sve banke daju isto rješenje je posve nerealno posebice ako se uzme da su bilance banaka i njihova izloženost prema švicarskim francima drugačija. Podsjetimo, osam banaka koje posluju u Hrvatskoj - Erste&Steiermaerkische Bank, Hypo Alpe-Adria Bank, OTP banka, Privredna banka Zagreb, Raiffeisenbank Austria, Sberbank, Societe generale Splitska banka i Zagrebačka banka - objavilo je zajedničko priopćenje[4] u kojem pozivaju Vladu na dijalog oko rješavanja problema kredita u švicarskim francima. Banke tvrde da predmetne izmjene Zakona u obliku u kojem su usvojene nisu u skladu s Ustavom, zaštitom investicija i poštovanjem ugovora te ne isključuju mogućnost tužbe ili traženja arbitraže Međunarodnog centra za rješavanje investicijskih sporova u Washingtonu.

Među ostalim, umjesto postojećega prijedloga, predlažu rješenje kod kojega se:

- teret restrukturiranja proporcionalno i pravedno dijeli između uključenih strana
- bilo koja zakonodavna intervencija u postojeće ugovore o kreditu moguća je jedino kao olakšica općenito ugroženim korisnicima kredita, prema posebno utvrđenim socijalnim kriterijima, a jedna od opcija bilo bi osnivanje Fonda društvene odgovornosti kakav se trenutačno razmatra u Poljskoj.

"S ciljem otvaranja ponovnog dijaloga s Vladom, podržavamo daljnju primjenu postojećih zakona koji su sada na snazi, a koji definiraju primjenu smanjene kamatne stope kao i tečaja, dok se ne pronađe rješenje. Sve dok je konstruktivni dijalog u tijeku, obvezali bismo se da nećemo pokretati niti provoditi bilo koji postupak usmjeren na iseljavanje dužnika sa stambenim kreditima u švicarskim francima iz nekretnine u kojoj žive", kaže se u zajedničkom priopćenju.

Nadalje, neselektivnost u rješavanju problema (isti izračuni su za pojedince koji su uzeli kredite u svrhu ulaganja i obavljanja gospodarske aktivnosti i one korisnike kredita u CHF koji su rješavali svoj egzistencijalni problem), kao i činjenica da su predmetne izmjene Zakona linearne naravi, ukazuju da nije posebno ciljana skupina nužno naugroženijih dužnika, korisnika kredita koji imaju problem u otplati kredita. Glavnina ovih dužnika će i nakon provedene konverzije imati poteškoće u otplati kredita, što znači da za njih ovo rješenje nije adekvatno.

Konverzijom kredita u eure, dužnici i dalje nisu sigurni od valutnog rizika jer ovise o kretanju tečaja zajedničke europske valute iako je taj rizik bitno smanjen u odnosu na CHF.

Naposljetku, kao članica Europske unije Hrvatska je dužna poštivati propise integracije čija je članica i provesti propisane konzultacije s Europskom središnjom bankom i poštivati bilateralne sporazume o zaštiti stranih ulaganja, potpisane između Hrvatske i zemalja u kojima su domicilne bankarske grupacije koje djeluju u Hrvatskoj. Ujedno, Europska središnja banka (ECB) objavila je mišljenje o konverziji kredita u švicarskim francima[5] u kojem upozorava da konverzija kredita prema sada već izglasanom zakonu može dovesti do smanjenja međunarodnih pričuva, što pak može utjecati na makroekonomsku stabilnost i narušiti nezavisnost Hrvatske narodne banke te narušiti povjerenje investitora zbog pravne nesigurnosti i rizika države.

Također, ECB upozorava da retroaktivno djelovanje zakona nije u skladu s direktivom Europske unije te da zakon ne predviđa posebne kriterije za dužnike koji su podobni za sudjelovanje u konverziji, što daje razlog za zabrinutost u pogledu svrhe prijedloga zakona. ECB naročito primjećuje da bi bila primjerena primjena određenih ciljanih kriterija kao što su, na primjer, vezanje prava na konverziju sa stvarnim prihodovnim stanjem dužnika ili odnos vrijednosti i kreditnog plasmana *(eng. LTV - loan to value (LTV) ratio).*[6]

ESB primjećuje da će provođenje prijedloga zakona dovesti do financijskih troškova za bankarski sektor. Ovo će pak dovesti do negativnog učinka na profitabilnost, kapitalizaciju i buduće kreditne kapacitete pogođenih kreditnih institucija. Upozorava i na trošak za bankarski sektor i rizike povezane s kreditima u stranoj valuti.

U pogledu dugoročnih učinaka na financijsku stabilnost, ECB ostaje pri mišljenju da, "kada se uvode mjere u odnosu na namirenje i konverziju kredita u stranoj valuti, uvijek se mora voditi računa o pravičnoj raspodjeli tereta između svih zainteresiranih strana, čime se izbjegava i moralni rizik u budućnosti."[7]

7. ZAKLJUČAK

Nije sporno da je položaj jedne ugovorne strane s valutnom klauzulom u CHF izuzetno otežan, odnosno da je došlo ozbiljnog oštećenja interesa jedne strane zbog okolnosti za čije nastupanje pogođena strana nije kriva te da je potebno iznaći rješenje u cilju ublažavanja problema u otplati predmetnih kredita. Međutim, usvojeni sadašnji model konverzije imat će nesumnjivo negativne posljedice, ne samo na poslovanje banka i stvaranje dodatnog tereta za porezne obveznike, nego i multiplikativne i nepovoljne efekte na odgovornost i racionalnost upravljanja osobnim, poslovnim i javnim financijama u Hrvatskoj, uz upitna pravna uporišta i sistemske rizike povezane s prijetnjama koje to zakonsko rješenje znači za devizne rezerve, kreditni rejting, tečaj, kamatne stope, povjerenje ulagača, kreditnu i gospodarsku aktivnost.

U cilju dugoročnog rješenja ovog problema, nužno je neovisno od donesenih zakonskih mjera u narednom razdoblju i mogućih posljedica provedbe istih, pristupiti izradi kvalitetnijeg modela konverzije i načina otplate kredita u valutnoj klauzuli u švicarskim francima, koje će uzeti u obzir razlike u socijalnoj poziciji dužnika i precizirati olakšice za "općenito ugrožene korisnike kredita". Ujedno je pravičnijim modelom nužno ravnomjerno rasporediti trošak provedbe dugoročnog rješenja između svih dionika na način da se provede daljnje sniženje kamatne stope na 1 posto sa sadašnjeg limita od 3,23 posto, te otvoriti mogućnost uvođenja poreza na aktivu banaka koji bi imao i socijalnu komponentu.

Cjelovito rješenje bi trebalo nesumnjivo obuhvatiti i izmjene Zakona o obveznim odnosima koji bi trebali dovesti do bitnih promjena u kreditnim odnosima, posebice ograničavanjem uporabe ili ukidanjem valutne klauzule u daljnjoj uporabi.

[4] http://www.banka.hr/hrvatska/banke-traze-dijalog-s-vladom (učitano 14. 9. 2015.).

[5] http://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/hr_con_2015_32_f sign.pdf (učitano 19. 9. 2015.).

[6] *Ibidem,* str. 5.

[7] *Ibidem,* str. 6. - 7.

DOMAGOJ BAKRAN, mag. oec., IVICA MILČIĆ, univ. spec. oec.
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja

Posljedično izmjenama Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15.), donesen je novi Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja i objavljen u Nar. nov., br. 96/15. Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja utvrđena je struktura i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja poduzetnika temeljena na zahtjevima standarda financijskog izvještavanja i poreznih propisa. U članku autori daju kratak prikaz godišnjih financijskih izvještaja (bilance i računa dobiti i gubitka) prema novom Pravilniku. U sljedećim brojevima časopisa obrađivat ćemo ostale financijske izvještaje. Godišnji financijski izvještaji prema novom Pravilniku primjenjuju se za izvještajna razdoblja koja počinju 1. siječnja 2016. godine ili kasnije.

1. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Zakonom o računovodstvu, temeljenom na Direktivama Europskog parlamenta i Vijeća i standardima financijskog izvještavanja propisani su godišnji financijski izvještaji.

Godišnje financijske izvještaje čine:
- Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)
- Račun dobiti i gubitka
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti
- Izvještaj o novčanim tokovima
- Izvještaj o promjenama kapitala
- Bilješke uz financijske izvještaje.

U ovisnosti o veličini poduzetnika propisan je set izvještaja koji je poduzetnik dužan sastaviti. Prema tome je sastavljena sljedeća tablica:

Tablica 1.: Godišnji financijski izvještaji prema veličini poduzetnika

Vel. pod. / Izvještaj	Mikro	Mali	Srednji	Veliki
Izvještaj o financijskom položaju (bilanca)	DA	DA	DA	DA
Račun dobiti i gubitka	DA	DA	DA	DA
Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	NE	NE	NE	DA
Izvještaj o novčanim tokovima	NE	NE	DA	DA
Izvještaj o promjenama kapitala	NE	NE	DA	DA
Bilješke uz financijske izvještaje	DA	DA	DA	DA

Izvor: obrada autora prema Zakonu o računovodstvu.

Godišnji financijski izvještaji sastavljaju se za poslovnu godinu. Temeljno, poslovna godina jednaka je kalendarskoj godini. Izuzeća od trajanja poslovne godine u odnosu na kalendarsku godinu moguća su jedino u slučajevima:
- Osnivanja poduzetnika
  - od osnivanja poduzetnika do kraja kalendarske godine
  - od osnivanja poduzetnika pa do kraja poslovne godine, ako je zatražena promjena poslovne godine u roku 30 dana od osnivanja poduzetnika
- Promjene poslovne godine
  - od promjene poslovne godine do početka nove poslovne godine
- Statusne promjene
  - od početka poslovne godine do statusne promjene koja zahtijeva sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja
- Likvidacije
  - od početka poslovne godine do početka postupka likvidacije
  - od početka postupka likvidacije pa sve do kraja likvidacijskog postupka – moguće duže od 12 uzastopnih kalendarskih mjeseci
- Stečaja
  - od početka poslovne godine do otvaranja stečajnog postupka
  - od početka stečajnog postupka do kraja iste poslovne godine.

2. PREGLED IZMIJENJENIH POZICIJA PRAVILNIKA O STRUKTURI I SADRŽAJU GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Struktura i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja propisana je Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja objavljenom u Nar. nov., br. 96 iz 2015. godine. Primjena navedenoga Pravilnika je za sva izvještajna razdoblja koja počinju 1. siječnja 2016. godine ili kasnije. Temelj za sastavljanje financijskog izvještaja su standardi financijskog izvještavanja. Set standarda financijskog izvještaja ovisi o veličini poduzetnika, ali i o pripadnosti kategoriji subjekata od javnog interesa. Subjekti od javnog interesa nabrojani su u članku 3. stavku 1. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15.). Temeljem članka 17. Zakona o računovodstvu poduzetnici su dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja ili primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Poduzetnici koji su svrstani u kategoriju velikih poduzetnika i poduzetnici koji se smatraju subjektima od javnog interesa, neovisno o veličini, svoje godišnje financijske izvještaje sastavljaju i prezentiraju primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, a poduzetnici svrstani u kategoriju mikro, malih i srednjih poduzetnika primjenjuju Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. Međunarodni standardi financijskog

izvještavanja objavljeni su u Službenom listu Europske unije[1], a Hrvatski standardi financijskog izvještavanja u Narodnim novinama. Za razdoblja izvještavanja nakon 1. siječnja 2016. godine objavljeni su Hrvatski standardi financijskog izvještavanja u Nar. nov., br. 86 iz 2015. godine.

Prema odredbama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja podaci u računu dobiti i gubitka, izvještaju o novčanim tokovima, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iskazuju se za tekuću i prethodnu godinu. Slijedom navedenoga godišnji financijski izvještaji za 2016. godinu imat će usporedno razdoblje 2015. godinu kao prethodnu godinu. **Razdoblje izvještavanja koje je započelo prije 1. siječnja 2016. godine još se sastavlja temeljem trenutno važećega Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja objavljenom u Nar. nov., br. 38 iz 2008. i 130 iz 2010. godine.** Prilikom sastavljanja prvog financijskog izvještaja po novom Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja bit će potrebno reklasificirati pozicije iz usporednog razdoblja po novim standardima financijskog izvještavanja i odvojiti ili spojiti pojedine pozicije godišnjih financijskih izvještaja kako su definirane novim Pravilnikom.

U nastavku je dan pregled novih pozicija bilance i računa dobiti i gubitka objavljen u novom Pravilniku.

BILANCA – AKTIVA
DUGOTRAJNA IMOVINA
Nematerijalna imovina

- *Izdaci za istraživanje i razvoj*

Iskazivanje podataka u navedenoj poziciji uređeno je Međunarodnim računovodstvenim standardom 38 – Nematerijalna imovina i Hrvatskim standardom financijskog izvještavanja 5 – Dugotrajna nematerijalna imovina.

Temeljem navedenih standarda financijskog izvještavanja kada je riječ o interno razvijenoj nematerijalnoj imovini ponekad je poprilično teško utvrditi stječe li ta imovina uvjete za priznavanje u financijskom izvještaju. Dva su kriterija koja moraju biti zadovoljena za priznavanje pojedine imovine:

- procjena postoji li identificirana imovina koja će vjerojatno dati buduće ekonomske koristi i
- pouzdano određivanje troška nabave imovine.

Kako bi se procijenilo udovoljava li neka interno dobivena imovina kriterijima za priznavanje procesa stvaranja te imovine razvrstava se u fazu istraživanja i fazu razvoja. **Temeljem odrednica standarda financijskog izvještavanja nematerijalna imovina se ne priznaje iz faze istraživanja, već se terete rashodi razdoblja za nastale troškove u navedenoj fazi.** U toj fazi ne može se dokazati postojanje nematerijalne imovine koja će davati izgledne buduće ekonomske koristi. Druga je **faza razvoja**, koja se **priznaje kao dugotrajna nematerijalna imovina** i to samo u slučajevima kada se može dokazati sljedeće:

- tehnička provedivost nematerijalne imovine koja se dovršava tako da bude raspoloživa za uporabu ili prodaju
- namjera dovršenja nematerijalne imovine i njene uporabe ili prodaje
- mogućnost uporabe ili prodaje nematerijalne imovine
- način na koji će nematerijalna imovina davati vjerojatne buduće ekonomske koristi ili dokaz o postojanju tržišta za navedeni proizvod ili korisnost ako se ona koristi interno
- raspoloživost odgovarajućih tehničkih, financijskih i drugih izvora za završetak razvoja i korištenje ili prodaju te imovine
- mogućnost pouzdanog mjerenja troška koji se može pripisati toj imovini.

[1] http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=hr

Dugotrajna financijska imovina

- Ulaganje u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe
- Ulaganje u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe
- Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe
- Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom
- Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom
- Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom

Potraživanja

- Potraživanja od poduzetnika unutar grupe za isporučene robe i usluge
- Ostala potraživanja od poduzetnika unutar grupe
- Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom za isporučene robe i usluge
- Ostala potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom
- Potraživanja po osnovi obročne prodaje

KRATKOTRAJNA IMOVINA
Potraživanja

- Potraživanja od poduzetnika unutar grupe za isporučene robe i usluge
- Ostala potraživanja od poduzetnika unutar grupe
- Potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom za isporučene robe i usluge
- Ostala potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom

Kratkotrajna financijska imovina

- Ulaganje u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe
- Ulaganje u ostale vrijednosne papire poduzetnika unutar grupe
- Dani zajmovi, depoziti i slično poduzetnicima unutar grupe
- Ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom
- Ulaganja u ostale vrijednosne papire društava povezanih sudjelujućim interesom
- Dani zajmovi, depoziti i slično društvima povezanim sudjelujućim interesom

BILANCA – PASIVA
KAPITAL I REZERVE
Rezerve fer vrijednosti

- Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju
- Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova
- Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvu.

Rezerve fer vrijednosti predstavljaju novu poziciju u izvještaju o financijskom položaju (bilanci), no istovremeno ne predstavlja novinu u financijskom izvještavanju, odnosno računovodstvu općenito, već je ovim novim Pravilnikom iskazana potreba da se navedene pozicije zasebno objave.

Rezerve fer vrijednosti kao fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju nastaje u trenutku naknadnog mjerenja navedene financijske imovine. Financijska imovina raspoloživa za prodaju je ona nederivativna financijska imovina koja se definira kao raspoloživa za prodaju i nije klasificirana kao zajmovi i potraživanja, ulaganja koja se drže do dospijeća ili financijska imovina koja se vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Financijska imovina raspoloživa za prodaju se i prema Međunarodnim i prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naknadno mjeri po njenoj fer vrijednosti, i to u sklopu

kapitala odnosno ostale sveobuhvatne dobiti. Svođenjem financijske imovine raspoložive za prodaju na njenu fer vrijednost na datum izvještavanja nastaje rezerva fer vrijednosti koja se od 1. siječnja 2016. godine zasebno iskazuje u financijskim izvještajima.

Zaštita novčanog toka predstavlja zaštitu izloženosti promjenama novčanog toka koje se odnose na određeni rizik koji je povezan s priznatom imovinom ili obvezom ili vrlo izvjesne predviđene transakcije, i koji može utjecati na dobit ili gubitak. Ako je zaštita novčanog toka tijekom određenog razdoblja učinkovita, dio dobiti ili gubitak od instrumenta zaštite može se priznati izravno u kapital, kao rezerva fer vrijednosti.

Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje tretira se kao zaštita novčanog toka na način da dio dobiti ili gubitka od instrumenta zaštite za kojeg je utvrđeno da predstavlja učinkovitu zaštitu može se priznati izravno u kapital, kao rezerva fer vrijednosti. Dobit ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na učinkoviti dio zaštite koji je priznat izravno u kapital kao rezerva fer vrijednosti, može se priznati u računu dobiti i gubitka prilikom prodaje inozemnog poslovanja.

Rezerviranja

Rezerviranja kao pozicija pasive nisu novina u financijskom izvještavanju, već je njihova podjela proširena. Dok prema trenutno važećem Pravilniku razlikujemo rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze, rezerviranja za porezne obveze i druga rezerviranja, počevši od 1. siječnja sljedeće godine, prethodno navedenim rezerviranjima dodana su:

- rezerviranja za započete sudske sporove
- rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava te
- rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima.

Novonastala podjela gotovo u potpunosti odgovara pozicijama koje se sukladno članku 11. Zakona o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14.) priznaju kao rashod. Zakon o porezu na dobit samo u određenim uvjetima priznaje rezerviranja za otpremnine kao priznati rashod, dok rezerviranja za mirovine i druga rezerviranja koja predstavljaju poziciju financijskih izvještaja nisu porezno priznati rashod.

Dugoročne obveze

- Obveze prema poduzetnicima unutar grupe za primljene robe i usluge
- Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe
- Ostale obveze prema poduzetnicima unutar grupe
- Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom za primljene robe i usluge
- Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom
- Ostale obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom

Kratkoročne obveze

- Obveze prema poduzetnicima unutar grupe za primljene robe i usluge
- Obveze za zajmove, depozite i slično poduzetnika unutar grupe
- Ostale obveze prema poduzetnicima unutar grupe
- Obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom za primljene robe i usluge
- Obveze za zajmove, depozite i slično društava povezanih sudjelujućim interesom
- Ostale obveze prema društvima povezanim sudjelujućim interesom

RAČUN DOBITI I GUBITKA

Poslovni prihodi

- Prihodi od prodaje s poduzetnicima unutar grupe
- Prihodi od prodaje s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Prihodi od prodaje s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama
- Ostali poslovni prihodi s poduzetnicima unutar grupe
- Ostali poslovni prihodi s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Ostali poslovni prihodi s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama

Poslovni rashodi

- Materijalni troškovi
  - Troškovi sirovina i materijala s poduzetnicima unutar grupe
  - Troškovi sirovina i materijala s društvima povezanim sudjelujućim interesom
  - Troškovi sirovina i materijala s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama
  - Troškovi prodane robe s poduzetnicima unutar grupe
  - Troškovi prodane robe s društvima povezanim sudjelujućim interesom
  - Troškovi prodane robe s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama
  - Ostali vanjski troškovi s poduzetnicima unutar grupe
  - Ostali vanjski troškovi s društvima povezanim sudjelujućim interesom
  - Ostali vanjski troškovi s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama
- Ostali troškovi s poduzetnicima unutar grupe
- Ostali troškovi s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Ostali troškovi s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama
- Rezerviranja
  - Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze
  - Rezerviranja za porezne obveze
  - Rezerviranja za započete sudske sporove
  - Rezerviranja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava
  - Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima
  - Druga rezerviranja
- Ostali poslovni rashodi s poduzetnicima unutar grupe
- Ostali poslovni rashodi s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Ostali poslovni rashodi s nepovezanim poduzetnicima i ostalim osobama

Financijski prihodi

- Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) poduzetnika unutar grupe
- Prihodi od ulaganja u udjele (dionice) društava povezanih sudjelujućim interesom
- Kamate iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe
- Kamate iz odnosa s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s poduzetnicima unutar grupe
- Tečajne razlike i ostali financijski prihodi iz odnosa s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama

Financijski rashodi
- Kamate s poduzetnicima unutar grupe
- Kamate s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Tečajne razlike i drugi rashodi s društvima poduzetnicima unutar grupe
- Tečajne razlike i drugi rashodi s društvima povezanim sudjelujućim interesom
- Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama

Udio u dobiti od društava povezanih sudjelujućim interesom
Udio u dobiti od zajedničkih pothvata
Udio u gubitku od društva povezanih sudjelujućim interesom
Udio u gubitku od zajedničkih pothvata
PREKINUTO POSLOVANJE (popunjava samo obveznik primjene MSFI-a ako ima prekinuto poslovanje)
Dobit prekinutog poslovanja prije oporezivanja
Gubitak prekinutog poslovanja prije oporezivanja
POREZ NA DOBIT PREKINUTOG POSLOVANJA
Dobit prekinutog razdoblja za poslovanje
Gubitak prekinutog poslovanja za razdoblje
UKUPNO POSLOVANJE (popunjava samo obveznik primjene MSFI-a ako ima prekinuto poslovanje)
Dobit prije oporezivanja
Gubitak prije oporezivanja
POREZ NA DOBIT
DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA
Dobit razdoblja
Gubitak razdoblja

Prethodno su prikazane nove ili izmijenjene pozicije bilance i računa dobiti i gubitka. Iz prikaza je vidljivo da je značajan naglasak dan na odnosima između povezanih stranaka. Gotovo svaka stavka financijskih izvještaja koja se odnosi na odnose s drugim poduzetnicima podijeljena je u ukupno tri kategorije i to na:
- odnose između poduzetnika unutar grupe
- odnose između društava u kojima postoje sudjelujući interesi
- odnose između nepovezanih poduzetnika.

Kako su pri sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja za potrebe vrednovanja i prezentiranja određenih pozicija financijskog izvještaja polazna točka standardi financijskog izvještavanja, za utvrđivanje na kojoj se poziciji financijskog izvještaja iskazuje odnos s drugim poduzetnicima potrebno je uzeti u obzir odrednice Međunarodnih računovodstvenih standarda za obveznike primjene MSFI-a, te Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja za obveznike primjene HSFI-a. Grupom poduzetnika u smislu standarda financijskog izvještavanja smatra se matično društvo i svi njegovi ovisni poduzetnici. Također, Zakonom o računovodstvu je definirano što se smatra matičnim društvom:
- ima na izravan ili neizravan način većinu glasačkih prava u drugom poduzetniku ili
- ima pravo imenovati ili opozvati većinu članova uprave ili nadzornog odbora, upravnog odbora ili izvršnih direktora drugog poduzetnika, a istodobno je član odnosno dioničar tog poduzetnika ili
- ima pravo izvršavati prevladavajući utjecaj nad drugim poduzetnikom čiji je dioničar ili član na temelju ugovora sklopljenog s tim poduzetnikom ili na temelju odredbi osnivačkog akta, statuta ili u skladu s drugim propisima ili
- ako je većina članova uprave ili nadzornog odbora, upravnog odbora ili izvršnih direktora odnosno upravljačkog ili nadzornog tijela poduzetnika (društva kćeri), koji su tu funkciju obavljali u tekućoj i prethodnoj poslovnoj godini i još uvijek je obavljaju do sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja, bila imenovana isključivo ostvarenjem prava glasa matičnog društva koje je dioničar ili član tog poduzetnika ili
- ima kontrolu nad većinom glasačkih prava dioničara ili članova u poduzetniku (društvu kćeri) na temelju sporazuma s drugim dioničarima ili članovima u tom poduzetniku i istodobno je dioničar ili član poduzetnika ili
- ako može ostvarivati ili ostvaruje vladajući utjecaj ili kontrolu nad drugim poduzetnikom ili
- ako se matičnim ili ovisnim poduzetnikom upravlja na jedinstvenoj osnovi temeljem ugovora, osnivačkog akta ili statuta ili
- ako je obveznik primjene Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja pojedinačno ili kao grupa te je prema tim standardima obvezan sastavljati konsolidirane financijske izvještaje.

Kako bi se iskazali odnosi između poduzetnika unutar grupe potrebno je osigurati dovoljan broj sintetičkih i analitičkih konta za potrebe sastavljanja financijskog izvještaja. Informacije koje su potrebne i o kojima će se izvještavati bit će bilježene na kontima imovine, prihoda i rashoda. Sukladno članku 11. novog Zakona o računovodstvu, koji stupa na snagu 1. siječnja 2016. godine, propisan je jedinstveni kontni plan koji će obuhvaćati razrede, skupine konta te sintetička konta. Pretpostavka je da će propisani kontni plan predvidjeti pozicije sintetike na kojima će se evidentirati transakcije između povezanih osoba i/ili sudjelujućih interesa, no za pojedine pozicije je dovoljno da se razrade na analitičkoj razini te će poduzetnik za svoje potrebe i za mogućnost izvještavanja prilagoditi analitička konta u sklopu zadane sintetike.

Sudjelujućim interesom smatra se da ulagatelj ima, izravno ili neizravno, 20% ili više glasačke moći kod poduzetnika koji je predmet ulaganja, a nema kontrolu odnosno ne smatra se maticom. U tim slučajevima primjenjuje se računovodstveni postupak evidentiranja nastalog poslovnog događaja primjenom metode udjela.

Kao podloga razdvajanja ovih pozicija unutar godišnjih financijskih izvještaja daje se poseban naglasak na razdvajanju pozicija koje prate odnose između povezanih stranaka na način da se posebno iskazuju odnosi unutar grupe, sudjelujući interesi i ostali nepovezani odnosi između ostalih poduzetnika.

3. ZAKLJUČAK

Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja propisani su novi financijski izvještaji, novim Zakonom o računovodstvu uvedene su nove obveze u smislu primjene novoga kontnog plana, a sve s početkom 1. siječnja 2016. godine. Cilj zakonodavca je ovakvim propisivanjem kontnog plana i strukture i sadržaja godišnjih financijskih izvještaja podići razinu jednoobraznosti financijskog izvještavanja, povezati određene pozicije financijskog izvještaja s određenim poreznim oblicima i ujednačiti rokove izvještavanja za potrebe statistike, prijave poreza na dobit i javne objave. Prema zahtjevima Zakona o računovodstvu, poglavito u dijelu donošenja novoga kontnog plana dan je naglasak na sastavljanju kontnog plana dovoljno razrađenog da obuhvati sve pozicije godišnjeg financijskog izvještaja. Posljedično tome, nakon razdoblja prilagodbe nesumnjivo je da će doći do rasta kvalitete financijskog izvještavanja posebice smanjenjem broja pogrešaka pri popunjavanju godišnjih financijskih izvještaja. Važno je napomenuti da je primjena novih obrazaca godišnjih financijskih izvještaja od 1. siječnja 2016. godine i za sva kasnija razdoblja, uz obvezno usklađivanje kolone prethodne godine sa zahtjevima izvještavanja po novom Pravilniku.

Dr. sc. IVAN ČEVIZOVIĆ
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Izvještaj o promjenama kapitala

U ovom članku autor je obrazložio svrhu, sadržaj i strukturu Izvještaja o promjeni kapitala u skladu s novim Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Nar. nov., br. 96/2015.).

1. SVRHA, STRUKTURA I SADRŽAJ IZVJEŠTAJA O PROMJENAMA KAPITALA

Struktura i sadržaj izvještaja o promjenama kapitala, kao sastavnog dijela seta financijskih izvještaja, propisana je novim Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (Nar. nov., br. 96/2015.). Ovaj izvještaj ima zadaću prikazati sve transakcije koje su dovele do promjene pojedine pozicije kapitala. Kako bi se ovo moglo ostvariti nužan je matrični izgled ovog izvještaja za pojedinu godinu. Pri tome pojedini stupci odgovaraju pojedinim pozicijama kapitala u bilanci poduzetnika:

- Raspodjeljivo imateljima kapitala matice
  - Temeljni (upisani) kapital
  - Kapitalne rezerve
  - Zakonske rezerve
  - Rezerve za vlastite dionice
  - Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)
  - Statutarne rezerve
  - Ostale rezerve
  - Revalorizacijske rezerve
  - Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju
  - Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova
  - Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvo
  - Zadržana dobit / preneseni gubitak
  - Dobit / gubitak poslovne godine
- Manjinski (nekontrolirajući) interes – ovu poziciju imaju samo oni koji sastavljau konsolidirane financijske izvještaje u konsolidiranim financijskim izvještajima, ukoliko nemaju 100% udjela u kapitalu već je kontrola ostvarena s nižim udjelom.

U pojedinim retcima prikazane su transakcije koje dovode do promjene kapitala. Pri tome jedna promjena može imati učinak na više pozicija te će se iskazati u više stupaca. Primjerice, ukoliko dioničko društvo poveća temeljni kapital novom emisijom dionica, nominalna vrijednost izdanih dionica bit će prikazana na poziciji temeljnog kapitala, dok će možebitna premija ostvarena u emisiji biti prikazana na poziciji kapitalnih rezervi.

Prvi redak u izvještaju o promjenama kapitala odnosi se na stanje kapitala na početku razdoblja, prema izvještaju iz prethodnog razdoblja. U propisanoj strukturi predviđena su dva retka za korekcije «originalno» iskazane strukture kapitala u prethodnom razdoblju:

- Promjena računovodstvenih politika
- Ispravak pogreške.

Svrha je ovih dvaju redaka osigurati poveznicu između podataka iskazanih u izvještaju prethodnog razdoblja s prepravljenim stanjima uslijed otkrivenih pogrešaka koje se ispravljaju retroaktivno i imaju učinak na prethodna razdoblja. Slično i kod promjene računovodstvenih politika, ukoliko je zahtijevano standardima financijskog izvještavanja da se promjena računovodstvenih politika priznaje retroaktivno (što je najčešći slučaj), promjene pojedinih pozicija kapitala prethodnog razdoblja bit će prikazane u ovom retku. Ove promjene najčešće se odnose na zadržanu dobit.

Ostali retci sadrže uobičajene transakcije koje se pojavljuju u poslovanju poduzetnika, a imaju učinak na pojedine pozicije kapitala, a obuhvaćaju sljedeće:

1. Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
2. Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
3. Dobitak ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
4. Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka
5. Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
6. Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom
7. Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja
8. Ostale nevlasničke promjene kapitala
9. Porez na transakcije priznate direktno u kapitalu
10. Povećanje/smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala (osim reinvestiranjem dobiti i u postupku predstečajne nagodbe)
11. Povećanje temeljnog (upisanog) kapitala reinvestiranjem dobiti
12. Povećanje temeljnog (upisanog) kapitala u postupku predstečajne nagodbe
13. Otkup vlastitih dionica/udjela
14. Isplata udjela u dobiti/dividende
15. Ostale raspodjele vlasnicima
16. Prijenos u pozicije rezervi po godišnjem rasporedu
17. Povećanje rezervi u postupku predstečajne nagodbe.

Pozicije od 1 do 9 odnose se na učinke primjene standarda financijskog izvještavanja na pojedine dijelove kapitala. Primjerice, društvo koje kao svoju računovodstvenu politiku za dugotrajnu materijalnu imovinu izabere model revalorizacije, prikazat će nastalu revalorizacijsku rezervu kao "promjenu revalorizacijske rezerve dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine". Promjene navedene na brojevima 4 – 7 mogu imati samo obveznici primjene MSFI.

Preostale pozicije odnose se na transakcije uslijed povećanja ili smanjenja temeljnog kapitala, rasporeda dobiti, isplate dobiti i transakcija s vlastititm dionicama/udjelima. Ove transakcije temelje se na odgovarajućim skupštinskim odlukama, odnosno ugovorima i sudskim odlukama.

2. PREZENTIRANJE IZVJEŠTAJA OPROMJENAMA KAPITALA

Kako je za prikazivanje ovog izvještaja nužna upotreba i stupaca, za strukturu kapitala, i redaka, za transakcije koje dovode do promjene kapitala, prezentiranje usporednog razdoblja moguće je samo na način da se ovako strukturirana tablica prikaže zasebno za svako prezentirano razdoblje.

Oznaka pozicije	Opis pozicije	Raspodjeljivo imateljima kapitala matice														Manjinski (nekontrolirajući) interes	Ukupno kapital i rezerve
		Temeljni (upisani) kapital	Kapitalne rezerve	Zakonske rezerve	Rezerve za vlastite dionice	Vlastite dionice i udjeli (odbitna stavka)	Statutarne rezerve	Ostale rezerve	Revalorizacijske rezerve	Fer vrijednost financijske imovine raspoložive za prodaju	Učinkoviti dio zaštite novčanih tokova	Učinkoviti dio zaštite neto ulaganja u inozemstvo	Zadržana dobit / preneseni gubitak	Dobit / gubitak poslovne godine	Ukupno raspodjeljivo imateljima kapitala matice		
	PRETHODNO RAZDOBLJE																
1	**Stanje 1. siječnja prethodnog razdoblja**																
2	Promjene računovodstvenih politika																
3	Ispravak pogreški																
4	**Stanje 1. siječnja prethodnog razdoblja**																
5	**Dobit/gubitak razdoblja**																
6	Tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja																
7	Promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine																
8	Dobitak ili gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju																
9	Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka																
10	Dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu																
11	**Udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti/gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom**																
12	Aktuarski dobici/gubici po planovima definiranih primanja																
13	Ostale nevlasničke promjene kapitala																
14	Porez na transakcije priznate direktno u kapitalu																
15	Povećanje/smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala (osim reinvestiranjem dobiti i u postupku predstečajne nagodbe)																
16	Povećanje temeljnog (upisanog) kapitala reinvestiranjem dobiti																
17	Povećanje temeljnog (upisanog) kapitala u postupku predstečajne nagodbe																
18	Otkup vlastitih dionica/udjela																
19	Isplata udjela u dobiti/dividende																
20	Ostale raspodjele vlasnicima																
21	Prijenos u pozicije rezervi po godišnjem rasporedu																
22	**Povećanje rezervi u postupku predstečajne nagodbe**																
23	**Stanje 31. prosinca prethodnog razdoblja**																
	DODATAK IZVJEŠTAJU O PROMJENAMA KAPITALA (popunjava poduzetnik obveznik primjene MSFI-a)																
I	**OSTALA SVEOBUHVATNA DOBIT PRETHODNOG RAZDOBLJA, UMANJENO ZA POREZE**																
II	**SVEOBUHVATNA DOBIT ILI GUBITAK PRETHODNOG RAZDOBLJA**																
III	**TRANSAKCIJE S VLASNICIMA PRETHODNOG RAZDOBLJA PRIZNATE DIREKTNO U KAPITALU**																

Dr. sc. ANA JEŽOVITA
Ekonomski fakultet, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Pregled promjena u novom Zakonu o računovodstvu

U ovom članku dan je pregled najznačajnijih promjena novog Zakona o računovodstvu koji stupa na snagu i počinje se primjenjivati od 1. siječnja 2015. godine. Autorica članka analizirala je i izvršila usporedbu odredbi Zakona iz 2007. godine s novousvojenim Zakonom iz 2015. godine.

1. UVOD

Sredinom srpnja 2015. godine u Republici Hrvatskoj je usvojen novi Zakon o računovodstvu koji se počinje primjenjivati od 1. siječnja 2016. godine i u potpunosti mijenja aktualni Zakon o računovodstvu koji je na snazi od 1. siječnja 2008. godine. U odnosu na prethodni koji se sastojao od 37 članaka podijeljenih u 13 poglavlja, novi Zakon o računovodstvu ima 46 članaka podijeljenih u 14 poglavlja, a sadržajno je duplo opsežniji od prethodnog. Najznačajnije promjene zahvaćene su u poglavljima koja se odnose na opće odredbe, kontni plan i poslovne knjige, financijske izvještaje, godišnje izvješće, javnu objavu i registar godišnjih financijskih izvještaja. Novo poglavlje odnosi se na sastavljanje izvještaja o plaćanjima javnom sektoru kojeg sastavljaju subjekti od javnog interesa koji obavljaju djelatnost rudarstva i vađenja ili djelatnost sječe primarnih šuma.

ZOR 2007		ZOR 2015	
Poglavlje	Broj članaka	Poglavlje	Broj članaka
I. Opće odredbe	4	I. Opće odredbe	**7**
II. Knjigovodstvene isprave	3	II. Knjigovodstvene isprave	3
III. Poslovne knjige	3	**III. Kontni plan i poslovne knjige**	**4**
V. Popis imovine i obveza	1	IV. Popis imovine i obveza	1
V. Standardi financijskog izvještavanja	2	V. Standardi financijskog izvještavanja	2
VI. Odbor za standarde financijskog izvještavanja	1	VI. Odbor za standarde financijskog izvještavanja	1
VII. Financijski izvještaji	3	VII. Financijski izvještaji	**2**
VIII. Godišnje izvješće	2	VIII. Godišnje izvješće	**6**
		IX. Izvještaj o plaćanjima javnom sektoru	**3**
IX. Javna objava	2	X. Javna objava	**3**
X. Registar godišnjih financijskih izvještaja	3	XI. Registar godišnjih financijskih izvještaja	**3**
XI. Nadzor	6	XII. Nadzor	6
XII. Kaznene i prekršajne odredbe	3	**XIII. Prekršajne odredbe**	1
XIII. Prijelazne i završne odredbe	4	XIV. Prijelazne i završne odredbe	4

Novim Zakonom u poglavlju *Opće odredbe* precizno je definiran pojam '**subjekt od javnog interesa**' kao poduzetnik čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište kapitala bilo koje zemlje članice Europske unije, čime se kroz novi Zakon mijenja dosada korištena sintagma *poduzetnici čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira*. Nastavno u članku 3. precizno su navedeni koji se subjekti smatraju subjektima od javnog interesa u smislu Zakona.

2. REZULTATI USPOREDBE STAROG I NOVOG ZAKONA O RAČUNOVODSTVU

Obveznici primjene Zakona o računovodstvu su poduzetnici, te u tom kontekstu nema promjena u odnosu na Zakon iz 2007., osim što je novim Zakonom precizirano da se obveznicima smatraju i ***podružnice inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj***. Bitna promjena vezana je za razvrstavanje poduzetnika koji se prema odredbama novog Zakona razvrstavaju na ***mikro***, ***male***, ***srednje*** i ***velike*** ovisno o vrijednosti ukupne imovine (aktive), iznosu prihoda i prosječnom broju radnika tijekom poslovne godine. Sami kriteriji razvrstavanja poduzetnika nisu promijenjeni, ali su promijenjene granice određivanja veličine poduzetnika na način da se povećao raspon kriterija za srednje poduzetnike, prema kojima će određeni broj poduzetnika iz kategorije malih ili velikih prijeći u kategoriju srednjih poduzetnika. Pored razvrstavanja samih poduzetnika, novina u Zakonu je razvrstavanje na ***grupe poduzetnika***, a koji se razvrstavaju na male, srednje i velike grupe poduzetnika prema istim pokazateljima utvrđenima na konsolidiranoj osnovi. Iznimno se za potrebe razvrstavanja mogu koristiti zbrojna bilanca i račun dobiti i gubitka prije konsolidacijskih eliminacija pri čemu se propisane vrijednosti kriterija ukupne aktive i ukupnog prihoda uvećavaju za 20% (članak 6.). Razvrstavanje na grupe poduzetnika je važno s aspekta definiranja obveznika provedbe konsolidacije (članak 23.) i izuzeća od konsolidacije (članak 25.) prema čemu ***matična društva nisu dužna sastavljati konsolidirane godišnje financijske izvještaje za male grupe poduzetnika***, osim u slučaju kada te grupe uključuju subjekte od javnog interesa.

Jedna od značajnih promjena u novom Zakonu, a koja stupa na snagu od 1. siječnja 2018. godine, vezana je za pružanje računovodstvenih usluga gdje je istaknuto da ukoliko poduzetnik povjeri obavljanje računovodstvenih poslova i funkcije računovodstva drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti ***licencirane*** za obavljanje tih poslova, što će biti uređeno posebnim zakonom (članak 7.). U slučaju izdvajanja računovodstvenih poslova poduzetnik ostaje u potpunosti odgovoran za povjerene poslove, kao i za nesmetano obavljanje nadzora od strane nadzornih tijela.

I. Opće odredbe	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
Poduzetnici u smislu ovoga Zakona razvrstavaju se na male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. (2) Mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedećih uvjeta: - ukupna aktiva 32.500.000,00 kuna, - prihod 65.000.000,00 kuna, - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 50. (3) Srednji poduzetnici su oni koji prelaze dva uvjeta iz stavka 2. ovoga članka ali ne prelaze dva od sljedećih uvjeta: - ukupna aktiva 130.000.000,00 kuna, - prihod 260.000.000,00 kuna, - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 250. (4) Veliki poduzetnici su oni koji prelaze dva uvjeta iz stavka 3. ovoga članka. (5) Osim poduzetnika iz stavka 4. ovoga članka, veliki poduzetnici u smislu ovoga Zakona su banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i imovina investicijskih fondova s pravnom osobnosti, društva za upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim mirovinskim fondovima i zasebna imovina kojom oni upravljaju te mirovinska osiguravajuća društva.	Poduzetnici u smislu ovoga Zakona razvrstavaju se na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. **(2) Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:** **- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna** **- prihod 5.200.000,00 kuna** **- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine - 10 radnika.** (3) Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta: **- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna** **- prihod 60.000.000,00 kuna** - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine - 50 radnika. (4) Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta: **- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna** **- prihod 300.000.000,00 kuna** - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine - 250 radnika. (5) Veliki poduzetnici su: 1. poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta iz stavka 4. ovoga članka 2. banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, **društva za reosiguranje, leasing-društva, društva za upravljanje UCITS fondovima, društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima, UCITS fondovi, alternativni investicijski fondovi, mirovinska društva koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, mirovinska društva koja upravljaju dobrovoljnim mirovinskim fondovima, dobrovoljni mirovinski fondovi, obvezni mirovinski fondovi te mirovinska osiguravajuća društva, društva za dokup mirovine, faktoring-društva, investicijska društva, burze, operateri MTP-a, središnja klirinška depozitarna društva, operateri središnjeg registra, operateri sustava poravnanja i/ili namire i operateri Fonda za zaštitu ulagatelja neovisno o tome ispunjavaju li uvjete iz točke 1. ovoga stavka.** **(6) Novoosnovani poduzetnici i poduzetnici sa statusnom promjenom razvrstavaju se u skladu sa stavcima 2., 3., 4. i 5. ovoga članka na temelju pokazatelja za razdoblje od datuma osnivanja, odnosno statusne promjene do kraja njihove prve poslovne godine, odnosno na zadnji dan tog razdoblja. Za potrebe razvrstavanja poduzetnici iz ovoga stavka iznos prihoda preračunavaju na godišnju razinu.**
Nove odredbe u **članku 7.** pod naslovom *Računovodstveni poslovi, dokumentacija i poslovna godina* (4) Ako poduzetnik povjeri obavljanje računovodstvenih poslova i funkcije računovodstva drugim pravnim ili fizičkim osobama one moraju biti **licencirane** za obavljanje tih poslova na temelju posebnog zakona. Poduzetnik ostaje u potpunosti odgovoran za povjerene poslove, kao i za nesmetano obavljanje nadzora od strane nadzornih tijela. (5) Računovodstvena dokumentacija obuhvaća osobito **knjigovodstvene isprave, kontni plan, poslovne knjige, odvojene i konsolidirane financijske izvještaje te odvojena i konsolidirana godišnja izvješća.** (6) Poduzetnik je dužan osigurati da računovodstvena dokumentacija bude točna, potpuna, provjerljiva, razumljiva i zaštićena od oštećenja i promjena. (7) Ako poduzetnik utvrdi da je neka računovodstvena dokumentacija nepotpuna, neprovjerljiva, netočna ili nerazumljiva, poduzetnik je dužan istu **ispraviti bez odgode** na način koji će omogućiti identificiranje osobe koja je obavila ispravak, datum ispravka i sadržaj računovodstvenog dokumenta prije i nakon ispravka. (8) Za bilo koji ispravak računovodstvene dokumentacije, potrebno je sastaviti knjigovodstvenu ispravu. (9) Računovodstvena dokumentacija koja je nečitka ili se ne može konvertirati u čitljiv format neće se smatrati računovodstvenom dokumentacijom. (10) Poduzetnik je dužan poduzeti mjere da računovodstvena dokumentacija bude zaštićena od gubitka, oštećenja i osigurati da potrebna tehnička oprema, nositelji podataka i softver budu zaštićeni od zlouporabe, oštećenja, uništenja, neovlaštenog ometanja, neovlaštenog pristupa, gubitka, krađe ili otuđenja. (11) Poduzetnik je dužan u svojim poslovnim knjigama evidentirati sve knjigovodstvene promjene u poslovnoj godini. (12) Poslovna godina jest kalendarska godina, osim u slučajevima navedenim u stavcima 13., 15. i 16. ovoga članka. (13) Poduzetnik može promijeniti poslovnu godinu u izvještajno razdoblje od dvanaest uzastopnih kalendarskih mjeseci koje je različito od kalendarske godine ako o promjeni poslovne godine pisanim putem obavijesti Ministarstvo financija, Poreznu upravu: a) u roku od 30 dana nakon osnivanja poduzetnika ili b) najmanje 30 dana prije početka promjene poslovne godine. (14) Ako poduzetnik ne obavijesti Ministarstvo financija, Poreznu upravu o promjeni poslovne godine u rokovima iz stavka 13. ovoga članka, ne može primjenjivati poslovnu godinu koja je različita od kalendarske godine. (15) Poslovnom godinom smatraju se i izvještajna razdoblja kraća od dvanaest uzastopnih kalendarskih mjeseci ako su posljedica osnivanja poduzetnika, statusne promjene, promjene poslovne godine te likvidacije ili stečaja. (16) Poslovnom godinom smatraju se i izvještajna razdoblja od početka do kraja likvidacije koja mogu biti duža od dvanaest uzastopnih kalendarskih mjeseci.	

Za razliku od Zakona iz 2007. kojim je istaknuto da **knjigovodstvena isprava** mora nedvojbeno i istinito sadržavati sve podatke o poslovnom događaju, u jednom ili više primjeraka, u novom Zakonu nadodano je da svaka interno ili eksterno sastavljena knjigovodstvena isprava treba sadržavati sljedeće elemente:

1. naziv i broj knjigovodstvene isprave
2. opis sadržaja poslovnog događaja i identifikaciju sudionika poslovnog događaja koja sadržava njihov naziv ili ime i prezime te sjedište ili adresu
3. novčani iznos ili cijenu po mjernoj jedinici s obračunom ukupnog iznosa
4. datum poslovnog događaja ako nije isti kao datum izdavanja
5. datum izdavanja knjigovodstvene isprave

6. potpis osobe odgovorne za poslovni događaj, osim u slučaju iz članka 9. stavka 3. ovoga Zakona te potpis osobe iz članka 9. stavka 5. ovoga Zakona
7. oznaku konta na kojima će knjigovodstvena isprava biti proknjižena, osim ako se takva oznaka ne kreira automatski primjenom softvera.

Dosada su obvezni elementi bili propisani za izdane račune, a sadržaj računa je propisan Općim poreznim zakonom (članak 54.a.), Zakonom o porezu na dodanu vrijednost (članak 79.), Pravilnikom o porezu na dohodak (članak 38.) i Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom (članak 9.), Zakonom o trgovačkim društvima (članak 21.). Također, promijenjeni su rokovi čuvanja knjigovodstvenih isprava na temelju kojih su podaci uneseni u pomoćne poslovne knjige te je istaknuto da poduzetnik pod određenim uvjetima knjigovodstvene isprave može čuvati izvan teritorija Republike Hrvatske.

II. Knjigovodstvene isprave	
ZOR 2007	**ZOR 2015**
(2) Knjigovodstvene isprave čuvaju se i to: 1. isplatne liste, analitička evidencija o plaćama za koje se plaćaju obvezni doprinosi - trajno, 2. isprave na temelju kojih su podaci uneseni u dnevnik i glavnu knjigu - najmanje jedanaest godina, 3. isprave na temelju kojih su podaci uneseni u pomoćne knjige - najmanje sedam godina.	(2) Knjigovodstvene isprave čuvaju se, i to: 1. isplatne liste, analitička evidencija o plaćama za koje se plaćaju obvezni doprinosi - trajno 2. isprave na temelju kojih su podaci uneseni u dnevnik i glavnu knjigu - najmanje jedanaest godina 3. isprave na temelju kojih su podaci uneseni u pomoćne knjige - najmanje **jedanaest** godina. **(3) Poduzetnik može odlučiti čuvati knjigovodstvene isprave izvan područja Republike Hrvatske, ali samo u drugoj državi članici. U tom slučaju poduzetnik je u svakom trenutku odgovoran za knjigovodstvene isprave te mora tijelima nadležnim za nadzor na njihov zahtjev bez odgađanja omogućiti korištenje istih za potrebe nadzora. Ako je drugim zakonskim propisima za druge potrebe propisano čuvanje ili odlaganje knjigovodstvenih isprava u pojedine registre ili baze, poduzetnik je dužan osigurati povrat knjigovodstvenih isprava u Republiku Hrvatsku i njihovo odlaganje, sukladno takvim propisima.** **(4) Poduzetnik koji knjigovodstvene isprave pohranjuje pomoću elektroničkih uređaja kojima se jamči online pristup podacima mora na zahtjev omogućiti tijelu koje obavlja nadzor pravo pristupa, preuzimanja i korištenja tih knjigovodstvenih isprava.**

Posebnu pozornost u novom Zakonu o računovodstvu izazvale su odredbe koje se odnose na propisivanje obvezne primjene **jedinstvenog okvirnog kontnog plana**, a kojeg do treće razine (razredi, skupine konta, sintetička konta) donosi i mijenja Odbor za standarde financijskog izvještavanja.

Dio Zakona koji se odnosi na uređivanje vođenja poslovnih knjiga nema suštinskih promjena, ali je značajno razrađeniji u pogledu definiranja pojmova vezanih za dnevnik i glavnu knjigu, te pravila evidentiranja poslovnih promjena u poslovne knjige.

III. Kontni plan i poslovne knjige	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
(1) Poslovne knjige vode se po načelu sustava dvojnog knjigovodstva. (2) Poslovne knjige čine dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige.	(1) Poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige po načelu sustava dvojnog knjigovodstva. (2) Poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige koje čine dnevnik i glavna knjiga i pomoćne knjige.
(3) Dnevnik je poslovna knjiga u koju se unose knjigovodstvene promjene slijedom vremenskog nastanka. Dnevnik se može uspostaviti kao jedinstvena poslovna knjiga ili više knjiga koje su namijenjene za promjene na pojedinim skupinama bilančnih zapisa ili za izvanbilančne zapise.	***(3) Dnevnik je poslovna knjiga u koju se knjigovodstvene promjene nastale u određenom izvještajnom razdoblju unose kronološki. Dnevnik se može uspostaviti kao jedinstvena poslovna knjiga ili više poslovnih knjiga koje su namijenjene za evidenciju promjena na pojedinim skupinama bilančnih zapisa ili za izvanbilančne zapise.*** **(4) Svako knjiženje u dnevnik mora imati redni broj te sadržavati podatke na temelju kojih se pri nadzoru knjiženje može nedvojbeno povezati s pripadajućom knjigovodstvenom ispravom i osobom koja je kontrolirala knjigovodstvenu ispravu. Poduzetnik mora osigurati provjerljivost usklađenosti između prometa dnevnika i glavne knjige za izvještajno razdoblje.**
(4) Glavna knjiga je sustavna knjigovodstvena evidencija promjena nastalih na financijskom položaju i uspješnosti poslovanja. (5) Glavna knjiga sastoji se od dva odvojena dijela i to: - bilančni zapisi i - izvanbilančni zapisi. (6) Glavna knjiga mora sadržavati unaprijed pripremljena konta koja, sukladno potrebama poduzetnika, osiguravaju podatke za godišnje financijske izvještaje.	***(5) Glavna knjiga sustavna je evidencija svih knjigovodstvenih promjena nastalih na financijskom položaju i uspješnosti poslovanja u određenom izvještajnom razdoblju u kojoj se ti događaji grupiraju prema njihovoj vrsti, a na temelju kontnog plana. Ako se koriste pomoćne knjige, poduzetnik je dužan ažurno prenositi proknjižene promjene ili njihove sažetke u glavnu knjigu.*** **(6) Glavnu knjigu čine dva odvojena dijela, i to:** **- bilančni zapisi i** **- izvanbilančni zapisi.** **(7) Iznosi na kontima glavne knjige za određeno razdoblje moraju biti usklađeni s iznosima iskazanima u bilanci i računu dobiti i gubitka, odnosno izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.** **(8) Knjigovodstvene promjene na kontu glavne knjige unose se redoslijedom kako su nastale.** **(9) Izvadak za pojedini konto mora sadržavati najmanje sljedeće:** **1. naziv, odnosno ime i prezime te sjedište, odnosno adresu poduzetnika** **2. brojčanu oznaku konta** **3. naziv konta** **4. razdoblje na koje se odnosi** **5. početno stanje ako postoji** **6. za svaku kniženu promjenu: redni broj, datum knjigovodstvene promjene, datum knjiženja, opis sadržaja promjene, dugovni ili potražni iznos, oznaku pripadajuće knjigovodstvene isprave, identifikacijske oznake za osobe koje su knjižile i kontrolirale knjigovodstvenu ispravu** **7. zaključni ukupni dugovni i potražni promet za razdoblje na koje se izvadak odnosi** **8. stanje konta na kraju razdoblja.** **(10) Svi knjigovodstveni događaji kniženi u dnevniku također se unose u glavnu knjigu.**

III. Kontni plan i poslovne knjige	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
(7) Pomoćne knjige se u pravilu vode zasebno. (8) Pomoćne knjige koje se odnose na imovinu u materijalnom obliku iskazuju se u količinama i novčanim iznosima.	(11) Pomoćne knjige koje se odnose na imovinu u materijalnom obliku iskazuju se u količinama i novčanim iznosima.
	Vođenje poslovnih knjiga **(5) Poduzetnik je dužan voditi poslovne knjige na način da osigura kontrolu unesenih podataka, ispravnost unosa podataka, čuvanje podataka, mogućnost korištenja podataka, mogućnost dobivanja uvida u promet i stanja na računima glavne knjige te mogućnost uvida u vremenski slijed obavljenog unosa poslovnih događaja.** **(6) Poduzetnik je dužan poštivati načelo da završna stanja konta iskazana u bilanci na zadnji dan izvještajnog razdoblja moraju biti identična početnim stanjima istih konta na prvi dan sljedećeg izvještajnog razdoblja. Isto vrijedi i za konta koji se vode izvanbilančno.** **(7) Poduzetnik zaključuje svoje poslovne knjige osobito na:** **1. zadnji dan poslovne godine** **2. dan koji prethodi statusnoj promjeni** **3. dan prije prestanka obavljanja djelatnosti sukladno posebnim propisima ako je poduzetnik fizička osoba** **4. dan koji neposredno prethodi početku postupka likvidacije ili stečaja.** **(8) Poslovne knjige moraju se zaključiti najkasnije četiri mjeseca nakon završetka poslovne godine.** **(9) Zaključene poslovne knjige mogu se ponovno otvoriti samo prije odobravanja financijskih izvještaja, ako je to potrebno kako bi se osigurao istinit i fer prikaz financijskog položaja i uspješnosti poduzetnika.** **(10) Ako nije drukčije propisano posebnim zakonom, poduzetnik koji mijenja pravni oblik ne zaključuje svoje poslovne knjige zbog preoblikovanja.** **(11) Poduzetnik je dužan u izvještajnom razdoblju od dana ulaska u postupak likvidacije otvoriti poslovnu godinu te zatvoriti svoje poslovne knjige s danom zaključenja postupka likvidacije.**
(3) Poslovne knjige čuvaju se i to: 1. dnevnik i glavna knjiga - najmanje jedanaest godina, 2. pomoćne knjige - najmanje **sedam** godina.	(2) Poslovne knjige čuvaju se, i to: 1. dnevnik i glavna knjiga - najmanje jedanaest godina 2. pomoćne knjige - najmanje **jedanaest godina.** **(3) Poduzetnik može odlučiti čuvati poslovne knjige izvan područja Republike Hrvatske, ali samo u drugoj državi članici. U tom slučaju poduzetnik je u svakom trenutku odgovoran za poslovne knjige te mora tijelima nadležnim za nadzor na njihov zahtjev bez odgađanja omogućiti korištenje istih za potrebe nadzora. Poduzetnik koji poslovne knjige pohranjuje pomoću elektroničkih uređaja kojima se jamči online pristup podacima mora na zahtjev omogućiti tijelu koje obavlja nadzor pravo pristupa, preuzimanja i korištenja tih poslovnih knjiga.**

Poduzetnik je dužan sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (mikro, mali i srednji poduzetnici) ili Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Kao što je već istaknuto **Odbor za standarde financijskog izvještavanja** utvrđuje okvirni kontni plan, i pored već propisanog Zakonom iz 2007., daje stručna mišljenja na zahtjev Ministarstva financija, o prijedlozima zakonodavnih akata Europske unije i drugim pitanjima iz područja računovodstva. Također, razrađeni su uvjeti **članstva** Odboru, te je promijenjena stavka kojom je definirano da se Odbor financira iz sredstava državnog proračuna, na način da je izbrisan dio odredbe da se Odbor financira vlastitim prihodima iz naknada.

Najvažnije promjene u cjelini o **financijskim izvještajima** odnose se na dodavanje izvještaja o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti godišnjim financijskim izvještajima te redefiniranje **odgovornosti** i **potpisivanja** godišnjih financijskih izvještaja. Novim Zakonom preciznije su definirani obveznici **revizije** godišnjih financijskih izvještaja, te je proširen sadržaj revizorovog izvješća.

VII. Financijski izvještaji	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
(3) Godišnje financijske izvještaje čine: - bilanca - račun dobiti i gubitka - izvještaj o novčanom tijeku - izvještaj o promjenama kapitala - bilješke uz financijske izvještaje.	(2) Godišnje financijske izvještaje čine: ***- izvještaj o financijskom položaju (bilanca)*** - račun dobiti i gubitka **- izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti** ***- izvještaj o novčanim tokovima*** - izvještaj o promjenama kapitala - bilješke uz financijske izvještaje.
(6) Godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i **objektivan** prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika.	(7) Godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i **fer** prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika.
(11) Za godišnje financijske izvještaje odgovorna je **osoba ovlaštena za zastupanje** poduzetnika. (12) Godišnje financijske izvještaje potpisuje osoba **ovlaštena za zastupanje** poduzetnika.	**(11) Članovi uprave poduzetnika i njegova nadzornog odbora, ako postoji, odnosno svi izvršni direktori i upravni odbor, u okviru svojih zakonom određenih nadležnosti, odgovornosti i dužne pažnje, odgovorni su za godišnje financijske izvještaje.** **(12) Godišnje financijske izvještaje potpisuju predsjednik uprave i svi članovi uprave (direktori), odnosno svi izvršni direktori poduzetnika. Godišnje financijske izvještaje subjekata koji nemaju upravu, odnosno izvršne direktore potpisuju osobe ovlaštene za njihovo zastupanje.**

VII. Financijski izvještaji	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
/	**(14) Trgovačko društvo koje na datum bilance ima dobit raspoloživu za podjelu članovima društva sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima dužno je takvu dobit najprije uporabiti za unos u ostale rezerve iz dobiti za pokriće:** **1. neotpisanih troškova razvoja iskazanih u aktivi i** **2. dobiti koja se može pripisati sudjelujućim interesima i koja je iskazana u računu dobiti i gubitka, u iznosu koji nije primljen niti se njegova isplata može zahtijevati ako standardi financijskog izvještavanja dopuštaju ili zahtijevaju navedeni način iskazivanja troškova razvoja odnosno dobiti od sudjelujućih interesa.**
(1) Reviziji podliježu godišnji financijski izvještaji i konsolidirani godišnji financijski izvještaji velikih poduzetnika, srednjih poduzetnika i poduzetnika čije dionice ili dužnički vrijednosni papiri su uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštenje na organizirano tržište vrijednosnih papira. (2) Reviziji podliježu i godišnji financijski izvještaji poduzetnika kojima je to propisano posebnim propisima koji uređuju njihovo poslovanje.	Revizija godišnjih financijskih izvještaja Članak 20. *(1) Obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja podliježu godišnji odvojeni i konsolidirani financijski izvještaji subjekata od javnog interesa te velikih i srednjih poduzetnika koji nisu subjekti od javnog interesa.* *(2) Obvezi revizije konsolidiranih financijskih izvještaja podliježu i poduzetnici koji su matična društva velikih i srednjih grupa ako nisu obveznici revizije sukladno stavku 1. ovoga članka.* *(3) Ako nisu obveznici revizije sukladno stavcima 1. i 2. ovoga članka, obvezi revizije podliježu i odvojeni i konsolidirani godišnji financijski izvještaji dioničkih društava te komanditnih društava i društava s ograničenom odgovornošću čiji odvojeni, odnosno konsolidirani podaci u godini koja prethodi reviziji prelaze pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:* *- iznos ukupne aktive 15.000.000,00 kuna* *- iznos prihoda 30.000.000,00 kuna* *- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine - 25.* *(4) Ako nisu obveznici revizije sukladno stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka, obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja podliježu godišnji odvojeni i konsolidirani financijski izvještaji poduzetnika koji su podnijeli zahtjev za uvrštavanje svojih vrijednosnih papira na uređeno tržište.* *(5) Reviziji podliježu i godišnji financijski izvještaji poduzetnika koji su sudjelovali u poslovnim spajanjima, odnosno podjelama kao preuzimatelji ili novoosnovana društva, ako obvezi revizije ne podliježu prema stavcima 1., 2., 3. i 4. ovoga članka.*
(3) Revizorsko izvješće mora najmanje sadržavati: 1. uvod u kojem se navode financijski izvještaji koji su predmetom revizije, zajedno s računovodstvenim politikama koje su uporabljene u njihovom sastavljanju 2. opis svrhe i opsega revizije, uz navođenje revizijskih standarda u skladu s kojima je revizija obavljena 3. mišljenje revizora kojim se jasno izražava je li godišnji financijski izvještaji pružaju istinit i objektivan prikaz financijskog položaja poduzetnika sukladno ovom Zakonu i HFSI-ju, odnosno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, te jesu li godišnji financijski izvještaji u skladu s propisima koji uređuju poslovanje poduzetnika, mišljenje revizora može biti pozitivno ili mišljenje s ogradom ili negativno ili se ovlašteni revizor može suzdržati od izražavanja mišljenja ako ga nije u mogućnosti izraziti 4. posebna upozorenja i probleme na koje ovlašteni revizor želi ukazati, ali bez izražavanja mišljenja s ogradom 5. mišljenje o usklađenosti godišnjeg izvješća s godišnjim financijskim izvještajima za istu poslovnu godinu. (4) Ovlašteni revizor dužan je revizorsko izvješće potpisati i navesti datum sastavljanja. (5) Revizija financijskih izvještaja i usklađenosti s godišnjim izvješćem obavlja se u skladu s propisima koji uređuje reviziju. (6) Revizorsko izvješće čuva se trajno u izvorniku.	(6) Revizorsko izvješće uključuje: 1. uvod u kojem se navode financijski izvještaji koji su predmetom revizije, zajedno s okvirom financijskog izvještavanja koji je uporabljen u njihovu sastavljanju 2. opis opsega zakonske revizije, uz navođenje revizijskih standarda u skladu s kojima je revizija obavljena 3. mišljenje revizora kojim se jasno izražava pružaju li godišnji financijski izvještaji istinit i **fer** prikaz financijskog položaja poduzetnika sukladno ovom Zakonu i Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja, odnosno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, ili jesu li godišnji financijski izvještaji u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje poduzetnika ako propisi zahtijevaju takvo mišljenje revizora. Mišljenje revizora može biti pozitivno ili **uvjetno mišljenje** ili negativno ili se ovlašteni revizor može suzdržati od izražavanja mišljenja ako ga nije u mogućnosti izraziti 4. **isticanje pitanja i navođenje ostalih pitanja** na koje revizor želi ukazati, ali bez izražavanja mišljenja s ogradom, ako to zahtijevaju Međunarodni revizijski standardi 5. mišljenje o usklađenosti izvješća poslovodstva s godišnjim financijskim izvještajima za istu poslovnu godinu **6. mišljenje o tome je li izvješće poslovodstva sastavljeno u skladu s ovim Zakonom** **7. izjavu o tome je li, a na temelju znanja i razumijevanja poslovanja poduzetnika i njegova okruženja stečenog u okviru revizije, revizor identificirao značajne pogrešne prikaze u godišnjem izvješću te, ako ih ima, opisati prirodu takvih pogrešaka.** (7) Stavak 6. točke 1. - 4. ovoga članka primjenjuju se i na konsolidirane godišnje financijske izvještaje. (8) Stavak 6. točke 5. - 7. ovoga članka primjenjuju se i na konsolidirana izvješća poslovodstva. **(9) Revizor će obaviti reviziju dijelova izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja koji su navedeni u članku 22. točkama 3. i 4. ovoga Zakona i o tome izdati mišljenje na način koji je opisan u stavku 6. ovoga članka. Revizor će provjeriti jesu li u izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja uključene informacije iz članka 22. točaka 1., 2., 5. i 6. ovoga Zakona.** **(10) Zakonski zastupnik revizorskog društva, samostalni revizor ili ovlašteni revizori zajedničkog revizorskog ureda dužni su zajedno s ovlaštenim revizorom potpisati revizorsko izvješće i navesti datum sastavljanja.** (11) Ako se revizor sukladno propisima kojima se uređuje revizija suzdrži od izražavanja mišljenja ili izda negativno mišljenje, smatra se da obveza poduzetnika iz članka 19. stavka 7. ovoga Zakona nije ispunjena. (12) Revizija odvojenih i konsolidiranih financijskih izvještaja i odvojenih i konsolidiranih godišnjih izvješća obavlja se u skladu s propisima kojima se uređuje revizija. (13) Revizorsko izvješće čuva se trajno u izvorniku.

U poglavlju vezanom za godišnje izvješće nadopunjena je definicija i sadržaj godišnjeg izvješća, kao i što je istaknuto da mikro i mali poduzetnici nisu obveznici sastavljanja godišnjeg izvješća, a srednji poduzetnici u njega nisu dužni uključivati nefinancijske pokazatelje. Novim Zakonom uključena je obveza sastavljanja ***Izjave o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja*** za subjekte od javnog interesa, a koji su je dužni uključiti u godišnje izvješće. Zanimljiva je promjena odredbe prema kojoj se iznosi u poslovnim knjigama i izvještajima izražavaju u **kunama**, umjesto u valutnoj jedinici koja se primjenjuje u Republici Hrvatskoj.

X. Javna objava	
ZOR 2007.	**ZOR 2015.**
Članak 20. (1) **Poduzetnik** je dužan godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće, te revizorsko izvješće ako njegovi godišnji financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 17. ovoga Zakona, te konsolidirane godišnje financijske izvještaje ako ih je dužan sastavljati sukladno odredbama članka 16. ovoga Zakona dostaviti Financijskoj agenciji radi javne objave. (2) Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka, mali poduzetnik je dužan godišnje financijske izvještaje iz članka 15. stavka 10. ovoga Zakona dostaviti Financijskoj agenciji radi javne objave. (3) Poduzetnik, uz navedene izvještaje iz stavka 1. ili 2. ovoga članka, dužan je Financijskoj agenciji dostaviti i odluku o utvrđivanju godišnjih financijskih izvještaja od strane nadležnog tijela te odluku o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka, ako one nisu sastavni dio godišnjih financijskih izvještaja ili godišnjeg izvješća. (4) Poduzetnik je izvještaje iz stavka 1. i 2. ovoga članka dužan dostaviti najkasnije u roku od šest mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine, a poduzetnik koji sastavlja konsolidirane godišnje financijske izvještaje dužan ih je dostaviti najkasnije u roku od devet mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine. (5) Poduzetnik koji sastavlja godišnje financijske izvještaje sukladno članku 15. stavku 9. ovoga Zakona dužan je godišnje financijske izvještaje dostaviti u roku devedeset dana od dana nastanka statusne promjene, pokretanja postupka likvidacije ili otvaranja stečaja, a za sljedeće poslovne godine sukladno stavku 4. ovoga članka. (6) Danom dostave potpunih i točnih godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća te izvješća revizora ako godišnji financijski izvještaji poduzetnika podliježu reviziji sukladno odredbama članka 17. ovoga Zakona, te konsolidiranih godišnjih financijskih izvještaja ako ih je poduzetnik dužan sastavljati sukladno odredbama članka 16. ovoga Zakona Financijskoj agenciji, smatra se da je poduzetnik ispunio obvezu javne objave. (7) Poduzetnik koji tijekom poslovne godine nije imao poslovnih događaja, niti u poslovnim knjigama ima podatke o imovini i obvezama, dužan je do 31. ožujka tekuće godine Financijskoj agenciji dostaviti Izjavu o neaktivnosti za prethodnu poslovnu godinu. (8) Poduzetnik može izvještaje iz stavka 1. do 3. ovoga članka dostaviti na papiru ili u elektroničkom obliku.	Članak 30. **(1) Obveznici javne objave su:** **1. trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva** **2. poslovna jedinica poduzetnika iz točke 1. ovoga stavka sa sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice i treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi** **3. podružnica inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva.** (2) Poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka koji **su obveznici sastavljanja godišnjeg izvješća** sukladno članku **21. ovoga Zakona dostavljaju Financijskoj agenciji radi javne objave potpuna i točna:** **1. godišnja izvješća s pripadajućim revizorskim izvješćem ako njihovi financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 20. ovoga Zakona** **2. konsolidirana godišnja izvješća s pripadajućim revizorskim izvješćem ako njihovi financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 20. ovoga Zakona i ako su obveznici konsolidacije sukladno odredbama ovoga Zakona.** (3) Poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka koji **nisu obveznici sastavljanja godišnjeg izvješća** sukladno članku 21. ovoga Zakona dostavljaju Financijskoj agenciji radi javne objave potpune i točne: **1. godišnje financijske izvještaje s pripadajućim revizorskim izvješćem ako njihovi financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 20. ovoga Zakona i** **2. konsolidirane financijske izvještaje s pripadajućim revizorskim izvješćem ako njihovi financijski izvještaji podliježu reviziji sukladno odredbama članka 20. ovoga Zakona i ako su obveznici konsolidacije sukladno odredbama ovoga Zakona.** (4) Poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka, uz izvještaje iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, dužni su Financijskoj agenciji dostaviti i odluku o utvrđivanju godišnjih financijskih izvještaja te prijedlog odluke o raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka. (5) Poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka nekonsolidirane izvještaje iz stavaka 2. i 3. ovoga članka i revizorsko izvješće dužni su dostaviti najkasnije u roku od **četiri mjeseca** od zadnjeg dana poslovne godine, a poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka koji sastavljaju konsolidirane godišnje financijske izvještaje, odnosno konsolidirana godišnja izvješća dužni su ih zajedno s revizorskim izvješćem dostaviti najkasnije u roku od devet mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine. (6) Poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka koji sastavljaju godišnje financijske izvještaje sukladno članku 19. stavku 9. ovoga Zakona *(Godišnje financijske izvještaje poduzetnik je dužan sastaviti i u slučajevima promjene poslovne godine, statusnih promjena, otvaranja stečajnog postupka ili pokretanja postupka likvidacije nad poduzetnikom i to sa stanjem na dan koji prethodi početku promijenjene poslovne godine, danu upisa statusne promjene, danu otvaranja stečajnog postupka ili pokretanja postupka likvidacije),* dužni su godišnje financijske izvještaje dostaviti u roku od **devedeset dana** od dana nastanka statusne promjene, pokretanja postupka likvidacije ili otvaranja stečaja. (7) **Matično društvo** koje objavljuje dokumentaciju iz članka 25. stavka 2. točke 6. ovoga Zakona (konsolidirani godišnji izvještaj) dužno je istu dostaviti najkasnije u roku o**d dvanaest mjeseci** od zadnjeg dana poslovne godine. **(8) Ako poduzetnici iz stavka 1. ovoga članka nakon što su objavili svoje izvještaje utvrde da su isti u značajnoj mjeri pogrešni, odnosno odluče ih promijeniti, dužni su o tome dostaviti obavijest radi javne objave iste i to bez odgode, te su dužni u razumnom roku dostaviti promijenjene izvještaje zajedno s revizorskim izvješćem, ako su poduzetnici obveznici revizije.** (9) Poduzetnik koji tijekom poslovne godine nije imao poslovnih događaja, niti u poslovnim knjigama ima podatke o imovini i obvezama, dužan je do 30. travnja tekuće godine Financijskoj agenciji dostaviti Izjavu o neaktivnosti za prethodnu poslovnu godinu. Članak 31. (1) **Godišnji financijski izvještaji, odnosno godišnje izvješće koji podliježu reviziji moraju biti objavljeni u obliku i sadržaju na temelju kojeg je revizor formirao svoje mišljenje zajedno s punim tekstom revizorskog izvješća sukladno članku 30. ovoga Zakona. Poduzetnik ne smije objavljivati nerevidirane podatke na način koji bi korisnika objavljenih podataka mogao dovesti u zabludu, odnosno do zaključka kako je riječ o revidiranim podacima.** **(2) Članovi uprave poduzetnika i njegova nadzornog odbora, ako postoji, odnosno izvršni direktori i upravni odbor, odgovorni su da godišnji financijski izvještaji odnosno godišnje izvješće te, ako se sastavljaju, konsolidirani godišnji financijski izvještaji, odnosno konsolidirano godišnje izvješće budu sastavljeni i objavljeni sukladno odredbama ovoga Zakona te su odgovorni za ispravnost pohranjenih isprava.**

XI. Registar godišnjih financijskih izvještaja	
ZOR 2007	**ZOR 2015**
Članak 22. (1) Registar godišnjih financijskih izvještaja je središnji izvor informacija o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja poduzetnika. (2) Registar godišnjih financijskih izvještaja sadrži podatke o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja i dodatne podatke iz članka 21. stavka 1. ovoga Zakona. (3) Registar godišnjih financijskih izvještaja vodi se u elektroničkom obliku i dostupan je na internet stranicama. (4) Registar godišnjih financijskih izvještaja javno na internetu prikazuje za svakog pojedinog poduzetnika sljedeće: **1. godišnje financijske izvještaje** **2. godišnje izvješće** **3. podatke o predloženoj raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka.** (5) Osim navedenog u stavku 4. ovoga članka, Registar godišnjih financijskih izvještaja javno na internetu prikazuje i **konsolidirane godišnje financijske izvještaje** poduzetnika koji su ih dužni sastavljati sukladno članku 16. ovoga Zakona i izvješće revizora ako godišnji financijski izvještaji poduzetnika podliježu reviziji sukladno odredbama članka 17. ovoga Zakona. (6) Iznimno od odredbe stavka 4. ovoga članka, Registar godišnjih financijskih izvještaja za male poduzetnike javno na internetu prikazuje godišnje financijske izvještaje iz članka 20. stavka 2. ovoga Zakona u skraćenom sadržaju. (7) Elektronički oblik i format prikaza godišnjih financijskih izvještaja za javno prikazivanje na internetskim stranicama Registra godišnjih financijskih izvještaja određuje Financijska agencija u skladu sa strukturom i sadržajem godišnjih financijskih izvještaja iz članka 15. stavka 4., odnosno stavka 5. ovoga Zakona objavljuju se na internetskim stranicama Registra godišnjih financijskih izvještaja. (8) Internetske stranice moraju biti postavljene na način da je svima omogućen besplatan uvid u podatke iz stavka 4. ovoga članka. (9) Pristup internetskim stranicama iz stavka 4. ovoga članka mora biti omogućen i s internetskih stranica sudskog registra.	Članak 33. (1) Registar godišnjih financijskih izvještaja središnji je izvor informacija o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja poduzetnika **na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi.** (2) Registar godišnjih financijskih izvještaja sadržava podatke o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja i dodatne podatke iz članka 32. stavka 1. ovoga Zakona. (3) Registar godišnjih financijskih izvještaja vodi se u elektroničkom obliku i dostupan je na mrežnim stranicama. **(4) U Registar godišnjih financijskih izvještaja pohranjuju se sljedeći podaci:** 1. godišnji financijski izvještaji **2. konsolidirani financijski izvještaji** **3. izvješće revizora zajedno s izvještajima koji su bili predmet revizije** 4. godišnje izvješće **5. konsolidirano godišnje izvješće** **6. odluka o utvrđivanju godišnjeg financijskog izvještaja** 7. odluka o prijedlogu raspodjele dobiti ili pokriću gubitka **8. izjava o neaktivnosti** **9. dodatni podaci za statističke i druge potrebe** **10. izvještaji iz članka 20. stavka 5. ovoga Zakona** **11. obavijesti iz članka 30. stavka 6. ovoga Zakona** **12. naknadno promijenjeni dokumenti iz članka 30. stavka 6. ovoga Zakona.** **(5) Registar godišnjih financijskih izvještaja sastoji se od javnog i povjerljivog dijela.** Javni dio registra koji se objavljuje na mrežnim stranicama Registra godišnjih financijskih izvještaja sadržava sljedeće: 1. godišnje financijske izvještaje **2. konsolidirane godišnje financijske izvještaje** 3. godišnja izvješća **4. konsolidirana godišnja izvješća** **5. revizorska izvješća zajedno s izvještajima koji su bili predmet revizije** 6. odluku o predloženoj raspodjeli dobiti ili pokriću gubitka **7. izvještaje iz članka 20. stavka 5. ovoga Zakona (revizija)** **8. obavijesti iz članka 30. stavka 6. ovoga Zakona** *(statusne promjene, pokretanja postupka likvidacije ili otvaranja stečaja)* **9. naknadno promijenjene dokumente iz članka 30. stavka 6. ovoga Zakona.** (6) U javnom dijelu Registra godišnjih financijskih izvještaja objavljuje se za svakog pojedinog poduzetnika dokumentaciju koju je radi javne objave dužan dostaviti sukladno odredbama ovoga Zakona. (7) Mrežne stranice moraju biti postavljene tako da je svima omogućen besplatan i neograničen uvid u podatke iz stavaka 4., 5. i 6. ovoga članka.
(3) Financijska agencija dužna je godišnje financijske izvještaje, godišnje izvješće, izvješće revizora i drugu dokumentaciju čuvati jedanaest godina od dana zaprimanja od poduzetnika.	(4) Financijska agencija dužna je godišnje financijske izvještaje, godišnje izvješće, revizorsko izvješće, konsolidirane godišnje financijske izvještaje, konsolidirano godišnje izvješće i revizorsko izvješće ako konsolidirani podaci podliježu reviziji te drugu dokumentaciju iz članka 30. ovoga Zakona čuvati **trajno.** Podatke iz članka 32. ovoga Zakona (financijski podaci za statističke i druge potrebe) Financijska agencija dužna je čuvati **jedanaest godina** od dana zaprimanja od poduzetnika.
(13) Financijska agencija dužna je **obavijestiti Ministarstvo financija - Poreznu upravu** o poduzetnicima koji ne dostave Financijskoj agenciji godišnje financijske izvještaje ili godišnje izvješće ili revizorsko izvješće ili konsolidirane godišnje financijske izvještaje sukladno članku 20. ovoga Zakona.	(11) Financijska agencija **ovlaštena je podnositi prekršajne prijave** protiv poduzetnika koji ne dostave Financijskoj agenciji godišnje financijske izvještaje odnosno godišnje izvješće ili revizorsko izvješće ili konsolidirane godišnje financijske izvještaje odnosno konsolidirana godišnja izvješća sukladno članku 30. ovoga Zakona te poduzetnika i osoba iz članka 4. stavka 3. ovoga Zakona koji ne dostave financijske podatke za statističke i druge potrebe sukladno članku 32. ovoga Zakona.

Novim Zakonom preciznije su definirani obveznici javne objave godišnjih financijskih izvještaja te su izmijenjeni **rokovi dostavljanja nekonsolidiranih izvještaja i revizorskog izvješća** na **četiri mjeseca** umjesto dosadašnjih šest mjeseci. Dodatno su razrađene odredbe vezane za **Registar godišnjih financijskih izvještaja** koji se prema novom Zakonu sastoji od ***javnog*** i ***povjerljivog*** dijela, a **Financijska agencija** je dužna **financijske izvještaje čuvati trajno** (umjesto dosadašnjih 11 godina), te je ovlaštena **podnositi prekršajne prijave** protiv poduzetnika koji ne izvrše obvezu predaje izvještaja. Kada je u pitanju obavljanje nadzora od strane Ministarstva financija - Porezne uprave, **obavijest o nadzoru se uručuje prije početka nadzora**, umjesto najmanje osam dana prije početka nadzora, kako je dosada bilo propisano.

3. ZAKLJUČAK

Kada je u pitanju sastavljanje knjigovodstvenih isprava, vođenje poslovnih knjiga, općenito evidentiranje poslovnih događaja, te sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja, novim Zakonom o računovodstvu nema značajnih suštinskih promjena. Provedene su dorade Zakona u pogledu preciznijeg uređenja već oblikovane računovodstvene profesije isticanjem konkretnih računovodstvenih načela, pravila vođenja poslovnih knjiga, preciznim definiranjem subjekata, sastavljanja konsolidiranih godišnjih financijskih izvještaja i godišnjih izvješća. Značajnije promjene odnose se na pitanje veličine poduzetnika, kao i uvođenje grupa poduzetnika što je relevantno s aspekta ovisnih društava i provedbe konsolidacije, kao i uvođenje obveze primjene jedinstvenog okvirnog kontnog plana. Novim Zakonom propisani su obvezni elementi koje mora sadržavati izvadak za pojedini konto. Preciznije je uređena uloga Odbora za standarde financijskog izvještavanja i odgovornosti Financijske agencije. Posebnu pozornost novog Zakona izazvala je odredba prema kojoj pravne ili fizičke osobe moraju biti licencirane za obavljanje računovodstvenih poslova, a koja stupa na snagu od 2018. godine do kada će morati biti uređena brojna pitanja vezana za stjecanje licence.

Literatura:

1. Nar. nov., br. 109/2007.: Zakon o računovodstvu, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_10_109_3174.html [datum pristupanja: 23. 9. 2015.].
2. Nar. nov., br. 78/2015.: Zakon o računovodstvu, http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html [datum pristupanja: 23. 9. 2015.].

Dr. sc. MIRJANA HLADIKA
Ekonomski fakultet, Zagreb
IVICA MILČIĆ, univ. spec. oec.
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Kontni plan poduzetnika u zemljama Europske unije

U procesu sastavljanja financijskih izvještaja koriste se razni alati za potrebe bilježenja nastalih poslovnih događaja. Za potrebe priznavanja i vrednovanja pozicija financijskih izvještaja koriste se Međunarodni ili Hrvatski standardi financijskog izvještavanja. Da bi se zadovoljile odrednice standarda financijskog izvještavanja u smislu izvještavanja nužno je da su alati koji se koriste za bilježenje i sastavljanje financijskih izvještaja usklađeni s važećim standardima, poreznom i ostalom zakonodavnom regulativom. Jedan od alata koji se koriste pri sastavljanju financijskih izvještaja je kontni plan. O kontnom planu, njegovoj upotrebi i obveznoj primjeni propisanih kontnih planova u zemljama Europske unije autori pišu u nastavku.

1. KONTNI PLAN

Međunarodni i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. U svojim odrednicama ne spominju tehniku i proces sastavljanja financijskih izvještaja već isključivo pravila, metode priznavanja i vrednovanja pojedinih pozicija financijskih izvještaja te načela i pravila koja se koriste pri sastavljanju financijskih izvještaja.

Za potrebe bilježenja nastalih poslovnih događaja koji imaju utjecaj na pozicije financijskih izvještaja primjenjuje se kontni plan. Kontni plan je pisani dokument u kojemu su brojem i nazivom označena konta za prikaz imovine, konta za prikaz obveza, konta za prikaz kapitala, konta za prikaz rashoda i konta za prikaz prihoda.[1] Praksa je razvila dva pristupa izradi kontnog plana, bilančni i funkcionalni. Prema funkcionalnom principu, sadržaj razreda slijedi tijek faza reprodukcijskog procesa. Kontni plan temeljen na funkcionalnom principu karakterizira sveobuhvatnost jer istodobno sadržava i povezuje konta financijskog računovodstva i računovodstva troškova.[2] Bilančni princip pri izradi kontnog plana omogućuje čvršću povezanost između kontnog plana i bilančnih pozicija i pozicija računa dobiti i gubitka jer sadržaj razreda i konta slijedi redoslijed pozicija u bilanci i u računu dobiti i gubitka.

Razrada i dodjeljivanje brojčanih oznaka pojedinim nazivima konta temelji se na desetičnom sustavu. Prema tome kontni plan ima deset razreda s jednoznamenkastim oznakama od 0 do 9. Daljnja razrada je na skupine konta (dvoznamenkasta oznaka konta), sintetička konta (troznamenkasta oznaka konta), analitička (četveroznamenkasta), subanalitička (peteroznamenkasta oznaka) itd... Također, računovodstvena praksa kroz godine uvidjela je potrebu za evidentiranjem određenih poslovnih događaja u poslovne knjige koji nemaju uopće ili nemaju u trenutku evidentiranja određeni utjecaj na financijske izvještaje. Takva konta nazivaju se izvanbilančnim kontima.

U Republici Hrvatskoj od 1. 1. 1993. godine, kontni plan nije bio propisan. Slijedom takve zakonodavne regulative poduzetnici su mogli sami izraditi svoje kontne planove ili primjenjivati pripremljene kontne planove određenih savjetničkih kuća. Također, dobar dio poduzetnika koji su dio međunarodnih grupacija koristi kontne planove pripremljene na razini matice. Takva praksa primjenjivat će se do 1. siječnja 2016. godine kada stupa na snagu novi Zakon o računovodstvu objavljen u Nar. nov., br. 78.

Na temelju navedenoga Zakona o računovodstvu propisana je obveza primjene propisanog kontnog plana. Obveza utvrđivanja kontnog plana povjerena je Odboru za standarde financijskog izvještavanja.[3] U skladu s time, Odbor za standarde financijskog izvještavanja obvezan je utvrditi kontni plan i objaviti ga. Prema Zakonu o računovodstvu kontni plan će biti propisan do sintetičke razine. Takav propisani kontni plan primjenjivat će se od 1. siječnja 2016. godine.

Člankom 11. Zakona o računovodstvu je propisano da:

„(1) Jedinstveni okvirni kontni plan obuhvaća razrede i skupine konta te sintetička konta koja se primjenjuju u svrhu bilježenja knjigovodstvenih promjena, uključujući i njihove numeričke i slovne oznake i izvanbilančnih računa, od kojih svi moraju biti raspoređeni u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju za pripremu financijskih izvještaja. Jedinstveni okvirni kontni plan donosi i mijenja Odbor za standarde financijskog izvještavanja svojom odlukom te ga objavljuje u "Narodnim novinama".

(2) Kontni plan poduzetnika mora biti sastavljen tako da osigurava podatke za odvojene i konsolidirane financijske izvještaje te mora biti u skladu s propisanim okvirnim kontnim planom. Poduzetnik

[1] Gulin D. i sur. (2001.) Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i poreznih propisa, Zagreb, HZRIF, str. 55. - 56.

[2] *Ibid,* str. 55.

[3] Čl. 18., st. 1., t. 4. Zakona o računovodstvu.

može, ako je to potrebno, proširiti kontni plan tijekom poslovne godine. Ako se popis konta ne mijenja s prvim danom novog izvještajnog razdoblja, poduzetnik može nastaviti koristiti se kontnim planom koji je primjenjivao i u prethodnom izvještajnom razdoblju.

(3) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se na poduzetnike čije poslovanje je uređeno posebnim propisima, a kojima kontni plan propisuju nadzorna tijela ovlaštena za nadzor poslovanja tih poduzetnika."

Takav propisani kontni plan utvrđen od strane Odbora za standarde financijskog izvještavanja bit će obvezan u primjeni za sve veličine poduzetnika neovisno o primjeni seta standarda financijskog izvještavanja osim poduzetnika čiji kontni plan propisuju nadzorna tijela ovlaštena za nadzor poslovanja poduzetnika. Primjerice, to su financijske institucije čiji kontni plan propisuje Hrvatska narodna banka[4], Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga za leasing društva[5], za društva za osiguranje i reosiguranje[6], faktoring društva[7]. Također, iako se temeljem Zakona o računovodstvu, čl. 4. st. 3. poduzetnicima smatraju i pravne i fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit, primjena kontnog plana na temelju Zakona o računovodstvu propisana je samo za fizičke osobe u sustavu poreza na dobit, budući da je za ostale pravne osobe koje su postale obveznicima poreza na dobit zbog obavljanja gospodarske djelatnosti obveza primjene kontnog plana propisana posebnim propisima.[8]

Propisanim kontnim planom postiže se viši stupanj jednoobraznosti podataka koji se iskazuju u financijskim izvještajima, u statističkim izvještajima i u drugim dokumentima kojima je izvor podataka na kontima glavne knjige.[9] Također, ubrzavaju se metode kontrole od strane nadzornih tijela posebice primjenom suvremene računalne tehnike i elektroničke obrade podataka. Nadzor nad poslovanjem poduzetnika propisan je člankom 36. Zakona o računovodstvu.

„(1) Ministarstvo financija, Porezna uprava nadležna je za obavljanje nadzora poduzetnika u dijelu računovodstvenih poslova radi provjere obavlja li poduzetnik računovodstvene poslove u skladu s odredbama ovoga Zakona, drugih zakona kojima se uređuje obavljanje poslova poduzetnika, a koji sadržavaju odredbe u vezi s računovodstvenim poslovima te propisima donesenim na temelju tih zakona.

(2) Nadzor poduzetnika u dijelu računovodstvenih poslova radi provjere obavlja li poduzetnik računovodstvene poslove u skladu s odredbama ovoga Zakona i drugih propisa kojima se uređuje obavljanje poslova poduzetnika, a koji sadržavaju odredbe u vezi s računovodstvenim poslovima, nadležna je obavljati i Hrvatska narodna banka, odnosno Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga ako je tim propisima nadležna za obavljanje nadzora njihova poslovanja."

Kako je dosada bila slobodna primjena kontnog plana u Republici Hrvatskoj u nastavku je dan pregled zakonske regulative na području Europske unije u pogledu obvezne primjene kontnog plana po zemljama članicama.

2. PREGLED ZAKONODAVNOG OKVIRA PO ZEMLJAMA ČLANICAMA I OBVEZNE PRIMJENE PROPISANOG KONTNOG PLANA

Tablica 1. prikazuje postojeće stanje u zemljama članicama Europske unije promatrano s aspekta je li kontni plan poduzetnika propisan ili nije propisan, te je dan pregled relevantnog zakonodavnog okvira iz područja računovodstva.

Red. br.	Država	Propisan kontni plan	Računovodstvena regulativa
1.	AUSTRIJA	ne	The Austrian Commercial Code The Federal Fiscal Procedures Act
2.	BELGIJA	da	The Belgian Companies Code
3.	BUGARSKA	ne	The Accountancy Act
4.	CIPAR	ne	The Company Law
5.	ČEŠKA REPUBLIKA	da	The Accounting Act The Decrees on Double-Entry Accounting The Czech Accounting Standards
6.	DANSKA	ne	The Danish Bookkeeping Act
7.	ESTONIJA	ne	The Accounting Act
8.	FINSKA	*	*
9.	FRANCUSKA	da	Računovodstveni propisi se temelje na pravnom okviru - the French Commercial Code
10.	GRČKA	da	The Greek Code of Books and Records The Greek Generally Accepted Accounting Principles
11.	HRVATSKA	da	Zakon o računovodstvu Zakon o reviziji Zakon o trgovačkim društvima
12.	IRSKA	*	*
13.	ITALIJA	ne	The Italian Civil Code
14.	LATVIJA	*	*
15.	LITVA	ne	The Law On Accounting
16.	LUKSEMBURG	da	The Luxembourg Official Chart of Accounts THE Code of Commerce
17.	MADŽARSKA	*	*
18.	MALTA	ne	The Code of Commercial Companies
19.	NIZOZEMSKA	ne	The Dutch Civil Code
20.	NJEMAČKA	ne	The German Commercial Code The Federal Fiscal Procedures Act
21.	POLJSKA	ne	The Commercial Companies Code The Accounting Act
22.	PORTUGAL	da	The Corporate Income Tax Code The Decree - Law no. 158/2009. The Chart of Accounts
23.	RUMUNJSKA	da	The Accounting Law
24.	SLOVAČKA	da	The Slovak Commercial Code The Act on Accounting
25.	SLOVENIJA	da	The Companies Act (Zakon o gospodarskih družbah) Slovenian Accounting Standards
26.	ŠPANJOLSKA	da	Code of Commerce The New General Chart of Accounts
27.	ŠVEDSKA	ne	The Book Keeping Act The Annual Accounts Act
28.	VELIKA BRITANIJA	*	*

Izvor: autori (* za navedene države podaci nisu dostupni).

[4] Narodne novine (2003.) *Odluka o kontnom planu za banke,* Nar. nov., br. 115/2003. - 29/2006., [online], dostupno na: http://www.hnb.hr/propisi/odluke-nadzor-kontrola/kontni-plan/h-odluka-o-kontnom-planu-za-banke.pdf [stranica posjećena 25. rujna 2015.].

[5] Narodne novine (2014.) *Pravilnik o Kontnom planu leasing društva,* Nar. nov., br. 63/2014., [online], dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_05_63_1215.html [stranica posjećena 25. rujna 2015.].

[6] HANFA (2010.) *Uputa za primjenu kontnog plana za društva za osiguranje i društva za reosiguranje,* [online], http://www.hanfa.hr/getfile/38822/Uputa%20za%20primjenu%20kontnog%20plana%20za%20doreo%20-%20nesluzbeni%20procisceni%20tekst.pdf [stranica posjećena 25. rujna 2015.].

[7] Narodne novine (2015) *Pravilnik o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring-društava,* Nar. nov., br. 16/2015., [online], dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_02_16_311.html [stranica posjećena 25. rujna 2015.].

[8] Narodne novine (2015.) *Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu,* Nar. nov., br. 1/2015., [online], dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_1_14.html [stranica posjećena 25. rujna 2015.].

[9] Gulin D. i sur. (2001.) *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i poreznih propisa,* Zagreb, HZRIF, str. 55. - 56.

U nastavku su prikazane strukture kontnih planova u određenim zemljama u kojima je kontni plan za poduzetnike propisan te kao takav obvezan za primjenu.

ČEŠKA REPUBLIKA

Kontni plan se sastoji od 10 razreda. Razredi 0 do 7 namijenjeni su za financijsko računovodstvo, dok su razredi 8 i 9 formirani za upravljačke svrhe i kontroling.

Struktura kontnog plana je sljedeća:

Razred 0 Dugotrajna imovina
Razred 1 Zalihe
Razred 2 Financijska imovina
Razred 3 Kratkotrajna imovina i kratkoročne obveze
Razred 4 Kapital, rezerve i dugoročne obveze
Razred 5 Rashodi
Razred 6 Prihodi
Razred 7 Računi zatvaranja i izvanbilančne stavke
Razred 8 Kontroling
Razred 9 Kontroling

FRANCUSKA

Kontni plan se sastoji od 8 razreda. Razredi 1 do 5 su bilančni razredi, a razredi 6 i 7 su razredi na temelju kojih se sastavlja račun dobiti i gubitka.

Struktura kontnog plana je sljedeća:

Razred 1 Kapital i dugoročne obveze
Razred 2 Dugotrajna imovina
Razred 3 Zalihe
Razred 4 Računi prema trećim osobama
Razred 5 Financijski računi
Razred 6 Troškovi
Razred 7 Prihodi
Razred 8 Posebni računi

GRČKA

Kontni plan se sastoji od 8 razreda, a njegova struktura je sljedeća:

Razred 1 Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina
Razred 2 Zalihe
Razred 3 Financijska i ostala imovina
Razred 4 Kapital
Razred 5 Obveze
Razred 6 Rashodi i gubici
Razred 7 Prihodi i dobici
Razred 8 Samostalno izgrađena oprema, podružnice i neto dobit (gubitak)

LUKSEMBURG

Kontni plan je propisan do razine subanalitičkih konta (5 razina), te su ga obvezni primjenjivati pojedinci koji su pravne osobe, trgovačka društva sa sjedištem u Luksemburgu, ekonomske interesne grupacije i Europske ekonomske interesne grupacije, te ostali poslovni subjekti koji posluju u Luksemburgu.

Kontni plan se sastoji od 7 razreda. Razredi 1 do 5 predstavljaju razrede na temelju kojih se sastavlja bilanca, dok razredi 6 i 7 predstavljaju razrede na temelju koji se sastavlja račun dobiti i gubitka.

Struktura kontnog plana je sljedeća:

Razred 1 Kapital, rezerviranja i financijske obveze (dugoročne i kratkoročne)
Razred 2 Troškovi osnivanja i dugotrajna imovina (nematerijalna, materijalna i financijska)
Razred 3 Zalihe
Razred 4 Dužnici i vjerovnici
Razred 5 Financijski računi
Razred 6 Rashodi
Razred 7 Prihodi

RUMUNJSKA

Kontni plan se sastoji od 9 razreda, te je propisan do analitičkih konta (4 razina).

Struktura kontnog plana je sljedeća:

Razred 1 Kapital
Razred 2 Dugotrajna imovina (nematerijalna, materijalna i financijska)
Razred 3 Zalihe i proizvodnja u toku
Razred 4 Računi prema trećim osobama (dobavljači, kupci, zaposlenici, socijalna davanja, država i posebni fondovi, grupa, vremenska razgraničenja, interne transakcije, sporna potraživanja)
Razred 5 Trezorski računi (kratkoročna ulaganja, bankovni računi, novac, akreditivi, interni transferi)
Razred 6 Rashodi
Razred 7 Prihodi
Razred 8 Posebni računi (izvanbilančne stavke)
Razred 9 Računi menadžmenta (interni obračun)

SLOVAČKA

Kontni plan se sastoji od 10 razreda. Razredi 0 do 7 namijenjeni su za financijsko računovodstvo, dok su razredi 8 i 9 formirani za upravljačke svrhe i kontroling.

Struktura kontnog plana je sljedeća:

Razred 0 Dugotrajna imovina
Razred 1 Zalihe
Razred 2 Financijska imovina
Razred 3 Kratkotrajna imovina i kratkoročne obveze
Razred 4 Kapital, rezerve i dugoročne obveze
Razred 5 Rashodi
Razred 6 Prihodi
Razred 7 Računi zatvaranja
Razred 8 Kontroling
Razred 9 Kontroling

ŠPANJOLSKA

Kontni plan sastoji se od 9 razreda, a njegova struktura je sljedeća:

Razred 1 Financiranje (kapital i dugoročne obveze prema trećima)
Razred 2 Dugotrajna imovina (nematerijalna imovina, materijalna imovina, ulaganja u nekretnine, dugoročna ulaganja u povezane osobe, ostala dugoročna ulaganja)
Razred 3 Zalihe
Razred 4 Obveze i potraživanja (obveze prema dobavljačima, potraživanja od kupaca, obveze prema i potraživanja od zaposlenika, obveze prema i potraživanja od javnih subjekata, unaprijed plaćeni troškovi te odgođeni prihodi)
Razred 5 Financijski računi (kratkoročne obveze, kratkotrajna financijska imovina, novac, kratkoročna ulaganja u povezane osobe, financijska imovina raspoloživa za prodaju)
Razred 6 Nabava i rashodi
Razred 7 Prodaja i prihodi
Razred 8 Rashodi priznati u kapitalu
Razred 9 Prihodi priznati u kapitalu

3. ZAKLJUČAK

Propisani kontni plan postiže viši stupanj jednoobraznosti podataka koji se iskazuju u financijskim izvještajima i ostalim dokumentima koji za potrebe sastavljanja koriste podlogu konta glavne knjige. Zahtjev koji se u modernim poslovnim uvjetima postavlja pred kontni plan je da uz zadovoljenje potreba sastavljanja financijskih izvještaja, zadovolji i potrebe menadžmenta, grupe i svih ostalih koji traže određene podatke analizirajući konta glavne knjige. Takav zahtjev vrlo je teško zadovoljiti na razini sintetike, iako je kontni plan na razini sintetike dovoljan za sastavljanje financijskih izvještaja. Daljnju razradu kontnog plana na razini analitike, sub analitike, sub sub analitike razrađivat će društva, svako prema svojim potrebama. Iako će sastavljanje financijskih izvještaja, izrada shema knjiženja zbog propisanog kontnog plana u budućnosti biti ujednačenija kod poduzetnika i dalje je za rast kvalitete financijskog izvještavanja nužno kontinuirano analiziranje i proučavanje standarda financijskog izvještavanja. Propisani kontni plan, primjena elektroničkih knjigovodstvenih isprava, naprednih programa za obradu podataka nesumnjivo će dovesti do ujednačavanja određenih procesa, olakšavanja i ubrzavanja nadzora nad poslovanjem i do sve veće sinergije računovodstvene struke i informatike. Sama evidentiranja pojedinih nastalih poslovnih događaja u poslovne knjige dio su tehnike i ovise o razini napredne primjene suvremene računalne obrade podataka. Korak iznad je sastavljanje financijskih izvještaja temeljem standarda financijskog izvještavanja, korištenje dopuštenih računovodstvenih politika, povezivanje cjeline računovodstvenog procesa s utvrđivanjem poreznih obveza i upravljanje njima. Sagledavajući računovodstveni proces danas, bilježenje nastalih poslovnih događaja odvija se u bazama podataka, a dodijeljeni konto, povezan s pojedinom pozicijom financijskog izvještaja ili bilo kojeg drugog dokumenta samo je poveznica za potrebe izvještavanja. Kontni plan ima značajnu ulogu pri određenim praćenjima kretanja iznosa po pojedinim pozicijama na sintetičkoj ili analitičkoj razini kada su zahtjevi određeni prema praćenjima ostvarenja planova prihoda, vrste troška, imovine, obveza, potraživanja ili slično.

Kako je vidljivo iz tablice 1. ne može se donijeti jednoobrazni zaključak o tome kako pitanje kontnog plana imaju riješeno zemlje članice Europske unije, iako se dijelom može zaključiti da „stare“ članice nemaju propisan kontni plan, dok zemlje koje su se pridruživale kasnije, posebice u posljednjih 15 godina imaju propisane kontne planove.

Republika Hrvatska, kao što je navedeno, propisala je obvezu primjene propisanog kontnog plana od 1. siječnja 2016. godine.

Literatura:

1. Gulin D. i sur. (2001.) *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i poreznih propisa,* Zagreb, HZRIF.
2. HANFA (2010.) *Uputa za primjenu kontnog plana za društva za osiguranje i društva za reosiguranje.*
3. Narodne novine (2003.) *Odluka o kontnom planu za banke,* Nar. nov., br. 115/2003. - 29/2006.
4. Narodne novine (2014.), *Pravilnik o Kontnom planu leasing društva,* Nar. nov., br. 63/2014.
5. Narodne novine (2015.) *Pravilnik o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring-društava,* Nar. nov., br. 16/2015.
6. Narodne novine (2015.) *Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu,* Nar. nov., br. 1/2015.
7. Narodne novine (2015.) *Zakon o računovodstvu,* Nar. nov., br. 78/2015.

DOMAGOJ BAKRAN, mag. oec.
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Računovodstveni i porezni tretman uvoza dobara

Uvoz robe predstavlja svaki unos dobara u Europsku uniju koja nisu u slobodnom prometu na području Europske unije, kao i unos dobara koja su u slobodnom prometu na području Europske unije, a potječu s trećih područja. Autor u članku piše o računovodstvenom i poreznom tretmanu uvoza dobara te daje primjere evidentiranja uvoza u poslovnim knjigama poduzetnika.

1. UVOD

Uvozom se smatra svaki unos dobara u Europsku uniju koja nisu u slobodnom prometu na području Europske unije, kao i unos dobara koja su u slobodnom prometu na području Europske unije, a potječu s trećih područja.

S obzirom da se uvoz isključivo odnosi na poslovanje s inozemstvom, takve poslovne transakcije uključuju vrijednosti izražene u stranim valutama, koje je prije evidentiranja u poslovnim knjigama potrebno preračunati u funkcionalnu valutu, odnosno u kune.

Porez na dodanu vrijednost pri uvozu, i nakon pristupanja Europskoj uniji, obračunava carinarnica. Porez na dodanu vrijednost uplaćuje se na poseban račun i ne zadužuje putem PDV obrasca. Povrat pretporeza iz uvoza ostvaruje se iskazivanjem istog u PDV obrascu i to u razdoblju u kojem porezni obveznik zaprimi jedinstvenu carinsku deklaraciju.

2. RAČUNOVODSTVENI TRETMAN UVOZA DOBARA

Sukladno računovodstvenim standardima (MRS 21, toč. 21., odnosno HSFI 11, toč. 11.25.) kod početnog priznavanja, transakciju u stranoj valuti potrebno je evidentirati u funkcionalnoj valuti, primjenjujući na iznos u stranoj valuti spot tečaj između funkcionalne i strane valute važeći na datum transakcije.

Ni Međunarodnim, niti Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja nije točno specificiran datum transakcije. Sukladno točki 22. MRS-a 21 - *Učinci promjena tečaja stranih valuta*, datum transakcije je datum na koji transakcija prvi put udovoljava uvjetima priznavanja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, no često se, iz praktičnih razloga, primjenjuje tečaj približan stvarnom tečaju na datum transakcije, primjerice, može se primijeniti prosječni tjedni ili mjesečni tečaj za sve transakcije u svakoj stranoj valuti koje nastanu tijekom tog razdoblja. Međutim, ako se tečajevi stranih valuta značajno mijenjaju, primjena prosječnog tečaja za neko razdoblje nije prikladna.

Iz navedenog proizlazi da se pri priznavanju imovine može koristiti tečaj:

- na datum računa
- na datum carinske deklaracije
- koji je koristila carina
- datum zaprimanja na skladište.

Primjena jednog od navedenih tečaja može se definirati računovodstvenim politikama društva, no jednom kada se donese odluka o primjeni određenog tečaja, treba ga primjenjivati dosljedno.

Na izračun troška nabave određene imovine ne utječe samo tečaj, već i određeni zavisni troškovi. U slučajevima nabave **dugotrajne materijalne imovine**, trošak nabave uključuje:

- kupovnu cijenu, uključujući uvozne pristojbe i nepovratne poreze nakon odbitka trgovačkih popusta i rabata
- sve troškove koji se izravno mogu pripisati dovođenju imovine na mjesto i u radno stanje za namjeravanu upotrebu
- početno procijenjene troškove demontaže, uklanjanja imovine i obnavljanja mjesta na kojem je imovina smještena, za koje obveza za poduzetnika nastaje kada je imovina nabavljena ili kao posljedica korištenja imovine tijekom razdoblja za namjene različite od proizvodnje zaliha tijekom razdoblja.

U trošak nabave **zaliha** uključuje se kupovna cijena, uvozne carine, nepovratni porezi, troškovi prijevoza, rukovanje zalihama i drugi troškovi koji se mogu izravno pripisati stjecanju trgovačke robe, materijala i usluga.

3. POREZNI TRETMAN UVOZA DOBARA

Sukladno Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13., 148/13., 143/14., Rješenje USRH 99/13., 153/13.), predmetom oporezivanja smatra se i uvoz dobara. Uvozom dobara smatra se svaki unos dobara u Europsku uniju koja nisu u slobodnom prometu na području Europske unije, u skladu s carinskim propisima, kao i unos dobara koja su u slobodnom prometu na području Europske

unije, a potječu s trećih područja koja su dio carinskog područja Europske unije.

Oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a pri uvozu dobara nastaje u trenutku uvoza dobara, osim u slučajevima iz članka 51. stavka 1. i članka 55. stavka 2. i 3. Zakona o PDV-u ili kod primjene postupka privremenog uvoza s potpunim oslobođenjem od carine ili postupka provoza strane robe, kada oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a nastaje kada dobra prestanu biti predmetom tih postupaka.

Poreznu osnovicu pri uvozu dobara čini carinska vrijednost utvrđena prema carinskim propisima. Ako nisu uključeni u carinsku vrijednost, u poreznu osnovicu se uključuju i:

- porezi, carine, pristojbe i slična davanja koja se plaćaju izvan države članice uvoznice te davanja koja se plaćaju pri uvozu, osim PDV-a
- sporedni troškovi kao što su provizije, troškovi pakiranja, prijevoza i osiguranja, nastali do prvog mjesta odredišta unutar područja države članice uvoznice, kao i oni koji nastanu pri prijevozu do drugog mjesta odredišta unutar Europske unije, ako je to drugo mjesto poznato u vrijeme nastanka oporezivog događaja.

PDV pri uvozu plaća se u roku za plaćanje uvoznih davanja u skladu s carinskim propisima. PDV pri uvozu robe obračunava carinarnica. Zakonom o PDV-u predviđeno je da se PDV pri uvozu smatra plaćenim ako ga porezni obveznik, koji ima pravo na odbitak pretporeza u cijelosti, iskaže kao obvezu u prijavi PDV-a, no za takav način obračunavanja i plaćanja PDV-a porezni obveznik mora imati rješenje. Iz navedenoga proizlazi da i PDV pri uvozu može biti obračunska kategorija te u tom slučaju ne dolazi do fizičkog plaćanja PDV-a, no posebni pravilnik koji bi uredio ovu pogodnost u vrijeme objave ovoga članka još uvijek nije objavljen, što znači da navedena iznimka nije u primjeni i da se i dalje pri plaćanju PDV-a pri uvozu moraju angažirati financijska sredstva.

Sukladno članku 60. stavku 1. točki c) Zakona o PDV-u, obveznik može odbiti pretporez za isporuku dobara ili usluga, ako za uvezena dobra ima jedinstvenu carinsku deklaraciju u kojoj je naveden kao primatelj ili uvoznik dobara uz iskazanu svotu PDV-a što je treba platiti ili je omogućeno njegovo izračunavanje. Prema tome, obveznik može odbiti pretporez pri uvozu u obračunskom razdoblju u kojemu je primio jedinstvenu carinsku deklaraciju. Iz navedenoga proizlazi da porezni obveznik pretporez može odbiti bez obzira na to je li PDV što ga treba platiti pri uvozu uistinu uplaćen ili nije, no to ne znači da ga ne mora platiti, već samo da ga može odbiti u obračunskom razdoblju u kojem je i zadužen.[1]

4. RAČUNOVODSTVENI PRIKAZ UVOZA DOBARA

4.1. Primjer uvoza dugotrajne materijalne imovine

Primjer 1. Uvoz opreme iz Makedonije

1. Trgovačko društvo Uvoz d.o.o. nabavilo je opremu iz Makedonije u vrijednosti 31.970,00 eura. Srednji tečaj HNB-a na dan carinjenja iznosi 7,652799 HRK/EUR, na temelju kojeg vrijednost opreme iznosi 244.660,00 kuna.
2. Pri carinjenju su u poreznu osnovicu uključeni troškovi prijevoza te troškovi utovara u mjestu otpreme. Carinarnica je obračunala PDV u iznosu od 63.105,19 kuna (korišten je tečaj 7,672364 HRK/EUR).
3. Za troškove prijevoza opreme od Zenice do Varaždina i troškova utovara u mjestu otpreme primljen je račun dobavljača u iznosu od 930 eura. Korišten je srednji tečaj HNB-a na datum obavljanja usluge koji iznosi 7,660129 HRK/EUR. S obzirom da je carina obračunala PDV na ukupnu relaciju, PDV po primitku računa nije obračunan.
4. Primljen je račun špeditera iz Zagreba kojeg čini:
   - usluga špeditera 800,00 kn
   - PDV 200,00 kn
   - taksa (prolazna stavka) 300,00 kn
5. Primljen je račun dobavljača za istovar opreme u iznosu od 1.550,00 kuna (PDV uključen).
6. Plaćen je PDV pri uvozu.
7. Podmirene su obveze prema dobavljačima u inozemstvu i proknjižene su tečajne razlike (korišten je tečaj 7,665273 HRK/EUR).
8. Oprema je stavljena u upotrebu.

Navedene transakcije evidentiraju se u poslovnim knjigama kako slijedi:

Tablica 1. Knjiženje poslovnih promjena u poslovnim knjigama društva

Red. br.	Opis	Iznos	Konto	
			Duguje	Potražuje
1.	Uvoz opreme iz Makedonije	244.660,00	0251	222
2.	Obračun PDV-a od strane carinarnice	63.105,19	184	2671
3.	Obveza za prijevoz i utovar opreme	7.123,92	0251	222
4.	Usluga špeditera	1.300,00		221
		1.100,00	0251	
		200,00	1820	
5.	Istovar opreme	1.550,00		221
		1.240,00	0251	
		310,00	1820	
6.	Plaćanje PDV-a pri uvozu	63.105,19	2671	1000
7.	Plaćanje dobavljačima u inozemstvu	252.187,48		1000
		251.783,92	222	
		403,56	725	
8.	Aktiviranje opreme	254.123,92	021	0251

Za potrebe knjiženja korišten je Kontni plan Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika. Sukladno članku 11. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15.), koji stupa na snagu 1. siječnja 2016. godine, poduzetnici su dužni primjenjivati jedinstveni kontni plan kojeg u Narodnim novinama objavljuje Odbor za standarde financijskog izvještavanja te je u skladu s navedenim, nakon 1. siječnja 2016. godine, potrebno je konta iz navedenoga primjera prilagoditi propisanom kontnom planu.

4.2. Primjer uvoza trgovačke robe

Primjer 2. Uvoz trgovačke robe iz Turske

1. Trgovačko društvo Veletrgovac d.o.o. nabavilo je od turskog dobavljača trgovačku robu u vrijednosti 17.000,00 eura. Faktura dobavljača preračunava se u kunsku protuvrijednost primjenom srednjeg tečaja HNB, koji je na dan uvoza robe iznosio 7,693145.

[1] Mišljenje MF, klasa: 410-19/13-01/516, ur. br.: 513-07-21-01/13-2 od 23. 10. 2013.

2. Za prijevoz robe primljen je račun hrvatskog dobavljača na iznos od 20.000 kuna. PDV nije obračunan jer je trošak prijevoza uračunan u poreznu osnovicu pri carinjenju.
3. Carinarnica je obračunala carinu u vrijednosti 1.300 kuna.
4. Carinarnica je obračunala i PDV u iznosu od 38.051,69 kuna (korišten je tečaj 7,700398 HRK/EUR).
5. Roba je zaprimljena na skladište po nabavnoj cijeni.
6. Plaćen je račun dobavljaču u inozemstvu. Tečaj na dan plaćanja iznosi 7,689799. Proknjižene su tečajne razlike.

Navedene transakcije evidentiraju se u poslovnim knjigama kako slijedi:

Tablica 2. Knjiženje poslovnih promjena u poslovnim knjigama društva

Red. br.	Opis	Iznos	Konto	
			Duguje	Potražuje
1.	Uvoz trgovačke robe iz Turske	130.783,47	650	222
2.	Prijevoz robe	20.000,00	651	221
3.	Obračun carine	1.300,00	652	2670
4.	Obračun PDV-a od strane carinarnice	38.051,69	184	2671
5.	Obračun nabave	152.083,47	659	
		130.783,47		650
		20.000,00		651
		1.300,00		652
5.a	Zaprimanje na skladište	152.083,47	660	659
6.	Plaćanje dobavljaču u inozemstvu	130.726,58		1000
		130.783,47	222	
		56,89		7752

Za potrebe knjiženja korišten je Kontni plan Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika. Sukladno članku 11. Zakona o računovodstvu (Nar. nov., br. 78/15.), koji stupa na snagu 1. siječnja 2016. godine, poduzetnici su dužni primjenjivati jedinstveni kontni plan kojeg u Narodnim novinama objavljuje Odbor za standarde financijskog izvještavanja te je u skladu s navedenim, nakon 1. siječnja 2016. godine, potrebno konta iz navedenoga primjera prilagoditi propisanom kontnom planu.

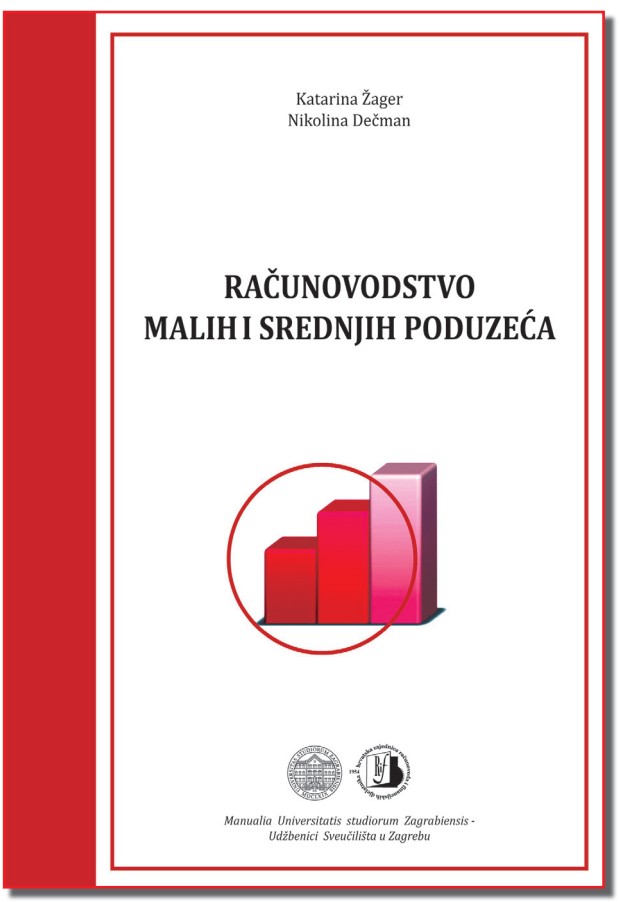

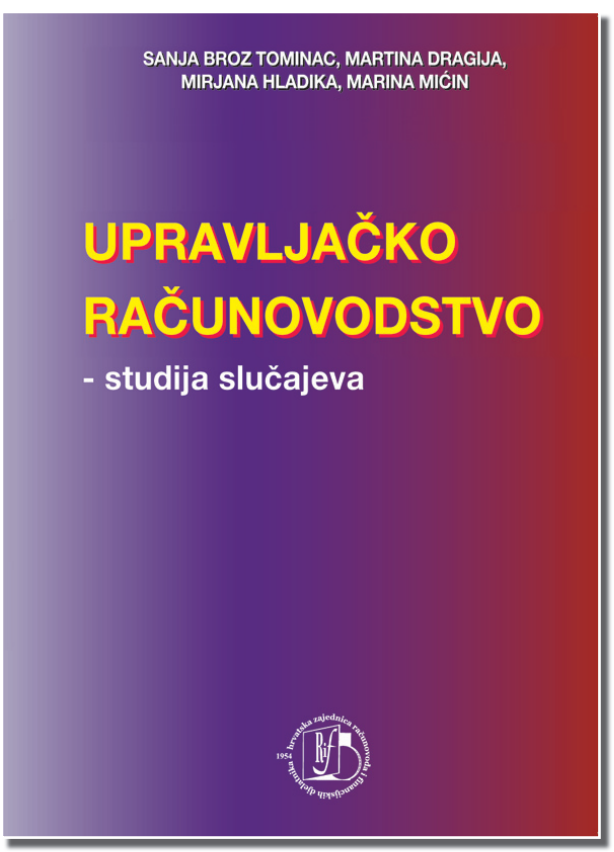

www.rif.hr

Mr. sc. MILJENKA CUTVARIĆ
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Računovodstveno praćenje i porezne aktualnosti kod prodaje cvijeća

Djelatnost trgovine na malo cvijećem, oblik je trgovine na malo koju može obavljati trgovac na malo registriran kao obrt ili kao trgovačko društvo registrirano za trgovinu na malo. Prodaju cvijeća na malo može obavljati i proizvođač cvijeća. Trgovci na malo cvijećem bilo da prodaju cvijeće kao trgovačku robu ili iz vlastite proizvodnje, moraju osigurati evidenciju o zaduženju i razduženju maloprodajnog mjesta s obvezom osiguravanja podataka o stanju robe. Autorica u članku piše o evidencijama u trgovini na malo cvijećem, te o obvezama trgovca vezano za Zakon o zaštiti potrošača.

1. UVOD

Trgovinu na malo cvijećem **mogu obavljati:**

- pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje trgovine na malo cvijećem
- pravne ili fizičke osobe registrirane za obavljanje proizvodne djelatnosti, kad svoje proizvode prodaju na malo
- obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava u skladu sa Zakonom o poljoprivredi[1], kada svoje poljoprivredne proizvode prodaje na malo izvan prodavaonica, i to na:
  - o tržnicama na veliko
  - o štandovima i klupama na tržnicama na malo
  - o na štandovima i klupama izvan tržnica na malo[2]
  - o pokretnom prodajom
  - o prigodnom prodajom (sajmovi, izložbe i sl.)
  - o u proizvodnim objektima obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Navedene pravne i fizičke osobe moraju za obavljanje trgovine ispunjavati propisane uvjete iz članka 12. Zakona o trgovini[3], što znači da moraju posjedovati rješenje o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti trgovine.

Prostor u kojemu se obavlja trgovina na malo cvijećem mora udovoljavati minimalnim tehničkim uvjetima propisanim *Pravilnikom o minimalnim tehničkim i drugim uvjetima koji se odnose na prodajne objekte, opremu i sredstva u prodajnim objektima i uvjetima za prodaju robe izvan prodavaonica.*[4]

Ako trgovci prodaju cvijeće izvan prodavaonice, to mogu obavljati samo na mjestima namijenjenim za prodaju izvan prodavaonica.

Djelatnost trgovine na malo cvijećem registrira se prema Odluci o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. - NKD 2007.,[5] pod šifrom:

47.7. Trgovina na malo ostalom robom u specijaliziranim prodavaonicama

47.76. Trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, gnojivom, kućnim ljubimcima i hranom za kućne ljubimce u specijaliziranim prodavaonicama

Proizvođač cvijeća koji prodaje cvijeće iz vlastite proizvodnje ne mora biti posebno registriran za trgovinu na malo, ali maloprodajno mjesto (prodavaonica) mora imati rješenje o udovoljavanju minimalnim tehničkim uvjetima propisanim za specijalizirane prodavaonice. Međutim, ako proizvođač cvijeća prodaje cvijeće vlastite proizvodnje oblikovano u bukete, aranžmane ili vijence trebao bi biti registriran kao cvjećar aranžer (šifra djelatnosti 96.09.01. - *Cvjećarsko aranžerske usluge*).

Prema čl. 15. Zakona o trgovini (izmjene koje se primjenjuju od 15. listopada 2011. godine), osobe koje su zaposlene u trgovačkom društvu ili obrtu registriranom za obavljanje djelatnosti trgovine na radnom mjestu prodavača ili trgovačkog poslovođe, moraju imati najmanje završeno srednje obrazovanje u trogodišnjem trajanju. Naime, stupanjem na snagu izmjena i dopuna Zakona o trgovini (Nar. nov., br. 114/11.), tj. 15. listopada 2011. **prestao je važiti** popis vezanih i povlaštenih obrta prema Pravilniku o vezanim i povlaštenim obrtima i načinu izdavanja povlastice[6] **u dijelu koji se odnosi na stručnu spremu pod G. Trgovina na veliko i na malo.** Međutim, ako se radi o obrtniku koji je registriran za obavljanje cvjećarsko-aranžerskih usluga uvjet je stručna osposobljenost prema Programu ispita o stručnoj osposobljenosti za zanimanje cvjećar aranžer (Nar. nov., br. 34/12.).

2. OBVEZNE EVIDENCIJE U TRGOVINI NA MALO CVIJEĆEM

2.1. Podaci o stanju robe u prodavaonici

U trgovini na malo cvijećem trgovac treba osigurati evidencije propisane za djelatnost trgovine na malo. Osim evidencije i obveza

[1] Nar. nov., br. 30/15., na snazi od 18. ožujka 2015.

[2] Prodaja cvijeća na javno-prometnim površinama na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, prodaja putem kioska, prodaja putem automata i prigodna prodaja, može se obavljati samo na mjestima koja svojom odlukom odredi predstavničko tijelo grada ili općine.

[3] Nar. nov., br. 87/08., 96/08., 116/08., 76/09., 114/11., 68/13. i 30/14.

[4] Nar. nov., br. 66/09., 108/09., 8/10. i 108/14.

[5] Nar. nov., br. 58/07. i 72/07. - ispravak.

[6] Nar. nov., br. 42/08.

propisanih propisima o trgovini, trgovac na malo cvijećem dužan se u svom poslovanju pridržavati i odredbi Zakona o zaštiti potrošača,[7] odredbi poreznih propisa o načinu izdavanja računa, evidentiranja prometa te obračuna poreza na dodanu vrijednost te odredbi drugih propisa koji uređuju djelatnost trgovine.

Zakonom o trgovini više nije propisana obveza vođenja evidencije u trgovini na malo u obliku knjige popisa.[8] Člankom 16. Zakona, propisano je da trgovac mora nadležnom inspektoru osigurati podatke o stanju robe u prodajnom objektu na temelju pisanih isprava ili elektroničkog zapisa o nastalom poslovnom događaju. Prema izmjenama Zakona o trgovini (Nar. nov., br. 30/14. koje se primjenjuju od 6. ožujka 2014.), trgovac isprave o stanju robe mora osigurati odmah po zahtjevu inspektora, dok je prema staroj odredbi čl. 16. bilo dopušteno da se podaci mogu dostaviti u roku 24 sata po zahtjevu inspektora.

Trgovac osigurava podatke o stanju robe u prodajnom objektu na temelju isprava o robi, kao što su račun dobavljača, otkupni blok, primka, zapisnik o promjeni cijena i slično. Sukladno čl. 16. Zakona o trgovini, isprave o robi u prodajnom objektu moraju imati osobito podatke o:

- imenu ili nazivu dobavljača
- broju i nadnevku isprave o zaduženju ili razduženju robe
- nazivu, mjernoj jedinici i količini robe
- prodajnoj cijeni robe
- promjeni prodajne cijene robe
- zaduženju za vlastitu robu.

Iako Zakonom o trgovini nije propisan oblik evidencije robe u prodavaonici, **većina trgovaca je zadržala evidenciju u obliku ranije propisane knjige popisa, kao najpraktičniji način osiguravanja podataka o stanju robe u maloprodajnom objektu.**

Ako trgovac na malo temeljem vlastite odluke **vodi evidenciju o nabavi i prodaji robe u obliku knjige popisa** i na taj način osigurava evidenciju o dnevnom gotovinskom prometu, tada se knjiga popisa temeljem odredbe čl. 56. st. 5. Općeg poreznog zakona[9], kao evidencija gotovinskih primitaka **treba nalaziti u prodavaonici, odnosno na prodajnom mjestu (stalnom štandu).** Trgovac cvijećem koji prodaju obavlja **na povremenom prodajnom mjestu** izvan prodavaonice (primjerice, povremeni štand na prigodnom sajmu, privremeni štand na groblju za dan Svih svetih, privremeni štand na tržnici), također bi trebao temeljem čl. 56. st. 5. Općeg poreznog zakona te čl. 16. Zakona o trgovini, osigurati evidenciju o dnevnom gotovinskom prometu na mjestu na kojemu se ti primici ostvaruju.

Za obveznike poreza na dohodak člankom 36. Pravilnika o porezu na dohodak[10] propisano je da evidenciju o primicima naplaćenim u gotovu novcu trebaju voditi u obliku knjige prometa. Međutim, sukladno stavku 2., porezni obveznici nisu obvezni voditi knjigu prometa, ako podatke o dnevnom gotovinskom prometu osiguravaju u knjizi primitaka i izdataka ili u evidencijama propisanim drugim zakonima te ako se te evidencije vode na mjestu gdje se gotovinski primici ostvaruju. Za sada nema službenog stava o tome može li knjiga popisa zamijeniti knjigu prometa.

Prije stavljanja robe u prodaju trgovac treba **sastaviti ispravu o zaduženju** temeljem koje se unose podaci u evidenciju maloprodaje (u knjigu popisa ili drugi oblik evidencije). Kao isprava o zaduženju može biti:

- Primka - zaduženje ili
- Kalkulacija maloprodajne cijene.

Primka-zaduženje odnosno kalkulacija sastavlja se na temelju ulaznih isprava, a to može biti:

- ulazni račun dobavljača
- dostavnica
- otpremnica
- međuskladišnica
- otkupni blok za otkup cvijeća od OPG-a
- zapisnik o inventurnom višku robe
- zapisnik o promjeni cijene robe.

Nakon sastavljanja primke (kalkulacije) zaduženje prodajnog mjesta (u knjizi popisa ili drugoj evidenciji) provodi se istog ili najkasnije sljedećeg radnog dana.

Kalkulacija maloprodajne cijene treba sadržavati najmanje podatke o vrsti, količini i prodajnoj vrijednosti robe za koju se zadužuje knjiga popisa. Naziv robe za koju se formira maloprodajna cijena treba odgovarati nazivu robe iz računa odnosno drugog ulaznog dokumenta. Isto tako jedinica mjere u kalkulaciji odnosno primki temeljem koje se zadužuje knjiga popisa mora biti jednaka jedinici mjere naznačenoj na ulaznoj ispravi (računu, dostavnici i sl.).

Prodavaonica se zadužuje za ukupnu vrijednost robe (po maloprodajnim cijenama s uračunatim PDV-om), a formiranu maloprodajnu cijenu trgovac treba istaknuti uz robu izloženu prodaji.

Posebnost vođenja popisa robe u prodavaonici cvijećem je u tome što se cvijeće može prodavati po komadu i prodajnoj cijeni koja je utvrđena u primki-kalkulaciji, odnosno po kojoj je zaduženo maloprodajno mjesto, ali isto cvijeće može biti predmet prodaje kao oblikovani buket, aranžman, vijenac i slično. Oblikovani buketi, aranžmani i vijenci najčešće se prodaju po većoj cijeni nego što je cijena pojedinačnih cvjetova. U ovom slučaju nastaje problem oko evidencije prometa u knjizi popisa zbog činjenice da je roba zadužena po jednoj, a razdužuje se po drugoj cijeni.

Ako se cijena buketa odnosno vijenaca formira tako da je ukupna prodajna cijena jednaka zbroju cijena pojedinih cvjetova korištenih pri oblikovanju, tada se knjiga popisa razdužuje za iznos prodajne vrijednosti koja je iskazana na izlaznom računu za buket, aranžman i sl. Međutim, ako je prodajna cijena buketa formirana neovisno o prodajnoj cijeni cvjetova koji su korišteni za njegovu pripremu, u ovom slučaju treba zadužiti knjigu popisa za iznos razlike u cijeni koja je ostvarena prodajom buketa, aranžmana, vijenca i sl.

Ovu evidenciju cvjećar može osigurati na jedan od načina:

1. **način** - u knjizi popisa treba stornirati zaduženje prodavaonice za svaki pojedini artikl (pojedinačno cvijeće) i za oblikovani buket sastaviti novu primku (kalkulaciju) i zadužiti prodavaonicu za novi proizvod (buket)
2. **način** - na računu kupcu iskazati pojedinačnu vrijednost prodane robe (cvijeće, zelenilo, ukrasne vrpce i sl.) po prodajnim cijenama iz knjige popisa te posebno iskazati vrijednost usluge aranžiranja. U ovom slučaju naplaćena usluga aranžiranja ne evidentira se u knjizi popisa, nego u drugoj evidenciji gotovinskih primitaka (kod obrtnika to je knjiga prometa). Kod trgovačkog društva ovaj se prihod u rekapitulaciji blagajne evidentira kao prihod od usluga.

Ako se usluga aranžiranja zaračunava kupcu posebno, to je trgovac obvezan kao poseban uvjet prodaje vidljivo istaknuti u prodavaonici kako je to propisano Zakonom o zaštiti potrošača[11]. Naime, čl. 16. st. 2. Zakona o zaštiti potrošača propisano je *"u slučaju ponude zamatanja posebnim papirom za zamatanje i dodatnim ukrasima,*

[7] Nar. nov., br. 41/14.

[8] Stupanjem na snagu važećeg Zakona o trgovini, tj. od 2. kolovoza 2008. g.

[9] Nar. nov., br. 147/08., 18/11., 78/12., 136/12., 73/13. i 26/15.

[10] Nar. nov., br. 95/05., 96/06., 68/07., 146/08., 2/09., 9/09. - ispravak, 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 79/13., 160/13. i 157/14.

[11] Nar. nov., br. 41/14.

cijena tih proizvoda i usluge zamatanja mora biti istaknuta jasno, vidljivo i čitljivo."

Cvjećar može za potrošni materijal koji se ne prodaje pojedinačno, nego se koristi za aranžiranje cvijeća, voditi samo evidenciju u materijalnim karticama (kod obrtnika KRM kartice) bez zaduživanja njihove vrijednosti u knjizi popisa jer se u tom slučaju ne sastavlja kalkulacija za potrošni materijal. Dakle, samo oni proizvodi koji nisu predmetom prodaje nego se koriste za aranžiranje buketa, vijenaca i aranžmana ne moraju se zaduživati u knjizi popisa, pod uvjetom da trgovac u slučaju nadzora, može dokazati da navedena roba nije predmet prodaje nego se isključivo koristi za aranžiranje.

2.2. Evidencija unaprijed izrađenih buketa

Kada cvjećar-aranžer unaprijed izrađuje bukete, aranžmane i vijence, prodavaonicu zadužuje (u knjizi popisa ili drugoj evidenciji) tako da primku-kalkulaciju sastavlja za navedene proizvode kao vlastite gotove proizvode. To znači da će nabavu cvijeća, zelenila, ukrasnih vrpci i drugih ukrasnih materijala koje koriste za pripremu spomenutih aranžiranih proizvoda evidentirati u materijalnim karticama (karticama repromaterijala).

Obveza vođenja kartica repromaterijala za obrtnike obveznike poreza na dohodak propisana je člankom 25. st. 3. Pravilnika o porezu na dohodak.[12]

Analitičku evidenciju materijala treba voditi i trgovac organiziran kao trgovačko društvo. Oblikovani buketi, aranžmani i vijenci vode se na mjestu proizvodnje kao gotovi proizvodi u analitičkoj evidenciji gotovih proizvoda. Kada cvjećar iz proizvodnje primi u maloprodaju bukete, aranžmane i vijence treba sastaviti primku-kalkulaciju u kojoj formira prodajnu cijenu za zaduženje knjige popisa. Isprava temeljem koje će biti sastavljena primka-kalkulacija je izdatnica za gotove proizvode (bukete, aranžmane i vijence).

Proizvođač cvijeća koji prodaje cvijeće vlastite proizvodnje kao rezano cvijeće ne mora imati posebno registriranu trgovinu na malo cvijećem. Međutim, ako prodaje cvijeće oblikovano u bukete, aranžmane, vijence, mora imati registriranu djelatnost cvjećarsko aranžerskih usluga (šifra 96.09.01 - Cvjećarsko aranžerske usluge).[13]

2.3. Obveza isticanja maloprodajne cijene i izdavanje računa

Cijena cvijeća i drugih proizvoda utvrđena u kalkulaciji odnosno primki mora se u prodavaonici, odnosno na prodajnom mjestu jasno, vidljivo i čitljivo istaknuti na samom proizvodu ili na prodajnom mjestu (polici). Više nije propisana obveza uz oznaku cijene istaknuti broj i godinu primke zaduženja u kojoj je formirana maloprodajna cijena. Isto tako cvjećar koji unaprijed priprema bukete i prodaje ih kao svoj gotov proizvod mora imati na proizvodu označenu prodajnu cijenu.

Trgovac koji ne istakne maloprodajnu cijenu jasno, vidljivo i čitljivo čini prekršaj za koji je člankom 138. Zakona o zaštiti potrošača propisana kazna u iznosu 10.000,00 do 100.000,00 kuna za pravnu osobu, odnosno 10.000,00 do 15.000,00 kuna za odgovornu osobu u pravnoj osobi. Za ovaj prekršaj, ako ga učini obrtnik, propisana je kazna od 5.000,00 do 15.000,00 kuna.

[12] Nar. nov., br. 95/05. - 157/14.

[13] Prema Odluci o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. (Nar. nov., br. 58/07. i 72/07.)

Trgovac cvijećem obvezan je za svaku prodaju izdati račun u skladu s poreznim propisima te u skladu sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom.[14]

Iznimno, a prema članku 54.b Općeg poreznog zakona, nisu obvezni izdavati račune samo oni cvjećari koji prodaju cvijeće proizvedeno na vlastitom OPG-u, i to kada to cvijeće prodaju izravno krajnjim potrošačima u proizvodnim objektima OPG-a, odnosno na tržnicama i otvorenim prostorima (na štandovima i klupama na tržnicama na malo odnosno izvan tržnica na malo.

Sadržaj računa krajnjim potrošačima (računi za gotovinski promet, isječci vrpce ili potvrdnice iz naplatnih uređaja) propisan je člankom 54.a. Općeg poreznog zakona[15] i člankom 9. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom, i prema navedenom isti mora sadržavati:

1. broj i nadnevak izdavanja (vrijeme izdavanja - sat i minutu)
2. ime (naziv), adresu i osobni identifikacijski broj poduzetnika koji je isporučio dobra ili obavio usluge te naznaku mjesta gdje je isporuka dobara ili usluga obavljena (broj prodajnog mjesta, poslovnog prostora, prodavaonice i sl.)
3. količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga
4. ukupni iznos naknade i poreza razvrstani po poreznoj stopi.

Sadržaj računa izdan pravnim osobama propisan je čl. 79. Zakona o porezu na dodanu vrijednost.[16]

Svi oblici računa (računi drugim poreznim obveznicima i računi krajnjim potrošačima), osim podataka propisanih Zakonom o PDV-u (odnosno Općim poreznim zakonom), moraju sadržavati dodatno i podatke propisane člankom 9. Zakona o fiskalizaciji, i to:

- vrijeme izdavanja računa - sat i minuta
- oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju
- oznaku načina plaćanja računa - novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo
- ako se naplaćuje gotovinom
  - jedinstveni identifikator računa i
  - zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

Primjer gotovinskog računa (s minimalnim propisanim sadržajem)

"CIKLAMA" d.o.o.
Cvjetna bb, Zagreb
OIB: 23456785641

Račun br.: 344-1-1

Datum i vrijeme: 31. 10. 2015. 13:30

Usluga	Kol.	Cijena	Iznos
Buket „Orhideja"	1,00	60,00	60,00
Buket „Bijele ruže"	1,00	90,00	90,00
Ukupno			150,00

PDV	Osnovica	Iznos poreza	
25 %	120,00	30,00	

Način plaćanja: Novčanice
Operater: Nela
ZKI: 582907f782a85ba6bf8c1606fb38d729
JIR: c0084a48-4310-4b7a-a227-1b0270233932

[14] Nar. nov., br. 133/12.

[15] Nar. nov., br. 147/08., 18/11., 78/12., 136/12., 73/13. i 26/15.

[16] Nar. nov., br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13. i 143/14.

3. DOPUŠTENI I PREKOMJERNI GUBICI U TRGOVINI CVIJEĆEM

U prometu cvijećem mogu se javiti značajni gubici na robi pa je važno vršiti otpis cvijeća u prodavaonici u skladu s postotcima otpisa koje utvrđuje Gospodarska odnosno Obrtnička komora.

Sukladno odredbama *Odluke o dopuštenom manjku s naslova kala, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini*[17], dopuštena visina kala odnosno kvara koja se može knjižiti u troškove poslovanja **kod trgovaca na malo cvijećem iznosi za rezano svježe cvijeće 5%, odnosno za lončanice 3% u odnosu na ukupno prodanu količinu cvijeća u obračunskom razdoblju.** Isti iznosi dopuštenih gubitaka na cvijeću propisani su i *Odlukom o dopuštenoj visini kala, rastepa, kvara i loma na proizvodima u trgovini koji je za obrtnike donijela Hrvatska obrtnička komora.*[18] Za iznos otpisa uvenulog cvijeća koji se kreće do propisanih postotaka navedenih u Odlukama komora, u odnosu na prodanu količinu cvijeća, nema obveza obračuna PDV-a. Otpis cvijeća iznad te visine, može se priznati, ako je pri utvrđivanju činjeničnog stanja prisutan ovlašteni službenik Porezne uprave.

Otpis cvijeća koji je iznad dopuštenih iznosa podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost.

4. DEKLARIRANJE CVIJEĆA

Cvijeće i drugi proizvodi koji se prodaju u prodavaonici trebaju sukladno čl. 6. Zakona o zaštiti potrošača imati podatke o proizvodu. Prema navedenom članku proizvodi moraju na ambalaži, privjesnici, naljepnici ili na samom proizvodu sadržavati najmanje:

- osnovna obilježja proizvoda u mjeri koja je potrebna da bi potrošač donio odluku o kupnji
- naziv i sjedište proizvođača ili uvoznika koji ima sjedište na području EU.

Podaci o proizvodu - cvijeću, koje je izloženo prodaji bez prethodnog pakiranja moraju biti istaknuti jasno, vidljivo i čitljivo na polici odnosno na vazi u kojoj je izložen prodaji. Ako cvjećar u prodavaonici ima izložene bukete, vijence odnosno razne cvjetne aranžmane koje je unaprijed pripremio i izložio za prodaju, navedeni proizvodi moraju biti deklarirani. Primjerice, na buketu mora biti oznaka "buket" te naziv i sjedište samog cvjećara kao proizvođača ovog proizvoda.

5. PRIMJER SASTAVLJANJA PRIMKE I EVIDENCIJA O ZADUŽENJU MALOPRODAJNOG MJESTA

U nastavku se daje primjer evidencije u trgovini na malo cvijećem. U primjeru prodavaonicu se zadužuje za svu robu izloženu prodaji uključivo i zelenilo, ukrasni materijal i drugo. Za cvijeće, zelenilo i ukrasni materijal koji se oblikuje u bukete, vijence ili aranžmane razdužuje se prodavaonica (razduženje knjige popisa) i nakon izrade buketa evidentira se zaduženje za iznos maloprodajne cijene buketa u koju se svrhu sastavlja nova primka. Zbog jednostavnosti primjera umjesto kalkulacije, u primjeru prodavaonicu se zadužuje na temelju podataka sastavljenih u primki, što je kod obrtnika koji ne vodi dvojno knjigovodstvo, dovoljna isprava o zaduženju, međutim, za potrebe financijskog knjigovodstva trgovačkog društva treba sastaviti kalkulaciju maloprodajne cijene.

Primjer 1: Primka-zaduženje za nabavljeno cvijeće i potrošni materijal

Ciklama, bb
Cvjetna bb, Zagreb

PRIMKA BROJ: 138/15. od 30. 10. 2015.
Dobavljač: "Ružmarin", Zagreb, Ružmarinka bb

Red. br.	Dobavljač		Naziv robe	Jed. mj.	Količ-ina	Prodajna cijena s porezom	Iznos prodajne vrijednosti (stupac 6 x stupac 7)
	Naziv i sjedište	Broj i datum isprave					
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Ružmarin, d.o.o., Zagreb	Rn. br. 34/15. od 30. 10. 15.	Ciklame - lončanica	Kom	30	25,00	750,00
		"	Azaleja - lončanica	Kom	50	30,00	1.500,00
		Rn. br. 35/15. od 30. 10. 15.	Ruža - crvena	Kom	30	10,00	300,00
		"	Ruža - bijela	Kom	10	15,00	150,00
		Rn. br. 36/15. od 30. 10. 15.	Suho bilje - bijeljeno	Kom	50	2,00	100,00
		Rn. br. 36/15. od 30. 10. 15.	Ukrasni papir	Arak	30	3,00	90,00
		Rn. br. 36/15. od 30. 10. 15.	Košara, mala	Kom	10	13,00	130,00
	UKUPNO						3.020,00

Robu preuzeo: Primku sastavio:

Primjer 2: Povrat robe iz prodavaonice za proizvodnju buketa

Ciklama, d.o.o.
Cvjetna bb, Zagreb

POVRATNICA BROJ: 70/15. od 30. 10. 2015.

Red. br.	Naziv robe	Jed. mj.	Količi-na	Prodajna cijena s porezom	Iznos prodajne vrijednosti (kol. 4 x kol. 5)
1	2	3	4	5	6
1.	Ruža - crvena	Kom	3	10,00	30,00
2.	Ruža - bijela	Kom	10	15,00	150,00
3.	Gerber	Kom	30	12,00	360,00
4.	Vrpca - zlatna	Metar	5	10,00	50,00
5.	Zelenilo	Kom	30	0,70	21,00
	UKUPNO				611,00

Sastavio:

[17] Nar. nov., br. 129/07.
[18] Nar. nov., br. 101/04.

Primjer 3: Primka (kalkulacija) za unaprijed pripremljene bukete

Ciklama, d.o.o.
Cvjetna bb, Zagreb

PRIMKA BROJ: 139/15. od 30. 10. 2015.

Red. br.	Dobavljač		Naziv robe	Jed. mj.	Količina	Prodajna cijena s porezom	Iznos prodajne vrijednosti (kol. 6 x kol. 7)
	Naziv i sjedište	Broj i datum isprave					
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Vlastita proizvodnja	Izdatnica br. 53	Aranžmanbijeli	Kom	3	200,00	600,00
2.	Vlastita proizvodnja	Izdatnica br. 54	Buket - ruže	Kom	4	150,00	600,00
	UKUPNO						1.200,00

Robu preuzeo: Primku sastavio:

U primjeru je korišten isti obrazac primke kao i u slučaju zaduženja knjige popisa za robu koja je nabavljena za daljnju prodaju. Kao ulazna isprava može se koristiti izdatnica sa skladišta gotovih proizvoda.

Knjiga popisa

Red. br.	Datum upisa isprave	Naziv i broj isprave o zaduženju - razduženju	Iznos - vrijednost robe	
			Zaduženje (kn)	Razduženje (kn)
1	2	3	4	5
		DONOS:		
1.	01. 01.	Inventurna lista br. 1/15.	1.620,00	
2.	30. 10.	Kalkulacija br. 138/15.	3.020,00	
3.	30. 10.	Povratnica 70/15.	611,00	
4.	30. 10.	Primka 139/15.	1.200,00	
5.	30. 10.	Utržak blagajne		1.350,00
6.	30. 10.	Zapisnik br. 9/15. - višak robe	120,00	
7.	30. 10.	Zapisnik br. 10/15. o utvrđenom kalu	353,20	
8.	31. 12.	Zapisnik br. 11/15. o utvrđenom manjku		400,00

Napomene uz redne brojeve knjige popisa:

R. br. 1. - Proknjižena je inventurna lista sa stanjem robe u prodavaonici na dan 31. prosinca prethodne godine, što se u knjigu popisa na početku sljedeće godine upisuje kao početno stanje. Naime, knjiga popisa zaključuje se za svaku poslovnu godinu, a krajnji saldo iskazanog stanja vrijednosti robe prenosi se u iduću godinu. Saldo u knjizi popisa za 2014. godinu na dan 31. 12. 2014. iznosio je 1.620,00 kuna. Navedeni iznos stornira se u stupcu 4 u knjizi popisa za prethodnu godinu, a isti iznos prenosi se u stupac 4 knjige popisa za 2015. godinu kao **početno stanje** na dan 1. siječnja 2015.

R. br. 2. - Nabava robe evidentira se na temelju primke ili kalkulacije maloprodajne cijene sastavljene prema primjeru iz primke broj 138/15., pa je proknjiženo zaduženje u knjizi popisa u iznosu od 3.020,00 kuna.

R. br. 3. - Povrat robe iz prodavaonice - Cvjećar je iz prodavaonice uzeo cvijeća, ukrasnih vrpci i drugog potrošnog materijala u vrijednosti 611,00 kunu radi izrade buketa. Za iznos robe uzete iz prodavaonice u svrhu izrade novih proizvoda treba razdužiti knjigu popisa pa treba sastaviti ispravu koja mora sadržavati najmanje podatke o vrsti robe, količini i prodajnoj vrijednosti robe. U primjeru to je povratnica (*Primjer 2*).

R. br. 4. Nakon izrade buketa sastavlja se **nova isprava o zaduženju prodavaonice.** To može biti također u obliku primke-kalkulacije koja se sastavlja i u slučaju kada se nabavlja roba od dobavljača (*Primjer 3*).

R. br. 5. Dnevni utržak (gotovinski računi) - Dana 30. listopada promet cvjećarne prema podacima registar blagajne iznosio je ukupno 1.350,00. Ostvareni promet u knjizi popisa obvezno se **knjiži dnevno.** Za potrebe evidencije PDV-a i knjiženja u knjizi izlaznih računa iz ostvarenog gotovinskog prometa iznos PDV-a utvrđuje se preračunanom stopom (1.350,00 x 20% = 270,00).

R. br. 6. Inventurom u prodavaonici 30. 10. 2015. utvrđen je višak robe u iznosu 120,00 kuna po prodajnoj vrijednosti**. Višak** robe evidentira se u knjizi popisa kao zaduženje (*stupac 4*). Prodavaonica se zadužuje za prodajnu vrijednost viška s ukalkuliranim PDV-om.

R. br. 7. Kalo, rasip, lom i kvar robe u prodavaonici koji je utvrđen do visine propisane pravilnikom Gospodarske odnosno Obrtničke komore evidentira se na temelju zapisnika kao storno nabave robe i nema obveze obračunavanja PDV-a.

Otpisana je vrijednost cvijeća koje je uvenulo u vrijednosti od 353,20 kuna, što u odnosu na ukupnu prodanu količinu predstavlja manje od 3%, pa je riječ o porezno priznatom otpisu. Stornira se zaduženje prodavaonice bez obveze obračuna PDV-a. Na isti način evidentira se **otpis prekomjerne količine uvenulog cvijeća, tj. iznos koji premašuje dozvoljeni postotak iz pravilnika komore, ako je pri utvrđivanju činjeničnog stanja prisutan ovlašteni djelatnik Porezne uprave.** Dakle, na vrijednost proizvoda koji se otpisuju na ovaj način ne obračunava se PDV, a istovremeno se smatra porezno priznatim rashodom kod oporezivanja dobiti odnosno dohotka.

Dozvoljeni kalo u knjizi popisa evidentira se kao storno u stupcu 4, i ne evidentira se u knjizi I-RA, za razliku od prekomjernog kala koji se evidentira kao prodaja s obvezom obračuna PDV-a.

R. br. 8. Otpis proizvoda iznad iznosa dopuštenog odlukom Hrvatske gospodarske odnosno Hrvatske obrtničke komore. Za svaki otpis proizvoda u prodavaonici sastavlja se zapisnik o otpisu. Evidencija u knjizi popisa provodi se kao u slučaju prodaje robe (razduženje u stupcu 5). Otpis proizvoda koji prelazi dopuštene iznose podliježe obvezi obračuna i plaćanja PDV-a.

6. KNJIŽENJE U KNJIGOVODSTVU TRGOVAČKOG DRUŠTVA

U nastavku se daju primjeri knjiženja poslovnih događaja za koje su u prethodnom poglavlju dani primjeri evidencija u knjizi popisa.

Primjer:

Poslovni događaj:

- od dobavljača Ružmarin, d.o.o., nabavljeno je cvijeće za koje je primljena faktura u iznosu 2.398,50 kn (1.918,80 i 479,70 PDV). Formirana je prodajna cijena prema kalkulaciji te je ukupna prodajna vrijednost po kojoj je zadužena prodavaonica 3.020,00 kuna s PDV-om obračunanim po stopi 25%
- ukupan promet prodavaonice u obračunskom razdoblju ostvaren je u iznosu 5.384,50 kuna
- inventurom je utvrđen dozvoljeni kalo u iznosu 353,20 kuna, prekomjerni kalo koji se stavlja na teret odgovorne osobe u iznosu 400,00 kuna i
- višak robe u iznosu 120,00 kuna.

Knjiženje u knjigovodstvu trgovačkog društva:

Red. br.	Vrsta i opis promjene	Iznos	Konto	
			Duguje	Potražuje
1.	**Primljena roba od dobavljača "Ružmarin", d.o.o. Račun br. 44/15. od 30. 10. 15.**			
	- fakturna vrijednost robe	1.918,80	651	
	- PDV 25%	479,70	181	
	- obveza prema dobavljaču	2.398,50		220
1.	**Obračun troškova nabave**			
	- nabavljena roba prema kalkulaciji br. 95/15.	3.020,00	663	
	- nabavna cijena (trošak nabave)	1.918,80		651
	- ukalkulirana razlika u cijeni	497,20		669
	- ukalkulirani PDV (25%)	604,00		664
2.	**Ostvaren promet prodavaonice**			
	- gotovina	3.984,50	102	
	- kartice	1.400,00	121	
	- prihod	5.384,50		761
	- PDV	1.076,90		761
	- obveza za PDV 25%	1.076,90		281
	Prijenos troška nabave za prodanu robu u prodavanici			
	- nabavna vrijednost	5.384,50	711	
		875,53		711
		1.076,90		711
	- razlika u cijeni	875,53	669	
	- PDV	1.076,90	664	
	- prodajna cijena	5.384,50		663
3.	**Utvrđeni kalo prema Odluci Komore**	353,20	663	
	- kalo	225,12	733	
	- razlika u cijeni	57,44		669
	- PDV	70,64		664
4.	**Utvrđeni kalo iznad dopuštenog**			
	- razlika u cijeni	66,80	669	
	- PDV	80,00	664	
	- trošak nabave	253,20	733	
	- za prodajnu vrijednost (razduženje prodavaonice)	400,00		663
	- manjak na teret odgovorne osobe	400,00	165	
	- prihod	320,00		769
	- PDV	80,00		281
5.	**Utvrđeni višak**	120,00	663	
	- razlika u cijeni	20,00		669
	- PDV	24,00		664
	- nabavna cijena	76,00		783

7. OBAVIJEST O NAČINU PODNOŠENJA PRIGOVORA POTROŠAČA - OBVEZA TRGOVCA NA MALO

Prema odredbama Zakona o zaštiti potrošača[19], svaki je trgovac dužan potrošačima (kupcima na malo) omogućiti podnošenje pisanih prigovora. Temeljem čl. 10., trgovac je dužan u prodajnom prostoru vidljivo istaknuti obavijest o načinu podnošenja pisanih prigovora. Pisani prigovor se može podnijeti u samom prodajnom prostoru ili putem pošte, telefaks uređaja ili elektroničke pošte, a trgovac je dužan na podneseni prigovor odgovoriti najkasnije u roku 15 dana od dana njegovog zaprimanja. Trgovac je dužan voditi i čuvati pisanu evidenciju prigovora potrošača najmanje godinu dana od dana primitka prigovora. Oblik vođenja ove evidencije nije propisan kao primjerice, u obliku knjige žalbe ili nekom drugom obliku.

Obavijest koju je trgovac dužan istaknuti može imati sljedeći sadržaj:

OBAVIJEST O NAČINU PODNOŠENJA PRIGOVORA POTROŠAČA

Sukladno čl. 10. st. 3. Zakona o zaštiti potrošača (Nar. nov., br. 41/14.) obavještavamo cijenjene potrošače da prigovor na kvalitetu naših usluga mogu upisati u evidenciju prigovora koja se vodi u prodavaonici, za što ćemo bez odgađanja izdati pisanu potvrdu. Prigovor, također možete poslati putem pošte, na adresu:

"CIKLAMA", d.o.o
Zagreb, Cvjetna bb
ili na
e-mail adresu: .....
odnosno na telefax broj: .....

Odgovor na Vaš pisani prigovor dat ćemo u pisanom obliku najkasnije u roku 15 dana od dana primitka prigovora.

Potrošač:
Ime i prezime:
Adresa za dostavu odgovora:

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 100.000 kn kaznit će se za prekršaj **pravna osoba** ako ne omogući prigovor, ne odgovori na prigovor i ne stavi obavijest o mogućnosti podnošenja prigovora. Za odgovornu osobu u pravnoj osobi propisana je novčana kazna od 10.000 do 15.000 kuna, a **za trgovca fizičku osobu** novčana kazna od 5.000 do 15.000 kuna.

8. PRODAJA CVIJEĆA PROIZVEDENOG NA OPG-u

8.1. Otkup cvijeća od OPG-a

Cvjećari mogu otkupljivati cvijeće od poljoprivrednih proizvođača građana koji cvijeće proizvode na vlastitom OPG-u. Rezano cvijeće se može otkupljivati samo od poljoprivrednih proizvođača koji su upisani u *Upisnik poljoprivrednih gospodarstava sukladno članku 69. Zakona o poljoprivredi*[20]. Ako poljoprivrednik nije obveznik PDV-a, ni obveznik poreza na dohodak, otkupljeni poljoprivredni proizvodi mogu se platiti u gotovini bez ograničenja iznosa isplate. Za otkupljeno cvijeće potrebno je sastaviti otkupni blok kao ispravu temeljem koje će se sastaviti primka zaduženje (odnosno kalkulacija prodajne cijene) i zadužiti knjiga popisa. Kalkulacija maloprodajne cijene sastavlja se na temelju otkupnog bloka kao ulazne isprave o nabavi robe. Na otkupnom bloku moraju biti podaci o poljoprivrednom proizvođaču, te broj njegove iskaznice kojom potvrđuje da je upisan u Upisnik poljoprivrednika. Naime, temeljem članka 69. st. 1. Zakona o poljoprivredi[21], vlastite poljoprivredne proizvode, uzgojene na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, mogu prodavati krajnjem potrošaču ili kupcu/otkupljivaču nositelji, članovi i zaposleni na OPG-u, ako su upisani u Upisnik poljoprivrednika.

8.2. Evidencije koje mora osigurati obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG)

Proizvođač cvijeća koji proizvodi cvijeće na vlastitom OPG-u, obvezan je voditi posebnu evidenciju o prodanom cvijeću propisanu Pravilnikom o prodaji vlastitih poljoprivrednih proizvoda proizvedenih na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu.[22] Pravilnik propisuje način evidencije u slučaju kada se cvijeće prodaje krajnjem

[19] Nar. nov., br. 41/14.19

[20] Nar. nov., br. 30/15.

[21] Nar. nov., br. 30/15.

[22] Nar. nov., br. 76/14. i 82/14. - ispravak.

potrošaču ili kupcu/otkupljivaču koji cvijeće kupuje radi daljnje prodaje.

OPG može cvijeće **prodavati na veliko:**

1. neposredno na OPG-u
2. na mjestima organiziranog otkupa (ili mjestu koje odredi otkupljivač) ili
3. na tržnicama na veliko.

OPG koje sukladno poreznim propisima vodi poslovne knjige dužno je sukladno tim propisima izdati otpremnicu i/ili otpremnicu/račun i/ili račun. Za ono obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koje nije obveznik poreza na dohodak i ne vodi poslovne knjige Pravilnik propisuje da je kupac/otkupljivač pri preuzimanju proizvoda dužan OPG-u izdati otkupni blok i/ili skladišnu primku.

OPG kao obveznik poreza na dohodak, za **prodaju proizvoda poslovnom subjektu (pravnoj osobi),** obvezno izdaje račun sa sadržajem koji je propisan čl. 79. Zakona o PDV-u. Kupac pravna osoba, u ovom slučaju plaća isporuku doznakom na žiroračun OPG-a. Plaćanje OPG-u koji nije obveznik poreza na dohodak, može biti u gotovini bez ograničenja iznosa (prema otkupnom bloku koji u ovom slučaju sastavlja sam otkupljivač u ime OPG-a).

OPG cvijeće može **prodavati na malo** krajnjem potrošaču, fizičkoj osobi:

1. na vlastitom gospodarstvu te
2. izravnom prodajom na malo izvan prodavaonice (na štandovima i klupama).

Za prodaju vlastitih proizvoda na malo izravno krajnjim potrošačima, bilo u proizvodnim objektima OPG-a odnosno na tržnicama i otvorenim prostorima, OPG je izuzet od obveze izdavanja računa.[23]

Prilikom izravne prodaje na malo, nositelj i članovi OPG-a, dužni su imati kod sebe Iskaznicu ili Rješenje o upisu u Upisnik poljoprivrednih gospodarstva, te druge dokaze ovisno o vrsti proizvoda koje prodaju i dati ih na uvid za to zakonom ovlaštenoj osobi.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo dužno je osigurati evidenciju o prodaji vlastitog cvijeća koja treba sadržavati najmanje podatke o:

- datumu prodaje, vrsti i količini prodanih vlastitih proizvoda (prema obrascu u nastavku, a koji je sastavni dio Pravilnika).

Propisanu evidenciju moraju osigurati sva OPG (bez obzira jesu li obveznici vođenja knjiga prema poreznim propisima ili ne). OPG je dužno evidenciju o prodaji za prethodnu kalendarsku godinu čuvati najmanje jednu godinu i na traženje je dati na uvid za to zakonom ovlaštenoj osobi.

Primjer: Vođenje evidencije o prodaji cvijeća vlastite proizvodnje OPG-a

MIBPG (matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva)

OIB 47445566871
Naziv obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (ime i prezime nositelja OPG-a):
Matko Matković

OBRAZAC EVIDENCIJE O PRODAJI VLASTITIH POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Datum prodaje	Vrsta proizvoda	Količina proizvoda
30. 10. 2015.	Krizanteme	50 kom
1. 11. 2015.	Krizanteme	120 kom
....		

Ako je OPG obveznik PDV-a, pa je u tom slučaju i obveznik poreza na dohodak, obvezan je promet naplaćen gotovinom (i u slučaju kada nije obveznik izdavanja računa), evidentirati u **knjizi prometa** prema Pravilniku o porezu na dohodak.

Obveze prilikom prodaje cvijeća ovisno o poreznom statusu OPG-a

Prodaja cvijeća	OPG - OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK (VODI POSLOVNE KNJIGE)	OPG - OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK - PAUŠALISTA	OPG - NIJE OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK
PRAVNIM OSOBAMA	- obveza izdavanja računa - nema obveze fiskalizacije (čl. 5. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom)	- obveze izdavanja računa - nema obveze fiskalizacije (čl. 5. Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom)	- nema obveze izdavanja računa - kupac u njegovo ime izdaje otkupni blok
KRAJNJEM POTROŠAČU	- nema obveze izdavanja računa (čl. 54.b OPZ-a) - evidentira promet u knjizi prometa	- nema obveze izdavanja računa (čl. 54.b. OPZ-a) - evidentira promet u knjizi prometa	- nema obveze izdavanja računa (čl. 54.b OPZ-a) - mora imati evidenciju o ostvarenim primicima

OPG može prodavati samo cvijeće vlastite proizvodnje i to kao rezano cvijeće odnosno u lončanicama. Oblikovanje cvijeća u aranžmane predstavlja posebnu djelatnost (cvjećarsko aranžerske usluge), pa OPG u slučaju oblikovanja cvijeća primjerice, u prigodne aranžmane za blagdan Svih svetih, ovu djelatnost može obavljati samo ako je istu upisao kao dopunsku djelatnost u Upisnik dopunskih djelatnosti prema Pravilniku o dopunskim djelatnostima na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.[24]

[23] Temeljem čl. 54.b Općeg poreznog zakona.

[24] Nar. nov., br. 76/14.

DOMAGOJ BAKRAN, mag. oec., LUKA ORLOVIĆ, univ. spec. oec.
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Podjela društva kapitala s preuzimanjem

Prilikom statusne promjene podjele društva kapitala postoje dva moguća slučaja podjele društva kapitala i to razdvajanjem i odvajanjem. U časopisu Računovodstvo i financije broj 7 iz 2015. godine pisali smo o pravnom, računovodstvenom i poreznom aspektu podjele društva kapitala s osnivanjem. U ovom članku, sukladno Zakonu o trgovačkim društvima, autori će obrazložiti na sličan način postupak odvajanja društva kapitala s preuzimanjem.

1. UVOD

Provođenje postupka podjele društva kapitala u velikoj mjeri određeno je pravnim okvirom postavljenim sukladno Zakonu o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., u daljnjem tekstu: ZTD). Također, prilikom podjele društva kapitala važno je primijeniti i porezni aspekt takvog postupka prilikom kojega moramo obratiti pozornost na Zakon o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04. - 143/14.), Zakon o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.), kao i Zakon o porezu na promet nekretnina (Nar. nov., br. 69/97. - 143/14.) ukoliko takva imovina postoji u društvu iz kojega se vrši podjela. Prvi korak u provođenju podjele društva kapitala svakako je utvrđivanje dva moguća načina na koja se navedena podjela može izvršiti. Takva radnja propisana je člankom 550.a stavkom 1. ZTD-a, gdje se društvo kapitala može podijeliti provođenjem razdvajanja ili odvajanja. Navedeni slučajevi objašnjeni su kroz ZTD člancima od 550.a do 550.r, a radi se o statusnim promjenama koji omogućavaju podjelu društva na dva ili više novih društava koja postoje ili se osnivaju radi navedenog postupka. U takvim situacijama dioničari ili imatelji poslovnih udjela u društvu koje se dijeli stječu poslovne udjele ili dionice u novim društvima ili društvu preuzimatelja, razmjerno udjelima koji su im pripadali u društvu koje se dijeli. Razlike između ta dva postupka objašnjene su točkama 2. i 3. članka 550.a ZTD-a. Provođenjem postupka razdvajanja društva, istodobno se prenose svi dijelovi imovine koja se dijeli, bez provođenja likvidacije, na dva ili više društava koja se osnivaju (razdvajanje s osnivanjem) ili već kao takva postoje (razdvajanje s preuzimanjem). Navedeni grafički prikaz pojednostavljeno prikazuje objašnjenu radnju.

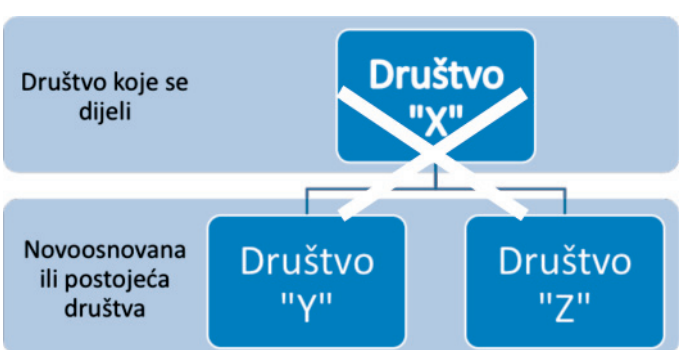

Slika 1. Razdvajanje društva

Odvajanje se provodi prijenosom jednog ili više dijelova imovine društva koja se dijeli, a da to društvo ne prestaje, na jedno ili više novih društava koja se osnivaju radi provođenja odvajanja (odvajanje s osnivanjem) ili na jedno ili više društava koja već postoje (odvajanje s preuzimanjem). Opisana situacija grafički je prikazana na slici 2.

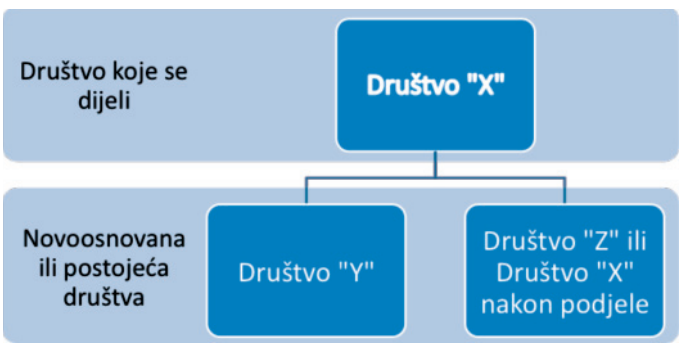

Slika 2. Odvajanje društva

Na društva koja se osnivaju radi provođenja podjele (nova društva) ili na društva koja već postoje (društvo preuzimatelj) podjelom prelaze dijelovi imovine, obveze i pravni odnosi društva koje se dijeli onako kako je to određeno planom podjele. Takva društva, kao što je vidljivo i s grafičkog prikaza, ne prestaju postojati, i to je ključna razlika između podjele društva razdvajanjem od onoga s odvajanjem. Također, valja i spomenuti da dioničari ili imatelji poslovnih udjela u društvu koje se dijeli (članovi društva koje se dijeli) stječu poslovne udjele ili dionice (udjele) u novim društvima ili društvu ili društvima preuzimateljima razmjerno udjelima koji su im pripadali u društvu koje se dijeli, naravno ako što drugo nije predviđeno Zakonom o trgovačkim društvima. Isto tako, ZTD-om je određeno da ako broj ili ukupni nominalni iznos udjela jednog člana u društvu koje se dijeli, odnosno iznos dijela temeljnog kapitala na koji se taj udio ili udjeli odnose, nije dovoljan da taj član stekne cijeli broj dionica odnosno najmanje jedan poslovni udio u novim društvima ili društvima preuzimateljima, tome će članu ta društva isplatiti doplatu u novcu. Doplata u novcu može iznositi najviše jednu desetinu nominalnog iznosa udjela koje taj član stječe u novim društvima ili društvima preuzimateljima odnosno najviše ukupno jednu desetinu temeljnog kapitala svih novih društava ili društava preuzimatelja zajedno. Nastavno doplatu u novcu mogu platiti i treće osobe, ako je to tako predviđeno planom podjele. Sam odabir mogućeg oblika podjele ponajprije je na odluci i zahtjevima članova društava, a u nastavku je prikazan model podjele društva kapitala s preuzimanjem.

2. PODJELA DRUŠTVA KAPITALA S PREUZIMANJEM

Podjela društva kapitala s osnivanjem o kojemu je pisano u našem časopisu u broju 07/2015., provodi se sukladno člancima 550. b - 550.p ZTD-a na sličan način na koji se provodi i podjela društva kapitala s preuzimanjem. Iz tog razloga faze provođenja takvog postupka u većini slučajeva su iste ili slične, te su sačinjene od sljedećih koraka:

1. izrada Ugovora (plana) podjele
2. izrada izvješća o podjeli
3. revizija podjele (ukoliko je potrebna)
4. priprema i provođenje skupštine radi odlučivanja o podjeli
5. donošenje odluke o podjeli
6. upis podjele društva i novih društava u sudski registar.

Izradu Ugovora (plana) i izvješća o podjeli izrađuje uprava odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli. Navedene dvije točke najveće su razlike u pristupu između provođenja podjele društva s preuzimanjem od onoga s odvajanjem. U skladu s navedenim u nastavku obrađujemo spomenute prve dvije faze provođenja podjele društva kapitala s preuzimanjem.

2.1. Izrada ugovora podjele društva kapitala s preuzimanjem

Ugovor podjele društva, njegovu strukturu i bitne dijelove moguće je pronaći u članku 550.b stavku 2. i članku 550.r stavku 2. točki 4. ZTD-a, u kojem je prema petnaest točaka opisano što sve treba sadržavati takav jedan plan:

1. tvrtku i sjedište društva koje se dijeli
2. prijedloge statuta odnosno društvenog ugovora društava preuzimatelja
3. izričitu izjavu o podjeli i prijenosu dijelova imovine na društva preuzimatelja s pravnim posljedicama sveopćeg pravnog sljedništva i uz prijenos članovima društva koje se dijeli udjela u društvima preuzimateljima u zamjenu za udjele u društvu koje se dijeli
4. omjer zamjene udjela u društvu koje se dijeli za udjele u društvima preuzimateljima
5. iznos doplate u novcu u slučaju iz članka 550.a stavka 8. ZTD-a te tvrtku i sjedište društva preuzimatelja ili tvrtku ili ime, prezime i prebivalište treće osobe koja će platiti tu doplatu
6. pojedinosti o smanjenju temeljnog kapitala u društvu koje se dijeli, ako se taj temeljni kapital smanjuje suglasno članku 550.c ZTD-a
7. pojedinosti o stjecanju udjela u društvima preuzimateljima
8. vrijeme od kada radnje društva koje se dijeli vrijede kao da su poduzete za račun društava preuzimatelja (dan poslovnih učinaka podjele), a s kojim danom će biti sastavljeni izvještaji o financijskom položaju iz točke 13.
9. ako u društvu koje se dijeli postoje udjeli s posebnim položajem ili s posebnim pravima, kao što su npr. dionice bez prava glasa, povlaštene dionice, zamjenjive obveznice, užitnice, obveznice s pravom na dividendu ili poslovni udjeli s posebnim pravima, navode o pravima koja će imateljima takvih udjela odnosno nositeljima tih prava pripadati u društvima preuzimateljima ili o primjerenoj novčanoj naknadi za takva prava
10. posebne pogodnosti dane članovima uprave, odnosno izvršnim direktorima, članovima nadzornog, odnosno upravnog odbora društva koje se dijeli odnosno društva preuzimatelja ili revizoru podjele
11. precizan opis i raspored dijelova imovine i obveza odnosno pravnih odnosa koji se prenose svakom pojedinom društvu preuzimatelju, pri čemu je dovoljno pozvati se na isprave kao što su godišnja financijska izvješća, izvještaji o financijskom položaju iz točke 13. ovoga stavka, inventurne liste, ako po svom sadržaju omogućavaju raspored pojedinih dijelova imovine
12. pojedinosti o rasporedu onih dijelova imovine koje na temelju plana podjele ne bi bilo moguće dodijeliti niti jednom od novih društava
13. zaključni izvještaj o financijskom položaju društva koje se dijeli, početni izvještaji o financijskom položaju društava preuzimatelja, a kod podjele odvajanjem diobeni izvještaj o financijskom položaju iz kojeg je vidljivo koji dio imovine i obveza će ostati društvu koje se dijeli nakon provedenog odvajanja
14. u slučaju iz članka 550.a stavak 8. ZTD-a, iznos novčane doplate, osim ako su se svi članovi društva koje se dijeli izričito odrekli novčane doplate posebnom izjavom na kojoj potpis ovjerava javni bilježnik
15. datum od kada udjeli u društvenim preuzimateljima njihovim novim imateljima daju pravo na sudjelovanje u dobiti tih društava.

S obzirom na sve navedene točke u nastavku je dan primjer ugovora o podjeli društva kapitala s preuzimanjem društva X d.o.o.

Na temelju članka 550.r Zakona o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93. - 68/13.), a vezano uz podjelu društva kapitala s preuzimanjem, skupština društva X d.o.o., Zagreb, koje zastupa direktor Ivo Ivić i društva Y d.o.o., Zagreb, koje zastupa direktor društva Marko Markić sklopili su dana 15. prosinca 2014. ovaj:

UGOVOR O PODJELI S PREUZIMANJEM

Članak 1.

Ugovorne strane utvrđuju da je trgovačko društvo X društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju mobilnih uređaja, trgovinu i usluge, Zagreb, Ilica 1, OIB: 12345678910, upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu s MBS: 111222333, društvo koje se dijeli, te da je trgovačko društvo Y društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju mobilnih uređaja, trgovinu i usluge, Zagreb, Ilica 101, OIB: 23456789123, upisano u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu s MBS: 111222444, društvo koje preuzima imovinu, kapital i obveze (u nastavku: društvo Preuzimatelj).

Članak 2.

Ovim Ugovorom bit će uređeno odvajanje dijela imovine, obveza i kapitala društva X d.o.o. i preuzimanje te iste imovine, obveza i kapitala od strane društava Preuzimatelja, na način i u materijalno-pravnom obliku i vrijednostima kako je to sadržano u ovom Ugovoru. Prilikom podjele imovine, obveza i kapitala društvo Preuzimatelj postaje pravni slijednik imovine, obveza i kapitala koji se preuzimaju ovim Ugovorom.

Članak 3.

Razlozi podjele su smanjivanje i bolja kontrola troškova proizvodnje, racionalnija uporaba raspoložive imovine, bolje pozicioniranje na tržištu mobilnih proizvoda i uvođenje novog načina financiranja.

Članak 4.

Obje strane ovog ugovora utvrđuju da su predmet podjele imovina, obveze i kapital društva X d.o.o. koji se vodi u poslovnim knjigama toga društva. Imovinu koja je predmet podjele predstavljaju licence, nekretnine (građevinski objekti i zemljišta) upisane u zemljišne knjige Općinskog suda u Zagrebu, zalihe, potraživanja i

novčana sredstva na računu poduzeća. Obveze koje su predmet podjele su obveze iz sklopljenog Ugovora o kreditu s A i B bankama d.d. i obveze prema dobavljačima. Kapital je upisani (temeljni) kapital kod trgovačkog suda u Zagrebu, a koji je evidentiran u poslovnim knjigama.

X d.o.o. i društvo Preuzimatelj suglasni su da se imovina, obveze i kapital iz ovog članka prenose, odnosno preuzimaju s danom zaključenja ovog Ugovora, te da će se podjela društva odvajanjem s preuzimanjem u poslovnim knjigama provesti 31. prosinca 2014.

Članak 5.

X d.o.o. izričito izjavljuje da se podijeljena imovina, obveze i kapital prema ovom Ugovoru u utvrđenom dijelu prenose na društvo Preuzimatelja, a društvo Preuzimatelj izričito izjavljuje da preuzima imovinu i kapital te da će ih evidentirati u svojim poslovnim knjigama.

Članak 6.

Ukupna imovina društva X d.o.o. koja se dijeli sastoji se od:

1. licencija za proizvodnju mobilnih uređaja „iPhone“, knjigovodstvena vrijednost 20.000,00 kn (dvadesettisuća kuna)
2. nekretnine upisane u zemljišne knjige Općinskog suda u Zagrebu, z.k.ul. 213 k.o. Centar i to:
   a) na k.č.br. 23 tvornička zgrada u Zagrebu, Ilica 1, površine 500 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta 500.000,00 kn i tvorničke zgrade 30.000.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 30.500.000,00 kn (tridesetmilijunapetstotisuća kuna)
   b) na k.č.br. 24 pomoćno skladište u Zagrebu, Ilica 1, površine 100 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta 30.000,00 kn i pomoćnog skladišta 700.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 730.000,00 kn (sedamstotridesettisuća kuna)
   c) na k.č.br. 25 poslovna zgrada u Zagrebu, Ilica 1, površine 140 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta je 350.000,00 kn, a poslovne zgrade 23.550.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 23.900.000,00 kn (dvadesettrimilijunadevetstotisuća kuna)
   d) na k.č.br. 26 glavno skladište u Zagrebu, Ilica 1, površine 1.000 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta je 200.000,00 kn, a glavnog skladišta 2.000.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 2.200.000,00 kn (dvamilijunadvjestotisuća kuna)
3. zalihe sirovina i materijala prema popisnoj listi, koje se vode po nabavnoj vrijednosti 310.000,00 kn (tristodesettisuća kuna) i nalaze se u pomoćnom skladištu, zalihe robe koje se vode po nabavnoj vrijednosti 100.000,00 kn (stotisuća kuna) i gotovih proizvoda koji se vode po cijeni proizvodnje 130.000,00 kn (stotridesettisuća kuna) i nalaze se u glavnom skladištu
4. potraživanja od kupaca u svoti od 1.300.000,00 kn (milijuntristotisuća kuna) i ostale tražbine u svoti od 500.000,00 kn (petstotisuća kuna)
5. novac na žiroračunu u svoti od 850.000,00 kn (osamstopedesettisuća kuna).

Ukupni kapital i obveze društva X d.o.o. koje se sastoje od:

Kapital koji se dijeli predstavlja dio upisanog temeljnog kapitala kod Trgovačkog suda u Zagrebu ukupne knjigovodstvene vrijednosti 10.000.000,00 kuna.

1. Obveze koje proizlaze iz sklopljenog Ugovora o kreditu s A bankom d.d., u svoti od 8.000.000,00 kn (osammilijuna kuna).
2. Obveze prema dobavljačima u svoti od 4.400.000,00 kn (četirimilijunačetiristotisuća kuna).
3. Obveze koje proizlaze iz sklopljenog Ugovora o kreditu s B bankom d.d., u svoti od 770.000,00 kn (sedamstosedamdesettisuća kuna).

Nakon podjele društvu **Y d.o.o.** pripast će sljedeća imovina:

1. nekretnine upisane u zemljišne knjige Općinskog suda u Zagrebu, u z.k.ul 312 k.o. Centar i to:
   a) na k.č.br. 25 poslovna zgrada u Zagrebu, Ilica 1, površine 140 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta je 350.000,00 kn, a poslovne zgrade 23.550.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 23.900.000,00 kn (dvadesettrimilijunadevetstotisuća kuna)
   b) na k.č.br. 26 glavno skladište u Zagrebu, Ilica 1, površine 1.000 m^2, knjigovodstvena vrijednost zemljišta je 200.000,00 kn, a glavnog skladišta 2.000.000,00 kn. Ukupna vrijednost je 2.200.000,00 kn (dvamilijunadvjestotisuća kuna)
2. zalihe robe koje se vode po nabavnoj vrijednosti 100.000,00 kn (stotisuća kuna) i gotovih proizvoda koji se vode po cijeni proizvodnje 130.000,00 kn (stotridesettisuća kuna) prema popisnoj listi od 31. prosinca 2014. i nalaze se u glavnom skladištu
3. potraživanja od kupaca u svoti od 1.300.000,00 kn (milijuntristotisuća kuna)
4. novac na žiroračunu u svoti od 750.000,00 kn (sedamstopedesettisuća kuna).

Ukupna vrijednost imovine društva **Y d.o.o.** nakon podjele će biti 28.380.000,00 kn (dvadesetosammilijunatristoosamdesettisuća kuna).

Podjela obveza:

1. Obveze prema dobavljačima u svoti od 1.900.000,00 kn (jedanmilijundevetstotisuća kuna) prenose se na društvo Y d.o.o.
3. Obveze koje proizlaze iz sklopljenog Ugovora o kreditu s B bankom d.d., a odnose se na financiranje izgradnje glavnog skladišta, prenose se na društvo Y d.o.o. Obveza otplate kredita je u svoti od 770.000,00 kn (sedamstosedamdesettisuća kuna).

Podjela kapitala društvu Y d.o.o. obavit će se na sljedeći način:

	Y d.o.o.
Upisani temeljni kapital	5.000.000,00
Dobitak tekuće godine	2.710.000,00
Zadržani dobitak	18.000.000,00

Članak 7.

Društvo X d.o.o. u razdoblju od dana sklapanja ovog Ugovora do dana upisa ove podjele s preuzimanjem u sudski registar nastavlja poslovati s imovinom koja je predmet ove podjele, plaćati javne obveze kao i sve druge obveze koje proizlaze iz redovitog poslovanja i upravljanja imovinom koja se dijeli. Društvo Y d.o.o. nema pravo u ovom razdoblju stvarati terete na imovini, otuđivati imovinu i druge poslove koji bi bili protivni ciljevima ove podjele.

Članak 8.

Imatelj poslovnih udjela u društvu Preuzimatelju stječe pravo na prihode i dobitak od početka obavljanja zajedničkih poslovnih aktivnosti, a koji se utvrdi u godišnjim financijskim izvješćima. Pod početkom obavljanja poslovnih aktivnosti u društvu Preuzimatelju razumije se prvi dan u mjesecu što slijedi nakon mjeseca u kojem je upis podjele upisan u Sudski registar. Ugovorne stranke utvrđuju da će društvo Preuzimatelj početi obavljati usluge od prvog dana mjeseca što slijedi nakon mjeseca upisa podjele s preuzimanjem u sudski registar. Svi troškovi koji su nastali do posljednjeg dana mjeseca upisa podjele s preuzimanjem u sudski registar s kojim se utvrđuju i prihodi u društvu X d.o.o. sučeljavaju se s tim prihodima u društvu Y d.o.o.

Članak 9.

Danom podjele smatra se dan kada je upis podjele s preuzimanjem upisan u sudski registar. Bez obzira na dan upisa podjele

s preuzimanjem u sudski registar, danom podjele u gospodarskom smislu smatra se 31. prosinca 2014. Danom stjecanja vlasništva nad nekretninom iz ovog pravnog posla smatra se dan kada je u zemljišnim knjigama društva Preuzimatelja upisano stvarno vlasništvo, u skladu s propisima o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Društvo Preuzimatelj će u okviru svojih ovlasti poduzeti daljnje aktivnosti zemljišno-knjižnog upisa preuzetih nekretnina, a društvo X d.o.o. predat će sve vjerodostojne isprave koje omogućuju valjan upis prijenosa vlasništva.

Članak 10.

Društvo X d.o.o. dopušta da se na temelju ovog Ugovora u zemljišnim knjigama Općinskog suda u Zagrebu upiše pravo vlasništva na nekretninama iz čl. 6. ovog Ugovora na ime društva Preuzimatelja, a nakon upisa podjele u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu, kad su ispunjene sve pravne pretpostavke za taj prijenos, te izjavljuje da ne postoje nikakve novčane tražbine koje bi ograničavale stjecanje punopravnog vlasništva nad ovim nekretninama od strane društva Preuzimatelja. Podjela imovine i prijenos njezinih dijelova na društva koja nastaju ima pravne posljedice sveopćeg pravnog sljedništva.

Članak 11.

Diobenu bilancu sastavlja društvo X d.o.o. s danom 31. prosincem 2014. (Prilog ovog Ugovora). Početna bilanca sastavlja se kod društava Preuzimatelja s danom 1. siječnja 2015., a koja se utemeljuje na diobenoj bilanci i popisu imovine i obveza (Prilog ovog Ugovora).

Ne postoji pravna praznina u vlasničkom i upravljačkom smislu jer do dana upisa u sudskom registru imovinu iz ovog Ugovora koristi i njome upravlja društvo X d.o.o., a s provedenim upisima, odnosno od 1. siječnja 2015., ta imovina prelazi na društvo Preuzimatelja.

Članak 12.

Za sve sporove iz ovog Ugovora nadležan je Trgovački sud u Zagrebu. Ovaj Ugovor sastavljen je u 5 (pet) primjeraka od kojih svakoj strani pripadaju po 2 (dva) primjerka, a jedan primjerak javnom bilježniku kod njegove solemnizacije.

Za društvo X d.o.o. — Ivo Ivić, član uprave

Za društvo Y d.o.o. — Marko Markić, član uprave

Trgovačko društvo X d.o.o. sastavlja diobenu bilancu na dan 31. prosinca 2014. godine koja se uzima kao datum podjele društva, uz to kao prilog Ugovora predaje se i početna bilanca društva Y d.o.o. Preuzimatelja.

Opis pozicije	X d.o.o. prije podjele	X d.o.o. nakon podjele	Y d.o.o.
AKTIVA			
A. Potraživanje za upisani, a neuplaćeni kapital	0,00	0,00	0,00
B. Dugotrajna imovina	57.350.000,00	31.250.000,00	26.100.000,00
B.1. Nematerijalna imovina	20.000,00	20.000,00	0,00
- *licencija za proizvodnju mobilnih uređaja „iPhone"*	20.000,00	20.000,00	0,00
B.2. Materijalna imovina	57.330.000,00	31.230.000,00	26.100.000,00
- *zemljište tvorničke zgrade*	500.000,00	500.000,00	0,00
- *zemljište poslovne zgrade*	350.000,00	0,00	350.000,00
- *zemljište glavnog skladišta*	200.000,00	0,00	200.000,00
- *zemljište pomoćnog skladišta*	30.000,00	30.000,00	0,00
- *poslovna zgrada*	23.550.000,00	0,00	23.550.000,00
- *tvornička zgrada*	30.000.000,00	30.000.000,00	0,00
- *glavno skladište*	2.000.000,00	0,00	2.000.000,00
- *pomoćno skladište*	700.000,00	700.000,00	0,00
B.3. Financijska imovina	0,00	0,00	0,00
B.4. Potraživanja	0,00	0,00	0,00
C. Kratkotrajna imovina	3.190.000	910.000,00	2.280.000,00
C.1. Zalihe	540.000,00	310.000,00	230.000,00
- *sirovina i materijala*	310.000,00	310.000,00	0,00
- *gotovih proizvoda*	130.000,00	0,00	130.000,00
- *robe*	100.000,00	0,00	100.000,00
C.2. Potraživanja	1.800.000,00	500.000,00	1.300.000,00
- *potraživanja od kupaca*	1.300.000,00	0,00	1.300.000,00
- *ostala potraživanja*	500.000,00	500.000,00	0,00
C.3. Financijska imovina	0,00	0,00	0,00
C.4. Novac u banci i blagajni	850.000,00	100.000,00	750.000,00
- novac na žiroračunu	850.000,00	100.000,00	750.000,00
D. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	0,00	0,00	0,00
F. UKUPNA AKTIVA	60.540.000,00	32.160.000,00	28.380.000,00
PASIVA			
A. Kapital i pričuve			
A.1. Upisani temeljni kapital	10.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
A.2. Revalorizacijske pričuve	0,00	0,00	0,00
A.3. Pričuve	0,00	0,00	0,00
A.4. Zadržana dobit	33.000.000,00	15.000.000,00	18.000.000,00
A.5. Dobitak tekuće godine	4.370.000,00	1.660.000,00	2.710.000,00
B. Dugoročna rezerviranja	0,00	0,00	0,00
C. Dugoročne obveze	8.000.000,00	8.000.000,00	0,00
- *kredit A banka d.d.*	8.000.000,00	8.000.000,00	0,00
D. Kratkoročne obveze	5.170.000,00	2.500.000,00	2.670.000,00
- *obveze prema dobavljačima*	3.400.000,00	2.500.000,00	1.900.000,00
- *kredit B banka d.d.*	770.000,00	0,00	770.000,00
E. Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	0,00	0,00	0,00
F. UKUPNA PASIVA	60.540.000,00	32.160.000,00	28.380.000,00

Nakon izrade početnih bilanci novoosnovanih društava, a sukladno članku 550.b stavku 3. ZTD-a između dana s kojim su sastavljeni zaključni i početni izvještaj o financijskom položaju, odnosno diobeni izvještaj o financijskom položaju i dana podnošenja prijave za upis podjele u sudski registar ne smije proći više od devet mjeseci. Spomenuti izvještaji ne moraju se objaviti, ali se moraju dati na uvid članovima društva koje se dijeli.

2.2. Izrada izvješća o podjeli

Uprava, odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli dužni su izraditi izvješće o podjeli, te takvo izvješće podnijeti skupštini društva. Samim Zakonom predviđeno je da se izvješće o podjeli ne mora izraditi ukoliko se radi o podjeli društva kakvo je u prethodnom primjeru, tj. ako članovi u novim društvima dobivaju udjele u istom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli ili ako svi imatelji udjela daju izričitu izjavu u obliku javnobilježničke isprave o tome da se odriču izvješća o podjeli. Izričitu izjavu zamjenjuje jednoglasna odluka glavne skupštine dioničkog društva ili jednoglasna odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću, zabilježena u javnobilježničkom zapisniku, o tome da se uprava oslobađa obveze izrade izvješća o podjeli, ali samo ako su na skupštini društva koje se dijeli sudjelovali svi članovi društva koje se dijeli. U spomenutom izvješću o podjeli uprava društva, odnosno izvršni direktori društva koje se dijeli moraju detaljno obrazložiti te pravno i gospodarski utemeljiti razloge za podjelu, sadržaj plana podjele, omjer zamjene udjela, osim ako u društvima preuzimateljima članovi tih društava

dobivaju udjele u istom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli, iznos doplate u novcu iz članka 550.a stavak 8. ZTD-a, ako je ta predviđena planom podjele, naknadu imateljima posebnih prava iz članka 550.b stavka 2. točke 10. ZTD-a, te osiguranja koja se daju vjerovnicima iz članka 550.o stavka 2. ZTD-a.

U izvješću o podjeli uprava društva, odnosno izvršni direktori moraju upozoriti na teškoće, ako ih je bilo, pri utvrđivanju vrijednosti društava koja sudjeluju u podjeli te uputiti na sadržaj revizije osnivanja novih društava. Naravno, Ugovor o podjeli i preuzimanju treba provjeriti revizor podjele kojega imenuje sud. Iznimno od navedenog, revizija podjele nije potrebna ako članovi u novim društvima dobivaju udjele u jednakom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli ili ako svi imatelji udjela u obliku javnobilježničke isprave dadu izričitu izjavu da se odriču revizije podjele (čl. 550.e st. 6. ZTD-a).

2.3. Priprema i provođenje skupštine radi odlučivanja o podjeli

Dioničko društvo koje se dijeli, prema ZTD-u, plan podjele društva treba prijaviti u sudski registar na čijem je području sjedište društva prije sazivanja glavne skupštine. Međutim, ako je riječ o podjeli društva s ograničenom odgovornošću, to treba učiniti najmanje mjesec dana prije održavanja skupštine na kojoj će se odlučivati o podjeli. Navedeni rokovi određeni su kako se ne bi prilikom podjele ugrozili interesi dioničara (članova društva) ili trećih osoba (vjerovnika, radnika i dr.), a na taj način su izbjegnute spomenute radnje. U glasilu društva (ako ono postoji) i Narodnim novinama mora se objaviti obavijest o tome da je plan podjele dostavljen sudskom registru, osim ako je plan podjele cijelo vrijeme do odlučivanja o podjeli dostupan na internetskoj stranici društva s koje ga je moguće preuzeti bez naknade. S objavom sazivanja glavne skupštine dioničkog društva koja treba odlučiti o podjeli moraju se u poslovnim prostorijama društva u njegovu sjedištu staviti na uvid dioničarima sve isprave koje se odnose na podjelu, a uključuju plan podjele, godišnja financijska izvješća društva za posljednje tri poslovne godine, izvješće uprave, odnosno izvršnih direktora o podjeli, ako postoji obveza njegove izrade, izvješće o reviziji podjele (ako postoji obveza njegove izrade) i izvješće nadzornog, odnosno upravnog odbora o podjeli (ako postoji obveza njegove izrade).

Ako je riječ o društvu s ograničenom odgovornošću, svi članovi društva moraju najkasnije 14 dana prije održavanja skupštine dobiti preslike istih dokumenata. Navedena obveza ne odnosi se na društva koja navedene isprave imaju dostupne na internetskoj stranici društva s koje ih članovi društva mogu preuzeti bez naknade.

2.4. Donošenje odluke o podjeli

Odlukom glavne skupštine dioničkog društva ili skupštine društva s ograničenom odgovornošću o odobravanju Ugovora o podjeli donijeta je odluka o podjeli društva, a sve sukladno članku 550.h ZTD-a. Iznimno od navedenog, a u skladu s člankom 550.r stavkom 3. ZTD-a, kada su društva preuzimatelji jedini dioničari društva koje se dijeli, ugovor o podjeli i preuzimanju ne treba odobriti glavna skupština, odnosno skupština društva s ograničenom odgovornošću koje se dijeli. Ako se podjela provodi tako da članovi društva koje se dijeli ne stječu udjele u novim društvima u jednakom omjeru kao što su im pripadali u društvu koje se dijeli, odluka o podjeli valjano je donesena samo ako su za nju dani glasovi koji predstavljaju najmanje devet desetina temeljnog kapitala društva koje se dijeli. Ako ta većina na skupštini nije ostvarena, odluka će ipak biti valjano donesena, ako članovi društva koji su glasali protiv odluke o podjeli i članovi koji nisu sudjelovali u glasanju najkasnije u roku tri mjeseca nakon zaključenja skupštine dostave društvu koje se dijeli izričitu izjavu o svojoj suglasnosti s podjelom, tako da zbroj danih glasova i izjava dostigne propisanu većinu. Izjava o suglasnosti (Odluka) mora biti u obliku javnobilježničke isprave, gdje se pri tome izjavi, kao njen sastavni dio, prilaže Ugovor podjele.

2.5. Upis podjele društva i novih društava u sudski registar

Prijavu za upis podjele društva u sudski registar podnose članovi uprava, odnosno izvršni direktori i predsjednici nadzornih, odnosno upravnih odbora (ako društvo ima taj organ) svih društava koja sudjeluju u podjeli. Prijava se podnosi registarskom sudu nadležnom po mjestu sjedišta društva koje se dijeli, te je uz istu potrebno priložiti sljedeće isprave:

1. ugovor o podjeli
2. zapisnik sa skupštine na kojoj je donesena odluka o podjeli
3. naknadne izjave o suglasnosti s odlukom o podjeli, ako su dane
4. izjave o suglasnosti pojedinih članova društva s posebnim pravima, ako su takve izjave potrebne
5. izvješće uprave, odnosno izvršnih direktora o podjeli, osim ako su se članovi društva odrekli tog izvješća
6. izvješće revizora podjele, osim ako su se članovi društva odrekli tog izvješća
7. izvješće nadzornog, odnosno upravnog odbora o podjeli, osim ako su se članovi društva odrekli tog izvješća ili kad nemaju nadzorni odbor
8. isprave koje je potrebno priložiti za upis novih društava u sudski registar, uz odgovarajuću primjenu odredbi ZTD-a o osnivanju odgovarajućih društava
9. ako je za podjelu potrebna suglasnost ili dozvola nekoga državnog organa ili institucije s javnopravnim ovlastima, takva suglasnost ili dozvola
10. dokaz da je skupština na kojoj se odlučivalo o podjeli pripremljena i sazvana suglasno odredbi članka 550.g. stavka 1. ZTD-a
11. izjava treće osobe s ponudom novčane doplate dana u propisanom obliku
12. izjavu uprave, odnosno izvršnih direktora društva koje se dijeli o tome
    - da protiv odluke skupštine o podjeli u propisanom roku nije bila podignuta tužba za njezino pobijanje ili da do dana podnošenja prijave nije podignuta tužba za utvrđivanje ništavnosti odluke, ili
    - da je tužbeni zahtjev, ako je podignut iz razloga navedenog u prethodnoj točki, pravomoćno odbijen ili da je tužba odbačena odnosno povučena, ili
    - da su svi članovi društva dali izjavu u obliku javnobilježničke isprave kojom se odriču prava na pobijanje odluke o podjeli ili pozivanja na ništavnost.

Prilikom upisa podjele društva s preuzimanjem u sudski registar dijelovi imovine društva koje se dijeli, obveze i pravni odnosi, u skladu s ugovorom o podjeli i preuzimanju, sveopćim sljedništvom prelaze na nova društva. Time stupaju na snagu i ugovorom predviđene izmjene statuta ili društvenog ugovora, a temeljni kapital društva koje se dijeli smatra se smanjenim, ako je takvo smanjenje bilo predviđeno ugovorom, kao što je to prikazano u podjeli kapitala našeg primjera društva X d.o.o.

3. POREZNI ASPEKT POSTUPKA PODJELE DRUŠTVA

Statusna promjena društva iz perspektive poreza na dodanu vrijednost, ukoliko su zadovoljeni uvjeti koje nalažu porezni propisi, ne podliježe oporezivanju. Sukladno članku 7. stavku 9. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.), kod prijenosa uz naknadu ili bez naknade, ili u obliku uloga u društvo, ukupne imovine ili njezinog dijela koji čini gospodarsku cjelinu na drugog poreznog obveznika (primatelja) smatra se da nije došlo do isporuke, a taj porezni obveznik smatra se pravnim slijednikom prenositelja. Iz navedenoga proizlazi da podjela s preuzimanjem ne podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost ukoliko su i društvo koje se dijeli i društvo, odnosno društva preuzimatelji porezni obveznici. Navedeno je potvrđeno i provedbenim propisom. Prema članku 18. stavku 2. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 79/13. - 157/14.), spajanje, pripajanje, odvajanje i podjela društva u skladu s propisima koji uređuju to područje ne podliježe oporezivanju. Članak 19. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost propisuje postupanje u slučaju prijenosa imovine poreznog obveznika. Sukladno tom članku, prijenos imovine poreznog obveznika neće se smatrati isporukom dobara, pod uvjetom da su prenositelj i primatelj porezni obveznici te da primatelj nastavlja s obavljanjem gospodarske djelatnosti za koju ima pravo na odbitak pretporeza. U slučaju neispunjenja navedenih uvjeta, radi se o oporezivoj isporuci dobara te je isporučitelj obvezan obračunati i platiti porez na dodanu vrijednost.

Zakonom o porezu na promet nekretnina (Nar. nov., br. 69/97. - 143/14.), utvrđeno je, člankom 12. stavkom 2., da se porez na promet nekretnina ne plaća kada se nekretnine stječu u postupku pripajanja i spajanja trgovačkih društava te u postupku razdvajanja i odvajanja trgovačkog društva u više trgovačkih društava. Iako nije taksativno navedeno, navedena odredba odnosi se i na podjelu društva, što je potvrđeno mišljenjem Središnjeg ureda Porezne uprave od 2. studenoga 2006. godine[1], *"U članku 12. stavak 2. Zakona o porezu na promet nekretnina (Nar. nov., br. 69/97. do 153/02.), propisano je da se porez na promet nekretnina ne plaća kada se nekretnine stječu u postupku pripajanja i spajanja trgovačkih društava u smislu Zakona o trgovačkim društvima, te u postupku razdvajanja društva u više trgovačkih društava. U navedenim odredbama nije posebno navedena podjela društva, ali nije niti mogla biti navedena jer pri donošenju propisa o porezu na promet nekretnina, Zakon o trgovačkim društvima nije propisivao statusnu promjenu podjele društva. Zakon o trgovačkim društvima izmijenjen je tijekom 2003., te u članku 550a. propisuje da se društvo kapitala može podijeliti i to razdvajanjem ili odvajanjem. Razdvajanje ili odvajanje spadaju i istu grupu tzv. „statusnih promjena'. Intencija propisa je da se pri statusnim promjenama koje se provode prema Zakonu o trgovačkim društvima, ne plaća porez na promet nekretnina, te smatramo da se i pri postupku odvajanja, koji je jedan od oblika podjele društva, ne plaća porez na promet nekretnina."*

Ako se u procesu podjele prenosi jedno ili više motornih vozila, s obzirom da taj prijenos ne podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost, plaća se posebni porez na stjecanje rabljenih motornih vozila po stopi od 5%. Navedeno proizlazi iz članka 26. Zakona o posebnom porezu na motorna vozila (Nar. nov., br. 15/13., 108/13. - ispravak), kojim je definirano da se posebni porez na stjecanje rabljenih motornih vozila plaća ako to stjecanje, odnosno isporuka ne podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost ili porezom na nasljedstva i darove.

Na kraju, promatrajući Zakon o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04. - 143/14.), segment prijenosa društva uređen je 19. i 20. člankom već spomenutog Zakona. U 19. članku Zakona definirane su statusne promjene spajanja, pripajanja i podjele, što se može povezati s odredbama ZTD-a, na što se i sam Zakon o porezu na dobit poziva. Nadalje, u istom članku Zakona, utvrđeno je kako prava i obveze spojenih, pripojenih ili podijeljenih poreznih obveznika iz poreznopravnog odnosa preuzima pravni slijednik, što je u slučaju prethodno obrađene podjele s osnivanjem novoosnovano društvo ili više njih. Porezni obveznici koji se spajaju, pripajaju ili dijele dužni su dostaviti Poreznoj upravi financijska izvješća i poreznu prijavu s nadnevkom koji prethodi nadnevku spajanja, pripajanja ili podjele. U članku 20. Zakona o porezu na dobit utvrđeno je da proces spajanja, pripajanja i podjele ne utječe na oporezivanje, ako u tom procesu postoji kontinuitet u oporezivanju, jer se smatra da porezni obveznik nastavlja djelatnost. Kontinuitet u oporezivanju postoji ako pri prijenosu na društvo preuzimatelja ne dolazi do promjena u procjeni predmeta imovine i obveza. S obzirom da porezni propis ističe da kontinuitet u oporezivanju postoji samo ako nema promjena u procjeni predmeta imovine i obveza, posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na imovinu, najčešće su to nekretnine, koje su u poslovnim knjigama vrednovane po metodi revalorizacije. Ako se u procesu podjele prenosi imovina koja je revalorizirana, smatra se da je došlo do realizacije te imovine, zbog čega je potrebno revaloriziranu vrijednost uključiti u poreznu osnovicu u poreznom razdoblju statusne promjene. Navedeno je potvrđeno i mišljenjem Središnjeg ureda Porezne uprave od 16. travnja 2007. godine[2], *"podjelom društva s osnivanjem u novo društvo unose se nekretnine od kojih je formirana revalorizacijska pričuva, što znači da se revalorizacijska pričuva realizira i uključuje u kapital s kojim se može raspolagati. Zbog navedenoga smatramo da iznos revalorizacijskih pričuva nastalih revalorizacijom nekretnina koje se pri podjeli unose u novo društvo, treba uključiti u poreznu osnovicu u poreznom razdoblju u kojemu je nastala statusna promjena podjele društva s osnivanjem."*

4. RAČUNOVODSTVENI ASPEKT POSTUPKA PODJELE DRUŠTVA

Koristeći prethodni primjer podjele društva provedbom upisa podjele, potrebno je u računovodstvu društva koje se dijeli sastaviti zaključnu bilancu i godišnja financijska izvješća. U društvima koja su društva preuzimatelji potrebno je otvoriti poslovne knjige i nastaviti poslovanje društva na sljedeća početna stanja:

Društvo X d.o.o. nakon podjele

OPIS	Konto	Duguje	Potražuje
Licencija za proizvodnju mobilnih uređaja „iPhone"	0012	20.000,00	
Zemljište ispod tvorničke zgrade	0102	500.000,00	
Zemljište ispod skladišta - pomoćno	01021	30.000,00	
Tvornička zgrada	0202	30.000.000,00	
Skladište pomoćno	02021	700.000,00	
Zaliha sirovina i materijala	3100	310.000,00	
Ostala potraživanja	1682	500.000,00	

[1] Broj klase: 410-01/06-01/888, urudžbeni broj: 513-07-21-01/06-2 od 2. studenoga 2006.

[2] Broj klase: 410-01/07-01/234, urudžbeni broj: 513-07-21-01/07-2 od 16. travnja 2007.

OPIS	Konto	Duguje	Potražuje
Novac na žiroračunu	1000	100.000,00	
Upisani temeljni kapital	9100		5.000.000,00
Zadržani dobitak	9400		15.000.000,00
Dobitak tekuće godine	9420		1.660.000,00
Obveza za kredit A banka d.d.	9520		8.000.000,00
Obveze prema dobavljačima	2210		2.500.000,00

Društvo Y d.o.o.

OPIS	Konto	Duguje	Potražuje
Zemljište ispod poslovne zgrade	0102	350.000,00	
Zemljište ispod glavnog skladišta	01021	200.000,00	
Poslovna zgrada	0201	23.550.000,00	
Glavno skladište	0202	2.000.000,00	
Zalihe gotovih proizvoda	6300	130.000,00	
Zalihe robe	6600	100.000,00	
Potraživanja od kupaca	1210	1.300.000,00	
Novac na žiro računu	1000	750.000,00	
Upisani temeljni kapital	9100		5.000.000,00
Zadržani dobitak	9400		18.000.000,00
Dobitak tekuće godine	9420		2.710.000,00
Obveze prema dobavljačima	2210		1.900.000,00
Obveza za kredit B banka d.d.	2520		770.000,00

Prilikom statusnih promjena, Zakon o računovodstvu (Nar. nov., br. 109/07. - 121/14.), člankom 15. stavkom 9., propisuje kako je poduzetnik dužan sastaviti godišnje financijske izvještaje u slučaju statusnih promjena, i to sa stanjem na dan koji prethodi danu upisa statusne promjene u sudski registar. Također, nastankom statusne promjene potrebno je godišnje financijske izvještaje predati Financijskoj agenciji sa svrhom javne objave (članak 20. stavak. 5. Zakona o računovodstvu). Rok za predaju financijskih izvještaja je 90 dana od dana nastanka statusne promjene. S time u skladu, navedena obveza odnosi se na društvo koje se preuzima, dok društva preuzimatelji obvezno sastavljaju gore prikazanu početnu bilancu.

5. POREZNA I FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

Sukladno članku 85. stavku 7. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.), ako porezni obveznik prestaje s poslovanjem, obvezan je u prijavi PDV-a koju podnosi za posljednje razdoblje oporezivanja u kojem je poslovao napraviti sva usklađenja i ispravke do dana prestanka poslovanja. No, s obzirom kako u navedenom slučaju pri podjeli društva s preuzimanjem društvo koje se dijeli ne prestaje s poslovanjem, tako u spomenutom slučaju društva uredno sastavljaju porezne prijave prema uobičajenim rokovima i zahtjevima Porezne uprave.

Primjenjujući članak 19. stavak 5. Zakona o porezu na dobit (Nar. nov., br. 177/04. - 143/14.), propisano je da porezni obveznici koji se dijele trebaju nadležnoj ispostavi Porezne uprave predati prijavu poreza na dobitak s nadnevkom koji prethodi nadnevku podjele (datum koji prethodi datumu kada je statusna promjena upisana u nadležnom Trgovačkom sudu). Prijava poreza na dobitak podnosi se na obrascu PD najkasnije 4 mjeseca nakon isteka razdoblja za koje se utvrđuje porez na dobitak, što je također propisano istim Zakonom člankom 35. stavkom 2. Kod statusnih promjena to je razdoblje od početka obračunskog razdoblja (početak godine ako je porezno razdoblje jednako kalendarskoj godini) do datuma koji prethodi upisu statusne promjene u trgovačkom sudu (podjele). Pri podjeli društava, prijavu poreza na dobitak treba podnijeti društvo koje se briše iz trgovačkog suda. Međutim, kod odvajanja ta obveza načelno ne postoji jer društvo koje se dijeli i dalje nastavlja s poslovanjem i zadržava svoju pravnu osobnost. Na taj način u praksi najčešće Porezna uprava traži predaju prijave poreza na dobitak (obrazac PD) i za društvo koje se dijeli i koje nastavlja postojati kao pravni subjekt.

6. ZAKLJUČAK

Provođenje podjela društva kapitala s osnivanjem ili preuzimanjem načelno se ne razlikuju uvelike u praksi i koracima koji se moraju napraviti u takvom procesu. Ono što je temelj za provedbu podjele društva kapitala s preuzimanjem je izrada ugovora o podjeli u kojem se uređuju sva prava i obveze društva koja sudjeluju u takvoj podjeli. Takve odredbe morale bi biti u skladu s odredbama ZTD-a, naravno prateći aktualne pravne, porezne i računovodstvene propise kako bi se cijela podjela provela u skladu s istima. Na kraju sve završava izradom dva financijska izvješća, jednoga koji nastavlja s poslovanjem i drugoga koje preuzima dio poslovanja kako je i dogovoreno Ugovorom o podjeli s preuzimanjem.

KONZULTACIJE I SAVJETI:
(u cijeni pretplate na časopis Rif)
➢ telefonom:
01 / 46 86 506 svakodnevno od 8 do 13 sati
➢ osobno:
po dogovoru sa savjetnicima od 13 do 15 sati
e-mail: rif@rif.hr

Prof. dr. sc. DANIMIR GULIN
Ekonomski fakultet, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Pripreme za izradu godišnjeg plana poduzeća za 2016. godinu

I u 2016. godini očekuje se nepredvidljivo poslovno okruženje, a time i potencijalni poslovni rizici. Zbog toga i u 2016. godišnji plan treba izraditi pomoću kontinuirane metode (kvartal za kvartalom), a ne pomoću jednokratne metode (odjednom za cijelu godinu). Time se smanjuju razlike između željenog i ostvarenog. Tako se smanjuju odstupanja između planiranog i izvršenog i poboljšava kvaliteta procjene efikasnosti menadžmenta.
U svrhu podsjetnika potrebno je naglasiti da se poslovni plan sastoji od dva dijela, a to su:[1] (1) *operativni plan* ***i (2)*** *financijski plan.*
Ovaj plan u pravilu se izrađuje za razdoblje od jedne godine, a zbog nepredvidljivih situacija i rizika radi se kvartal za kvartalom, što je u praksi potvrđeno kao prednost. On sadrži set planskih financijskih izvještaja koji trebaju definirati što poduzeće namjerava ostvariti u sljedećoj godini. Poslovni plan odražava *poslovne* ***i*** *financijske odluke* ***menadžmenta za sljedeću poslovnu godinu, a to su:[2] (a) operativne odluke koje se odnose na korištenje oskudnih resursa, i (b) financijske odluke koje se odnose na financiranje nabavke tih resursa.***
U članku je autor, kao i za svaku godinu (u RIF-u 10/2014. i ranije), ilustrirao podsjetnik faza izrade te potrebne podatke i procjene za izradu poslovnog plana poduzeća za 2016. godinu.

1. SVRHA POSLOVNOG PLANA

Poslovno planiranje je postupak utvrđivanja ciljeva poslovnog subjekta za nadolazeće razdoblje, najčešće za sljedeću godinu, na temelju usvojenih dugoročnih (strateških) ciljeva poslovanja. Rezultat procesa poslovnog planiranja je poslovni plan. Prema tome, poslovno planiranje je implementacija dugoročno usvojenih ciljeva na godinu koja dolazi.[3] Zašto sastavljati poslovni plan, odnosno koja je njegova svrha, najčešći razlozi njegove izrade su sljedeći:[4]

1. planiranje godišnjih poslovnih aktivnosti
2. koordinacija aktivnosti različitih dijelova poduzeća te osiguranje da je svaki dio usklađen s drugim dijelovima i cjelinom
3. plan osigurava komunikaciju između menadžmenta različitih dijelova poduzeća odnosno centara odgovornosti
4. plan motivira menadžment na ispunjavanje ciljeva poduzeća
5. temelj je za kontrolu aktivnosti i kontrolu ispunjavanja ciljeva i
6. temelj je za procjenu uspjeha menadžmenta.

Često se u stvarnosti događaju paradoksi, kao npr. kada su planirani zadaci i motivacija menadžmenta u konfliktu. To se događa kada vlasnici zahtijevaju ispunjenje ciljeva i zadataka koji se teško mogu postići što može demotivirati menadžment. Također, procjena efikasnosti menadžmenta na temelju odstupanja između ostvarenih i planiranih rezultata koji se teško mogu ostvariti dodatno otežava motivaciju menadžmenta. Takvi konflikti su negativna strana plana pa se ostvarivanje dugoročnih ciljeva poduzeća dovodi u pitanje.

2. PLANSKO RAZDOBLJE

Općeprihvaćeno je dugi niz godina stajalište da se poslovni plan izrađuje za sljedećih 12 mjeseci, tj. nadolazeću poslovnu godinu. Takvo konvencionalno stajalište sve više se proglašava rigidnim i zastarjelim jer se cijela godina planira na temelju procijenjenih veličina što je i prije, a naročito danas upitno zbog nastupa čitavog niza rizika koji mijenjaju situaciju tijekom izvršenja planirane godine. Nastankom rizika tijekom planske godine nastaju velika odstupanja i time i konflikti. Plan treba spriječiti konflikte i jačati motivaciju menadžmenta i zaposlenih.

Istraživanja[5] su pokazala da umjesto godišnjeg poslovnog plana (odjednom planirati 12 mjeseci) treba poslovnu godinu planirati u nekoliko navrata, i to planiranjem svakog kvartala (ili mjeseca) pojedinačno. Plan za sljedeći kvartal može se mijenjati ovisno o raspoloživim informacijama na temelju izvršenja prethodnog plana za prethodni kvartal (mjesec).

Planiranje kvartala za kvartalom (ili mjeseca za mjesecom) naziva se danas ***kontinuirano (kotrljajuće) planiranje.***[6] Bitna je razlika između plana izrađenog jednokratno za cijelu sljedeću godinu i kontinuiranog plana (kvartal za kvartalom) je što se kontinuiranim planiranjem smanjuju odstupanja između plana i izvršenja. Kontinuiranim planiranjem uvijek se za novi kvartalni plan raspolaže s novim i aktualnim podacima i informacijama, a time i potencijalnim rizicima. Smanjenjem odstupanja planiranog i izvršenog kod kontinuiranog

[1] Horngren C. T., Harrison W., Accounting, Prentice Hall Englewood Cliffs, New Jersey, 1989., str. 788. - 789. ili Engler C., Managerial Accounting, cit. dj., str. 309. ili i Horngren C. T., Datar S. M., Foster G., Cost accounting, A managerial Emphasis, cit. dj., str. 180. - 181.

[2] Horngren C. T., Datar S. M., Foster G., Cost accounting, A managerial Emphasis, Prentice Hall Englewood Cliffs, New Jersey, 2003., str. 176.

[3] Drury C., Cost and Management Accounting, South-Western, RR Donnelley, China, str. 324.

[4] Isto, str. 324. - 326.

[5] Isto, str. 326.

[6] Isto, str. 327.

planiranja smanjuju se rizici procjene efikasnosti menadžmenta. Kvalitetna procjena izvršenja menadžmenta upravo motivira menadžment kao i ostale zaposlene na još bolje rezultate.

Godišnji poslovni plan se, zbog financijske krize i povećanih rizika, treba sastavljati **kontinuirano (kvartal za kvartalom),** a ne odjednom za cijelu godinu (jednokratno). Razlog tome su manja odstupanja između planiranog i izvršenog metodom kontinuiranog plana u odnosu na metodu jednokratno izrađenog godišnjeg poslovnog plana. Time se poboljšava i procjena efikasnosti izvršenja menadžmenta.

3. UPRAVLJANJE IZRADOM PLANA

Pristupi u izradi poslovnog plana ovise o sektoru kojem pripada subjekt, vlasničkoj strukturi subjekta, tradiciji izrade plana, veličini subjekta kao i njegovoj organizacijskoj strukturi. Odavno su poznati ovi pristupi[7] kao: (1) ***top-menadžment pristup*** ili (2) ***pristup široke mase***.

Glavno obilježje prvog pristupa je da sve odluke u procjeni inputa za poslovni plan donosi glavni menadžment poduzeća (predsjednik poduzeća i potpredsjednici ili pomoćnici direktora za pojedine funkcije poduzeća). Suprotno tome, pristup "široke mase" dopušta menadžmentu na svim razinama poduzeća procjenu inputa poslovnog plana. Dakle, prvi pristup daje legitimnost u izradi poslovnog plana samo glavnom menadžmentu, a drugi dopušta utjecaj srednjeg i nižeg menadžmenta u izradi poslovnog plana.

Upravljanje izradom plana obično ima tri faze, i to:[8]

1. imenovanje odbora za plan
2. donošenje smjernica plana
3. izrada nacrta plana od strane računovodstva.

Odbor za plan koordinira menadžment pojedinih dužnosti poduzeća u pripremi poslovnog plana za nadolazeću godinu. Uobičajene aktivnosti, tog odbora jesu ove:[9] (1) odabir planskih politika usklađenih s ciljevima poduzeća, (2) kontrola, ispravljanje ili potvrđivanje procjena od strane menadžmenta, (3) davanje svih potrebnih smjernica za izradu plana, (4) priopćavanje smjernica i odluka za izradu planova pojedinih jedinica poduzeća sukladno njihovim pojedinačnim ciljevima ili prema ciljevima glavnog menadžmenta poduzeća. Smjernice za izradu plana jesu ciljevi i zadaci pojedinih funkcija poduzeća koje treba povezati i harmonizirati u plan cijelog poduzeća. Računovodstvo je upravo zaduženo od strane Odbora za plan za pomoć menadžmentu pojedinih dijelova poduzeća za koordinaciju njihovih smjernica i aktivnosti kod pripreme plana. Odjel računovodstva ne određuje zadatke i ciljeve pojedinih dijelova poduzeća već ima koordinativnu i savjetodavnu ulogu. Računovodstvo na temelju smjernica i priprema s menadžmentom dijelova poduzeća priprema nacrt plana koji usvaja Odbor za plan.

4. SADRŽAJ I FAZE IZRADE POSLOVNOG PLANA

Poslovni plan čini skup manjih pojedinačnih specijaliziranih planova. Među pojedinim planovima postoji veća ili manja povezanost, što dolazi do izražaja u samoj pripremi plana. Pojedinačni planovi zasnivaju se na informacijama koje osiguravaju menadžeri zaduženi za određene funkcije poduzeća.

Sadržaj i faze izrade poslovnog plana obično se ilustriraju kao dijagram toka. Ishodište za izradu poslovnog plana je plan ukupnog prihoda. Dakle, ako se želi ostvariti ciljana profitna stopa (stopa povrata na ulaganje) ili ciljana operativna dobit itd., potrebno je proces planiranja započeti s ciljanom ili željenom prodajom odnosno ciljanim ukupnim prihodom. Zbog toga, plan prodaje je uvijek inicijalni plan čijom se projekcijom utječe na ciljani prihod, dobit i stopu povrata od imovine (rentabilnost).

Djelatnost kojoj pripada neki poslovni subjekt također determinira sadržaj poslovnog plana. Tako npr. sadržaj poslovnog plana proizvodnog poduzeća razlikuje se od plana poduzeća koje se bavi trgovinom ili poduzeća koje pruža usluge. Svakako, najsloženiji je poslovni plan proizvodnog poduzeća jer sadrži proizvodnju kao najzahtjevniji dio planiranja.

Za izradu poslovnog plana u nadolazećem razdoblju (npr. tromjesečju ili godini) potrebne su podloge, i to: (1) informacije iz temeljnih financijskih izvještaja prethodnoga razdoblja, i (2) procjene menadžmenta za nadolazeće razdoblje koje se kvantificiraju u planu.

Metodološki algoritam, koji je ujedno i osnovna podloga za izradu software-a za sastavljanje poslovnog plana proizvodnog poduzeća, može se ilustrirati na sljedeći način:[10]

POSLOVNI PLAN PODUZEĆA ZA 2016. GODINU

OPERATIVNI PLAN:

PLAN PRODAJE
planirana prodajna količina
x
planirana prodajna cijena

↓

PLAN PROIZVODNJE
plan prodaje gotovih proizvoda
+
planirane konačne zalihe gotovih proizvoda
-
početne zalihe gotovih proizvoda

↓

PLAN NABAVE DIREKTNOG MATERIJALA
plan proizvodnje gotovih proizvoda
+
planirane konačne zalihe direktnog materijala
-
početne zalihe direktnog materijala

[7] Smith J. L., Keith R. M., Stephens W. L., Managerial Accounting Mc Graw-Hill, New York, 1988., str. 366. ili Horngren C. T., Harrison W., Accounting, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1989., str. 790. - 791. i Horngren C. T., Datar S.M., Foster G., Cost accounting, A managerial Emphasis, cit. dj., str. 177. - 180. Isto, str. 790. - 791

[8] Drury C., isto, str. 327. - 328.

[9] Engler C., Managerial Accounting, Irwin Homewood Illinois, 1988., str. 307.

[10] Detaljniju razradu vidjeti: Deželjin J., Gulin D., Peršić M., Spajić F., Spremić I., Troškovno i upravljačko računovodstvo, HURE - HZRFD, Zagreb, 1998. ili Gulin D., Tušek B., Žager L., Poslovno planiranje, kontrola i analiza, HZRIF, Zagreb, 2004., str. 42. - 61.

PLAN TROŠKOVA DIREKTNOG MATERIJALA

planirana proizvodnja gotovih proizvoda (količina)

x

planirani trošak nabave po jedinici direktnog materijala

PLAN TROŠKOVA DIREKTNOG RADA

planirana količina gotovih proizvoda

x

planirani sati direktnog rada po jedinici gotovog proizvoda

x

cijena rada (satnica bruto)

PLAN TROŠKOVA OTP

planirani OTP - fiksni dio

+

planirani sati direktnog rada x udio OTP - varijabilni dio u cijeni sata direktnog rada

PLAN KONAČNIH ZALIHA GOTOVIH PROIZVODA

planirane konačne zalihe gotovih proizvoda

(procjena menadžmenta)

x

planirani (standardni) trošak po jedinici gotovih proizvoda

PLAN TROŠKOVA PRODANIH PROIZVODA

planirani ukupni troškovi proizvodnje gotovih proizvoda

+

početne zalihe gotovih proizvoda

-

planirane konačne zalihe gotovih proizvoda

PLAN TROŠKOVA PRODAJE

planirani trošak prodaje - fiksni dio

+

ostvarena prodaja

x

varijabilni trošak prodaje kao % od ukupne prodaje

PLAN TROŠKOVA UPRAVE (ADMINISTRATIVNIH TR.)

troškovi uprave

(svi administrativni troškovi najčešće se tretiraju kao fiksni troškovi)

PLANSKI IZVJEŠTAJ O DOBITI

planirani prihodi
- planirani troškovi prodanih proizvoda
= planirana bruto marža (operativna dobit)
- planirani troškovi razdoblja (plan. troškovi prodaje i uprave)
= dobit prije poreza

FINANCIJSKI PLAN:

NOVČANI PRORAČUN

početni saldo novčanih sredstava

+

planirani novčani primici

=

ukupno raspoloživi novac prije tekućeg financiranja

-

ukupno planirane novčane potrebe (planirani novčani izdaci + minimalno potreban novčani saldo na računu)

=

planirani višak (manjak) novca

PLANSKA BILANCA

IMOVINA

A. DUGOTRAJNA IMOVINA:
nematerijalna imovina
materijalna imovina
financijska imovina
potraživanja

B. KRATKOTRAJNA IMOVINA:
zalihe
potraživanja
financijska imovina
novac
UKUPNO IMOVINA (A + B)

KAPITAL I OBVEZE

A. KAPITAL:
uplaćeni kapital po nominalnoj vrijednosti
premija na emitirane dionice
revalorizacijske rezerve
rezerve (zakonske)
zadržana dobit

B. OBVEZE:
dugoročna rezerviranja
dugoročne obveze
kratkoročne obveze
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE (A + B)

Slika 1: Sadržaj i faze izrade poslovnog plana

5. ZAKLJUČAK

Za razliku od stabilne gospodarske situacije u uvjetima financijske krize godišnji poslovni plan se umjesto jednokratne metode danas izrađuje kontinuiranom metodom. To znači kvartal za kvartal ili mjesec za mjesec. Izrada za kraće razdoblje znači korištenje ažurnih podataka i informacija, smanjivanje rizika od budućih događaja i smanjenje odstupanja između planiranog i izvršenog. Tako se poboljšava procjena efikasnosti menadžmenta i povećava motivacija za izvršenjem plana poduzeća.

Mr. sc. SILVIJA PRETNAR ABIČIĆ
Mega produkcija d.o.o., Zagreb

Stručni članak UDK 657.6

Testovi kontrola u reviziji

Revizor će kroz stjecanje razumijevanja subjekta u fazi predrevizije upoznati njegove poslovne procese i identificirati implementirane kontrole relevantne za reviziju, s ciljem odabira strategije testiranja, odnosno prepoznavanja i procjenjivanja rizika značajnih pogrešnih prikazivanja. Ako odabere strategiju povjerenja u interne kontrole, revizor će provesti testove kontrola, tj. postupke kojima će ocijeniti učinkovitost djelovanja kontrola implementiranih od strane društva u sprječavanju, otkrivanju i ispravljanju značajnih pogrešnih prikazivanja na razini tvrdnje. Više o provedbi testova kontrola u reviziji autorica članka navodi u nastavku.

1. RAZUMIJEVANJE I OCJENJIVANJE INTERNE KONTROLE SUBJEKTA

Kako bi procijenio rizike značajnog pogrešnog prikazivanja i odabrao strategiju testiranja, od revizora se u svim revizijskim angažmanima zahtijeva stjecanje razumijevanja subjekta i njegovog okruženja, uključujući i njegove interne kontrole koje je menadžment uspostavio kako bi se osigurala pouzdanost financijskog izvještavanja, učinkovitost i djelotvornost poslovanja subjekta te postupanje u skladu s primjenjivim zakonima i regulativama. Stoga će se u fazi predrevizije revizor upoznati s poslovanjem subjekta i od odgovarajućih osoba prikupiti informacije o poslovnim ciklusima vezanim uz značajne pozicije u financijskim izvještajima (primjerice, poslovni ciklus prihoda, zaliha, plaća, osnovnih sredstava, financijskog računovodstva, rashoda, riznice). Temeljem prikupljenih informacija revizor će procijeniti rizike (mogu biti prožimajući – na razini subjekta i specifični – odnose se na određene tvrdnje), identificirati interne kontrole relevantne za reviziju koje su najčešće u vezi s financijskim izvještavanjem, ocijeniti njihovu oblikovanost (može li kontrola uspješno spriječiti, otkriti i ispraviti značajna pogrešna prikazivanja u financijskim izvještajima) te jesu li kontrole implementirane, tj. postoji li kontrola i koristi li je subjekt.

Dakle, bez obzira hoće li testovi kontrola biti provedeni radi prikupljanja revizijskih dokaza, revizor mora u svakom angažmanu ocijeniti oblikovanost i primjenu kontrola kroz sljedeća četiri koraka: 1.) utvrditi koji rizici zahtijevaju ublažavanje, 2.) utvrditi mogu li kontrole koje je oblikovao menadžment ublažiti navedeni rizik, 3.) utvrditi djeluju li implementirane kontrole kako je predviđeno te 4.) provjeriti je li dokumentiran način na koji relevantne kontrole funkcioniraju. Dobiveni podaci koristit će revizoru pri procjeni rezidualnog rizika značajnog pogrešnog prikazivanja na razini financijskih izvještaja i na razini tvrdnji te pri oblikovanju vrsta, vremenskog rasporeda i obujma daljnjih revizijskih postupaka kao reakcije na procijenjene rizike.

Prema tome, nakon sagledavanja poslovnih procesa subjekta te upoznavanja s njegovim sustavom internih kontrola i kontrola relevantnih za reviziju, revizor će odabrati između dvije revizijske strategije primjenjive ili za poslovni ciklus ili tvrdnju, i to: a) pouzdavanje u internu kontrolu, tj. strategija povjerenja i provedba testova kontrola, ili b) nepouzdavanje u internu kontrolu, tj. strategija neovisnosti i provedba dokaznih testova.

2. ODABIR STRATEGIJE TESTIRANJA KAO REAKCIJA NA PROCIJENJENI RIZIK

Pristup revizora u oblikovanju i provođenju daljnjih revizijskih postupaka temelji se na procjeni prepoznatih rizika na razini financijskih izvještaja i na razini tvrdnji za klase transakcija, stanja računa i objava. Testovi kontrola provode se samo onda kada se očekuje da će djelovanje određene relevantne kontrole biti pouzdano, odnosno kada je utvrđeno da je kontrola prikladno oblikovana i očekuje se da će njeno djelovanje ublažiti značajno pogrešno prikazivanje. Dakle, revizor će oblikovati i obaviti testove kontrola kako bi prikupio dostatne i primjerene revizijske dokaze o učinkovitom djelovanju relevantnih kontrola za reviziju ako:

a) pri procjeni rizika na razini tvrdnje uzme u obzir očekivanje učinkovitog djelovanja kontrola (namjerava se pouzdati u učinkovitost djelovanja kontrola kad određuje vrstu, vremenski raspored i obujam dokaznih postupaka) ili
b) dokazni postupci sami ne mogu osigurati dostatne i primjerene revizijske dokaze na razini tvrdnje.

Treba voditi računa da stjecanje razumijevanja internih kontrola, ocjena oblikovanosti i implementacije kontrola nisu dovoljne kako bi se mogle smatrati dokazom uspješnog djelovanja kontrola te ih je potrebno razlikovati od testova kontrola, odnosno testiranja učinkovitosti djelovanja relevantnih kontrola, iako se koriste iste vrste revizijskih postupaka i postupci se mogu odvijati u isto vrijeme. Također, test kontrola može se provoditi istovremeno s testom detalja iste transakcije, tzv. test s dvostrukom svrhom, iako je svrha testova različita. Stoga, testovi kontrola su revizijski postupci koji se provode sa svrhom ocjenjivanja učinkovitosti djelovanja kontrola subjekta u sprječavanju, ili otkrivanju i ispravljanju, značajnih pogrešnih prikaza na razini tvrdnje, a što je veći stupanj revizorova pouzdanja u učinkovitost kontrola, revizor će prikupiti i uvjerljivije dokaze.

Prilikom provedbe testova kontrola revizor je odgovoran za odabir revizijskih postupaka kojima će na najbolji način na odabranom reprezentativnom uzorku testirati operativnu učinkovitost kontrola. Postupci ovise o učestalosti i samom načinu provedbe kontrole, a mogu biti: a) upiti odgovarajućem osoblju o tome kako i kada je proveden postupak, b) pregledavanje relevantne dokumentacije i izvješća, c) promatranje poslovanja subjekta i primjene određene kontrole i d) ponovno izvođenje operacije postupka kontrole. S obzirom da postavljanje upita nije dovoljno, kako bi osigurao veće uvjerenje, revizor će provesti druge postupke radi prikupljanja dokaza o

načinu na koji su kontrole korištene u relevantnom vremenu tijekom razdoblja obuhvaćenog revizijom, dosljednosti njihove primjene te tko ih je i u kojem smislu primijenio. Primjerice, upit u kombinaciji s pregledavanjem dokumentacije i izvještaja koji upućuju na izvršavanje neke politike ili postupka, ili ponovnim izvođenjem kontrole od strane revizora može osigurati veće uvjerenje nego upit i promatranje primjene kontrola, jer se promatranje isključivo odnosi na trenutak u kojem se promatranje provodi. Također, revizor može ponovno, ručno ili primjenom računala, izvršiti provjeru neke kontrole (npr. provjera izračuna plaće). Nadalje, za neke kontrole moguće je prikupiti dokaze uvidom u dokumentaciju koja potvrđuje učinkovitost djelovanja kontrole, dok za kontrole koje se odnose na podjelu dužnosti ili kada se kontrolne aktivnosti obavljaju putem računala dokumentacija nije dostupna, pa će revizor dokaz prikupiti upitom u kombinaciji s promatranjem ili upotrebom tehnika potpomognutih računalom.

Također, ako kontrole koje se testiraju ovise o drugim, tj. indirektnim kontrolama revizor mora prikupiti dokaze o učinkovitosti tih indirektnih kontrola. Primjerice, kada revizor testira učinkovitost korisnikovog pregleda izvještaja s izuzecima prodaje iznad dozvoljenog kreditnog limita, pregled korisnika i povezano praćenje predstavlja kontrolu koja je od direktne važnosti za revizora, a kontrole točnosti informacija u izvještajima (opće IT kontrole) odnose se na indirektne kontrole. Stoga, dokaz o implementaciji automatiziranih aplikacijskih kontrola predstavlja značajan revizijski dokaz o učinkovitosti djelovanja IT kontrola.

3. ODABIR UZORKA ZA TESTOVE KONTROLA

Nakon što su utvrđene značajne pozicije u financijskim izvještajima i odabrane kontrole koje će se testirati, revizor će odabrati uzorak za testiranje kontrola. Međutim, primjena uzorka u obavljanju testova kontrola dovodi do *rizika uzorkovanja*, koji može utjecati na stvaranje dvije vrste pogrešnih zaključaka, i to:

a) da su kontrole uspješnije nego što je to u stvarnosti, čime se utječe na djelotvornost revizije i vjerojatnije je da vodi neprimjerenom revizijskom mišljenju – *rizik procjene premalog kontrolnog rizika* (tj. rizik da je razina procjene kontrolnog rizika na osnovi uzorka niža od stvarne učinkovitosti kontrole)

b) da su kontrole manje uspješne nego što u stvarnosti jesu, čime se utječe na učinkovitost revizije jer će se obavljati dodatni poslovi i opsežnija revizija temeljem kojih će se spoznati da su početni zaključci bili pogrešni – *rizik procjene prevelikog kontrolnog rizika* (tj. rizik da je razina procjene kontrolnog rizika na osnovi uzorka veće od stvarne učinkovitosti kontrole).

Odabir i oblikovanje uzorka ovisi o profesionalnoj prosudbi revizora uzimajući u obzir sljedeće faktore: a) učestalost provedbe kontrola od strane subjekta tijekom razdoblja; b) duljinu vremena u kojem se revizor oslanja na učinkovitost djelovanja kontrola tijekom revizijskog razdoblja; c) očekivanu stopu odstupanja od kontrola; d) značajnost i pouzdanost revizijskih dokaza koji se prikupljaju vezano uz učinkovitost djelovanja kontrola na razini tvrdnji; i e) obujam revizijskih dokaza prikupljenih testovima drugih kontrola povezanih s tvrdnjom koja se testira. Pri tome, revizor se može koristiti statističkom ili nestatističkom metodom uzorkovanja.

Za provedbu testova kontrola najčešće se koristi statistička metoda uzorkovanja temeljena na određenom obilježju, a uzorak se odabire na temelju slučajnog odabira elementa uzorka. Na taj način moguće je procijeniti udio pojedinog obilježja u populaciji i utvrditi učinkovitost kontrole s obzirom na odstupanje od internih procedura subjekta, odnosno primjerenost postupka kontrole i je li moguće podržati razinu rizika koju je revizor utvrdio. Odabir uzorka provodi se kroz nekoliko faza koje se moraju odgovarajuće dokumentirati, a faze su kako slijedi: a) *planiranje* – određivanje ciljeva za test kontrola, definiranje odstupanja od kontrolnih politika ili procedura, definiranje populacije, jedinice uzorka i određivanje veličine uzorka; b) *izvedba* – slučajan odabir elemenata u uzorak (primjena tablice slučajnih brojeva ili računalnih programa) i izvođenje planiranih revizijskih postupaka (odabir vrste i vremena provedbe testa); c) *vrednovanje* – izračun rezultata dobivenih obradom uzorka, analiza pogreški i konačan zaključak.

Općenito vrijedi da će veličina uzorka biti veća što je niži rizik revizor spreman prihvatiti, odnosno da će se povećati obujam testova kontrole ako revizor zahtijeva uvjerljiviji revizijski dokaz o učinkovitosti kontrole. Međutim, ako je za automatizirane kontrole utvrđeno da djeluju kao što je očekivano, neće biti potrebno povećati obujam testiranja tih automatiziranih kontrola jer se očekuje da IT kontrole funkcioniraju dosljedno sve dok se program ne izmijeni. Nadalje, na određivanje veličine uzorka za testove kontrola utječu mnogi čimbenici koji podrazumijevaju da revizor, kao reakciju na procijenjene rizike, nije modificirao vrste ili vremenski raspored testova kontrole ili na drugi način promijenio pristup temeljen na dokaznim postupcima, te su kako slijedi (MRevS 530. Dodatak 2):

Red. br.	Čimbenik	Učinak na veličinu uzorka	Učinak na veličinu uzorka
1.	Povećanje razmjera u kojem revizorova procjena rizika uzima u obzir relevantne kontrole	**POVEĆANJE**	Što veće uvjerenje revizor želi pribaviti od operativne učinkovitosti kontrola, to će biti niža razina revizorove procjene rizika značajnih pogrešnih prikazivanja i bit će potrebna veća veličina uzorka. Kada revizorova procjena rizika značajnih pogrešnih prikazivanja na razini tvrdnje uključuje očekivanje operativne učinkovitosti kontrola, od revizora se zahtijeva da obavi testove kontrola. Uz pretpostavku da je sve ostalo jednako, što je u procjeni rizika veće oslanjanje revizora na operativnu učinkovitost kontrola, to je veći obujam revizorovog testiranja kontrola (i zbog toga se veličina uzorka povećava).
2.	Povećanje stope tolerantnih odstupanja	**SMANJENJE**	Što je niža stopa tolerantnih odstupanja, to veća treba biti veličina uzorka, i obrnuto.
3.	Povećanje u očekivanoj stopi odstupanja od populacije koju treba testirati	**POVEĆANJE**	Što je veća očekivana stopa odstupanja, treba biti veća veličina uzorka kako bi revizor mogao stvoriti razumnu procjenu stvarne stope odstupanja. Čimbenici koji su relevantni za razmatranje očekivane stope devijacije odnose se na revizorovo razumijevanje poslovanja (naročito postupka procjene rizika koji su poduzeti za razumijevanje internih kontrola), promjena u osoblju ili internim kontrolama, rezultata revizijskih postupaka korištenih u prethodnim razdobljima, kao i rezultata ostalih revizijskih postupaka. Visoke očekivane stope odstupanja kontrola obično opravdavaju malo, ili nikakvo, smanjenje procjene rizika značajnog pogrešnog prikazivanja.
4.	Povećanje razine uvjerenja za koju revizor priželjkuje da stopa tolerantnih devijacija nije veća od stvarne stope odstupanja u populaciji	**POVEĆANJE**	Što je veća razina uvjerenja koju revizor očekuje, prema kojemu su rezultati temeljeni na uzorku samo indikator stvarnog odstupanja u populaciji, to je potrebno imati veću veličinu uzorka.
5.	Povećanje broja jediničnih uzorka u populaciji	**NEZNATAN UČINAK**	Za velike populacije, stvarna veličina populacije ima malen, ali nikakav, utjecaj na veličinu uzorka. Međutim, za male populacije, revizorovo uzorkovanje često nije učinkovito u onoj mjeri kao što su to alternativne metode prikupljanja dostatnih i primjerenih revizijskih dokaza.

4. VREMENSKI RASPORED TESTOVA KONTROLA

Kontrole se mogu testirati za određeno razdoblje ili kroz određeno razdoblje u kojem se revizor ima namjeru pouzdati u te kontrole. Prema tome, vrijeme provođenja testova može biti ili na datum periodičnih izvještaja tijekom godine ili na kraju godine. Kada cilj kontrole koji revizor testira nije značajan, u ranijim razdobljima kontrola je bila učinkovita ili su zaposlenici subjekta dostupniji u tom razdoblju, test kontrola će se provesti na datum periodičnih izvještaja. Ako se utvrdi da kontrole ne djeluju učinkovito, testiranje kontrole u fazi predrevizije ostavlja revizoru više vremena za ponovnu procjenu kontrolnog rizika i potrebnu izmjenu plana revizije, a revizor će pravovremeno obavijestiti menadžment o manjkavostima kontrola kako bi se vjerojatne pogreške mogle otkriti i ispraviti prije završetka revizije. Kada se prikupljaju dokazi o učinkovitosti djelovanja kontrola tijekom obračunskog razdoblja, a dogodile su se značajne promjene tih kontrola nakon razdoblja provedbe revizijskih postupaka, potrebno je prikupiti dodatne dokaze u tom preostalom razdoblju proširivanjem testova kontrola na preostalo razdoblje ili testiranjem subjektovog monitoringa kontrola. Prilikom razmatranja koje dodatne dokaze prikupiti revizor razmatra razne čimbenike, primjerice, procijenjeni rizik na razini tvrdnje, duljinu preostalog razdoblja, kontrolno okruženje, kontrole koje su prethodno testirane i promjene tih kontrola i sl.

Također, revizor se može koristiti i revizijskim dokazima o učinkovitosti djelovanja kontrola prikupljenim u revizijama prethodnih razdoblja, pri čemu mora razmotriti sljedeće: a) učinkovitost drugih elemenata internih kontrola (kontrolno okruženje, monitoring kontrola i proces procjene rizika od strane subjekta); b) rizike koji proizlaze iz karakteristika kontrola, uključujući pitanje jesu li kontrole ručne ili automatizirane; c) učinkovitost općih IT kontrola; d) učinkovitost kontrola i njihovu primjenu od strane subjekta, vrstu i opseg odstupanja od njihove primjene zabilježene u prethodnim revizijama, te je li bilo promjena osoblja koja značajno utječu na primjenu kontrole; e) uzrokuje li ne mijenjanje određene kontrole uslijed promijenjenih okolnosti rizik i f) rizike značajnog pogrešnog prikazivanja i stupanj pouzdanosti u kontrole. Budući da revizor koristi dokaze prikupljene u prethodnim razdobljima, mora kontinuirano provjeravati njihovu relevantnost, jer su se mogle dogoditi značajne promjene tih kontrola nakon te revizije. Kontinuirana relevantnost dokaza provjerava se postavljanjem upita, u kombinaciji s promatranjem ili provjeravanjem te će revizor: 1.) testirati kontrole tijekom tekuće revizije ako je došlo do promjene u kontrolama koje utječu na nastavak pouzdavanja u revizijski dokaz iz prethodnog razdoblja, 2.) testirati kontrole najmanje jedanput u svakoj trećoj godini, ako nije bilo nikakvih promjena, a neke kontrole će testirati u svakoj reviziji kako bi se izbjegla mogućnost da se sve kontrole na koje se revizor namjerava osloniti testiraju u jednom razdoblju, dok se u preostala dva razdoblja ne bi testirale. Međutim, čak i ako se kontrole nisu promijenile od zadnjeg testiranja i kada se radi o kontrolama koje smanjuju značajan rizik, pitanje je profesionalne prosudbe revizora hoće li se na njih osloniti i u tekućem razdoblju, a ovisi primjerice o sljedećim čimbenicima: manjkavo kontrolno okruženje, manjkavi monitoring kontrola, ručna provedba u značajnim kontrolama, promjene osoblja koje ima značajan utjecaj na primjenu kontrole, promjena okruženja uslijed kojeg je potrebno promijeniti kontrolu, i manjkave opće IT kontrole.

Vrlo važno je za napomenuti da, u slučaju da se revizor želi pouzdati u kontrole nad rizikom koji je ocijenjen kao značajan, kontrole se moraju testirati u tekućem razdoblju.

5. IZVOĐENJE TESTOVA KONTROLA

Nakon oblikovanja uzorka, odabira vrste i vremena testiranja kontrola, revizor pristupa provođenju planiranih testova kontrola. Međutim, prilikom izvođenja testova kontrola moguće je da revizor neće moći primijeniti planirane revizorske postupke na pojedine elemente uzorka iz razloga što može nedostajati dokumentacija za pojedine elemente uzorka. U tom slučaju pristup revizora ovisi o utjecaju neispitanih elemenata na vrednovanje uzorka. Ako vrednovanje rezultata dobivenih obradom takvog uzorka nije pogoršano, neće biti nužno da revizor ispita sve elemente. Međutim, ako uslijed toga revizor dođe do zaključka da kontrola nije učinkovita, potrebno je razmotriti alternativne postupke kako bi revizor prikupio dostatne dokaze za donošenje zaključka o kontroli.

Revizor prilikom provođenja testova kontrole može naići na sljedeće situacije: a) *poništeni dokumenti* – ako je u uzorak izabran poništeni dokument, a poništenje je bilo na odgovarajući način, potrebno ga je zamijeniti novim te revizor ovaj događaj ne razmatra kao odstupanje; b) *nekorišteni ili neprimjenjivi dokumenti* – u uzorak može biti odabran neki element koji nije primjeren s aspekta kontrole (primjerice, revizor testira poslovni događaj koji se odnosi na nabavu te uz račun mora postojati odgovarajuća primka; međutim u uzorak je odabran račun dobavljača za usluge i nema primke te revizor zaključuje da nije došlo do devijacije i vrši zamjenu elementa s drugim poslovnim događajem koji se odnosi na nabavu robe); c) *dokumenti koji nedostaju* – s obzirom da se većina testova kontrole provodi ispitivanjem dokumenata kao dokaza, ako revizor nije u mogućnosti ispitati dokument ili provesti alternativni način testiranja učinkovitosti kontrola, taj element uzorka smatra se devijacijom kod donošenja zaključka o učinkovitosti kontrole; d) *prekidanje testa prije završetka* – ako revizor otkrije veći broj devijacija u ranoj fazi provođenja testa, razmotrit će mogućnost prekidanja testa jer rezultati neće opravdati planiranu razinu rizika. Revizor se u tom slučaju može osloniti na druge testove kontrola ili utvrditi da je kontrolni rizik maksimalan za povezani cilj revizije, te izvršiti izmjenu planiranih dokaznih testova.

Primjeri mogućih testova kontrole za pojedine poslovne cikluse:[1]

REVIZIJA CIKLUSA PRODAJE I POVEZANIH RAČUNA				
Cilj interne kontrole/ Tvrdnja	**Moguća pogreška**	**Pitanje upravi**	**Kontrola**	**Test kontrole**
Valjanost (nastanak)/ Postojanje	Fiktivna prodaja Evidentiran prihod od prodaje za neotpremljenu robu	Na koji način osiguravate da nije knjižena prodaja koja se nije dogodila? Na koji način osiguravate da se ne evidentira prodaja prije nego se otpremi roba?	Prodaja se ne može evidentirati bez odobrene narudžbenice i otpremnice	Testiranje uzorka izlaznih faktura sa svrhom utvrđivanja odgovarajućeg odobrenja narudžbenica i otpremnica
Potpunost	Neevidentiran prihod za otpremljenu robu	Na koji način osiguravate da je za svaku otpremu izdan račun?	Usklađenje otpremnica s izlaznim fakturama	Uspoređivanje uzorka otpremnica s odnosnim izlaznim fakturama i dnevnikom prodaje
Procjena/mjerenje /vrednovanje	Evidentirani netočni novčani iznosi	Na koji način osiguravate da su cijene i uvjeti plaćanja na računima usklađeni s cjenicima, popustima, politikom prodaje?	Odobreni cjenik i pobliže označeni uvjeti prodaje	Usporedba cijena i uvjeta prodaje na izlaznim fakturama s odobrenim cjenikom i uvjetima prodaje
Razgraničenje (pravovremenost)	Poslovni događaji evidentirani u pogrešno razdoblje.	Na koji način osiguravate da su sve otpreme knjižene u ispravnom periodu?	Dnevno slanje svih otpremnica u fakturnu službu	Usporedba datuma izlaznih faktura s otpremnicama
Potpunost	Krađa primitaka prije evidencije naplate	Na koji način osiguravate da su sve uplate evidentirane?	Podjela dužnosti	Promatranje i procjena podjele dužnosti
Odobravanje	Otprema kupcu koji ima visoki kreditni rizik	Na koji način osiguravate da se prije isporuke provjerava kreditni limit?	Odgovarajući postupci provjere i odobravanja prodaje i otpreme robe	Upiti o kreditnoj politici, na uzorku prodajnih transakcija provjeriti da li postoji odobrenje isporuke
REVIZIJA CIKLUSA NABAVE I POVEZANIH RAČUNA				
Valjanost (nastanak)/ Postojanje	Evidentirana roba čija nabava nije odobrena ili roba nije primljena	Na koji način osiguravate da se evidentira samo odobrena nabava?	Nabava se ne može knjižiti bez odobrene narudžbenice i primke	Testiranje uzorka ulaznih faktura sa svrhom utvrđivanja odgovarajućeg odobrenja narudžbenice i postojanja primke
Potpunost/ pravovremenost	Nabava je provedena, ali nije evidentirana	Na koji način osiguravate da su sve nabave evidentirane pravovremeno?	Primka se spaja s ulaznim fakturama i unosi u dnevnik nabave	Testiranje uzorka primki s odgovarajućim ulaznim fakturama i odobrenjem za plaćanje fakture
Procjena/mjerenje/ vrednovanje	Cijena na ulaznoj fakturi nije ispravna	Na koji način osiguravate da su cijene ispravne?	Usporedba dogovorenih cijena s fakturiranim cijenama	Uvid u dogovorenu uvjete narudžbe i fakturirane cijene
Odobrenje	Neautorizirane isplate dobavljačima	Na koji način osiguravate da se vrše samo odobrene isplate?	Podjela dužnosti, odgovarajuće odobrenje isplate	Promatranje i procjena podjele dužnosti, provjera autorizacije isplate
REVIZIJA CIKLUSA ZALIHA I POVEZANIH RAČUNA				
Potpunost	Zalihe su primljene, ali nisu evidentirane	Kako osiguravate da se nabavljene zalihe evidentiraju u poslovnim knjigama?	Primke se spajaju s ulaznim fakturama	Uspoređivanje uzorka primki s odnosnim ulaznim fakturama i dnevnikom nabave
Procjena/mjerenje /vrednovanje	Zastarijevanje zaliha	Na koji način osiguravate da zalihe nisu zastarjele?	Kontinuirana provjera zaliha s obzirom na zastarijevanje, sporo kretanje od strane ovlaštenih osoba	Uvid u pregled starosne strukture zaliha
Postojanje/nastanak/ mjerenje/vrednovanje	Netočno evidentirane količine zaliha Evidencija fiktivnih zaliha	Na koji način osiguravate da zalihe koje su evidentirane iskazuju stvarno stanje na zalihama?	Redovita usporedba trenutnog stanja zaliha na skladištu sa stvarnim stanjem u skladištu	Uvid u postpuke provođenja inventure, prisustvovanje inventuri
Pravovremenost/ potpunost	Evidencija poslovnih događaja u krivo razdoblje	Na koji način osiguravate da se trošak prodaje evidentira kada je zaliha prodana?	Svakodnevna obrada svih otpremnica kako bi se evidentirala otprema proizvoda	Uvid u postupke isknjižavanja zaliha na temelju otpreme, provjera za uzorak otpremnica je li zaliha smanjena
REVIZIJA CIKLUSA PLAĆA I POVEZANIH RAČUNA				
Valjanost (nastanak)/ Postojanje	Plaćanja fiktivnim zaposlenicima	Na koji način osiguravate da nisu isplaćene fiktivne plaće?	Podjela dužnosti, odgovarajući popis zaposlenika koji se ažurira	Promatranje i procjena ispravne podjele dužnosti, uvid u popis zaposlenika
Potpunost/ razgraničenje/ pravovremenost	Evidencija plaća u pogrešno razdoblje	Na koji način osiguravate da je trošak plaće knjižen u ispravni period?	Postupci kojima se zahtijeva evidentiranje plaća u što je moguće kraćem roku od njihovog nastanka	Uvid u postupke evidentiranja obveza za plaće
Potpunost	Zaposlenici plaćeni za rad koji nisu ostvarili	Na koji način osiguravate da su sati za koje je obračunata plaća zaista i nastali?	Odobravanje sati rada od strane nadležnih osoba	Provjera postupka nadziranja i odobravanja radnih sati
Mjerenje/vrednovanje	Zaposlenicima netočno obračunata plaća	Na koji način osiguravate da su parametri koji se koriste za obračun plaće ispravni?	Ovlaštene osobe redovno ažuriraju odobrene promjene vezane uz obračun plaće za svakog zaposlenika u bazi za obračun plaća	Usporedba ugovora o radu, uvjeta iz kolektivnog ugovora s podacima u obračunatoj plaći pojedinog zaposlenika

[1] Obrada autora prema: Messier, W. F. Jr.: Revizija, priručnik za revizore i studente s rješenjima zadataka, II. dopunjeno izdanje, prijevod s engleskog jezika, Faber&Zgombić Plus, Zagreb, 2000., i prema Miletić, A., Dizajn kontrola u predreviziji, RRIF br. 12/12.

6. OCJENJIVANJE OPERATIVNE UČINKOVITOSTI KONTROLA

Kako bi utvrdio učinkovitost djelovanja kontrola i može li se na kontrole osloniti ili ne, nakon provedenih testova kontrola revizor će ocijeniti dobivene rezultate te utvrditi postoji li odstupanje u načinu primjene kontrola od strane subjekta, osobito je li dobivena stopa odstupanja u usporedbi s očekivanom stopom odstupanja značajna. Odstupanje od propisanih kontrola može nastati zbog promjene ključnog osoblja, značajnih sezonskih fluktuacija u opsegu transakcija i ljudskih pogreški.

Obradom testiranog uzorka statističkom metodom zbrojit će se devijacije po testiranim kontrolama i procijeniti odstupanja za populaciju na temelju rezultata iz uzorka. Izračunat će se stopa devijacije uzorka i gornja stopa devijacije za svaku testiranu kontrolu, istražit će se osobina i uzrok odstupanja te utvrditi mogu li utvrđene devijacije utjecati na druge faze revizije. Neočekivano visoka stopa devijacije uzorka može dovesti do povećanja procijenjenog rizika značajnog pogrešnog prikazivanja, osim ako nisu prikupljeni dodatni revizijski dokazi koji podržavaju početno procijenjenu razinu rizika. Ako statistički zaključci o svakoj kontroli pokazuju da je gornja stopa devijacije manja od dopustive stope, kontrole su učinkovite i revizor se oslanja na kontrole. Obrnuto, ako je gornja stopa devijacije veća od dopustive stope devijacije kontrole nisu učinkovite. Međutim, konačna procjena kontrolnog rizika ovisi i o drugim testovima te ako revizor zaključi da ostali dokazi opravdavaju planiranu razinu kontrolnog rizika, neće se modificirati planirani dokazni testovi. Kada planirana razina kontrolnog rizika nije opravdana rezultatima obrade uzorka i drugim testovima kontrole, provodi se testiranje drugih kontrolnih postupaka kako bi se opravdala planirana razina rizika ili će se povećati razina kontrolnog rizika i modificirati osobine, opseg i vrijeme provođenja dokaznih testova.

Revizor je suočen s rizikom donošenja pogrešnih zaključaka pri procjeni rezultata testova kontrola uz planiranu razinu kontrolnog rizika. Ako je revizor na temelju prikupljenih dokaza donio odluku da je planirana razina kontrolnog rizika opravdana, a stvarno stanje interne kontrole je pouzdano, revizor je donio ispravnu odluku. U slučaju da je stvarno stanje interne kontrole nepouzdano, a dokaz opravdava planiranu razinu rizika, revizor će pogrešno odrediti kontrolni rizik (kontrolni rizik utvrđen je prenisko, a posljedica je pretjerano pouzdanje u internu kontrolu, prevelik rizik neotkrivanja značajne pogreške i niža razina prikupljenih dokaza putem dokaznih testova). Ako dokazi ne opravdavaju planiranu razinu kontrolnog rizika i interna kontrola je pouzdana, posljedica je nedovoljno oslanjanje revizora na kontrole i rizik neotkrivanja je utvrđen prenisko (prikupljanje više dokaza primjenom dokaznih testova, što će rezultirati neekonomičnom revizijom zbog pretjeranog testiranja).

Dakle, kada ocjenjuje učinkovitost djelovanja značajnih kontrola, revizor mora ocijeniti utječu li pogrešna prikazivanja otkrivena dokaznim postupcima na to da kontrole ne djeluju učinkovito, što znači da postoje značajni nedostaci u internim kontrolama. Međutim, čak i kada provedeni dokazni postupci nisu otkrili pogrešno prikazivanje, ne postoji dokaz da su kontrole u odnosu na testiranu tvrdnju učinkovite. U slučaju postojanja odstupanja od kontrola u koje se revizor namjerava pouzdati, potrebno je postaviti posebne upite kako bi se steklo razumijevanje događaja i njihovih mogućih posljedica, te će revizor odrediti: a) pružaju li obavljeni testovi kontrola odgovarajuću osnovu za oslanjanje na te kontrole; b) jesu li potrebni dodatni testovi kontrola; ili c) treba li provesti dokazne postupke s obzirom na potencijalne rizike pogrešnog prikazivanja.

7. ZAKLJUČAK

U fazi predrevizije revizor mora provesti postupke procjene rizika kroz stjecanje razumijevanja poslovnih ciklusa subjekta, uključujući i njegovih internih kontrola. Temeljem preliminarnog prikupljanja znanja o internoj kontroli revizor će odabrati revizijsku strategiju. Ako odabere kontrolni pristup, za značajne poslovne procese identificirat će relevantne kontrole, ocijeniti njihovu oblikovanost i jesu li kontrole implementirane kako bi spriječile, otkrile i ispravile značajne pogreške na razini tvrdnji, odnosno omogućile ostvarenje ciljeva kontrole. Samo za one kontrole za koje se očekuje da će ublažiti rizik značajnog pogrešnog prikazivanja, revizor će planirati i provesti testove kontrola. Potrebno je utvrditi uzorak, vrijeme i način provođenja kontrole te testove kontrole vršiti različitim postupcima (npr. upitima, provjerom dokumentacije, promatranjem samog rada kontrole). Temeljem provedenih testova kontrole procjenjuje se kontrolni rizik, odnosno donosi zaključak o učinkovitosti kontrola. Kada rezultati provedenih testova kontrole potvrđuju planiranu razinu kontrolnog rizika, revizor će provesti planiranu razinu dokaznih testova. Međutim, kada rezultati ne potvrđuju planiranu razinu kontrolnog rizika, revizor mora procijeniti i dokumentirati višu razinu rizika od planiranog te mora provesti dodatne dokazne testove, tj. promijeniti vrstu, opseg i vrijeme provođenja planiranih dokaznih testova. Neučinkovitost kontrola ukazuje da se revizor u kontrole subjekta ne može pouzdati te će stoga morati provesti više testova detalja. Potrebno je odgovarajuće dokumentirati provedene postupke vezane uz razumijevanje interne kontrole, rezultate provedenih testova kontrola te razinu procjene kontrolnog rizika.

Literatura:

1. Messier, W. F. Jr.: Revizija, priručnik za revizore i studente s rješenjima zadataka, II. dopunjeno izdanje, prijevod s engleskog jezika, Faber & Zgombić Plus, Zagreb, 2000.
2. Miletić, A.: Dizajn kontrola u predreviziji, RRIF br. 12/12.

Prof. dr. sc. BORIS TUŠEK
Ekonomski fakultet, Zagreb

Stručni članak UDK 657.6

Zašto nam treba revizijski odbor?

U ovom su članku sistematizirane najznačajnije aktivnosti revizijskog odbora te postojeći normativni okvir njihova osnivanja i djelovanja u Republici Hrvatskoj.

1. UVOD

Bez obzira na to radi li se o kontinentalnom modelu korporativnog upravljanja za kojeg je karakteristična dvojna (dvorazinska) upravljačka struktura (nadzorni odbor i uprava) ili o angloameričkom modelu korporativnog upravljanja u kojima se skupna uloga uprave i nadzornog odbora integrira u jedinstveni odbor direktora (*board of directors*) s izvršnim i neizvršnim direktorima, revizijski odbor je jedan od specijaliziranih pododbora (komisija, radnih tijela) na kojeg se delegiraju odgovarajuće aktivnosti praćenja i nadziranja. U dvorazinskom sustavu korporativnog upravljanja revizijski odbor je specijalizirani pododbor (komisija, radno tijelo) nadzornog odbora, dok je u jednorazinskom sustavu korporativnog upravljanja revizijski odbor specijalizirani pododbor (komisija, radno tijelo) na kojeg se delegiraju neke aktivnosti praćenja i nadziranja koje pomažu neizvršnim direktorima u odboru direktora. Primarne funkcije (aktivnosti) revizijskog odbora najčešće se povezuju s praćenjem i nadgledanjem u područjima postojanja i operativne učinkovitosti internih kontrola, adekvatnosti procesa upravljanja rizicima, pouzdanosti financijskog izvještavanja, primjene zakonskih propisa i regulative te s relevantnim područjima i pitanjima u vezi procesa eksterne i interne revizije.

2. NORMATIVNI OKVIR OSNIVANJA I DJELOVANJA REVIZIJSKIH ODBORA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 152/2011., 111/2012., 68/2013.), u dijelu koji se odnosi na način rada nadzornog odbora, nadzorni odbor može imenovati komisije radi pripreme odluka koje donosi i nadzora njihova provođenja (članak 264. stavak 3.). Pri tome, komisije ne mogu odlučivati o pitanjima iz nadležnosti nadzornog odbora te su dužne o svom radu redovito izvješćivati nadzorni odbor. Nadzorni odbor, prema odredbama navedenog Zakona, nadzire vođenje poslova društva. Uz to, nadzorni odbor može pregledavati i ispitivati poslovne knjige i dokumentaciju društva, blagajnu, vrijednosne papire i druge stvari. U tu svrhu odbor može koristiti pojedine svoje članove ili stručnjake. Odredbe članka 264. stavak 3. se prema članku 272.i primjenjuju na odgovarajući način na imenovanje komisija upravnog odbora i njihove ovlasti, odnosno u jednorazinskom modelu korporativnog upravljanja koji, uz dvorazinski model, postoji kao mogućnost u Republici Hrvatskoj. Jedna od komisija na koje se referira Zakon o trgovačkim društvima može biti upravo revizijski odbor.

Obveza osnivanja i djelovanja revizijskog odbora u Republici Hrvatskoj uređena je Zakonom o reviziji (Nar. nov., br. 146/2005., 139/2008., 144/2012.), i to za trgovačka društva od javnog interesa. Trgovačka društva od javnog interesa su:

- trgovačka društva čiji vrijednosni papiri kotiraju na burzi u prvoj kotaciji ili kotaciji javnih dioničkih društava
- banke i druge financijske institucije iz članka. 6. Zakona, a to su: osiguravajuća društva, investicijski fondovi, mirovinski fondovi, mirovinska osiguravajuća društva i druga društva po posebnim propisima
- trgovačka društva od posebnog državnog interesa čiji temeljni kapital prelazi 300.000.000,00 kn prema Odluci Vlade Republike Hrvatske o popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa.

Prema odredbama članka 27. Zakona o reviziji, revizijski odbor sastoji se od članova nadzornog odbora i članova imenovanih od nadzornog odbora. Prema tome, članovi revizijskog odbora su članovi nadzornog odbora i oni koje nadzorni odbor imenuje za članove revizijskog odbora. Najmanje jedan član revizijskog odbora, mora poznavati područje računovodstva i/ili revizije što se mora dokazati formalnim kvalifikacijama, radnim iskustvom i referencama. Revizijski odbor mora biti sastavljen od neovisnih i neizvršnih članova (odvojenih od operativnog poslovanja), odnosno osoba koje u društvu nemaju nikakvih izvršnih i operativnih ovlasti.

Prema odredbi članka 28. Zakona o reviziji, revizijski odbor:

- prati postupak financijskog izvješćivanja
- prati učinkovitost sustava unutarnje kontrole, unutarnje revizije, te sustava upravljanja rizikom
- nadgleda provođenje revizije godišnjih financijskih i konsolidiranih izvještaja
- prati neovisnost samostalnih revizora ili revizijskog društva koje obavlja reviziju, a posebno ugovore o dodatnim uslugama
- daje preporuke skupštini o odabiru samostalnog revizora ili revizijskog društva
- raspravlja o planovima i godišnjem izvješću unutarnje revizije te o značajnim pitanjima koja se odnose na ovo područje.

Dakle, u ovom članku definirane su ključne nadležnosti i odgovornosti revizijskog odbora koje su gotovo u potpunosti jednake nadležnostima i odgovornostima revizijskih odbora u svijetu.

U kontekstu praćenja postupka financijskog izvještavanja revizijski odbor treba utvrditi sastavlja li društvo sve propisane financijske izvještaje i jesu li financijski izvještaji sastavljeni sukladno usvojenim računovodstvenim politikama društva, relevantnim računovodstvenim standardima te zakonskim propisima. U ostvarivanju te aktivnosti, revizijski odbor će provoditi uvid u relevantnu dokumentaciju i odluke organa društva, same financijske izvještaje te će imati komunikaciju s upravom društva koja snosi odgovornost za financijske izvještaje i usvajanje računovodstvenih politika društva, uključujući i suradnju s ostalim nadležnim službama društva iz ovog djelokruga.

Pouzdanost financijskog izvještavanja je u korelaciji s učinkovitošću sustava interne kontrole, interne revizije te sustava upravljanja rizicima. Zbog toga, ali i cijeloga niza drugih ciljeva koji se ostvaruju postojanjem i funkcioniranje internih kontrola, interne revizije te procesom upravljanja rizicima, revizijski odbor ima brojne zadatke u okviru ove nadležnosti. U njihovom ostvarivanju revizijski odbor će tražiti i razmatrati izvješća i nalaze interne revizije koji se odnose na djelovanje internih kontrola u određenim područjima poslovanja društva, zatim očitovanja i izvješća uprave o aktivnostima unutar cjelokupnog sustava upravljanja rizicima u društvu kako bi stekao uvjerenje o tome da su implementirane odgovarajuće strategije i postupci upravljanja rizicima, naročito onima koji ugrožavaju ostvarivanje ciljeva društva. Posebnu pozornost unutar ove skupine nadležnosti i odgovornosti, revizijski odbor treba posvetiti praćenju razine prihvaćanja, dakako od strane uprave, mjera i aktivnosti koje su usmjerene poboljšanju sustava internih kontrola i upravljanja rizicima te razmatranju načina implementacije tih mjera u praksi.

Nadgledanje provođenja revizije financijskih izvještaja također je jedna od Zakonom o reviziji utvrđenih aktivnosti revizijskog odbora. Pri tome, podrazumijeva se neovisnost, objektivnost i samostalnost u radu revizorskog društva od utjecaja bilo kojeg organa društva-klijenta uključujući dakako i revizijskog odbora. Radi se zapravo o obvezi nadgledanja u pravom smislu te riječi, odnosno uspostavi suradnje imenovanog revizora društva i revizijskog odbora i to u smislu, primjerice obavještavanja revizijskog odbora o problemima i poteškoćama u samom obavljanju revizije financijskih izvještaja, o nesuradnji i razilaženju revizora i uprave te svim drugim okolnostima koje mogu utjecati na neostvarivanje ciljeva revizije financijskih izvještaja. U takvim situacijama, nakon kritičkog razmatranja takvih informacija i argumenata, revizijski odbor treba zatražiti očitovanja od uprave i drugih nadležnih službi društva te tražiti poduzimanje određenih mjera od strane uprave.

Revizijski odbor treba pratiti neovisnost revizora i njegovo moguće angažiranje na dodatnim poslovima. Naime, člankom 21. i 22. Zakona o reviziji utvrđena je zabrana obavljanja revizije kod pojedine pravne osobe. Da bi se postigla neovisnost i nepristranost revizora, člankom 22. je utvrđeno da revizorsko društvo i samostalni revizor ne smije obavljati reviziju kod pravne osobe u kojoj su vlasnici udjela ili dionica, koja je vlasnik udjela ili dionica revizijskog društva, u kojoj su sudjelovali u vođenju poslovnih knjiga ili izradi financijskih izvještaja za godinu za koju se obavlja revizija, s kojom su povezani na način da bi mogla postojati dvojba o neovisnosti i nepristranosti revizije, ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njihovu nepristranost. Jesu li ispunjeni ovi uvjeti i pretpostavke revizijski odbor će pratiti prikupljanjem odgovarajućih izjava od revizora ali i traženjem određenih informacija od uprave društva. Uz to, na jednak način, prije svega prikupljanjem informacija i očitovanja od revizora i uprave društva, revizijski odbor treba steći uvjerenje o tome da obavljanje usluga s područja financija i računovodstva, poreznog i ostaloga poslovnog savjetovanja, procjenjivanja vrijednosti poduzeća, imovine i obveza te sudskog vještačenja isključuje mogućnost obavljanja usluga revizije u društvu za istu poslovnu godinu. Dakle, uslugu revizije financijskih izvještaja društva u nekoj poslovnoj godini može obavljati revizor koji nije bio angažiran u toj istoj godini u obavljanju dodatnih djelatnosti uz revizorske usluge, što je utvrđeno člankom 11. Zakona o reviziji.

U nadležnosti i odgovornosti revizijskog odbora koje su utvrđene Zakonom o reviziji spada davanje preporuke skupštini za imenovanje revizora. Činjenica je da je istodobno Zakonom o trgovačkim društvima utvrđeno da nadzorni odbor predlaže skupštini imenovanje revizora. Međutim, kako je Zakonom o reviziji ova nadležnost u domeni revizijskog odbora, u trgovačkim društvima u kojima je osnovan revizijski odbor, prilikom pripreme glavne skupštine, nadzorni odbor treba objaviti prijedlog o imenovanju revizora kojeg je prethodno utvrdio revizijski odbor.

Revizijski odbor treba raspravljati o planovima i godišnjem izvješću interne revizije te o značajnim pitanjima iz ovog područja. U zakonskim propisima koji se odnose primjerice, na kreditne institucije, dodatno su uređena ova pitanja. Naime, prema članku 187. Zakona o kreditnim institucijama (Nar. nov., br. 159/2013.), uprava kreditne institucije, uz prethodno mišljenje revizijskog odbora i suglasnost nadzornog odbora, prihvaća godišnji plan rada interne revizije. Uz to, prema članku 188. Zakona o kreditnim institucijama interna revizija sastavlja izvješća o svakoj obavljenoj reviziji u skladu s utvrđenim operativnim planovima rada interne revizije. Izvješće se dostavlja revizorskom odboru, članu uprave odgovornom za područja koja su bila predmet revizije i odgovornim osobama organizacijskog dijela kreditne institucije u čijoj su nadležnosti područja poslovanja koja su bila predmet revizije. Konačno, interna revizija dužna je, prema odredbama članka 188. Zakona o kreditnim institucijama, izvješće o radu interne revizije dostaviti tromjesečno upravi i revizorskom odboru, polugodišnje nadzornom odboru kreditne institucije te godišnje Hrvatskoj narodnoj banci.

Člankom 29. Zakona o reviziji propisano je da samostalni revizor ili revizorsko društvo mora revizijski odbor izvještavati o ključnim pitanjima koja proizlaze iz revizije, a posebno o značajnim slabostima unutarnje kontrole u vezi s procesom financijskog izvještavanja. Dakle, u trgovačkim društvima u kojima postoji revizijski odbor, imenovani revizor tog društva mora u obliku izvješća ili posebnog pisma upućenog revizorskom odboru, a po prethodnom dogovoru i u obliku moguće usmene prezentacije, obavijestiti revizijski odbor o značajnim slabostima, nedostacima i nepravilnostima unutarnje kontrole u vezi s procesom financijskog izvještavanja.

3. AKTIVNOSTI REVIZIJSKOG ODBORA

Samo postojanje, odnosno organiziranje revizijskog odbora, samo po sebi, nije dovoljno. Naime, članovi revizijskog odbora moraju biti na odgovarajući način informirani, predani svom poslu te ispitivački orijentirani u ispunjavanju svojih dužnosti nadziranja u nekoliko područja, i to:[1]

- internih kontrola i upravljanja rizicima
- financijskog izvještavanja
- primjene zakonskih propisa i regulative te
- procesa eksterne i interne revizije.

Revizijski odbor ima odgovornost nadziranja adekvatnosti i učinkovitosti internih kontrolnih postupaka i procedura kao instrumenta upravljanja rizicima, što čini analizirajući odgovarajuća izvješća te održavanjem sastanaka i razgovora s menadžmentom, odjelom interne revizije i eksternim revizorom. Revizijski odbor treba biti upoznat s prirodom, opsegom, vremenskim rasporedom i rezultatima odgovarajućih testova kontrola koje provodi interni i eksterni revizor te s izvješćima koja se o rezultatima tih testova dostavljaju menadžmentu uključujući i reakciju menadžmenta na ta izvješća. Posebnu pažnju revizijski odbor treba posvetiti upoznavanju i razmijevanju sustava kontrola nad financijskim izvještavanjem, odnosno internim

[1] Prema, Audit Committeess – *Good practices for meeting market expectations,* PricewaterhouseCoopers, 1999., 1st edition, dostupno na: www.pwc.com; *Shaping the Irish Audit Committee Agenda,* KPMG & Audit Committee Institute Ireland, May 2005.

računovodstvenim kontrolama kojima se treba osigurati točnost, valjanost i sveobuhvatnost računovodstvenih evidencija i izvješća te fizička zaštita imovine poduzeća. Kontrole u računovodstvenom informacijskom sustavu utječu na konzistentno provođenje usvojenih računovodstvenih politika, a time i na vjerodostojnost objavljenih financijskih informacija o poslovanju poduzeća.

Revizijski odbor ima posebno izraženu odgovornost nadgledanja i pregledavanja financijskih informacija koje se objavljuju u financijskim izvještajima prije njihovog prezentiranja i publiciranja u javnost. Revizijski odbor treba ispitati godišnje financijske izvještaje i ocijeniti jesu li potpuni i u skladu s informacijama i saznanjima članova odbora. To se prije svega odnosi na provjeru primjene usvojenih računovodstvenih politika pri sastavljanju financijskih izvještaja, posebno u dijelu procjene, odnosno vrednovanja bilančnih stavki. Članovi revizijskog odbora moraju razmotriti rizike financijskog izvještavanja koji su posebno prisutni u uvjetima čestih promjena zakonskih propisa i usvajanja novih, posebice računovodstvenih, zatim česte fluktuacije zaposlenih, uvođenja novih proizvodnih i informacijskih tehnologija i sl. Nadalje, značajne promjene u rezultatima iz godine u godinu, te odstupanja ostvarenih rezultata od planiranih moraju se posebno objasniti i razumijeti. Odbor bi posebnu pozornost trebao posvetiti složenim i/ili neuobičajenim transakcijama tijekom obračunskog razdoblja posebno u onim područjima gdje različite pretpostavke i sudovi mogu imati značajan učinak na financijske izvještaje. Primjeri takvih područja uključuju dugoročna rezerviranja, priznavanje i mjerenje financijskih instrumenata, vrijednosna usklađivanja imovine, poslovna spajanja, potencijalne obveze, ugovorne obveze i sl. S obzirom na to da navedene aktivnosti i odgovornosti revizijskog odbora trebaju biti u funkciji zaštite interesa investitora i drugih interesnih skupina koje na temelju objavljenih financijskih izvještaja donose odgovarajuće poslovne odluke, granice odgovornosti revizijskog odbora se u ovom području u posljednje vrijeme sve više proširuju i na periodično financijsko izvještavanje (polugodišnje, kvartalno) te prognoze poslovanja koje se također sve češće javno objavljuju i pomažu investitorskoj javnosti u donošenju odluka.

U područje odgovornosti i zadataka revizijskog odbora spada i nadgledanje uspostavljenih internih procesa i procedura praćenja udovoljavanja relevantnim zakonima i regulativi. U tom smislu, revizijski odbor najčešće dobiva informacije od menadžmenta, pravnika u poduzeću, vanjskog pravnog savjetnika i poreznog savjetnika, da bi se razumjele procedure kojima se osigurava primjena zakona, te za vrednovanje mogućeg utjecaja na financijske izvještaje. U ovo područje odgovornosti uključeno je i razmatranje rizika prijevare. Konačno, u ovo područje odgovornosti revizijskog odbora spada i pregledavanje aktivnosti poduzetih od menadžmenta koje se odnose na uspostavljanje procedura za upozorenje na neetično ponašanje (*Whistleblowing*). Naime, "jasno određeni standardi i pisano navedene smjernice za prihvatljivo poslovno i etično ponašanje u obliku vlastitog etičkog kodeksa, pomažu u uspostavljanju klime koja potiče točno i objektivno financijsko izvještavanje te osjećaj odgovornosti među zaposlenima."[2]

Da bi ispunio svoje odgovornosti i zadatke, revizijski odbor mora uspostaviti komunikaciju s funkcijom interne revizije. Najznačajniji aspekti suradnje i komunikacije revizijskog odbora s funkcijom interne revizije u nekoj organizaciji te konkretne aktivnosti s tim u vezi uređene su Međunarodnim okvirom profesionalnog djelovanja[3]. To je konceptualni okvir koji sistematizira obvezujuće i preporučene smjernice za uspostavljanje funkcije interne revizije u nekoj organizaciji te za definiranje pristupa obavljanja toga posla u praksi.

U kontekstu odnosa između revizijskog odbora i interne revizije više je Standarda i Preporuka za rad koji se neposredno ili posredno odnose na ovu problematiku. Ipak, primarni je Standard 1111 pod nazivom "Interakcija s odborom" (*Direct Interaction With the Board*). Prema zahtjevima ovog Standarda glavni interni revizor "mora izravno komunicirati i biti u izravnoj interakciji s odborom."[4] Prema Preporuci za rad 1111-1 Interakcija s odborom, kojom se detaljnije pojašnjava prethodno navedeni zahtjev iz povezanog Standarda 1111, "do izravne komunikacije dolazi kada glavni revizor redovito prisustvuje i sudjeluje u sastancima odbora vezanim uz odgovornosti odbora za nadzor nad revizijom, financijskim izvještavanjem, upravljanjem organizacijom i kontrolom. Prisutnost i sudjelovanje glavnog internog revizora na tim sastancima osigurava njegovu obaviještenost vezano uz strateške poslovne i operativne novitete i postavljanje pitanja vezano uz visoku razinu rizika, sustave, postupke ili kontrolu. Prisutnost na sastancima također omogućava razmjenu informacija vezano uz planove i aktivnosti interne revizije te međusobno obavještavanje o bilo kakvim drugim pitanjima od zajedničkog interesa. Takva komunikacija i interakcija su također osigurane kada se glavni interni revizor privatno sastane s odborom, najmanje jednom godišnje."[5] U navedenom Standardu 1111 i Preporuci za rad 1111-1, ali i svim ostalim Standardima i Preporukama za rad koje se navode u nastavku, pod "odborom" se podrazumijeva revizijski odbor, ako je osnovan i djeluje u poslovnom sustavu kao savjetodavno tijelo nadzornog odbora, odnosno nadzorni odbor (organ s nadzornim ovlastima) ako ne postoji revizijski odbor. Treba naglasiti i to da su ovaj Standard i Preporuka za rad, u kontekstu nedavnih promjena Međunarodnog okvira profesionalnog djelovanja, s primjenom od početka 2009. godine, po prvi put usvojeni i objavljeni kao dio cjelokupnog Međunarodnog okvira profesionalnog djelovanja. Drugim riječima, iz ovih je recentnih profesionalnih zahtjeva vidljiv smjer razvoja funkcije interne revizije u poduzeću prema kojemu interna revizija mora biti interni nadzorni mehanizam korporativnog upravljanja, a ne više samo podrška i pomoć višem menadžmentu u realizaciji upravljačkih funkcija. Samo na taj način interna revizija može i potencijalno nelojalnu upravu sprječavati u narušavanju načela stabilnog, sigurnog i uspješnog poslovanja što je interes principala (vlasnika).

Uz navedeni Standard i Preporuku za rad za odnos između revizijskog odbora i interne revizije bitni su i zahtjevi nekih drugih Standarda i Preporuka za rad. Naime, prema Standardu 1110 Organizacijska neovisnost, glavni interni revizor "podnosi izvještaj onoj razini unutar organizacije koja omogućava internoj reviziji da ispuni svoje odgovornosti. Glavni revizor mora potvrditi odboru, najmanje jednom godišnje, organizacijsku neovisnost interne revizije."[6] U Preporuci za rad 1110-1 Organizacijska neovisnost navodi se da "glavni revizor, koji po funkciji odgovara odboru, a administrativno glavnom direktoru organizacije, osigurava organizacijsku neovisnost. U najmanju ruku, glavni revizor treba odgovarati osobi u organizaciji koja ima dovoljne ovlasti za promicanje neovisnosti i osiguranje širokog obuhvata revizije, odgovarajućih uvjeta za komunikaciju u okviru angažmana i primjerenog postupanja prema preporukama iz anga-

[2] *Audit Committeess – Good practices for meeting market expectations,* 1st edition, op. cit., str. 33.

[3] Više o tome, Tušek, B., Žager, L., Barišić, I., *Interna revizija,* HZRFD, Zagreb, 2014., str. 74. - 84.

[4] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011,* prijevod s engleskog jezika, Hrvatski institut internih revizora, Zagreb, 2012., str. 18.

[5] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 49.

[6] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 16.

žmana."[7] U nastavku ove Preporuke detaljnije se pojašnjava što znači odgovornost odjela interne revizije funkcionalno i administrativno.

S tim u svezi, „odgovaranje odboru u funkcijskom smislu obično znači da odbor:

- odobrava cjelokupnu povelju interne revizije
- odobrava procjenu rizika interne revizije i povezani revizijski plan
- prima priopćenja od glavnog revizora o rezultatima interne revizije ili drugim pitanjima koja glavni revizor odredi kao potrebne, uključujući i privatne sastanke s glavnim revizorom bez prisutnosti uprave, kao i godišnju potvrdu organizacijske neovisnosti interne revizije
- odobrava sve odluke vezano uz procjenu učinkovitosti, imenovanje ili razrješenje glavnog revizora
- odobrava godišnju naknadu i prilagodbu plaće internog revizora
- postavlja odgovarajuće upite upravi i glavnom revizoru s ciljem utvrđivanja postoji li opseg revizije ili proračunska ograničenja koja narušavaju sposobnost interne revizije u obavljanju svojih dužnosti.

Odgovarati u administrativnom pogledu podrazumijeva odnos unutar rukovodstvene strukture organizacije koji omogućava svakodnevni rad interne revizije. To obično podrazumijeva:

- izradu proračuna i računovodstva uprave
- upravljanje ljudskim potencijalima, uključujući procjene osoblja i naknade
- interna priopćenja i protok informacija
- upravljanje politikom i postupcima interne revizije."[8]

Ostvarivanje funkcionalne odgovornosti aktivnosti interne revizije revizijskom odboru s jedne strane, te administrativne odgovornosti aktivnosti interne revizije upravi s druge, spada među najveće izazove u našoj praksi budući da je postojeće stanje s tim u vezi nezadovoljavajuće.[9]

Nadalje, prema Standardu 2060 Podnošenje izvještaja odboru i višem menadžmentu, glavni interni revizor "povremeno treba podnijeti izvještaj odboru ili višem menadžmentu o svrsi interne revizije, ovlastima, odgovornostima i izvedbi u odnosu na plan. Podnošenje izvještaja također treba uključivati značajne izloženosti riziku i pitanja kontrole, pitanja korporativnog upravljanja, te ostala pitanja koja traži ili zahtijeva odbor ili viši menadžment."[10] Prema Tumačenju koje je dano uz samu izjavu Standarda "učestalost i sadržaj izvještaja definirani su u razgovoru s višim menadžmentom i odborom te ovise o važnosti informacija koje treba prenijeti i hitnosti s tim vezanih radnji koje treba poduzeti viši menadžment ili odbor."[11] Prema Preporuci za rad 2060-1 Podnošenje izvještaja odboru i višem menadžmentu[12] (točka 1.) glavni interni revizor trebao bi tijekom godine povremeno predavati izvješća o aktivnosti višem menadžmentu i odboru. Uz to, izvješća o aktivnosti bi trebala naglašavati značajna zapažanja o angažmanu i preporuke te izvijestiti viši menadžment i odbor o svim važnim odstupanjima od odobrenog radnog rasporeda angažmana, plana za osoblje i financijskih proračuna te uzroke spomenutih odstupanja kao i poduzete ili potrebne mjere. Prema točki 3. Preporuke za rad 2060-1 viši menadžment i odbor donose odluke o primjerenom djelovanju koje treba poduzeti vezano uz važna zapažanja o angažmanu i preporuke. Viši menadžment i odbor mogu odlučiti preuzeti rizik i ne ispraviti stanje o kojem su bili obaviješteni od strane interne revizije zbog troška ili drugih razloga. Također, prema odrednicama navedene Preporuke odbor bi trebao biti obaviješten o odlukama višeg menadžmenta u vezi svih važnih zapažanja o angažmanu i preporuka. Konačno, prema točki 4. Preporuke za rad 2060-1 glavni interni revizor bi trebao uzeti u obzir primjerenost obavještavanja odbora vezano uz prethodno priopćena značajna zapažanja i preporuke u slučajevima kada su viši menadžment i odbor preuzeli rizik da ne isprave stanje o kojem su primili izvještaj. Ovo može biti potrebno u situacijama značajnih promjena koje utječu na profil rizika.

4. ZAKLJUČAK

Dosadašnja iskustva u razvoju i djelovanju revizijskih odbora u hrvatskim poduzećima pokazuju mnoge pozitivne rezultate, no istodobno prisutne su i brojne teškoće te ograničavajući čimbenici kao što su pasivnost i nerazumijevanje upravljačkih struktura, neadekvatnost upravljačkog procesa te izostanak racionalnog poslovnog odlučivanja, neodgovornost u aktivnostima nadziranja poslovanja poduzeća kao i neusklađenost normativnog okvira sa zahtjevima relevantnih direktiva, smjernica i najbolje prakse djelovanja revizijskih odbora. Unatoč postojećim brojnim društvenim i ekonomskim problemima u Republici Hrvatskoj, veliki je izazov i neodgodivi zadatak stvarnog prihvaćanja i primjene, između ostalih i u ovom radu predočenih i na međunarodnoj razini prihvaćenih profesionalnih zahtjeva i smjernica u vezi djelovanja revizijskog odbora kao bitnog nadzornog mehanizma korporativnog upravljanja jer je to jedini način unaprjeđenja kvalitete i prakse korporativnog upravljanja u našim poduzećima.

Literatura:

1. *Audit Committeess – Good practices for meeting market expectations*, PricewaterhouseCoopers, 1999., 1st edition.
2. Bromilow, C. L., Berlin, B. L., *Audit Committee Effectiveness – What Works Best*, 3rd Edition, The Institute of Internal Auditors Research Foundation, Florida, 2005.
3. *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011*, prijevod s engleskog jezika, Hrvatski institut internih revizora, Zagreb, 2012.
4. *Shaping the Irish Audit Committee Agenda*, KPMG & Audit Committee Institute Ireland, May 2005.
5. Tušek, B., *Interakcija interne revizije s revizijskim odborom – empirijsko istraživanje u hrvatskim poduzećima*, 17. savjetovanje "Interna revizija i kontrola", Sekcija internih revizora, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb-Opatija, rujan 2014.
6. Tušek, B., Žager, L., Barišić, I. (redaktor Tušek, B.), *Interna revizija*, HZRFD, Zagreb, 2014.

[7] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 47.

[8] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 47. - 48.

[9] Više o rezultatima provedenog istraživanja o interakciji funkcije interne revizije i revizijskog odbora u hrvatskim poduzećima, Tušek, B., *Interakcija interne revizije s revizijskim odborom – empirijsko istraživanje u hrvatskim poduzećima,* 17. savjetovanje "Interna revizija i kontrola", Sekcija internih revizora, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb-Opatija, str. 67. - 95.

[10] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011.,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 28.

[11] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011.,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 28.

[12] *Međunarodni okvir profesionalnog djelovanja (MOPD) 2011.,* prijevod s engleskog jezika, op. cit., str. 129. - 130.

Mr. sc. MIRJANA MAHOVIĆ KOMLJENOVIĆ
Samobor

Stručni članak UDK 336.2

Podnošenje prijedloga za sklapanje porezne nagodbe

Prema zadnjim izmjenama OPZ-a predviđeno je donošenje posebnog Pravilnika o obvezujućim mišljenjima, ispravku prijave, statističkim izvješćima i poreznoj nagodbi kojim se detaljnije razrađuju novi instituti koji su uvedeni u naš porezni sustav, a kojim se nastoji poboljšati odnos između poreznih obveznika i Porezne uprave. Spomenuti Pravilnik u primjeni je od 25. srpnja 2015., a trebao bi pridonijeti ujednačenoj, pravilnoj i učinkovitoj primjeni propisa iz nadležnosti Porezne uprave, poticati porezne obveznike na dobrovoljno podmirivanje novoutvrđenih poreznih obveza, doprinositi smanjenju administrativnog opterećenja poreznog nadzora te izbjegavanju dugotrajnog upravnog i sudskog postupka.

U nastavku članka pročitajte što se smatra novoutvrđenim obvezama u postupku poreznog nadzora, koje porezne obveze mogu biti predmet porezne nagodbe, kako se provodi postupak smanjenja obveza po osnovi utvrđene zatezne kamate te koje je dokumente porezni obveznik dužan priložiti uz pisani prijedlog za sklapanje porezne nagodbe.

1. UVOD

Dana 17. ožujka 2015., stupile su na snagu izmjene i dopune Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 147/08. do 26/15.), a najznačajnije promjene odnose se na:

- mogućnost sklapanja **upravnog ugovora** radi namirenja dospjelog poreznog duga u cijelosti ili djelomično (o čemu je detaljno pisano u našem časopisu br. 7/2015.)
- mogućnost Poreznog tijela da temeljem pisanog zahtjeva i uz podmirivanje određenih troškova, poreznom obvezniku izda **obvezujuće mišljenje** o poreznom tretmanu budućih i namjeravanih transakcija odnosno poslovnih događaja
- mogućnost **ispravka porezne prijave** na poziv i u roku kojeg odredi Porezno tijelo
- mogućnost sklapanja porezne nagodbe između Poreznog tijela i poreznog obveznika u postupcima poreznog nadzora, i to do uručenja zapisnika o obavljenom poreznom nadzoru, te iznimno i nakon uručenja zapisnika, ako po obvezi utvrđenoj rješenjem nije izvršena uplata te
- obvezu podnošenja **statističkih izvješća** Poreznoj upravi za potrebe utvrđivanja činjenica bitnih za oporezivanje, pri čemu se prvo statističko izvješće sa stanjem dospjelih a neplaćenih potraživanja na dan 31. prosinca 2015. dostavlja Poreznoj upravi putem novog Obrasca OPZ-STAT-1 najkasnije do 20. veljače 2016.

Radi detaljnije i pravilne provedbe izmijenjenih odredbi OPZ-a, ministar financija donio je poseban **Pravilnik o obvezujućim mišljenjima, ispravku prijave, statističkim izvješćima i poreznoj nagodbi (u daljnjem tekstu: Pravilnik), koji je objavljen u Nar. nov., br. 78/15., a koji je stupio na snagu 25. srpnja 2015.** Spomenuti Pravilnik sadrži pet dijelova, a u svakom dijelu obrađena su posebna područja izmijenjenih odredbi OPZ-a, kao novih instituta koji su uvedeni u naš porezni sustav, a koji bi trebali pridonijeti rasterećenju rada poreznog

nadzora i samostalnog sektora za drugostupanjski upravni postupak te poticati porezne obveznike na dobrovoljno podmirivanje novoutvrđenih obveza u postupku poreznog nadzora, a time i osigurati višu razinu naplate javnih davanja.

2. POREZNA NAGODBA

Mogućnost za sklapanje porezne nagodbe za novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora kao i rokovima izvršenja obveza iz porezne nagodbe, dana je poreznim obveznicima prema odredbama čl. 91.e i 91.f OPZ-a, a koje su odredbe podrobnije razrađene u četvrtom dijelu Pravilnika u člancima 23. do 29. Pravilnika.

Naime, prema čl. 91.e OPZ-a, porezno tijelo i porezni obveznik mogu (ali nisu obvezni), za **novoutvrđene obveze** u postupku poreznog nadzora, do uručenja zapisnika o obavljenom poreznom nadzoru, sklopiti poreznu nagodbu.

2.1. Što se smatra novoutvrđenim obvezama i rokovi podnošenja prijedloga za sklapanje porezne nagodbe

Cilj porezne nagodbe je skraćivanje poreznog postupka i učinkovitija naplata poreznih obveza utvrđenih u postupcima poreznog

nadzora, kao i poticanja poreznih obveznika na dobrovoljno podmirivanje novoutvrđenih obveza.

Prema čl. 24. Pravilnika, novoutvrđenim obvezama smatraju se novoutvrđene porezne obveze i zatezne kamate koje su utvrđene u postupku poreznog nadzora za razdoblje od dana nastanka poreznih obveza do dana zaključenja porezne nagodbe.

Novoutvrđene obveze mogu se u postupku poreznog nadzora utvrditi:

- procjenom, a prema čl. 82. OPZ-a, te
- temeljem vjerodostojne knjigovodstvene dokumentacije o poslovanju za određeno razdoblje prema kojoj je porezni obveznik propustio obračunati i uplatiti određena javna davanja.

Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe porezni obveznik može podnijeti u pisanom obliku nadležnom područnom uredu Porezne uprave koji je obavio porezni nadzor, i to u sljedećim rokovima:

- do uručenja zapisnika o obavljenom poreznom nadzoru (čl. 91.e OPZ-a)
- iznimno i nakon uručenja zapisnika o provedenom poreznom nadzoru ako obveza utvrđena rješenjem nije izvršena odnosno ako po izdanom rješenju nije obavljena uplata (čl. 29. st. 4. i 5. Pravilnika). Naime, **izvršenim rješenjem smatra se rješenje po kojem je izvršena uplata**, iz čega proizlazi da se po izdanom rješenju po kojim je izvršena uplata, ne može ni podnijeti prijedlog za sklapanje porezne nagodbe
- najkasnije u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu izmjena i dopuna OPZ-a (čl. 29. st. 2. Pravilnika). Navedeno znači da su porezni obveznici imali mogućnost do 17. rujna 2015. podnijeti prijedlog za sklapanje porezne nagodbe, a nakon uručenja zapisnika o provedenom poreznom nadzoru.

2.2. Što može biti predmet porezne nagodbe i primjena načela oportuniteta

Predmet sklapanja porezne nagodbe između Porezne uprave i poreznog obveznika može biti:

- novoutvrđena porezna obveza u postupcima u kojima je porezna osnovica utvrđena procjenom prema čl. 82. st. 2. OPZ-a
- rok plaćanja novoutvrđenih obveza
- smanjenje obveze po osnovi utvrđene zatezne kamate te
- odricanje poreznog tijela od prekršajnog progona ako su sukladno odredbama Prekršajnog zakona ispunjeni uvjeti za primjenu načela oportuniteta, odnosno ako iz okolnosti slučaja postoji mogućnost da se u prekršajnom postupku protiv počinitelja primijeni odredba o oslobođenju od kazne.

Načelo oportuniteta propisano je čl. 37. Zakona o izmjenama i dopunama prekršajnog zakona (Nar. nov., br. 107/07., 39/13., 157/13.), prema kojem porezno tijelo može ne pokrenuti prekršajni postupak, ako je porezni obveznik do donošenja odluke o pokretanju prekršajnog postupka, otklonio ili umanjio posljedice prekršaja npr., podnošenjem obrazaca ili nadoknadio štetu koju je prouzročio plaćanjem propisane obveze zbog čijeg neplaćanja odnosno neispunjenja je i pokrenut prekršajni postupak, u kojem slučaju prekršajni sud može počinitelja prekršaja osloboditi od kazne.

Porezna nagodba sklapa se u pisanom obliku, a potpisuju je odgovorna osoba poreznog obveznika i ovlaštena osoba Porezne uprave.

2.3. Novoutvrđene obveze za koje se porezna nagodba ne može sklopiti

U postupku poreznog nadzora, porezna nagodba ne može se sklopiti:

NEMOGUĆNOST SKLAPANJA POREZNE NAGODBE	ZAKONSKE ODREDBE
• kada bi sklapanje porezne nagodbe bilo protivno propisima, javnom interesu ili pravima trećih osoba.	čl. 91.e st. 5. OPZ-a
• ako je u tijeku poreznog nadzora utvrđeno postojanje sumnje o počinjenju kaznenog djela. Pod postojanjem sumnje u počinjenje kaznenih djela smatraju se postupci nadzora u kojima se podnosi kaznena prijava nadležnom Državnom odvjetništvu od strane Porezne uprave.	čl. 91.e st. 6. OPZ-a
• za obveze koje su utvrđene prema izdanim poreznim rješenjima po kojima je izvršena uplata.	čl. 30. st. 2. OPZ-a
• za novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora koje se odnose na porez na dohodak, prirez porezu na dohodak i doprinose za obvezna osiguranja.	čl. 25. st. 3. Pravilnika
• za obveze po osnovu utvrđenih zateznih kamata u postupku poreznog nadzora koje proizlaze iz obveze uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje odn. REGOS-a.	čl. 26. st. 4. Pravilnika

3. UVJETI ZA SKLAPANJE POREZNE NAGODBE

Prema čl. 91.e st. 3. OPZ-a, uvjet za sklapanje porezne nagodbe su prihvaćanje novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora od strane poreznog obveznika i njegovo odricanje od prava na korištenje pravnih lijekova.

Navedeno znači da je porezni obveznik uz pisani prijedlog za sklapanjem porezne nagodbe dužan dostaviti nadležnom Područnom uredu koji je obavio porezni nadzor:

- potpisanu izjavu o prihvaćanju novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora
- potpisanu izjavu o odricanju od prava na korištenje redovnih i izvanrednih pravnih lijekova po predmetu poreznog nadzora te
- dokaze o povlačenju prigovora na zapisnik, žalbe na rješenje te tužbe nadležnom sudu.

3.1. Smanjenje novoutvrđene porezne obveze u postupcima u kojima je porezna osnovica utvrđena procjenom

Predmet porezne nagodbe mogu biti novoutvrđene porezne obveze samo kod onih poreznih obveznika kod kojih su porezne obveze utvrđene procjenom prema odredbi čl. 82. st. 2. OPZ-a. U tom slučaju se **novoutvrđene porezne obveze i zatezne kamate** utvrđene u poreznom nadzoru za razdoblje od dana nastanka poreznih obveza do dana zaključenja porezne nagodbe, **mogu smanjiti za ukupno 5%,** a sukladno odredbi čl. 25. st. 1. Pravilnika.

Na preostali iznos novoutvrđenih obveza nakon umanjenja za 5%, a ovisno o ugovorenom iznosu i roku plaćanja, primjenjuju se odredbe o smanjenju zateznih kamata koje su propisane čl. 26. Pravilnika.

3.2. Procjena porezne osnovice

Porezno tijelo će procijeniti poreznu osnovicu u slučajevima kada porezni obveznik:

- ne može predočiti knjige ili evidencije koje je dužan voditi prema poreznim zakonima
- ne izdaje propisane račune ili ne vodi poslovne knjige točno, uredno i pravodobno

- ne može dokazati podatke za oporezivanje vjerodostojnom dokumentacijom
- odbija sudjelovati u poreznom postupku ili onemogućava provedbu poreznog postupka
- ako vodi podatke u elektroničkom obliku, ali ne postupa u skladu s odredbama članka 57. OPZ-a koji propisuje način osiguranja, tajnost i cjelovitost sadržaja knjigovodstvene evidencije kao i način dostave podataka na zahtjev poreznog tijela.

Pri utvrđivanju porezne osnovice procjenom, porezno tijelo polazi od raspoložive uredne poslovne dokumentacije, ako ona postoji a nije proknjižena, raspoložive uredne poslovne dokumentacije o poslovanju u određenom razdoblju kraćem od razdoblja oporezivanja (dnevnim, tjednim ili mjesečnim primicima), tako da se na temelju podataka o tom dijelu poslovanja procijeni porezna osnovica određenog razdoblja, podataka i činjenica o ostvarenim primicima (dnevnim, tjednim ili mjesečnim) utvrđenih očevidom ili poreznim nadzorom, usporedbom iskazanih primitaka s primicima drugih poreznih obveznika koji obavljaju istu djelatnost na istoj ili sličnoj lokaciji ili usporedbom s prosječnim primitkom više poreznih obveznika iste djelatnosti na istoj ili sličnoj lokaciji te podataka o mogućnostima isporuka dobara ili obavljanja usluga utvrđenih očevidom ili poreznim nadzorom.

4. SMANJENJE ZATEZNIH KAMATA I ROKOVI PLAĆANJA NOVOUTVRĐENIH OBVEZA

Prema odredbi čl. 26. Pravilnika, obveze po osnovi utvrđenih zateznih kamata u postupku poreznog nadzora, za razdoblje od dana nastanka poreznih obveza do dana zaključenja porezne nagodbe, ovisno o iznosu i roku plaćanja novoutvrđenih poreznih obveza, smanjuju se prema sljedećim kriterijima:

ROK PLAĆANJA	UPLAĆENI IZNOS NOVOUTVRĐENIH POREZNIH OBVEZA	SMANJENJE KAMATA ZA:
Na dan sklapanja nagodbe	od 10% do 100%	10% do 100%
Plaćanje cijeloga ili ostatka iznosa novoutvrđenih poreznih obveza u roku 90 dana		50%

Za iznos koji se plaća na dan zaključenja porezne nagodbe, kamate se smanjuju razmjerno iznosu uplaćenih novoutvrđenih poreznih obveza.

Za plaćanje cijeloga iznosa novoutvrđenih poreznih obveza ili ostatka iznosa novoutvrđenih poreznih obveza u roku 90 dana od dana sklapanja porezne nagodbe, preostale zatezne kamate se smanjuju još za 50%.

Međutim, odredbom čl. 26. st. 4. Pravilnika, izričito je propisano da se obveze po osnovu utvrđenih zateznih kamata u postupku poreznog nadzora koje proizlaze iz obveze uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje ne mogu smanjivati. Iz navedenog proizlazi da predmetom porezne nagodbe ne mogu biti utvrđene zatezne kamate po osnovi obveze uplate doprinosa za REGOS.

5. SKLAPANJE POREZNE NAGODBE AKO POREZNOM OBVEZNIKU NIJE URUČEN ZAPISNIK O OBAVLJENOM POREZNOM NADZORU

Odredbom čl. 111. OPZ-a propisano je da o ishodu poreznog nadzora, a prije sastavljanja zapisnika, s poreznim obveznikom ili osobom koju je on imenovao, treba obaviti **zaključni razgovor** te raspraviti sve sporne činjenice, pravne ocjene, zaključke i njihove učinke na utvrđivanje porezne obveze vezane za porezni nadzor, o čemu se sastavlja službena zabilješka.

Iz navedene zakonske odredbe proizlazi da u slučaju kada kod poreznog obveznika porezno tijelo provodi porezni nadzor radi provjere i utvrđivanja činjenica bitnih za oporezivanje, porezni obveznik ima pravo na obavijest o ishodu poreznog nadzora, a prije sastavljanja zapisnika, radi čega se i poziva na zaključni razgovor.

Uz poziv na zaključni razgovor u pisanom obliku, i to najmanje 15 dana prije datuma održavanja zaključnog razgovora, poreznom se obvezniku dostavlja i **pisana obavijest o visini novoutvrđenih obveza** u poreznom nadzoru, s opisom činjenica i pravnih ocjena koje su bile od utjecaja pri određivanju visine novoutvrđenih obveza.

Pisana obavijest o visini novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru, a prema čl. 28. st. 1. Pravilnika može sadržavati sljedeće elemente:

Ministarstvo financija - Porezna uprava
Područni ured Zagreb
Služba za nadzor
Kl:. UP/I-471-02-14-01/55
Ur.broj: 513-07-23-04/15-10

Zagreb, 29. srpnja 2015.
Pegaz d.o.o.
Zagreb, M. Magovca 10
OIB: 11111111112

Pisana obavijest o visini novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru za razdoblje od 2010. do 2012. po vrstama poreza

brojčana oznaka	vrsta poreza	razdoblje nadzora	ukupno novoutvrđene obveze	Iznos novoutvrđene glavnice	Iznos novoutvrđene zatezne kamate
1201	PDV	2010. - 2012.	60.000,00	50.000,00	10.000,00
UKUPNO			60.000,00	50.000,00	10.000,00

* Konačni obračun zateznih kamata utvrdit će se na dan uručenja Zapisnika

Kratak opis činjenica utvrđenih u nadzoru:

Porezni obveznik nije na primljene račune od dobavljača iz inozemstva - poreznog obveznika A iz Njemačke, za primljene usluge posredovanja u razdoblju od 1. 1. 2010. do 31. 12. 2012., utvrdio, obračunao, niti uplatio PDV u iznosu od 50.000,00 kn, a uvidom u informacijski sustav Porezne uprave, na kontu 1228 – plaćeni PDV na usluge ino poduzetnika.

Budući je porezni obveznik propustio obračunati, prijaviti i uplatiti PDV na usluge ino poduzetnika, a što je bio dužan sukladno čl. 5. st. 4. t. 4. Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 47/95. do 22/12.), to je utvrđena visina novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru u iznosu od 60.000,00 kn.

Ovlaštena osoba:
Ivan Ivić

Pozivom na zaključni razgovor porezni obveznik se poziva da dostavi i dodatnu knjigovodstvenu dokumentaciju vezanu uz predmetni porezni nadzor ako je ima, a koja nije bila dostavljena u postupku nadzora, a može značajno utjecati na visinu utvrđene porezne obveze, o čemu se može zajedno raspraviti na zaključnom razgovoru.

U pozivu na zaključni razgovor porezni se obveznik ujedno i obavještava jer je prema odredbama OPZ-a te Pravilnika o obvezujućim mišljenjima, ispravku prijave, statističkim izvješćima i poreznoj nagodbi, propisana mogućnost sklapanja porezne nagodbe.

5.1. Elementi prijedloga za sklapanje porezne nagodbe koji se podnosi na zaključnom razgovoru ili u roku 8 dana od datuma održavanja zaključnog razgovora

Prema čl. 28. st. 2. Pravilnika, porezni obveznik može na zaključnom razgovoru ili najkasnije u roku 8 dana od datuma održanog zaključnog razgovora, podnijeti nadležnom područnom uredu Porezne uprave koji je obavio porezni nadzor, u pisanom obliku prijedlog za sklapanje porezne nagodbe, a koji prijedlog sadrži:

- ime i prezime, naziv, adresu i OIB poreznog obveznika
- izjavu o prihvaćanju novoutvrđenih obveza u postupku poreznog nadzora
- rok plaćanja novoutvrđenih poreznih obveza
- izjavu o odricanju prava na korištenje redovnih i izvanrednih pravnih lijekova po predmetu nadzora.

Porezna nagodba može se sklopiti na cjelokupni iznos novoutvrđene porezne obveze, ali i samo za dio novoutvrđene porezne obveze.

Stoga je porezni obveznik u svom prijedlogu za sklapanje porezne nagodbe, dužan navesti koji dio novoutvrđene porezne obveze je spreman platiti, kako bi se za taj dio utvrdila visina zatezne kamate za razdoblje od dana nastanka porezne obveze do dana sklapanja porezne nagodbe.

Za preostali dio novoutvrđene porezne obveze za koji porezni obveznik nije podnio prijedlog za sklapanje porezne nagodbe, nastavlja se porezni postupak i izdaje se porezno rješenje. U tom slučaju je u izreci poreznog rješenja za dio novoutvrđene porezne obveze koja nije predmet nagodbe, potrebno navesti da je za dio novoutvrđenih poreznih obveza porezna nagodba sklopljena, te klasu i ur. broj porezne nagodbe, a sukladno odredbama čl. 91.e st. 8. OPZ-a.

Nastavno se daje primjer prijedloga za sklapanje porezne nagodbe, kojeg porezni obveznik Pegaz d.o.o. iz Zagreba, podnosi nadležnom Područnom uredu PU Zagreb u pisanom obliku na dan održavanja zaključnog razgovora. O mogućnosti za sklapanje porezne nagodbe, porezni je obveznik bio obaviješten u službenom Pozivu na zaključni razgovor.

Pegaz d.o.o.
Zagreb, M. Magovca 10
OIB: 11111111112
Zagreb, 29. srpnja 2015.

Ministarstvo financija - Porezna uprava
Područni ured Zagreb
Služba za nadzor
Av. Dubrovnik 32
10 000 Zagreb

Predmet: Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe

Sukladno čl. 91.e i 91.f Općeg poreznog zakona (Nar. nov., br. 147/08. do 26/15; dalje u tekstu: OPZ), te člancima 28. i 29. Pravilnika o obvezujućim mišljenjima, ispravku prijave, statističkim izvješćima i poreznoj nagodbi (Nar. nov., br. 78/15.; dalje u tekstu: Pravilnik), društvo Pegaz d.o.o. iz Zagreba, B. Magovca 10, OIB: 11111111112, dostavlja svoj

PRIJEDLOG ZA SKLAPANJE POREZNE NAGODBE

Dostavljenim prijedlogom za sklapanje porezne nagodbe, društvo Pegaz d.o.o. iz Zagreba izjavljuje da želi sklopiti poreznu nagodbu prema propisanim uvjetima sukladno odredbama OPZ-a te Pravilnika.

U skladu s čl. 28. st. 3. Pravilnika navode se sljedeći bitni elementi za sklapanje porezne nagodbe:

1. izjavljujem da prihvaćam cjelokupni iznos novoutvrđenih obveza u postupku poreznog nadzora, a prema iznosima koji su navedeni u Pisanoj obavijesti o visini novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru koju sam primio zajedno s Pozivom na zaključni razgovor, i to:

- obvezu PDV-a za razdoblje oporezivanja 1. siječnja 2010. do 31. prosinca 2012.

brojčana oznaka	vrsta poreza	ukupno novoutvrđene obveze	Iznos novoutvrđene glavnice	Iznos novoutvrđene zatezne kamate
1201	PDV	60.000,00	50.000,00	10.000,00
UKUPNO		60.000,00	50.000,00	10.000,00

2. izjavljujem da će novoutvrđene porezne obveze u iznosu od 50.000,00 kn biti plaćene na dan zaključenja porezne nagodbe na propisani račun Državnog proračuna
3. izjavljujem da se ovim Prijedlogom za sklapanje porezne nagodbe, odričem prava na korištenje redovnih i izvanrednih pravnih lijekova po predmetu nadzora
4. predlažem da se sukladno čl. 26. Pravilnika, obveze po osnovi utvrđenih zateznih kamata u iznosu od 10.000,00 kn otpišu u 100% iznosu, budući ću danom zaključenja porezne nagodbe platiti cjelokupni iznos novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora.

Moli se naslovljeno porezno tijelo da sukladno odredbama OPZ-a i Pravilnika, prihvati dostavljeni Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe.

Direktor:
Ivan Car

5.2. Uplata novoutvrđenih obveza

Ako se porezni obveznik u podnesenom prijedlogu za sklapanje porezne nagodbe, odlučio na plaćanje cjelokupnog iznosa ili samo dijela novoutvrđene porezne obveze na dan sklapanja porezne nagodbe, tada je obvezan nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom sjedištu, najkasnije u roku tri dana od ugovorenog roka plaćanja, dostaviti **nalog za plaćanje** kao dokaz o uplati novoutvrđenih poreznih obveza s datumom kada je nagodba sklopljena. Pri uplati novčanih sredstava po poreznoj nagodbi na propisani račun prema Naredbi o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2015. (Nar. nov., br. 12/15), potrebno je uz ime ili naziv poreznog obveznika te OIB, navesti i svrhu uplate ≈ *porezna nagodba* ≈ te datum sklapanja nagodbe.

Uz primjerak naloga za plaćanje kao dokaz o uplati, porezni obveznik je nadležnoj ispostavi dužan dostaviti i **izvadak poslovne banke** o promjenama i stanju na računu iz kojeg je vidljivo da je uplata provedena.

Prema primjeru Pisane obavijesti o visini novoutvrđenih obveza, poreznom obvezniku Pegaz d.o.o. iz Zagreba, ukupno novoutvrđena obveza zajedno s kamatama iznosi 60.000,00 kn. Na zaključnom razgovoru porezni obveznik je podnio Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe u kojem prihvaća novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora na temelju primljenih računa od ino dobavljača, a

prema iznosima koji su navedeni u Pisanoj obavijest o visini novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru za razdoblje od 2010. do 2012. po vrstama poreza, od 29. srpnja 2015.

Novoutvrđene obveze u iznosu od 50.000,00 kn koje se odnose na PDV, bit će u cijelosti plaćene na dan zaključenja porezne nagodbe na propisani račun Državnog proračuna RH broj: HR1210010051863000160, model uplate HR68 i poziv na broj primatelja 1201-11111111112. U tom slučaju se porezni obveznik Pegaz d.o.o. oslobađa plaćanja ukupnih zateznih kamata u iznosu od 10.000,00 koje se otpisuju u cijelosti, a prema čl. 26. Pravilnika.

5.3. Pravne posljedice neispunjavanja porezne nagodbe

Porezna nagodba je ovršna isprava koja ima snagu izvršnog rješenja donesenog u postupku poreznog nadzora, koje postaje izvršno na dan sklapanja porezne nagodbe. Navedeno znači da ako porezni obveznik ne ispuni preuzete obveze i uvjete iz sklopljene porezne nagodbe propisane odredbama članka 91.e st. 9. OPZ-a, nagodba postaje ovršna isprava i izvršava se prema pravilima o izvršenju poreznog rješenja, a novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora naplaćuju se u visini novoutvrđenih obveza u cjelokupnom iznosu. To znači da porezni obveznik gubi pravo na umanjenje zateznih kamata stečenih u nagodbi prema čl. 26. Pravilnika, te je dužan platiti i zatezne kamate za razdoblje od dana sklapanja porezne nagodbe do dana uplate. Zbog nepravilnosti utvrđenih u postupku poreznog nadzora, porezno tijelo će podnijeti i optužni prijedlog.

6. SKLAPANJE POREZNE NAGODBE NAKON URUČENJA ZAPISNIKA O OBAVLJENOM POREZNOM NADZORU

Prema odredbi čl. 29. st. 2. Pravilnika, porezni obveznik kojem je zapisnik o obavljenom poreznom nadzoru uručen, mogao je u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama OPZ-a (17. ožujak 2015.), podnijeti prijedlog za sklapanje porezne nagodbe.

Sukladno čl. 29. st. 4. Pravilnika, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe može podnijeti i porezni obveznik kojem je do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama OPZ-a uručen zapisnik o provedenom poreznom nadzoru odnosno čija je obveza utvrđena rješenjem koje nije izvršeno.

Prema navedenom, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe do 17. rujna 2015. mogli su podnijeti porezni obveznici kojima je uručen zapisnik o obavljenom poreznom nadzoru, odnosno porezni obveznici čija je obveza utvrđena rješenjem koje nije izvršeno prije 17. ožujka 2015.

Nadalje, a prema čl. 29. st. 6. Pravilnika, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe mogu podnijeti i porezni obveznici kod kojih je na dan stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama OPZ-a (17. ožujka 2015.) postupak poreznog nadzora bio u tijeku, te je istima uručen zapisnik ili rješenje do dana stupanja na snagu Pravilnika (25. srpnja 2015.).

Primjerice, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe mogu podnijeti i porezni obveznici koji su zapisnik o obavljenom poreznom nadzoru primili 1. travnja 2015. ili porezni obveznici kojima je izdano rješenje iza 17. ožujka 2015., a koja obveza po utvrđenom rješenju nije plaćena.

Prijedlog za sklapanje porezne nagodbe nakon uručenja zapisnika, može se podnijeti samo za cjelokupni iznos novoutvrđenih obveza u postupku poreznog nadzora, ali bez novoutvrđenih obveza koje se odnose na porez na dohodak i prirez, doprinose za obvezna osiguranja te obveze po osnovu zateznih kamata po osnovi uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje temeljem individualne kapitalizirane štednje.

6.1. Elementi prijedloga za sklapanje porezne nagodbe nakon uručenja zapisnika

Prema čl. 29. st. 2. Pravilnika, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe podnosi se najkasnije u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama OPZ-a (do 17. 9. 2015.), a sadržava:

1. ime i prezime, naziv, adresu i OIB poreznog obveznika
2. opis u kojoj se fazi upravnog ili sudskog postupka predmet nalazi, klasu i broj zapisnika odnosno rješenja na koje se prijedlog za nagodbu odnosi
3. izjavu o prihvaćanju novoutvrđenih obveza u postupku poreznog nadzora
4. rok plaćanja novoutvrđenih poreznih obveza
5. dokaz o povlačenju prigovora na zapisnik, te žalbe na rješenje, odnosno tužbe u nadležnom sudu.

Porezna nagodba sklapa se u pisanom obliku, koju potpisuju odgovorna osoba poreznog obveznika i ovlaštena osoba Porezne uprave, a u slučaju neispunjenja preuzetih obveza iz porezne nagodbe, ista postaje ovršna isprava.

7. PRIMJER IZRAČUNA NOVOUTVRĐENIH OBVEZA U KOJIMA JE POREZNA OSNOVICA UTVRĐENA PROCJENOM

Poreznom obvezniku su u postupku nadzora **procjenom** utvrđene porezne obveze s osnove PDV-a u iznosu od 120.000,00 kn od čega glavnica iznosi 100.000,00 kn i 12.000,00 kn zatezna kamata.

Uz poziv na zaključni razgovor, poreznom je obvezniku dostavljena i Pisana obavijest o visini novoutvrđenih obveza u poreznom nadzoru u iznosu od 120.000,00 kn. Porezni obveznik ispunjava propisane uvjete te je podnio prijedlog za sklapanje porezne nagodbe u roku 8 dana od datuma održanog zaključnog razgovora, a koji prijedlog sadrži: izjavu o prihvaćanju novoutvrđenih obveza u postupku nadzora, izjavu o odricanju od prava na korištenje redovnih i izvanrednih pravnih lijekova te odluku o roku plaćanja, o čemu će ovisiti iznos za smanjenje zateznih kamata, propisanih čl. 26. Pravilnika.

Porezni obveznik može odabrati rokove plaćanja:

a) na dan sklapanja porezne nagodbe ➤ plaćanje cjelokupnog iznosa novoutvrđene porezne obveze uz cjelokupni otpis zatezne kamate
b) u roku 90 dana ➤ plaćanje cjelokupnog iznosa novoutvrđene porezne obveze uz smanjenje zatezne kamate za 50%
c) na dan sklapanja porezne nagodbe ➤ razmjerno uplaćenom iznosu porezne obveze od 10% do 100%, smanjuju se i zatezne kamate od 10% do 100%, pri čemu se za sva ugovorena plaćanja u roku 90 dana, preostala zatezna kamata smanjuje još dodatno za 50%

Na primjer: na dan sklapanja porezne nagodbe: ➤ plaćanje 70% iznosa porezne obveze, a 30% u roku 90 dana → zatezna kamata se smanjuje za 70%, a ostatak zatezne kamate za još 50%, ili

- ➤ plaćanje 60% iznosa porezne obveze, a 40% u roku 90 dana → zatezna kamata se smanjuje za 60%, a ostatak zatezne kamate za još 50% ili
- ➤ plaćanje 30% iznosa porezne obveze, a 70% u roku 90 dana, zatezna kamate se smanjuje za 30%, pri čemu se preostala zatezna kamata smanjuje za još 50%.

Tablica 1: Smanjenje porezne obveze i zateznih kamata za 5% sklapanjem porezne nagodbe

Opis	Ukupno procijenjena porezna obveza	Glavnica	Zatezna kamata
procjena nadzora	120.000,00	100.000,00	20.000,00
smanjenje 5% (čl. 25. st. 1. Pravilika)	6.000,00	5.000,00	1.000,00
Iznos za uplatu	**114.000,00**	**95.000,00**	**19.000,00**

Prema sklopljenoj poreznoj nagodbi, poreznom obvezniku se novoutvrđena obveza od 120.000,00 kn, smanjuje za 6.000,00 kn nakon čega novoutvrđena porezna obveza za uplatu iznosi 114.000,00 kn.

- Preostali iznos zatezne kamate u iznosu od 19.000,00 kn, smanjuje se ovisno od iznosa i roka plaćanja, te se u slučaju plaćanja cjelokupnog iznosa porezne obveze (100%) na dan sklapanja nagodbe, i zatezna kamata smanjuje za 100%, a kako je to prikazano u tablici 2a.

Tablica 2a: Uplata cjelokupne porezne obveze na dan sklapanja porezne nagodbe i smanjenje zatezne kamate za 100%

Opis	Ukupno procijenjena porezna obveza	Glavnica	Zatezna kamata
iznos za uplatu	**114.000,00**	**95.000,00**	**19.000,00**
100% uplata glavnice na dan sklapanja nagodbe		95.000,00	
smanjenje zateznih kamata za 100%			-19.000,00
Ukupni iznos za uplatu	95.000,00	95.000,00	0,00

- Ako porezni obveznik uplaćuje u roku 90 dana cjelokupni iznos porezne obveze, tada se zatezna kamata smanjuje za 50%, kako je to prikazano u tablici 2b.

Tablica 2b: Uplata cjelokupne porezne obveze u roku 90 dana i smanjenje zatezne kamate za 50%

Opis	Ukupno procijenjena porezna obveza	Glavnica	Zatezna kamata
iznos za uplatu	**114.000,00**	**95.000,00**	**19.000,00**
ugovoreni rok plaćanja 90 dana od dana sklapanja nagodbe		95.000,00	
smanjenje zateznih kamata za 50%			- 9.500,00
Ukupni iznos za uplatu	104.500,00	95.000,00	- 9.500,00

- Ako porezni obveznik uplaćuje na dan sklapanja nagodbe 70% iznosa porezne obveze, a 30% u roku 90 dana, tada se razmjerno uplaćenom iznosu smanjuje i zatezna kamata za 70%, a za ugovoreni rok plaćanja od 90 dana, ostvaruje se još i dodatno smanjenje zatezne kamate za 50%, što je prikazano u tablici 2c.

Tablica 2c: Uplata 70% porezne obveze na dan sklapanja porezne nagodbe, a 30% u roku 90 dana uz smanjenje zatezne kamate za 70%, te dodatno smanjenje ostatka zatezne kamate za 50%

Opis	Ukupno procijenjena porezna obveza	Glavnica	Zatezna kamata
iznos za uplatu	**114.000,00**	**95.000,00**	**19.000,00**
70% uplata glavnice na dan sklapanja nagodbe	-66.500,00	-66.500,00	
smanjenje zateznih kamata za 70%	-13.300,00		- 13.300,00
Ostatak za plaćanje 30%	**34.200,00**	**28.500,00**	**5.700,00**
ugovoreni rok plaćanja 90 dana od dana sklapanja nagodbe		28.500,00	-
smanjenje zateznih kamata za 50%	-2.850,00		- 2.850,00
Iznos za uplatu u roku 90 dana	31.350,00	28.500,00	2.850,00

Iz navedenih primjera je vidljivo da se sklapanjem porezne nagodbe, obveze utvrđene procjenom u postupku poreznog nadzora, smanjuju za 5% po osnovi glavnice i zateznih kamata, te da se obveze po osnovi utvrđenih zateznih kamata za razdoblje od dana nastanka porezne obveze do dana zaključenja porezne nagodbe, mogu još dodatno umanjiti ovisno o iznosu (od 10% do 100% novoutvrđenih obveza) i roku plaćanja (na dan sklapanja nagodbe ili u roku 90 dana), o čemu je porezni obveznik donio odluku u Prijedlogu za sklapanje porezne nagodbe koji u pisanom obliku podnosi nadležnom Područnom uredu koji je obavio porezni nadzor.

8. ZAKLJUČAK

Porezna nagodba može se sklopiti u pisanom obliku za novoutvrđene obveze u postupku poreznog nadzora, a podnosi se nadležnom Područnom uredu koji je obavio porezni nadzor. Poreznu nagodbu potpisuje odgovorna osoba poreznog obveznika i ovlaštena osoba Porezne uprave. Ako su ispunjeni uvjeti za primjenu načela oportuniteta, protiv poreznih obveznika koji su sklopili poreznu nagodbu za novoutvrđene porezne obveze u poreznom nadzoru, porezno tijelo neće pokrenuti prekršajni postupak.

Uz osnovne podatke o poreznom obvezniku, prijedlog za sklapanje porezne nagodbe sadrži izjavu o prihvaćanju novoutvrđenih obveza te odricanju od prava na korištenje redovitih i izvanrednih pravnih lijekova kao i rok plaćanja novoutvrđenih poreznih obveza.

U postupku porezne nagodbe ne mogu se smanjivati novoutvrđene obveze koje se odnose na porez na dohodak, prirez porezu na dohodak te doprinose za obvezna osiguranja, a ne mogu se smanjivati ni obveze po osnovi utvrđenih zateznih kamata koje proizlaze iz obveze uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje REGOS-a.

Kod poreznih obveznika kojima su u poreznom nadzoru novoutvrđene obveze i zatezne kamate **utvrđene procjenom**, porezne obveze i zatezne kamate za razdoblje od dana nastanka poreznih obveza do zaključenja porezne nagodbe, mogu se smanjiti za ukupno 5%. Na preostali iznos novoutvrđenih obveza nakon umanjenja za 5%, a ovisno o ugovorenom iznosu i roku plaćanja, primjenjuju se odredbe o smanjenju zateznih kamata koje su propisane čl. 26. Pravilnika.

Ako su u postupku poreznog nadzora novoutvrđene porezne obveze utvrđene temeljem vjerodostojne knjigovodstvene dokumentacije, tada se razmjerno iznosu i roku plaćanja novoutvrđenih poreznih obveza - na dan sklapanja nagodbe ili u roku 90 dana, smanjuju obveze po osnovi utvrđenih kamata od 10% do 100%, odnosno za 50%.

Iako se porezna nagodba sklapa slobodnom voljom sudionika u poreznom postupku, ista ima snagu izvršnog rješenja donesenog u postupku poreznog nadzora. U slučaju neispunjenja obveza preuzetih sklopljenom poreznom nagodbom, porezni obveznik gubi pravo na umanjenje zateznih kamata stečenih u nagodbi, a obvezan je platiti i zatezne kamate za razdoblje od dana sklapanja porezne nagodbe do dana uplate.

DALIBOR LEGAC, dipl. iur., ŽELJKO MARTINOVIĆ, dipl. oec.
Ministarstvo financija, Zagreb

Stručni članak UDK 336.2

Oporezivanje dohotka od nesamostalnog rada ostvarenog u institucijama Europske unije

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju 1. srpnja 2013. godine sve je više hrvatskih poreznih rezidenata koji primaju dohotke od nesamostalnog rada iz raznih institucija Europske unije, bilo kao predstavnici Republike Hrvatske u Europskom parlamentu ili kao službenici raznih kategorija u tijelima Europske unije.
U ovom članku autori pojašnjavaju ima li Republika Hrvatska pravo oporezivati navedene dohotke. Članak je podijeljen na dva djela: oporezivanje Komisionara, dužnosnika i ostalih službenika EU te oporezivanje EU parlamentaraca, s obzirom da postoje razlike u njihovom poreznom tretmanu te je shodno tome i pravo Republike Hrvatske na oporezivanje različito.

1. KOMISIONARI, DUŽNOSNICI I OSTALI SLUŽBENICI EUROPSKE UNIJE

1.1. Pravo na plaću i ostale dodatke

Stalne zaposlenike Europske unije možemo podijeliti na:
- Komisionare
- dužnosnike i
- ostale službenike EU.

Komisionari su predstavnici država članica koje ih kandidiraju uz suglasnost Predsjednika Komisije. Predsjednik Komisije potom sve Komisionare predstavlja na potvrdu Europskom parlamentu koji ih zajednički potvrđuje. Oni predstavljaju ekvivalent ministrima u vladi te bez obzira što ih kandidira pojedina država, oni su predstavnici svih država i građana EU. Pojam **dužnosnika i ostalih službenika** obuhvaća široku lepezu radnih mjesta, a **dijeli se na tri kategorije službenika**: administratori (AD), asistenti (AST) i tajnici/činovnici (AST/SC).

Platni sustav za službenike podijeljen je u **šesnaest platnih razreda**, a svaki razred je podijeljen u pet stepenica (osim 16. razreda koji ih ima tri) kojima se službenici penju sukladno godinama staža. Službenik kategorije AD može primati plaću iz platnih razreda pet do šesnaest, službenik kategorije AST iz platnih razreda jedan do jedanaest, a službenik kategorije AST/SC iz platnih razreda jedan do šest. Uz plaću, službenici imaju prava i na **razne dodatke koji ovise o njihovom osobnom statusu**.

Neto plaća se izračunava tako što se na iznos osnovne plaće za određenu kategoriju i podkategoriju (stepenicu) dodaju statusni dodaci te se oduzimaju doprinosi za socijalna osiguranja (mirovinsko, zdravstveno i osiguranje od nezgode) i porezi koje čine porez na dohodak (porez Europske unije) i namet solidarnosti koji je radi financijske krize uveden privremeno do 2023. godine. Porez Europske unije temelji se na **progresivnom oporezivanju stopama od osam do četrdeset i pet posto**. Namet solidarnost iznosi šest ili sedam posto, ovisno o kategoriji službenika.

Službenici se zapošljavaju na osnovu otvorenih natječaja koje provodi Europski ured za personalne poslove (EPSO) koji obavlja poslove oko zapošljavanja službenika za sva tijela EU. Bivši komisionari i službenici imaju **pravo na mirovinu koja se može isplaćivati od šezdesetpete godine života**. Iznos mirovine ovisi o duljini staža komisionara i službenika na dužnostima EU. Mirovina se izračunava na način da se uzima 3,5 posto od osnovne plaće, i to za svaku navršenu godinu staža na dužnosti, no ne može premašivati sedamdeset posto osnovne završne plaće.

1.2. Oporezivanje plaća i mirovina

Oporezivanje plaća i mirovina Komisionara te dužnosnika i ostalih službenika EU regulirano je **Protokolom (br. 7) o povlasticama i imunitetima Europske unije** (nadalje: Protokol), koji je kao privitak priložen Ugovoru o Europskoj uniji, Ugovoru o funkcioniranju Europske unije i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju. Protokol je potpisan u Lisabonu 13. prosinca 2007. godine i stupio je na snagu 1. prosinca 2009. godine. Navedeni Protokol je zamijenio prethodni istoimeni protokol od 8. travnja 1965. godine koji je na jednak način regulirao oporezivanje plaća i mirovina. Zbog primjene Protokola sklopljen je **Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Europske unije o provedbi Protokola o povlasticama i imunitetima Europske unije u Republici Hrvatskoj** (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 7/12.), potpisan u Bruxellesu 28. studenoga 2011. i 7. lipnja 2012., a koji je **stupio na snagu ulaskom Hrvatske u EU 1. srpnja 2013. godine.**

1.2.1. Pravo na oslobođenje od plaćanja nacionalnih poreza

Temelj neoporezivanja plaća i mirovina leži u tekstu članka 12. Protokola koji glasi:

„Dužnosnici i ostali službenici Unije dužni su plaćati porez u korist Unije na plaće, nadnice i prihode koje im isplaćuje Unija, u skladu s uvjetima i postupkom koje utvrđuju Europski parlament i Vijeće uredbama u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom i nakon savjetovanja sa zainteresiranim institucijama.

Oni su oslobođeni od plaćanja nacionalnih poreza na plaće, nadnice i prihode koje im isplaćuje Unija."

Smisao odredbe ovog članka Protokola je **izbjegavanje dvostrukog oporezivanja** jer se na navedene prihode plaća porez Europske unije. Cjelovitije tumačenje navedene odredbe dano je u nizu presuda Europskog suda pravde koje navode da su odnosni dohoci isplaćeni od strane EU **izuzeti od oporezivanja u državama rezidentnosti službenika EU, kao i u državama u kojima obavljaju svoju dužnost** (ukoliko se radi o državama EU). Spomenute presude također razjašnjavaju da se izuzimanje od oporezivanja odnosi kako na direktne poreze, tako i na indirektne namete i poreze koji bi bili nametnuti u vezi s tim prihodima.

U članku 12. Protokola uz izričito navedene plaće, nadnice i prihode, od oporezivanja od nacionalnih poreza **izuzete su i starosne mirovine, invalidske mirovine i obiteljske mirovine** koje isplaćuje EU za rad u njenim institucijama i tijelima. Takav obujam izuzeća od oporezivanja u Republici Hrvatskoj potvrđuje se i primjenom gore navedenog Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Europske unije o provedbi Protokola o povlasticama i imunitetima Europske unije u Republici Hrvatskoj koji u svome članku 4. koji nosi naslov "Osoblje Europske unije" određuje da „U skladu s člankom 12. stavkom 2. Protokola, tijela Republike Hrvatske odobravaju oslobođenje od nacionalnih poreza osobama iz članka 2. Uredbe Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 260/68 koje su dužne plaćati porez u korist Europske unije na naknade, plaće i primitke koje isplaćuje Europska unija u primjeni Uredbe Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 u pogledu tih naknada, plaća i primitaka".

Navedeni članak 2. Uredbe Vijeća br. 260/68 određuje da porezu Europske unije podliježu osobe na koje se primjenjuje Pravilnik o osoblju za dužnosnike ili uvjeti zaposlenja ostalih službenika Zajednica, uključujući primatelje naknade predviđene u slučaju premještaja u interesu službe, osim lokalnog osoblja, primatelji starosnih mirovina, invalidskih mirovina i mirovina za nadživjele osobe koje isplaćuju Zajednice, primatelji naknade u slučaju prestanka radnog odnosa koja je predviđena u članku 5. Uredbe Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68.

Bez obzira na ovako široki raspon izuzimanja od oporezivanja, članak 12. Protokola i izuzimanje koje je u njemu propisano, **ne odnosi se na poreze ili carine koje je uvela država članica, a koji su vezani za usluge koje ta država pruža** (npr. većina lokalnih poreza, naknada za vodu, televiziju, registraciju vozila, godišnjeg poreza na vozila, imovinskih poreza, poreza na nasljedstvo i sl.).

1.2.2. Obveze rezidenta Republike Hrvatske

Uvažavajući prethodno navedene odredbe Protokola, potrebno je utvrditi koje su obveze poreznog obveznika rezidenta Republike Hrvatske koji zaprima prihode koji su sukladno iznesenim međunarodnim pravilima izuzeti od oporezivanja u državama članicama. Hrvatski porezni obveznik **nije obvezan podnositi poreznu prijavu zbog odnosnih prihoda**, **a ako podnosi poreznu prijavu u njoj ne treba navoditi te prihode**. Treba naglasiti da naš Zakon o porezu na dohodak predviđa mogućnost primjene instituta izuzimanja s progresijom u slučajevima kada je to međunarodnim ugovorima predviđeno (obično takvu mogućnost predviđaju ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja kada je kao metoda izbjegavanja dvostrukog oporezivanja predviđeno izuzimanje). Kako u gore navedenim izvorima međunarodnog prava koji se primjenjuju na ove slučajeve nije predviđena mogućnost „izuzimanja s progresijom" takva metoda se ne može koristiti (što je i potvrđeno u presudama Europskog suda pravde) te se **primjenjuje metoda „čistog izuzimanja"** koja ne dozvoljava da se odnosni dohodak isplaćen od EU na bilo koji način uzima u obzir prilikom izračunavanja stope i visine tuzemne porezne obveze. Porezni obveznik koji prima takav prihod dužan je samo sukladno članku 62. Zakona o porezu na dohodak **prijaviti odnosni prihod u Registar poreznih obveznika** podnošenjem prijave za upis u Registar poreznih obveznika. Ta obveza upisa u Registar ima za smisao poreznim i drugim tijelima Republike Hrvatske dati uvid u sve prihode poreznog obveznika kako bi se npr. onemogućilo da porezni obveznik koristi neka prava vezana za imovinski cenzus (takvu praksu potvrđuju i neke presude Europskog suda pravde) i sl., no nikako ne omogućuje oporezivanje tih prihoda.

1.2.3. Utvrđivanje rezidentnosti poreznog obveznika

Kada je porezni obveznik do početka službeničkog rada za institucije i tijela EU bio porezni rezident države članice EU različite od države obavljanja djelatnosti, postavlja se pitanje njegove rezidentnosti kao i rezidentnosti njegovog bračnog druga i uzdržavane djece. To pitanje rješavaju odredbe članka 13. Protokola koje glase:

„Pri primjeni poreza na dohodak, poreza na bogatstvo i poreza na nasljedstvo te pri primjeni ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenih među državama članicama Unije, za dužnosnike i ostale službenike Unije koji isključivo radi obnašanja svojih dužnosti u službi Unije imaju boravište na državnom području države članice koja nije zemlja njihove porezne rezidentnosti, u trenutku stupanja u službu Unije, smatra se, kako u zemlji njihova stvarnog boravišta tako i u zemlji njihove porezne rezidentnosti, da su zadržali rezidentnost u potonjoj zemlji, pod uvjetom da je ta država članica Unije. Ta se odredba također primjenjuje na bračnog druga ako se ne bavi vlastitim plaćenim zanimanjem i na djecu koju uzdržavaju i za koju skrbe osobe iz ovog članka.

Pokretna imovina koja pripada osobama iz prethodnog stavka i koja se nalazi na državnom području zemlje u kojoj borave oslobođena je od poreza na nasljedstvo u toj zemlji; za takvu se imovinu pri izračunu tog poreza smatra, uz poštovanje prava trećih zemalja i moguće primjene odredaba međunarodnih ugovora o dvostrukom oporezivanju, da se nalazi u zemlji porezne rezidentnosti.

Pri primjeni odredaba ovog članka ne uzima se u obzir rezidentnost stečena isključivo zbog obnašanja dužnosti u službi drugih međunarodnih organizacija."

Iz navedenih odredaba je jasno da će porezni obveznik **zadržati poreznu rezidentnost koju je imao do početka rada kao službenik EU ukoliko je preseljenje bilo radi početka rada za EU i ukoliko je bio do tada porezni rezident države članice EU**. To znači da ukoliko je porezni obveznik bio porezni rezident Republike Hrvatske prije nego što je radi početka rada u ulozi službenika EU preselio, na primjer, u Belgiju, on i dalje zadržava hrvatsku poreznu rezidentnost i Republika Hrvatska ga ima pravo oporezivati po načelu svjetskog dohotka za sve dohotke izuzevši one koje je primio za rad u institucijama i tijelima EU. Tako, na primjer, ako bi taj službenik ostvarivao neki drugi dohodak u Belgiji, Hrvatska bi imala pravo oporezivanja po načelu svjetskog dohotka, a Belgija po načelu izvora dohotka te bi se dvostruko oporezivanje otklanjalo primjenom odredbi ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja između Hrvatske i Belgije. Navedene odredbe o zadržavanju porezne rezidentnosti odnose se

i na njegovog bračnog druga ako se ne bavi vlastitim plaćenim zanimanjem te djecu koja imaju status uzdržavanih članova. Treba naglasiti da se navedene **odredbe o zadržavanju rezidentnosti odnose na službenike za vrijeme rada za EU, dok se na umirovljene službenike primjenjuju opća pravila**, tj. domaća pravila svake države o određivanju porezne rezidentnosti te pravila o određivanju rezidentnosti primjenjivog ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Također treba naglasiti da službenik EU ne može sam odlučivati i birati hoće li ostati porezni rezident države čiju je poreznu rezidentnost imao prije početka rada za EU ili države gdje se rad odvija. Takvo stajalište je potvrđeno presudom Europskog suda pravde.

U članku 15. Protokola propisano je da Europski parlament i Vijeće uredbama određuju kategorije službenika na koje se primjenjuju odredbe o izuzimanju od nacionalnog oporezivanja i zadržavanja rezidentnosti te da imena s podacima o službenicima na koje se odnose dostavljaju vladama država članica. U praksi je uobičajeno da **nadležne službe Europske unije izdaju potvrde kojima se dokazuje da se odnosni porezni obveznik za određeno vremensko razdoblje (obično kalendarsku godinu) smatra službenikom EU za primjenu o neoporezivanju nacionalnim porezima i reguliranju rezidentnosti** sukladno Protokolu o povlasticama i imunitetima Europske unije.

Odredbe Protokola primjenjuju se i na Predsjednika Europskog vijeća, članove Komisije (Komisionare), suce i ovlaštene djelatnike Suda Europske unije te na ovlaštene djelatnike Europske investicijske banke i Europske središnje banke.

2. OPOREZIVANJE ČLANOVA PARLAMENTA EUROPSKE UNIJE I NJIHOVIH ASISTENATA

2.1. Pravo na plaću zastupnika EU parlamenta

Europski parlament sastoji se od sedamstopedestjednog zastupnika iz dvadesetosam država članica, **izabranih na mandat od pet godina.** Europski parlament se sastoji od „predstavnika naroda država okupljenih u Zajednici" kao što to propisuje članak 109. stavak 1. te drugi članci Ugovora o EZ. Članovi EU parlamenta su grupirani prema političkom afinitetu, a sjednice EU parlamenta se odvijaju u Strasbourgu (dvanaest sjednica) i Bruxellesu gdje se održavaju dodatne sjednice kao i odbori i sjednice političkih grupacija. Uvjeti i odredbe vezane za zastupnike EU parlamenta propisane su **Statutom za zastupnike u Europskom parlamentu** (Statute for Members of the European Parliament (2005/684/EC, Euratom), OJ L 262).

U razdoblju do 2009. godine zastupnici EU parlamenta ostvarivali su plaće kao i zastupnici parlamenta države iz koje su dolazili. Kao rezultat toga talijanski zastupnik EU parlamenta imao je plaću četiri puta veću od zastupnika EU parlamenta koji dolazi iz Španjolske i četrnaest puta veću od zastupnika EU parlamenta iz jedne od novih država članica. To se promijenilo nakon 2009. godine, stupanjem na snagu Statuta za zastupnike EU parlamenta. Ovom izmjenom **svi zastupnici EU parlamenta primaju jednaku plaću**. Zastupnici kojima je mandat bio započeo prije izbora održanih 2009. godine mogli su izabrati primjenu nacionalnih propisa vezano za plaće, naknade i mirovine za ostatak njihovog mandata u EU parlamentu. Države članice mogle su odlučiti da će zastupnici EU parlamenta iz njihovih država ostvarivati plaću propisanu nacionalnim propisima još dva mandata.

2.1.1. Visina plaće zastupnika EU parlamenta

Plaća zastupnika EU parlamenta iznosi približno 8.020,53 EUR što predstavlja 38,5 posto osnovne plaće suca Europskog Suda Pravde te je predmet oporezivanju od strane EU-a (porez Europske unije). Plaću je potrebno prije isplate dodatno umanjiti za doprinos za osiguranje od nezgode te ona nakon poreza i doprinosa iznosi 6.250,37 EUR. Važno je napomenuti da **države članice imaju pravo oporezivanja plaće zastupnika EU parlamenta uz uvjet da država članica izvrši otklanjanje dvostrukog oporezivanja**. Napominjemo da zastupnici EU parlamenta imaju i pravo na dnevnice, nadoknadu troškova vezanih za održavanje ureda, putne troškove, reprezentaciju (zamjenici predsjednika EU parlamenta) i naknadu za smještaj (predsjednik EU parlamenta).

Tablica: Iznos plaće i naknada u EU parlamentu

	Član EU parlamenta	Predsjedavajući grupe	Zamjenik predsjednika	Predsjednik EU parlamenta
Osnovna plaća	8.020,53	8.020,53	8.020,53	8.020,53
Dnevnica	<4.864,00	<4.864,00	<4.864,00	9.120,00
Naknada troškova ureda	<4.299,00	<4.299,00	<4.299,00	<4.299,00
Putni troškovi	<2.400,00	<2.400,00	<2.400,00	276,08
Reprezentacija			800,00	1.418,07
Naknada za smještaj				2.755,63
Ukupno	8.020,53 - 19.583	8.020,53 - 19.583	8.820,53 - 20.383	21.314,23 - 25.889,23

2.1.2. Pravo na ostale naknade

Zastupnici EU parlamenta nisu obvezni uplaćivati doprinose za mirovinsko osiguranje. EU parlament ima mirovinski fond koji nije temeljen na uplatama doprinosa od strane zastupnika EU parlamenta, što u konačnici znači da porezni obveznici EU moraju uplatiti 3,5 posto godišnje plaće u EU mirovinski fond kako bi se bivšim zastupnicima EU parlamenta mogla isplaćivati mirovina.

Napominjemo i da zastupnici EU parlamenta imaju pravo na plaćene troškove prijevoza prvim i poslovnim razredima vlaka i zrakoplova (kada putuju na sjednice parlamenta u Strasbourg i Bruxelles), dnevnice za službena putovanja, podmirenje troškova zaposlenih akreditiranih asistenata smještenih u Strasbourgu, Luxembourgu i Bruxellesu i asistenata u državi članici iz koje zastupnik EU parlamenta dolazi.

2.1.3. Pravo na podmirenje troškova zaposlenih asistenata

Zastupnici EU parlamenta imaju pravo na mjesečni iznos od 21.379 EUR na ime podmirenja troškova zaposlenih asistenata. Zanimljivo je istaknuti da je pitanje asistenata donedavno predstavljalo problem budući da su neki zastupnici EU parlamenta zapošljavali članove obitelji i rodbine, no to se izmijenilo s izborima 2014. godine.

Vezano za asistente važno je naglasiti da nezaposleni asistenti bivših zastupnika EU parlamenta imaju pravo na naknadu za nezaposlene u vrijednosti od šezdeset posto plaće tijekom prve godine. Akreditirani asistenti čija plaća je iznosila 7.802,39 EUR mjesečno tijekom druge godine ostvaruju pravo na četrdesetpet posto plaće. Ako su tijekom treće godine i dalje nezaposleni, ostvaruju pravo na trideset posto plaće. Nepoznato je koliko nezaposlenih akreditiranih asistenata trenutno traži posao, no poznato je da oni uživaju beneficije koje su proizašle iz „Reforme 2008" koja ih je izjednačila sa službenicima EU.

2.1.4. Pravo na mirovinu bivših zastupnika EU parlamenta

U skladu s člankom 14. Statuta, bivši zastupnici Europskog parlamenta imaju **pravo na starosnu mirovinu od šezdeset treće godine**

života. Mirovina iznosi za svaku punu godinu mandata 3,5% plaće u skladu s člankom 10. Statuta i njezinu jednu dvanaestinu za svaki daljnji puni mjesec, ali **ne više od ukupno sedamdeset posto osnovne plaće.** Člankom 14. ne utječe se na pravo država članica da visinu starosne mirovine utvrde u skladu s nacionalnim pravom.

Odredbe u vezi s mirovinama za nadživjele bračne drugove u biti su usklađene s važećim zakonodavstvom u Europskoj uniji. Nadživjeli bračni drug prima šezdeset posto iznosa koji bi imao zastupnik na kraju mandata, odnosno iznosa na koji je bivši zastupnik imao pravo, ali u svakom slučaju najmanje trideset posto plaće na temelju članka 10. Statuta. Pravo nadživjelog bračnog druga koji je ponovno sklopio brak temelji se na modernoj ideji da se ono odnosi na osobnu korist te da nema svrhu pukog „zbrinjavanja". Takvo pravo nije isključeno čak ni kada je bračni drug „zbrinut" vlastitim prihodima ili osobnim bogatstvom.

2.2. Oporezivanje plaća i mirovina

Temeljem članaka 9. i 10. Statuta zastupnika Europskog parlamenta (2005/684/EZ, Euratom), zastupnici parlamenta primaju primjerenu plaću za obnašanje svojih dužnosti, a na kraju svojeg mandata imaju pravo na prijelazni dodatak i mirovinu. U vezi s iznosom plaće, skupina stručnjaka koju je imenovao parlament dostavila je studiju u svibnju 2000. godine, prema kojoj se plaća od 38,5 posto osnovne plaće suca Suda EZ-a smatra opravdanom.

S obzirom na to da se plaća i prijelazni dodatak, kao i starosna mirovina, invalidska mirovina i mirovina za nadživjele osobe isplaćuju iz općeg proračuna Europske unije, **primjereno je da ih se oporezuje u korist Unije** pod jednakim uvjetima kao što su oni propisani na temelju članka 12. Protokola o povlasticama i imunitetima Europske unije.

2.2.1. Pravo primjene nacionalnih poreznih propisa

Članak 13. Protokola o povlasticama i imunitetima Europske unije propisuje da se pri primjeni poreza na dohodak, poreza na bogatstvo i poreza na nasljedstvo te pri primjeni ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sklopljenih među državama članicama Zajednice, za dužnosnike i ostale službenike Unije koji isključivo radi obnašanja svojih dužnosti u službi Unije imaju boravište na državnom području države članice koja nije zemlja njihove porezne rezidentnosti, u trenutku stupanja u službu Zajednice, smatra se, kako u zemlji njihova stvarnog boravišta, tako i u zemlji njihove porezne rezidentnosti, **da su zadržali rezidentnost u potonjoj zemlji, pod uvjetom da je ta država članica Unije.** Ta se odredba također primjenjuje na bračnog druga ako se ne bavi vlastitim plaćenim zanimanjem, i na djecu koju uzdržavaju i za koju skrbe osobe iz ovog članka.

Zbog posebnog položaja zastupnika parlamenta, posebno činjenice da nemaju nikakvu obvezu boraviti u bilo kojem mjestu rada parlamenta, te imajući u vidu njihove posebne povezanosti s državom u kojoj su izabrani, primjereno je odrediti mogućnost da države članice na plaću i prijelazni dodatak, kao i na starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu i mirovinu za nadživjele bračne drugove primijene nacionalne porezne propise. Zbog navedenog **ne dovodi se u pitanje ovlast država članica da na naknade primjenjuju nacionalne porezne odredbe, pod uvjetom izbjegavanja dvostrukog oporezivanja.**

Ministarstvo financija, Središnji ured Porezne uprave, je mišljenjem klasa: 410-01/13-014/2308; ubroj: 513-07-21-01/-2 od 12. lipnja 2013., pojasnilo pitanje poreznog tretmana plaća hrvatskih zastupnika u Europskom parlamentu. U mišljenju se navodi da Statut za zastupnike u Europskom parlamentu (Statute for Members of the European Parliament (2005/684/EC, Euratom), OJ L 262) uređuje, između ostaloga, i pitanje plaće i oporezivanja, te da sukladno članku 9. stavku 1. toga Statuta zastupnici u Europskom parlamentu imaju pravo na primjerenu plaću radi očuvanja njihove nezavisnosti, te da se ista, sukladno članku 12. stavku 1. tog Statuta oporezuje u korist EU zajednica pod jednakim uvjetima koji su propisani člankom 13. Protokola o povlasticama i imunitetu zajednica, za dužnosnike i ostale službenike EU zajednica (Protocol on the Privileges and Immunities of the European Union, OJ C310/261). Prema tom članku, kod primjene poreza na dohodak, poreza na bogatstvo i poreza na nasljedstvo i kod primjene ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja između država članica EU, dužnosnici i ostali službenici EU koji samo zbog obavljanja svojih dužnosti u službi EU, uspostave svoje prebivalište na teritoriju države članice različitoj od države u kojoj su na početku obavljanja svojih dužnosti u službi EU imali prebivalište (odnosno državi rezidentnosti za porezne svrhe), smatrat će se, u obje zemlje, da su zadržali svoju rezidentnost u potonjoj državi uz uvjet da je ista članica EU.

Prema članku 12. stavku 3. toga Statuta, propisano je da su neovisno o odredbi stavka 1. toga članka, **države članice ovlaštene na plaće zastupnika u Europskom parlamentu primijeniti nacionalne porezne propise, uz uvjet da se spriječi dvostruko oporezivanje.** Ovaj se članak primjenjuje i na prijelazne dodatke i starosne, invalidske i obiteljske mirovine, koji su također propisani tim Statutom.

U točki 10. Statuta navodi se da budući da su plaće i ostali dodaci isplaćeni iz općeg proračuna Europske unije, primjereno je da budu oporezivane porezom u korist Zajednice. Međutim, u točki 11. se navodi da zbog specifičnih okolnosti zastupnika, naročito zbog činjenice da oni nemaju obvezu trajno boraviti u bilo kojem mjestu rada parlamenta i zbog njihove specifične povezanosti s državom u kojoj su izabrani, **primjereno je omogućiti državi članici da primijeni odredbe nacionalnih poreznih propisa na plaće i ostale dodatke.**

2.2.2. Obveze hrvatskih zastupnika u EU parlamentu

Člankom 14. stavkom 1. točkom 4. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., Odluka USRH - 120/13., 125/13., 148/13., Odluka USRH - 83/14. i 143/14. - dalje u tekstu: Zakon), propisano je da se primicima po osnovi nesamostalnog rada (plaćom) smatraju svi primici koje poslodavac u novcu ili u naravi isplaćuje ili daje radniku po osnovi radnog odnosa, prema propisima koji uređuju radni odnos, a između ostalih i primici (plaća) članova predstavničkih tijela i izvršnih tijela državne vlasti i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji im se isplaćuju za rad u tim tijelima i jedinicama. Prema članku 16. Zakona izdacima koji se oduzimaju od primitaka od nesamostalnog rada pri utvrđivanju dohotka od nesamostalnog rada, smatraju se uplaćeni doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka.

Prema članku 37. stavku 4. Zakona ako je rezident ostvario dohodak u inozemstvu (inozemni dohodak) i ako je taj dohodak oporezivan u inozemstvu porezom koji odgovora tuzemnom porezu na dohodak, porez plaćen u inozemstvu uračunava se na propisani način u tuzemni porez na dohodak.

Slijedom navedenog, hrvatski zastupnici u Europskom parlamentu obvezni su iz primitaka ostvarenih u inozemstvu **sami obračunati predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada,** i to primjenom propisanih poreznih stopa od 12%, 25% i 40% na poreznu osnovicu koju čini bruto plaća (s uključenim EU porezom), umanjena za uplaćene doprinose iz primitka i za osobni odbitak iz članka 36. Za-

kona te zajedno s predujmom prireza porezu na dohodak uplatiti na propisane uplatne račune **u roku 8 dana od dana naplate primitka**. Porezni obveznik je dužan u roku 8 dana od dana naplate primitka **podnijeti Poreznoj upravi izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja** (obrazac JOPPD). EU porez uračunat će se u poreznu obvezu u godišnjem obračunu temeljem podnesene godišnje porezne prijave.

Važno je napomenuti da je odredbama članka 2. stavcima 4. do 6. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 95/05., 96/06., 68/07., 146/08., 2/09., 9/09. - ispravak, 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 79/13., 160/13., 157/14.; dalje u tekstu: Pravilnik), propisano da ako je porezni obveznik rezident sukladno ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koji je u primjeni po osnovi primitka ostvarenog iz ili u inozemstvu u tijeku poreznog razdoblja predujam poreza na dohodak plaća u inozemstvu iz tog primitka, nije obvezan plaćati predujam poreza na dohodak u tuzemstvu, ali je obvezan u tom slučaju podnijeti godišnju poreznu prijavu prema članku 39. stavku 2. Zakona osim ako Republika Hrvatska sukladno ugovoru nema pravo oporezivanja tog primitka.

Prema odredbama članka 2. stavka 7. Pravilnika o porezu na dohodak, mogućnost poreznog oslobođenja, propisanog stavcima 4. do 6. istoga članka Pravilnika, **primjenjuje se i na primitke rezidenata ostvarene radom u svojstvu zastupnika u Europskom parlamentu.**

Budući da Statut članova Europskog parlamenta propisuje obvezu plaćanja predujma EU poreza, isplatitelj ili sam porezni obveznik obvezan je pisanim putem izvijestiti Poreznu upravu o obustavi plaćanja predujma poreza na dohodak u tuzemstvu na vlastiti zahtjev, a osobito o: općim podacima o isplatitelju i/ili poreznom obvezniku (OIB, adresa sjedišta, odnosno prebivališta/uobičajenog boravišta), državi u ili iz koje se primitak ostvaruje, izvoru primitka, razdoblju izaslanja za nesamostalni rad i ostalim podacima, s pozivom na ugovor temeljem kojeg se isti oslobađa obveze plaćanja predujmova u tuzemstvu, u roku 8 dana od dana isplate odnosno naplate tog primitka. Neovisno o poreznom oslobođenju i podnesenoj pisanoj izjavi, isplatitelj primitka ili sam porezni obveznik, na zahtjev Porezne uprave obvezan je dostaviti isprave kojima se dokazuje pravo na porezno oslobođenje. Mogućnost poreznog oslobođenja prema stavcima 4. do 7. ovoga članka primjenjuje se i na primitke rezidenata izaslanih na rad u inozemstvo po nalogu tuzemnog poslodavca te na primitke rezidenata ostvarene radom u svojstvu zastupnika u Europskom parlamentu.

Mr. sc. MILJENKA CUTVARIĆ
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 336.2

Obračun PDV-a prema naplaćenim naknadama

Prema izmjenama Zakona o PDV-u[1], s primjenom od 1. siječnja 2015. godine proširen je krug poreznih obveznika koji mogu obračunavati i plaćati porez na dodanu vrijednost prema vrijednosti naplaćenih naknada s pravom na odbitak pretporeza, također prema plaćenim ulaznim računima. Ova mogućnost propisana je osim za obveznike poreza na dohodak i za sve druge porezne obveznike, tj. obveznike poreza na dobit, neprofitne organizacije, proračunske korisnike. Uvjet za primjenu ovog načina obračuna poreza na dodanu vrijednost je ostvarena vrijednost isporuka u prethodnoj godini u iznosu manjem od 3 mil. kuna. Autorica u članku detaljnije obrađuje u kojim slučajevima porezni obveznik obračunava porez na dodanu vrijednost prema vrijednosti naplaćenih naknada te kada ostvaruje pravo na odbitak pretporeza.

1. UVOD

Izmjene Zakona o PDV-u[2] koje su stupile na snagu 1. siječnja 2015. godine, osim obveze usklađivanja Zakona s izmjenama Direktive Vijeća 2006/112/EZ, vezano za mjesto oporezivanja telekomunikacijskih usluga, usluga radijskog i televizijskog emitiranja i elektronički obavljenih usluga, osobama koje nisu porezni obveznici, **jedna od važnih izmjena odnosila se na izmjene vezane za obračun poreza na dodanu vrijednost prema naplaćenim naknadama**. Iako je prijelaznim odredbama Zakona o PDV-u, koji se primjenjuje od 1. srpnja 2013. godine, bilo propisano da će se obračun PDV-a prema naplaćenim naknadama, za obveznike poreza na dohodak primjenjivati još samo do kraja 2014. godine, te je bilo predviđeno da će i ovi porezni obveznici od 1. siječnja 2015. godine obračunavati porez prema vrijednosti isporuka, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u, propisano je da se nastavlja primjenjivati postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama, te je proširen krug poreznih obveznika koji to mogu primjenjivati. Obračun poreza na dodanu vrijednost prema naplaćenim naknadama, nakon ovih izmjena, osim obveznika poreza na dohodak (obrtnici i slobodna zanimanja) mogu primjenjivati i obveznici poreza na dobit, odnosno svi porezni obveznici koji su u prethodnoj godini imali vrijednost isporuka u iznosu manjem od 3 mil. kuna.

2. POSTUPAK OPOREZIVANJA PREMA NAPLAĆENIM NAKNADAMA

Porezni obveznik **sa sjedištem**, stalnom poslovnom jedinicom, prebivalištem ili uobičajenim boravištem **u tuzemstvu,** čija vrijednost isporuka dobara i usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od 3.000.000,00 kuna bez PDV-a, može obračunavati i plaćati PDV na temelju naplaćenih naknada za obavljene isporuke (čl. 125.i Zakona o PDV-u).

Mogućnost plaćanja poreza na dodanu vrijednost prema naplaćenim naknadama propisana je **samo za porezne obveznike sa sjedištem u tuzemstvu,** ali ne i za porezne obveznike koji na području Republike Hrvatske obavljaju oporezive isporuke dobara i usluga, ali im je sjedište u drugoj državi članici ili u trećim zemljama. Ovi porezni obveznici porez na dodanu vrijednost obvezno obračunavaju prema obavljenim isporukama.

Poreznom obvezniku koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama, **obveza obračuna PDV-a nastaje na dan primitka plaćanja.** Kako ovaj postupak mogu primijeniti i obveznici poreza na dobit, oni će financijske izvještaje sastavljati sukladno računovodstvenim propisima po načelu nastanka poslovnog događaja dok samo za svrhe obračuna poreza na dodanu vrijednost primjenjuju novčano načelo (obračun prema naplaćenim naknadama - načelo blagajne).

Prema čl. 125. i) st. 4. Zakona o PDV-u[3], porezni obveznici koji primjenjuju postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama, **imaju pravo na odbitak pretporeza u trenutku kada isporučiteljima plate račun za isporučena dobra ili obavljene usluge.**

Prema članku 193.d) Pravilnika o PDV-u[4], trenutkom naplate smatra se:

1. kod doznaka u korist transakcijskog računa, trenutak naplate na račun
2. kod primljenih mjenica, trenutak naplate ili prijenosa (indosiranja) mjenice
3. kod čeka, trenutak primitka čeka
4. kod kreditnih kartica, trenutak naplate na račun
5. kod prijeboja, asignacija, cesija i preuzimanja duga, kada su se stekli propisani uvjeti odnosno trenutak potpisa odgovarajućih ugovora ili drugih isprava.

U slučaju izuzimanja dobara ili korištenja usluga za osobne (privatne) potrebe, porezni obveznici koji plaćaju PDV prema na-

[1] Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u, Nar. nov., br. 147/14.
[2] Nar. nov., br. 147/14., primjena od 1. siječnja 2015. godine.
[3] Nar. nov., br. 73/13., 99/13. – Rješenje USRH, 148/13., 153/13. – Rješenje USRH i 143/14. i 153/14.
[4] Nar. nov., br. 79/13., 85/13. - ispravak, 160/13., 35/14., i 157/14.

plaćenim naknadama, za takve isporuke porezna obveza nastaje istekom razdoblja oporezivanja u kojemu su dobra izuzeta ili usluge obavljene.

3. ŠTO SE UBRAJA U VRIJEDNOST ISPORUKA OD 3 MILIJUNA KUNA

Vrijednost isporuka od 3 mil. kuna, prema kojoj se određuje mogućnost plaćanja poreza na dodanu vrijednost na temelju naplaćenih naknada, obuhvaća prema čl. 90. st. 5. i 6. Zakona o PDV-u[5], sljedeće isporuke:

- oporezive isporuke
- oslobođene isporuke s pravom na odbitak pretporeza, i to isporuke iz:
  - čl. 45. - izvoz
  - čl. 46. - usluge na pokretnoj imovini
  - čl. 47. - isporuke avio i pomorskim prijevoznicima koji obavljaju usluge prijevoza na međunarodnim linijama odnosno na otvorenom moru
  - čl. 48. - isporuke koje su izjednačene s izvozom (isporuke diplomatskim i konzularnim predstavništvima, međunarodnim tijelima i dr.) i
  - čl. 49. - usluge posredovanja oslobođene PDV-a
- vrijednost isporuka nekretnina i financijskih usluga iz čl. 40. st. 1. točke a) do g) Zakona, osim ako su te transakcije pomoćne.

Isporuke materijalnih i nematerijalnih gospodarskih dobara (dugotrajne imovine) poreznog obveznika ne uzimaju se u obzir pri utvrđivanju vrijednosti isporuka od 3 mil. kuna.

4. ISPORUKE DOBARA I USLUGA NA KOJE SE NE PRIMJENJUJE PLAĆANJE PDV-a PREMA NAPLAĆENIM NAKNADAMA

Zakonom je propisano da se obračun PDV-a prema postupku oporezivanja prema naplaćenim naknadama ne primjenjuje na:

a) isporuke dobara unutar EU
b) stjecanje dobara unutar EU
c) isporuke ili premještanje dobara iz čl. 30. st. 8. i 9. Zakona
d) usluge iz čl. 17. st. 1. Zakona (usluge za koje je temeljem čl. 75. st. 1. t. 6. Zakona o PDV-u, porezni obveznik primatelj usluge ako te usluge obavlja porezni obveznik koji nema sjedište u tuzemstvu)
e) isporuke za koje je primatelj obvezan platiti PDV prema:
   - čl. 75. st. 1. točka 7. (isporuke plina, električne energije, hlađenja ili grijanja putem odgovarajućeg sustava odnosno mreže, ako isporuke obavlja porezni obveznik koji nema sjedište u tuzemstvu)
   - čl. 75. st. 2. (isporuke dobara ili usluga koje tuzemnom poreznom obvezniku obavlja porezni obveznik koji nema sjedište u Republici Hrvatskoj)
   - **čl. 75. st. 3. (tuzemni prijenos porezne obveze – građevinski radovi, prodaja otpada i dr.)**
   - čl. 7. st. 9. (prijenos gospodarske cjeline) te
f) isporuke u okviru posebnog postupka oporezivanja za telekomunikacijske usluge, usluge radijskog i televizijskog emitiranja i elektronički obavljene usluge osobama koje nisu porezni obveznici.

[5] Nar. nov., br. 73/13., 99/13. – Rješenje USRH, 148/13., 153/13. – Rješenje USRH i 143/14. i 153/14.

Dakle, porezni obveznici koji porez na dodanu vrijednost obračunavaju i plaćaju prema naplaćenim naknadama, isporuke prethodno navedene pod točkama a) do f) iskazuju u Obrascu PDV, prema vrijednosti isporuka, iako primjerice, obveznici poreza na dohodak prihode po toj osnovi iskazuju u knjizi primitaka i izdataka na novčanoj osnovi - prema naplaćenim naknadama.

Primjerice, usluge **za koje se primjenjuje prijenos porezne obveze** prema čl. 75. st. 3. Zakona o PDV-u (građevinski radovi), porezni obveznik koji primjenjuje obračun prema naplaćenim naknadama iskazuje u Obrascu PDV i Obrascu PPO prema izdanim računima odnosno privremenim situacijama bez obzira na naplatu. Međutim, obveznici poreza na dohodak u ovom slučaju iskazuju primitak prema naplaćenim računima odnosno naplaćenim privremenim situacijama.

Vrijednost **izvoznih isporuka dobara** nije isključena iz obračuna PDV-a po naplati, pa se izvozne isporuke iskazuju u Obrascu PDV po naplati, dok će sve druge isporuke u poslovanju s inozemstvom biti iskazane u obračunskom razdoblju u kojemu su obavljene.

5. SADRŽAJ RAČUNA O ISPORUCI DOBARA I USLUGA

Porezni obveznik koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama kao i oni koji porez plaćaju prema vrijednosti isporuka, sukladno čl. 78., trebaju, za svaku isporuku dobara i usluga koje su obavili drugim poreznim obveznicima ili pravnoj osobi koja nije porezni obveznik, izdati račun s propisanim sadržajem iz čl. 79. Zakona o PDV-u. Posebno je propisano da porezni obveznik koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama u računu mora navesti napomenu ***"obračun prema naplaćenim naknadama".***

Prema čl. 197. st. 4. Pravilnika o PDV-u, porezni obveznik koji plaća porez prema vrijednosti naplaćenih naknada ranije je morao na računu navesti oznaku R-2, međutim, ova obveza više nije propisana i dovoljna je napomena "obračun prema naplaćenim naknadama".

6. PRIJAVA NAČINA PLAĆANJA PDV-a PREMA NAPLATI

Porezni obveznici koji žele promijeniti način plaćanja poreza na dodanu vrijednost, o tome trebaju obavijestiti nadležnu ispostavu Porezne uprave najkasnije do kraja tekuće kalendarske godine. U protivnom, smatrat će se da i dalje primjenjuju isti postupak oporezivanja, vodeći računa da se postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama može primijeniti samo ako vrijednost isporuka u prethodnoj godini nije bila veća od 3 mil. kuna.

Porezni obveznik koji se opredijeli za primjenu postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama mora **najkasnije do kraja tekuće kalendarske godine** podnijeti pisanu izjavu nadležnoj ispostavi Porezne uprave o početku primjene ovog postupka. U ovom slučaju obračun PDV-a prema naplaćenim naknadama, primjenjuje se od 1. siječnja sljedeće godine, s obvezom primjene tog postupka na rok od 3 godine. Prema navedenome, porezni obveznik koji ima uvjete za plaćanje poreza na dodanu vrijednost prema naplaćenim naknadama, a dosada je obračun sastavljao prema vrijednosti isporuka, te ako želi obračunavati porez prema naplaćenim naknadama **od 1. siječnja 2016. godine** o tome **treba podnijeti prijavu nadležnoj ispostavi Porezne uprave najkasnije do 31. prosinca 2015.**

Ako nakon proteka roka od tri godine, porezni obveznik ne obavijesti nadležnu ispostavu Porezne uprave najkasnije do kraja tekuće kalendarske godine o promjeni načina obračuna PDV-a, smatrat će

se da i dalje primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama, pod uvjetom da vrijednost njegovih isporuka dobara i usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od propisanog iznosa od 3 mil. kuna.

Međutim, ako je porezni obveznik primjenjivao obračun prema naplaćenim naknadama, a tijekom tekuće godine ostvari vrijednost isporuka iznad 3 mil. kuna, obvezno od 1. siječnja sljedeće godine mora primijeniti način obračuna prema vrijednosti isporuka.

Tijekom jedne kalendarske godine porezni obveznik ne može promijeniti način obračuna PDV-a. Međutim, u slučaju da nadležna ispostava Porezne uprave utvrdi da je porezni obveznik primjenjivao postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama iako je u prethodnoj godini ostvario vrijednost isporuka veću od 3 mil. kuna, izdat će rješenje o zabrani primjene postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama. U ovom slučaju porezni obveznik mora od 1. siječnja tekuće kalendarske godine obračunavati PDV prema obavljenim isporukama **te mora ispraviti račune u kojima je naveo napomenu *"obračun prema naplaćenim naknadama"*.**

7. OSIGURAVANJE PODATAKA ZA PLAĆANJE POREZA PREMA NAPLAĆENIM NAKNADAMA

Porezni obveznik koji primjenjuje postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama mora osigurati sve podatke potrebne za utvrđivanje i plaćanje PDV-a prema naplati.

Zakonom je propisana kazna za prekršaj u iznosu 2.000,00 do 500.000,00 kuna za poreznog obveznika koji se opredijelio za plaćanje PDV-a prema naplati, ako ne vodi evidenciju o postupku oporezivanja prema naplaćenim naknadama te ako ne obračunava i uplati PDV na propisani način. Za odgovornu osobu propisana je kazna u iznosu 1.000,00 do 50.000,00 kuna.

Porezni obveznici koji su obveznici poreza na dobit i koji ispunjavaju uvjete za mogućnost prelaska na oporezivanje prema naplaćenim naknadama te se odluče za takav način obračuna, trebaju u knjigovodstvu osigurati sve podatke potrebne za točno, pravilno i pravodobno obračunavanje i plaćanje PDV-a. To zahtijeva prilagodbu računalnih programa obzirom na obvezu utvrđivanja vrijednosti isporuka samo za svrhe obračuna PDV-a prema načelu blagajne.

8. PROMJENA NAČINA OBRAČUNA PDV-a

Porezni obveznici koji s obračuna prema vrijednosti isporuka, prelaze na obračun prema naplaćenim naknadama o tome moraju obavijestiti nadležnu ispostavu Porezne uprave najkasnije do kraja godine, tj. do 31. prosinca 2015., za promjenu načina obračuna od 1. siječnja 2016. U prijavi PDV-a za mjesec siječanj 2016. (ili prvo tromjesečje 2016., ako se radi o tromjesečnom poreznom obvezniku), ovi porezni obveznici neće imati posebne razlike u obračunu u odnosu na vrijednost isporuka do 31. prosinca 2015. godine, jer su za te isporuke već obračunali PDV u mjesecu u kojemu je isporuka obavljena. Za isporuke do 31. prosinca 2015. za koje je obveza utvrđena prema datumu isporuke, a koje budu naplaćene u 2016., ne nastaje porezna obveza, o čemu treba osigurati posebno praćenje u knjigovodstvu kako ne bi došlo do duplog plaćanja PDV-a.

U slučaju prelaska oporezivanja prema naplaćenim naknadama na oporezivanje prema vrijednosti isporuka, porezni obveznik treba u prijavi PDV-a za prvo razdoblje oporezivanja, nakon prelaska na obračun prema obavljenim isporukama, iskazati sve obavljene, a nenaplaćene isporuke prije promjene načina obračuna PDV-a kao naplaćene, te ima pravo odbiti PDV sadržan u primljenim isporukama koje nije platio do promjene načina obračuna PDV-a.

U ovom slučaju kao prilog uz Obrazac PDV za prvo razdoblje oporezivanja nakon prelaska na obračun prema obavljenim isporukama, porezni obveznik mora dostaviti popis svih izdanih, a nenaplaćenih računa i svih primljenih, a neplaćenih računa do promjene načina obračuna PDV-a.

9. ZAKLJUČAK

Obzirom na odredbe Zakona o PDV-u, da svi porezni obveznici čija vrijednost isporuka dobara i usluga u prethodnoj kalendarskoj godini nije bila veća od 3.000.000,00 kuna bez PDV-a, mogu primjenjivati postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama, veliki broj poreznih obveznika prešao je na ovaj način oporezivanja, i to bez obzira radi li se o obveznicima poreza na dohodak ili poreza na dobit. Važno je napomenuti da porezni obveznici koji obvezu poreza na dodanu vrijednost utvrđuju prema naplaćenim naknadama i pravo na odbitak pretporeza ostvaruju ulaznim računima nakon njihovog plaćanja.

Ministar financija, dodatno je u odredbama Pravilnika o PDV-u, propisao detaljne odredbe za primjenu postupka oporezivanja prema naplaćenim naknadama. Prije svega, to se odnosi na definiciju načela blagajne za pojedine oblike naplate. Važno je pravilno definirati kada se određene isporuke smatraju naplaćenima u slučajevima obračunskih plaćanja (prijeboj, cesija, asignacija), u slučaju naplate kreditnim karticama i drugim oblicima plaćanja.

www.rif.hr
@ mailing lista
BRŽE DO AKTUALNIH INFORMACIJA !
Prijavite se na našu mailing listu!
Povremeno ćemo Vam slati obavijesti o novim propisima i aktualnostima te našim publikacijama i aktivnostima.

ANDREJA KAJTAZ, dipl. oec.
FINA, Zagreb

Stručni članak UDK 336.2

e-Računi

Danas u internetskom servisu e-Računi predstavljaju servis za elektroničku razmjenu računa između dobavljača i kupaca te upravljanje cjelokupnim poslovnim procesom izdavanja, zaprimanja i arhiviranja računa. Zakon o porezu na dodanu vrijednost (na snazi od 1. 7. 2013.), propisuje e-Račune (čl. 80.). Još detaljnije e-Račun propisuje Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (čl. 161.). Autorica članka prezentirala je načine i modele razmjene računa u elektroničkom obliku.

1. UVOD

Prilikom pisanja članka korišteni su sljedeći izvori:

- Zakon o porezu na dodanu vrijednost
- Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost
- Zakon o računovodstvu
- Smjernice za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI metode.

e-Račun prije svega treba promatrati kao servis za elektroničku razmjenu računa između dobavljača i kupaca te upravljanje cjelokupnim poslovnim procesom izdavanja, zaprimanja te arhiviranja računa.

Kad se govori o internetskom servisu e-Račun isti bi trebao što realnije preslikati proces slanja i primanja računa iz realnog poslovnog svijeta u elektronički svijet. S korisničke strane, isti treba omogućiti brže, sigurnije i jednostavnije slanje, zaprimanje i čuvanje računa te njihovo prosljeđivanje na plaćanje.

Potencijali usluge e-Račun također se temelje i na tome što se razvijaju u skladu s preporukama EU i što kao takvi trebaju biti kompatibilni sa sličnim rješenjima na inozemnom tržištu. Računom u elektroničkom obliku kojeg svi zovemo „e-račun“, nazivamo račun koji predstavlja elektronički dokument pravno istovjetan računu na papiru i čiji se cjelokupni tijek od izdavanja do primanja i arhiviranja obavlja u potpunosti elektronički, baš kao što se i on sam zaprima isključivo u e-formi.

U Republici Hrvatskoj se prvi put elektronički račun pravno izjednačio s računom na papiru, Izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost 2011., a dodatno se raspisuju uvjeti izmjenom zakonske regulative 2013. g.

2. OSVRT NA ZAKONSKI OKVIR

Račune u elektroničkom obliku propisuje čl. 80. Zakona o porezu na dodanu vrijednost koji je na snazi i primjenjuje se od 1. srpnja 2013.

Članak 80.

(1) Računom se smatra i račun izdan i poslan u elektroničkom obliku ako postoji suglasnost primatelja za prihvat takvog računa.
(2) Vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa mora biti osigurana od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa neovisno o tome je li račun izdan na papiru ili u elektroničkom obliku.
(3) Porezni obveznik obvezan je utvrditi na koji će način osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa. Navedeno se može ostvariti pomoću elektroničke razmjene podataka (EDI) ili naprednog elektroničkog potpisa ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa s isporukama dobara i usluga.
(4) Vjerodostojnost podrijetla se osigurava na način da se može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa, a cjelovitost sadržaja podrazumijeva da sadržaj računa nije izmijenjen do kraja razdoblja za pohranu računa.
(5) Kada se istom primatelju elektroničkim putem pošalje ili da na raspolaganje skupina računa, podaci koji su zajednički svim računima mogu se navesti samo jednom ako su za svaki račun dostupni svi podaci.
(6) Ministar financija pravilnikom propisuje provedbu ovoga članka u vezi računa na papiru i računa u elektroničkom obliku.

Prema odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, računom se smatra račun izdan na papiru, ali i račun izdan i poslan u elektroničkom obliku, no za to treba postojati suglasnost primatelja za prihvat tako izdanog računa. Bez obzira na to izdaje li se račun u elektroničkom obliku ili na papiru, mora se osigurati:

- vjerodostojnost podrijetla
- cjelovitost sadržaja i
- čitljivost računa.

Propisana je obveza za poreznog obveznika utvrditi na koji će način osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa. Zakon o PDV-u propisuje da se navedeno može ostvariti pomoću elektroničke razmjene podataka (EDI) ili naprednoga elektroničkog potpisa ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa s isporukama dobara i usluga.

Zakon o PDV-u propisuje da se *vjerodostojnost podrijetla* osigurava na način da se može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa, a *cjelovitost sadržaja* treba osigurati na način da sadržaj računa nije izmijenjen do kraja razdoblja za pohranu računa.

Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost navedene odredbe Zakona o PDV-u detaljnije dopunjuje u čl. 161.

Članak 161.

(1) Računom se smatra i račun koji se izdaje i zaprima u elektroničkom obliku pod uvjetom da postoji suglasnost primatelja za prihvat takvog računa. Suglasnost za prihvaćanje računa u elektroničkom obliku primatelj daje u pisanom obliku ili dogovorom o obradi ili plaćanju primljenog računa.
(2) Porezni obveznik treba osigurati da podaci iskazani na računu odražavaju stvarnu isporuku, a može birati način kako će to postići.

(3) Porezni obveznik mora osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa neovisno o tome je li račun izdan na papiru ili u elektroničkom obliku. Navedeno je obvezan osigurati porezni obveznik koji obavlja isporuku, kao i porezni obveznik koji prima isporuku.

(4) Porezni obveznik može odabrati na koji će način ispuniti obvezu iz stavka 3. ovoga članka. Osiguranje vjerodostojnosti podrijetla i cjelovitosti sadržaja može se ostvariti na primjer pomoću naprednog elektroničkog potpisa ili elektroničke razmjene podataka (EDI) ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa s isporukama dobara i usluga. Navedeni primjeri ne ograničavaju primjenu drugih tehnologija ili procedura, ako oni ispunjavaju uvjete za osiguranje vjerodostojnosti podrijetla, cjelovitosti sadržaja i čitljivosti računa.

(5) Čitljivost računa znači da je račun takav da ga se može pročitati te mora takav i ostati sve do kraja razdoblja za pohranu računa. Račun mora biti izrađen tako da su svi podaci o PDV-u iskazani na računu jasno čitljivi, na papiru ili na ekranu. Kod računa u elektroničkom obliku ovaj će se uvjet smatrati ispunjenim ako se račun može, na zahtjev, predočiti u razumnom roku i bez odlaganja i nakon postupka konverzije u obliku pogodnom za čitanje, na ekranu ili ispisan na papiru. Kako bi se do kraja razdoblja za pohranu računa osigurala čitljivost treba biti dostupan primjeren i pouzdan program za prikaz formata računa u elektroničkom obliku. Čitljivost računa u elektroničkom obliku od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa može se osigurati na bilo koji način, ali napredni elektronički potpis i EDI sami po sebi nisu dovoljna potvrda čitljivosti.

(6) Kako bi se račun smatrao računom u elektroničkom obliku treba biti izdan, ali i zaprimljen u bilo kojem elektroničkom formatu. To se odnosi na račune kao strukturirane poruke (kao što je XML) ili druge vrste elektroničkih formata (kao što je elektronička pošta s dokumentom u PDF-u u prilogu ili faks primljen u elektroničkom formatu, a ne na papiru). Računi u elektroničkom obliku mogu biti poslani i primljeni u jednom formatu, a zatim konvertirani u neki drugi format.

(7) Računi izrađeni u elektroničkom obliku, pomoću, na primjer, računovodstvenog softvera ili softvera za obradu riječi, poslani i zaprimljeni na papiru ne smatraju se računima u elektroničkom obliku. Međutim, računi izrađeni na papiru, skenirani, poslani i zaprimljeni elektroničkom poštom mogu se smatrati računima u elektroničkom obliku, ako zadovoljavaju uvjete iz stavka 3. ovoga članka.

(8) Račun se smatra izdanim kada isporučitelj, treća osoba u ime isporučitelja ili kupac za račune koje sam izdaje, učini račun dostupnim tako da ga kupac može primiti. U slučaju računa u elektroničkom obliku račun se prenosi izravno kupcu putem elektroničke pošte ili sigurne veze ili neizravno putem jednog ili više pružatelja usluga, ili je učinjen dostupnim i kupac mu može pristupiti preko web-portala ili na neki drugi način.

(9) Vjerodostojnost podrijetla znači osiguranje identiteta isporučitelja ili izdavatelja računa. Isporučitelj mora moći potvrditi da je stvarno izdao račune ili da su oni izdani u njegovo ime, a porezni obveznik koji prima isporuku mora potvrditi da je primljeni račun od isporučitelja ili izdavatelja.

(10) Cjelovitost sadržaja znači da sadržaj utvrđen u skladu sa Zakonom i ovim Pravilnikom nije izmijenjen. Nepromjenjivost sadržaja računa (cjelovitost sadržaja) ne odnosi se na format računa u elektroničkom obliku. Ako sadržaj računa nije izmijenjen, format sadržaja može se konvertirati u druge oblike.

(11) Metoda poslovne kontrole je proces koji kreiraju, provode i ažuriraju odgovorne osobe radi osiguranja financijskog, računovodstvenog i izvještavanja i postupanja u skladu sa zakonskim uvjetima. To osobito znači proces kojim porezni obveznik kreira, provodi i ažurira potrebnu razinu sigurnosti u identitet isporučitelja ili izdavatelja računa (vjerodostojnost podrijetla), nepromjenjivost podataka o PDV-u (cjelovitost sadržaja) i čitljivost računa od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu. Primjer kontrole poslovanja je uparivanje popratne dokumentacije.

Navedeno dovoljno detaljno pojašnjava da korisnici u razmjeni elektroničkih računa mogu izabrati metodu kojom će potvrditi zadovoljenje uvjeta iz zakonske regulative. Prepoznate metode su:

1. EDI – metoda razmjene računa u elektroničkom obliku putem zaštićenog sustava te podrazumijeva postojanje bilateralnog EDI ugovora između izdavatelja i primatelja.
2. Primjena naprednog elektroničkog potpisa – metoda razmjene računa u elektroničkom obliku koja za zadovoljenje navedenih uvjeta rabi digitalni certifikat i napredni elektronički potpis koji isti omogućuje.
3. Poslovna kontrola – metoda razmjene računa u elektroničkom obliku unutar koje određeni poslovni proces mora dokazati zadovoljenje svih navedenih uvjeta.

3. NAČINI RAZMJENA RAČUNA U ELEKTRONIČKOM OBLIKU

Račune u elektroničkom obliku moguće je razmjenjivati direktno ili uz korištenje informacijskog posrednika.

Direktna razmjena računa u elektroničkom obliku podrazumijeva da dvije strane koje žele međusobno razmjenjivati račune u elektroničkom obliku moraju posjedovati bilateralni ugovor o razmjeni (EDI) ili dokument kojim se potvrđuje suglasnost zaprimanja računa u elektroničkom obliku te dogovorene kanale i protokole razmjene računa.

Korištenje informacijskog posrednika je korištenje treće strane koja će posredovati između izdavatelja i primatelja, kako bi izdavatelj računa odnosno primatelj, spajanjem na samo jednu centralnu točku koja vrši distribuciju sa/na velik broj „adresa“. Korištenje informacijskog posrednika je uglavnom komercijalnog karaktera, na tržištu ih ima jako velik broj ako ubrojimo i međunarodno dostupne posrednike te svaki akter u razmjeni računa u elektroničkom obliku između gospodarstvenika, ima na volju izabrati informacijskog posrednika.

Niže je pregled načina zadovoljenja propisanih uvjeta putem dostupnih i u praksi korištenih metoda za razmjenu računa u elektroničkom obliku.

Suglasnost za razmjenu e-računa

Za razmjenu računa kada se računi razmjenjuju direktno između dva korisnika, suglasnost se najčešće daje potpisivanjem Ugovora (EDI) ili nekim drugim dokumentom koji znači izjavu o suglasnosti za primanje elektroničkih računa. Takva se suglasnost daje za svakog pojedinog sudionika u razmjeni.

Suglasnost se također može dati nekim drugim dokumentom kao što su pristupnica, registracijski list i sl., koji predstavlja registraciju na servis koji koristi veća grupa korisnika, odnosno, kada se računi razmjenjuju putem npr. informacijskog posrednika. U ovom bi se slučaju suglasnost odnosila na primanje računa od svih registriranih korisnika.

Vjerodostojnost računa u elektroničkom obliku

Vjerodostojnost podrijetla osigurava se na način da se može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa. Ista se može osigu-

rati korištenjem digitalnih certifikata kojim se osigurava nedvojbena autentikacija korisnika kao najsigurniji mehanizam dokaza identiteta. Ako se koristi EDI metoda, vjerodostojnost podrijetla dokazuje se i primjenom mehanizama propisanih Zakonom o računovodstvu, čl. 6., stavak 2.[1]

Cjelovitost sadržaja računa u elektroničkom obliku

Cjelovitost sadržaja računa može se osigurati primjenom elektroničkog potpisa. Elektronički potpis štiti integritet potpisanog sadržaja i dokument se nakon potpisa ne može mijenjati, odnosno svaka izmjena sadržaja na računu narušila bi elektronički potpis što bi rezultiralo pogreškom na računu.

Cjelovitost sadržaja računa također se može osigurati i potpisom EDI ugovora te korištenjem sigurnih protokola za razmjenu podataka (AS2, AS3, HTTPS, FTPS...) .

Čitljivost računa u elektroničkom obliku

Čitljivost računa označava vizualnu prezentaciju koja jamči čitljivost računa u elektroničkom obliku odnosno vizualan i razumljiv prikaz koji mora jasno prikazati podatke koji predstavljaju račun. Najraširenij prikaz vizualizacije i prezentacije podataka s računa je PDF.

Arhiviranje računa u elektroničkom obliku

Svi razmijenjeni računi u elektroničkom obliku moraju se pohraniti te korisniku i drugim nadzornim tijelima biti dostupni za cijelo vrijeme pohrane.

Računi se trebaju pohraniti u izvornom obliku (npr. XML), ali je potrebno pohraniti i njihov prikaz (npr. PDF). Uz račun se također moraju pohraniti i prilozi te elektronički potpis i vremenski žig, ukoliko se navedeno koristi kao odabrana metoda razmjene računa u e-obliku. Pohranom elektroničkog potpisa i vremenskog žiga, vjerodostojnost podrijetla i cjelovitost sadržaja računa u elektroničkom obliku zajamčeni su za cijelo vrijeme pohrane računa. Ukoliko se pohranjuje račun razmijenjen EDI metodom, treba pohraniti i pripadajuće EDI poruke u kronološkom slijedu.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, računi se moraju arhivirati na vrijeme od najmanje 11 godina računajući od zadnjeg dana poslovne godine na koju se isti odnosi u skladu sa Zakonom o računovodstvu.

Očekuje se da će se u Republici Hrvatskoj uspostaviti i zakonska regulativa koja će na jasnijoj općoj razini propisati uvjete arhiviranja dokumenata odnosno elektroničkih dokumenata.

4. MODELI RAZMJENE RAČUNA U ELEKTRONIČKOM OBLIKU

Modeli razmjene se najčešće odabiru sukladno tehničko-tehnološkoj spremnosti pojedinog subjekta za razmjenu takvih računa, a i ukupne količine računa koje korisnik izdaje odnosno prima.

Korisnicima koji nemaju tehnološke mogućnosti raditi sa strukturiranim podacima u XML-u, može se omogućiti da korištenjem web portala kreiraju, potpisuju, šalju i primaju račune na njima jednostavan način, a da im je pritom kompleksna struktura sustava potpuno transparentna.

Ovakav način razmjene računa prilagođen je korisnicima koji šalju i primaju manji broj računa, a podrazumijeva pojedinačni unos/pregled računa putem portalske aplikacije.

Korisnici koji imaju tehnološke mogućnosti za sistem integraciju imaju najveću korist u ubrzanju i pojeftinjenju poslovnih procesa u procesu fakturiranja.

Time je pokriven najveći jaz u smislu povezivanja malih izdavatelja računa prema velikim korisnicima koji razmjenjuju dokumente. Mali korisnik na njemu potpuno transparentan i jednostavan način šalje strukturirane i standardizirane podatke u sustave velikih poduzeća koji obradom tako strukturiranih podataka ostvaruju znatne uštede u obradi računa.

Korisnici spremni za integraciju koji imaju veliku količinu računa čime im je integracija najisplativije rješenje, mogu za model razmjene koristiti razmjenu putem datoteka koje sadržavaju *n* računa koje potom distribuiraju primateljima, razmjenu putem web servisa i drugih dostupnih protokola za spajanje sustava koji međusobno razmjenjuju račune.

Naravno, jedno od najčešćih pitanja je mogućnost slanja računa u elektroničkom obliku putem e-maila. Postojeća zakonska regulativa dozvoljava slanje računa u elektroničkom obliku i e-mailom. No, valja razmisliti o koristi primjene takvog kanala za obje strane koje sudjeluju u procesu.

5. POSJEDOVANJE DIGITALNIH CERTIFIKATA

Prilikom korištenja metode EDI nije nužno posjedovanje digitalnih certifikata i elektroničkog potpisa, obzirom da se EDI ugovorom i korištenjem sigurnih protokola zamjenjuje svrha potpisa.

Korištenje metode uporabe elektroničkog potpisa zahtijeva posjedovanje digitalnih certifikata.

Poslovni digitalni certifikati izdaju se na kripto uređaju (Smart kartica ili USB token) na kojem se nalaze dva certifikata (normalizirani i kvalificirani).

Normalizirani certifikat je autentifikacijski certifikat putem kojeg se korisnik certifikata identificira, odnosno, predstavlja nekom servisu da je to zaista on. Kvalificirani certifikat služi za potpisivanje računa naprednim elektroničkim potpisom.

Korištenjem digitalnih certifikata, omogućuje se identifikacija potpisnika i potvrda vjerodostojnosti potpisanog elektroničkog zapisa te zaštita cjelovitosti računa. Elektroničkim potpisivanjem, korisnik je zaštitio cjelovitost računa, čime se dokazuje da podaci na računu nakon potpisivanja nisu mijenjani.

Napredni elektronički potpis se izrađuje korištenjem kvalificiranog certifikata i kripto uređaja kojeg posjeduje osoba koja potpisuje (potpisnik). Napredni elektronički potpis je povezan isključivo s potpisnikom, nedvojbeno identificira potpisnika i sadrži izravnu povezanost s potpisanim podacima.

6. NOVE MOGUĆNOSTI

Donošenjem Direktive o elektroničkom računu u javnoj nabavi (2014/55/EU), koju su izdali Europski parlament i vijeće s ciljem da se razvije norma o elektroničkom računu, stvoreni su pravni preduvjeti za uvođenje obveznog e-Računa u državu kao snažna mjera za ostvarenje značajnih ušteda i optimizacije u poslovanju javnog sektora koji je danas više nego ikad pod pritiskom smanjenja troškova i povećanja efikasnosti upravljanja.

Uvođenje obveznog e-Računa u državu osim za izdavanje računa prema državi, potaknulo bi i razmjenu računa između poslovnih subjekata u privatnom sektoru čime će se ostvariti i značajne uštede u cjelokupnom gospodarstvu.

Postojanje obveze zaprimanja računa u elektroničkom obliku korisnicima državnog proračuna propisat će i objaviti nadležna državna tijela.

[1] Smjernice za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI sustava i Smjernice za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku korištenjem naprednog elektroničkog potpisa.

ZORAN OSTOVIĆ, dipl. iur.
Agencija za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Osiguranje potraživanja radnika u slučaju blokade računa poslodavca

Poslodavac koji do kraja mjeseca ne isplati plaću za prethodni mjesec, dužan je prvog sljedećeg radnog dana za svakog radnika pojedinačno Financijskoj agenciji dostaviti zahtjev za prisilnu naplatu neisplaćene plaće. Ova se nova obveza poslodavaca primjenjuje počevši od plaća koje se odnose na rujan 2015. godine.
Ukoliko na računu nema sredstava za izvršenje naloga za isplatu neisplaćenih plaća, poslodavac je dužan Agenciji za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca dostaviti zahtjev za isplatu minimalnih plaća. Nakon donošenja rješenja, Agencija isplaćuje plaću svakom radniku pojedinačno, plaća doprinose iz plaće i na plaću, te porez na dohodak i prirez, a ukupnu svotu potražuje od poslodavca. Taj se postupak može ponoviti za tri mjeseca.
U članku se objašnjava svrha novih zakonskih rješenja, ciljevi koji se namjeravaju postići, detaljno se upućuje na radnje koje treba obaviti i ukazuje na sankcije za poslodavce koji se ogluše na obveznu primjenu ovog modela osiguranja minimuma socijalne sigurnosti zaposlenih. Obrasci nužni za provođenje cijelog postupka dostupni su na internetskim stranicama Agencije.

1. UVOD

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca (Nar. nov., br. 82/15.; dalje: Zakon), u hrvatsko zakonodavstvo uveden je novi institut, **osiguranje potraživanja radnika u slučaju blokade računa poslodavca**. Uz već postojeće i u praksi potvrđeno osiguranje potraživanja u slučaju stečaja poslodavca - za koje je u posljednje četiri godine iz državnog proračuna isplaćeno 250 milijuna kuna, novim institutom nastavlja se poduzimanje javnih mjera zaštite materijalnih prava iz radnog odnosa i osiguranja socijalne sigurnosti radnika.

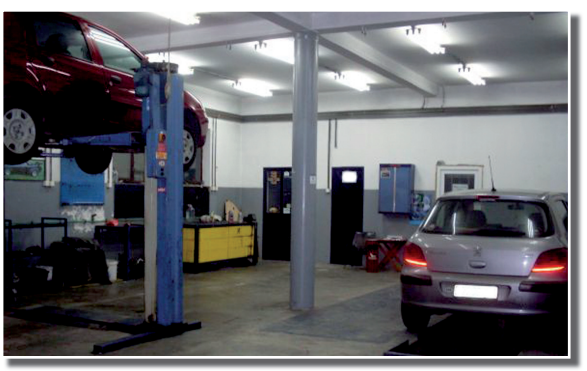

Vjerojatno zbog istog datuma stupanja na snagu i sličnosti u nazivu Zakon je ostao u sjeni novog Stečajnog zakona, što nije opravdano. U dijelu koji se odnosi na osiguranje potraživanja u slučaju blokade računa poslodavca Zakon je „neovisan“ o Stečajnom zakonu i po prvi put regulira posve drugačije odnose. Njime se, i prije predstečajnog ili stečajnog postupka, poslodavcu koji ima problema s likvidnošću jamči da će država pod određenim uvjetima tijekom **tri mjeseca** umjesto njega isplatiti radnicima dio zarađene, a neisplaćene plaće i naknade plaće za bolovanje na teret poslodavca i na taj način omogućiti mu dodatno vrijeme za konsolidiranje poslovanja, a radnicima se za to vrijeme jamči socijalna sigurnost na razini društveno prihvatljivog egzistencijalnog minimuma. Obzirom na aktualnost i značaj, osiguranju potraživanja radnika u slučaju blokade računa poslodavca potrebno je pokloniti dužnu pažnju i približiti ga svim strukturama gospodarskog života.

U stručnim časopisima već je objavljen sadržaj Zakona s komentarima, i nema potrebe za ponavljanjem. Radi pravne sigurnosti potrebno je tek napomenuti da se Zakon primjenjuje nakon stupanja na snagu, dakle, u slučaju blokade računa poslodavca, **za neisplaćene plaće za mjesec rujan 2015. godine.** Stoga se u ovom članku bavimo upravo budućom praksom, načinom i postupkom osiguranja potraživanja u slučaju blokade računa poslodavca, prema odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu podnošenja obrazaca u postupku ostvarivanja prava u slučaju blokade računa poslodavca. Pravilnik je donio ministar rada i mirovinskoga sustava, i objavljen je u Nar. nov., br. 93/15.

2. POSTUPAK OSIGURANJA POTRAŽIVANJA RADNIKA U SLUČAJU BLOKADE RAČUNA POSLODAVCA

Postupak osiguranja potraživanja u slučaju blokade računa poslodavca utemeljen je na pravilima ovrhe. Pojednostavljeno, **poslodavac** koji na vrijeme ne isplati plaću **dužan je sam protiv sebe, a u korist radnika kao ovrhovoditelja, pokrenuti ovršni postupak za isplatu plaća.** Ako mu zbog toga računi budu blokirani, **dužan je zatražiti od Agencije** za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca (u daljnjem tekstu: Agencija), **isplatu minimalne plaće za sve radnike**. Agencija će isplatiti minimalne plaće, i za taj iznos preuzeti od radnika prava ovrhovoditelja. Agencija će uplatiti i doprinose koji se obračunavaju na osnovicu, i obvezati poslodavca

na povrat tog iznosa nakon deblokade njegova računa, u tri mjesečna obroka. Sredstva koja Agencija isplati radniku izuzeta su od ovrhe.

Radi boljeg razumijevanja, cjelinu postupka ćemo podijeliti u pet dijelova i prikazati kroz postupanje pojedinog sudionika ili provedbenog tijela služeći se pri tome opisom pojedine radnje, te pravnim temeljem i učinkom, kako slijedi:

1. postupanje poslodavca u slučaju neisplate plaća - zahtjev za prisilnu naplatu neisplaćene plaće
2. postupanje poslodavca u slučaju blokade računa - zahtjev za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće
3. postupanje Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca - rješavanje i isplata
4. postupanje Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca - povrat uplaćenih sredstava
5. postupanje Inspektorata rada - privremeno osiguranje naplate neisplaćenih plaća.

Obzirom na datum primjene Zakona, postupak ćemo prikazati na primjeru neisplaćene plaće za mjesec rujan 2015. godine.

Podsjećamo:

- ako poslodavac uopće nije isplatio plaću ili naknadu plaće Agencija će osigurati i isplatiti do tri minimalne plaće za svaki mjesec za koji plaća ili naknada plaće nije isplaćena, i do tri neisplaćene naknade plaće za bolovanje na teret poslodavca u visini do iznosa minimalne plaće za svaki mjesec proveden na bolovanju
- ako je poslodavac djelomično isplatio plaću odnosno naknadu plaće te naknadu plaće za bolovanje na teret poslodavca, ali u iznosu manjem od iznosa minimalne plaće, Agencija će osigurati i isplatiti razliku između minimalne plaće i djelomično isplaćene plaće odnosno naknade plaće te naknade plaće za bolovanje na teret poslodavca.

2.1. Postupanje poslodavca u slučaju neisplate plaća - zahtjev za prisilnu naplatu neisplaćene plaće

Ako do 31. listopada 2015. godine ne isplati plaće odnosno naknade plaće za rujan, poslodavac je dužan prvog sljedećeg radnog dana, 2. studenoga, za svakog radnika pojedinačno dostaviti Financijskoj agenciji **zahtjev za prisilnu naplatu uz obračun neisplaćene plaće odnosno naknade plaće** za tog radnika.

Zahtjev za prisilnu naplatu je osnova za plaćanje prema Zakonu o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (Nar. nov., br. 91/10., 112/12.) i ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi u smislu Ovršnog zakona (Nar. nov., br. 112/12., 25/13., 93/14.). Zahtjevom za prisilnu naplatu poslodavac zahtijeva, u korist radnika, provedbu ovrhe na svojim novčanim sredstvima za iznos naveden u obračunu neisplaćene plaće odnosno naknade plaće uvećan za zakonsku zateznu kamatu od dospijeća do isplate, i to bez odlaganja, izravnim prijenosom sredstava na račun radnika.

Obračun neisplaćene plaće odnosno naknade plaće je isprava koju je poslodavac prema Zakonu o radu (Nar. nov., br. 93/14.), dužan dostaviti radniku do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata plaće odnosno naknade plaće, ako plaću odnosno naknadu plaće nije isplatio, ili nije isplatio u cijelosti. Obračun je **ovršna isprava** s prvenstvom redoslijeda naplate, osim naplate radi uzdržavanja djeteta.

Dakle, zahtjevom za prisilnu naplatu **poslodavac u korist radnika pokreće postupak ovrhe na svojim računima,** za iznos neisplaćene plaće odnosno naknade plaće i pripadajuće kamate. Zahtjev ima prvenstvo u redoslijedu naplate (osim naplate za uzdržavanje djeteta) i izvršava se bez odlaganja prijenosom sredstava izravno na račun radnika.

Zahtjev za prisilnu naplatu i obračun neisplaćene plaće odnosno naknade plaće poslodavac podnosi za svakog radnika pojedinačno u izvorniku, i to neposrednom dostavom, preporučenom poštom s povratnicom ili elektroničkim putem u bilo koju jedinicu Financijske agencije koja zaprima osnove za plaćanje (popis objavljen na web stranici Financijske agencije), na propisanom obrascu. Obrazac zahtjeva za prisilnu naplatu (ZPN-01) sastavni je dio Pravilnika o sadržaju i načinu podnošenja obrazaca u postupku ostvarivanja prava u slučaju blokade računa poslodavca (Nar. nov., br. 93/15.), a može se preuzeti i na web stranici Agencije (www.aorps.hr). Obrazac obračuna neisplaćene plaće odnosno naknade plaće sastavni je dio Pravilnika o sadržaju obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine (Nar. nov., br. 32/15.).

Zahtjev za prisilnu naplatu i obračun neisplaćene plaće odnosno naknade plaće poslodavac je dužan dostaviti Financijskoj agenciji **za svaki mjesec za koji nije isplatio plaću** odnosno naknadu plaće.

Nakon što ga podnese, poslodavac više **ne može povući zahtjev** za prisilnu naplatu. To može učiniti jedino Agencija, ako u daljnjem tijeku postupka isplati radniku iznos iz zahtjeva u cijelosti, ili u dijelu.

Postupajući po zahtjevu za prisilnu naplatu, Financijska agencija će naložiti banci izvršenje zahtjeva kao osnove za plaćanje. Ako na računima poslodavca postoje novčana sredstva, banka će izvršiti prijenos sredstava na račune radnika. Ako sredstva ne postoje ili nisu dostatna, banka neće izvršiti zahtjev i Financijska agencija će račune blokirati zbog neizvršene osnove za plaćanje.

2.2. Postupanje poslodavca u slučaju blokade računa - zahtjev za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće

Ako su mu računi blokirani zbog neizvršenog zahtjeva za prisilnu naplatu prema obračunu neisplaćene plaće odnosno naknade plaće, poslodavac je dužan podnijeti Agenciji **zbirni zahtjev** za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće za mjesec rujan 2015. godine. Zbirnim zahtjevom obuhvatit će sve radnike kojima za taj mjesec nije isplatio plaću odnosno naknadu plaće te naknadu plaće za bolovanje na teret poslodavca, ili ju je isplatio djelomično u iznosu manjem od minimalne plaće. Rok za podnošenje zahtjeva je tri dana od dana blokade računa zbog neizvršenog zahtjeva za prisilnu naplatu.

Uz zahtjev, za svakog radnika pojedinačno potrebno je priložiti:

- Specifikaciju i raspored minimalne plaće s podacima o radniku, razdoblju na koje se isplata odnosi i podacima za isplatu - za radnike kojima plaća ili naknada plaće nije isplaćena
- Specifikaciju i raspored razlike između minimalne plaće i djelomično isplaćene plaće/naknade plaće s podacima o radniku, razdoblju na koje se isplata odnosi, podacima o izvršenoj djelomičnoj isplati, te podacima za isplatu - za radnike kojima je plaća ili naknada plaće isplaćena djelomično, ali u iznosu manjem od minimalne plaće
- Naloge za prijenos sredstava ispunjene prema specifikaciji i rasporedu minimalne plaće i JOPPD obrazac s potvrdom elektroničkog sustava o uspješnoj provjeri
- Potvrdu Financijske agencije o evidentiranom i neizvršenom zahtjevu za prisilnu naplatu te blokadi računa, s podacima o svim neizvršenim zahtjevima za prisilnu naplatu.

U slučaju zahtjeva za isplatu plaće ili naknade plaće za bolovanje na teret poslodavca u vremenu **kraćem od mjesec dana**, mjesečna minimalna plaća preračunava se u dnevni iznos dijeljenjem s brojem 30, te se dobiveni iznos pomnoži s brojem dana za koje radniku pripada pravo na plaću ili naknadu plaće.

Zahtjev s prilozima podnosi poslodavac izravno Agenciji za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca na propisanom obrascu, neposrednom dostavom ili poštom na adresu sjedišta, 10000 Zagreb, Frankopanska 11.

Obrazac zahtjeva za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće (ZMP-01), kao i obrasci priloga zahtjevu (specifikacija i raspored minimalne plaće; specifikacija i raspored razlike između minimalne plaće i djelomično isplaćene plaće/naknade plaće) sastavni su dio Pravilnika o sadržaju i načinu podnošenja obrazaca u postupku ostvarivanja prava u slučaju blokade računa poslodavca, a mogu se preuzeti i na web stranici Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca (www.aorps.hr).

Radi lakšeg preuzimanja i sprječavanja mogućih pogrešaka u prepisivanju brojčanih oznaka, obrazac zahtjeva za isplatu plaće/naknade plaće u visini minimalne plaće i obrasce priloga moći će se popuniti i on-line na web stranici Agencije, te izlistati i na propisani način dostaviti Agenciji.

2.3. Postupanje Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca - rješavanje o pravu na isplatu i isplata minimalnih plaća

O poslodavčevom zahtjevu za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće odlučuje Agencija rješenjem, u roku sedam dana od dana zaprimanja zahtjeva i propisane dokumentacije. Rješenje Agencije je upravni akt, prema Zakonu o općem upravnom postupku (Nar. nov., br. 47/09.).

Rješenjem se, pod uvjetima utvrđenim zakonom, zahtjev poslodavca usvaja, odbija ili odbacuje. U slučaju usvajanja zahtjeva rješenjem se:

- poimenično navode podaci o radnicima kojima će Agencija umjesto poslodavca isplatiti iznos do visine minimalne plaće, te iznos isplate prema specifikaciji i rasporedu minimalne plaće koju je sačinio poslodavac
- poimenično navode podaci o radnicima kojima će Agencija umjesto poslodavca isplatiti iznos razlike između minimalne plaće i djelomično isplaćene plaće odnosno naknade plaće, te naknade plaće za bolovanje na teret poslodavca, te iznos isplate prema specifikaciji i rasporedu razlike koju je sačinio poslodavac
- utvrđuje obveza Agencije obračunati i uplatiti doprinose za obvezna osiguranja koji se obračunavaju na osnovicu
- utvrđuje ovlast Agencije ispraviti iznos isplate pojedinom radniku utvrđen rješenjem ako se na dan isplate, provjerom naplate zahtjeva za prisilnu naplatu podnesenom u njegovu korist, iznos isplate utvrdi pogrešnim jer je u razdoblju od podnošenja zahtjeva za isplatu plaće u visini minimalne plaće pa do isplate Agencije tražbina radnika u ovršnom postupku namirena u cijelosti ili djelomično - u tom slučaju Agencija osigurava isplatu razlike između minimalne plaće i isplaćenog iznosa. Ispravak se vrši rješenjem
- utvrđuje obveza Agencije isplatiti iznos iz rješenja u roku sedam dana od dana izvršnosti rješenja, na račun radnika
- utvrđuje da Agencija preuzima potraživanje radnika prema poslodavcu iz zahtjeva za prisilnu naplatu, za iznos koji mu je isplatila
- utvrđuje obveza Agencije da Financijskoj agenciji izda nalog za povlačenje s naplate dijela pojedinog zahtjeva za prisilnu naplatu, za iznos koji je isplatila radniku u čiju korist je zahtjev za prisilnu naplatu podnesen
- nalaže poslodavcu da isplati Agenciji iznos koji je Agencija isplatila svakom radniku, u roku sedam dana od dana uplate Agencije
- nalaže poslodavcu da isplati Agenciji ukupno plaćeni iznos doprinosa za obvezna osiguranja koja se obračunavaju na osnovicu, koji je Agencija uplatila, i to u tri jednaka mjesečna obroka počevši od dana deblokade računa.

Rješenje Agencija dostavlja poslodavcu na adresu sjedišta, a ako dostava ne uspije, objavljuje ga na svojoj oglasnoj ploči. Žalba ne odgađa izvršenje, i rješenje postaje izvršno danom primitka, odnosno istekom osmoga dana od dana objave na oglasnoj ploči. U dijelu u kojem se nalaže poslodavcu povrat iznosa koji je Agencija isplatila radnicima, rješenje postaje izvršno i ovršno osmoga dana od dana uplate Agencije.

U roku **sedam dana** od dana izvršnosti rješenja Agencija je dužna izvršiti uplatu pripadajućeg iznosa iz rješenja **na račun svakog pojedinog radnika**, te izvršiti uplatu pripadajućeg doprinosa koji se obračunava na osnovicu.

Na radni dan koji prethodi uplati Agencija će obavijestiti poslodavca o danu uplate, radi predaje JOPPD obrasca. Poslodavac je dužan obavijestiti Agenciju o možebitnom namirenju potraživanja iz pojedinog zahtjeva za prisilnu naplatu, radi ispravka rješenja Agencije.

Prije uplate Agencija je dužna kod Financijske agencije provjeriti je li, i u kojem iznosu, naplaćeno potraživanje iz pojedinog zahtjeva za prisilnu naplatu, radi ispravka rješenja Agencije.

Za iznos koji je radniku umjesto poslodavca isplatila Agencija potrebno je umanjiti iznos ovrhe po zahtjevu za prisilnu naplatu koji je u korist radnika podnio poslodavac. Stoga će po izvršenoj uplati Agencija izdati Financijskoj agenciji **nalog za povlačenje s naplate** dijela zahtjeva za prisilnu naplatu, i to za iznos koji je uplatila radniku, uz specifikaciju i vrstu tražbine za koju je potrebno obustaviti ovrhu. Na osnovu naloga Financijska agencija će za iznos naveden u nalogu obustaviti provedbu ovrhe po tom zahtjevu za prisilnu naplatu. Za preostali iznos iz zahtjeva za prisilnu naplatu postupak ovrhe u korist radnika se nastavlja.

2.4. Postupanje Agencije za osiguranje radničkih potraživanja u slučaju stečaja poslodavca - povrat uplaćenih sredstava

Rješenjem kojim se usvaja zahtjev poslodavca za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće **Agencija će obvezati poslodavca na povrat sredstava koja je isplatila radniku,** te na **povrat sredstava koja je uplatila na ime doprinosa za obvezna osiguranja koji se obračunavaju na osnovicu.** Za povrat je određen rok, i uvjet.

Rok za povrat sredstava isplaćenih radniku na račun je sedam dana od dana izvršene uplate. Ukoliko u tom roku poslodavac ne izvrši povrat, rješenje Agencije postaje izvršno i ovršno i u dijelu kojim se povrat sredstava nalaže. U tom slučaju, Agencija će rješenje dostaviti Financijskoj agenciji, uz zahtjev za izravnu naplatu.

Zahtjevom za izravnu naplatu provodi se ovrha zapljenom sredstava i prijenosom na račun ovrhovoditelja. Zapljena sredstava

i prijenos na račun ovrhovoditelja su dvije vremenski razdvojene radnje. Postupajući po zahtjevu za izravnu naplatu, Financijska agencija će banci naložiti zapljenu sredstava na računu, u iznosu iz zahtjeva. Banka će o zapljeni obavijestiti ovršenika, u ovom slučaju poslodavca, koji može zatražiti od suda odgodu ovrhe ili proglašenje ovrhe nedopuštenom. Ukoliko u roku 60 dana Financijska agencija ne primi takvo sudsko rješenje, naložit će banci prijenos zapljenjenih sredstava na račun ovrhovoditelja, u ovom slučaju Agencije.

Kako je navedeno u Prvom dijelu, zahtjevom za prisilnu naplatu provodi se ovrha na računima poslodavca u korist radnika, prijenosom sredstava izravno i bez odlaganja. Nasuprot tome, ovrha u korist Agencije, zahtjevom za izravnu naplatu, provodi se uz odlaganje od 60 dana. Na taj način naplata radniku osigurana je promptno i bez mogućnosti prigovora, dok pri naplati Agencije poslodavac može prigovarati i zahtijevati odgodu za dodatno vrijeme uravnoteženja poslovanja.

Povrat sredstava uplaćenih na ime doprinosa za obvezna osiguranja koji se obračunava na osnovicu Agencija će zatražiti tek nakon deblokade računa poslodavca, i to u tri mjesečna obroka.

2.5. Postupanje Inspektorata rada - privremeno osiguranje naplate neisplaćenih plaća

Kako je opisano u Prvom dijelu, poslodavac koji do zadnjeg dana u mjesecu nije isplatio plaću odnosno naknadu plaće za prethodni mjesec dužan je prvog sljedećeg radnog dana za svakog radnika pojedinačno dostaviti Financijskoj agenciji zahtjev za prisilnu naplatu uz obračun neisplaćene plaće odnosno naknade plaće za tog radnika. Ispunjenje ove obveze je inicijalni korak za osiguranje radnikovog potraživanja.

Što će se dogoditi ako poslodavac tu obvezu ne ispuni? Za odgovor na ovo pitanje moramo se vratiti nekoliko koraka unazad.

I ako ne isplati plaću, poslodavac je dužan do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je isplata dospjela obračunati doprinose prema iznosu dospjele a neisplaćene plaće, i obračun dostaviti Poreznoj upravi. Porezna uprava će obavijest s podacima o poslodavcu i radnicima kojima poslodavac nije isplatio plaću dostaviti Inspektoratu rada.

Jednako tako, i Agencija za osiguranje potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca dostavit će Inspektoratu obavijest s podacima o poslodavcu i radnicima za koje je poslodavac podnio zahtjev za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće, što podrazumijeva da je poslodavac prethodno podnio Financijskoj agenciji zahtjev za prisilnu naplatu neisplaćene plaće i da su mu računi blokirani.

Ukoliko primi obavijest Porezne uprave, a ne primi obavijest Agencije, Inspektorat će po službenoj dužnosti **rješenjem obvezati poslodavca na podnošenje zahtjeva za prisilnu naplatu za sve radnike** navedene u obavijesti Porezne uprave. Radi osiguranja naplate ove obveze Inspektorat će donijeti privremenu mjeru osiguranja naplate, i to pljenidbom i zabranom raspolaganja novčanim sredstvima na računima poslodavca, za iznos koji čini umnožak iznosa minimalne plaće i broja radnika kojima nije isplaćena plaća. Rješenje će dostaviti poslodavcu i Financijskoj agenciji, koja će račune blokirati za iznos iz rješenja.

Privremena mjera osiguranja naplate će trajati sve dok poslodavac ne podnese Financijskoj agenciji zahtjev za prisilnu naplatu neisplaćene plaće za sve radnike navedene u obavijesti Porezne uprave. Kada to učini i na taj način izvrši obvezu, poslodavac će obavijestiti Inspektorat i priložiti potvrdu Financijske agencije, a Inspektorat će obustaviti postupak.

Ako mu računi budu blokirani zbog nedostatka sredstava za izvršenje zahtjeva za prisilnu naplatu, poslodavac će svojim zahtjevom za isplatu plaće odnosno naknade plaće u visini minimalne plaće pred Agencijom za osiguranje potraživanja radnika započeti postupak osiguranja potraživanja u slučaju blokade računa na način kako je u ovom članku opisano.

3. ZAKLJUČAK

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju potraživanja radnika u slučaju stečaja poslodavca, u dijelu koji se odnosi na osiguranje potraživanja u slučaju blokade računa poslodavca utvrđene su određene obveze poslodavca i postupanje provedbenih tijela. Prema ovom Zakonu **radnici nisu aktivni sudionici niti pokretači postupka**, jer mogućnost pokretanja ovršnog postupka na temelju obračuna neisplaćene plaće već imaju prema Zakonu o radu. Stoga je teret postupanja, dakle obveza, a ne mogućnost, usmjeren na drugog ugovornog sudionika radnog odnosa, **na poslodavca, uz sudjelovanje države** kao svojevrsnog katalizatora. Pri tome je benefit prepoznatljiv i radniku i poslodavcu jer, kako je to navedeno i uvodu, u razdoblju od tri mjeseca radniku jamči socijalnu sigurnost na razini društveno prihvatljivog minimuma izraženog minimalnom plaćom, a poslodavcu osigurava dodatno vrijeme za konsolidiranje poslovanja.

www.rif.hr
@ mailing lista
BRŽE DO AKTUALNIH INFORMACIJA !
Prijavite se na našu mailing listu!
Povremeno ćemo Vam slati obavijesti o novim propisima i aktualnostima te našim publikacijama i aktivnostima.

Dr. sc. MARIJA ZUBER
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Obrazac JOPPD za zatezne kamate na doprinos za II. stup

Za zatezne kamate koje se odnose na glavnicu doprinosa za mirovinsko osiguranje za sustav generacijske solidarnosti (I. stup), doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, doprinosa za zaštitu zdravlja na radu, doprinosa za zapošljavanje, te za zatezne kamate na zakašnjenje u plaćanju poreza na dohodak i prireza, ne ispostavlja se obrazac JOPPD. Obrazac JOPPD treba ispostaviti samo za zateznu kamatu plaćenu zbog zakašnjenja u podmirivanju obveze doprinosa za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje (II. stup).
Obrazac JOPPD se za zateznu kamatu u pravilu ispostavlja kao dopuna izvornog izvješća. Kako se zatezna kamata uplaćuje s navođenjem oznake JOPPD izvješća na kojemu je iskazana glavnica duga na koju se odnosi obračun kamate, na taj se način osigurava povezivanje podataka o zaduženjima i uplaćenim iznosima.

1. UVOD

Uvođenje obveze izvještavanja Porezne uprave o obračunanim i dospjelim svotama doprinosa za socijalna osiguranja, poreza na dohodak i prireza **na dan dospijeća** navedenih javnih davanja, potenciralo je probleme vezane uz obvezu obračunavanja i plaćanja zateznih kamata na doprinose i porez na dohodak. Obveze za javna davanja iskazane u obrascu JOPPD u Poreznoj upravi se evidentiraju kao zaduženje obveznika plaćanja na datum naveden na tom JOPPD obrascu (peteroznamenkasta oznaka na stranici A obrasca). U postupku povezivanja podataka iskazanih u JOPPD obrascu (za te se iznose obveznik plaćanja zadužuje) s uplatama koje su na OIB obveznika plaćanja evidentirane na propisanim uplatnim računima, zaduženja se „zatvaraju" uplatom ukoliko je uplata obavljena toga dana.

No, ukoliko iz bilo kojeg razloga uplata nije obavljena na datum koji je u obrascu JOPPD iskazan kao datum zaduženja obveze, od sljedećeg se dana obračunavaju zatezne kamate. Pri tome **nije od utjecaja razlog zakašnjenja**, jer se **obračun obavlja automatizmom**. Nije od utjecaja ni možebitni propust financijske institucije koja obavlja platni promet, omaška pri iskazivanju podataka u obrascu JOPPD, plaćanje obavljeno na pogrešan račun javnog prihoda, ni drugi objektivno mogući razlozi koji nastaju u poslovanju poslovnog subjekta. Računalni sustav praćenja naplate doprinosa i poreza na dohodak automatski povećava dug za zatezne kamate.

Česte zabune u praksi nastaju i zbog zanemarivanja odredbi obveznog prava o tome kojim se **redoslijedom namiruju obveze.** Ukoliko dužnik radi izmirenja zakašnjelog duga uplati svotu koja nije dovoljna za namirenje glavnice i zateznih kamata, iz te se svote najprije namiruju kamate, a zatim glavnica, tako da na ostatak duga i dalje teku zatezne kamate. Npr., ukoliko dužnik duguje 100 jedinica glavnice i do određenog datuma 5 jedinica zateznih kamata, uz kašnjenje uplati 100 jedinica na ime duga, iz tog će se iznosa namiriti 5 jedinica zateznih kamata i 95 jedinica glavnice. Na ostatak glavnice od 5 jedinica i dalje teku zatezne kamate, sve do namirenja ukupne obveze.

Zatezna kamata se obračunava primjenom jednostavnog kamatnog računa, a uplaćuje **na iste uplatne račune na koje se uplaćuje glavnica,** tj. određeni doprinos odnosno porez na dohodak i prirez na koji je obračunana zatezna kamata. Do 31. srpnja 2015. godine godišnja stopa zateznih kamata na zakašnjenje u plaćanju poreza i doprinosa iznosila je 12%, a od 1. kolovoza 2015. iznosi 8,14% godišnje. Zatezna kamata pripada onom adresatu kojemu pripada glavnica na koju je ta kamata obračunana. Stoga za kamatu koja se odnosi na doprinos za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje treba **ispostaviti obrazac JOPPD** kako bi se uplaćena svota s prolaznog računa mogla usmjeriti na osobni mirovinski račun svakog osiguranika kojemu pripada.

2. DOSPIJEĆE DOPRINOSA

Dospijeće obveznih doprinosa koji se iskazuju u obrascu JOPPD propisano je Zakonom o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. - 143/14.), a ovisi o osnovi osiguranja osiguranika za kojega se obračunavaju doprinosi odnosno o vrsti primitka koji podliježe plaćanju doprinosa. Navodimo dospijeće doprinosa za u praksi najbrojnije skupine osiguranika odnosno primitaka koji podliježu obvezi plaćanja doprinosa.

Za osobe osigurane **temeljem radnog odnosa** obvezni doprinosi dospijevaju:

- na primitak po osnovi mjesečne plaće - na dan isplate plaće, a ako plaća odnosno dio plaće za prethodni mjesec nije isplaćen do posljednjeg dana u tekućem mjesecu, za ukupno neisplaćenu plaću odnosno za dio neisplaćene plaće doprinosi dospijevaju zadnjeg dana u tekućem mjesecu
- na ostale primitke uz plaću određene čl. 22. Zakona o doprinosima (nagrade, potpore i naknade u dijelu koji prelazi neoporezive svote, bonusi i drugi primici koji se odnose na više mjeseci) - na dan isplate primitka
- na primitak po osnovi plaće u naravi, bilo da je riječ o primitku u naravi koji radnik ostvaruje kao dio mjesečne plaće ili kao ostali primitak uz plaću - zadnjeg radnog dana u mjesecu u kojemu je

primitak u naravi (u dobrima ili u uslugama) omogućen/isporučen radniku.

Istovjetno je uređeno dospijeće doprinosa za radnike izaslane na rad u inozemstvo.

Drugačije je uređeno dospijeće obveznih doprinosa za **radnike zaposlene kod poslodavaca sa sjedištem u drugoj državi članici EU** koji su na temelju propisa o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti osigurani u Hrvatskoj. Doprinosi za njihovo osiguranje dospijevaju u roku osam dana od dana isplate plaće, a ako plaća nije isplaćena do posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec, dospijevaju na naplatu u roku osam dana od posljednjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec. I rok dospijeća doprinosa na tzv. ostale primitke uz plaću i na primitke ostvarene u naravi također je osam dana duže u odnosu na radnike kojima poslodavac ima sjedište u Hrvatskoj.

Za obvezno osiguranje **osoba primljenih na stručno osposobljavanje** bez zasnovanog radnog odnosa obvezni doprinosi dospijevaju na naplatu do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec.

Za fizičke osobe **obveznike poreza na dobit** kojima je osnovica za obračun obveznih doprinosa poduzetnička plaća, dospijeće doprinosa ovisi o tome isplaćuje li poduzetnik sebi poduzetničku plaću, tako da:

- ukoliko obveznik poreza na dobit sebi isplati poduzetničku plaću - doprinosi za prethodni mjesec dospijevaju na dan isplate plaće, a najkasnije do posljednjeg dana u tekućem mjesecu
- ukoliko obveznik poreza na dobit sebi ne isplaćuje poduzetničku plaću - doprinosi za prethodni mjesec dospijevaju do posljednjeg dana u tekućem mjesecu.

Na **primitke od drugog dohotka koji podliježu obvezi doprinosa**, doprinosi dospijevaju na dan isplate drugog dohotka. Iznimka su primici od drugog dohotka primljeni izravno iz inozemstva ili primljeni od građana, u kojem slučaju obvezni doprinosi dospijevaju u roku osam dana od dana ostvarivanja primitka. Za primitke po osnovi drugog dohotka omogućene u naravi, doprinosi dospijevaju zadnjeg dana u mjesecu u kojem je fizičkoj osobi omogućeno raspolaganje dobrima, uslugama ili pravima.

Datum dospijeća doprinosa je datum na koji se, putem ispostavljanja obrasca JOPPD, obveznik plaćanja **zadužuje za te svote doprinosa.** JOPPD je zapravo **obračunska prijava** kojom obveznik plaćanja Poreznu upravu obavještava o svoti doprinosa (i poreza na dohodak) koju je dužan platiti. Ako je obveza dospjela, obrazac JOPPD treba ispostaviti, iako možda obveza neće biti plaćena toga dana.

Kad se doprinosi koji su zaduženi na ispostavljenom obrascu JOPPD plaćaju sa zakašnjenjem, ne ispostavlja se novi obrazac za plaćanje doprinosa jer bi se na kartici obveznika plaćanja ista obveza dvostruko zadužila. No, ukoliko obveznik **kasni s uplatom doprinosa**, tada osim glavnice svakog pojedinačnog doprinosa kojega je zadužio u ispostavljenom JOPPD obrascu, za razdoblje zakašnjenja **duguje i zatezne kamate**.

3. DOSPIJEĆE POREZA NA DOHODAK

Porez na dohodak i prirez u pravilu dospijevaju **na dan isplate oporezivog primitka**, a samo je u taksativno propisanim slučajevima određeno drugačije. Riječ je o dohocima kod kojih se porez na dohodak obračunava kao porez po odbitku: plaće i mirovine, drugi dohodak, određeni dohoci od imovine, dohodak od kapitala i dohodak od osiguranja. Dakle, **ako nije drugačije propisano**, datum isplate primitka je datum zaduživanja obveze poreza i prireza na obrascu JOPPD.

Drugačiji rok dospijeća poreza na dohodak i prireza, a time i drugačiji rok obveze ispostavljanja obrasca JOPPD propisan je za (navodimo u praksi najčešće):

- primitke ostvarene iz inozemstva ili naplaćene od građana - u roku 8 dana od ostvarivanja primitka
- primitke ostvarene u naravi - zadnjeg radnog dana u mjesecu u kojemu je fizičkoj osobi omogućeno raspolaganje dobrima, uslugama ili pravima
- drugi dohodak koji ostvaruju radnici zaposleni na povremenim i privremenim poslovima u poljoprivredi - zadnjeg radnog dana u mjesecu u kojem je sezonskom radniku isplaćena zarada
- dohodak od otuđenja posebnih vrsta imovine - najkasnije do kraja tekućeg mjeseca za primitke isplaćene u tekućem mjesecu.

Istovjetno, kao u vezi zaduživanja za doprinose, obrazac JOPPD je obračunska prijava za iskazanu obvezu predujma poreza na dohodak i prireza. Podaci iskazani u obrascu JOPPD Poreznoj upravi daju informacije o dospjelim obvezama poreza na dohodak, a te bi obveze toga dana trebale biti i uplaćene. Ukoliko nisu, **isplatitelju dohotka** se obveza povećava za zatezne kamate. Dakako, u zakonom propisanim slučajevima u kojima primatelj dohotka ima obveze isplatitelja, zatezna kamata na nepravodobno plaćene svote poreza i prireza tereti primatelja dohotka (npr. za dohodak primljen iz inozemstva).

4. ZA KOJE ZATEZNE KAMATE TREBA ISPOSTAVITI OBRAZAC JOPPD?

Za zatezne kamate koje se odnose na glavnicu doprinosa za mirovinsko osiguranje za sustav generacijske solidarnosti (I. stup), doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, doprinosa za zaštitu zdravlja na radu, doprinosa za zapošljavanje, te za zatezne kamate na zakašnjenje u plaćanju poreza na dohodak i prireza, **ne ispostavlja se obrazac JOPPD**. Te se zatezne kamate uplaćuju s navođenjem oznake JOPPD obrasca na kojemu je zadužena glavnica duga na koju se odnose, a ako to nije moguće prepoznati (često nije moguće prepoznati na koji obrazac JOPPD se odnosi zatezna kamata iskazana u sumarnom iznosu dugovanja), **u postupku povezivanja nepovezanih uplata** preko SNU aplikacije moguće ju je uplatiti tako da se umjesto oznake JOPPD obrasca na kojem je zadužena glavnica na koju se odnosi ta kamata, na nalogu za plaćanje upiše peteroznamenkasta oznaka u kojoj prve dvije brojke označavaju godinu na koju se odnosi obrazac na kojemu je zadužena glavnica, a preostale tri su nule (npr. 15000).

Za zatezne kamate koje se odnose na zakašnjenje u plaćanju doprinosa za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje (II. stup) **mora se ispostaviti obrazac JOPPD**, i to i **stranica A** i **stranica B** obrasca. Zatezne kamate za nepravodobno plaćen doprinos za mirovinsko osiguranje II. stupa su, jednako kao i zatezne kamate na ostala javna davanja, zadužene kao obveza obveznika obračunavanja i plaćanja doprinosa u iznosu koji se odnosi na sumarnu obvezu iskazanu na stranici A obrasca JOPPD, a on mora utvrditi **koji dio zateznih kamata se odnosi na svakog pojedinačnog osiguranika** za kojega je kasnio pri plaćanju toga doprinosa.[1] To u praksi može

[1] Inače, podjelu zatezne kamate na osiguranike osigurane u II. obveznom mirovinskom stupu načelno bi mogla obaviti i Porezna uprava jer Porezna uprava raspolaže potrebnim podacima (podaci sa stranice B obrasca JOPPD). Prema sada važećim propisima, taj je posao uređen kao obveza koju mora izvršiti obveznik ispostavljanja JOPPD obrasca.

biti problem ukoliko se radi o malim iznosima kamate koju treba podijeliti na veliki broj osiguranika. No, riječ je o zakonskoj obvezi i obveznik plaćanja doprinosa dužan je pripadajuću svotu kamate na stranici B obrasca iskazati za svakog osiguranika kojemu pripada odgovarajući iznos zatezne kamate.

Obrazac JOPPD moguće je ispostaviti na jedan od sljedeća dva načina:

1. kao **dopunu obrasca** JOPPD (vrsta izvješća 3) na kojemu je iskazana glavnica doprinosa za II. stup na koji se odnosi u obrascu raspoređena zatezna kamata, ili
2. kao **izvorni JOPPD** obrazac (vrsta izvješća 1) koji se Poreznoj upravi dostavlja na dan plaćanja zatezne kamate ili najkasnije sljedeći dan i označava oznakom izvedenom iz rednog broja dana (datuma) u kojem je provedeno plaćanje duga za kamatu.

U oba slučaja, pri iskazivanju podataka u obrascu JOPPD treba voditi računa o sljedećem:

- na stranici B se za označavanje stjecatelja primitka pod 6.1. koristi šifra primatelja iz obrasca na kojemu je zadužena glavnica na koju se odnosi zatezna kamata (radnik u radnom odnosu, stjecatelj primitka od drugog dohotka)
- kao šifra vrste primitka pod 6.2. koristi se oznaka **5721**; ta se šifra koristi neovisno o tome na kojeg se stjecatelja i na koju vrstu primitka odnosi kamata na nepravodobno plaćen doprinos za drugi stup
- razdoblje je cijela godina na koju se odnosi obračunani doprinos po osnovi kojeg se plaćaju zatezne kamate
- u poljima predviđenim za iskazivanje financijskih podataka popunjavaju se samo podaci u polju 12.2., a u poljima predviđenima za iskazivanje ostalih financijskih podataka, uključujući i polje 16.2., iskazuju se nule.

Primjer 1. - Zatezna kamata na doprinos za drugi stup koji je zadužen po obrascu JOPPD

Isplatitelj plaće je dana 31. srpnja 2015. na obrascu JOPPD s oznakom 15212 zadužio obvezu za doprinose iz plaće i na plaću za lipanj 2015., ali zbog nedovoljno raspoloživih sredstava na računu, doprinosi su uplaćeni tek 14. rujna 2015. godine. Toga je dana isplaćena zaostala plaća za lipanj 2015. godine. Na dan isplate plaće poslodavac je podnio obrazac JOPPD s oznakom 15257 na kojemu je iskazao isplatu plaće za lipanj za koju su doprinosi već prethodno zaduženi na ranije dostavljenom obrascu (pod 6.2. se kao oznaka primitka koristi šifra 0051). Dana 14. rujna 2015. podmireni su doprinosi zaduženi na obrascu s oznakom 15212, porez na dohodak i prirez zadužen na obrascu s oznakom 15257 i isplaćena je neto plaća. Uz iznose zadužene u ovim obrascima, poslodavac uplaćuje i 146,01 kn zateznih kamata i to: 62,80 kn na račun za mirovinsko osiguranje I. stupa, 15,70 kn na račun za mirovinsko osiguranje II. stupa, 58,88 kn na račun doprinosa za zdravstveno osiguranje, 1,96 kn na račun doprinosa za zaštitu zdravlja na radu i 6,67 kn na račun doprinosa za zapošljavanje.

Zatezna kamata se odnosi na doprinose koji su zaduženi na obrascu s oznakom 15212, pa poslodavac ispostavlja **dopunu toga obrasca**. U izvornom su obrascu podaci iskazani u pet redaka za pet radnika, od kojih su njih **četvero osiguranici drugoga stupa.** U dopuni obrasca treba iskazati zateznu kamatu za svakoga od četvero osiguranika, tj. svotu kamate od 15,70 kn treba podijeliti razmjerno učešću doprinosa određene osobe u ukupnoj svoti doprinosa za II. mirovinski stup. U opisanom primjeru, stranica A i stranica B će sadržavati sljedeće podatke:

MINISTARSTVO FINANCIJA, POREZNA UPRAVA
SREDIŠNJI REGISTAR OSIGURANIKA

OBRAZAC JOPPD
- stranica A

I Z V J E Š Ć E
o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja na dan 14. rujna 2015.

I.	OZNAKA IZVJEŠĆA	**15212**	II.	VRSTA IZVJEŠĆA	**3**
III.	PODACI O:		III.1. PODNOSITELJU IZVJEŠĆA	III.2. OBVEZNIKU PLAĆANJA	
1.	Naziv/ime i prezime		„Proljeće“ d.o.o.		
2.	Adresa		Zagreb, Jakova Gotovca 1		
3.	Adresa elektroničke pošte		proljece@proljece.hr		
4.	OIB		11111111111		
5.	Oznaka podnositelja		1		
IV.1.	BROJ OSOBA ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠĆE	**4**	IV.2.	BROJ REDAKA NA POPISU POJEDINAČNIH OBRAČUNA SA STRANICE B	**4**

- .- .- .- .- - .- .- .-

VIII.	NAPLAĆENA KAMATA ZA DOPRINOSE ZA MIROVINSKO OSIGURANJE NA TEMELJU INDIVIDUALNE KAPITALIZIRANE ŠTEDNJE	**15,70**

I. OIB podnositelja izvješća 11111111111 II. Oznaka izvješća 15212 III. Vrsta izvješća 3 IV. Redni broj stranice 1/1 - stranica B

1. Redni broj	2. Šifra općine/grada prebivališta /boravišta	4. OIB stjecatelja/osiguranika	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž s povećanim trajanjem	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	10. Ukupni sati rada	10.0 Od toga neodrađeni sati	11. Iznos primitka (oporezivi)	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	12.5. Doprinos za zapošljavanje	12.7. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s poveć. traj. - II STUP	12.9. Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	13.2. Izdatak - uplaćeni doprinos za mirovinsko osiguranje	13.4. Osobni odbitak	14.1. Iznos obračunanog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	16.1. Oznaka načina isplate	17. Obračunani primitak od nesam. rada (plaća)
	3. Šifra općine/grada rada	5. Ime i prezime stjecatelja/osiguranika	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	9. Oznaka punog/nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	10.1. Razdoblje obračuna od	10.2. Razdoblje obračuna do	12. Osnovica za obračun doprinosa	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje - II STUP	12.4. Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	12.6. Dodatni doprinos za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s poveć. tra.	12.8. Poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	13.1. Izdatak	13.3. Dohodak	13.5. Porezna osnovica	14.2. Iznos obračunanog prireza porezu na dohodak	15.2. Iznos neoporezivog primitka	16.2. Iznos za isplatu	
6.	01333	22222222222	**0001**	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00
	01333	A.A.	**5721**	0	0	01.01.2015.	31.12.2015.	0,00	**4,91**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
7.	01333	44444444444	**0001**	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00
	01333	A.B.	**5721**	0	0	01.01.2015.	31.12.2015.	0,00	**1,96**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
8.	01333	55555555555	**0001**	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00
	01333	B.B.	**5721**	0	0	01.01.2015.	31.12.2015.	0,00	**2,94**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
9.	01333	66666666666	**0001**	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,00
	01333	B.C.	**5721**	0	0	01.01.2015.	31.12.2015.	0,00	**5,89**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

5. ZATEZNE KAMATE NA ZAKAŠNJENJA U PLAĆANJU OBVEZA ZADUŽENIH NA OBRASCIMA KOJI SU SE PRIMJENJIVALI DO 31. 12. 2013.

Zatezne kamate koje se plaćaju u 2015. godini, a odnose se na **glavnicu duga za doprinose i porez na dohodak zadužene u obrascu ID** koji je Poreznoj upravi dostavljen za 2013. ili ranije godine, uplaćuju se uz navođenje „starih" oznaka uplatnih računa. Za te se zatezne kamate, iako se plaćaju u 2015. godini, ne ispostavlja obrazac JOPPD, čak ni za zateznu kamatu koja se odnosi na II. stup obveznog mirovinskog osiguranja.

Kako zatezna kamata koja se odnosi na II. stup mirovinskog osiguranja mora s prolaznog računa Regosa biti proslijeđena na osobni račun mirovinskog osiguranika, obveznik plaćanja doprinosa dužan je Regosu dostaviti **obrazac R- Sm** za zateznu kamatu obračunanu na doprinos za II. stup, a podaci se iskazuju sukladno propisima koji su bili na snazi do 31. prosinca 2013. godine. Na stranici A obrasca R-Sm za oznaku vrste obračuna/ispravka koristi se šifra **08**, a na stranici B iskazuju se podaci o zateznoj kamati po osiguranicima. Identifikator obrasca označava se četveroznamenkastom oznakom u kojoj prve dvije brojke označavaju godinu na koju se odnosi primitak osiguranika (godina na koju se odnosi glavnica na koju se plaća zatezna kamata), a sljedeće dvije označavaju redni broj obrasca R-Sm za tu kalendarsku godinu.

Inače, bila je namjera da se nakon 31. prosinca 2015. godine ni za ranija zaduženja više ne ispostavlja obrazac R-Sm, već da se npr. plaćanje zateznih kamata na doprinos za II. stup iz 2013. ili ranijih godina, iskazuje u obrascu JOPPD. No, Uredbom o izmjeni Zakona prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima (Nar. nov., br. 96/15.), **brisane su** odredbe prema kojima je primjena ranijih propisa o obrascu R-Sm trebala završiti s danom 31. prosinca 2015., tako da se na obveze izvještavanja koje su **nastale do 31. prosinca 2013.** do daljnjega **primjenjuju propisi koji su bili na snazi prije uvođenja JOPPD obrasca.**

Nastavno navodimo primjer iskazivanja podataka na stranici B obrasca R-Sm za zateznu kamatu na dugovanje doprinosa za II. stup iz 2013. godine koji je zadužen na starim uplatnim računima (zaduživanje se provodilo na temelju obrasca ID), a plaćen je u 2015. godini. Pretpostavka je da se podaci iskazuju za jednog osiguranika, te da je obveznik podnošenja obrasca za 2013. godinu predao 17 R-Sm obrazaca, pa je ovaj koji sada ispostavlja 18. po redu (identifikator obrasca 1318).

REGOS - Središnji registar osiguranika **OBRAZAC R-Sm**

Dio stranice A

SPECIFIKACIJA PO OSIGURANICIMA
O OBRAČUNANIM DOPRINOSIMA ZA OBVEZNA MIROVINSKA OSIGURANJA

I. OSNOVNI PODACI														
1. Identifikator obrasca											1	3	1	8
2. Podaci za	Mjesec	0	0	Godinu	2	0	1	3	3. Vrsta obračuna/ispravka				0	8
4. Broj osiguranika za koje se podnosi obrazac R-Sm														1
5. Broj stranica B koje se prilažu stranici A														1

III. KONTROLNI PODACI PO OBVEZNIKU PODNOŠENJA PODATAKA													
1. Iznos obračunane plaće/naknade/drugog dohotka										0	,	0	0
2. Iznos osnovice za obračun doprinosa										0	,	0	0
3. Iznos obračunanog doprinosa za I. stup										0	,	0	0
4. Iznos obračunanog doprinosa za II. stup								2	1	1	,	4	2
5. Iznos isplaćene plaće/naknade/drugog dohotka										0	,	0	0
6. Godina i mjesec isplate plaće/naknade/drugog dohotka											.		

REGOS - Sredšnji registar osiguranika **MB/MBG obveznika: 12121212121 Identifikator obrasca: 13018** **OBRAZAC R-Sm**

Stranica B
Broj stranice 1

Iznosi u kunama s lipama/

IV. PODACI PO OSIGURANICIMA												
Red. br.	MBG osiguranika	Prezime i ime osiguranika	Šifra općine/ grada rada	Osnova obračuna		Razdoblje s istom osnovom obračuna		Iznos obračunane plaće/naknade/ drugog dohotka	Iznos osnovice za obračun doprinosa	Iznos obračunanog doprinosa za I. stup	Iznos obračunanog doprinosa za II. stup	Iznos isplaćene plaće/naknade/ drugog dohotka
				OO	B	OD	DO					
1	2	3	4	5		6		7	8	9	10	11
1.	12345678912	P.P.	1333	00	0	00	00	-	-	-	211,42	-

Dr. sc. MARIJA ZUBER
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Naknada za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu i profesionalnom bolešću

Naknada plaće za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu ili profesionalnim oboljenjem određuje se u visini 100% prosječne neto plaće radnika isplaćene u šest mjeseci prije mjeseca u kojem je započeto bolovanje. Ukoliko je u tom razdoblju isplaćena samo jedna plaća, osnovica se određuje od te plaće, a ukoliko nije isplaćena niti jedna plaća, osnovica se određuje od ugovorene plaće. Najviši iznos naknade nije ograničen. Za određivanje punog iznosa naknade plaće ne traži se prethodno razdoblje provedeno u osiguranju.

Naknadu plaće isplaćuje poslodavac, a zatim od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje refundira isplaćeni iznos. Na naknadu za bolovanje zbog ozljede na radu poslodavac ne obračunava ni doprinose ni porez na dohodak. Za osiguranika koji je osiguran u II. obveznom mirovinskom stupu, HZZO uplaćuje doprinos za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje.

Poslodavac obračunava naknadu za bolovanje zbog ozljede na radu u propisanoj visini tek nakon što je ozljeda na radu priznata od strane HZZO-a. Ukoliko isplaćuje naknadu plaće, a ozljeda na radu još nije priznata, obračunava je u visini i na način kako je propisano za bolovanje koje nije uzrokovano ozljedom na radu, a nakon završenog postupka u kojem je ozljeda na radu priznata, provodi odgovarajuće ispravke.

1. UVOD

Osiguranici obveznog osiguranja ostvaruju prava po osnovi ozljede na radu i profesionalne bolesti u dva socijalna sustava: u sustavu zdravstvenog i u sustavu mirovinskog osiguranja. Iako su ozljeda na radu i profesionalna bolest različiti instituti, u našem su socijalnom zakonodavstvu izjednačena prava koja se po toj osnovi ostvaruju.

U sustavu mirovinskog osiguranja prava se ostvaruju u sustavu mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti, uključivo i osobe koje su obvezno osigurane u sustavu mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje, a uređena su Zakonom o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br.15713., 33/15. i 93/15.).

U sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja prava osiguranika po osnovi ozljede na radu i profesionalne bolesti uređena su Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13. i 137/13.; dalje: Zakon) i ostvaruju se preko Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (dalje: HZZO). Prava osiguranika na zdravstvenu zaštitu i druga prava povezana s ozljedom na radu i profesionalnim oboljenjem detaljnije su uređena Pravilnikom o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti (Nar. nov., br. 75/14., 154/14. i 79/15.; dalje: Pravilnik o ozljedi na radu).

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti obuhvaćaju dvije skupine prava:

1. pravo na specifičnu zdravstvenu zaštitu
2. prava osiguranika kojemu se dogodila ozljeda na radu odnosno koji je obolio od profesionalne bolesti.

U okviru druge skupine osiguranici ostvaruju:

- pravo na zdravstvenu zaštitu (liječenje, lijekovi, ortopedska pomagala)
- pravo na novčane naknade (naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad, naknada troškova prijevoza u vezi korištenja prava na zdravstvenu zaštitu i naknada za pogrebne troškove).

Uz objašnjenje instituta ozljede na radu i profesionalne bolesti prema propisima koji uređuju sustav obveznog zdravstvenog osiguranja, u članku se objašnjava način određivanja visine naknade plaće za razdoblja privremene spriječenosti za rad uzrokovane ozljedom na radu odnosno profesionalnom bolesti.

2. OZLJEDA NA RADU ODNOSNO PROFESIONALNA BOLEST KAO UZROK SPRIJEČENOSTI ZA RAD

2.1. Što se smatra ozljedom na radu?

Propisi o zdravstvenom osiguranju definiraju ozljedu na radu čl. 66. Zakona. **Ozljedom na radu smatraju se** sljedeće ozljede i bolesti osiguranika:

1. ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem, te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika

2. bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekog nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u svezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika
3. ozljeda nanesena na način predviđen u točki 1., koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno, te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran
4. ozljeda, odnosno bolest iz točke 1. i 2. koju pretrpe osobe koje su obvezno osigurane u određenim okolnostima (osobe osigurane u posebnim okolnostima, čl. 16. Zakona).

Definicija ozljede na radu je prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju uža od definicije ozljede na radu u propisima o mirovinskom osiguranju. Štoviše, Zakon o zdravstvenom osiguranju u posebnom članku određuje **što se ne smatra ozljedom na radu.** Prema čl. 67. Zakona, ozljedom na radu se ne smatraju sljedeći slučajevi spriječenosti za rad:

1. ozljeda do koje je došlo zbog skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu, odnosno pri obavljanju djelatnosti, kao i na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto (npr. tučnjava na radnom mjestu ili u vremenu dnevnog odmora, namjerno nanošenje povrede sebi ili drugome, obavljanje poslova pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, upravljanje vozilom pod utjecajem alkohola ili opojnih droga i sl.)
2. ozljeda nastala u okolnostima bavljenja aktivnostima koje nisu u vezi s obavljanjem radnih obveza (npr. radni odmor koji nije korišten u propisano vrijeme, radni odmor koji nije korišten u cilju obnove psihofizičke i radne sposobnosti nužno potrebne za nastavak radnog procesa, fizičke aktivnosti koje nisu u vezi s radnim odnosom i sl.)
3. namjerno nanošenje ozljede od strane druge osobe izazvano osobnim odnosom s osiguranom osobom koje se ne može dovesti u kontekst radno-pravne aktivnosti
4. atake kronične bolesti
5. urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu određenu bolest.

2.2. Što se smatra profesionalnom bolesti?

Profesionalna bolest je definirana u čl. 68. Zakona kao oboljenje izazvano dužim neposrednim u**tjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima.** Precizniju definiciju profesionalnih bolesti nalazimo u čl. 2. Zakona o listi profesionalnih bolesti (Nar. nov., br. 162/98. i 107/07.). Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima, a lista tih bolesti, poslova na kojima se javljaju i uvjeta pod kojima se ove bolesti smatraju profesionalnim oboljenjem, propisana je Zakonom o listi profesionalnih bolesti. Profesionalnom bolešću smatra se bolest za koju se dokaže da je posljedica djelovanja štetnosti u procesu rada i/ili radnom okolišu, odnosno bolest za koju je poznato da može biti posljedica djelovanja štetnosti koje su u svezi s procesom rada i/ili radnim okolišem, a intenzitet štetnosti i duljina trajanja izloženosti toj štetnosti je na razini za koju je poznato da uzrokuje oštećenje zdravlja.

Profesionalne bolesti se dokazuju u posebnom dijagnostičkom postupku medicine rada, koji uključuje dokazivanje **povezanosti bolesti i izloženosti štetnim utjecajima na radu.** Prisutnost štetnih utjecaja i procjena opasnosti od tih utjecaja prosuđuje se različitim metodama, od mjerenja do neposrednog uvida u uvjete rada. U Zakonu o listi profesionalnih bolesti navedeno je **57 skupina bolesti koje se smatraju profesionalnim oboljenjima**. Osim toga, Zakonom o zdravstvenom osiguranju određeno je da se i **radnicima koju su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima**, a radili su kod poslodavaca pravnih ili fizičkih osoba registriranih u Hrvatskoj, priznaju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju profesionalne bolesti. Štoviše, ukoliko su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima, imaju pravo na zdravstvene preglede i nakon prestanka rada.

Jednako kao i u vezi s ozljedom na radu, Pravilnik o ozljedi na radu određuje situacije pod kojima se, unatoč zadovoljenju ostalih propisanih uvjeta, ne smatra da je osiguranik obolio od profesionalne bolesti. Ti su slučajevi propisani čl. 35. Pravilnika o ozljedi na radu, a isključuju profesionalno oboljenje u slučaju kad je bolest nastala kao posljedica drugih kroničnih oboljenja i u slučajevima kad se radi o urođenoj ili stečenoj predispoziciji zdravstvenog stanja osiguranika.

2.3. Prijava i priznavanje ozljede na radu i profesionalne bolesti

2.3.1. Tiskanica OR i tiskanica PB

Prava iz osnovnog zdravstvenog osiguranja s osnove ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti ostvaruju se nakon prethodno provedenog postupka utvrđivanja i **priznavanja ozljede na radu** odnosno **profesionalne bolesti**. Postupak priznavanja prava za radnika pokreće poslodavac, a za osiguranike osigurane temeljem obavljanja profesionalne djelatnosti oni sami, podnošenjem prijave o ozljedi na radu odnosno o profesionalnoj bolesti. Prijava se podnosi regionalnom uredu odnosno područnoj službi HZZO-a prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta osiguranika, a može se podnijeti regionalnom uredu odnosno područnoj službi HZZO-a na području kojega je sjedište poslodavca. Prijava ozljede na radu podnosi se na **tiskanici OR**, a prijava profesionalne bolesti na **tiskanici PB.** Prijava se može podnijeti na tiskanicama u papirnatom obliku, a podnositelji koji raspolažu odgovarajućom elektroničkom opremom i koji posjeduju elektronički potpis u skladu s posebnim propisima, mogu prijavu dostaviti elektroničkim putem.

Na temelju izmijenjenog i dopunjenog Pravilnika o ozljedi na radu, od **21. srpnja 2015.** godine **izmijenjene su tiskanice** za prijavu ozljede na radu i prijavu profesionalne bolesti. Nove tiskanice su objavljene u Nar. nov., br. 79/15., a dostupne su i na stranicama HZZO-a.

Ukoliko se prijava podnosi na tiskanicama u papirnatom obliku, tiskanice se popunjavaju u **pet primjeraka**, po jedan za obveznika podnošenja prijave (za poslodavca), za osiguranu osobu, za nadležnog doktora specijalistu medicine rada, za izabranog doktora opće/obiteljske medicine i za HZZO. Nakon zaprimanja prijave, HZZO o tome elektroničkim putem obavještava inspekciju rada, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu. Osim popunjenih tiskanica, HZZO-u treba dostaviti **medicinsku i drugu dokumentaciju** kojom se može dokazati da je nastanak ozljede, odnosno bolesti i mjesto nastanka ozljede, odnosno bolesti uzročno-posljedično vezan uz obvezu i proces rada, odnosno obavljanje djelatnosti, kao i druge okolnosti o kojima ovisi priznavanje ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti.

Rokovi dostavljanja prijava su sljedeći:

- za slučaj ozljede na radu – u roku **8 dana** od nastanka ozljede

- za profesionalnu bolest – u roku **8 dana** od kada poslodavac odnosno osigurana osoba od zdravstvene ustanove ili privatne ordinacije ovlaštene za medicinu rada, dobije ispravu kojom se potvrđuje nastanak profesionalne bolesti.

Ukoliko se ozljeda na radu ili profesionalno oboljenje dogodi radniku, a poslodavac ne podnese prijavu nadležnom uredu HZZO-a, sam radnik može u pisanom obliku pokrenuti zahtjev za pokretanje postupka utvrđivanja nastanka ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti. Ako prijavu ne podnese ni poslodavac ni radnik, a proteklo je **tri godine od rokova za podnošenje prijave**, osiguranik gubi pravo na pokretanje postupka priznavanja ozljede na radu odnosno profesionalnog oboljenja. Postupak utvrđivanja i priznavanja ozljede odnosno profesionalne bolesti može pokrenuti i područni ured HZZO-a ukoliko sazna za činjenice i okolnosti nastanka ozljede odnosno bolesti osigurane osobe na radu ili u vezi s radom.

2.3.2. Priznavanje ozljede na radu odnosno profesionalnog oboljenja

Postupak priznavanja ozljede na radu odnosno profesionalnog oboljenja provodi HZZO. U slučaju **priznavanja ozljede na radu** odnosno profesionalne bolesti, u pravilu se ne donosi pisano rješenje, već HZZO samo ovjerava zaprimljenu tiskanicu prijave o ozljedi na radu, odnosno profesionalnoj bolesti.

U slučaju **nepriznavanja ozljede**, odnosno bolesti kao ozljede na radu, odnosno kao profesionalne bolesti, HZZO u upravnom postupku donosi pisano rješenje. Rješenje se donosi i u slučaju kada HZZO odlučuje o priznavanju ozljede na radu ili profesionalne bolesti na osnovi zahtjeva osigurane osobe odnosno člana obitelji osigurane osobe (u slučaju smrti osigurane osobe zahtjev mogu podnijeti članovi obitelji). Na rješenje je moguće uložiti žalbu o kojoj u drugom stupnju odlučuje Direkcija HZZO-a, a u slučaju ako je stranka nezadovoljna i drugostupanjskim rješenjem, može podnijeti upravnu tužbu.

2.3.3. Priznavanje druge bolesti kao posljedice ranije priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti

U slučaju kad kod osiguranika nastane oštećenje zdravlja koje je po mišljenju ovlaštenog liječnika uzročno-posljedično povezano s već priznatom ozljedom na radu odnosno profesionalnom bolešću, osigurana osoba ima pravo pokrenuti **postupak utvrđivanja i priznavanja takve posljedice.**

Postupak priznavanja druge ili više drugih bolesti kao medicinske posljedice ranije priznate ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti **pokreće sam osiguranik,** u roku 8 dana od kada je primio pisano mišljenje ovlaštenog liječnika, a može ga pokrenuti i ovlašteni liječnik odnosno područni ured HZZO-a. Zahtjev se podnosi područnoj službi HZZO-a prema prebivalištu osiguranika. Uz zahtjev treba priložiti medicinsku dokumentaciju i ranije ovjerenu prijavu ozljede na radu odnosno rješenje kojim je ozljeda na radu ili profesionalna bolest priznata od strane nadležnog tijela.

O zahtjevu za priznavanje uzročno-posljedične veze između ranije priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti i naknadno dijagnosticiranog oštećenja zdravlja odlučuje se u upravnom postupku i o tome se izdaje rješenje. Uzročno posljedična veza može biti **priznata**, **djelomično priznata** ili **nepriznata**, pa se ovisno o tome odlučuje pripadaju li osiguraniku ili ne pripadaju prava određena za slučajeve ozljede na radu i profesionalne bolesti.

3. NAKNADA PLAĆE ZA BOLOVANJE UZROKOVANO OZLJEDOM NA RADU

3.1. Ozljeda na radu kao uzrok spriječenosti za rad

Osiguranik ima pravo na naknadu plaće za razdoblja spriječenosti za rad kojem je uzrok ozljeda na radu samo ako je prethodno proveden postupak prijave ozljede na radu sukladno Pravilniku, te uz uvjet da je **ozljeda na radu priznata od strane HZZO-a**.

Ukoliko je osiguranik spriječen za rad, ovlašteni liječnik izdaje doznaku za bolovanje za sljedeća razdoblja:

- za bolovanje koje prestaje prije isteka kalendarskog mjeseca u kojem je započeto i za bolovanje koje prestaje posljednjeg dana u tom mjesecu - od početka bolovanja odnosno od prvog dana u mjesecu, pa do završetka razdoblja bolovanja
- za bolovanje koje prelazi iz jednog u drugi kalendarski mjesec - od početka bolovanja odnosno od prvog dana u mjesecu do posljednjeg dana toga mjeseca.

3.2. Naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu

3.2.1. Rok za isplatu naknade plaće za bolovanje

U slučaju kad ozljeda na radu ima kao posljedicu spriječenost za rad, radnik u radnom odnosu kod poslodavca pravne ili fizičke osobe, ima pravo na naknadu plaće. Pravo radnika na naknadu plaće dospijeva **istoga dana** kada kod odnosnog poslodavca dospijeva obveza isplate plaće za prethodni mjesec. Prema čl. 92. st. 3. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14.), rok za isplatu plaće i naknade plaće određuje se kolektivnim ugovorom koji obvezuje poslodavca i/ili ugovorom o radu, a ukoliko tim izvorima radnog prava nije određen, rok za isplatu plaće je najkasnije petnaesti dan u mjesecu za plaću/naknadu plaće za prethodni mjesec.

3.2.2. Visina naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu

Naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu i profesionalnog oboljenja od prvog dana spriječenosti za rad tereti sredstva HZZO-a i određuje se na jednaki način, pa se u daljnjem tekstu koristi izraz naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu, što obuhvaća i naknadu plaće za bolovanje uzrokovano profesionalnom bolešću. Radniku naknadu isplaćuje poslodavac, a zatim ukupnu isplaćenu svotu za cijelo razdoblje trajanja bolovanja, refundira od HZZO-a.

Iznos naknade plaće se određuje u visini **100% prosječne neto plaće** koja je radniku isplaćivana u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je započeto bolovanje, **bez ograničenja najvišeg iznosa** (čl. 19. Pravilnika o ozljedi na radu). Na ovu visinu naknade plaće osiguranik ima pravo u maksimalnom trajanju od 18 mjeseci po istoj dijagnozi ozljede odnosno bolesti, bez prekida. Nakon proteka 18 mjeseci, osiguranik ostvaruje pravo na naknadu plaće u iznosu 50% zadnje isplaćene naknade plaće na ime te privremene nesposobnosti za rad.

Za osiguranika kojem se dogodila ozljeda na radu, pri određivanju visine naknade plaće **ne traži se uvjet prethodnog osiguranja** u trajanju od dvanaest mjeseci neprekidno ili osamnaest mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, što je inače propisani uvjet za punu naknadu plaće za bolovanje koje nije posljedica ozljede na radu.

3.2.3. Osnovica od koje se određuje visina naknade plaće

Osnovica od koje se određuje visina naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu određena je čl. 54. Zakona. Kako u Pravilniku o ozljedi na radu nema posebnih odredbi o osnovici, već se upućuje na

primjenu Zakona, proizlazi da se osnovica određuje na jednaki način kao za bolovanje na teret HZZO-a koje nije uzrokovano ozljedom na radu. U osnovicu od koje se određuje naknada plaće uključuje se samo redovna mjesečna plaća isplaćena za rad izvršen u određenom mjesecu i naknada plaće koju je poslodavac isplatio radniku na svoj teret (za razdoblja godišnjeg odmora, plaćenog dopusta, za bolovanje zbog bolesti radnika za prva 42 dana bolovanja i dr.). Dakle, pri određivanju osnovice za naknadu plaće za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu, pod isplaćenom plaćom se smatra i naknada plaće za bolovanje na teret poslodavca, ukoliko je radniku isplaćena u prethodnom šestomjesečnom razdoblju.

U vezi s utjecajem primitaka (plaće) koji se odnose na više mjeseci, pri određivanju osnovice za naknadu plaće za bolovanje zbog ozljede na radu postupa se na isti način kao kod bolovanja kojem je uzrok bolest koja nije ozljeda na radu. U osnovicu se **ne uključuju primici plaće koji se odnose na više mjeseci** (bonusi, periodične stimulacije i dr.), **niti nagrade, naknade i potpore isplaćene preko neoporezivih iznosa**, iako su u poreznom smislu izjednačeni s isplatom plaće. Dakle, u osnovicu za određivanje naknade plaće ne uključuju se primici koji se ne mogu podvesti pod sintagmu „mjesečna plaća".

Prosječna plaća isplaćena u prethodnih šest mjeseci određuje se na temelju zbrojenih neto plaća isplaćenih u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je započeto bolovanje, podijeljenih s brojem sati rada za koje su plaće isplaćene. Tako dobiveni iznos predstavlja **prosječnu satnicu** od koje se određuje visina naknade plaće za razdoblje spriječenosti za rad, **bez ograničenja najvišeg dozvoljenog iznosa.** Ako je radnikova prosječna neto plaća u prethodnih šest mjeseci iznosila 10 ili 15 tisuća kn, naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu isplaćuje se u tom iznosu.

Ako je u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem se dogodila ozljeda na radu, radniku isplaćeno manje od šest mjesečnih plaća, ali više od jedne plaće (dakle, ako su isplaćene dvije, tri, četiri ili pet mjesečnih plaća), osnovica se određuje tako da se isplaćene plaće podijele sa satima za koje su isplaćene.

Ako je u šestomjesečnom razdoblju koje prethodi mjesecu u kojem se dogodila ozljeda radniku isplaćena **samo jedna plaća,** osnovica se određuje u visini te plaće. Ukoliko radniku nije isplaćena **niti jedna plaća,** osnovica se određuje od ugovorene plaće, tj. od mjesečne plaće na koju radnik ima pravo prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru odnosno prema posebnom propisu koji obvezuje poslodavca. Dakle, u slučaju kad nije isplaćena niti jedna ili je isplaćena samo jedna plaća, osnovica za naknadu za bolovanje zbog ozljede na radu se određuje za osiguranika povoljnije u usporedbi s istim okolnostima bolovanja koje nije posljedica ozljede na radu.[1]

3.3. Naknada plaće radniku koji radi s nepunim radnim vremenom kod dva ili više poslodavaca

Radniku koji radi s nepunim radnim vremenom kod dva ili više poslodavaca istodobno, **svaki poslodavac isplaćuje naknadu plaće** za bolovanje zbog ozljede na radu, **iako se ozljeda dogodila kod jednog od njih**. Osnovica se određuje u visini šestomjesečnog prosjeka plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci kod svakog poslodavca koji određuje visinu naknade, s tim da svaki poslodavac isplaćuje naknadu za fond sati bolovanja koje bi odnosni radnik kod njega radio da nije na bolovanju.

Dakle, kad se radniku dogodila ozljeda na radu kod jednog poslodavca, drugi poslodavac kod kojega je radnik istodobno u radnom odnosu također isplaćuje naknadu plaće prema pravilima određivanja naknade za bolovanje zbog ozljede na radu. Poslodavac kod kojeg se nije dogodila ozljeda ne podnosi prijavu, njega je radnik odnosno HZZO dužan o tome obavijestiti.

3.4. Porezno određenje naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu i izvještavanje

Naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu se prema čl. 10. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 177/04. - 143/14.) ne smatra oporezivim dohotkom, pa slijedom toga ne podliježe ni plaćanju doprinosa za obvezna osiguranja. Poslodavac isplaćuje naknadu kao neto primitak, **bez obračunavanja i uplate doprinosa i poreza.**

Ukoliko se radi o osiguraniku osiguranom u sustavu obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje, HZZO za njega uplaćuje doprinos za mirovinsko osiguranje za drugi stup po stopi od 5% na osnovicu isplaćene neto naknade. Zbog te obveze HZZO-a, poslodavac je dužan na obrascu "Potvrda o plaći" zaokružiti odgovor na pitanje je li riječ osiguraniku osiguranom u drugom stupu obveznog mirovinskog osiguranja (zaokružuje se "da" ili "ne"). Doprinos za mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje koji za osiguranika uplaćuje HZZO dospijeva 15. dan u mjesecu koji slijedi iza mjeseca u kojem je poslodavcu izvršen povrat naknade isplaćene radniku.

Isplaćeni iznos naknade plaće poslodavac evidentira u obrascu JOPPD koji ispostavlja Poreznoj upravi.[2] Poslodavac u obrascu JOPPD na stranici B iskazuje podatak o razdoblju trajanja bolovanja zbog ozljede na radu, sate spriječenosti za rad i podatak o svoti isplaćene naknade plaće, za koju na stranici B u polju 15.1. koristi šifru **12**.

4. PRIMJERI ODREĐIVANJA VISINE NAKNADE PLAĆE ZA BOLOVANJE ZBOG OZLJEDE NA RADU

Primjer 1. - Naknada za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu u slučaju kad je radniku u prethodnih šest mjeseci isplaćeno šest redovnih mjesečnih plaća i primici koji se odnose na više mjeseci

Radniku se 14. rujna 2015. godine na početku radnog vremena dogodila ozljeda na radu pri obavljanju poslova u skladištu. Poslodavac je prijavio ozljedu na radu, a ovlašteni liječnik je izdao doznaku za bolovanje za razdoblje od 14. do 30. rujna. HZZO je na obrascu Tiskanica OR koju mu je dostavio poslodavac, u rujnu, prije isplate plaće za rujan, potvrdio priznavanje ozljede na radu.

Prethodno šestomjesečno razdoblje je razdoblje od ožujka 2015. do kolovoza 2015. godine, a u tom je razdoblju radniku isplaćena plaća za mjesece od veljače 2015. do srpnja 2015. godine. U ovom razdoblju radnik je u mjesecu lipnju radio prekovremeno, pa mu je za sate prekovremenog rada isplaćena povećana plaća.

Osim redovne plaće, radniku je u ožujku 2015. isplaćena nagrada za rezultate rada ostvarene u 2014. godini (godišnji bo-

[1] Kad se radi o bolovanju koje nije uzrokovano ozljedom na radu, a osiguraniku u šestomjesečnom razdoblju koje prethodi mjesecu u kojem je započeto bolovanje nije isplaćena niti jedna ili mu je isplaćena samo jedna plaća, kao osnovica za određivanje visine naknade plaće za bolovanje na teret HZZO-a koristi se najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja važeća za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem je započeto bolovanje. Riječ je o bruto osnovici od koje treba izračunati neto svotu pretpostavljene plaće koja se koristi kao osnovica za određivanje visine naknade plaće.

[2] O iskazivanju naknade za bolovanje u obrascu JOPPD, opširnije u članku: dr. sc. Marija Zuber, Naknada plaće za bolovanje u obrascu JOPPD, časopis Računovodstvo i financije br. 9. /2015., str. 95. - 100.

nus). U lipnju 2015. godine radniku je isplaćen i regres za godišnji odmor za 2015. godinu, na koji su plaćeni obvezni doprinosi i porez na dohodak.

U razdoblju od 6. do 31. srpnja 2015. radnik je bio na godišnjem odmoru i za to mu je razdoblje isplaćena naknada plaće za godišnji odmor. U razdoblju od 4. do 8. svibnja 2015. radnik je bio na bolovanju zbog njege člana obitelji, pa mu je za to razdoblje isplaćena naknada plaće na teret HZZO-a.

Radnik nema uzdržavanih članova obitelji, prebivalište je u Zagrebu, stopa prireza iznosi 18%.

S obzirom da je poslodavac u trenutku obračunavanja naknade plaće za bolovanje raspolagao podatkom **da je ozljeda na radu priznata od strane HZZO-a**, naknada plaće se određuje u visini 100% iznosa prosječne neto plaće isplaćene osiguraniku u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je nastao osigurani slučaj.

U osnovicu od koje se određuje visina naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu, **treba uključiti:**

- primitke od redovne mjesečne plaće za obavljeni rad, uključujući i plaću za sate prekovremenog rada
- primitke po osnovi naknade plaće za godišnji odmor i
- primitke po osnovi naknade plaće za dane blagdana i neradnih dana.

Na visinu osnovice **ne utječu sljedeći isplaćeni primici:**

- naknada plaće za razdoblje bolovanja na teret HZZO-a (da je radniku u tom razdoblju isplaćena naknada plaće za bolovanje na teret poslodavca, ta bi se naknada uključivala u osnovicu od koje se određuje visina naknade plaće za bolovanje)
- regres za godišnji odmor, iako je isplaćen kao plaća na koju su plaćeni doprinosi i
- godišnja nagrada za ostvarene rezultate rada.

Utvrđivanje osnovice za naknadu plaće na teret HZZO-a na obrascu Potvrda o plaći:

2. PODACI O IZNOSIMA PLAĆE KOJA JE OSIGURANIKU ISPLAĆENA U POSLJEDNJIH ŠEST MJESECI PRIJE MJESECA U KOJEM JE NASTUPIO SLUČAJ NA OSNOVI KOJEG SE STJEČE PRAVO NA NAKNADU
tj. u razdoblju **od kolovoza 2015.** do **ožujka 2015.** godine, za mjesece:

Isplata izvršena za mj / god.	Plaća	Isplaćena plaća	Broj sati					
			provedenih na radu u		Odsutnost s rada s pravom na naknadu plaće po ZOR-u	Ukupno sati	Sati bolovanja na teret HZZO-a	Sati prema kalendaru radnog vremena
			punom radnom vremenu	dužem od punog radnog vremena				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
7/15.	10.451,20	6.998,96	24	-	160	184	-	184
6/15.	12.313,00	8.049,01	176	32	-	208	-	176
5/15.	10.051,20	6.773,36	128	-	-	128	40	168
4/15.	8.700,80	6.011,73	176	-	-	176	-	176
3/15.	10.564,80	7.063,03	176	-	-	176	-	176
2/15.	10.179,20	6.845,55	160	-	-	160	-	160
Ukupno:	62.260,20	41.741,64	840	32	160	1.032	40	1.040

3. Osnovicu čini prosječni iznos plaće isplaćene u posljednjih šest mjeseci,
a koja iznosi 60,3296 kn po satu - bruto, odnosno **40,4473 kn** po satu - neto.

Osnovica za naknadu plaće izračunata je na sljedeći način:

- zbroj neto plaća isplaćenih u prethodnih šest mjeseci treba podijeliti sa satima za koje je ta plaća isplaćena, odnosno
- 41.741,64 kn : 1.032 sati = 40,4473 kn po satu.

Obračun naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu za razdoblje od 14. do 30. rujna 2013. godine **- za 96 sati:**

- 40,4473 kn x 96 sati = 3.882,94 kn.

Na naknadu za bolovanje zbog ozljede na radu ne primjenjuje se ograničenje najvišeg iznosa naknade na teret HZZO-a.

Uz pretpostavku da se bolovanje nastavlja i tijekom cijelog listopada, za razdoblje bolovanja u mjesecu listopadu osnovica se ne određuje ponovno, već se naknada određuje od iste osnovice. Obračun naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu za razdoblje od 1. do 31. listopada 2015. godine **- za 176 sati:**

- 40,4473 kn x 176 sati = 7.118,72 kn.

Primjer 2. - Naknada za bolovanje zbog ozljede na radu u slučaju kad je radniku u prethodnih šest mjeseci isplaćena samo jedna plaća

Radnica je na bolovanju zbog ozljede na radu od 7. rujna 2015. godine. Bolovanje traje do kraja rujna 2015. Ozljeda na radu je priznata od strane HZZO-a. U prethodnih šest mjeseci radnici je isplaćena samo jedna plaća. Naime, radnica je do 30. lipnja 2015. bila na rodiljnom dopustu, u srpnju je koristila tri tjedna godišnjeg odmora, tako da joj je u šest mjeseci prije mjeseca u kojem je započeto bolovanje isplaćena samo jedna plaća, tj. u kolovozu joj je isplaćena plaća za srpanj 2015. godine.

Pretpostavimo da su svi ostali podaci isti kao u primjeru pod 1. (prebivalište u Zagrebu, nema uzdržavanih članova obitelji).

Naknada plaće za bolovanje zbog ozljede na radu, za razdoblje od 7. do 30. rujna 2015. godine bit će određena od jedne isplaćene plaće, tj. od plaće za srpanj koja je isplaćena u kolovozu 2015.

Poslodavac je dužan na obrascu Potvrda o plaći iskazati podatke o isplaćenoj plaći (jedna plaća) i sve podatke o satima, kako slijedi:

2. PODACI O IZNOSIMA PLAĆE KOJA JE OSIGURANIKU ISPLAĆENA U POSLJEDNJIH ŠEST MJESECI PRIJE MJESECA U KOJEM JE NASTUPIO SLUČAJ NA OSNOVI KOJEG SE STJEČE PRAVO NA NAKNADU
tj. u razdoblju **od kolovoza 2015.** do **ožujka 2015. godine,** za mjesece:

Isplata izvršena za mj / god.	Plaća	Isplaćena plaća	Broj sati					
			provedenih na radu u		Odsutnost s rada s pravom na naknadu plaće po ZOR-u	Ukupno sati	Sati bolovanja na teret HZZO-a	Sati prema kalendaru radnog vremena
			punom radnom vremenu	dužem od punog radnog vremena				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
7/15.	10.451,20	6.998,96	64	-	120	184	-	184
6/15.	-	-	-	-	-	-	176	176
5/15.	-	-	-	-	-	-	168	168
4/15.	-	-	-	-	-	-	176	176
3/15.	-	-	-	-	-	-	176	176
2/15.	-	-	-	-	-	-	160	160
Ukupno:	10.451,20	6.998,96	64	-	120	184	856	1.040

3. Osnovicu čini prosječni iznos plaće isplaćene u posljednjih šest mjeseci,
a koja iznosi 56,80 kn po satu - bruto, odnosno **38,0378** po satu - neto.

Osnovica za naknadu plaće izračunata je na sljedeći način:

- 6.998,96 kn : 184 sata = 38,0378 kn po satu.

Obračun naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu za razdoblje od 7. do 30. rujna 2015. godine **- za 144 sata:**

- 38,0378 kn x 144 sata = 5.477,44 kn.

Dakle, u ovom je slučaju jedna mjesečna plaća podijeljena sa satima toga mjeseca (plaća i sati srpnja 2015. godine).

Primjer 3. - Naknada za bolovanje zbog ozljede na radu u slučaju kada radniku u prethodnih šest mjeseci nije isplaćena niti jedna plaća

Radnik je na bolovanju zbog ozljede na radu, u trajanju od 7. do 30. rujna 2015. godine. Ozljeda na radu je priznata od strane HZZO-a. Radnik je zasnovao radni odnos od 1. rujna 2015. i još mu nije isplaćena niti jedna plaća. Prema ugovoru o radu, radnik ima pravo na mjesečnu bruto plaću u iznosu 6.000,00 kn.

Ostali podaci su isti kao u primjeru pod 1. (prebivalište u Zagrebu, nema uzdržavanih članova obitelji).

Osnovica za određivanje naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu bit će određena od ugovorene plaće koja iznosi 6.000,00 kn bruto, odnosno 4.488,48 kn neto i izračunana je na sljedeći način:

- 4.488,48 kn : 176 sati (sati mjeseca rujna) = 25,5027 kn po satu neto.

Obračun naknade plaće za bolovanje zbog ozljede na radu za razdoblje od 7. do 30. rujna 2015. godine **- za 144 sata:**

- 25,5027 kn x 144 sata = 3.672,39 kn.

Kao što je pokazano u primjeru 3., ako se osnovica za naknadu za bolovanje određuje od ugovorene plaće (plaća na koju radnik ima pravo prema izvorima radnog prava koji obvezuju poslodavca), mjesečna plaća se dijeli sa satima mjeseca u kojem je započeto bolovanje.

5. POSTUPANJE POSLODAVCA U RAZDOBLJU DO PRIZNAVANJA OZLJEDE NA RADU

Poslodavac obračunava naknadu plaće za bolovanje uzrokovano ozljedom na radu na način opisan u poglavlju pod 3. i 4. ovoga članka, **tek nakon što je od strane HZZO-a dobio pisanu potvrdu o priznatoj ozljedi na radu.** U slučaju priznavanja ozljede na radu, HZZO tu činjenicu u pravilu potvrđuje na tiskanici OR, a u slučaju nepriznavanja izdaje rješenje.

Ukoliko poslodavac do trenutka obračunavanja plaće za određeni mjesec nije od HZZO-a dobio potvrdu o priznavanju ozljede na radu, **obračunava naknadu kao da se radi o bolovanju koje nije uzrokovano ozljedom na radu**. Činjenica da je poslodavac prijavio nastalu ozljedu radnika kao ozljedu na radu, čak ni doznaka liječnika koji je možda upisao šifru ozljede na radu, ne utječe na to. Jedina relevantna isprava o priznatoj ozljedi na radu je isprava koju izdaje HZZO.

Sve dok ne dobije potvrdu o priznatoj ozljedi na radu, poslodavac je dužan pri obračunu naknade za bolovanje postupiti na sljedeći način:

- za prva 42 kalendarska dana bolovanja obračunati naknadu na svoj teret, kao bruto primitak radnika, u visini određenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a najmanje u visini određenoj Zakonom (najmanje 70% prosječne plaće isplaćene radniku u prethodnih šest mjeseci)
- uplatiti doprinose, porez na dohodak i možebitni prirez na naknadu koja se odnosi na prva 42 dana bolovanja
- nastavno od 43-ćeg dana bolovanja obračunati naknadu na teret HZZO-a, u visini 70% osnovice određene u visini neto plaće isplaćene radniku u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je započeto bolovanje, s tim da se taj iznos isplaćuje kao neto primitak koji ne podliježe plaćanju doprinosa ni poreza na dohodak.

Ukoliko ozljeda na radu bude naknadno priznata, poslodavac je dužan provesti **ispravak** isplaćene naknade plaće, što uključuje i ispravak podataka iskazanih u obrascu JOPPD.[3]

[3] O ispravljanju podataka u obrascu JOPPD vidi u članku D. Opalić i K. Cipek: Ispravci i dopune Obrasca JOPPD, Računovodstvo i financije br. 9/2015., str. 87. - 94.

DRAŽEN OPALIĆ
Ministarstvo financija RH, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Naknada pripadnicima operativnih snaga zaštite i spašavanja za vrijeme mobilizacije i sudjelovanja u akcijama pružanja pomoći

Prema Zakonu o zaštiti i spašavanju obveznici civilne zaštite koji sudjeluju u akcijama spašavanja imaju pravo na naknadu plaće, naknadu putnih troškova, osiguranje, dnevnicu i pravo na druge naknade. U članku se opisuje obračun javnih davanja i izvješćivanje na obrascu JOPPD pri isplati naknada osobama koje kao pripadnici operativnih snaga zaštite i spašavanja, mobilizirane osobe ili kao pripadnici pričuvnog sastava oružanih snaga, sudjeluju u spašavanju ljudi i imovine u Republici Hrvatskoj ili izvan teritorija Hrvatske.

1. PROPISI KOJI UREĐUJU PRAVO NA NAKNADU

Prema čl. 45. st. 4. Zakona o sustavu civilne zaštite (Nar. nov., br. 82/15.) koji je stupio na snagu **1. kolovoza 2015.** i koji je danom stupanja na snagu stavio izvan snage Zakon o zaštiti i spašavanju (Nar. nov., br. 174/04., 79/07., 38/09. i 127/10.), **obveznik civilne zaštite ima pravo na naknadu plaće, putnih troškova, osiguranje, dnevnicu i druge naknade** sukladno odredbama toga Zakona i propisa donesenih za njegovu provedbu. Također, čl. 63. navedenoga Zakona propisano je kako pripadnici operativnih snaga sustava civilne zaštite mogu sudjelovati u pružanju žurne međunarodne pomoći koja predstavlja aktivnosti spasilačkih ekipa, sredstava i stručnjaka te postrojbi opremljenih specijalnom opremom čija je svrha uklanjanje neposrednih i posrednih posljedica katastrofa u drugim državama, te kako za vrijeme takvoga sudjelovanja također imaju pravo na naknadu plaće, putnih troškova, osiguranje, dnevnicu i druge naknade.

Osim navedenih odredbi, koje se odnose na pripadnike civilne zaštite, čl. 45. navedenoga Zakona propisano je da građanin postaje obveznik civilne zaštite utvrđivanjem rasporeda na određenu dužnost u postrojbi civilne zaštite, te da za vrijeme obavljanja dužnosti također ima pravo na naknadu plaće, naknadu putnih troškova, osiguranje, dnevnicu i druge naknade.

Čl. 92. Zakona o sustavu civilne zaštite propisano je da će se provedbeni propisi kojima će se između ostaloga urediti visina i način obračuna navedenih naknada, donijeti **u roku godinu dana** od dana stupanja na snagu Zakona. Kako do dana pisanja ovoga članka provedbeni propisi nisu doneseni, sukladno čl. 93. predmetnog Zakona, što se tiče naknada mobiliziranim osobama, u ovome trenutku i nadalje su na snazi Pravilnik o mobilizaciji i djelokrugu operativnih snaga zaštite i spašavanja (Nar. nov., br. 40/08. i 44/08.) i Uredba o visini i uvjetima za isplatu naknade troškova mobiliziranim građanima (Nar. nov., br. 91/06.), koji su kao provedbeni propisi doneseni temeljem odredbi ranijeg Zakona o zaštiti i spašavanju.

2. PRAVA ZAPOSLENIH GRAĐANA I PRIPADNIKA CIVILNE ZAŠTITE

Mobilizirani građani i pripadnici civilne zaštite koji su u radnom odnosu, za vrijeme mobilizacije imaju pravo na novčanu naknadu **u visini plaće koju su ostvarili s punim radnim vremenom u mjesecu prije angažiranja.**

Naknadu plaće mobiliziranim građanima i pripadnicima civilne zaštite **isplaćuje poslodavac** kojemu isplaćenu naknadu plaće (uvećanu za obračunana i uplaćena javna davanja) vraća (refundira):

- Državna uprava za zaštitu i spašavanje (u daljnjem tekstu: Državna uprava), ako je građanin mobiliziran temeljem odredbe čl. 53. st. 1. podst. 1. Zakona o zaštiti i spašavanju (mobilizaciju je proveo državni službenik Državne uprave za zaštitu i spašavanje s posebnim ovlastima i odgovornostima), ili
- jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave (općina, grad ili županija), koja je naložila mobilizaciju, ako je građanin mobiliziran temeljem odredbe članka 30. stavaka 1. i 3. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Zahtjev za povrat isplaćene novčane naknade, poslodavac podnosi na propisanom obrascu "Zahtjev za refundaciju plaće" koji je u sastavni dio navedene Uredbe, uz koji se prilaže isplatna lista kao dokaz o izvršenoj isplati. Obrazac zahtjeva je sljedeći:

_____
(Naziv pravne osobe)
MB_____
_____
(Adresa sjedišta)
_____
_____
(Naziv i sjedište tijela koje je naložilo mobilizaciju)

ZAHTJEV ZA REFUNDACIJU PLAĆE

Temeljem članka 2. stavka 3. i 4. Uredbe o visini i uvjetima za isplatu naknade troškova mobiliziranim građanima (Nar. nov., br. 91/2006.), molimo da izvršite refundaciju plaće za našeg radnika _____ rođenog ___ 19__. godine, sa stalnim prebivalištem u ____, ulica _____ kbr. _____, kojega ste mobilizirali za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja.
Refundacija plaće traži se za period od _____ do ___ __ godine, odnosno za _____ dana.

Ime i prezime radnika	Bruto plaća/dan	Doprinos iz plaće/dan	Doprinosi na plaću/dan	Porez	Prirez	Broj dana	Ukupno za refundaciju
1	2	3	4	5	6	7	8

Molimo da uplatu izvršite na naš račun broj _____
Prilog: Ovjerena preslika isplatne liste za mjesec _____

MP

_____
Potpis ovlaštene osobe

U _____, _____ godine.

3. PRAVA NEZAPOSLENIH OSOBA I PRIPADNIKA CIVILNE ZAŠTITE

3.1. Prava osoba koje ostvaruju pravo na naknadu zbog nezaposlenosti

Mobilizirani građani koji nisu u radnom odnosu, a ostvaruju pravo na novčanu naknadu zbog nezaposlenosti, za vrijeme mobilizacije imaju pravo na novčanu naknadu u iznosu koji se dobije kada se od iznosa neto isplaćene plaće u Republici Hrvatskoj za prethodno razdoblje odbije iznos novčane naknade koju mobilizirani građanin mjesečno prima s osnova privremene nezaposlenosti.

3.2. Prava nezaposlenih osoba koje ne ostvaruju pravo na naknadu zbog nezaposlenosti

Mobilizirani građani koji nisu u radnom odnosu i ne ostvaruju pravo na novčanu naknadu zbog nezaposlenosti za vrijeme mobilizacije imaju pravo na novčanu naknadu u visini neto isplaćene plaće u Republici Hrvatskoj za prethodno razdoblje.

Zahtjev za isplatu novčane naknade nezaposlenih osoba mobilizirani građanin podnosi na obrascu »Zahtjev za isplatu« koji je također sastavni dio navedene Uredbe:

_____
(podnositelj zahtjeva)
_____
(adresa podnositelja)
_____
(Naziv tijela koje je naložilo mobilizaciju)

ZAHTJEV ZA ISPLATU

Temeljem članka 3. Uredbe o visini i uvjetima za isplatu naknade troškova mobiliziranim građanima (Nar. nov., br. 91/2006.) podnosim zahtjev za isplatu novčane naknade radi mobilizacije za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja u razdoblju od ____ do ____ 20___ godine.
Molim da mi iznos naknade isplatite na moj tekući račun broj _____ koji se vodi kod _____ banke u _____ / isplatite na ruke u gotovini

_____
Potpis zahtjeva

U _____, _____ godine.

Isplate mobiliziranim građanima novčane naknade obračunavaju se i isplaćuju za prethodni mjesec, a ako su angažirani manje od mjesec dana, naknada se obračunava po danima, tako da se svaki započeti dan računa kao cijeli dan.

4. PRAVO NA NAKNADU PRIJEVOZA

Mobilizirani građani imaju pravo na **naknadu troškova prijevoza sredstvima javnog prijevoza**, i to:

- za prijevoz vlakom ili brodom, u visini cijene karte drugog razreda
- za prijevoz autobusom, u visini cijene autobusne karte
- za prijevoz privatnim prijevoznim sredstvima, ako na tom pravcu postoji redovan javni prijevoz, u visini cijene karte drugog razreda, odnosno u visini cijene autobusne ili brodske karte drugog razreda, ako na tom pravcu ne postoji željeznički promet
- u slučaju ako nije organiziran redovni javni prijevoz, a mobilizirani građanin se koristi privatnim prijevoznim sredstvom, naknadu po prijeđenom kilometru u iznosu koji se određuje odlukom Vlade Republike Hrvatske o visini dnevnica za službeno putovanje i visini naknada za korisnike koji se financiraju iz državnog proračuna.

Mobilizirani građanin podnosi **zahtjev** za naknadu troškova za prijevoz na obrascu koji je sastavni dio navedene Uredbe, uz koji prilaže voznu kartu, odnosno račun ili u slučaju kada nije moguće utvrditi najpovoljniju jedinstvenu cijenu troškova prijevoza, drugi dokaz o nastalom trošku.

Temeljem članka 6. Uredbe o visini i uvjetima za isplatu naknade troškova mobiliziranim građanima (Nar. nov., br. 91/2006.) podnosim

ZAHTJEV ZA NAKNADU TROŠKOVA PRIJEVOZA

PODACI O TIJELU KOJEM SE PODNOSI ZAHTJEV/KOJE JE NALOŽILO MOBILIZACIJU							
1.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Područni ured						
2.	Županijsko poglavarstvo						
3.	Gradsko poglavarstvo						
4.	Općinsko poglavarstvo						
5.							
PODACI O MOBILIZIRANOJ OSOBI - PODNOSITELJU ZAHTJEVA							
5.	Ime	Ime oca		Prezime		Dan, mjesec i godina rođenja	
6.	Adresa prebivališta	Grad/mjesto		Ulica		Kbr.	
7.	Mobiliziran	Datum	Sat	Demobiliziran	Datum		Sat
PODACI O TRAŽENIM TROŠKOVIMA PRIJEVOZA							
	Vrsta prijevoza	**Temelj za naknadu**	**Relacija od - do**		**Cijena za jednu vožnju**	**Broj vožnji**	**Ukupan iznos**
8.	Javni prijevoz vlak, brod	Vozna karta II. razred					
9.	Javni prijevoz autobus	Vozna karta					
10.	Privatni prijevoz (uz mogućnost javnog prijevoza)	Potvrda o cijene vozne karte					
11.	Privatni prijevoz (bez mogućnosti javnog prijevoza)	Naknada po kilometru (prem Odluci Vlade RH)		km	km × kn		
12.	Ukupno						

Ovom zahtjevu prilažem ____ kom. autobusnih, ____ kom. željezničkih i ____ kom. brodskih voznih karata ili ____ kom. potvrda o cijeni tih karata.
Molim da mi iznos naknade putnih troškova isplatite na moj tekući račun broj _____koji se vodi kod _____ banke u _____ /isplatite na ruke u gotovini.

5. OBVEZE JAVNIH DAVANJA PREMA NOVČANIM NAKNADAMA

Čl. 10. toč. 2. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 177/04. - 143/14.) propisano je da se porez na dohodak ne plaća na naknadu

plaće pripadnicima civilne zaštite i drugim osobama za djelatnost u okviru civilne zaštite i zaštite od elementarnih nepogoda, a s druge strane odredbom članka 21. stavkom 3. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 144/12., 148/13., 41/14. i 143/14.), mjesečnom osnovicom za obračun doprinosa temeljem radnog odnosa (plaćom) smatra se i novčana naknada i dodaci na plaću što ih poslodavac, za određeni mjesec, isplati pripadniku operativnih snaga zaštite i spašavanja za vrijeme mobilizacije i sudjelovanja u akcijama pružanja pomoći u Republici Hrvatskoj ili izvan teritorija Republike Hrvatske, a koju, sukladno posebnom propisu, refundira od tijela koje je naložilo mobilizaciju ili sudjelovanje u akcijama pružanja pomoći.

Prema gore citiranim odredbama može se zaključiti sljedeće:

- naknade mobiliziranim građanima i pripadnicima civilne zaštite koji su u radnom odnosu podliježu obvezi doprinosa a ne podliježu obvezi poreza na dohodak
- naknade mobiliziranim građanima i pripadnicima civilne zaštite koji nisu u radnom odnosu ne podliježu obvezi doprinosa niti podliježu obvezi poreza na dohodak. Što se tiče obveze doprinosa prema naknadi plaće kako je ona propisana kao dio plaće za mjesec dana rada, obveze doprinosa se obračunavaju zajedno s plaćom. Tijelo koje će refundirati naknadu plaće poslodavcu nema obveze izvješćivanja o tome putem Obrasca JOPPD iz razloga što Pravilnikom o porezu na dohodak nije propisana obveza izvješćivanja o refundaciji naknade plaće mobiliziranim osobama.

6. OBVEZNO OSIGURANJE, PRAVA I OBVEZE VEZANE UZ OBVEZNO OSIGURANJE MOBILIZIRANIH I OSTALIH OSOBA KOJE SUDJELUJU U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Osobe koje sudjeluju u zaštiti i spašavanju smatraju se obvezno osiguranim osobama u obveznim osiguranjima (mirovinskom i zdravstvenom), i to kao osobe osigurane u posebnim okolnostima.

6.1. Mirovinsko osiguranje u određenim okolnostima

Sukladno odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 157/13., 151/14., 33/15. i 93/15. - dalje u tekstu ZOMO) za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu osigurane su osobe koje su ozlijeđene na teritoriju Republike Hrvatske:

1. sudjelujući u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda, kao što su požar, poplava, potres i ostale nepogode uzrokovane višom silom, ili u spašavanju života građana, ili radi otklanjanja materijalne štete koja prijeti imovini
2. članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava sudjelujući u gašenju požara, spašavanju ljudi i imovine ugrožene požarom i drugim elementarnim nepogodama, pri odlasku na vježbu i na povratku s vježbe, kao i za vrijeme obučavanja koje organizira vatrogasno društvo
3. prigodom obavljanja dužnosti građana u obrani, u skladu s propisima o obrani.

Ozljedom na radu, sukladno odredbama ZOMO-a smatraju se i bolest koja nastane izravno i isključivo kao posljedica obavljanja gore navedenih poslova. Također, odredbama ZOMO-a propisano je da za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu, osigurane su osobe koje na zahtjev državnih tijela pruže pomoć tim tijelima i tom se prigodom ozlijede ili razbole.

6.2. Zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti

Sukladno odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13. i 137/13.) za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, između ostalih osoba, smatraju se obvezno osiguranim osobama i sljedeće osobe:

- osobe koje pomažu redarstvenim službama u obavljanju poslova iz njihove nadležnosti
- osobe koje sudjeluju u akcijama spašavanja ili u zaštiti i spašavanju u slučaju prirodnih i drugih nepogoda
- osobe koje na poziv državnih i drugih ovlaštenih tijela obavljaju dužnosti u interesu Republike Hrvatske
- osobe koje kao pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja ili ronioci obavljaju zadatke spašavanja života ili otklanjanja, odnosno sprječavanja opasnosti koje neposredno ugrožavaju život ili imovinu građana
- osobe koje kao članovi terenskih sastava sudjeluju u spašavanju i zdravstvenoj zaštiti u prirodnim i drugim nepogodama i nesrećama (poplave, potresi i sl.)
- osobe koje sudjeluju u organiziranim javnim radovima u Republici Hrvatskoj
- osobe koje ispunjavaju obvezu sudjelovanja u civilnoj zaštiti ili obvezu sudjelovanja u službi motrenja i obavješćivanja
- osobe koje kao članovi operativnih sastava dobrovoljnih vatrogasnih organizacija obavljaju zadatke gašenja požara, zaštite i spašavanja u slučaju drugih nepogoda, osiguravanja mjesta gdje postoji požarna opasnost, educiranja građana u protupožarnoj zaštiti, a na javnim priredbama obavljaju zadatke u sklopu javnih nastupa i demonstracija s prikazom vježbi.

Prijavu na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti podnosi pravna ili fizička osoba, odnosno tijelo državne vlasti koja je angažirala/mobilizirala osobu u roku 8 dana od dana nastanka okolnosti osnovom kojih postoji obveza osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti na tiskanici T-5.

7. OBVEZA DOPRINOSA OSOBA OSIGURANIH U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

7.1. Općenito o obvezi doprinosa

Člankom 10. Zakona o doprinosima propisani su jedinstveni nazivi osnova obveznih osiguranja za osobe osigurane na mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u određenim okolnostima za slučajeve invalidnosti i tjelesnog oštećenja zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti i/ili na zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, pa su između ostalog propisani i sljedeći jedinstveni nazivi (kategorije obveznika doprinosa - obveznih osiguranika):

1. osobe koje sudjeluju u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda, kao što su požar, poplava, potres i ostale nepogode uzrokovane višom silom, ili u spašavanju života građana, ili u otklanjanju materijalne štete koja prijeti imovini - obvezno osigurane osobe prema članku 20. stavku 1. točki 1. Zakona o mirovinskom osiguranju i članku 16. stavku 1. točkama 5. i 9. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju
2. članovi dobrovoljnoga vatrogasnog društva sudjelujući u gašenju požara, spašavanju ljudi i imovine ugrožene požarom i drugim

elementarnim nepogodama, pri odlasku na vježbu i na povratku s vježbe te za vrijeme obučavanja koje organizira vatrogasno društvo - obvezno osigurane osobe prema članku 20. stavku 1. točki 2. Zakona o mirovinskom osiguranju i članku 16. stavku 1. točki 13. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju

3. osobe koje obavljaju dužnosti građana u obrani u skladu s propisima o obrani - obvezno osigurane osobe prema članku 20. stavku 1. točki 3. Zakona o mirovinskom osiguranju
4. osobe koje pomažu redarstvenim službama u obavljanju poslova iz njihove nadležnosti - obvezno osigurane osobe prema članku 16. stavku 1. točki 4. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju
5. osobe koje na zahtjev državnih tijela pružaju pomoć tim tijelima i tom se prilikom ozlijede ili razbole obvezno osigurane osobe prema članku 21. Zakona o mirovinskom osiguranju i članku 16. stavku 1. točki 6. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju
6. osobe koje kao članovi gorske spasilačke službe ili kao ronioci obavljaju zadatke spašavanja života ili otklanjanja, odnosno sprječavanja opasnosti koje neposredno ugrožavaju život ili imovinu građana - obvezno osigurane osobe prema članku 16. stavku 1. točki 8. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju
7. osobe koje sudjeluju u organiziranim javnim radovima u Republici Hrvatskoj - obvezno osigurane osobe prema članku 16. stavku 1. točki 11. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju
8. osobe koje ispunjavaju obvezu sudjelovanja u civilnoj zaštiti ili obvezu sudjelovanja u službi motrenja i obavješćivanja - obvezno osigurane osobe prema članku 16. stavku 1. točki 12. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

7.2. Obveznik obračunavanja doprinosa

Za navedene osiguranike mirovinskog osiguranja u određenim okolnostima i zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti (članak 10. stavak 1. točke 5. do 15. Zakona o doprinosima), obračun doprinosa sukladno članku 163. točka 3. Zakona o doprinosima obavlja tijelo državne uprave ili javna ustanova, druga pravna ili fizička osoba ili drugi poslovni subjekt koji imaju obvezu izvršiti prijavu osiguranika na osiguranje odnosno tijelo koje je izdalo nalog za mobilizaciju.

Doprinosi se obračunavaju i dospijevaju na naplatu do 15. dana u mjesecu za prethodno tromjesečje.

7.3. Osnovica i stope za obračun doprinosa

Iznos mjesečne osnovice za obračun doprinosa u određenim okolnostima propisan je naredbom koju temeljem članka 254. Zakona, donosi ministar financija i to kao umnožak iznosa prosječne plaće i koeficijenta 0,35 (najniža mjesečna osnovica za obračun doprinosa) - sukladno članku 165. Zakona o doprinosa. Naredbom o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2015. godinu (Nar. nov., br. 153/14.), najniža mjesečna osnovica propisana je u iznosu od 2.780,05 kuna. Ukoliko je razdoblje u osiguranju kraće je od mjesec dana, iznos osnovice za taj mjesec razmjeran je broju dana u osiguranju u odnosu na ukupan broj dana toga mjeseca.

Prema propisanoj mjesečnoj osnovici obračunavaju se doprinosi na osnovicu, i to:

1. posebni doprinos za mirovinsko osiguranje za osobe osigurane u određenim okolnostima (za osiguranike tog osiguranja) - po stopi od 5% i
2. posebni doprinos za zaštitu zdravlja na radu (za osiguranike tog osiguranja) - po stopi od 0,5%.

7.4. Izvješćivanje o isplaćenim naknadama/obračunatom doprinosu

O isplaćenoj naknadi plaće, obračunanoj obvezi doprinosa prema isplaćenoj naknadi plaće, isplaćenoj naknadi nezaposlenoj osobi odnosno obračunanoj obvezi posebnog doprinosa za mirovinsko osiguranje za osobe osigurane u određenim okolnostima i posebnog doprinosa za zaštitu zdravlja na radu isplatitelj je dužan izvijestiti putem Izvješća o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja na dan _____ (Obrazac JOPPD), i to:

Obveze prema naknadi plaće mobiliziranim osobama							
Vrsta naknade	Obveza javnih davanja	Obveznik obračuna, plaćanja i izvješćivanja o javnom davanju	Rok obračuna i plaćanja javnog davanja	Rok podnošenja Obrasca JOPPD	Oznaka pod 6.1. Obrasca JOPPD	Oznaka pod 6.2. Obrasca JOPPD	Oznaka neoporezivog primitka
Novčana naknada osobama koje su u radnom odnosu	Obveza doprinosa - DA Obveza poreza - NE	Poslodavac	Istovremeno s isplatom plaće ili zadnji dan u mjesecu za protekli mjesec ukoliko se plaća ne isplaćuje	Istovremeno s isplatom plaće ili zadnji dan u mjesecu za protekli mjesec ukoliko se plaća ne isplaćuje	0001	0001 0405	-
Novčana naknada osoba koje su nezaposlene/nisu u radnom odnosu	Obveza doprinosa - NE Obveza poreza - NE	Isplatitelj[1]	-	Do 15. dana u mjesecu protekom mjeseca isplate	0000 ili u istom retku s obračunom doprinosa	0000 ili u istom retku s obračunom doprinosa	11
Obveze doprinosa osoba osiguranih u određenim okolnostima							
Osnov osiguranja	Obveza javnih davanja	Obveznik obračuna, plaćanja i izvješćivanja o javnom davanju	Rok obračuna i plaćanja javnog davanja	Rok podnošenja Obrasca JOPPD	Oznaka pod 6.1. Obrasca JOPPD	Oznaka pod 6.2. Obrasca JOPPD	Oznaka neoporezivog primitka
osiguranici mirovinskog osiguranja u određenim okolnostima i zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti	- posebni doprinos za mirovinsko osiguranje po stopi od 5% i - posebni doprinos za zaštitu zdravlja po stopi od 0,5% primjenom najniže osnovice za obračun doprinosa razmjerno broju dana osiguranja	Tijelo koje je: - izvršilo prijavu na osiguranje - angažiralo/ mobiliziralo osiguranika	do 15. dana u mjesecu za prethodno tromjesečje	do 15. dana u mjesecu za prethodno tromjesečje	5604	5110	-

[1] Državna uprava za zaštitu i spašavanje ili jedinica lokalne (područne) samouprave.

8. PRIMJER OBRAČUNA DOPRINOSA U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

- Pero Perić, OIB: 22222222222 bio je mobiliziran kao pripadnik civilne zaštite od:
- od 11. srpnja do 20. srpnja 2015. (2.780,05 / 31) x 10 = 896,80 kuna
- od 26. srpnja do 30. srpnja 2015. (2.780,05 / 31) x 5 = 448,40 kuna
- od 1. kolovoza do 31. kolovoza 2015. 2.780,05 kuna.

Tijelo koje je izvršilo mobilizaciju dužno je do 15. rujna 2015. godine obračunati doprinose primjenom najniže osnovice za obračun doprinosa, uplatiti obračunane doprinose i o tome izvijestiti Poreznu upravu putem obrasca JOPPD.

Obračun doprinosa:

Ukupna osnovica za izvještajni kvartal (896,80 + 448,40 + 2.280,05)	**4.125,25**
I. OBRAČUN DOPRINOSA	
1. doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti za osobe osigurane u određenim okolnostima (5%)	**206,27**
2. doprinos za zaštitu zdravlja na radu - za osobe osigurane u određenim okolnostima	**20,63**

MINISTARSTVO FINANCIJA, POREZNA UPRAVA
SREDIŠNJI REGISTAR OSIGURANIKA **OBRAZAC JOPPD**
- stranica A-

I Z V J E Š Ć E
o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja na dan 15. rujna 2015.

I.	OZNAKA IZVJEŠĆA	15258	II.	VRSTA IZVJEŠĆA	1
III.	PODACI O:		III.1. PODNOSITELJU IZVJEŠĆA	III.2. OBVEZNIKU PLAĆANJA	
1.	Naziv/ime i prezime		NAZIV TIJELA		
2.	Adresa		ADRESA SJEDIŠTA TIJELA		
3.	Adresa elektroničke pošte		ADRESA ELEKTRONIČKE POŠTE TIJELA		
4.	OIB		OIB TIJELA		
5.	Oznaka podnositelja		1		
IV.1.	BROJ OSOBA ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠĆE	1	IV.2.	BROJ REDAKA NA POPISU POJEDINAČNIH OBRAČUNA SA STRANICE B	1

PRIMJER 1.

- stranica B -

I. OIB podnositelja izvješća OIB TIJELA **II. Oznaka izvješća 15258** **III. Vrsta izvješća 1** **IV. Redni broj stranice __1 / _1___**

1. Redni broj	2. Šifra općine/grada prebivališta /boravišta	4. OIB stjecatelja/osiguranika	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž s povećanim trajanjem	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	10. Ukupni sati rada prema kojima se radi obračun	10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10.-odrađeni sati rada)	11. Iznos primitka (oporezivi)	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	12.5. Doprinos za zapošljavanje	12.7. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem - II STUP	12.9. Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	13.2. Izdatak - uplaćeni doprinos za mirovinsko osiguranje	13.4. Osobni odbitak	14.1. Iznos obračunanog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	16.1. Oznaka načina isplate	17. Obračunani primitak od nesam. rada (plaća)
	3. Šifra općine/grada rada	5. Ime i prezime stjecatelja/osiguranika	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	9. Oznaka punog/nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	10.1. Razdoblje obračuna od	10.2. Razdoblje obračuna do	12. Osnovica za obračun doprinosa	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje - II STUP	12.4. Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	12.6. Dodatni doprinos za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	12.8. Poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	13.1. Izdatak	13.3. Dohodak	13.5. Porezna osnovica	14.2. Iznos obračunanog prireza porezu na dohodak	15.2. Iznos neoporezivog primitka	16.2. Iznos za isplatu	
1.	01333	22222222222	5604	0	4	0	0	0.00	206.27	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0	0	0.00
	00000	Pero Perić	5110	0	0	01/07/2015/	30/09/2015/	4,125.36	0.00	20.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

9. PRIMJER OBRAČUNA PLAĆE I NAKNADE PLAĆE MOBILIZIRANOM RADNIKU

1. Radnik Ivo Ivić, iz Splita, OIB: 33333333333 bio je mobiliziran kao pripadnik civilne zaštite od 11. kolovoza do 20. kolovoza 2015. (10 kalendarskih dana, 8 radnih dana - 64 radnih sati) i od 22. kolovoza do 30. kolovoza 2015. (9 kalendarskih dana, 5 radnih dana - 40 radnih sati). Ukupno je 19 kalendarskih dana odnosno 104 radnih sati, a ostali podaci su:

- mjesečni fond sati u mjesecu kolovozu je 168 sati
- odrađeni sati rada/sati rada za koje radnik ima pravo naknadu plaće: 64 sati (od 1. do 10. kolovoza - odrađenih 5 radnih dana - 40 radna sata i 1 dan blagdana - 8 sati, od 21. do 21. svibnja - 1 radni dan - 8 sati i od 31. do 31. kolovoza - 1 radni dan - 8 sati)
- osnovica za obračun plaće za kolovoz 2015.: 6.210,00 kuna
- koeficijent za obračun: 1,8
- uvećanje za minuli radni staž - 0,5% po godini staža (5 godina staža): 2,5%
- ukupna (bruto) plaća u mjesecu prije mobilizacije (mjesecu srpnju) iznosila je 11.457,45 kuna.

  Plaća i naknada plaće isplaćuje se 15. rujna 2015. godine.

Obračun plaće za kolovoz 2015. godine:

Rb	Opis	Iznos
	I. OBRAČUN PLAĆE ZA RAD	
1.	osnovica za obračun plaće	6.210,00
2.	koeficijent za obračun	1,80
3.	osnovica x koeficijent	11.178,00
4.	satnica za mjesec kolovoz 2015. (plaća za mjesec dana rada/168)	66,54
5.	broj odrađenih sati rada u kolovozu 2015.	56
6.	blagdani	8
7.	ukupno sati	64
8.	plaća za mjesec kolovoz 2015. (vrijednost satnice x ukupno sati)	4.258,29
9.	uvećanje za minuli staž (2,5%)	106,46
10.	plaća za mjesec kolovoz 2015. uvećana za minuli staž	4.364,74
11.	osnovica za utvrđivanje doprinosa	4.364,74
12.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	654,71
13.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	218,24
14.	doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje	654,71
15.	poseban doprinos za zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti	21,82
16.	doprinos za zapošljavanje	74,20
17.	porezna osnovica	4.364,74
18.	izdaci - ukupno (19. + 20.)	872,95
19.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	654,71
20.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	218,24
21.	dohodak	3.491,79
22.	osobni odbitak	2.600,00
23.	porezna osnovica	891,79
24.	iznos poreza na dohodak	107,02
25.	iznos prireza porezu na dohodak	10,70
26.	ukupno porez i prirez	117,72
27.	iznos za isplatu	3.374,08
	II. OBRAČUN NAKNADE PLAĆE	
28.	plaća ostvarena s punim radnim vremenom u mjesecu prije mobilizacije	11.457,45
29.	iznos dnevne naknade plaće u mjesecu mobilizacije (28/31)	369,60
30.	broj dana mobilizacije	19
31.	naknada plaće za dane provedene u mobilizaciji (29 x 30)	7.022,31
32.	osnovica za utvrđivanje doprinosa	7.022,31
33.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	1.053,35
34.	doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	351,12
35.	doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje	1.053,35
36.	poseban doprinos za zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti	35,11
37.	doprinos za zapošljavanje	119,38
38.	iznos za isplatu	5.617,85
39.	ukupan iznos za isplatu radniku (27. + 38.)	8.991,92
	III. OBRAČUN ZA POVRAT NAKNADE PLAĆE	
40.	iznos dnevne naknade plaće u mjesecu mobilizacije (28/31)	369,60
41.	doprinos iz osnovice prema dnevnoj naknadi plaće (40 x 20%)	73,92
42.	doprinos na osnovicu prema dnevnoj naknadi plaće (40 x 17,20%)	63,57
43.	ukupno za refundaciju (40. + 42.) x 19	8.230,15

MINISTARSTVO FINANCIJA, POREZNA UPRAVA
SREDIŠNJI REGISTAR OSIGURANIKA

OBRAZAC JOPPD
- stranica A -

I Z V J E Š Ć E
o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja na dan 15. rujna 2015.

I.	OZNAKA IZVJEŠĆA	15258	II.	VRSTA IZVJEŠĆA	1
III.	PODACI O:		III.1. PODNOSITELJU IZVJEŠĆA	III.2. OBVEZNIKU PLAĆANJA	
1.	Naziv/ime i prezime		Poslodavac d.o.o.		
2.	Adresa		Split, Spliska 5		
3.	Adresa elektroničke pošte		poslodavac@poslodavac.hr		
4.	OIB		11111111111		
5.	Oznaka podnositelja		1		
IV.1.	BROJ OSOBA ZA KOJE SE PODNOSI IZVJEŠĆE	1	IV.2.	BROJ REDAKA NA POPISU POJEDINAČNIH OBRAČUNA SA STRANICE B	1
V.	PODACI O UKUPNOM IZNOSU OBRAČUNANOG PREDUJMA POREZA NA DOHODAK I PRIREZA POREZU NA DOHODAK				IZNOS

SAVJETNICI: e-mail: rif@rif.hr
01 / 4686-506
SVAKODNEVNO 8-13 SATI

PRIMJER 2.

- stranica B-

I. OIB podnositelja izvješća 11111111111 **II. Oznaka izvješća 15258** **III. Vrsta izvješća 1** **IV. Redni broj stranice __1 /_1___**

1. Redni broj	2. Šifra općine/grada prebivališta /boravišta	4. OIB stjecatelja/osiguranika	6.1. Oznaka stjecatelja/osiguranika	7.1. Obveza dodatnog doprinosa za MO za staž s povećanim trajanjem	8. Oznaka prvog/zadnjeg mjeseca u osiguranju po istoj osnovi	10. Ukupni sati rada prema kojima se radi obračun	10.0. Ukupni neodrađeni sati rada (10.-odrađeni sati rada)	11. Iznos primitka (oporezivi)	12.1. Doprinos za mirovinsko osiguranje	12.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje	12.5. Doprinos za zapošljavanje	12.7. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem - II STUP	12.9. Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	13.2. Izdatak - uplaćeni doprinos za mirovinsko osiguranje	13.4. Osobni odbitak	14.1. Iznos obračunanog poreza na dohodak	15.1. Oznaka neoporezivog primitka	16.1. Oznaka načina isplate	17. Obračunani primitak od nesam. rada (plaća)
	3. Šifra općine/grada rada	5. Ime i prezime stjecatelja/osiguranika	6.2. Oznaka primitka/obveze doprinosa	7.2. Obveza posebnog doprinosa za poticanje zapošljavanja osoba s invalidi-tetom	9. Oznaka punog/nepunog radnog vremena ili rada s polovicom radnog vremena	10.1. Razdoblje obračuna od	10.2. Razdoblje obračuna do	12. Osnovica za obračun doprinosa	12.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje - II STUP	12.4. Doprinos za zaštitu zdravlja na radu	12.6. Dodatni doprinos za mirovinsko osig. za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem	12.8. Poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu	13.1. Izdatak	13.3. Dohodak	13.5. Porezna osnovica	14.2. Iznos obračunanog prireza porezu na dohodak	15.2. Iznos neoporezivog primitka	16.2. Iznos za isplatu	
1.	04090	33333333333	0001	0	3	64	8	4,364.74	654.71	654.71	74.20	0.00	0.00	872.95	2,600.00	107.02	0	1	4,364.74
	04090	Ivo Ivić	0001	0	1	01/08/2015/	31/08/2015/	4,364.74	218.24	21.82	0.00	0.00	0.00	3,491.79	891.79	10.70	0.00	3,374.08	
2.	04090	33333333333	0001	0	4	64	64	0.00	554.39	554.39	62.83	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11	1	0.00
	04090	Ivo Ivić	0405	0	1	11/08/2015/	20/08/2015/	3,695.95	184.80	18.48	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,956.76	0.00	
3.	04090	33333333333	0001	0	4	40	40	0.00	498.95	498.95	56.55	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11	1	0.00
	04090	Ivo Ivić	0405	0	1	11/08/2015/	20/08/2015/	3,326.36	166.32	16.63	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,661.09	0.00	

X.Y. d.o.o.
(Naziv pravne osobe)
OIB: 11111111111
MB: 22222222
Splitska 5

(Adresa sjedišta)

_____

(Naziv i sjedište tijela koje je naložilo mobilizaciju)

_____

ZAHTJEV ZA REFUNDACIJU PLAĆE

Temeljem članka 2. stavka 3. i 4. Uredbe o visini i uvjetima za isplatu naknade troškova mobiliziranim građanima (Nar. nov., br. 91/2006.), molimo da izvršite refundaciju plaće za našeg radnika Ivu Ivića rođenog 1. 1. 1980. godine, sa stalnim prebivalištem u Splitu, Splitska 5, kojega ste mobilizirali za potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja.
Refundacija plaće traži za razdoblje od 11. svibnja do 20. kolovoza 2015. (10 dana) i od 22. travnja do 30. kolovoza 2015. (9 dana).

Ime i prezime radnika	Bruto plaća/dan	Doprinos iz plaće/dan	Doprinosi na plaću/dan	Porez	Prirez	Broj dana	Ukupno za refundaciju
1	2	3	4	5	6	7	8
Pero Perić	369,60	73,92	63,57	0,00	0,00	19	8.230,15[2]

Molimo da uplatu izvršite na naš račun broj HR24840081103401600 kod Raiffeisenbank Austria d.d.

Prilog: Ovjerena preslika isplatne liste za mjesec srpanj i kolovoz 2015.

MP

_____
Potpis ovlaštene osobe

U _____, _____ godine.

[2] U propisanom zahtjevu nije jasno što se podrazumijeva pod kolonom 7 iz razloga što su u bruto plaći sadržani doprinosi iz osnovice tako da bi se pod 7 jedino mogao upisivati iznos pod 2 + doprinos na plaću i pomnoženo s brojem dana.

LJILJANA MARUŠIĆ, dipl. oec.
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Novine u obveznom mirovinskom osiguranju od 1. rujna 2015. godine

Dana 1. rujna 2015. stupile su na snagu dvije uredbe o izmjenama i dopunama dvaju zakona koji uređuju obvezno mirovinsko osiguranje: Uredba o izmjeni i dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju i Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima.[1] Obje uredbe mijenjaju mirovinski status za dvije skupine osiguranika članova obveznih mirovinskih fondova u II. stupu.
Prva skupina su osiguranici čija su prava uređena posebnim propisom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba. Druga skupina su korisnici invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene prema općim ili posebnim propisima o mirovinskom osiguranju.

1. DJELATNE VOJNE OSOBE, POLICIJSKI SLUŽBENICI I OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE

Osiguranik čija su prava uređena Zakonom o pravima djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba[2] ili mu se mirovina određuje prema tom propisu, koji je bio član obveznog mirovinskog fonda do 31. kolovoza 2015., može **do 31. listopada 2015.** dati **izjavu da i nadalje želi biti član obveznog mirovinskog fonda**. Osiguranik čija je služba u statusu mirovanja može dati izjavu naknadno, u roku 15 dana od povratka u službu. Izjava se daje osobno na prijamnom mjestu Središnjeg registra osiguranika i neopoziva je.

Osiguranici koji se **davanjem izjave** u propisanom roku opredijele za članstvo u mirovinskom fondu, pravo iz mirovinskog osiguranja će ostvariti prema općim propisima o mirovinskom osiguranju (Zakon o mirovinskom osiguranju[3], Zakon o obveznim mirovinskim fondovima[4] i Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima[5]), osim ako pravo na mirovinu ne ostvare pod povoljnijim uvjetima prema navedenom posebnom propisu.

Budući da prema važećim propisima osiguranici, članovi obveznog mirovinskog fonda, ostvaruju mirovinu prema posebnom propisu pod povoljnijim uvjetima kao da su osigurani samo u I. stupu, a nakon ostvarivanja mirovine sredstva s osobnog računa se prenose u državni proračun, za sada nema razlike u stjecanju prava na mirovinu i visini mirovine za djelatne vojne osobe, policijske službenike i ovlaštene službene osobe osigurane samo u prvom stupu generacijske solidarnosti ili u oba obvezna stupa. Međutim, postoji vjerojatnost da, ako se donesu novi propisi koji će regulirati prava iz mirovinskog osiguranja za pojedine skupine, uključujući djelatne vojne osobe, policijske službenike i ovlaštene službene osobe, bude regulirano da članovi obveznog mirovinskog fonda mogu ostvariti mirovinu isključivo prema općem propisu iz oba obvezna stupa, a ne prema posebnom propisu koji omogućava stjecanje prava na mirovinu pod povoljnijim uvjetima i u većem iznosu od mirovine koja bi se ostvarila prema općim propisima o mirovinskom osiguranju. Naime, II. stup se temelji na osobnim računima i za razliku od I. stupa, ne omogućava primjenu povoljnijih uvjeta za pojedine skupine, jer se mirovina iz II. stupa određuje na isti način svim članovima mirovinskog fonda. Visina mirovine iz II. stupa ovisi isključivo o visini sredstava na osobnom računu, životnoj dobi osiguranika u trenutku ostvarivanja mirovine (što je mlađi, manja je mirovina, i obratno) i drugim elementima aktuarskog izračuna.

Ako osiguranik u navedenom roku *ne da izjavu*, od 1. studenoga 2015. će biti osiguran isključivo u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti, u okviru kojeg ovi osiguranici ostvaruju pravo na mirovinu prema Zakonu o pravima djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba.

S tim u vezi, obveznici doprinosa - Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo obrane, Ministarstvo pravosuđa i poslodavci koji zapošljavaju pirotehničare, odnosno pirotehničari koji su samo-

[1] Nar. nov., br. 93/15.
[2] Nar. nov., br. 128/99., 16/01., 22/02., 41/08. i 118/12.
[3] Nar. nov., br. 157/13., 151/14., 33/15. i 93/15.
[4] Nar. nov., br. 19/14.
[5] Nar. nov., br. 22/14.

zaposlene osobe, **trebaju obavijestiti Središnji registar osiguranika o svojstvu ovih osiguranika**, budući da Središnji registar osiguranika nema podatak da je određena osoba djelatna vojna osoba, policijski službenik ili ovlaštena službena osoba, pa bi ih bez te obavijesti REGOS tretirao kao i sve druge osiguranike i zadržao u mirovinskom fondu, odnosno učlanio u mirovinski fond ako su mlađi od 40 godina. Ovu obavijest obveznici trebaju dostaviti *do 30. rujna 2015*. za osiguranike zaposlene u tim sustavima do 31. kolovoza, odnosno odmah nakon podnošenja prijave na mirovinsko osiguranje za osiguranike koji to svojstvo steknu od 1. rujna 2015.

Osiguranik koji se zaposli u navedenim sustavima od 1. rujna 2015., a mlađi je od 40 godina, može u roku 15 dana od početka rada dati izjavu da želi biti osiguran u II. stupu, odnosno ako je ranije bio član fonda, da želi ostati u tom osiguranju.

Članu fonda koji nije dao izjavu da želi biti član obveznog mirovinskog fonda sredstva s osobnog računa će se prenijeti putem Središnjeg registra osiguranika u državni proračun. Nakon što je prestao biti član mirovinskog fonda, ovaj osiguranik ne može više po osnovi novog zaposlenja ponovno postati član mirovinskog fonda, osim ako je mlađi od 40 godina, a ne ispunjava uvjete za mirovinu prema posebnom propisu, niti mu se mirovina može odrediti prema tom propisu.

2. KORISNICI INVALIDSKE MIROVINE ZBOG DJELOMIČNOG GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI, ODNOSNO INVALIDSKE MIROVINE ZBOG PROFESIONALNE NESPOSOBNOSTI ZA RAD

Na temelju Uredbe o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima, 1. rujna 2015. godine određenim osiguranicima mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje zatvoreni su osobni računi i prestalo je članstvo u obveznom mirovinskom fondu. To su sljedeći osiguranici, odnosno korisnici mirovine:

- članovi mirovinskog fonda **korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad**, kojima su prava iz mirovinskog osiguranja uređena **posebnim propisom** koji uređuje prava iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, ili kojima se mirovina određuje prema tom propisu, a koji su to pravo ostvarili do 1. rujna 2015.
- članovi mirovinskog fonda **korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad** prema Zakonu o mirovinskom osiguranju koji je bio na snazi do 31. prosinca 2013., odnosno **invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti** prema važećem Zakonu o mirovinskom osiguranju, a koji su to pravo ostvarili do 1. rujna 2015. godine.

Kako članstvo u mirovinskom fondu **prestaje danom zatvaranja osobnog računa**, pri obračunu plaće, uključujući i plaću za kolovoz 2015. i ranija razdoblja, za ove se osobe **više ne obračunava doprinos za II. stup**, već se obračunava doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup po stopi 20%.

Ukupna kapitalizirana svota doprinosa s osobnog računa prenosi se putem Središnjeg registra osiguranika u državni proračun.

Do stupanja na snagu Uredbe, korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti, odnosno invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad bio je i nadalje član obveznog mirovinskog fonda i sredstva su ostajala na osobnom računu sve do ostvarivanja starosne ili invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti za rad, nakon čega su se, ako osiguranik ostvaruje mirovinu isključivo u I. stupu generacijske solidarnosti (što je bilo gotovo u svim slučajevima), prenosila u državni proračun.

Samo bi korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koji su pravo na invalidsku mirovinu stekli s osnova sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, **sredstva ostala na osobnom računu** do ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu prema posebnom ili općem propisu.

Nakon stupanja na snagu ove Uredbe od 1. rujna 2015., članu obveznog mirovinskog fonda kod kojega nastane djelomični gubitak radne sposobnosti, odnosno profesionalna nesposobnost za rad s pravom na invalidsku mirovinu ili pravo na privremenu invalidsku mirovinu, sredstva s osobnog računa prenosit će se u državni proračun odmah nakon ostvarivanja mirovine i oni prestaju biti članovi mirovinskog fonda, pa se za njih više ne obračunava doprinos za II. stup. Naime, **ovi korisnici invalidsku mirovinu ostvaruju isključivo u I. mirovinskom stupu**, pa je neracionalno držati sredstva na osobnim računima osoba koje ta sredstva nikada neće koristiti, a ista su potrebna radi tekućeg financiranja mirovina. Ovi osiguranici će, ako ispune uvjete, moći u I. stupu ostvariti starosnu mirovinu, odnosno invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

KONZULTACIJE I SAVJETI:
(u cijeni pretplate na časopis Rif)
telefonom:
01 / 46 86 506 svakodnevno od 8 do 13 sati
osobno:
po dogovoru sa savjetnicima od 13 do 15 sati
e-mail: rif@rif.hr

VESNA DEJANOVIĆ, dipl. oec.
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Zagreb

Stručni članak UDK 330.5-331.2

Kontrola podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja

Kontrola doprinosa je u nadležnosti Porezne uprave, a Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje obavlja kontrolu podataka važnih za ostvarivanje prava na staž osiguranja i podataka o plaći/osnovici na temelju koje se određuje visina mirovine. Nastavno se izlažu postupci kontrole, obveze poslodavca u vezi s obavljanjem tih postupaka i iznose primjeri iskazivanja podataka u propisanim tablicama.

1. UVOD

U skladu s odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju[1] i Pravilnika o postupku i načinu kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja[2], Zavod obavlja kontrolu podataka bitnih za ostvarivanje prava (staž osiguranja i plaće/osnovice) kod poslodavaca pravnih i fizičkih osoba za njihove radnike i osobe koje su kod njih prijavljene na mirovinsko osiguranje, a njihova osnovica za ostvarivanje prava nije plaća nego osnovica za plaćanje doprinosa prema posebnim propisima.

Odredbe Pravilnika ne odnose se na:
- kontrolu za samostalne obveznike doprinosa
- kontrolu drugog dohotka i
- kontrolu druge samostalne djelatnosti.

Ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja za osiguranike koji su sami za sebe obveznici plaćanja doprinosa, vezano uz priznavanje staža osiguranja uređeno je člankom 26. ZOMO-a na način da se staž osiguranja utvrđuje na temelju plaćenih doprinosa posebno po svakoj osnovi osiguranja, a prema potvrdi tijela nadležnog za naplatu. Način utvrđivanja takvog staža propisan je Pravilnikom o utvrđivanju staža osiguranja na temelju plaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje.[3] Osnovica za ostvarivanje prava za tu kategoriju osiguranika je osnovica za uplatu doprinosa (ovisno o kojoj se kategoriji samostalnog obveznika radi) propisana Naredbom o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja koju za svaku godinu donosi ministar financija.

Staž osiguranja ostvaren na temelju drugog dohotka i druge samostalne djelatnosti također ovisi o uplaćenim doprinosima te se priznaje za ostvarivanje prava tek nakon što su doprinosi uplaćeni u cijelosti. Ovdje valja skrenuti pozornost da se staž osiguranja po svim osnovama osiguranja može priznati do najviše 12 mjeseci u jednoj godini, dok se osnovica ostvarena na temelju drugog dohotka ili druge samostalne djelatnosti, nakon što su u cijelosti uplaćeni doprinosi, uzima u obzir pri izračunu vrijednosnih bodova do svote najviše godišnje osnovice.

[1] Zakon o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 157/13., 151/14. i 33/15., u daljnjem tekstu: ZOMO).

[2] Pravilnik o postupku i načinu kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja (Nar. nov., br. 43/14., u daljnjem tekstu: Pravilnik).

[3] Pravilnik o utvrđivanju staža osiguranja na temelju plaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje (Nar. nov., br. 12/14.).

2. KONTROLA PODATAKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Kontrola je definirana kao skup postupaka kojima se:
- kontrolira pravilnost primjene zakonskih propisa i drugih podzakonskih akata koji se odnose na podatke o stažu osiguranja i osnovice
- kontroliraju evidencije o osiguranicima
- kontrolira financijska i druga dokumentacija, te
- obavlja uvid u evidencije Zavoda, evidencije Porezne uprave, evidencije REGOS-a, evidencije obveznika o osiguranicima i dr. evidencije.

Kontrola pravilnosti podataka odnosi se na pravilnost uspostave prijavno - odjavnih podataka, podataka o stažu osiguranja, podataka o stažu osiguranja s povećanim trajanjem i podataka o osnovicama za ostvarivanje prava.

U skladu s Jedinstvenim metodološkim načelima za vođenje matične evidencije o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja[4] i odredbama Pravilnika, **osnovicama za ostvarivanje prava smatraju se isplaćena plaća, naknade, ostali primici i osnovice za obračun doprinosa.**

Pod pojmom isplaćene plaće smatra se ukupan iznos plaće (zajedno s drugim primicima vezanim uz radni odnos – regres, božićnica, bonus...), koju je poslodavac **isplatio** radniku u skladu s posebnim propisima.

Pod pojmom naknade plaće smatraju se isplaćene naknade plaće u skladu s posebnim propisima, a u vezi s odredbama ZOMO-a.

Važno je napomenuti da je kontrola i naplata doprinosa za mirovinsko osiguranje u nadležnosti Porezne uprave, a Zavod, radi utvrđivanja točnosti podataka i činjenica o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja, obavlja kontrolu staža osiguranja i osnovica.

Zapisnik koji Zavod sastavi nakon obavljene kontrole podataka koji služe za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja i u kojem su utvrđene nepravilnosti koje se odnose na osnovicu za ostvarivanje prava, Zavod obvezno dostavlja Poreznoj upravi.

Zapisnik olakšava Poreznoj upravi (uz minimalno trošenje dodatnih resursa - vrijeme i radnici potrebni za nadzor), na osnovu činjenica utvrđenih u postupku kontrole pravilnosti primjene zakonskih propisa i drugih podzakonskih akata koji se odnose na osnovicu za

[4] Jedinstvenim metodološkim načelima za vođenje matične evidencije o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja (Nar. nov., br. 43/14.).

ostvarivanje prava, pokretanje postupka za donošenje poreznog rješenja prema posebnim propisima i poboljšanje naplate obveznih doprinosa. Tome svakako pridonosi i redovita razmjena podataka o prijavljenim osiguranicima (Zavod) i predanim JOPPD obrascima (PU).

Kontrola podataka obavlja se od strane ovlaštenih osoba Zavoda u pravilu u prostorijama obveznika, a u opravdanim slučajevima i u prostorijama Zavoda.

Zavod obavlja kontrolu u skladu s prethodnim dogovorom te je za obveznika bitno da osigura prostor i osobu koja će sudjelovati u postupku kontrole.

Ovlaštena osoba Zavoda priprema se za kontrolu u Zavodu, uvidom u evidencije Zavoda:

- uvidom u prijavno-odjavne podatke
- uvidom u izvedene podatke o stažu osiguranja i plaći.

Obveznik je prema odredbama Pravilnika o vođenju matične evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje[5] dužan u propisanim rokovima dostaviti podatke o osiguranicima na propisanim prijavama (prijave o početku, prestanku i promjenama tijekom osiguranja), te podatke o početku, prestanku i promjenama tijekom poslovanja obveznika. Za točnost podataka na prijavama odgovara obveznik.

S obzirom na velik broj trgovačkih društava koja su zbog teške gospodarske situacije primorana na stečaj ili likvidaciju, vrlo često ti obveznici zaboravljaju uspostaviti prijavu o prestanku poslovanja obveznika (prijava M-12P/eM-12P). Upravo je radi toga izmijenjen Pravilnik o vođenju ME[6] tako da **Zavod može preuzeti podatak o prestanku poslovanja obveznika iz sustava OIB-a** ukoliko obveznik nije uspostavio prijavu o prestanku poslovanja. Naime, OIB sustav preuzima iz Sudskog registra podatak o razlogu pasivizacije OIB-a pravne osobe (stečaj, likvidacija, brisanje).

Kod postupka kontrole, postoje određena razdoblja u kojima se kontrola obavljala na različiti način. U vezi navedenog, potrebno je razlikovati nekoliko razdoblja vezanih za postupak kontrole podataka o kojima ovise prava iz mirovinskog osiguranja:

- **Za razdoblje od 1970. do 1998.,** sukladno bivšim propisima (Zakonu o matičnoj evidenciji o osiguranicima i korisnicima prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja te Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju), obveznici podnošenja prijava bili su dužni prijave podataka o utvrđenom stažu osiguranja i plaći (ranije "osobnom dohotku"), dostavljati najkasnije do 30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu.

  U razdoblju od 1970. do 1990. kontrola doprinosa obavljana je neovisno o kontroli prijava o utvrđenom stažu osiguranja i plaći (bivše prijave M-4).

- **Za razdoblje od 1999. do 2002.** obveza uspostavljanja prijava o utvrđenom stažu osiguranja i plaći s istim rokovima kao i do 31. prosinca 1998. propisana je novim Zakonom o mirovinskom osiguranju[7] koji je stupio na snagu 1. siječnja 1999. godine.

  U razdoblju od 1991. do 2002. kontrola se obavljala na način da se u istom postupku obavljala kontrola staža osiguranja, plaća i uplaćenih doprinosa. U tom su razdoblju, osim prijava o utvrđenom stažu osiguranja i plaći (M-4) obveznici bili dužni za postupak kontrole pripremiti propisane rekapitulacije.

Isto tako valja spomenuti da, s obzirom na tešku gospodarsku situaciju u kojoj se nalazimo, za velik broj obveznika koji su brisani iz Sudskog registra, dokumentacija nije pohranjena na odgovarajući način. Naime, s obzirom da se ne radi o arhivskoj građi u smislu Zakona o arhivskom gradivu i arhivima[8] kao i zbog nedostatka prostora, Državni arhivi odbijaju zaprimati dokumentaciju iz radnog odnosa. Stečajni upravitelji se obraćaju Zavodu sa zahtjevom da Zavod preuzme navedenu dokumentaciju. Zavod nema prostora niti je nadležan za čuvanje te dokumentacije, pa se događa da se ta dokumentacija ne pohranjuje nigdje. U nekoliko je navrata Zavod inicirao izmjene Stečajnog zakona na način da se njime propiše postupak pohranjivanja dokumentacije iz radnog odnosa, ali bezuspješno.

- **Razdoblje 2003. – 2004.** Izmjenom propisa, od 1. siječnja 2003. Zavod formira podatke o stažu osiguranja i plaći automatskim obradama uparivanjem preuzetih podataka o plaći, osnovici, naknadama plaće i razdobljima korištenja naknade iz Obrasca R-S s podacima o stažu osiguranja koji se izvodi na temelju radnog vremena i prijavno-odjavnih podataka (iz prijava o početku osiguranja M-1P i prijava o prestanku osiguranja M-2P), registriranih u matičnoj evidenciji Zavoda.

U postupku redovite kontrole podataka za 2003. i 2004. godinu kontroliraju se osnovice za ostvarivanje prava izvedene automatskim obradama. Kod automatskog izvođenja tih podataka, ulazni podaci moraju zadovoljavati određene formalno-logičke kontrole. Uspješno uparivanje podataka u najvećoj mjeri ovisi o obvezniku te, kako pravovremenom uspostavljanju i ispravnom šifriranju Obrasca R-S, tako i pravovremenom dostavljanju prijava na osiguranje. Kod određenog broja osiguranika nije moguće izvesti podatke o stažu osiguranja i plaći automatskom obradom zbog neusklađenosti podataka i određenih formalno-logičkih grešaka pa se ti podaci prikupljaju u postupku kontrole na prijavi MPP-1.

Od 1. siječnja 2003. svi poslovi vezani uz doprinose za obvezna osiguranja pa tako i doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti u nadležnosti su Ministarstva financija - Porezne uprave. U 2003. i 2004. godini Zavod je još uvijek imao mogućnost kontrolirati, osim osnovica za ostvarivanje prava, i doprinose za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Kontrola se obavlja uvidom u dokumentaciju koju je vezano uz radni odnos za svakog radnika dužan voditi poslodavac (kadrovska evidencija, financijska dokumentacija).

Bitno je za obveznike da za postupak kontrole više ne moraju pripremati prijave o utvrđenom stažu osiguranja (bivši M-4; osim iznimno, ako podaci nisu izvedeni automatskom obradama ili su izvedeni pogrešni podaci u kojem se slučaju uspostavlja nova prijava – MPP-1).

Za postupak kontrole obveznici su dužni pripremiti propisanu rekapitulaciju.

- **Razdoblje od 2005. do 2013.** Zavod i nadalje formira podatke automatskim obradama preuzimajući podatke o plaći/osnovici/naknadi iz R-Sm obrasca zaključno sa studenim 2013.

Promjenom propisa od 1. siječnja 2005. (ZOMO, Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja), Zavod više nije nadležan za kontrolu doprinosa već kontrolira staž osiguranja i osnovice za ostvarivanje prava, a obveznik je za kontrolu dužan pripremiti propisanu rekapitulaciju.

[5] Pravilnik o vođenju matične evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (Nar. nov., br. 159/13. i 22/15., u daljnjem tekstu: Pravilnik o vođenju ME).

[6] Izmjene i dopune Pravilnika o vođenju ME (Nar. nov., br. 57/15.).

[7] Zakon o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 79/07., 35/08., 40/10., 121/10. i 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 130/11., 76/12., 112/13. i 133/13.).

[8] Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (Nar. nov., br. 105/97., 64/00., 65/09. i 125/11.).

- **Razdoblje od 2014. i dalje** – donošenjem novih propisa iz područja mirovinskog osiguranja te promjenom ostalih propisa i uvođenjem JOPPD obrasca (izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja), način formiranja podataka o stažu osiguranja i plaći promijenio se na način da se podaci za ostvarivanje prava formiraju preuzimanjem podataka o plaći/osnovici/naknadi s JOPPD obrasca.

Obračun, evidentiranje i naplata doprinosa u nadležnosti je Porezne uprave, a Zavod kontrolira staž osiguranja i osnovice za ostvarivanje prava, a obveznik je za kontrolu dužan pripremiti propisanu rekapitulaciju.

U postupku kontrole i ostvarivanja prava, Zavod kontrolira i **pravilnost uspostavljenih prijavno-odjavnih podataka.** Naime, prema odredbama ZOMO i Pravilnika o vođenju ME, za točnost podataka na prijavama odgovara poslodavac, a Zavod je u obvezi zaprimiti uspostavljenu prijavu-odjavu s osiguranja bez popratne dokumentacije kojom se može provjeriti točnost uspostavljene prijave. Kad se u postupku kontrole utvrdi da za razdoblje osiguranja ni u jednom sustavu **ne postoje podaci o plaći** (informacijski sustav Zavoda, Porezne uprave...) **dovodi se u pitanje ispravnost uspostavljenih prijavno-odjavnih podataka** te se u skladu s odredbama Pravilnika o vođenju ME pokreće upravni postupak po službenoj dužnosti. U tom postupku sudjeluje i osiguranik kako bi se utvrdilo trajanje radnog odnosa. Upravni postupak pokreće se i na zahtjev osiguranika za kojeg je poslodavac propustio uspostaviti odjavu s osiguranja.

Kontrola podataka, kako u postupku redovite kontrole, tako i u postupku ostvarivanja prava, ima svrhu omogućavanja ostvarivanja prava na temelju točnih i istinitih podataka.

3. PODACI RELEVANTNI ZA KONTROLU PODATAKA

3.1. Najviša mjesečna i najviša godišnja osnovica

Iznos najviše mjesečne osnovice osiguranja i najviše godišnje osnovice osiguranja za svaku godinu propisuju se naredbom koju na temelju članka 254. Zakona o doprinosima[9] donosi ministar financija. Iznos najviše mjesečne osnovice te najviše godišnje osnovice određuje se od prosječne plaće koju, prema odredbi članka 7. točka 30. ZD-a čini prosječni iznos mjesečne plaće isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u RH u razdoblju od siječnja do kolovoza tekuće godine, objavljen od strane Državnog zavoda za statistiku.

Najvišu mjesečnu osnovicu primjenjuju obveznici obračunavanja:

- poslodavac za osiguranika po osnovi radnog odnosa – prema osnovici propisanoj člankom 21. ZD-a
- predstavničko tijelo ili izvršno tijelo državne vlasti, jedinice područne samouprave i jedinice lokalne samouprave u kojoj osiguranik obavlja dužnost izabrane ili imenovane osobe – prema osnovici propisanoj člankom 29. ZD-a i
- poslodavac izaslanog radnika za osiguranika po osnovi radnog odnosa – prema osnovici propisanoj člankom 37. ZD-a.

Najviša mjesečna osnovica primjenjuje se za obračun doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti i za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje. Na isti se način najviša mjesečna osnovica utvrđuje i primjenjuje i za doprinos za staž osiguranja s povećanim trajanjem.

[9] Zakon o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08., 152/08., 94/09., 18/11., 22/12., 144/12., 148/13., 41/14. i 143/14. – u daljnjem tekstu: ZD).

Najviša godišnja osnovica osiguranja za obračunavanje doprinosa iz osnovice za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, iz svih osnova, umnožak je prosječne plaće, koeficijenta 6,00 i broja 12.

Najvišu godišnju osnovicu primjenjuju:

- poslodavac za osiguranika po osnovi radnog odnosa
- predstavničko tijelo ili izvršno tijelo državne vlasti, jedinice područne samouprave i jedinice lokalne samouprave u kojoj osiguranik obavlja dužnost izabrane ili imenovane osobe za osiguranika po osnovi izabrane ili imenovane osobe
- poslodavac izaslanog radnika po osnovi radnog odnosa izaslanog radnika
- isplatitelj primitaka od kojih se utvrđuje drugi dohodak kada ti primici podliježu obvezi doprinosa.

Obveza doprinosa do iznosa najviše mjesečne odnosno najviše godišnje osnovice primjenjuje se **bez obzira na broj dana provedenih u osiguranju** određenog mjeseca odnosno određene godine.

Obveznik doprinosa (osiguranik) koji je sam ili je u njegovo ime i u njegovu korist obveznik uplate doprinosa uplatio za obračunsko razdoblje (kalendarsku godinu) doprinos iz osnovice za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti, obračunan iz iznosa koji prelazi iznos najviše godišnje osnovice, ima pravo na povrat iznosa doprinosa plaćenog iz osnovice koja prelazi iznos najviše godišnje osnovice. Pravo na povrat doprinosa utvrđuje se rješenjem Porezne uprave u upravnom postupku, koji pisanim podneskom pokreće osiguranik. Rok za podnošenje zahtjeva za povrat doprinosa propisan je čl. 229. ZD-a i iznosi 5 godina od dana kad je zastara prvi puta počela teći.

Iznimno, na temelju članka 207. ZD-a, kad je kod istog poslodavca ili isplatitelja drugog dohotka, tijekom obračunskog razdoblja (kalendarske godine) za određeno razdoblje osiguranja i za određenog osiguranika ispunjena obveza plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje do propisane najviše godišnje osnovice, poslodavac, odnosno isplatitelj drugog dohotka može primijeniti najvišu godišnju osnovicu, te doprinose za mirovinsko osiguranje obračunati samo do iznosa najviše godišnje osnovice propisane za razdoblje za koje se isplaćuje plaća, odnosno drugi dohodak.

Najviša godišnja osnovica za obračun doprinosa primjenjuje se samo za obračun obveze doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Tako, primjerice, ako isti isplatitelj fizičkoj osobi tijekom 2013. godine isplati, jednokratno ili u više navrata, plaću/osnovicu odnosno drugi dohodak u iznosu većem od najviše godišnje osnovice (R-Sm Obrazac uspostavljen šifrom 19 - za osobu, odnosno za plaću, ostala primanja koja se smatraju plaćom ili drugi dohodak, čija je ukupna osnovica viša od propisane najviše osnovice, odnosno za prosinac 2013. – JOPPD obrazac koji isto tako ima posebne oznake za takve primitke), može obračunati mirovinski doprinos samo do svote 566.424,00 kn.

Primjer:

Osiguranik Marko Markić zaposlen je kod poslodavca ODIN, d.d.

- Poslodavac mu svakog mjeseca isplaćuje plaću u visini od 45.000,00 kn
- Svakog mjeseca poslodavac mu isplaćuje i drugi dohodak u visini od 8.000,00 kn
- U 2013. godini za prvih deset mjeseci poslodavac je uspostavio R-Sm Obrazac na način da se svakog mjeseca isplaćuje plaća i drugi dohodak u iznosu od 53.000,00 kn mjesečno

- Poslodavac na isplaćene iznose u prvih deset isplata obračunava sve propisane obvezne doprinose
- Na jedanaestoj isplati obračunava mirovinski doprinos samo na preostalu svotu, a to je u navedenom primjeru osnovica od 36.424,00 kn.

Pri svim sljedećim isplatama tijekom 2013. obveznik uplate doprinosa više nije obvezan obračunavati doprinos za mirovinsko osiguranje.

Tablica 1. - Pregled najnižih te najviših mjesečnih i godišnjih osnovica po godinama

Godina	Najniža mjesečna osnovica	Najviša mjesečna osnovica	Najviša godišnja osnovica	Naredba - Narodne novine
2003.	1.858,50	31.860,00	382.320,00	158/02.
2004.	1.951,25	33.450,00	401.400,00	194/03.
2005.	2.080,75	35.670,00	428.040,00	167/04.
2006.	2.169,95	37.194,00	446.328,00	139/05.
2007.	2.298,00	39.390,00	472.680,00	126/06.
2008.	2.441,25	41.850,00	502.200,00	119/07.
2009.	2.611,00	44.760,00	537.120,00	2/09.
2010.	2.700,60	46.296,00	555.552,00	141/09.
2011.	2.679,95	45.942,00	551.304,00	133/10.
2012.	2.714,60	46.536,00	558.432,00	137/11.
2013.	2.753,45	47.202,00	566.424,00	132/12.
2014.	2.779,35	47.646,00	571.752,00	157/13.
2015.	2.780,05	47.658,00	571.896,00	153/14.

3.2. Minimalna plaća

Zakonom o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 39/13.), propisana je minimalna plaća kao najniži mjesečni iznos bruto plaće koji pripada radniku za rad u punom radnom vremenu. Visina minimalne plaće utvrđuje se jednom godišnje, za sljedeću kalendarsku godinu.

Tablica 2. - Pregled minimalnih plaća po djelatnosti i godinama

Razdoblje	Minimalna plaća	Minimalna plaća za tekstilnu, drvno-prerađivačku i kožarsko-obućarsku djelatnost	Nar. nov., br.
1.7. 2008. – 31. 5. 2009.	2.747,00	2.609,65	67/08.
1. 6. 2009. – 31. 5. 2010.	2.814,00	2.701,44	65/09.
1. 6. 2010. – 31. 5. 2011.	2.814,00	2.729,58	66/10.
1. 6. 2011. – 31. 5. 2012.	2.814,00	2.757,72	58/11.
1. 6. 2012. – 31. 5. 2013.	2.814,00	2.814,00	60/12.
1. 6. 2013. – 31. 12. 2013.	2.984,78*	2.984,78*	Prema Uredbi 51/13.
1. 1. 2014. – 31. 12. 2014.	3.017,61	3.017,61	156/13.
1. 1. 2015. – 31. 12. 2015.	3.029,55	3.029,55	151/14.

* Iznimno moguće je kolektivnim ugovorom ugovoriti niži iznos minimalne plaće, ali ne manje od 95% iznosa koji vrijedi za ostale zaposlene.

Člankom 81., ZOMO propisano je da se za utvrđivanje vrijednosnih bodova za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2003., u kojima je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu veću od najviše godišnje osnovice za obračunavanje doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna osiguranja, uzima najviša godišnja osnovica za godinu za koju se utvrđuju vrijednosni bodovi razmjerno stažu osiguranja ostvarenom u toj godini. Istim člankom ZOMO propisano je da se počevši od 1. siječnja 2009. godine za utvrđivanje vrijednosnih bodova uzima najviša godišnja osnovica neovisno o vremenu provedenom u osiguranju ako je osiguranik uz plaću primao i ostale primitke.

4. REKAPITULACIJA PODATAKA

Rekapitulacija podataka za postupak kontrole predstavlja sintetiku pojedinačnih podataka po radniku za određenu godinu i treba odgovarati podacima koje Zavod izvodi iz R-Sm/JOPPD obrasca. Zbog toga je vrlo važno pravilno popunjavati R-Sm/JOPPD obrazac u skladu s propisima koji uređuju postupak popunjavanja obilježja u navedenim obrascima.

Napominjemo da se podaci iskazani u rekapitulaciji odnose na primanja koja radnici ostvaruju prema ugovoru o radu, odnosno u rekapitulaciju podataka ne unose se podaci o ostvarenom odnosno isplaćenom drugom dohotku jer se podaci o drugom dohotku u bazama Zavoda evidentiraju na posve drugačiji način.

Člankom 81. ZOMO propisano je utvrđivanje vrijednosnih bodova za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja na način da se vrijednosni bodovi utvrđuju na temelju plaća i osnovica osiguranja ostvarenih od 1. siječnja 1970., tako da se plaća, odnosno osnovica osiguranja utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Plaće ili osnovice koje su u bruto svoti dijele se s prosječnom bruto plaćom, a ako su u neto svoti s prosječnom neto plaćom.

Plaće, osnovice i naknade za izračun vrijednosnih bodova u matičnu evidenciju se unose:

- za razdoblje od 1970. do 2002. iz prijava o utvrđenom stažu osiguranja i plaći (MPP-1)
- za razdoblje od 2003. i dalje automatskim obradama.

Ostvarenom plaćom smatra se:

- za razdoblje od 1970. do 2002. isplaćena plaća odnosno osnovica na koju su uplaćeni doprinosi i ako plaća nije isplaćena
- za 2003. i 2004. godinu obračunata plaća (u skladu s člankom 76. Zakona o doprinosima za obvezna osiguranja)
- od 2005. godine isplaćena plaća.

S obzirom da Zavod iz obrazaca iz kojih preuzima podatke o plaćama/osnovicama i naknadama (R-Sm i JOPPD) preuzima i podatke je li plaća isplaćena, da bi se pravilno utvrdila osnovica za ostvarivanje prava, pri kontroli podataka osobita se pozornost obraća upravo na tu činjenicu, i to uvidom u financijsku dokumentaciju obveznika.

Iako je provedbenim propisima omogućeno da se pravilnim šifriranjem (i u R-Sm i u JOPPD obrascu), točno iskaže podatak je li plaća isplaćena ili ne, Zavod je kontrolom ustanovio da se obveznici nisu pridržavali tih odredaba. Naime, tek se kontrolom Zavoda ustanovilo da su izvedeni podaci pogrešni zbog pogrešnog šifriranja (obveznik je u R-Sm/JOPPD obrascu prikazao isplatu plaće i kad isplate nije bilo, odnosno, nije korektivnim obrascima prikazivao naknadnu isplatu plaće).

Iako je člankom 132. Kaznenog zakona[10] neisplata plaće ili dijela plaće kazneno djelo za koje je predviđena kazna zatvora do tri godine, ipak je neisplata plaća naša svakodnevnica.

U nastavku se daje ogledni primjerak popunjenih tiskanica:

[10] Kazneni zakon (Nar. nov., br. 125/11. i 144/12. - pročišćeni tekstovi).

✓ *Primjer:*
Obveznik zapošljava 20 radnika od kojih je:
- 2 na bolovanju na teret HZZO (jedan radnik od 5. ožujka do 25. lipnja, a drugi od 2. lipnja do 15. lipnja)
- 4 radnika rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem
- 2 sa stupnjem povećanja 12 = 14 i
- 2 sa stupnjem povećanja 12 = 15.
- Predsjednik uprave društva ima mjesečnu osnovicu u svoti od 50.000 kn.
- Zbog izuzetnih rezultata, u prosincu mu je isplaćen bonus u iznosu od 150.000,00 kn.
- Svim radnicima je isplaćen bonus.

NAZIV OBVEZNIKA OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA DOPRINOSA	**ODIN d.d. Zagreb**	**Tablica 01/10**
REGISTARSKI BROJ	**31169955333**	**MIKROFILMSKI BROJ: _____**
MATIČNI BROJ POSLOVNOG SUBJEKTA	**11111111**	
RAČUN	**2220000-33330000000**	**Datum preuzimanja_____**

REKAPITULACIJA PODATAKA ZA POSTUPAK KONTROLE 2013. GODINE

Red. br.	Mjesec	Broj radnika na radu	Broj radnika koji primaju naknadu (na teret HZZO na teret MOBIMS	Plaća/ osnovica radnika	Broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim tra-janjem - stupanj povećanja 12/14	Broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim tra-janjem - stupanj povećanja 12/15	Broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim tra-janjem - stupanj povećanja 12/16	Broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim tra-janjem - stupanj povećanja 12/18	Ukupan broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem (kol. 5-8)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	siječanj	20		211.536,00	2	2			4
2.	veljača	20		211.536,00	2	2			4
3.	ožujak	19	1	188.908,00	2	2			4
4.	travanj	19	1	183.387,00	2	2			4
5.	svibanj	19	1	183.387,00	2	2			4
6.	lipanj	18	2	175.307,00	2	2			4
7.	bonus	20		75.000,00	2	2			4
8.	srpanj	20		211.536,00	2	2			4
9.	kolovoz	20		211.536,00	2	2			4
10.	rujan	20		211.536,00	2	2			4
11.	listopad	20		211.536,00	2	2			4
12.	studeni	20		211.536,00	2	2			4
13.	prosinac	20		211.536,00	2	2			4
14.	bonus	1		150.000,00					

NAPOMENA: Ovu tablicu popunjava obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa (za 2005. god. i dalje).

_____ M.P. _____

OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU — OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

U _____, _____ 201__.

UPUTE ZA POPUNJAVANJE REKAPITULACIJA TABLICE 01/10

Obveznik plaćanja doprinosa - upisuje se naziv i sjedište obveznika obračunavanja i plaćanja doprinosa
Registarski broj - upisuje se registarski broj obveznika obračunavanja i plaćanja doprinosa
Matični broj poslovnog subjekta - upisuje se matični broj poslovnog subjekta
Račun - upisuje se broj računa koji obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa ima registriran u poslovnoj banci

- u kolonu 0 - upisuje se redni broj
- u kolonu 1 - mjesec za koji se odnosi plaća
- *Kad se radi o isplati ostalih primanja vezanih uz radni odnos koja se ne odnose na konkretni mjesec već na godinu, u ovu je kolonu potrebno upisati vrstu primanja, a ne mjesec*
- u kolonu 2 - broj radnika na radu za mjesec

- *Kad se radi o isplati ostalih primanja vezanih uz radni odnos koja se ne odnose na konkretni mjesec već na godinu, u ovu je kolonu potrebno upisati broj radnika na koje se ta isplata odnosi*
- u kolonu 3 - broj radnika koji primaju naknadu na teret HZZO ili MOBIMS
  U godinama kad se naknada isplaćivala na teret HZZOZZR odnosno CSS potrebno je upisati tu naknadu
- *U ovu se kolonu upisuje broj radnika koji su u određenom mjesecu počeli primati naknadu, neovisno o datumu u mjesecu kad su počeli primati naknadu. S obzirom da se podaci o osnovicama i naknadama prikupljaju preko R-Sm obrasca (za plaću odnosno osnovicu R-Sm obrazac uspostavlja poslodavac, a za naknade HZZO odnosno MOBIMS), takav način popunjavanja tablice potreban je radi kontrole broja uspostavljenih R-Sm obrazaca za naknade.*
  Zbroj radnika u koloni 3 i 4 uvijek je jednak ukupnom broju zaposlenih radnika u mjesecu
- u kolonu 4 - plaća/osnovica radnika
- *U slučaju direktora društva koji ima mjesečnu osnovicu višu od najviše mjesečne osnovice propisane ZD-om, za svaki je mjesec potrebno upisati (umjesto stvarne osnovice) najvišu mjesečnu osnovicu*
- u kolonu 5 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/14
- u kolonu 6 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/15
- u kolonu 7 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/16
- u kolonu 8 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/18
- u kolonu 9 - ukupan broj radnika na radnom mjestu sa stažem u uvećanom trajanju.

Rekapitulaciji treba priložiti popis radnika koji rade na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem, i to prema stupnju povećanja.

NAZIV OBVEZNIKA OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA DOPRINOSA **ODIN d.d. Zagreb** **Tablica 02/10.**
REGISTARSKI BROJ **31169955333** **MIKROFILMSKI BROJ: _____**
MATIČNI BROJ POSLOVNOG SUBJEKTA **11111111**
RAČUN **2220000-33330000000** **Datum preuzimanja_____**

POPIS RADNIKA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANJA RAČUNA S POVEĆANIM TRAJANJEM GODINA 2013. STUPANJ POVEĆANJA 12 = 14

Red. br.	Prezime	Ime	Osobni broj	MBG	Radno mjesto	Od	Do
1.	Perić	Darko	03256744444	0109955330001	vozač	1. 1.	31. 12.
2.	Ribić	Zoran	03256755555	0206953330002	vozač	1. 1.	31. 12.

_____ M.P. _____
OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

U _____, _____ 201__.

NAZIV OBVEZNIKA OBRAČUNAVANJA I PLAĆANJA DOPRINOSA **ODIN d.d.** **Tablica 02/10**
REGISTARSKI BROJ **31169955333** **MIKROFILMSKI BROJ: _____**
MATIČNI BROJ POSLOVNOG SUBJEKTA **11111111**
RAČUN **2220000-33330000000** **Datum preuzimanja_____**

POPIS RADNIKA KOJIMA SE STAŽ OSIGURANJA RAČUNA S POVEĆANIM TRAJANJEM GODINA 2013. STUPANJ POVEĆANJA 12 = 15

Red. br.	Prezime	Ime	Osobni broj	MBG	Radno mjesto	Od	Do
1.	Antić	Ante	03213213213	0109991330523	montažer	1. 1.	31. 12.
2.	Mirić	Mirko	03323323323	1708987330001	montažer	1. 1.	31. 12.

_____ M.P. _____
OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

U _____, _____ 201__.

U navedenom oglednom primjeru podaci su popunjeni kad obveznik koji tijekom godine ima radnika na bolovanju na teret HZZO/MOBIMS i radnika koji rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem.

Obveznici koji nemaju radnika na bolovanju na teret HZZO/MOBIMS, odnosno radnika koji rade na radnim mjestima na kojima se staž osiguranja računa s povećanim trajanjem ne popunjavaju kolone 3, te 5 do 9 i popis radnika.

Pri popunjavanju rekapitulacije važno je voditi računa o sljedećem:

➢ u slučaju više od 12 isplata, popunjavaju se dvije ili više tablica

- pri isplatama koje se ne odnose na mjesec već na godinu (božićnica, regres, bonus...) u kolonu koja se odnosi na mjesec upisuje se vrsta isplate
- u slučaju mjesečne isplate osnovica viših od zakonom propisane najviše mjesečne osnovice, u rekapitulaciju se upisuje najviša mjesečna osnovica
- u slučaju primjene članka 206., st. 3. ZD, osnovice se ne upisuju u rekapitulaciju
- u rekapitulaciju se ne upisuju podaci o drugom dohotku.

Ovako popunjene tiskanice obveznici **ne dostavljaju** Zavodu, već su ih dužni pripremiti za postupak kontrole Zavoda od 2005. godine i dalje.

Prijelaznim odredbama novog Pravilnika propisano je da se kontrola prema njegovim odredbama obavlja od 2005. i dalje.

Ako kod obveznika još uvijek nije obavljena kontrola podataka od 2005. godine i dalje (neovisno o kojoj se godini radi), a obveznik još uvijek nije popunio rekapitulaciju, umjesto gore navedene rekapitulacije (01/10) za postupak kontrole pripremit će novu rekapitulaciju (01/11.).

S obzirom da se radi o ponešto drugačijoj tiskanici, u istom će se primjeru ona popuniti na sljedeći način:

Tablica 01/11.

NAZIV I ADRESA OBVEZNIKA: **ODIN d.d. Zagreb**_____

MIKROFILMSKI BROJ: _____

OIB: _22223333444_____ **MBPS :** _111111110000____ **REGISTARSKI BROJ:** ___ 31169955333_____

Datum preuzimanja _____

REKAPITULACIJA PODATAKA ZA POSTUPAK KONTROLE _2013.__ GODINE

Red. br.	Mjesec	Broj radnika na radu	Broj radnika koji primaju naknadu (HZZO RH CSS)	Osnovica za plaćanje doprinosa	Obračunata plaća	Isplaćena plaća	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/14.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/15.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/16.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/18.	Ukupan broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem (kol. 5-8)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	siječanj	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
2.	veljača	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
3.	ožujak	19	1		188.908,00	188.908,00	2	2			4
4.	travanj	19	1		183.387,00	183.387,00	2	2			4
5.	svibanj	19	1		183.387,00	183.387,00	2	2			4
6.	lipanj	18	2		175.307,00	175.307,00	2	2			4
7.	bonus	20			75.000,00	75.000,00	2	2			4
8.	srpanj	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
9.	kolovoz	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
10.	rujan	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
11.	listopad	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
12.	studeni	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
13.	prosinac	20			211.536,00	211.536,00	2	2			4
14.	bonus	1			150.000,00	150.000,00					
Ukupno					2.648.277,00	2.648.277,00					

NAPOMENA: Ovu tablicu popunjava obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa za 2005. god. i dalje.
Rekapitulaciji treba priložiti popis radnika koji rade na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem, i to prema stupnju povećanja.

_____ M.P. _____

OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

U _____, _____ 201__.

UPUTE ZA POPUNJAVANJE REKAPITULACIJA TABLICE 01/11.

Naziv i adresa - upisuje se naziv i sjedište obveznika
OIB - upisuje se OIB obveznika
MBPS - upisuje se matični broj poslovnog subjekta
Registarski broj - upisuje se registarski broj obveznika

- u kolonu 0 - upisuje se redni broj
- u kolonu 1 - mjesec na koji se odnosi plaća, odnosno, ako se radi o ostalim primanjima koja se odnose na godinu, vrsta primanja
- u kolonu 2 - broj radnika na radu za mjesec
- *Kad se radi o isplati ostalih primanja vezanih uz radni odnos koja se ne odnose na konkretni mjesec već na godinu, u ovu je kolonu potrebno upisati broj radnika na koje se ta isplata odnosi*
- u kolonu 3 - broj radnika koji primaju naknadu (na teret HZZO, na teret RH i na teret CSS)
- *U godinama kad se naknada isplaćivala na teret HZZOZZR odnosno CSS potrebno je upisati tu naknadu*
- *U ovu se kolonu upisuje broj radnika koji su u određenom mjesecu počeli primati naknadu, neovisno o datumu u mjesecu kad su počeli primati naknadu. S obzirom da se podaci o osnovicama i naknadama prikupljaju preko R-Sm obrasca (za plaću odnosno osnovicu R-Sm obrazac uspostavlja poslodavac, a za naknade HZZO odnosno MOBIMS), takav način popunjavanja tablice potreban je radi kontrole broja uspostavljenih R-Sm obrazaca za naknade.*
- *Zbroj radnika u koloni 3 i 4 uvijek je jednak ukupnom broju zaposlenih radnika u mjesecu.*
- u kolonu 4 - *osnovica za osiguranike koji ne primaju plaću nego su odredbama Zakona o doprinosima i Naredbom o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja propisane osnovice za uplatu doprinosa za mirovinsko osiguranje (npr. izaslani radnici, stručno osposobljavanje za rad...). Napominjemo da se kod primjerice, izaslanih radnika, može dogoditi da imaju popunjene sve tri kolone u slučaju da im se isplaćuju ostala primanja iznad neoporezivih iznosa (regres, jubilarna nagrada i slično)*
- u kolonu 5 - obračunata plaća radnika, *upisuje se obračunata plaća za konkretan mjesec (ako je ista viša od najviše mjesečne osnovice propisane Naredbom, upisuje se najviša mjesečna osnovica)*
- u kolonu 6 - isplaćena plaća radnika, *upisuje se isplaćena plaća, pod pojmom isplaćene plaće smatra se da je plaća isplaćena radniku, svota obračunate i isplaćene plaće je ista (naime, prava iz mirovinskog osiguranja ostvaruju se na temelju isplaćenih plaća, i to od 1996. - plaće u bruto svoti), za konkretan mjesec iznos ne može biti viši od najviše mjesečne osnovice*
- u kolonu 7 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/14
- u kolonu 8 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/15
- u kolonu 9 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/16
- u kolonu 10 - broj radnika na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/18
- u kolonu 11 - ukupan broj radnika na radnom mjestu sa stažem u uvećanom trajanju.

✓ *Primjer:*

Obveznik zapošljava 12 radnika. U rujnu zaposli još tri radnika. Od 1. listopada kod obveznika počinje raditi osoba koja se nalazi na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa. Obveznik redovno isplaćuje plaću i nema nikakvih drugih isplata.

Tablica 01/11

NAZIV I ADRESA OBVEZNIKA: **__MIKA D.D._ Zagreb, Av. Dubrava bb_____**

MIKROFILMSKI BROJ: **_____**

OIB: _55544433322____ MBPS : _111112220000____ REGISTARSKI BROJ: ___ 3116000001_____

Datum preuzimanja _____

REKAPITULACIJA PODATAKA ZA POSTUPAK KONTROLE _2013.__ GODINE

Red. br.	Mjesec	Broj radnika na radu	Broj radnika koji primaju naknadu (HZZO RH CSS)	Osnovica za plaćanje doprinosa	Obračunata plaća	Isplaćena plaća	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/14.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/15.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/16.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/18.	Ukupan broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem (kol. 5-8)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	1.	12			94.330,00	94.330,00					
2.	2.	12			94.330,00	94.330,00					
3.	3.	12			94.330,00	94.330,00					
4.	4.	12			94.330,00	94.330,00					
5.	5.	12			94.330,00	94.330,00					
6.	6.	12			94.330,00	94.330,00					
7.	7.	12			94.330,00	94.330,00					
8.	8.	12			94.330,00	94.330,00					
9.	9.	15			123.230,00	123.230,00					
10.	10.	16		2.753,45	123.230,00	123.230,00					
11.	11.	16		2.753,45	123.230,00	123.230,00					
12.	12.	16		2.753,45	123.230,00	123.230,00					
Ukupno				8.260,35	1.247.560,00	1.247.560,00					

NAPOMENA: Ovu tablicu popunjava obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa za 2005. god. i dalje.
Rekapitulaciji treba priložiti popis radnika koji rade na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem, i to prema stupnju povećanja.

_____ _____

OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU M.P. OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

✓ *Primjer:*
- obveznik zapošljava 12 radnika
- zbog teškoća u poslovanju, svaka dva mjeseca smanjuje plaću
- zadnju plaću isplaćuje za kolovoz
- od rujna obračunava plaće, ali ih ne uspijeva isplatiti do kraja godine.

Tablica 01/11.

NAZIV I ADRESA OBVEZNIKA: ____ELMO d.d. Zagreb, Avenija Dubrava bb_____

MIKROFILMSKI BROJ: _____

OIB: _55544433322_____ **MBPS :** _111112220000_____ **REGISTARSKI BROJ:** __3116000001 _____

Datum preuzimanja _____

REKAPITULACIJA PODATAKA ZA POSTUPAK KONTROLE _2013.__ GODINE

Red. br.	Mjesec	Broj radnika na radu	Broj radnika koji primaju naknadu (HZZO RH CSS)	Osnovica za plaćanje doprinosa	Obračunata plaća	Isplaćena plaća	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/14.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/15.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/16.	Broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem - stupanj povećanja 12/18.	Ukupan broj radnika sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem (kol. 5-8)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	siječanj	12			94.330,00	94.330,00					
2.	veljača	12			94.330,00	94.330,00					
3.	ožujak	12			60.000,00	60.000,00					
4.	travanj	12			60.000,00	60.000,00					
5.	svibanj	12			48.000,00	48.000,00					
6.	lipanj	12			48.000,00	48.000,00					
7.	srpanj	12			37.200,00	37.200,00					
8.	kolovoz	12			37.200,00	37.200,00					
9.	rujan	12			37.200,00						
10.	listopad	12			37.200,00						
11.	studeni	12			37.200,00						
12.	prosinac	12			37.200,00						
Ukupno					627.860,00	479.060,00					

NAPOMENA: Ovu tablicu popunjava obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa za 2005. god. i dalje.
Rekapitulaciji treba priložiti popis radnika koji rade na radnom mjestu sa stažem osiguranja s povećanim trajanjem, i to prema stupnju povećanja.

_____ M.P. _____

OVLAŠTENA OSOBA ZA KONTROLU OVLAŠTENA OSOBA OBVEZNIKA

5. NAJČEŠĆA PITANJA OBVEZNIKA VEZANA UZ POPUNJAVANJE REKAPITULACIJE

Pitanje:

Ako osiguranik za jedan dio mjeseca primi plaću, a za drugi dio mjeseca prima naknadu na teret HZZO-a, treba li ga ubrojiti i pod kolonom 2 (na radu) i pod kolonom 3 (naknada)?

Odgovor:

Takvog radnika treba upisati samo kao primatelja naknade, zbroj kolona 2 i 3 uvijek je jednak ukupnom broju radnika. Naime, staž osiguranja uvijek se računa prema prijavno-odjavnim podacima pa bi tako (u slučaju da podaci nisu izvedeni automatskom obradom) obveznik morao uspostaviti MPP-1 samo sa stažem osiguranja (ako je osiguranik cijelo vrijeme na bolovanju na teret HZZO/RH) odnosno i s podacima o plaći (ako je primao plaću), a MPP-1 s isplaćenom naknadom (bez staža osiguranja) uspostavlja HZZO.

Pitanje:

Što se upisuje u kolonu 4 (osnovica za uplatu doprinosa)? Upisuje li se i tu podatak o plaći?

Odgovor:

Ne, u kolonu 4 se upisuje osnovica za uplatu doprinosa za određene kategorije osiguranika, npr. osobe na stručnom osposobljavanju za rad. Ti osiguranici ostvaruju pravo na staž osiguranja za vrijeme stručnog osposobljavanja, a osnovica za ostvarivanje prava je osnovica za uplatu doprinosa propisana ZD-om. Oni za svoj rad ne primaju plaću nego dobivaju naknadu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u visini od 2.400,00 kn, ali ta naknada nije osnovica za ostvarivanje prava.

Isto je tako osnovica za uplatu doprinosa za izaslane radnike propisana ZD-om i nema veze s plaćom koju izaslani radnik dobiva u inozemstvu, a propisana osnovica za uplatu doprinosa je i osnovica za ostvarivanje prava.

Osnovica iz kolone 4 ne pribraja se kolonama 5 odnosno 6.

Pitanje:

Koja se svota upisuje u kolonu 6 (isplaćena plaća), bruto ili neto?

Odgovor:

U kolonu isplaćene plaće upisuje se bruto svota plaće. U kolonu 6 upisuje se osnovica za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja (u skladu s prije navedenim propisima), a to je bruto iznos isplaćene plaće pa čak i u slučaju (što bi prema važećim propisima trebalo biti nemoguće), da je radniku isplaćena neto plaća, a da pripadajuće obveze nisu plaćene (doprinosi i porezi).

6. IZVOĐENJE PODATAKA O STAŽU OSIGURANJA I PLAĆI/OSNOVICI/NAKNADI

Zbog automatskog izvođenja podataka, važno je pravovremeno uspostavljati prijave (M-1P, M-2P i M-3P) te pravilno uspostavljati i popunjavati R-Sm/JOPPD obrazac.

Zavod podatke o stažu osiguranja i plaći za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja izvodi uparivanjem prijavno-odjavnih podataka i radnog vremena osiguranika (iz baza Zavoda) i podataka o osnovicama R-Sm/JOPPD obrazaca. S obzirom da se obradama obuhvaćaju svi aktivni osiguranici (oko 1.500.000) i svi podaci o plaćama/osnovicama/naknadama koji su za njih predani tijekom godine, te su obrade vrlo zahtjevne. **Za svaku godinu se rade dvije obrade**, prva obrada izvodi se sredinom tekuće godine za prethodnu godinu, a druga, konačna obrada nakon određenog vremena. Nakon konačne obrade, nedostajući ili neispravni podaci mogu se ispraviti, odnosno dostaviti samo putem odgovarajućih prijava (MPP-1).

Važno je napomenuti da se u obradama ne radi samo o zbrajanju podataka. Da bi se podatak o stažu osiguranja i plaći/osnovicama/naknadama formirao, moraju biti zadovoljene određene formalno-logičke kontrole. Samo formalno-logički točnim podacima puni se banka podataka aktivnih osiguranika.

Ostali se podaci označavaju kao pogrešni i ispravljaju se odnosno prikupljaju na sljedeći način:

- u konačnoj obradi (na temelju naknadno pristiglih R-Sm obrazaca/JOPPD obrazaca ili prijava Zavoda), ili
- u redovitoj kontroli (na temelju uvida u financijsku i kadrovsku dokumentaciju)
  ili
- u postupku ostvarivanja prava (na temelju uvida u financijsku i kadrovsku dokumentaciju).

Zbog čestih upita osiguranika važno je reći da se podaci o stažu osiguranja i plaći izvode obradama u Zavodu, odnosno podaci su za korisnike vidljivi tek nakon obrade u Zavodu, a ne u trenutku preuzimanja podataka od REGOS-a odnosno Porezne uprave.

S obzirom na zadnju obradu podataka (podaci za 2013.), uspješnost izvođenja podataka ovisi o sljedećem (može se primijeniti i za ostale godine):

- podaci o obvezniku i osiguraniku moraju biti isti u bazama REGOS-a i bazama Zavoda (isti OIB, MBG, MBS ili porezni broj u obje baze, odnosno i u R-S/R-Sm/JOPPD obrascu i na prijavama Zavoda)

✓ *Primjer:*

- *obveznik je mijenjao OIB, ali nije o tome izvijestio Zavod prijavom M-13P*
- *R-Sm obrazac za 2013. uspostavljen je s novim OIB-om*
- *podaci nisu upareni jer je u bazama Zavoda stari (nevažeći) OIB*
- *tek se u postupku kontrole ili ostvarivanja prava ustanovi greška koja se otkloni odgovarajućim prijavama.*

U svrhu izbjegavanja ovakvih grešaka obveznik mora u roku 24 sata obavijestiti Zavod o svim promjenama jer informacijski sustavi institucija nisu još uvijek povezani na način da se promjena podataka u jednoj instituciji sistemski ažurira u ostalim institucijama.

Važno je napomenuti da, s obzirom da je podatak o OIB-u obvezan podatak pri razmjeni podataka između povezanih institucija (REGOS, Porezna uprava, Zavod), Zavod podatak o OIB-u za nove osiguranike i obveznike prikuplja putem prijava propisanih Pravilnikom o vođenju matične evidencije počevši od 1. siječnja 2010., dok je za sve zatečene obveznike i osiguranike podatak o OIB-u preuzet u baze Zavoda automatskom razmjenom s informacijskim sustavom Porezne uprave pa i tu ima određenih problema i neusklađenosti.

Analizom preuzetih podataka (od 2010. do 2013. godine), ustanovljeno je da su vrlo česte greške kod uspostavljanja R-Sm obrasca u identifikacijskim podacima radnika u smislu da se umjesto OIB-a radnika upisuje OIB djeteta ili osobni broj (broj pod kojim se osiguranik vodi u Zavodu), osiguranika pa bi na to valjalo pripaziti.

Također je važno upozoriti obveznike da s je s osobitom pozornošću potrebno popunjavati identifikacijske podatke i u JOPPD obrascu kako bi se izbjegle poteškoće kod njegovog predavanja.

Naime, analiziranjem upita obveznika koji se obraćaju Zavodu ustanovljeno je da je vrlo česta pogreška pogrešan OIB podnositelja (osobito u slučajevima kad su obveznici podnošenja i obveznici plaćanja različite pravne ili fizičke osobe), te isto tako i pogrešan OIB primatelja (i tu ima slučajeva upisa OIB-a djeteta umjesto OIB-a radnika).

Kod preuzimanja JOPPD obrasca, Porezna uprava kontrolira je li osiguranik prijavljen kod podnositelja JOPPD obrasca i za sada je poruka da ne postoji prijava još uvijek samo upozoravajuća, a za očekivati je da će ubrzo postati restriktivna pa stoga valja posebnu pozornost obratiti na pravilno popunjavanje identifikacijskih podataka osiguranika.

- podaci moraju biti pravovremeno dostavljeni Zavodu

✓ *Primjer:*

- *prva obrada podataka za 2012. izvršena je s podacima preuzetim iz REGOS-a zaključno s 1. lipnja 2013.*
- *obveznik je R-Sm obrazac za prosinac 2012. dostavio u REGOS tek u srpnju 2013.*
- *podaci nisu upareni iako obveznik smatra da je ispunio svoju obvezu.*

U ovom slučaju podaci će se upariti u drugoj (konačnoj) obradi pa nema potrebe uspostavljanja MPP-1 obrasca, osim u postupku ostvarivanja prava.

U svrhu izbjegavanja ovakvih grešaka, obveznici bi trebali redovito uspostavljati R-Sm obrazac.

Nadamo se da se JOPPD uspostavlja na vrijeme i da ovakvih problema ubuduće neće biti.

- za svaki mjesec staža osiguranja izveden iz prijavno-odjavnih podataka mora biti uspostavljen R-Sm obrazac

✓ *Primjer:*

- *obveznik je tijekom 2013. godine imao statusnu promjenu koju je uredno prijavio Zavodu kroz odgovarajuće prijave*
- *osiguranici su odjavljeni s jednog registarskog broja (jedan OIB) s 28. svibnjem 2013. te prijavljeni na drugi registarski broj (drugi OIB) nastavno s 29. svibnjem*
- *R-Sm obrazac je za svibanj uspostavljen (za cijeli mjesec) pod starim OIB-om*

- *Podaci nisu upareni jer osiguranicima nedostaje obrazac za svibanj pod novim OIB-om.*

U ovom slučaju podaci se mogu ispraviti korektivnim R-Sm obrascem kako bi se uparili u konačnoj obradi ili prijavom MPP-1. Ako je ikako moguće, takve bi promjene bilo dobro provoditi po isteku mjeseca, odnosno godine, a ako to nije moguće potrebno je svakako voditi računa o tome da se R-Sm obrazac uspostavlja po razdobljima prijava na osiguranje pod odgovarajućim OIB-om.

Vrlo čest slučaj kad nedostaje obrazac za pojedini mjesec je kad obveznik uspostavi dva obrasca za isti mjesec a ne uspostavi za sljedeći mjesec.

✓ *Primjer:*
- *osiguranik ima 12 mjeseci staža osiguranja*
- *ima uspostavljenih 11 R-Sm obrazaca s time da ima dva obrasca za veljaču, a nedostaje obrazac za ožujak*
- *podaci nisu upareni jer nedostaje R-Sm obrazac za ožujak*
- *sistemski se ne može prepoznati da se tu radi o grešci u mjesecu jer u jednom mjesecu može biti više isplata.*

Kako bi se ovakve greške izbjegle bilo bi uputno da obveznici po isteku godine provjere da im se nije potkrala takva greška kako bi je u suradnji s REGOS-om na vrijeme otklonili.

I kod popunjavanja JOPPD obrazaca može se dogoditi greška kod popunjavanja razdoblja na koje se plaća/osnovica odnosi pa je na to potrebno obratiti posebnu pozornost.

Kod izvođenja podataka **za 2013. godinu** Zavod se susreo s **velikim poteškoćama.** Podaci za 2013. godinu izrađuju se uparivanjem podataka o plaći/osnovici/naknadi iz preuzetih podataka iz R-Sm obrazaca za prvih 11 mjeseci te podataka preuzetih iz JOPPD obrasca za 12. mjesec. S obzirom da je sama koncepcija JOPPD obrasca kao i njegovo šifriranje posve različito od R-Sm obrasca, obrada za 2013. godinu je izuzetno zahtjevna. Tome treba pridodati i to da se radi o novom obrascu, kako za obveznike, tako i za povezane institucije i njihove informacijske sustave.

Podaci o stažu osiguranja i plaćama za 2013. godinu izvedeni su u travnju ove godine, te je baza aktivnih osiguranika napunjena s podacima koji su zadovoljili sve formalno-logičke kontrole (podaci su vidljivi na korisničkim stranicama).

Obrada podataka za 2014. godinu je u tijeku. Iako se podaci s JOPPD obrasca analiziraju kod svakog preuzimanja podataka od REGOS-a, tek će se u obradi utvrditi točnost podataka. Naime, 2014. godina je prva godina pune primjene JOPPD obrasca pa će se za formiranje podataka koristiti samo podaci iz JOPPD obrasca za razliku od 2013. u kojoj smo imali kombinaciju različitih obrazaca tijekom jedne godine.

7. TISKANICA MPP-1

Tiskanica prijava-promjena o utvrđenom stažu osiguranja i osnovici (tiskanica MPP-1) primjenjuje se za razdoblje od 1. siječnja 1970. (osnivanje matične evidencije) pa nadalje, te su obveznici dužni nedostajuće podatke o stažu osiguranja, plaći, osnovici osiguranja i naknadama plaće dostaviti na toj tiskanici.

Svote plaće, osnovice osiguranja i naknade plaće na tiskanici MPP-1 do 31. prosinca 1990. iskazuju se u dinarima, za 1991. i 1992. u hrvatskim dinarima na način da se na mjestu za upis para upišu dvije ništice, za 1993. u hrvatskim dinarima bez para, a za 1994. i dalje u kunama i lipama.

Na temelju odredaba ZOMO te odredaba Pravilnika o vođenju ME, prijavu-promjenu podataka o utvrđenom stažu osiguranja i osnovici, tiskanicu MPP-1 obveznici su obvezni uspostaviti i dostaviti Zavodu u slučaju:

- ako se u postupku kontrole podataka o stažu osiguranja, osnovicama za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja kao i ostvarivanja prava na mirovinu utvrdi da za osiguranika nisu evidentirani svi podaci o osnovicama i stažu osiguranja u evidencijama
- ispravka podataka o stažu i osnovici utvrđenih u postupku kontrole podataka o stažu osiguranja i osnovicama za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja.

S obzirom na prethodno opisan način izvođenja podataka za ostvarivanje prava te uvjete za njihovo izvođenje, zbog nesmetanog ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja, Zavod je propisao tiskanicu kojom se mogu prijaviti podaci o stažu osiguranja i osnovici, neovisno o uspješnosti sistemskih obrada.

Mr. sc. MILJENKA CUTVARIĆ
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 657.2

Nabava osobnih automobila na leasing kod obrtnika - evidencija i obračun poreza

Kod obrtnika obveznika poreza na dohodak, nabava osobnih automobila putem leasinga ima svoje specifičnosti u pogledu vođenja evidencije i priznavanja izdataka. Odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost zabranjen je odbitak pretporeza za nabavu osobnih automobila, dok prema odredbama Zakona o porezu na dohodak njihovi troškovi nisu porezno priznati u iznosu 30%. Autorica u članku piše o poreznom aspektu nabave osobnih automobila na leasing kod obrtnika.

1. UVOD

Najam dugotrajne imovine može se ugovoriti kao operativni ili financijski najam. Temeljem ugovora o **operativnom leasingu** primatelj leasinga **stječe samo pravo korištenja bez mogućnosti stjecanja prava vlasništva** dok kod ugovora o **financijskom leasingu** primatelj leasinga, ispunjenjem obveza iz ugovora o leasingu, **stječe pravo vlasništva nad objektom leasinga.** Za vrijeme trajanja ugovora o leasingu, **davatelj leasinga u jednom i drugom slučaju zadržava vlasništvo nad predmetom najma.** Međutim, **razlika** između operativnog i financijskog najma je što kod **financijskog najma** nakon otplate zadnje rate korisnik najma **postaje vlasnik sredstva**, dok se kod **poslovnog najma** predmet najma, po isteku ugovora o najmu, **vraća davatelju najma.**

2. TROŠKOVI OSOBNIH AUTOMOBILA

2.1. Ograničenje prava na odbitak pretporeza

Zakonom o porezu na dodanu vrijednost[1] koji se primjenjuje od 1. srpnja 2013. godine, nakon njegovog usklađivanja s Direktivom Vijeća 2006/112/EZ, propisano je člankom 61. st. 1. točka a), da porezni obveznik ne može odbiti pretporez za nabavu i najam osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz, uključujući nabavu svih dobara i usluga u vezi s tim dobrima. Tako se primjerice, ne može odbiti pretporez za nabavu goriva, ulja, investicijskog i tekućeg održavanja osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz i slično.

Osobnim automobilima za čiju nabavu i najam **nije dopušten odbitak pretporeza** prema članku 136. st. 3. Pravilnika o PDV-u[2], smatraju se:

- **motorna vozila iz Carinske tarife, tarifne oznake 8703** konstruirana prije svega za prijevoz osoba (osim vozila iz Carinske tarife, tarifne oznake 8702)
- uključujući motorna vozila tipa "karavan", "kombi", "trkaći automobili" te "pick-up" vozila koja nisu razvrstana u tarifnu oznaku 8704 Carinske tarife.

Iznimno od navedenog, pretporez se može odbiti za motorna vozila kategorije N1 koja su razvrstana u tarifnu oznaku 8703 Carinske tarife, ako ista nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila prema Zakonu o posebnom porezu na motorna vozila.[3] Kako je Carinska uprava nadležna za razvrstavanje motornih vozila u tarifnu oznaku kombinirane nomenklature u skladu s carinskim propisima i temeljnim pravilima koja vrijede za razvrstavanja dobara po carinskoj tarifi, ista je za određeni broj terenskih vozila dala mišljenje da nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila. Prema mišljenju Carinske uprave, ne plaća se posebni porez na sljedeće tipove vozila:

- CITROEN (Berlingo FGL2 1.6 HDI, Jumper FG 2 reda sjedala 2.2.HDI)
- VOLKSWAGEN (Caddy 2 KN, Trasporter 7JO, Caravelle 7JO, Crafter 2 EKE1, Crafter 2 EKE2, Crafter 2 EKZ)
- Fiat (Doblo cargo combi....)
- Renault, Kangoo Express maxi produljena kabina
- Ford Connect kombi 5 sjedala (tvornička varijanta N1), Ford Transit V 363 VAN 350L4EF 2.2 TDCi 155 KS Trend
- Peugot Partner FG L2 1,6 HDI, Expert 2 reda sjedala 2.0HDI
- Boxer FG 2 reda sjedala 2.2 HDI
- OPEL – Opel Combo verzija L2H1 sa dva reda sjedala i teretnom homologacijom (Combi N1).

Kako se na navedena vozila ne plaća posebni porez za iste se pri nabavi može odbiti pretporez. Isto tako porezni obveznik ima pravo na odbitak pretporeza za sve nabave dobara i usluga koje su usko vezane za korištenje tih motornih vozila.

Ograničenje odbitka pretporeza, ne primjenjuje se ako se radi o osobnim automobilima koji se koriste za:

- obuku vozača
- testiranje vozila

[1] Nar. nov., br. 73/13., 99/13. - Rješenje USRH, 148/13., 153/13. - Rješenje USRH, 143/14. i 153/14.

[2] Nar. nov., br. 79/13., 85/13. - ispravak, 160/13., 35/14. i 157/14.

[3] Nar. nov., br. 15/13. i 108/13. - ispravak.

- servisnu službu
- taksi službu
- djelatnost prijevoza putnika i dobara
- prijevoza umrlih
- iznajmljivanje
- ili se nabavljaju za daljnju prodaju.

Sukladno čl. 136. st. 5. Pravilnika o PDV-u, za priznavanje pretporeza kod ovih vozila još je i uvjet da ona **služe isključivo za obavljanje registrirane djelatnosti te trebaju biti posebno označena i prilagođena za obavljanje te djelatnosti.** Ako su zadovoljeni navedeni uvjeti, pri nabavi ovih automobila uključivo i za sve troškove, pretporez se može odbiti u cijelosti.

Ako se prodaje osobni automobil za čiju nabavu odnosno uporabu nije bio moguć odbitak pretporeza, navedena je isporuka sukladno članku 40. st. 2. Zakona o PDV-u, oslobođena PDV-a. Međutim, ako se prodaje osobni automobil za čiju je nabavu korišten pretporez 70% radi se o isporuci koja podliježe oporezivanju, a PDV se obračunava na iznos prodajne vrijednosti. Ako se prodaje vozilo koje je nabavljeno od dobavljača koji nije mogao zaračunati PDV (primjerice, od građanina ili drugog poduzetnika koji nije u sustavu PDV-a pa je pri nabavi plaćen posebni porez od 5%), radi se o isporuci koja podliježe oporezivanju na ukupan iznos prodajne cijene.

Prije izmjena ranijeg Zakona o PDV-u od 1. ožujka 2012. godine, pri nabavi osobnih automobila i troškova vezanih za njihovo korištenje moglo se odbiti 70% pretporeza. Za osobne automobile koji su nabavljeni do 31. prosinca 2009. godine, porezni obveznici su mogli birati hoće li koristiti pretporez u iznosu 70% ili u ukupnom iznosu. Ako se pri nabavi koristio pretporez u ukupnom iznosu bila je propisana obveza obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na osnovicu utvrđenu u visini 30% troškova amortizacije. Prema navedenome, obvezu **obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na 30% troškova amortizacije,** porezni obveznici imaju samo za one osobne automobile za čiju su nabavu odbili pretporez u 100%-tnom iznosu. Obveza obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na 30% troškova amortizacije (odnosno 100% za amortizaciju na dio nabavne vrijednosti iznad 400.000,00 kuna) propisana je samo do isteka amortizacijskog vijeka tih vozila, te se pretpostavlja da su ta vozila već i amortizirana, te da se više za njih niti ne obračunava PDV na vlastitu potrošnju.

2.2. Priznati rashodi kod utvrđivanja osnovice poreza na dohodak

Prema članku 22. st. 1. t. 5. Zakona o porezu na dohodak[4], pri utvrđivanju dohotka od samostalne djelatnosti nije priznato 30% izdataka u svezi s vlastitim ili unajmljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poduzetnika, poslovodnih i drugih zaposlenih osoba, ako se po osnovi korištenja tih sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća u naravi ili drugi dohodak u naravi.

Iznimno, poslovnim izdacima obrta smatraju se ukupno nastali izdaci vezani za sredstva za osobni prijevoz, i to:

- izdaci za osiguranje osobnih motornih vozila i drugih prijevoznih sredstava
- kamate povezane sa sredstvima za osobni prijevoz
- plaćeni porez na cestovna motorna vozila te
- naknade i pristojbe koje se obvezno, prema posebnim propisima, plaćaju pri registraciji sredstava za osobni prijevoz.

Ako se po osnovi korištenja osobnih automobila utvrđuje primitak u naravi, također se ne može odbiti pretporez, ali se izdaci priznaju u ukupnom iznosu (uključujući i PDV koji se nije mogao odbiti). Kako u vrijednost primitka u naravi ulazi i iznos PDV-a, ova isporuka nije predmet oporezivanja PDV-om. To znači da se iznos primitka u naravi za koji nema obveze obračuna PDV-a, ne iskazuje u evidencijama PDV-a, tj. u Knjizi I-RA, odnosno u Obrascu PDV.

Ako obrtnik u popisu dugotrajne imovine ima automobil za koji je pri nabavi odbijen pretporez u iznosu 70% (a što je bilo moguće za automobile nabavljene do 28. veljače 2012. godine), te ako po osnovi njegovog korištenja utvrđuje primitak u naravi, ima obvezu obračuna PDV-a na utvrđenu tržišnu vrijednost primitka u naravi (1% nabavne vrijednosti ili prema stvarnom opsegu korištenja, tj. u visini 2,00 kune po prijeđenim kilometrima u privatne svrhe). U ovom se slučaju primitak u naravi, u evidencijama PDV-a iskazuje kao isporuka koja podliježe oporezivanju po stopi 25%.

3. OPERATIVNI NAJAM

Kod poslovnog (operativnog) leasinga kod kojeg se ne prenose rizici i koristi povezani s vlasništvom, davatelj leasinga u ugovorenim razdobljima zaračunava najamninu. Davatelj leasinga snosi troškove amortizacije predmeta najma, a primatelj leasinga nema opciju kupnje. Obveza poreza na dodanu vrijednost[5] nastaje za dio najamnine koji se odnosi na obračunsko razdoblje (mjesečno odnosno tromjesečno). Ako rate nisu utvrđene za obračunsko razdoblje već za neka druga razdoblja, preračunavaju se za obračunsko razdoblje.

Najmoprimac ne evidentira predmet najma u popisu dugotrajne imovine. Kao **poslovni izdatak u KPI** obrtnik evidentira **plaćenu najamninu** koju najmodavac zaračunava u odgovarajućim vremenskim razdobljima.

Nije dopušten odbitak pretporeza po osnovu računa za najam sredstva za osobni prijevoz kao ni po osnovu računa za gorivo, održavanje i druge troškove ovih sredstava.

Prema navedenom, za rate operativnog najma kao i za sve troškove osobnog vozila.

Ukupan iznos računa (s iznosom PDV-a koji se ne može odbiti), obrtnik evidentira u KPI u stupcu 11 te 30% tog iznosa u stupcu 14 kao iznos nepriznatih izdataka u svezi s vlastitim ili unajmljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz.

Primjer 1: Operativni najam osobnog automobila kod obrtnika obveznika poreza na dohodak

Obrtnik je zaključio ugovor o poslovnom (operativnom) najmu osobnog automobila 1. rujna 2015. g. u trajanju od 24 mjeseca. Ugovorena je mjesečna najamnina u iznosu od 3.000,00 kuna uvećano za PDV. Ugovoreni iznos najamnine Leasing d.o.o. fakturirat će do petog u mjesecu za prethodni, a rok plaćanja je do 15. u mjesecu. Korisnik najma plaća jamčevinu u iznosu od 10.000,00 kuna. Po isteku ugovora o najmu od 24 mjeseca, najmoprimac vraća predmet najma, a najmodavac se obvezuje vratiti jamčevinu.

Najmodavac je ispostavio račun za ratu operativnog najma za mjesec rujan/2015. g.:

[4] Nar. nov., br. 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., Odluka USRH - 120/13., 125/13., 148/13., Odluka USRH - 83/14., 143/14.

[5] Sukladno članku 36. st. 7. Pravilnika o PDV-u.

Račun br. 25-1-3

Temeljem ugovora o operativnom najmu br. 338/15. od 1. rujna 2015. zaračunavamo Vam:

Najamnina za rujan 2015.	3.000,00
25% PDV	750,00
Ukupno:	3.750,00

Dospijeće plaćanja 15. rujna 2015.

Naknadu za najamninu za operativni najam obrtnik evidentira kao izdatak u KPI prema datumu plaćanja. Plaćena najamnina za operativni najam također spada u troškove osobnih automobila koji se ne priznaju u iznosu 30%. Kako se na ratu operativnog najma ne može odbiti pretporez po osnovu troškova osobnih automobila, račun se u Knjizi U-RA evidentira u stupcu 16 (ne može se odbiti).

Ako kod operativnog najma obrtnik plaća određenu **jamčevinu** za koju je ugovoren povrat po isteku ugovora o najmu, plaćanje jamčevine (ili depozita) ne predstavlja izdatak obrtnika i ne knjiži se u KPI. Međutim, ako se plaća predujam za buduće najamnine, navedeni iznos treba evidentirati kao izdatak za najam. Iako je najmodavac temeljem čl. 78. st. 1. t. 5. Zakona o PDV-u[6], obvezan izdati račun o primljenom predujmu, obrtnik kao najmoprimac po ovom računu ne može odbiti pretporez jer se radi o predujmu za nabavu osobnog automobila.

4. FINANCIJSKI NAJAM

Obveznici poreza na dohodak, dugotrajnu imovinu nabavljenu putem financijskog najma (dakle, uz mogućnost kupnje po otplati) evidentiraju u popisu dugotrajne imovine (Obrazac DI), a kao izdatak priznaje se rashod amortizacije.

Sukladno čl. 36. st. 7. Pravilnika o PDV-u[7], kod financijskog najma, kod kojeg **primatelj leasinga snosi troškove amortizacije** i može steći pravo vlasništva nad predmetom, obveza obračuna PDV-a za ukupnu vrijednost leasinga ili najma nastaje istekom obračunskog razdoblja u kome je isporučeno dobro – predmet najma. Najmodavac za isporučeni predmet najma izdaje račun s obračunom PDV-a na vrijednost predmeta najma na dan isporuke.

Kako od 1. ožujka 2012., a isto je i prema važećem Zakonu o PDV-u, nije dopušten odbitak pretporeza za nabavu osobnih automobila, tako se više ne može odbiti pretporez ni za one automobile za koje je sklopljen ugovor o financijskom leasingu do 29. veljače 2012., a rate se otplaćuju nakon 1. ožujka 2012. godine.

Ako se nabava osobnih automobila putem ugovora o financijskom najmu, promatra s aspekta poreza na dodanu vrijednost i prava na odbitak pretporeza, treba razlikovati:

- **ugovor o financijskom leasingu sklopljen do 31. prosinca 2009.** - pravo na odbitak pretporeza u ukupnom iznosu s obvezom obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na 30% odnosno 100% (za nabavnu vrijednost iznad 400.000 kn) iznosa troška amortizacije do isteka amortizacijskog vijeka, odnosno do otuđenja ili uništenja tih sredstava. Oni porezni obveznici koji su do 31. prosinca 2009., koristili pretporez samo 70% nisu imali obvezu obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju
  - o prodaja ovih vozila (ili zamjena staro za novo) podliježe oporezivanju PDV-om po stopi 25%
  - o ako se po osnovu korištenja ovih vozila utvrđuje primitak u naravi - radi se o isporuci koja podliježe oporezivanju po stopi 25%
- **ugovor o financijskom leasingu sklopljen od 1. siječnja 2010. do 29. veljače 2012.** - pravo na odbitak pretporeza 70% za vozila nabavne vrijednosti do 400.000 kuna, odnosno nije bio dopušten odbitak pretporeza koji se odnosio na dio vrijednosti koja je prelazila nabavnu vrijednost iznad 400.000 kuna. Pravo na 70% pretporeza moglo se iskoristiti samo za rate otplaćene do 29. veljače, međutim, za rate leasinga koje se otplaćuju nakon 1. ožujka više nije dopušten odbitak pretporeza
  - o prodaja ovih vozila (ili zamjena staro za novo) podliježe oporezivanju PDV-om po stopi 25% (jer je djelomično korišten pretporez)
  - o ako se po osnovu korištenja ovih vozila utvrđuje primitak u naravi - radi se o isporuci koja podliježe oporezivanju po stopi 25%
- **ugovor o financijskom leasingu sklopljen nakon 1. ožujka 2012.** - pretporez se više ne može odbiti
  - o prodaja vozila za koje pri nabavi nije odbijen pretporez sukladno čl. 40. st. 2. Zakona o PDV-u oslobođena je PDV-a
  - o ako se po osnovu korištenja ovih vozila utvrđuje primitak u naravi - isporuka ne podliježe oporezivanju jer pri nabavi nije odbijen pretporez (sukladno čl. 7. st. 3. Zakona o PDV-u[8]).

Nije dopušten odbitak pretporeza ni po računima koji se odnose na troškove vezane za korištenje osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz (primjerice, za troškove goriva, ulja, održavanja i za sve druge troškove koje po ugovoru o najmu snosi korisnik najma).

S aspekta oporezivanja porezom na dohodak, sukladno čl. 22. st. 1. točka 5. Zakona o porezu na dohodak[9] pri utvrđivanju dohotka od samostalne djelatnosti nije priznato 30% izdataka u svezi s osobnim automobilima, ako se po osnovi korištenja tih sredstava za osobni prijevoz ne utvrđuje plaća ili drugi dohodak.

Prema članku 21. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, **plaćene kamate po kreditima i zajmovima za obavljanje djelatnosti smatraju se poslovnim izdacima.** Prema tome i kamate koje obrtnik plaća za nabavu opreme putem financijskog najma smatraju se porezno priznatim izdacima u ukupnom iznosu jer se radi o troškovima financiranja. Kamate kao naknada za uslugu financiranja oslobođene su poreza na dodanu vrijednost temeljem članka 40. Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Za najmoprimca, kamate su **kao naknada za financiranje priznati izdatak u ukupnom iznosu.**[10]

Kod najma osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz koji podliježu obvezi godišnje registracije, troškovi registracije i osiguranja najčešće nisu uključeni u vrijednost ugovorene najamnine pa ih najmodavac posebno zaračunava. Međutim, iako troškove registracije, osiguranja ili godišnji porez na cestovna motorna vozila najmodavac posebno zaračunava ovi troškovi predstavljaju dio ugovorene naknade za najam koja ulazi u osnovicu za obračun PDV-a. Naime, osiguranje vozila ili drugog prijevoznog sredstva plaća vlasnik vozila (najmodavac) u svoje ime i za svoj račun, a nadoknađuje od korisnika najma, pa je riječ o ugovorenoj naknadi za najam koja

[6] Nar. nov., br. 73/13., 148/13., 143/14.; Rješenje USRH 99/13., 153/13. i 143/14.

[7] Nar. nov., br. 79/13., 85/13., 160/13., 35/14. i 157/14.

[8] "Isporukom dobara uz naknadu smatra se korištenje dobara koja čine dio poslovne imovine poreznog obveznika za njegove privatne potrebe ili za privatne potrebe njegovih zaposlenika, ako raspolažu njima bez naknade ili ih općenito koriste u druge svrhe osim za potrebe obavljanja djelatnosti poreznog obveznika, a za ta je dobra ili njihove dijelove u cijelosti ili djelomično odbijen pretporez."

[9] Nar. nov., br. 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., Odluka USRH - 120/13., 125/13., 148/13., Odluka USRH - 83/14., 143/14.

[10] O tome je stajalište zauzeo i Središnji ured Porezne uprave u pismu klasa: 410-19/02-01/208., ur. br. 513-07/02-2 od 17. lipnja 2002. - objavljeno u Zbirci stajališta Ministarstva financija RH, izdanje srpanj 2004. godine.

podliježe obvezi obračuna PDV-a, iako je usluga osiguranja oslobođena PDV-a kada ovu uslugu pruža i zaračunava izravno društvo osiguranja.

Osiguranje osobnog automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz za vlasnika vozila predstavlja poslovni izdatak u ukupnom iznosu temeljem članka 22. stavak 2. Zakona o porezu na dohodak. Međutim, ako najmodavac u računu posebno zaračunava osiguranje radi se o trošku najma koji je kod osobnih automobila 30% nepriznati izdatak, a ne o trošku osiguranja koji bi da ga obrtnik plaća u svoje ime i za svoj račun bio 100% priznati izdatak. Ako se posebno zaračunavaju troškovi registracije vozila koje je najmodavac platio u svoje ime i za svoj račun, PDV se obračunava na ukupan iznos (ne radi se o prolaznim stavkama plaćenim u ime i za račun najmoprimca).

Obrtnici koji koriste osobni automobil temeljem ugovora o operativnom ili financijskom najmu **obvezni su osigurati evidenciju o korištenju tih automobila u poslovne svrhe sukladno uputi Središnjeg ureda Porezne uprave od 24. listopada 2005.**[11]

Primjer 2: Nabava osobnog automobila putem financijskog najma

Obrtnik je s Leasing d.o.o., Zagreb, sklopio ugovor o financijskom najmu za nabavu osobnog automobila, 5. rujna 2015. Leasing d.o.o. je ispostavio račun za isporuku vozila te na temelju plana otplate, račun za otplatu I. rate sa sljedećim iznosima:

a) Račun za isporuku osobnog automobila

Račun br. 19-1-4	**Zagreb, 5. rujna 2015.**
- Osobni automobil XX	100.000,00
- 25% PDV	25.000,00
- Ukupno	125.000,00
- Učešće (plaćeno 5. rujna 2015.)	30.000,00

b) Račun za otplatu I. rate

Račun br. 20-1-4	**Zagreb, 5. rujna 2015.**
Kamate - mjesečni obrok	900,00
Glavnica - mjesečni obrok	1.500,00
Ukupno otplatna rata	2.400,00

Napomena: Kamate su temeljem članka 40. Zakona o PDV-u oslobođene PDV-a.

Primjer 3: Račun za nabavu goriva

Primljen je račun br. 230-2-2, za nabavu goriva za osobni automobil. Račun je plaćen 15. 9. 2015. g. Ukupan iznos računa je 625,00 kn (500,00 kn osnovica i 125,00 kn PDV). Kako se radi o troškovima povezanim s korištenjem sredstava za osobni prijevoz nije dopušten odbitak pretporeza ovaj se račun u Knjizi U-RA evidentira kao račun po kojemu se PDV ne može odbiti, te u KPI s omjerom 70% priznati trošak (stupac 10 ili 11 KPI) i 30% nepriznati trošak (stupac 14. KPI). Prema primjeru u stupcu 15 KPI kao porezno priznati izdatak iskazano je 70% bruto iznosa računa za gorivo (625,00 x 70% = 437,50).

Račun za isporuku osobnog automobila, otplatu I. mjesečne rate i račun za gorivo, obrtnik će proknjižiti u svojim poslovnim knjigama na način iznesen u nastavku.

[11] Sadržaj i oblik ove evidencije može se naći u RIF-ovim Obavijestima - Dodatak uz RIF, br. 1/15., na stranici 16.

5. EVIDENTIRANJE NAJMA U POSLOVNIM KNJIGAMA OBRTNIKA

Obrtnik obveznik poreza na dohodak i obveznik poreza na dodanu vrijednost vodi poslovne knjige propisane Zakonom o porezu na dohodak, te Zakonom o porezu na dodanu vrijednost. Sukladno navedenim propisima ovi porezni obveznici nabavu dugotrajne imovine putem financijskog najma evidentiraju u:

- Popisu dugotrajne imovine (Obrazac DI)
- Knjizi primitaka i izdataka (Obrazac KPI)
- Knjizi ulaznih računa (Obrazac U-RA) i u
- Evidenciji o tražbinama i obvezama (Obrazac TO).

5.1. Evidencija u Popisu dugotrajne imovine

a) osobni automobil nabavljen na financijski leasing - do 31. prosinca 2009.

Kod osobnih automobila koji su nabavljeni do 31. prosinca 2009., porezni je obveznik mogao prilikom nabave koristiti pretporez u ukupnom iznosu, s obvezom obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na 30% nepriznatih troškova amortizacije do isteka amortizacijskog vijeka tog vozila. Za vozila nabavne vrijednosti veće od 400.000 kuna, ako je korišten pretporez u ukupnom iznosu, propisana je obveza obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju na ukupan iznos amortizacije obračunate na nabavnu vrijednost iznad 400.000 kuna.

Ako obrtnik još uvijek ima takva vozila, a koja nisu otpisana, nastavlja s obvezom obračuna PDV-a na vlastitu potrošnju. **U obračunu PDV-a na vlastitu potrošnju primjenjuje se stopa 25%** iako je prilikom nabave zaračunat i korišten pretporez po tada važećoj stopi (22% ili 23%).

b) osobni automobil nabavljen na financijski leasing - nakon 1. siječnja 2010. do 29. veljače 2012.

Za osobna vozila koja su nabavljena nakon 1. siječnja 2010., nije bio dopušten odbitak pretporeza u visini 30%. Međutim, sukladno uputi Središnjeg ureda Porezne uprave,[12] iznos PDV-a koji se nije mogao odbiti nije bio porezno priznati rashod.

Ako se radi o vozilu za koje je ugovor o najmu zaključen do 29. veljače 2012., a rate se otplaćuju i nakon 1. ožujka 2012., više nije moguć odbitak pretporeza. Obzirom da se je pri nabavi ovog vozila djelomično koristio pretporez prema čl. 20. Zakona o PDV-u koji je bio na snazi do 29. veljače 2012., pri prodaji ovoga automobila neće se moći koristiti porezno oslobođenje propisano čl. 40. st. 2. Zakona o PDV-u.

c) osobni automobil nabavljen na financijski leasing - nakon 1. ožujka 2012.

Na temelju podataka iz računa Leasing d.o.o. prema primjeru 2., obrtnik treba nabavnu vrijednost osobnog vozila evidentirati u **Popisu dugotrajne imovine (Obrazac DI).** Nabavna vrijednost vozila utvrđuje se u iznosu 125.000,00 kn, što predstavlja iznos koji će se amortizirati i za što je priznat izdatak u visini 70% obračunate amortizacije. Nabavna vrijednost se povećava i za sve dodatne troškove koji će nastati do stavljanja vozila u upotrebu (primjerice, troškovi sklapanja ugovora, troškovi dopreme vozila, javnobilježnički troškovi i sl.).

Porez na dodanu vrijednost koji se ne može odbiti u ukupnom iznosu povećava nabavnu vrijednost vozila kao predmeta financijskog najma, te se kao trošak amortizacije ne priznaje u iznosu 30%.

[12] Klasa: 410-01/10-01/224, ur. br. 513-07-21-01/10-2, od 8. ožujka 2010.

Kako se radi o dugotrajnoj imovini, navedeni račun za nabavu automobila ne knjiži se u KPI. U KPI knjižit će se samo kamate po svakoj otplatnoj rati.

Primjer 4.: Obračun amortizacije za vozilo nabavljeno u ožujku 2015. godine

- *NV vozila 125.000,00*
- *stopa amortizacije 20%*
- *godišnja amortizacija za 2015. godinu*
  125.000 x 20% = 25.000 / 12 = 2.083,33 x 9 mjeseci (početak otpisa travanj/2015.) = 18.750,00
  30% nepriznati izdaci amortizacije za 2015. godinu
  18.750,00 x 30% = 5.625,00.

5.2. Evidencija o tražbinama i obvezama

Račun za nabavu vozila putem financijskog leasinga i račune za kamate treba evidentirati u Evidenciji o tražbinama i obvezama.

5.3. Evidencija u Knjizi U-RA

Sukladno odredbama članka 162. Pravilnika o PDV-u, porezni obveznik mora u knjigovodstvu osigurati sve podatke potrebne za točno, pravilno i pravodobno obračunavanje i plaćanje PDV-a. Računi za nabavu osobnih automobila kao i računi za troškove vezane za njihovo korištenje evidentiraju se u Knjizi U-RA u stupcu 16 – ne može se odbiti.

5.4. Evidencija u Knjizi primitaka i izdataka

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

- IZNOS U KUNAMA S LIPAMA -

Red. br.	Nadnevak primitka/izdatka	Broj temeljnice	Opis isprava	Ukupno primici	Izdaci			Porez na dodanu vrijednost u izdacima	Izdaci iz čl. 22. st. 1. t. 1. i 6.	Ukupno dopušteni izdaci
					U gotovini	Putem žiroračuna	U naravi			
1	2	3	4	9 (5 + 6 + 7 - 8)	10	11	12	13	14[2]	15 (10 + 11 + 12 - 13 - 14)
x	Donos sa stranice:_____									
Primjer 1	31. 3. 2015.		Operativni najam rn 25/15.			3.750,00			1.125,00	2.625,00
Primjer 2	15. 3. 2015.		Leasing, 1. rata - kamate, rn 20/15.			900,00				900,00
Primjer 3	15. 3. 2015.		Gorivo, rn 230/15.			625,00			187,50	437,50
			.....							
Primjer 4	31. 12. 2015.		Amortizacija				18.750,00		5.625,00	13.125,00
			Ukupno:							

[2] **Napomena:** U stupcu 14 evidentirano je 30% nepriznatih troškova osobnih automobila.

Prema prikazanom u primjeru u KPI kod financijskog najma kao izdaci evidentiraju se samo plaćene kamate te rashodi amortizacije dugotrajne imovine nabavljene putem financijskog najma. U slučaju operativnog najma u KPI kao izdatak evidentiraju se mjesečne najamnine plaćene tijekom trajanja ugovora o najmu.

ŽELJKO DEKOVIĆ, mag. oec.
Veleučilište u Šibeniku

Stručni članak UDK 336.74

Primjena nacionalne referentne kamatne stope u hrvatskom bankarstvu

Razlozi za učestale izmjene Zakona o potrošačkom kreditiranju prije svega leže u nepovoljnim uvjetima kreditiranja, a posebice jednostranim promjenama kamatnih stopa koje su izrazito negativno utjecali na položaj klijenata banaka. Stoga je nužno preciznije zakonodavno definirati uvjete pod kojima banke mogu mijenjati promjenjive kamatne stope, razdoblja, postupke i parametre za promjenu kamatnih stopa, uz obvezu upozoravanja klijenata o svim rizicima promjenjivosti kamatnih stopa. Kako u Hrvatskoj do početka primjene Zakona o potrošačkom kreditiranju nije postojala nacionalna referentna kamatna stopa, Hrvatska udruga banaka je razvila metodologiju izračuna ove stope, kao prikaz prosječnog troška financiranja bankarskog sektora za pojedine valute. Autor u tekstu ističe da parametri koji su definirani kao nacionalna referentna kamatna stopa su načelno prilagođeniji stanju na hrvatskom financijskom tržištu te su manje ovisni o kretanjima na svjetskim tržištima. Međutim, i dalje ostaje osnovna primjedba da nacionalna referentna kamatna stopa nije "prava" referentna stopa već samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka, uz dodatno prisutan problem otplate kredita u valutnoj klauzuli u švicarskim francima (CHF) s promjenjivom kamatnom stopom.

1. UVOD

Rasprava o ugovaranju promjenjivih kamatnih stopa, odnosno utvrđivanju parametara za promjenu kamatnih stopa već je dulje vrijeme prisutna u teorijskoj i praktičnoj analizi uvjeta kreditiranja u Hrvatskoj, no rijetko se, uglavnom iz interesnih razloga, ove analize objektiviziraju na cijenu izvora financiranja iz kojih banke odobravaju kredite te uvjete i postupke promjene kamatnih stopa. Pri tome se gubi iz vida da kod ugovaranja promjenjivih kamatnih stopa, parametri koji se mogu koristiti kao osnova za promjenu ugovorene promjenjive kamatne stope moraju biti egzaktno i nedvosmisleno definirani, te jasno i nedvojbeno predočeni potrošaču prije sklapanja ugovora o kreditu.

Stupanjem na snagu odredbi Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 78/15., 09/15.), u daljnjem tekstu ZPK, propisani su sljedeći parametri uz koje se mogu vezati promjene promjenjivih kamatnih stopa u ugovorima o potrošačkom kreditiranju: referentne kamatne stope (npr. EURIBOR, LIBOR), nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja (u daljnjem tekstu: NRS), prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti.

Unatoč preporukama bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS,[1] osnovna primjedba je da NRS predstavlja samo "najmanje loš" izbor, jer zapravo u Hrvatskoj ne postoji "prava" referentna kamatna stopa, zbog nerazvijenosti domaćeg tržišta novca i visoke euriziranosti financijskog sustava, već je to samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Nadalje, suštinski je problem ZKP-a što se "ulazna cijena" sredstava koja banke plasiraju nikako ne može opisati jednim parametrom, nego se ona sastoji od niza parametara. Zakonske posljedice nametanja izbora samo jednog parametra promjenjivosti kamata mogu imati šire negativne posljedice u trenucima ekonomske krize i kad se zagovara financijska disciplina i usklađenje načina formiranja kamatnih stopa sukladno najboljoj praksi EU.

2. OSNOVNA NAČELA PROMJENE KAMATNIH STOPA PREMA ZAKONU O POTROŠAČKOM KREDITIRANJU

Potrošačko kreditiranje sukladno odredbi članka 2. stavka 15. ZPK (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 09/15.), je pravni posao kojim se jedna ugovorna strana obvezuje drugoj staviti na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a druga se ugovorna strana obvezuje plaćati ugovorene kamate, odnosno ugovorene naknade, te iskorišteni iznos novca vratiti u vrijeme i na način kako je ugovoreno, kao i svaki drugi pravni posao, koji je po svojoj gospodarskoj biti jednak ovome pravnome poslu.

Visina kamatnih stopa određuje se odlukom o kamatama pojedine banke, a promjene kamatnih stopa ovise ponajprije o promjena-

[1] Prema izlaganju viceguvernera HNB Vedrana Šošića na okruglom stolu časopisa Banka pod nazivom "Kako nastaju kamate" dana 4. 2. 2014. http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/print, (učitano 6. 5. 2015.).

ma tržišnih okolnosti koje određuju uvjete pod kojima banke mogu pribaviti izvore financiranja na domaćem i inozemnom tržištu, te o kreditnom riziku Republike Hrvatske. Osim utjecaja kretanja tržišnih parametara, uključujući parametar kreditne rizičnosti Republike Hrvatske, na promjene kamatnih stopa općenito utječe i regulatorni trošak poslovanja banaka, odnosno financijski efekti promjena zakonske i podzakonske regulative koja ima utjecaja na cijenu izvora sredstava banaka, kao i na prihode iz njenih kreditnih plasmana.

Postupak mijenjanja promjenjive kamatne stope, kao i definiranje parametara temeljem kojih se obavlja izmjena preciziran je člankom 11.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 147/13.), na način da ako su ugovorene promjenjive kamatne stope, vjerovnik je dužan obavijestiti potrošača o svim promjenama tih stopa, u pisanom obliku ili nekom drugom trajnom mediju, najmanje 15 dana prije nego što se one počnu primjenjivati.

2.1. Iskazivanje i način obračuna kamata u poslovnim bankama

U poslovanju sa stanovništvom, u svrhu jasnog i nedvosmislenog informiranja klijenata, kamatna stopa u poslovnim bankama se iskazuje u jednom broju koji predstavlja postotak glavnice koji banke tijekom godine dana obračunavaju kao kamatu.[2] Poslovne banke ugovaraju s klijentima sljedeće vrste kamatnih stopa:

2.1.1. Redovna kamatna stopa

Redovna kamata obračunava se na nedospjelu glavnicu kredita i ostale aktivne bankarske poslove i glavnicu depozita, a razlikuje se ovisno o vrsti proizvoda (pasivna i aktivna kamatna stopa) i promjenjivosti (fiksna i promjenjiva).

2.1.1.1. Redovna kamatna stopa ovisno o vrsti proizvoda

Redovna kamatna stopa, ovisno o proizvodu na koji se obračunava i plaća, odnosno naplaćuje kamata, može biti:

- *pasivna* - pasivne kamatne stope banka obračunava i plaća na pasivne bankarske poslove (izvore sredstava - sredstva po viđenju i oročena sredstva) u kojima je banka dužnik, a klijent banke vjerovnik
- *aktivna* - aktivne kamatne stope banka obračunava i naplaćuje na aktivne bankarske poslove (plasmane - odobrene kredite/zajmove i otkup potraživanja) u kojima je banka vjerovnik, a klijent dužnik;

2.1.1.2. Redovna kamatna stopa ovisno o promjenjivosti

Kamatne stope koje banke ugovaraju s klijentima mogu biti:

- *promjenjive*, odnosno kamatne stope čija je visina podložna izmjenama tijekom trajanja ugovornog odnosa s osnove referentne kamatne stope i/ili drugih troškova
- *fiksne,* odnosno nepromjenjive tijekom trajanja cijelog ugovornog odnosa.

2.1.2. Interkalarna kamatna stopa

Interkalarna kamata je kamata koja se obračunava na iskorišteni iznos kredita od dana isplate do dana prijenosa kredita u otplatu. Ukoliko nije drugačije ugovoreno/utvrđeno, obračun se provodi po algoritmu koji je ugovoren za redovnu kamatu, uzimajući u obzir stvarni broj dana. Kod kredita koji se koriste odjednom, interkalarna kamata obračunava se od datuma iskorištenja do prijenosa kredita u otplatu. U pravilu ukoliko nije drugačije ugovoreno ili ugovorom nije posebno utvrđena interkalarna kamata, visina, način utvrđivanja i obračun kamate u razdoblju korištenja jednaki su redovnoj ugovorenoj kamatnoj stopi na odobreni kredit.

2.1.3. Zatezna kamatna stopa (kamata po dospijeću)

Na obračun i plaćanje zateznih kamata kada klijent kasni s ispunjenjem novčanih obveza primjenjuje se zakonska zatezna kamata koja je promjenjiva sukladno zakonskim propisima. Zatezna kamata obračunava se za cijelo vrijeme zakašnjenja od prvog dana po datumu dospijeća, bez obračuna kamate na kamatu.

Sve kamatne stope se utvrđuju i ugovaraju kao godišnje nominalne stope.

Vrsta kamatne stope definira se uz visinu kamatne stope i iskazuje u ugovoru koji poslovne banke zaključuju s klijentom. Vrsta kamatne stope mora biti izričito navedena u svakom pojedinačnom ugovoru o bankovnom poslu koji se zaključuje s klijentom.

2.2. Razdoblje i algoritam obračuna kamata

Kamata u poslovnim bankama u pravilu se obračunava dekurzivno, tj. na kraju obračunskog razdoblja, primjenom proporcionalne ili konformne metode obračuna. Pri obračunu kamata u pravilu se primjenjuje proporcionalna metoda.

Zatezna kamata obračunava se dekurzivno primjenom proporcionalnog kamatnjaka na dospjelu glavnicu bez pripisa zatezne kamate glavnici istekom obračunskog razdoblja, odnosno razdoblja za koje je kamatna stopa određena.

Kod obračuna kamate primjenjuje se kalendarski broj dana u mjesecu, odnosno kalendarski broj dana za godinu (366 kada je prijestupna), osim kod izračuna anuiteta/rata kod kojih se primjenjuju Pete financijske tablice i broj dana na bazi kojeg su tablice izrađene (godina 360, a mjesec 30 dana).

Kod otkupa potraživanja u zemlji uz diskont, eskontiranja mjenica ili drugih vrijednosnih papira pod rokom diskontiranja ili eskontiranja podrazumijeva se broj dana od dana otkupa ili eskonta do dana dospijeća potraživanja ili mjenice ili drugog vrijednosnog papira koji se otkupljuje.

Kod utvrđivanja broja dana za obračun kamate uzima se u obzir samo prvi dan obračunskog razdoblja, a ne i zadnji.

Primjer: obračun po pravilu prvog dana za transakciju od 1. 1. do 15. 3. 2013. je sljedeći:

1. 1. 2013. do 1. 2. 2013.	= 31 dan
1. 2. 2013. do 1. 3. 2013.	= 28 dana
1. 3. 2013. do 15. 3. 2013.	= 14 dana
Ukupno:	73 dana

2.2.1. Algoritam obračuna kamata

Kamata se obračunava proporcionalnom metodom; konformnom metodom; proporcionalnom uz jednake anuitete ili nekom drugom propisanom ili ugovorenom metodom, dekurzivno (vidjeti tablicu 1.).

[2] Kamatna stopa u finacijskom poslovanju je cijena uporabe tuđih novčanih sredstava. Kamate su svota novca koju je dužnik po kreditu obvezan platiti u nekom vremenu - obično u godini dana. Godina dana u njemačkoj i francuskoj praksi obuhvaća 360 dana, a u engleskoj 365. Mjesec u njemačkoj praksi znači 30 dana, a u engleskoj i francuskoj praksi to je broj dana u kalendaru.

Tablica 1: Algoritam obračuna kamata

NAZIV	BR. DANA U MJESECU (d)	BR. DANA UGODINI (g)	FORMULE ZA OBRAČUN
Proporcionalno: a) stvaran (d)/stvaran g) b) 30/stvaran (g) c) stvaran/360 d) 30/360 e) stvaran/365	stvaran ili 30	stvaran ili 360 ili 365	$K = \frac{G \times d \times p}{g \times 100}$
Proporcionalno uz jednake anuitete:	30	360	$A = G \times \left[r^n \times \frac{r-1}{r^n-1}\right]$ gdje je $r = 1 + (p/100) \times (d/g)$ $K = G \times \left[\left(1+\frac{p}{100}\right)^{\frac{d}{g}} - 1\right]$
Konformno: a) stvaran (d)/stvaran (g) b) 30/stvaran (g) c) stvaran/360 d) 30/360 e) stvaran/365	stvaran ili 30	stvaran ili 360 ili 365	$K = G \times \left[\left(1+\frac{p}{100}\right)^{\frac{d}{g}} - 1\right]$

gdje je:

- K - iznos kamate
- G - osnovica za obračun
- d - broj dana ukamaćivanja
- p - godišnja kamatna stopa
- g - broj dana u godini
- A - iznos anuiteta
- n - broj anuiteta
- r - kamatni faktor.

Primjerice, stambeni krediti mogu se otplaćivati u jednakim mjesečnim anuitetima ili u mjesečnim ratama. Ukoliko je ugovorena anuitetska otplata kredita, tada su iznosi anuiteta jednaki tijekom razdoblja otplate za vrijeme primjene iste visine kamatne stope. Svaki mjesečni anuitet/rata sastoji se od kamate i glavnice (otplatne kvote). Ukoliko je ugovorena otplata na rate tada je jednak iznos glavnice (otplatna kvota) u svakoj mjesečnoj rati, a iznos obračunate kamate se smanjuje iz mjeseca u mjesec, ovisno o smanjenju iznosa glavnice. Kod anuitetske otplate odnos glavnice i kamate različit je u svakom anuitetu. U početku otplate veći je udio kamate u anuitetu u odnosu na glavnicu, jer je i glavnica na koju se obračunava kamata veća te se smanjuje sa svakim sljedećim anuitetom, što je vidljivo iz navedenih formula i tablice 2.

$$A = G \times \left[r^n \times \frac{r-1}{r^n-1}\right]$$

pri čemu je:

A = iznos nominalno jednakih anuiteta

G = iznos kredita

n = ukupan broj anuiteta za cijeli rok otplate kredita

r = kamatni faktor.

Kamatni faktor računa se po proporcionalnom obračunu kamate prema sljedećoj formuli:

$$r = 1 + (p/100) \times (d/g)$$

Tablica 2: Primjer izračuna anuiteta

Iznos kredita/preostali iznos kredita	C	10.000,00 CHF
Ukupan/preostali rok otplate	n	120 mjeseci
Kamatna stopa	p(G)	3,23 %
Kamatni faktor	r	1,00269166
Visina anuiteta	a	97,63 CHF

Izvor: samostalna obrada autora.

2.3. Promjenjivi i fiksni dijelovi kamatnih stopa

Kamatne stope na kredite sukladno ZPK sastavljene su od promjenjivog i fiksnog dijela.[3] Promjenjivi (varijabilni) dio kamatne stope na kredite je ugovoreni parametar, ili više njih, čija je promjena neovisna o volji ugovornih strana, koji mora biti jasan i poznat klijentima banaka. Ugovorima o kreditu s promjenjivom kamatnom stopom ugovaraju se promjenjivi elementi, odnosno parametri (promjenjivi dio kamatne stope), na temelju kojih se dodatkom ugovorenog fiksnog dijela kamatne stope izračunava promjenjiva kamatna stopa.

Način izračuna promjenjive kamatne stope je:

$$K = p + m$$

K - promjenjiva kamatna stopa

p - referentna kamatna stopa

m - fiksni dio kamatne stope.

Fiksni dio promjenjive kamatne stope, u postotnom iznosu predstavlja parametre neovisne o tržišnim kretanjima. To je premija rizika banke na dane kredite i kamatna marža poslovnih banaka.

Fiksni (nepromjenjivi) dio kamatne stope je određeni ugovoreni broj postotnih bodova, koji se ne mijenja tijekom korištenja, odnosno otplate kredita. Primjerice, ako se kamatna stopa na kredite ugovorno izražava kao šestomjesečni EURIBOR + 4,00 p.b., šestomjesečni EURIBOR je varijabilni (promjenjivi) dio kamatne stope, dok je 4,00 p.b. fiksni (nepromjenjivi) dio kamatne stope. Ta se dva dijela kamatne stope zbrajaju i čine kamatnu stopu. Pod pretpostavkom da je visina EURIBOR-a 1,20 p.b., kamatna stopa će u navedenom primjeru iznositi 5,20 p.b.

Svi drugi uvjeti određivanja visine kamatne stope na kredite, koji općenito mogu utjecati na visinu kamatne stope, osim onoga koji je ugovoren kao varijabilni dio kamatne stope, smatraju se sadržanima isključivo u okviru fiksnog (nepromjenjivog) dijela kamatne stope, tako da su promjene bilo kojega od tih uvjeta bez utjecaja na promjenu kamatne stope. Na primjer, u prethodno istaknutom primjeru, kada je parametar šestomjesečni EURIBOR, samo promjena šestomjesečnog EURIBOR-a može imati utjecaja na promjenu kamatne stope na kredit, dok promjene bilo kojeg drugog općeg uvjeta određivanja kamatne stope, bilo na više, bilo na niže (primjerice, ali ne isključivo, promjena kreditnog rizika Republike Hrvatske, ili visine regulatornog troška), neće imati utjecaja na visinu kamatne stope.[4]

U slučaju porasta vrijednosti varijabilnog dijela kamatne stope, kamatna stopa će porasti u punoj mjeri porasta te vrijednosti, ali samo do najviše zakonom dopuštene ugovorne kamatne stope. U slučaju pada vrijednosti varijabilnog dijela kamatne stope, kamatna stopa bi se trebala sniziti u punoj mjeri pada te vrijednosti. Na visinu promjene kamatnih stopa neovisno od zakonske problematike, tehnički mogu utjecati promjene referentnih kamatnih stopa, stope prosječnog troška financiranja bankovnog sektora te drugi parametri i referentne stope/stope prosječnog troška financiranja bankovnog sektora. Ono što je bitno istaknuti je da navedeni parametri, odnosno promjenjivi elementi na temelju kojih se izračunava promjenjiva kamatna stopa, moraju biti oni čija promjena ne može ovisiti o volji jedne ugovorne strane, kao i da se isti moraju nedvojbeno ugovoriti u samome ugovoru o kreditu.

Klijenti poslovnih banaka korisnici kredita ugovaranjem promjenjive kamatne stope moraju biti svjesni da prihvaćaju i rizik promjene

[3] Članak 2. st. 10. ZPK-a (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13.), precizira da je kamatna stopa stopa izražena kao fiksni ili varijabilni postotak koja se primjenjuje godišnje na iznos dobivenog kredita.

[4] Kamatne stope se izražavaju u određenom broju postotnih bodova na godišnjoj razini, s time da se odnosna brojčana oznaka zaokružuje na dva decimalna mjesta u skladu s matematičkim pravilima o zaokruživanju.

promjenjive kamatne stope uslijed promjene ugovorenih parametara (tržišnih indeksa) o kojima ovisi kretanje kamatne stope tijekom trajanja ugovornog odnosa. Od rizika rasta kamatnih stopa može se zaštititi na više načina; od sofisticiranijih koji zahtijevaju izmjene zakonskih propisa u RH ili razvijeno tržište financijskih derivata, do najjednostavnijih rješenja u vidu fiksne kamate na kredite.

Međutim, svaka zaštita od rizika implicira i višu cijenu. Primjerice, fiksna kamata kod stambenih kredita od 100.000 EUR-a poskupljuje ratu za 15, 20 ili 25 EUR-a, ovisno o roku otplate kredita. Ujedno ugovaranjem dužeg razdoblja otplate kredita na koje se odnosi ugovorena promjenjiva kamatna stopa povećava se vjerojatnost odnosno rizik promjene visine promjenjive kamatne stope.

Kamatni rizik za bankarski sustav u RH vrlo je teško precizno izmjeriti. Dva postotna boda više kamatne stope odnijele bi bankama 3,5 posto jamstvenog kapitala, uglavnom zbog fiksiranja kamatnih stopa na kredite u švicarskim francima. Dodatni gubitak donio bi rast loših kredita - stambenih za 0,3 posto i potrošačkih za 3,2 posto.[5]

Člankom 11.a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 147/13.), taksativno se navodi da je vjerovnik dužan u slučaju ugovoranja promjenjive kamatne stope:

a) definirati parametar koji prati u kontekstu donošenja odluke o korekciji promjenjive kamatne stope, a koji je jasan i poznat potrošačima
b) kvalitativno i kvantitativno razraditi uzročno-posljedične veze kretanja definiranog parametra i utjecaja tih kretanja na visinu promjenjive kamatne stope i
c) odrediti u kojim se razdobljima razmatra donošenje odluke o korekciji visine kamatne stope (koje je bazno razdoblje te koja su referentna razdoblja).

Parametar koji se rabi za korekciju promjenjive kamatne stope temeljem izmjena ZPK-a može biti jedna od sljedećih varijabli: EURIBOR, LIBOR, Nacionalna referentna kamatna stopa, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječna kamatna stopa na depozite građana u odnosnoj valuti (Nar. nov., br. 147/13.). Promjenjiva kamatna stopa se u tom slučaju definira kao zbroj ugovorenog parametra i fiksnog dijela koji ne smije rasti tijekom otplate kredita i koji se mora ugovoriti zajedno s parametrom. Promjena kamatne stope u jednom referentnom razdoblju ne može biti veća, odnosno kod smanjenja manja od promjene navedenog korektivnog parametra izraženo u postotnim bodovima.

Citirane predmetne zakonske odredbe utvrđuju uvjete pod kojima se mogu mijenjati kamatne stope, te razdoblja i postupke promjene kamatne stope. Implicite, procedura promjene kamatnih stopa sukladno člancima 11. i 11.a izmjena Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 147/13.), odnosi se na kreditno poslovanje s domaćim i stranim fizičkim osobama koje su s hrvatskim bankama ugovorile kredite s ugovornom klauzulom o promjenjivosti kamatne stope, ugovorima o stambenom kreditu, ugovorima o kreditu s namjenom drugačijom od namjene stambenih kredita, te ugovorima o kreditu bez određene namjene, što je zakonska obveza s kojom su hrvatske banke obvezne uskladiti svoje uvjete poslovanja u dijelu uvjeta ugovaranja promjenjivih kamatnih stopa na potrošačke kredite.

Za sve postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ZPK-a, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno posljedične veze, vjerovnici su obvezni sukladno Zakonu, definirati parametar, i to jednu od sljedećih varijabli:

- referentnu kamatnu stopu (EURIBOR, LIBOR) ili
- NRS ili
- prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili
- prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti.

3. REFERENTNE KAMATNE STOPE

Uzroci promjena kamatnih stopa su vidljiviji na razvijenim financijskim tržištima gdje je njihova promjena vezana uz referentnu kamatnu stopu, pa je korisnicima jasno zbog čega se ista mijenja. Prosječna kamatna stopa može se smatrati referentnom ili reprezentativnom ako ima tri glavne karakteristike:

- **Prvo, izračunava se na „dubokom", likvidnom tržištu.** Takvo je tržište vrlo konkurentno pa niti jedan sudionik ne može utjecati na kamatnu stopu velikim iznosom kredita/depozita ili namjernom manipulacijom. Računanje vaganoga prosjeka na temelju iznimno velikoga broja transakcija osigurava reprezentativnost i stabilnost tako izračunate kamatne stope.
- **Drugo, referentna kamatna stopa nalazi se pod utjecajem temeljnih kamatnih stopa tržišta novca**. Središnje banke određuju temeljne kamatne stope tržišta novca sukladno ciljevima monetarne politike. Najpoznatije temeljne kamatne stope su: stopa na federalna sredstva (eng. *federal funds rate*) u SAD-u i minimalna kamatna stopa za refinanciranje kod Europske središnje banke (ECB).
- **Treće, reprezentativnost** formirane kamatne stope čini ju referentnom. To znači da se u mnogim ugovorima o zajmovima pojavljuje kao osnovica za izračun krajnje kamatne stope koju plaća dužnik. Na taj način aktivna kamatna stopa postaje varijabilna zavisno o kretanju referentne kamatne stope (HUB Analize, 2008:2).

Na primjer, banka ponudi klijentu zajam u eurima uz kamatnu stopu EURIBOR + 2 bps. Ovakav način kotiranja kamatne stope koristan je za obje strane. Banka se štiti od kamatnoga rizika - potencijalnog gubitka kojemu bi bila izložena u slučaju rasta kamatnih stopa na tržištu u budućnosti ako bi kamatnu stopu u ugovoru odredila fiksnom. Također banke mogu transparentno i uz primjenu odgovarajućih analiza „graditi" finalnu kamatnu stopu za krajnjeg dužnika. Na ulazni trošak (u ovom slučaju EURIBOR) može nadograđivati operativne troškove, naknadu za rizik i očekivani povrat na angažirani kapital (HUB Analize, 2008:2).

U svijetu financija postoji nekoliko ključnih kamatnih stopa za nekoliko ključnih valuta. Najpoznatija među njima je svakako LIBOR (eng. *London Interbank Offered Rate*). LIBOR se računa prema metodologiji Britanske udruge banaka za različita dospijeća i različite valute kojima se trguje na londonskom tržištu novca. LIBOR predstavlja prosječnu kamatnu stopu na međubankarski depozit u nekoj valuti. USD LIBOR je kamatna stopa koju neka banka mora platiti kako bi joj neka druga banka koja posluje u Londonu posudila novac tako što će kod nje položiti depozit u američkim dolarima. EUR LIBOR je stopa na isti takav depozit u eurima. To je najniža referentna kamatna stopa koja služi i kao standard. Krediti manje kredibilnim subjektima odobravaju se dodavanjem kamatne marže, koja je to viša što je kreditni rang tražitelja kredita niži.

Referentne kamatne stope predstavljaju jedinstvene, javno objavljene kamatne stope za pojedine valute i rokove, utvrđene na medunarodnom ili hrvatskom (medubankovnom) tržištu novca:

[5] http://www.banka.hr/hrvatska/hnb-nudi-tri-rjesenja-za-neizbjezan-rast-euribora (učitano 18. 8. 2015.).

EURIBOR[6], CHF LIBOR, USD LIBOR i ZIBOR.[7] Detaljnije informacije o referentnim kamatnim stopama mogu se naći na www.euribor.org, www.bba.org.uk i www.trzistenovca.hr. Banke mogu primjenjivati navedene referentne kamatne stope, ovisno o valuti kredita, pri čemu se krediti ugovoreni uz valutnu klauzulu određenu u izvjesnoj stranoj valuti ravnaju prema onoj referentnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na kredite odobrene u toj stranoj valuti.

Primjerice, na kredit koji se odobrava i otplaćuje u kunskoj protuvrijednosti iznosa izraženoga u valuti EUR ne može se primijeniti referentna stopa koja nije vezana uz EUR, kao što je LIBOR za USD, nego se može primijeniti jedino EURIBOR, jednako kao što se u slučaju odobrenja kredita s valutnom klauzulom izraženom u USD ne može primijeniti EURIBOR, nego upravo LIBOR za USD.

Banke kao parametar (varijabilni dio kamatne stope) mogu ugovarati i primjenjivati i stopu prinosa na Trezorske zapise Ministarstva financija RH za određeno razdoblje. Trezorski zapisi Ministarstva financija su kratkoročni vrijednosni papiri koji se kupuju uz diskont na aukcijama Ministarstva financija. Izdaju se s rokovima dospijeća od 90, 182 i 364 dana. Redovite aukcije trezorskih zapisa objavljuju se svakog utorka, a pravo sudjelovanja imaju registrirani korisnici aukcijskog sustava, u skladu s mjerodavnim pravilima Ministarstva financija RH.

Primjerice, šestomjesečni prinosi na TZ su prinosi na TZ u HRK, s rokom dospijeća od 182 dana. Prinosi (kamatne stope) postignuti na aukcijama za šestomjesečne trezorske zapise javno su dostupni na internetskim stranicama, kao što je npr. internetska stranica Ministarstva financija RH (www.mfin.hr). Šestomjesečni prinos na TZ koji vrijedi na određeni dan je prinos ostvaren na zadnjoj aukciji održanoj prije toga dana.

3.1. Stopa prosječnog troška financiranja bankovnog sektora u Republici Hrvatskoj

Ima li se u vidu složena struktura izvora sredstava/pasive banaka te svi dodatni elementi koji utječu na formiranje kamatnih stopa nameću se dva ključna pitanja:

- Je li moguće pronaći reprezentativne parametre za sve komponente pasive banaka i ostale elemente koji utječu na formiranje kamatnih stopa?
- Postoji li neka tržišna kamatna stopa ili parametar koji bi zbog povezanosti ili utjecaja na kretanje drugih kamatnih stopa dobro reprezentirali tržišne cijene najvažnijih komponenti bankovne pasive odnosno varijabilni dio kamate sukladno zahtjevima ZKP-a? (HUB Analize, 2008:8).

Budući da u Hrvatskoj zbog visoke eurizacije i nerazvijenosti financijskog sustava zapravo ne postoji "prava" referentna kamatna stopa koja u skladu s novim propisom može biti primjenjivana jednako kao i poznate međunarodne referentne stope (EURIBOR, LIBOR), Hrvatska udruga banaka je koristeći isključivo javno objavljene podatke Hrvatske narodne banke, definirala Nacionalnu referentnu stopu prosječnog troška financiranja hrvatskog bankovnog sektora za pojedine valute.

Nacionalna referentna stopa (NRS) je prosječni trošak izvora sredstava hrvatskog bankovnog sektora (banaka i štednih banaka) s obzirom na određeno proteklo razdoblje, vrstu izvora (depoziti fizičkih osoba, depoziti pravnih osoba iz nefinancijskog sektora, ostali izvori sredstava banaka) i relevantnu valutu (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 09/15. i 78/15.). NRS implicite predstavlja prosječnu kamatu koju bankovni sektor plaća kako bi pribavio sredstva potrebna za kreditno poslovanje.

NRS se koristi kao referentna kamatna stopa za određivanje visine varijabilnog dijela promjenjive kamatne stope na kredite u skladu s čl. 11.a Zakona o potrošačkom kreditiranju s time da se promjenjiva kamatna stopa na kredite definira kao vrijednost važećeg NRS-a za određeno referentno razdoblje, uvećana za fiksni dio kamatne stope (HUB:Metodologija NRS-a, 2015:1).[8]

Nacionalna referentna stopa za pojedinu od valuta izračunava se na tri osnove, odnosno:

- NRS za depozite fizičkih osoba (NRS1)
- NRS za depozite fizičkih osoba i nefinancijskog sektora (NRS2)
- NRS za sve glavne izvore sredstava od svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i one iz financijskog sektora (NRS3).

Svaka od gore navedenih NRS-a izračunava se za svako razdoblje od 3, od 6 i od 12 mjeseci i označava se oznakom 3M, 6M i 12M. Kratica svakog NRS-a sadržava naznaku obuhvata sredstava, sukladno objavljenim podacima HNB-a (Obuhvat 1, 2 ili 3), naznaku razdoblja za koje se izračunava, te oznaku valute. Primjerice, tromjesečna NRS, formirana na temelju podataka o depozitima fizičkih osoba (Obuhvat 1) u kunama, označena je kao „3M NRS1 za HRK (HUB: Metodologija NRS-a, 2015:1).

Hrvatska narodna banka izračunava, a Hrvatska udruga banaka objavljuje NRS, agregirane nekonsolidirane podatke (obuhvaćene sve banke i štedne banke koje imaju odobrenje za rad u Republici Hrvatskoj) o kamatnim troškovima na glavne izvore sredstava u tijeku prethodnog tromjesečja, kao i o stanjima izvora sredstava na kraju svakog mjeseca tog tromjesečja na koje se ti kamatni troškovi odnose (podatci podijeljeni na sredstva fizičkih osoba, fizičkih osoba i nefinancijskog sektora, te svih fizičkih i pravnih osoba).

Pregled kretanja NRS-a iznosi se taksativno (HUB, Povijesna kretanja NRS-a, 2015.):[9]

[6] EURIBOR (eng. *Euro Interbank Offered Rate*) je referentna kamatna stopa za EUR, koja predstavlja prosječnu međubankovnu ponudbenu kamatnu stopu koja se obračunava na međusobne kredite banaka koje posluju u eurozoni na rokove od 1 tjedna do 1 godine. EURIBOR se smatra jednim od najvažnijih referentnih pokazatelja kretanja kamatnih stopa na europskom novčanom tržištu, te se stoga koristi kao temelj u određivanju različitih vrsta financijskih proizvoda. Informacijski sustav Thomson Reuters dnevno računa vrijednosti primjerice, šestomjesečnog EURIBOR-a na temelju podataka o trošku neosiguranog zaduženja koje su (uključene) banke spremne platiti za EUR na rok od šest mjeseci. Utvrđuje se svaki radni dan u 11 h (CET) i postaje važeći nakon 2 radna dana (T + 2). Podaci o vrijednostima, važećim rokovima te panelu konstituirajućih banaka dostupni su javno na internetskim stranicama http://www.euribor-ebf.eu/.

[7] ZIBOR (engl. *Zagreb Interbank Offered Rate*) je jedinstvena kamatna referentna stopa za HRK, koja se formira na hrvatskom međubankarskom tržištu. Informacijski sustav Thomson Reuters dnevno računa vrijednosti šestomjesečnog ZIBOR-a na temelju podataka o visini kamatnih stopa za rok od šest mjeseci kotiranih od strane 8 najvećih hrvatskih banaka. ZIBOR je javno dostupan na informacijskim sustavima Thomson Reuters i Bloomberg, te na internetskim stranicama, kao što je primjerice, internetska stranica www.reuters.hr. ZIBOR koji vrijedi na određeni dan je ona kamatna stopa koja je utvrđena i objavljena dva radna dana ranije (prema kalendaru radnih dana koji vrijedi za Republiku Hrvatsku).

[8] Na temelju obavijesti Hrvatske narodne banke (HNB) ur. broj: 209-020/02-03-15/DO od 3. ožujka 2015., o objavljivanju troškova izvora financiranja banaka nakon isteka relevantnog izvještajnog razdoblja, Hrvatska udruga banaka (HUB) usklađuje datume objave Nacionalnih referentnih stopa prosječnog troška financiranja bankovnog sektora (NRS-e) u ovoj samo utoliko korigiranoj Metodologiji NRS-a.

Ovom Metodologijom NRS-a se s danom 11. 5. 2015. godine zamjenjuje u prosincu 2012. objavljena Metodologija NRS-a / vidjeti: http://www.hub.hr/sites/default/files/2015_metodologija_nrs.pdf /.

[9] http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2015-1q-objava.pdf (učitano od 18. 8. 2015.).

Za 3 mjeseca:

3M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 3 mjeseca									
	HRK			EUR			CHF	USD	
Obuhvat	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Datum objave
Tromjesečje	3M NRS1	3M NRS2	3M NRS3	3M NRS1	3M NRS2	3M NRS3	3M NRS3	3M NRS3	
2012./III.	2.43%	2.09%	2.82%	3.25%	3.14%	3.02%	2.42%	1.99%	7.XII.2012
2012./IV.	2.41%	2.03%	2.66%	3.21%	3.07%	2.83%	2.34%	2.74%	18.II.2013
2013./I.	2.53%	2.05%	2.46%	3.25%	3.17%	2.95%	2.33%	2.04%	16.V.2013
2013./II.	2.37%	1.86%	2.13%	3.07%	2.97%	2.78%	2.22%	1.93%	19.VIII.2013
2013./III.	2.11%	1.65%	2.14%	3.00%	2.86%	2.72%	2.25%	1.90%	18.XI.2013
2013./IV.	1.90%	1.48%	1.93%	2.84%	2.72%	2.59%	2.26%	1.83%	17.II.2014
2014./I.	2.06%	1.58%	1.85%	2.70%	2.58%	2.51%	2.13%	1.74%	16.V.2014
2014./II.	1.86%	1.43%	1.67%	2.61%	2.50%	2.47%	2.09%	1.67%	19.VIII.2014
2014./III.	1.78%	1.36%	1.63%	2.52%	2.37%	2.40%	2.14%	1.73%	19.XI.2014
2014./IV.	1.66%	1.27%	1.55%	2.42%	2.25%	2.28%	2.07%	1.62%	17.II.2015.
2015./I.	1.69%	1.26%	1.49%	2.29%	2.13%	2.17%	2.00%	1.58%	21.V.2015.

Za 6 mjeseci:

6M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 6 mjeseci									
	HRK			EUR			CHF	USD	
Obuhvat	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Datum objave
Tromjesečje	6M NRS1	6M NRS2	6M NRS3	6M NRS1	6M NRS2	6M NRS3	6M NRS3	6M NRS3	
2012./III.	2.43%	2.07%	2.88%	3.27%	3.19%	3.09%	2.41%	2.13%	7.XII.2012
2012./IV.	2.42%	2.06%	2.74%	3.23%	3.10%	2.92%	2.38%	2.36%	18.II.2013
2013./I.	2.47%	2.04%	2.58%	3.23%	3.12%	2.88%	2.34%	2.40%	16.V.2013
2013./II.	2.45%	1.95%	2.29%	3.16%	3.07%	2.86%	2.28%	1.99%	19.VIII.2013
2013./III.	2.24%	1.75%	2.13%	3.03%	2.91%	2.75%	2.24%	1.92%	18.XI.2013
2013./IV.	2.01%	1.57%	2.03%	2.92%	2.79%	2.65%	2.25%	1.87%	17.II.2014
2014./I.	1.98%	1.53%	1.89%	2.77%	2.65%	2.55%	2.20%	1.79%	16.V.2014
2014./II.	1.96%	1.50%	1.76%	2.65%	2.54%	2.49%	2.11%	1.71%	19.VIII.2014
2014./III.	1.82%	1.39%	1.65%	2.56%	2.43%	2.43%	2.12%	1.70%	19.XI.2014
2014./IV.	1.72%	1.32%	1.59%	2.47%	2.31%	2.34%	2.11%	1.67%	17.II.2015.
2015./I.	1.67%	1.27%	1.52%	2.36%	2.19%	2.23%	2.03%	1.60%	21.V.2015.

Za 12 mjeseci:

12M NRS

Nacionalna referentna stopa prosječnog troška financiranja bankarskog sektora (NRS) – 12 mjeseci									
	HRK			EUR			CHF	USD	
Obuhvat	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektori	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Datum objave
Tromjesečje	12M NRS1	12M NRS2	12M NRS3	12M NRS1	12M NRS2	12M NRS3	12M NRS3	12M NRS3	
2012./IV.	2.41%	2.10%	2.90%	3.25%	3.15%	3.02%	2.37%	2.27%	18.II.2013
2013./I.	2.45%	2.06%	2.71%	3.25%	3.15%	2.99%	2.38%	2.26%	16.V.2013
2013./II.	2.43%	2.01%	2.52%	3.19%	3.09%	2.89%	2.34%	2.18%	19.VIII.2013
2013./III.	2.35%	1.89%	2.34%	3.13%	3.02%	2.82%	2.29%	2.16%	18.XI.2013
2013./IV.	2.22%	1.75%	2.16%	3.04%	2.93%	2.76%	2.27%	1.93%	17.II.2014
2014./I.	2.11%	1.64%	2.01%	2.90%	2.78%	2.65%	2.22%	1.85%	16.V.2014
2014./II.	1.98%	1.54%	1.90%	2.79%	2.67%	2.57%	2.19%	1.79%	19.VIII.2014
2014./III.	1.90%	1.46%	1.77%	2.67%	2.54%	2.49%	2.16%	1.74%	19.XI.2014
2014./IV.	1.84%	1.41%	1.67%	2.56%	2.42%	2.42%	2.11%	1.69%	17.II.2015.
2015./I.	1.75%	1.33%	1.58%	2.46%	2.31%	2.33%	2.07%	1.65%	21.V.2015.

Prema podacima Hrvatske narodne banke[10], banke su kao referentnu stopu uglavnom odabrale upravo EURIBOR ili LIBOR, uz koje je vezano 34 posto kamatnih stopa stambenih kredita i 44 posto kamata potrošačkih kredita. NRS je pak korišten prilikom određivanja kamatnih stopa za 28 posto stambenih i 33 posto potrošačkih kredita.[11] U 2014. i 2015. godini u Hrvatskoj tri banke koje su se primjenjujući ZPK odlučile za NRS - Hrvatska poštanska, OTP i Zagrebačka banka - u nekoliko su navrata snizile svoje kamatne stope na postojeće i nove kredite građanima u kunama i eurima.[12]

Metodologija izračuna NRS-a je sljedeća (HUB, Metodologija NRS-a, 2015:1):

Nacionalne referentne stope izračunava i javno objavljuje Hrvatska udruga banaka na temelju javno objavljenih podataka Hrvatske narodne banke. Nacionalne referentne stope i metodologija izračuna i objave se objavljuju na internetskoj stranici HUB-a (www.hub.hr/NRS).

Hrvatska narodna banka svako tromjesečje objavljuje agregirane podatke o kamatnim troškovima na glavne izvore sredstava u tijeku

[10] Prema izlaganju viceguvernera HNB Vedrana Šošića na okruglom stolu časopisa Banka pod nazivom "Kako nastaju kamate" dana 4. 2. 2014., http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/print, (6. 2. 2015.).

[11] *Ibidem.*

[12] Zanimljivo je da su pojedine od velikih banaka koje primjenjuju EURIBOR kao parametar u promjeni kamatnih stopa iz razloga jače tržišne konkurentnosti u ponudu novih kredita uvrstile i one s NRS-om. Privredna banka Zagreb je u ponudu u 2014. godini uvrstila stambene i gotovinske kredite s promjenjivom kamatom vezanom za NRS. Erste & Steiermärkische je također uvela u ponudu promjenjivu kamatu vezanu za NRS, ali samo za nenamjenske kredite. Neke banke ujedno primjenjuju i različite vrste NRS-ova za različite valutne klauzule što dovodi do toga da dužnici plaćaju jednoj te istoj kreditnoj instituciji različite cijene, odnosno drastično različitu kamatnu stopu.

prethodnog tromjesečja, kao i o stanjima izvora sredstava na kraju svakog mjeseca tog tromjesečja na koje se kamatni troškovi odnose.[13]

Na temelju navedenih podataka, Hrvatska udruga banaka izračunava vrijednosti pojedinih NRS-a (s obzirom na obuhvat izvora sredstava, kamatno razdoblje i valutu), te ih objavljuje 16. dana u drugom mjesecu svakoga tromjesečja, odnosno prvoga radnog dana nakon dana do kojeg HNB objavljuje agregirane podatke (objavljuju se podaci za prethodno tromjesečje). Tako objavljene NRS-e će vrijediti do dana prije dana sljedeće objave NRS-a. Iznimno, prve NRS-e, objavljene dana 7. prosinca 2012., nakon prve objave agregiranih podataka na web stranicama HNB-a, vrijedile su do dana prije dana sljedeće objave NRS-a, odnosno do prvoga radnog dana nakon što je HNB objavila agregirane podatke za zadnje tromjesečje 2012.

NRS se, za pojedinu valutu, određen obuhvat izvora sredstava, te razdoblje koje može biti 3, 6 ili 12 mjeseci, računa na sljedeći način:

- Izračuna se ukupni kamatni trošak bankovnog sektora, s obzirom na pojedinu valutu

obuhvat izvora sredstava koja konstituiraju NRS, za prethodni broj mjeseci koji odgovara dužini razdoblja (npr. zbroj kamatnih troškova za glavne izvore sredstava fizičkih osoba u valuti EUR u prethodna 2 tromjesečja koristi se pri izračunu vrijednosti NRS-a glavnih izvora sredstava fizičkih osoba za valutu EUR i za razdoblje od 6 mjeseci)[14]

- Izračuna se prosječno stanje glavnih izvora sredstava u prethodnom razdoblju (s obzirom na obuhvat izvora sredstava koji konstituiraju pojedini NRS), prema formuli navedenoj u nastavku
- Izračuna se omjer ukupnog kamatnog troška i prosječnog stanja izvora sredstava, te se omjer podijeli ukupnim brojem dana u proteklom razdoblju i pomnoži s 365, kako bi se dobila kamatna stopa izražena na godišnjoj razini; dobivena kamatna stopa predstavlja NRS.

Formule i primjeri izračuna NRS-a (HUB, 2015.)**:**

a) Formula izračuna NRS-a

NRS-ovi se računaju prema generičkoj formuli u nastavku

$$NRS = \frac{\text{Kamatni trošak n mjeseci}}{\text{Stanja prosjek n mjeseci}} \times \frac{365}{\text{Broj dana n mjeseci}}$$

$$\text{Stanja prosjek n mjeseci} = \frac{\text{Stanje (mjesec) + stanje (mjesec -1) + ...+ stanje (mjesec - n + 1)}}{n}$$

gdje je

n - broj mjeseci u referentnom razdoblju varijabilnog dijela promjenjive kamatne stope = 3, 6 ili 12

b) Primjer izračuna NRS-a (HUB: Metodologija NRS-a, 2015:1):

Napomena: brojke u sljedećim tablicama 3 i 4 ne odgovaraju stvarnim podacima, već su samo primjerice navedene, radi ilustracije matematičkog modela izračuna.

Tablica 3: Kamatni troškovi na glavne izvore sredstava u pasivi kreditnih institucija

Tromjesečje (milijuni kuna)	HRK			EUR			CHF	USD
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe
2012/II	210	310	820	970	1.020	1.450	127	68
2012/III	236	395	860	950	1.050	1.500	125	66
2012/IV	180	300	715	1.030	1.140	1.570	129	74
2013/I	220	350	750	1.000	1.100	1.470	132	70

Izvor: tablica preuzeta s HUB: Metodologija NRS-a, str. 5. http://www.hub.hr/sites/default/files/metodologija_nrs.pdf, svibanj 2015. (18. 8. 2015.)

Tablica 4: Glavni izvori sredstava u pasivi kreditnih institucija - stanja na kraju mjeseca

Datum (milijuni kuna)	HRK			EUR			CHF	USD
	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Fizičke osobe	Fizičke osobe i nefinancijski sektor	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe	Sve fizičke i pravne osobe
30.4.2012	34.600	66.700	103.900	121.100	138.000	197.900	21.100	13.700
31.5.2012	34.800	67.200	104.200	120.800	138.100	197.600	21.800	13.000
30.6.2012	31.200	68.100	104.800	120.200	138.200	197.100	21.600	13.200
31.7.2012	34.130	68.400	105.300	120.500	138.300	196.200	21.000	13.500
31.8.2012	34.100	65.900	103.600	121.050	138.450	198.200	21.200	13.100
30.9.2012	36.050	65.600	103.000	121.600	138.400	198.600	21.400	12.700
31.10.2012	35.000	65.100	103.800	120.600	137.100	195.700	21.300	13.000
30.11.2012	34.700	65.000	102.650	121.600	137.800	197.100	21.400	13.000
31.12.2012	34.800	64.700	103.600	121.500	137.900	197.800	21.400	12.800
31.1.2013	35.600	64.700	102.650	120.900	137.500	193.700	21.800	13.800
28.2.2013	35.900	67.750	105.700	121.900	138.400	192.200	22.000	14.100
31.3.2013	35.700	67.900	104.600	122.500	140.300	193.500	21.600	13.500

Izvor: tablica preuzeta s HUB: Metodologija NRS-a, str. 5. http://www.hub.hr/sites/default/files/metodologija_nrs.pdf, (8. 2. 2015.).

Razdoblje:

- **3 mjeseca (u izračun ulaze brojke zaokružene zelenom bojom)**

STANJA PROSJEK 3 MJESECA =

$$= \frac{120.900 + 121.900 + 122.500}{3} = \frac{365.300}{3} = 121.766,67$$

KAMATNI TROŠAK 3 MJESECA = 1000

BROJ DANA 3 MJESECA = 31 + 28 + 31 = 90

$$NRS\ (3M.\ fizičke,\ EUR) = \frac{1.000}{121.766,67} \times \frac{365}{90} = 3,33\% \rightarrow 3M\ NRS1\ za\ EUR$$

- **3,33% - 3M NRS1 za EUR**

[13] Podatci, kao i detaljnija specifikacija obuhvata pojedinih izvora sredstava objavljeni su na web stranicama HNB-a (poveznica „Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija" na www.hnb.hr u tablici pod nazivom Troškovi izvora financiranja banaka"). Na temelju navedenih podataka, Hrvatska udruga banaka (u nastavku: HUB) izračunava vrijednosti pojedinog NRS-a (s obzirom na vrstu, kamatno razdoblje i valutu) te ih do 12 sati prvog radnog dana nakon dana na koji HNB objavi agregirane podatke, objavljuje na web stranici www.hub.hr/NRS.

[14] Sredstva prikupljenih depozita fizičkih osoba uključuju izvore sredstava od depozita fizičkih osoba, sredstva prikupljenih ukupnih depozita uključuju izvore sredstava depozita fizičkih osoba i pravnih osoba nefinancijskog sektora, a sva glavna sredstva financiranja uključuju glavne izvore sredstava svih fizičkih i pravnih osoba, uključujući i one iz financijskog sektora. Daljnji podaci o obuhvatu podataka koji se uključuju u svaki pojedini izračun dostupni su na internetskoj stranici HNB-e (www.hnb.hr/ „pokazatelji poslovanja kreditnih institucija").

- **6 mjeseci (u izračun ulaze brojke zaokružene crvenom bojom)**

STANJA PROSJEK 6 MJESECI =

$$= \frac{120.600 + 121.600 + 121.500 + 120.900 + 121.900 + 122.500}{6} = \frac{729.000}{6} = 121.500$$

KAMATNI TROŠAK 6 MJESECI = 1.030 + 1.000 = 2.030

BROJ DANA 6 MJESECI = 31 + 30 + 31 + 31 + 28 + 31 = 182

$$\text{NRS } (6M.\ fizičke,\ EUR) = \frac{2.030}{121.500} \times \frac{365}{182} = 3{,}35\% \rightarrow \text{6M NRS1 za EUR}$$

- **3,35% - 6M NRS1 za EUR**

- **12 mjeseci (u izračun ulaze brojke zaokružene plavom bojom)**

STANJA PROSJEK 12 MJESECI =

$$= \frac{121.100 + 120.800 + 120.200 + 120.500 + 121.050 + 121.600 + 122.600 + 121.600 + 121.500 + 120.900 + 121.900 + 122.500}{12} = \frac{1.454.250}{12} = 121.187{,}50$$

KAMATNI TROŠAK 12 MJESECI = 970 + 950 + 1.030 + 1.000 = 3.950

BROJ DANA 12 MJESECI = 30 + 31 + 30 + 31 + 31 + 30 + 31 + 31 + 30 + 31 + 31 + 28 + 31 = 365

$$\text{NRS } (12\ M.\ fizičke,\ EUR) = \frac{3.950}{121.187{,}50} \times \frac{365}{365} = 3{,}26\% \rightarrow \text{12M NRS1 za EUR}$$

- **3,26% - 12M NRS1 za EUR**

HNB-u ostaje i dalje obveza redovito objavljivati odnosne agregirane podatke o kamatnim troškovima hrvatskih banaka na glavne izvore sredstava tijekom prethodnog tromjesečja, kao i o stanjima izvora sredstava na kraju svakog mjeseca.

3.2. Prednosti i nedostatci NRS-a

Načelno, parametri koji su definirani kao međunarodno korištene referentne kamatne stope (EURIBOR i LIBOR) formiraju se na međunarodnom tržištu kapitala i izravnije su podložni svim pozitivnim i negativnim kretanjima na svjetskom financijskom tržištu, za koje su hrvatske gospodarske prilike relativno zanemarive, tako da kretanja navedenih parametara ne moraju korespondirati istodobnim gospodarskim i financijskim kretanjima na hrvatskom financijskom tržištu.

Problem u primjeni ovih parametara je što su EURIBOR i LIBOR sada na povijesno niskim razinama, predstavljajući potencijalno otvorenu mogućnost znatnog rasta promjenjivih kamatnih stopa, o čemu svjedoči i preporuka bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS.[15] One banke koje koriste EURIBOR ili LIBOR - a to je većina banaka - mogle bi se suočiti s penalizirajućim kapitalnim zahtjevima zbog "neprimjerena kamatnog rizika". Sadašnja situacija s kreditima s valutnom klauzulom u švicarskim francima ukazuje koliko treba na vrijeme razmišljati o mogućim rizicima i zaštiti u budućnosti.[16]

S druge strane, parametri koji su definirani kao NRS-e, načelno su prilagođeniji hrvatskim gospodarskim i financijskim prilikama, odnosno stanju na hrvatskom financijskom tržištu, te su manje ovisni o kretanjima na svjetskim tržištima, iako je Hrvatska uključena u svjetska gospodarska kretanja te stoga podložna potencijalno pozitivnim i negativnim utjecajima tih kretanja. Pri tome, NRS3 se formira na temelju podataka HNB-a o ukupnim troškovima financiranja hrvatskog bankovnog sektora, te ona uključuje i troškove inozemnog financiranja svih hrvatskih banaka, pa je stoga relativno podložnija međunarodnim gospodarskim kretanjima od NRS-e1 i NRS-e2. Unatoč navedenom nedostatak je da NRS nije prava referentna stopa, već samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Nadalje ZPK nije u cijelosti regulirao princip promjene kamatne stope u smislu da se u potpunosti štite interesi potrošača jer se ne definira na nedvosmislen način skup parametara koji mogu utjecati na promjenu kamatne stope. ZPK samo navodi koji to parametri mogu biti, što je nepotpuna i nejasna definicija parametara, koja u praksi otvara prostor za možebitne manipulacije, namještanje NRS-a, mogućnost prebacivanja iz jedne valute u drugu i utjecaja na referentnu stopu, ili ugrađivanja u štednju derivate kojim banke mogu povećavati svoje troškove i time povećati NRS.

Drugo, odredbe ZPK-a ne definiraju formiranje kamatne stope na način da se sastoji od jednog varijabilnog parametra i fiksne marže, što je "čistija" opcija kojom bi se princip formiranja kamatne stope učinio doista preglednim, a rizik pravednije podijelio između vjerovnika i dužnika. Ako postoji jedan varijabilni parametar (primjerice EURIBOR), onda ostali parametri poput porasta premije zbog promjena kreditnog rizika Republike Hrvatske trebaju biti sastavnim dijelom fiksne bankarske marže, tako da se njihovo kretanje odražava kao veća ili manja dobit banaka, čime bi se bankama onemogućilo da više različitih rizika prebace na teret potrošača i zarađuju na promijenjenim kamatama jednako, bez obzira na okolnosti.

4. ZAŠTITA POTROŠAČA S POSEBNIM OSVRTOM NA KORISNIKE KREDITA S VALUTNOM KLAUZULOM U CHF

Novele Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 143/13., 147/13. i 9/15.), donesene su primarno zbog bolje zaštite potrošača u kreditnim odnosima s vjerovnicima. Novele Zakona su donijele niz mjera za poboljšanje položaja potrošača poput vezivanja naknada uz stvarni trošak odobravanja kredita, egzaktnog definiranja parametara koji se mogu koristiti kao podloga za promjenu kamatne stope, uvođenja obveze definiranja parametara i kod ranije sklopljenih ugovora o kreditu, određivanja maksimalno dozvoljene kamatne stope na stambene kredite i potrošačke kredite općenito, preciznijeg uređenja pitanja vezanih uz dopušteno prekoračenje po tekućem računu, te ograničenja efektivne kamatne stope.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 143/2013.), nalaže da od 1. siječnja 2014. kamatna stopa po stambenim kreditima kod kojih se tečaj ugovorene strane valute povećao za više od 20% u odnosu na tečaj na dan prvog korištenja kredita ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope koju je objavila Hrvatska narodna banka, umanjene za 30%. Takvo zakonsko ograničenje ugovorne kamatne stope primjenjuje se jednokratno, do prvog dospijeća kreditne obveze nakon što se tečaj smanji na razinu ispod navedenog povećanja i na toj se razini zadrži kontinuirano u razdoblju od 30 kalendarskih dana. Početne prosječne ponderirane kamatne stope na stanja stambenih i ostalih potrošačkih kredita objavljene su u Nar. nov., br. 1/14.

Slijedom objave HNB-a, navedena prosječna ponderirana kamatna stopa iznosi 4,62%, te se njenim umanjenjem za 30%, ispunjenjem zakonskih pretpostavki, ugovorna kamatna stopa za-

[15] Od ponuđenih modelasukladno ZPK većina banaka odabrala je vezivanje uz (povijesno niski) EURIBOR i visoku maržu (5,5 postotnih bodova) koje su pravdale visokom premijom rizika države. Kod kredita vezanih uz Nacionalnu referentnu stopu (2,2 posto) marža je nešto niža, oko 3,5 posto (vidjeti: http://www.banka.hr/hrvatska/hnb-nudi-tri-rjesenja-za-neizbjezan-rast-euribora; učitano 18. 8. 2015.).

[16] Poseban problem je što je u praksi obračun kamata u pojedinim poslovnim bankama primjenom Zakona o potrošačkom kreditiranju te raščlambom na fiksnu i varijabilnu kamatnu stopu operacionaliziran na način da se od postojeće kamatne stope oduzela varijabilna (koja je u slučaju LIBORA-a ili EURIBOR-a na povijesno najnižoj razini!) rezultirao iznimno visokom fiksnom stopom. Implicite fiksna kamatna stopa je "usidrena" na visokim razinama i postupnim rastom varijabilnog dijela kamatne stope /primjerice EURORIBOR-a/ na neke uobičajene razine od oko 3%, doći će do znatnog povećanja kamatnih stopa i kreditnih anuiteta za fizičke osobe korisnike kredita u poslovnim bankama.

konski ograničava na 3,23% za sve vrijeme dok aprecijacija tečaja traje. Većina stambenih kredita vezanih valutnom klauzulom uz CHF ispunjava iste zakonske pretpostavke te su svi korisnici takvih kredita u poslovnim bankama krajem prosinca 2013. obaviješteni pisanim putem o zakonskim izmjenama i konkretnim informacijama koje se primjenjuju na pojedini kredit.

Ujedno maksimalna dopuštena kamatna stopa na ostale potrošačke kredite s ugovorenom promjenjivom kamatnom stopom (osim stambenih) i to:

(a) u kunama bez valutne klauzule
(b) u EUR i u kunama s valutnom klauzulom u EUR, kao i
(c) u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF, te na ostale potrošačke kredite koji nisu obuhvaćeni ovom definicijom ne smije biti viša od prosječne ponderirane kamatne stope na stanja takvih kredita odobrenih u Republici Hrvatskoj, određene za svaku od valuta, uvećane za 1/2.

Zakon o dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 9/2015.), nalaže bankama da na redovnu otplatu kredita u CHF i uz valutnu klauzulu u CHF primjenjuju tečaj 1 CHF = 6,39 HRK. Ovaj tečaj primjenjuje se godinu dana od dana stupanja na snagu Zakona 27. 1. 2015. Mjesečni anuiteti/rate koji redovito dospijevaju i plaćeni su u razdoblju važenja Zakona, moraju se obračunavati po propisanom tečaju od 1 CHF = 6,39 HRK, a ne po ugovorenom tečaju. Zakon se odnosi samo na anuitete i rate u redovnoj otplati. Na sve uvećane uplate, prijevremene otplate ili konverzije u drugu valutu, primjenjuje se ugovor, odnosno ugovoreni srednji tečaj Hrvatske narodne banke na dan plaćanja odnosno na dan konverzije.

Razlika u visini anuiteta odnosno obroka primjenom fiksiranog tečaja u odnosu na tečaj slobodno formiran na tržištu stranih sredstava plaćanja na temelju ponude i potražnje je trošak kreditne institucije. Dakle, kreditne institucije snose trošak kratkoročne mjere za olakšavanje otplate kredita u CHF. Uvedena mjera fiksiranja tečaja CHF u odnosu na kunu na razdoblje od godinu dana primjenjuje se na sve anuitete odnosno obroke koji dospijevaju nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odredba članka 1. ovoga Zakona kojom se dodaje članak 11.d Zakona odnosi se isključivo na ugovore o kreditu u CHF i u kunama s valutnom klauzulom u CHF sklopljene prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Predmetnom novelom Zakona (Nar. nov., br. 09/15.), omogućilo se fiksiranje otplatnih anuiteta odnosno obroka na razinu tečaja kune u odnosu na CHF od 6,39 kuna[17] za 1 švicarski franak s ciljem ublažavanja velikog dužničkog tereta za korisnike kredita u CHF izazvanog naglim porastom te valute na međunarodnim deviznim tržištima, zbog odustajanja Švicarske narodne banke od obrane minimalnog tečaja od 1,20 CHF za euro.

Za primjenu povratnog djelovanja ove odredbe postoje posebno opravdani razlozi, odnosno procijenjeno je kako je cilj zaštite potrošača - korisnika kredita vezanih valutnom klauzulom uz švicarski franak (CHF) veći od značaja pravne nesigurnosti vjerovnika u tom ugovornom odnosu.

Sukladno Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 78 od 17. 7. 2015.), koji je stupio na snagu 1. 8. 2015. Hrvatska narodna banka je objavila 1. kolovoza 2015. prosječnu kamatnu stopu na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunatu za referentno razdoblje od 1. studenoga 2014. do 30. travnja 2015. te prosječne ponderirane kamatne stope na stanja kredita iz članka 11.b i članka 11.c Zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13. i 9/15.), prema podacima dostupnim na dan 30. travnja 2015.

Objavljene prosječne kamatne stope[18] i prosječne ponderirane kamatne stope[19] primjenjuju se za razdoblje od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2015.

Ujedno Hrvatska narodna banka je Odlukom o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije br. 486-020/12-14/BV od dana 19. prosinca 2014.[20] propisala informacije koje je kreditna institucija dužna dati potrošaču (koji se koristi ili se namjerava koristiti uslugama kreditne institucije), prije zaključivanja ugovora o pružanju pojedine bankovne usluge.

Odluka o sadržaju i obliku u kojem se potrošaču daju informacije prije ugovaranja pojedine bankovne usluge u potpunosti je stupila na snagu 1. srpnja 2015. godine, a HNB je počeo objavljivati i "informativnu listu" ponude kredita u kunama, te se sada favoriziraju kunski krediti, na način da je banka koja nema u ponudi odgovarajući kunski kredit, mora klijentu predstaviti ponudu konkurentskih banaka koje takav kredit imaju u ponudi. Osim toga, odlukom iz siječnja propisan je cijeli niz informacija koje banka mora dati klijentu.

Banke, na primjer, moraju dati informacije o načinu otplate kredita. Ako postoji mogućnost izbora načina otplate, pojašnjenje razlike između anuitetske otplate i otplate u ratama, na način da se prikaže iznos prvog anuiteta i prve i posljednje rate te ukupan iznos pretpostavljenih kamata tijekom razdoblja otplate za anuitetsku otplatu i otplatu na rate. Trebaju pojasniti i način obračuna kamata koji se primjenjuje na konkretan kredit. Ako postoji mogućnost izbora načina obračuna kamata, pojašnjenje razlike između primjene relativnoga i konfornoga kamatnjaka (brojčano iskazati razliku na konkretnom primjeru). Klijentima se moraju objasniti i parametri o čijem kretanju ovisi promjena redovne i zatezne kamatne stope; pojašnjenje te ovisnosti; intervali praćenja prije donošenja odluke o promjeni i brojčani prikaz simulacije utjecaja povećanja redovne kamatne stope za dva postotna boda u odnosu na kamatnu stopu koja bi vrijedila u trenutku sklapanja ugovora na mjesečni iznos anuiteta (rate) za konkretan iznos kredita.

Također, banke trebaju jasno predočiti posljedice neizvršavanja obveza iz ugovora, raskida odnosno otkaza ugovora o kreditu te predviđeni redoslijed aktiviranja instrumenata osiguranja, uz informaciju o pravu kreditne institucije da izabere redoslijed aktiviranja instrumenata osiguranja ovisno o vlastitoj procjeni.

5. ZAKLJUČAK

Zakonom o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 09/15.), utvrđeni su uvjeti pod kojima banke mogu mijenjati promjenjive kamatne stope, razdoblja i postupci promjene kamatnih stopa, uz obvezu da su dužne upozoriti klijente o svim rizicima promjenjivosti kamatnih stopa.

Svaki od promjenjivih elemenata kamatne stope/parametara tijekom razdoblja otplate kredita može se kretati i na niže i na više uvažavajući načelo proporcionalnosti koje treba osigurati jednako tretiranje aprecijacije kao i deprecijacije, i to ne samo u kreditnom poslovanju, već i u odnosima iz pasivnih bankarskih poslova.

[17] Članak 11.d Z akona o dopuni zakona o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 09/15.).

[18] Prosječna kamatna stopa za referentno razdoblje od 1. studenoga 2014. do 30. travnja 2015. iznosi 5,14%. Vidjeti objavu HNB br. 195-020/07-15/BV u Nar. nov., br. 85. od 1. kolovoza 2015.

[19] Objava HNB.br. 196-020/07-15/BV, Nar. nov., br. 85. od 1. kolovoza 2015.

[20] http://www.hnb.hr/propisi/odluke-nadzor-kontrola/2015/h-odluka-sadrzaj-oblik-info-potrosacima.pdf (učitano 18. 8. 2015.).

Unatoč preporukama bankama od strane Hrvatske narodne banke da se kao parametar promjenjivosti kamata koristi NRS, ova stopa predstavlja samo "najmanje loš" izbor, jer zapravo u Hrvatskoj zbog nerazvijenosti domaćeg tržišta novca i visoke euriziranosti financijskog sustava, ne postoji "prava" referentna kamatna stopa, već je to samo stopa kojom se iskazuje prosječni trošak financiranja banaka.

Neovisno o prisutnim primjedbama, regulacija ovakvog tipa je nesumnjivo potrebna i treba je još nadograđivati, ne samo zbog transparentnosti rada u poslovima kreditiranja potrošača i zaštite istih, nego i zbog otvaranja mogućnosti za daljnje jačanje konkurencije između banaka u Hrvatskoj.

Što se tiče otplate kredita u valutnoj klauzuli u švicarskim francima u cilju dugoročnog rješenja, nužno je pored donesenih zakonskih mjera u narednom razdoblju pristupiti izradi modela konverzije za kredite u švicarskim francima, koje će uzeti u obzir razlike u socijalnoj poziciji dužnika te ravnomjerno rasporediti trošak provedbe dugoročnog rješenja između svih dionika.

Literatura:

1. Zakon o potrošačkom kreditiranju (Nar. nov., br. 75/09., 112/12., 143/13., 147/13., 9/15., 09/15.).
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 78 od 17. 7. 2015.).
3. HUB: Metodologija NRS-a, http://www.hub.hr/sites/default/files/ metodologijanrs.pdf.
4. HUB Analize, (2008). Zašto kamate rastu: Što pokazuje indeks troškova sredstava (TOS)?, broj 10, http://www.arhivanalitika.hr/dat/HUB%20Analiza%2010.pdf.
5. HUB: Povijesna kretanja NRS-a NRS-a, http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2014-1q.pdf.
6. http://www.banka.hr/hrvatska/hnb-nudi-tri-rjesenja-za-neizbjezan-rast-euribora.
7. http://www.hub.hr/sites/default/files/nrs-2015-1q-objava.pdf.
8. http://www.banka.hr/sosic-bankama-koristite-nrs-umjesto-euribora-ili-libora/print.
9. Objava HNB br. 195-020/07-15/BV, (Nar. nov., br. 85. od 1. kolovoza 2015.).
10. Objava HNB br. 196-020/07-15/BV, (Nar. nov., br. 85. od 1. kolovoza 2015.).
11. http://www.hnb.hr/propisi/odluke-nadzor-kontrola/2015/h-odluka-sadrzaj-oblik-info-potrosacima.pdf.

Mr. DARKO TEREK
odvjetnik, Zagreb

Stručni članak UDK 347.7

Oslobođenje od preostalih obveza dužnika pojedinca po novom Stečajnom zakonu

Pravni institut oslobođenja od preostalih obveza dužnika pojedinca uređen je u Glavi IX. novog Stečajnog zakona (Nar. nov., br. 71/15.), koji je stupio na snagu 1. rujna 2015.
U ovom članku nastojat ćemo pojasniti pojam dužnika pojedinca te koji je smisao i svrha njegovih oslobođenja od preostalih obveza.
Radi se o tome da dužnici pojedinci za svoje obveze odgovaraju cjelokupnom svojom imovinom, sadašnjom i budućom, pa bi, ako se ne bi oslobodili od preostalih obveza, prema stečajnim vjerovnicima odgovarali svime što u budućnosti steknu radom, nasljeđivanjem, darovanjem ili na neki drugi način.
Zbog toga se dužnik pojedinac može, prema odredbama Stečajnog zakona, osloboditi svojih obveza prema stečajnim vjerovnicima koje su u stečajnom postupku ostale nenamirene.
U Nar. nov., br. 100/15. od 18. rujna 2015. objavljen je Zakon o stečaju potrošača. Taj Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2016. godine, a primjenjivat će se i na neke potrošače koji obavljaju gospodarske djelatnosti. Zbog toga će se, ovisno o kriterijima iz Zakona o stečaju potrošača, na neke fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost primjenjivati Stečajni zakon, a na neke Zakon o stečaju potrošača.

1. POJAM DUŽNIKA POJEDINCA I POTROŠAČA

Predstečajni i stečajni postupak mogu se provesti nad pravnom osobom i nad imovinom dužnika pojedinca (čl. 3. st. 1. Stečajnog zakona, dalje u tekstu: SZ).

Dužnikom pojedincem se u smislu SZ smatra fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i fizička osoba obveznik poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit.

Na neke fizičke osobe koje su obveznici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti prema odredbama Zakona o porezu na dohodak i na fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit prema odredbama Zakona o porezu na dobit primjenjivat će se Zakon o stečaju potrošača (dalje u tekstu: ZSP, čl. 4. st. 3. ZSP) ako:

- nemaju više od 20 vjerovnika
- obveze iz obavljanja djelatnosti ne prelaze iznos od 100.000,00 kuna
- nema obveza iz radnih odnosa koje proizlaze iz obavljanja djelatnosti i
- nije pokrenut predstečajni ili stečajni postupak.

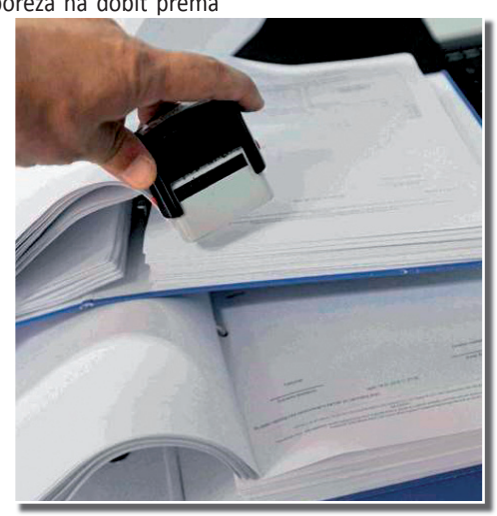

Navedene osobe ne smatraju se dužnikom pojedincem u smislu SZ, već se smatraju potrošačem u smislu ZSP.

Iz naprijed navedenih odredbi SZ i ZSP razvidno je da će se na neke fizičke osobe koje obavljaju gospodarsku djelatnost i koje su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit primjenjivati SZ, dok će se na druge primjenjivati ZSP. U prvom slučaju oni su dužnici pojedinci, dok su u drugom slučaju potrošači.

2. OTVARANJE STEČAJNOGA POSTUPKA NAD IMOVINOM DUŽNIKA POJEDINCA

Stečajni postupak nad imovinom dužnika pojedinca može se otvoriti ako sud utvrdi postojanje stečajnoga razloga.

Stečajni razlog za dužnika pojedinca može biti samo nesposobnost za plaćanje, budući da drugi stečajni razlog (prezaduženost), postoji samo ako je imovina dužnika pravne osobe manja od postojećih obveza. Zbog toga se stečajni razlog prezaduženosti može odnositi samo na pravne osobe (čl. 5., 6. i 7. SZ).

Nesposobnost za plaćanje postoji ako dužnik (pa i dužnik pojedinac) ne može trajnije ispunjavati svoje dospjele novčane obveze. Okolnost da je dužnik namirio ili da može namiriti u cijelosti ili djelomično tražbine nekih vjerovnika ne znači da je sposoban za plaćanje.

Smatrat će se da je dužnik (pa i dužnik pojedinac) nesposoban za plaćanje:

- ako u Očevidniku redoslijeda osnova za plaćanje koji vodi Financijska agencija ima jednu ili više evidentiranih neizvršenih osnova za plaćanje u razdoblju dužem od 60 dana koje je trebalo, na temelju valjanih osnova za plaćanje, bez daljnjeg pristanka dužnika naplatiti s bilo kojeg od njegovih računa
- ako nije isplatio tri uzastopne plaće koje radniku pripadaju prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnom propisu odnosno prema drugom aktu kojim se uređuju obveze poslodavca prema radniku.

Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad imovinom dužnika pojedinca ovlašten je podnijeti samo osobno dužnik pojedinac (čl. 109. st. 7. SZ).

Prema ovoj odredbi ni radnici ni drugi vjerovnici nisu ovlašteni podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka nad imovinom dužnika pojedinca. Oni bi protiv dužnika pojedinca mogli poduzimati parnične i ovršne radnje radi namirenja svojih tražbina ili radnje kaznenog progona za kaznena djela koja su predviđena Kaznenim zakonom (npr. kazneno djelo neisplate plaće iz čl. 132. Kaznenog zakona).

Prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka protiv dužnika pojedinca nije dužna podnijeti ni Financijska agencija, budući da je njena dužnost da takav prijedlog podnese samo za otvaranje stečajnoga postupka pravne osobe (čl. 110. SZ).

3. STEČAJNA MASA DUŽNIKA POJEDINCA

Stečajna masa inače obuhvaća cjelokupnu imovinu dužnika u vrijeme otvaranja stečajnoga postupka te imovinu koju on stekne tijekom stečajnoga postupka, a ista služi namirenju troškova stečajnoga postupka te tražbine vjerovnika stečajnoga dužnika, odnosno tražbine čije je namirenje osigurano određenim pravima na imovini dužnika (čl. 134. SZ).

Međutim, kod dužnika pojedinca, u njegovu stečajnu masu ne ulazi imovina na kojoj se ovrha protiv njega ne bi mogla provesti prema općim pravilima ovršnoga postupka (čl. 135. SZ).

U čl. 135. Ovršnog zakona navedena je imovina nad kojom se ne može provesti ovrha, odnosno koja ne može biti predmetom ovrhe. Radi se o predmetima osobne uporabe, o stvarima koja služe za potrebe kućanstva, o hrani i ogrjevu za potrebe kućanstva za sljedećih šest mjeseci, o alatima, strojevima i predmetima koji su nužni za obavljanje poljoprivredne, obrtničke ili druge samostalne djelatnosti, o stalnim mjesečnim primanjima koja su izuzeta od ovrhe, o medaljama i priznanjima, te o pomagalima za invalide.

Kad se radi o dužniku pojedincu koji je stekao nasljedstvo ili zapis prije otvaranja ili tijekom stečajnoga postupka, samo se on ima pravo prihvatiti ili odreći nasljedstva ili zapisa (čl. 163. SZ).

4. OSLOBOĐENJE OD PREOSTALIH OBVEZA

Oslobođenje od preostalih obveza u SZ uređeno je u Glavi IX., od čl. 372. do čl. 390.

Međutim, već je u čl. 2. st. 2. SZ predviđeno da će se poštenim dužnicima pojedincima omogućiti oslobođenje od preostalih obveza prema odredbama Glave IX. SZ.

Kad sud donosi i dostavlja rješenje o otvaranju stečajnoga postupka, uputit će dužnika pojedinca na mogućnost oslobođenja preostalih obveza u skladu s odredbama SZ (čl. 131. st. 3. SZ).

Slična odredba sadržana je i u čl. 372. SZ prema kojoj se dužnik pojedinac može osloboditi od obveza prema stečajnim vjerovnicima koje su u stečajnom postupku ostale nenamirene.

Kad se ne bi proveo postupak oslobođenja od preostalih obveza, stečajni vjerovnici bi mogli nakon zaključenja stečajnoga postupka protiv dužnika pojedinca neograničeno ostvarivati svoje preostale tražbine, ali ta odredba ne utječe na mogućnost oslobođenja od preostaloga duga (čl. 287. SZ).

4.1. Prijedlog dužnika za oslobođenje od preostalih obveza

Dužnik se može osloboditi preostalih obveza ako podnese odgovarajući prijedlog, a prijedlog se sudu mora podnijeti u pisanom obliku najkasnije na izvještajnom ročištu. Taj se prijedlog može spojiti s prijedlogom za otvaranje stečajnoga postupka.

Prijedlogu se prilaže izjava da dužnik svoje založive tražbine iz radnog odnosa ili druge odgovarajuće tekuće tražbine ustupa za vrijeme od pet godina nakon zaključenja stečajnoga postupka povjereniku kojega će odrediti sud. Tražbine iz radnog odnosa bile bi plaće ili naknade plaće, a druge tekuće tražbine bile bi npr. mirovine, mjesečni primici po osnovi naknade štete i slično.

Povjerenika kojem se na vrijeme od pet godina ustupaju tekuće tražbine određuje sud, ali i dužnik i vjerovnik imaju pravo za povjerenika predložiti fizičku osobu koja će biti podobna s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja.

O prijedlogu dužnika da ga se oslobodi od preostalih obveza rješenjem odlučuje sud. Prije donošenja rješenja, sud će na završnom ročištu o dužnikovu prijedlogu zatražiti očitovanje stečajnih vjerovnika i stečajnoga upravitelja.

Sud će na završnom ročištu odbiti prijedlog dužnika za oslobođenje od preostalih obveza ako je to predložio koji od stečajnih vjerovnika zbog toga što je dužnik pravomoćno osuđen zbog kaznenog djela protiv imovine ili protiv gospodarstva, ako je o svom gospodarskom stanju davao netočne podatke i slično.

Tijekom trajanja ustupa nad imovinom dužnika nije dopuštena ovrha u korist pojedinih stečajnih vjerovnika, a ništetan je svaki sporazum između dužnika ili drugih osoba i pojedinih stečajnih vjerovnika na osnovi kojega bi koji od njih stekao neku posebnu prednost.

4.2. Pravni položaj povjerenika

Povjerenik kojega je odredio sud dužan je osobe obvezne na plaćanje obavijestiti o ustupu, tj. dužan je o tome da su njemu na vrijeme od pet godina ustupljene tekuće tražbine dužnika obavijestiti poslodavca kod kojega je dužnik u radnom odnosu, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u vezi s isplatom mirovine (ako je dužnik u mirovini), a dužan je obavijestiti i ostale isplatitelje tekućih tražbina.

Povjerenik je dužan iznose koje primi na osnovi ustupa, kao i ostale isplate u korist dužnika držati odvojene od svoje imovine te ih jednom godišnje podijeliti stečajnim vjerovnicima na osnovi završnoga popisa. Mali dio iznosa povjerenik je dužan nakon stanovitog vremena predati dužniku. Radi se o iznosu od 10% ustupljenih iznosa koji se dužniku predaje nakon četiri godine od zaključenja stečajnoga postupka, 15% nakon pet godina i 20% nakon šest godina.

Vjerovnici mogu na povjerenika dodatno prenijeti i nadzor nad ispunjenjem dužnosti dužnika.

Povjerenik ima pravo na nagradu za svoj rad te na naknadu primjerenih izdataka, u skladu s utrošenim vremenom te opsegom i složenošću njegova rada. Na nagradu i naknadu troškova povjerenika na odgovarajući se način primjenjuju odredbe SZ o nagradi i naknadi izdataka stečajnom upravitelju.

Ako iznosi koji su povjereniku isplaćeni za prethodnu godinu njegova djelovanja nisu dovoljni za namirenje njegove minimalne nagrade, a dužnik ne doplati iznos koji nedostaje, sud će, na prijedlog povjerenika, uskratiti oslobođenje dužnika od preostalih obveza.

4.3. Dužnikove dužnosti

Dužnik tijekom trajanja ustupa:

- dužan je baviti se primjerenim zanimanjem i, ako je bez zaposlenja, potruditi se naći primjereno zaposlenje te ne smije odbiti primjereno zaposlenje ili obavljanje primjerene djelatnosti
- dužan je predati povjereniku jednu polovinu vrijednosti imovine koju stekne nasljeđivanjem ili s obzirom na buduće pravo nasljeđivanja
- dužan je bez odgode prijaviti povjereniku i sudu svaku promjenu mjesta stanovanja ili mjesta zaposlenja
- ne smije zatajiti nijedan iznos obuhvaćen izjavom o ustupanju niti imovinu koju stekne nasljeđivanjem
- dužan je plaćanja radi namirenja stečajnih vjerovnika obavljati samo povjereniku te ne smije nijednom stečajnom vjerovniku dati posebnu prednost.

Ako dužnik obavlja samostalnu djelatnost, obvezan je stečajne vjerovnike namirivati plaćanjima povjereniku kao da je zasnovao primjereni radni odnos.

Sud će uskratiti oslobođenje dužnika od preostalih obveza, ako dužnik tijekom trajanja ustupa povrijedi svoju dužnost i time onemogući namirenje stečajnih vjerovnika. Uskrata oslobođenja dužnika od preostalih obveza provest će se po prijedlogu stečajnoga vjerovnika, a prijedlog se može staviti samo u roku godinu dana od dana kada je vjerovnik saznao za povredu dužnosti.

Sud će, na prijedlog stečajnoga vjerovnika uskratiti oslobođenje dužnika od preostalih obveza i ako je dužnik u razdoblju između završnoga ročišta i zaključenja stečajnoga postupka ili za vrijeme trajanja ustupa pravomoćno osuđen zbog kaznenih djela protiv imovine ili protiv gospodarstva.

4.4. Odluka o oslobođenju od preostalih obveza

Nakon što istekne vrijeme trajanja ustupa, ako nije bilo završeno prije toga, sud će, nakon saslušanja stečajnih vjerovnika, povjerenika i dužnika, rješenjem odlučiti o oslobođenju dužnika od preostalih obveza.

Oslobođenje dužnika od preostalih obveza djeluje prema svim stečajnim vjerovnicima, pa i onima koji svoje tražbine nisu prijavili.

Na prijedlog kojega od stečajnih vjerovnika, sud će opozvati određeno oslobođenje dužnika od preostalih obveza ako se naknadno ustanovi da je dužnik koju od svojih dužnosti namjerno povrijedio ili time znatno onemogućio namirenje stečajnih vjerovnika. Prijedlog se može podnijeti u roku godinu dana od pravomoćnosti odluke o oslobođenju dužnika od preostalih obveza.

Prije donošenja odluke o opozivu sud će saslušati dužnika i povjerenika, a rješenje kojim se opoziva oslobođenje od preostalih obveza će se, kao i ostala rješenja suda, objaviti na mrežnoj stranici e-Oglasna ploča sudova.

5. ZAKLJUČAK

Pravni institut oslobođenja dužnika pojedinca od preostalih obveza osigurava dužniku položaj u kojem stečajni vjerovnici nakon zaključenja stečajnoga postupka ne bi protiv njega mogli neograničeno ostvarivati svoje preostale tražbine.

Oslobođenje od preostalih obveza provodi se po prijedlogu dužnika, o kojem prijedlogu rješenjem odlučuje sud. Prije donošenja rješenja, sud će o dužnikovu prijedlogu zatražiti očitovanje stečajnih vjerovnika i stečajnoga upravitelja.

Ako dužnik tijekom trajanja ustupa ispunjava svoje obveze, sud će, nakon što istekne vrijeme trajanja ustupa, rješenjem odlučiti da se dužnika oslobodi od preostalih obveza.

Mr. DARKO TEREK
odvjetnik, Zagreb

Stručni članak UDK 347.7

Kontrola bolovanja radnika

U slučaju privremene nesposobnosti za rad (bolovanja) radnik je dužan, što je moguće prije, obavijestiti poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad, a najkasnije u roku tri dana dužan mu je dostaviti liječničku potvrdu o privremenoj nesposobnosti za rad i njezinu očekivanom trajanju, a ovlašteni liječnik dužan je radniku izdati tu potvrdu.
Obveza obavještavanja poslodavca o privremenoj nesposobnosti za rad utvrđena je u čl. 37. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14.).
Ako poslodavac želi provjeriti opravdanost radnikovog bolovanja, može kontrolu bolovanja provesti po odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Nar. nov., br. 80/13. i 137/13.) i Pravilnika o kontroli privremene nesposobnosti za rad (Nar. nov., br. 130/13.).

1. ZAKON O OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju u vezi s kontrolom bolovanja propisuje utvrđivanje i trajanje privremene nesposobnosti za rad (bolovanje), ali i nadzor nad korištenjem bolovanja.

U čl. 46. tog Zakona određeno je da početak i dužinu trajanja privremene nesposobnosti utvrđuje izabrani doktor.

Izabrani doktor utvrđuje dužinu trajanja privremene nesposobnosti osiguranika ovisno o vrsti bolesti koja utječe na privremenu nesposobnost. Dužina trajanja privremene nesposobnosti utvrđuje se u skladu s medicinskom indikacijom i smjernicama koje pravilnikom propisuje ministar nadležan za zdravlje.

1.1. Nadzor nad korištenjem bolovanja

Nadzor nad korištenjem privremene nesposobnosti osiguranika, odnosno utvrđivanja postojanja medicinskih indikacija ili drugih razloga za privremenu nesposobnost obavlja Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Nadzor nad korištenjem privremene nesposobnosti obuhvaća kontrolu:

- u ordinaciji izabranog doktora
- neposrednu kontrolu osiguranika u ili izvan ordinacije izabranog doktora, uključujući i kućni posjet.

Poslodavac osiguranika (radnika) može po zakonskoj odredbi tražiti od HZZO-a kontrolu opravdanosti bolovanja za sve vrijeme bolovanja.

Pravilnik kojim se uređuje kontrola bolovanja je Pravilnik o kontroli privremene nesposobnosti za rad.

1.2. Sankcije za osiguranika u vezi sa zlouporabom bolovanja

Po čl. 53. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, osiguranik (radnik) nema pravo na naknadu plaće ako:

- je svjesno prouzročio privremenu nesposobnost
- ne izvijesti izabranog doktora da je obolio u roku tri dana od dana početka bolesti, odnosno u roku tri dana od dana prestanka razloga koji ga je u tome onemogućio
- namjerno sprječava ozdravljenje, odnosno osposobljavanje za rad
- za vrijeme bolovanja radi, odnosno obavlja poslove osnovom kojih je obvezno zdravstveno osiguran, obavlja ugovorene poslove temeljem ugovora o djelu te bilo koje druge poslove (npr. poljoprivredni radovi i sl.)
- se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno doktora kontrolora HZZO-a ili tijela HZZO-a ovlaštenog za kontrolu privremene nesposobnosti
- izabrani doktor, doktor kontrolor ili tijelo HZZO-a ovlašteno za kontrolu privremene nesposobnosti utvrde da se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otputuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili zlorabi privremenu nesposobnost na neki drugi način.

U svim naprijed navedenim slučajevima radnik osiguranik nema pravo na naknadu plaće od dana nastanka tih slučajeva do dana njihova prestanka, odnosno prestanka posljedica njima uzrokovanih.

Osim sankcija koje su predviđene Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju, svaki poslodavac može zbog zlouporaba u korištenju bolovanja protiv radnika poduzeti i mjere predviđene Zakonom o radu. Ovisno o intenzitetu zlouporabe bolovanja, po Zakonu o radu poslodavac bi mogao radniku ili dostaviti pisano upozorenje na obvezu iz radnog odnosa i ukazati mu na mogućnost otkaza u slučaju nastavka povrede te obveze ili mu dati redoviti otkaz ugovora o radu zbog kršenja obveza iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika).

1.3. Naknada štete u vezi sa zlouporabom bolovanja

U vezi sa zlouporabom bolovanja, u čl. 145. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju predviđena je odgovornost za štete od doktora primarne zdravstvene zaštite.

Tako je HZZO obvezan zahtijevati naknadu prouzročene štete od doktora primarne zdravstvene zaštite ako je isti:

- osiguraniku utvrdio privremenu nesposobnost protivno odredbama Zakona kojima se uređuje početak i dužina trajanja privremene nesposobnosti
- osiguraniku neopravdano prekinuo privremenu nesposobnost odnosno neopravdano mijenjao dijagnozu bolesti čime bi osiguraniku omogućio ostvarivanje naknade plaće na koju nije imao pravo ili na naknadu plaće u višem iznosu.

Pri utvrđivanju prava na naknadu štete prouzročene HZZO-u, odnosno državnom proračunu primjenjuju se odgovarajuće odredbe Zakona o obveznim odnosima, kao i posebni propisi o naknadi štete.

Kad HZZO utvrdi da je nastala šteta, isti će uz navođenje dokaza pozvati doktora primarne zdravstvene zaštite da u određenom roku naknadi štetu. Ako šteta ne bude naknađena u određenom roku, HZZO će svoju tražbinu prema doktoru ostvariti tužbom kod nadležnog suda. Uz to HZZO ima pravo i na zateznu kamatu od dana nastale štete.

1.4. Prekršajna odgovornost

Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju u vezi sa zloupotrebom bolovanja predviđa prekršajnu odgovornost izabranog doktora, ali i osiguranika radnika.

Tako će se po čl. 152. st. 3. navedenog Zakona novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 do 20.000,00 kuna kazniti izabrani doktor koji utvrđuje privremenu nesposobnost osiguranika protivno odredbama Zakona, koji mijenja dijagnozu bolesti ili neopravdano zaključuje privremenu nesposobnost radi ostvarivanja prava osiguranika na štetu HZZO-a odnosno državnog proračuna.

Osigurana osoba, radnik, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 8.000,00 do 15.000,00 kuna ako je svjesno prouzročio privremenu nesposobnost, ako u roku tri dana nakon početka bolesti nije izvijestio izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite da je obolio, ako namjerno sprječava ozdravljenje odnosno osposobljavanje, ako za vrijeme privremene nesposobnosti radi, ako se bez opravdanog razloga ne odazove na poziv za liječnički pregled izabranog doktora, odnosno doktora kontrolora ili tijela HZZO-a ovlaštenog za kontrolu bolovanja, ako se ne pridržava uputa za liječenje, odnosno bez suglasnosti izabranog doktora otputuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta ili ako zlorabi pravo na korištenje privremene nesposobnosti na neki drugi način (čl. 153. st. 1. podst. 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju).

2. PRAVILNIK O KONTROLI PRIVREMENE NESPOSOBNOSTI ZA RAD

Pravilnikom o kontroli privremene nesposobnosti za rad uređuje se:

- postupak i način provođenja kontrole privremene nesposobnosti za rad osiguranika HZZO-a
- vrste kontrole
- ovlaštene osobe za provođenje kontrole te
- ovlasti ovlaštenih osoba tijekom provođenja kontrole.

Kontrola privremene nesposobnosti u pravilu se obavlja u ordinaciji izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite, a može se obavljati i izvan ordinacije tog doktora, uključujući i kontrolu u stanu/kući osiguranika. Kontrola u stanu/kući osiguranika može se obaviti ako cjelovitu kontrolu nije moguće obaviti u ordinaciji izabranog doktora ili ako postoji sumnja na zlouporabu privremene nesposobnosti od strane osiguranika.

2.1. Vrste kontrole

Kontrola privremene nesposobnosti može se obaviti kao:

- redovna kontrola ili kao
- izvanredna kontrola.

Redovnu kontrolu obavljaju ovlašteni kontrolori HZZO-a – doktori medicine, a prema planu kontrole privremene nesposobnosti koji za svaku kalendarsku godinu utvrđuje ravnatelj HZZO-a.

Izvanredna kontrola obavlja se po nalogu ravnatelja HZZO-a, odnosno voditelja regionalnog ureda HZZO-a, u skladu s općim aktom o ovlastima i načinu rada kontrolora.

Izvanredna kontrola bolovanja može se provesti bilo po zahtjevu poslodavca ili po zahtjevu ovlaštenog radnika HZZO-a.

Izvanredna kontrola najčešće će se provesti na osnovi pisanog zahtjeva poslodavca koji sumnja da njegov radnik zloupotrebljava bolovanje.

Izvanredna kontrola provest će se temeljem zahtjeva ovlaštenog radnika HZZO-a (pomoćnika ravnatelja, rukovoditelja ustrojstvenih jedinica i dr.), koji će tu kontrolu tražiti kada je ona potrebna za rješavanje pojedinačnog zadatka.

I na kraju, izvanredna kontrola se obavlja u svim slučajevima sumnje na moguću zloupotrebu ili u slučaju saznanja za tu zloupotrebu, bez obzira tko zloupotrebljava bolovanje, osiguranik ili izabrani doktor.

I redovna i izvanredna kontrola bolovanja se obavlja uz prethodnu najavu. Prethodna najava potrebna je zbog pravodobne pripreme potrebne dokumentacije te osiguranja prisutnosti radnika, kako bi se kontrola mogla obaviti u što kraćem vremenu i bez prekida rada izabranog doktora.

Kad se radi o izvanrednoj kontroli bolovanja koja se provodi zbog sumnje ili saznanja na moguću zlouporabu od strane izabranog doktora odnosno osiguranika, ista se obvezno obavlja bez prethodne najave.

2.2. Provođenje kontrole

Kontrolu bolovanja provode kontrolori HZZO-a, a za potrebe provođenja izvanrednih kontrola ravnatelj HZZO-a može imenovati posebno povjerenstvo. U sastav povjerenstva mogu ući kontrolori HZZO-a, ali i drugi radnici ovisno o prirodi svakog pojedinog slučaja obuhvaćenog izvanrednom kontrolom.

Kontrolori i povjerenstvo kontrolu bolovanja obavljaju pregledom medicinske i druge dokumentacije u ordinaciji izabranog doktora, uz obvezan pregled osiguranika radi utvrđivanja objektivne dijagnoze i zdravstvenog stanja osiguranika.

Pregled osiguranika može se obaviti u ordinaciji izabranog doktora, odnosno u odgovarajućem prostoru HZZO-a. Ako pregled osiguranika nije iz opravdanih razloga moguće obaviti u ordinaciji izabranog doktora ili prostoru HZZO-a, pregled će se, uz prethodnu najavu obaviti u domu osiguranika.

Ako se u postupku kontrole utvrdi da bolovanje nije bilo medicinski opravdano ili da više nije medicinski opravdano, o istome se odmah donosi stručno-medicinska ocjena. Ocjenom se utvrđuje datum radne sposobnosti osiguranika na temelju koje će izabrani doktor utvrditi prestanak bolovanja.

Stručno medicinska ocjena donosi se u obliku nalaza, mišljenja i ocjene. O provedenim kontrolama bolovanja obvezno se sastavlja zapisnik. Nalaz, mišljenje i ocjena su sastavni dio tog zapisnika.

3. TIJEK OTKAZNOG ROKA I BOLOVANJE

Prema čl. 121. Zakona o radu otkazni rok ne teče za vrijeme privremene nesposobnosti za rad (bolovanja).

Međutim, ako je došlo do prekida tijeka otkaznog roka zbog privremene nesposobnosti za rad radnika, radni odnos tom radniku prestaje najkasnije istekom šest mjeseci od dana uručenja odluke o otkazu ugovora o radu. Radi se o slučaju da je radniku zbog redovitog otkaza ugovora o radu počeo teći otkazni rok. Kad je tijek otkaznog roka prekinut zbog bolovanja, u tom slučaju radni odnos radniku prestaje najkasnije istekom šest mjeseci od dana uručenja odluke o otkazu.

Ako je poslodavac za vrijeme otkaznog roka radnika oslobodio obveze rada, tj. kad radnik za vrijeme otkaznog roka ne mora dolaziti na rad, u tom slučaju otkazni rok teče i za vrijeme radnikovog bolovanja, osim ako nije drukčije uređeno kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

TAJANA ZLABNIK, dipl. iur.
odvjetnica, Zagreb

Stručni članak UDK 347.7

Što donose Izmjene i dopune Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima?

Izmjene i dopune Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima objavljene su u Nar. nov., br. 97/15., a stupile su na snagu 19. rujna 2015. Izmjenama i dopunama interveniralo se u onaj dio odredbi Pravilnika koje se odnose na evidenciju radnog vremena radnika, i to na obvezu evidentiranja podataka o vremenu korištenja dnevnog i tjednog odmora. Što točno donose Izmjene i dopune Pravilnika pročitajte u nastavku ovog teksta.

1. UVOD

Nakon što je u kolovozu prošle godine na snagu stupio novi Zakon o radu (Nar. nov., br. 93/14.), ministar rada bio je dužan u roku šest mjeseci donijeti provedbene pravilnike za primjenu istoga. Jedan od tih novih provedbenih pravilnika je i predmetni Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima (Nar. nov., br. 32/15.) koji je na snagu stupio 28. 3. 2015.[1] Ono što se tim Pravilnikom propisuje jest točan sadržaj i način vođenja podataka koje je poslodavac, vezano uz njegovu zakonsku obvezu vođenja podataka o radnicima i radnom vremenu, obvezan voditi.[2] Kolika je važnost poštivanja odredbi ovog Pravilnika govori i činjenica da poslodavcima, koji ne vode evidenciju o radnicima i radnom vremenu ili ju ne vode na način kako to propisuje ovaj Pravilnik, prijete visoke prekršajne kazne.

Sam sadržaj podataka koje je poslodavac obvezan voditi možemo podijeliti u tri skupine podataka. To su: podaci o radnicima (tzv. matična knjiga radnika), podaci o drugim osobama koje kod poslodavca nisu u radnom odnosu i podaci o radnom vremenu radnika. Najveći broj novina Pravilnika, u usporedbi sa starim Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima iz 2011., odnosi se na sadržaj podataka o radnom vremenu radnika, s time da je jedna od tih novina, a to je obveza evidentiranja vremena korištenja dnevnog i tjednog odmora radnika, izazvala najveći broj reakcija poslodavaca kao i šire javnosti općenito. Naime, u praksi su se vezano uz ovu obvezu poslodavaca pojavila brojna pitanja i nedoumice, kao npr. kako točno evidentirati dnevni i tjedni odmor radnika, da li ga evidentirati u satima, treba li navoditi razdoblje korištenja odmora, mogu li se i kada upotrebljavati kratice i sl. Kako bi se otklonile ove nedoumice te kako bi se poslodavcima olakšalo svakodnevno ažuriranje podataka o korištenju dnevnog i tjednog odmora radnika, ministar rada donio je 7. rujna 2015. Izmjene i dopune Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima koje su objavljene u Nar. nov., br. 97/2015. te su stupile na snagu 19. rujna 2015.

[1] Stupanjem na snagu novog Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima izvan snage je stavljen raniji Pravilnik istog naziva iz 2011. (Nar. nov., br. 37/11.).

[2] Obveza vođenja podataka o radnicima i radnom vremenu radnika izričito je propisana čl. 5. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14.).

2. EVIDENCIJA O RADNOM VREMENU

2.1. Novine izmjena i dopuna Pravilnika

Evidencija o radnicima sadržava podatke o radnom vremenu radnika. U čl. 8. Pravilnika propisani su podaci koje svaka evidencija o radnom vremenu mora najmanje sadržavati. Jedan od tih podataka je i podatak o početku i završetku rada. Međutim, vođenje tih podatka samo je uvjetno obvezno. To znači da je poslodavac obvezan voditi podatke o početku i završetku rada samo ukoliko je obveza vođenja tih podataka ugovorena kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

Izmjenama i dopunama Pravilnika, članku 8. dodaje se novi stavak 4. koji glasi:

„Poslodavac koji vodi, odnosno koji je obvezan voditi podatke o početku i završetku radnog vremena, u evidenciji radnog vremena nije dužan evidentirati podatak o vremenu korištenja dnevnog i tjednog odmora".

To znači da obveza vođenje podataka o početku i završetku rada i dalje ostaje uvjetno obvezna, međutim poslodavci koji su obvezni evidentirati početak i završetak rada ili poslodavci koji se odluče za unos tih podataka više nisu obvezni evidentirati vrijeme korištenja dnevnog i tjednog odmora već mjesto za unos tog podatka mogu ostaviti praznim.

Za poslodavce koji se ne odluče voditi podatak o početku i završetku rada i dalje ostaje obveza evidentiranja korištenja dnevnog i tjednog odmora radnika.

2.2. Evidentiranje dnevnog i tjednog odmora

Prema Zakonu o radu vrijeme dnevnog odmora je odmor između dva radna dana, koji mora iznostiti najmanje 12 sati.[3]

Vrijeme tjednog odmora je vrijeme koje mora, kada mu se pribroji vrijeme dnevnog odmora, minimalno iznositi 36 sati.

[3] Zakonom o radu (Nar. nov., br. 93/14.), i to u čl. 74., čl. 75. i čl. 89. za određene kategorije poslodavaca propisane su iznimke od primjeni odredbi o minimalnom trajanju dnevnog i tjednog odmora.

U tablici 1. dan je primjer evidentiranja radnog vremena radnika u slučaju kada poslodavac vodi podatak o početku o završetku rada.

Tablica 1.

EVIDENCIJA O RADNOM VREMENU ZA MJESEC LISTOPAD 2015.

Tvrtka/poslodavac: Ime i prezime radnika:

Datum u mjesecu	Početak rada	Završetak rada	Vrijeme i sati zastoja, prekida rada i sl. za koje radnik nije odgovoran	ukupno dnevno radno vrijeme	vrijeme terenskog rada	vrijeme pripravnosti	vrijeme nenazočnosti na poslu: vrijeme korištenja: dnevnog odmora	tjednog odmora	godišnjeg odmora	neradni dani i blagdani utvrđeni pos. propisom	sprječenost za rad zbog privr. nesposobnosti (bolovanje)	roditelj. dop., mirovanje rad. odnosa i korištenje dr.prava u skladu s pos. prop.	plaćeni dopust	neplaćeni dopust	nenazočnost po zahtjevu radnika	vrijeme u kojem radnik svojom krivnjom ne obavlja ugov. poslove	vrijeme provedeno u štrajku	isključenje s posla (lock out)
1.	7	15		8														
2.	7	15		8														
3.																		
4.																		
5.	7	15		8														
6.	7	15		8														
7.	7	15		8														
8.										8								
9.									g.o.									
10.																		
11.																		
.																		
.																		
.																		
.																		
.																		

Pojašnjenje kratica: bol.- bolovanje; d.o. - dnevni odmor; g.o. - godišnji odmor.

U tablici 2. dan je primjer evidentiranja radnog vremena radnika u slučaju kada poslodavac ne vodi podatak o početku i završetku rada.

Tablica 2.

EVIDENCIJA O RADNOM VREMENU ZA MJESEC LISTOPAD 2015.

Tvrtka/poslodavac: Ime i prezime radnika:

Datum u mjesecu	Početak rada	Završetak rada	Vrijeme i sati zastoja, prekida rada i sl. za koje radnik nije odgovoran	ukupno dnevno radno vrijeme	vrijeme terenskog rada	vrijeme pripravnosti	vrijeme nenazočnosti na poslu: vrijeme korištenja: dnevnog odmora	tjednog odmora	godišnjeg odmora	neradni dani i blagdani utvrđeni pos. propisom	sprječenost za rad zbog privr. nesposobnosti (bolovanje)	roditelj. dop., mirovanje rad. odnosa i korištenje dr. prava u skladu s pos. prop.	plaćeni dopust	neplaćeni dopust	nenazočnost po zahtjevu radnika	vrijeme u kojem radnik svojom krivnjom ne obavlja ugov. poslove	vrijeme provedeno u štrajku	isključenje s posla (lock out)
1.				8			16											
2.				8			16											
3.								24										
4.								24										
5.				8			16											
6.				8			16											
7.				8			16											
8.										8								
9.									g.o.									
10.								24										
11.								24										
.																		
.																		
.																		
.																		
.																		

Pojašnjenje kratica: bol.- bolovanje; d.o. - dnevni odmor; g.o. - godišnji odmor.

3. ZAKLJUČAK

Izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima, poslodavcima je uveliko olakšano evidentiranje dnevnog i tjednog odmora. Međutim, treba naglasiti da se ova odredba Pravilnika primjenjuje tek od 19. rujna 2015., što znači da sve evidencije o radnom vremenu radnika do toga datuma moraju sadržavati podatak o dnevnom i tjednom odmoru i da izostanak tog podatka povlači za sobom prekršajnu odgovornost poslodavca. Također, za pretpostaviti je da će mnogi poslodavci i dalje zadržati praksu vođenja podataka o dnevnom i tjednom odmoru, što je naravno njihovo pravo, te je isto u skladu s odredbama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima.

DUNJA ŠARIĆ, dipl. iur.
HZRIF, Zagreb

Stručni članak UDK 347.7

Prethodna suglasnost za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem

Zakonu o radu se dugi niz godina prigovarala nefleksibilnost i skupoća rada. Naravno da je negativan utjecaj gospodarske i financijske krize samo još naglasio probleme radno pravnog uređenja. U kolovozu prošle godine, nakon duge javne rasprave, donosi se novi Zakon o radu. Brojne su novine koje donosi novi Zakon. Autorica u radu skreće pozornost na najbitnije - mogućnost sklapanja ugovora o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju od osam sati tjedno odnosno do sto osamdeset sati godišnje. Ova značajna novina omogućava radnicima, koji već rade u punom radnom vremenu, da sklope dodatni ugovor o radu i pridonesu vlastitom budžetu i osobnom razvoju. Poslodavcima pak omogućava zapošljavanje radnika na legalan način na kraće vrijeme, za neku izvanrednu povremenu potrebu i slično. Kako bi radnik sklopio takav ugovor o radu mora imati pisanu privolu poslodavca, odnosno poslodavaca kod kojih već radi bilo puno ili nepuno radno vrijeme. Kako pisana privola nema Zakonom propisanu formu, ostaje na volju poslodavcu da je sačini u skladu s vlastitim posebnostima.

1. UVOD

Dugi niz godina je Zakon o radu (Nar. nov., br. 94/14.), podrazumijevao pod punim radnim vremenom 40 sati tjedno i bilo je nemoguće radnika zaposliti na više sati od toga. Veliki broj država članica Europske unije u proteklom razdoblju je na duboku i dugotrajnu gospodarsku krizu odgovorio nizom reformskih mjera, između ostalog i reformom radno-socijalnog zakonodavstva. Kako je intervencija u radno pravnu materiju uvijek osjetljivo pitanje, naš zakonodavac je odgađao neizbježno. Bilo je nužno poslodavcima omogućiti brzu prilagodbu i fleksibilnost poslovanja, a radnicima pružiti odgovarajuću zaštitu i sigurnost tijekom njihovog radnog odnosa.[1] Prošlog ljeta, 7. kolovoza 2014. godine, na snagu stupa Zakon o radu koji nudi novinu koja bi trebala poslužiti radnicima i poslodavcima kako bi proces rada prilagodili što više vlastitim potrebama. Nerijetko smo bili svjedoci pribjegavanju sklapanja ugovora o djelu za obavljanje određenog posla koji je nesumnjivo imao prirodu radnog odnosa. U praksi se često susrećemo s formulacijom da je moguće „raditi" po ugovoru o djelu. Zakon o radu ne predviđa ugovore prema kojima bi se rad mogao obavljati bez zasnivanja radnog odnosa, no postoje ugovori građanskog, obveznog prava s činidbom rada. Stoga poslodavci s radnicima sklapaju neki drugi ugovor građanskog prava, a ne ugovor o radu. Praksa je prigrlila formulaciju „rada" po ugovoru o djelu jer poslodavci na takav način izbjegavaju cijeli niz obveza prema radniku. Primjerice prijavu na obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje, ali i cijeli niz prava koje Zakon o radu jamči radniku kao slabijoj strani ugovornog odnosa, kao što su: godišnji odmor, otpremnina, četrdeset satni radni tjedan u punom radnom vremenu i brojna druga prava. Ne treba ovo gledati jednostrano, sami radnici također znaju inzistirati na sklapanju drugačije vrste ugovora od ugovora o radu, bez obzira na samu vrstu i narav rada, misleći da, ako poslovi traju određeno kraće vrijeme, da ih je moguće kvalificirati kao građansko pravni institut obveznog prava, ugovor o djelu. Najčešće je u praksi razlog u tome što već rade kod nekog poslodavca na puno radno vrijeme, te je do sada bilo nemoguće s takvim osobama sklopiti ugovor o radu.

Kakvo god gledište zauzeli, nije presudno da li se radi o kraćem vremenu obavljanja posla, periodičnim potrebama rada i slično, važno je ima li taj posao prirodu radnog odnosa.

Ugovor o radu valja razlikovati od ostalih ugovora s činidbom rada. Primjerice ugovor o djelu[2], ugovor o autorskom djelu[3], ugovor o trgovinskom zastupanju[4], ugovor o nalogu[5] i slično. Pravna teorija je također na tom tragu navodeći da, iako je kod svakog od tih ugovora s prestacijom rada predmet obveze rad, svaki je namijenjen različitom tipu ugovornih odnosa i svakim se od njih postiže druga svrha.[6]

2. NOVA MOGUĆNOST ZA RADNIKE I POSLODAVCE

Vodeći se potrebama stvarnog svijeta u kojem živimo zakonodavac u Zakonu o radu predstavlja novu mogućnost za radnike i poslodavce.

Puno radno vrijeme radnika i nadalje ne može biti duže od četrdeset sati tjedno, no sada nema zakonske zapreke da radnik koji radi u punom radnom vremenu sklopi ugovor o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju do osam sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje.[7]

Ista mogućnost postoji i za radnike koji rade u nepunom radnom vremenu. Nepuno radno vrijeme radnika je svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena, s time da radnik ne može kod više poslodavaca raditi s ukupnim radnim vremenom dužim od četrdeset sati tjedno. No i taj radnik čije je ukupno radno vrijeme četrdeset sati tjedno, može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju do osam sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje.[8]

Radi li se samo o formalnoj mogućnosti ili pak pažnje vrijednom pomaku u radno pravnom zakonodavstvu, pokazat će praksa. Zakon

[1] Internetska stranica Hrvatskog sabora, Prijedlog zakona o radu, 23. siječnja 2014., Zagreb.

[2] Članci 590. - 619. Zakona o obveznim odnosima.

[3] Ugovor o djelu u skladu sa Zakonom o obveznim odnosima, no valja upozoriti na specifičnost djela koje se izvršava u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima (Nar. nov., br. 167/03., 79/07., 80/11., 125/11., 141/13.).

[4] Članci 804. - 834. Zakona o obveznim odnosima.

[5] Članci 763. - 784. Zakona o obveznim odnosima.

[6] O tome detaljnije I. Crnić, M. Dika, A. Eraković, V. Gotovac, I. Gović, I. Gregurev, L. Horvatić, V. Jelčić, D. Marinković Drača, Ž. Potočnjak, K. Rožman, M. Ruždjak, S. Šokčević, Lj. Špljat, I. Tadić, I. Vukorepa, M. Zuber, Radni odnosi u Republici Hrvatskoj, Zagreb, 2007., I. Gregurev, str. 19.

[7] Članak 61. Zakona o radu.

[8] Članak 62. Zakona o radu.

je već neko vrijeme u primjeni, no ne čini se da je praksa ovaj institut prigrlila.

Problem se možda krije u tome što bi poslodavci najčešće na te uvjetno rečeno „dodatne" poslove koji se javljaju sporadično i u manjem opsegu najradije zaposlili radnike koji kod njih već rade. A to je još uvijek zabranjeno. Valja obratiti pozornost na zakonsku formulaciju „Radnik... može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem" koja ne ostavlja mjesta sumnji.

3. ZAKONSKE PRETPOSTAVKE

Ovaj institut je dosta šturo reguliran, stoga ostaje širok krug radnika i poslodavaca koji bi isti mogli primjenjivati. Radnik koji radi u punom radnom vremenu kod jednog poslodavca ili radnik koji radi kod više poslodavaca s ukupnim radnim vremenom ne dužim od četrdeset sati tjedno može s drugim poslodavcem sklopiti ugovor za obavljanje dopunskog rada. Isto tako ne postoje nikakva ograničenja za osobu poslodavca koji bi mogao zaposliti osobu u dopunskom radu.[9]

Ograničenje postoji u trajanju i rasporedu dopunskog rada jer može trajati najviše do osam sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje i naravno u samoj činjenici da radnik radi puno radno vrijeme kod drugog/ih poslodavaca i da valja uskladiti rad s njima.

Svojevrsno ograničenje, možda je uputnije na isto gledati kao pretpostavku, jest pisana suglasnost kojom se radniku odobrava rad kod drugog poslodavca. Ova zakonska okolnost ne čudi jer nazovimo ga „prvom" poslodavcu bi opravdano moglo zasmetati pretjerano iscrpljivanje zaposlenika na dodatnim/dopunskim poslovima.

Zakon dakle predviđa, kao nužnu pretpostavku za zasnivanje ugovora o radu s „drugim" poslodavcem, postojanje pisane suglasnosti. Radnik koji radi u punom radnom vremenu ili u nepunom radnom vremenu kod više poslodavaca s ukupnim radnim vremenom ne dužim od četrdeset sati tjedno može s drugim poslodavcem sklopiti ugovor o radu samo ako je poslodavac, odnosno poslodavci s kojima radnik već prethodno ima sklopljen ugovor o radu, radniku za takav rad dali pisanu suglasnost.

Poslodavci mogu i ne moraju dati radniku pisanu suglasnost. Razumno je očekivati da će se poslodavac interesirati o prirodi dodatnog posla koji radnik želi raditi i nema zakonske zabrane da oni te informacije i traže jer će valjanu odluku o izdavanju suglasnosti samo na takav način moći donijeti. Naglašavamo da takvu pisanu suglasnost poslodavac ne mora dati radniku, čak dapače, ako je odgovor na radnički zahtjev negativan, poslodavac ne mora iznijeti nikakvo obrazloženje.

Zakon ne propisuje nikakvu posebnu formu zahtjeva za izdavanje suglasnosti, niti za samu suglasnost. Radniku i poslodavcu ostaje puna sloboda da sastave upravo onakvo očitovanje volje kakvo su imali na umu. Sastavili smo prijedlog kako bi isto moglo izgledati, ali imajte u vidu da je samo i isključivo instruktivne naravi.

1. Zahtjev radnika za izdavanje prethodne suglasnosti za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem

Ime i prezime radnika/ce
Zagreb
Ulica narcisa 15

Poslodavac

Predmet: Zamolba za izdavanje pisane suglasnosti

Poštovani,

obraćam se Naslovu sa zahtjevom da mi se odobri sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem u skladu s člankom 61. stavkom 3. Zakona o radu (Nar. nov., br. 94/14.).[10] Potrebna mi je pisana suglasnost poslodavca Kovačić interijeri d.o.o. kako bih mogao/la zasnovati radni odnos s drugim poslodavcem u najdužem trajanju do osam sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje.

Namjera mi je bila sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem dana 1. 1. 2016. godine. Za sklapanje predmetnog ugovora, nužna je prethodna suglasnost poslodavca.

S poštovanjem,

U Zagrebu, datum.

Radnik/ca
(vlastoručni potpis)

2. Prethodna suglasnost za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem

Poslodavac
Zagreb
Ulica pelargonija 12

Radnik/ca
Zagreb
Ulica narcisa 15

Predmet: Prethodna suglasnost za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem

U skladu s člankom 61. stavkom 3. Zakona o radu (Nar. nov., br. 94/14.), temeljem pisanog zahtjeva radnika/ce zaposlenog/e na neodređeno[11] puno[12] radno vrijeme, daje se prethodna suglasnost za sklapanje ugovora o radu s drugim poslodavcem u najdužem trajanju do osam sati tjedno odnosno do sto osamdeset sati godišnje.

Suglasnost se daje bezuvjetno i na neodređeno vrijeme.

U Zagrebu, datum.

Odgovorna osoba pravne osobe poslodavca

4. ZAKLJUČAK

U kolovozu prošle godine nakon duge javne rasprave donosi se novi Zakon o radu i kao odgovor na potrebe tržišta rada donosi institut dopunskog rada. Šture zakonske odredbe ostavljaju brojna otvorena pitanja, što čini se između ostalog uvjetuje i slabu primjenu u praksi. Ova značajna novina omogućava radnicima koji već rade u punom radnom vremenu da sklope dodatni ugovor o radu i pridonesu vlastitom budžetu i osobnom razvoju. Poslodavcima pak omogućava zapošljavanje radnika na legalan način na kraće vrijeme, za neku izvanrednu, privremenu potrebu.

Ovaj institut zahtijeva malo formalnosti, no ne može se sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem ako poslodavac, odnosno poslodavci s kojima radnik već ima sklopljen ugovor o radu ne daju pisanu suglasnost. Poslodavci o izdavanju takve pisane suglasnosti sasvim slobodno i samovoljno odlučuju i ako je odbiju dati nisu takvu odluku dužni potkrijepiti obrazloženjem. Kako Zakon ne traži posebnu formu zahtjeva za izdavanje pisane suglasnosti, niti same suglasnosti, predlažemo kako bi iste mogle izgledati.

[9] O brojnim drugim zanimljivostima ovog instituta u članku M. Zuber, Plaća i druga prava radnika zaposlenog u dopunskom radu, Rif 11/2014.

[10] U našem primjeru je uzeto da osoba radi kod poslodavca puno radno vrijeme i tada nam je relevantan članak 61. stavak 3. Zakona o radu. Kada bi bila situacija da radnik kod nazovimo ga prvog poslodavca radi nepuno radno vrijeme, tada bi se tražila suglasnost prema članku 62. stavak 3. Zakona o radu. Stoga valja prilagoditi dokument vlastitoj potrebi.

[11] U našem primjeru smo uzeli da radnik radi na neodređeno vrijeme, no ako radi i na određeno vrijeme nema nikakvog utjecaja na izdavanje potvrde jer je nevažno za ovaj pravni institut. Stoga ako radnik radi na određeno vrijeme, upravo će tako u zahtjevu i potvrdi stajati, a ako se ta okolnost niti ne navede nije pogreška.

[12] Kako smo prilagođavali potrebi situacije dokument Zahtjeva, ako se radi o radniku koji radi u nepunom radnom vremenu kod jednog ili više poslodavaca, tako valja prilagoditi i dokument Suglasnosti.

Mr. sc. BOŽANA BEŠLIĆ
savjetnica za EU programe i projekte

Stručni članak UDK 336.2

EU fondovi: Nepravilnosti i financijske ispravke prilikom provođenja javne nabave u projektima financiranim EU sredstvima

Korisnici bespovratnih EU sredstava često pokazuju neznanje i nerazumijevanje općih načela nabave te je vrlo velika vjerojatnost za proceduralnu pogrešku u procesu podugovaranja usluga, roba i radova što rezultira financijskim ispravkama odnosno povratom (umanjenjem) dodijeljenih bespovratnih sredstava. Ovaj članak donosi kratki osvrt na najčešće pogreške u provedbi postupaka javne nabave koje je utvrdila **Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM),** ***te ukratko predstavlja*** **Smjernice za financijske ispravke** ***koji se trebaju primjenjivati u slučaju nepravilnosti koje predstavljaju povredu pravila o javnoj nabavi koje je usvojila Europska komisija za ugovore financirane iz proračuna Unije.***

1. NEPRAVILNOSTI U PROVEDBI POSTUPAKA JAVNE NABAVE PREMA ZAKONU O JAVNOJ NABAVI (ZJN)

Složenost i značaj poslova DKOM-a sve više raste što je uvjetovano porastom broja postupaka javne nabave koji se financiraju iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, a utječe na potrebu primjene međunarodnog privatnog prava u žalbenom postupku. Prema *Izvješću o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave za 2014.*[1] najčešće nepravilnosti u postupcima javne nabave na koje je uložena žalba, a Državna komisija ih je utvrdila su:

Faza objave i dokumentacija za nadmetanje:

- Dokumentacija za nadmetanje sadrži kontradiktorne odredbe, odnosno nije izrađena na jasan, razumljiv i nedvojben način, koji omogućava podnošenje usporedivih ponuda
- Predmet nabave nije opisan na jasan, nedvojben, potpun i neutralan način koji osigurava usporedivost ponuda, te na način da ne pogoduje određenom gospodarskom subjektu
- Obvezni razlozi isključenja natjecatelja i ponuditelja nisu propisani sukladno Zakonu o javnoj nabavi
- Uvjeti pravne i poslovne sposobnosti nisu propisani sukladno Zakonu o javnoj nabavi i posebnim propisima
- Uvjeti financijske, te tehničke i stručne sposobnosti, tražene za pojedini ugovor, nisu vezani uz predmet nabave i razmjerni predmetu nabave.

Faza otvaranja ponuda:

- Propusti u fazi zaprimanja ponuda
- U postupku otvaranja ponuda nisu javno čitane cijene ponuda za svaku ponuđenu grupu predmeta nabave
- Ponude su otvorene prije krajnjeg roka za otvaranje ponuda određenog dokumentacijom za nadmetanje
- Otvaranju ponuda nisu nazočila najmanje dva ovlaštena predstavnika naručitelja.

Faza odluke o odabiru/odluke o poništenju:

- Odabir ponude ponuditelja koja nije sukladna zahtjevima iz dokumentacije za nadmetanje
- Neosnovano isključenje ponude žalitelja u postupku pregleda i ocjene ponuda
- Neosnovano isključenje svih ponuda iz postupka pregleda i ocjene ponuda i nezakonito poništenje postupka javne nabave

[1] Dostupno na: http://www.dkom.hr/UserDocsImages/Izvje%C5%A1%C4%87e%20DKOM-a%20za%202014..PDF

- U postupku pregleda i ocjene ponuda ocjenjivani su dokazi i uvjeti koji nisu bili propisani, dokumentacijom za nadmetanje, a što je za posljedicu imalo isključenje/odbijanje ponude žalitelja.

Isto izvješće zabilježilo je karakteristične pogreške na strani naručitelja, ali i na strani ponuditelja koji sudjeluju u postupcima javne nabave:

KARAKTERISTIČNE POGREŠKE PONUDITELJA	KARAKTERISTIČNE POGREŠKE NARUČITELJA
- Nedovoljno se koristi mogućnost traženja objašnjenja dokumentacije za nadmetanje - Ponuda nije sastavljena u skladu s uvjetima iz dokumentacije za nadmetanje (dokazi sposobnosti, tehničke specifikacije, katalozi, prijevodi i sl.) - Ponuda ima formalne/ administrativne pogreške (npr. uvez, numeracija stranica, potpisi i sl.).	- Nejasna i kontradiktorna dokumentacija - Traže se suvišne i nepotrebne izjave - Prilikom traženja referenci stručnjaka i potvrda o urednom izvršenju ugovora traže se kumulativno „prezahtjevni“ - Manjkavo i često pogrešno se primjenjuju odredbe za upotpunjavanje ponude - Prilikom pregleda i ocjenjivanja ponuda ne primjenjuju se kriteriji natječaja što dovodi do žalbenog postupka i dr.

2. FINANCIJSKE ISPRAVKE PREMA SMJERNICAMA EK

Europska komisija je usvojila *Smjernice za utvrđivanje financijskih ispravaka koje u slučaju nepoštivanja pravila o javnoj nabavi Komisija primjenjuje na izdatke koje u okviru podijeljenog upravljanja financira Unija*.[2] **Smjernice za financijske ispravke** treba prije svega primjenjivati u slučaju nepravilnosti koje predstavljaju **povredu pravila o javnoj nabavi** primjenjivih na ugovore financirane iz proračuna Unije koji se provode po modelu podijeljenog upravljanja (*eng. shared management*). Namjena im je pojasniti ispravke koje će se primjenjivati u skladu s načelom proporcionalnosti i uzimajući u obzir relevantnu sudsku praksu.

Vrste nepravilnosti opisane su samim *Smjernicama* najčešće su vrste nepravilnosti. Smjernicama se određuje raspon ispravaka od 5%, 10%, 25% i 100% koji se primjenjuju na rashode iz ugovora o bespovratnim sredstvima. Njima se uzimaju u obzir **ozbiljnost nepravilnosti i načelo proporcionalnosti.** Predložene stope ispravaka primjenjuju kada nije moguće količinski točno odrediti financijske posljedice za predmetni ugovor. Ozbiljnost nepravilnosti povezane s nesukladnošću s pravilima o javnoj nabavi i povezanog financijskog učinka na proračun Unije procjenjuje se uzimanjem u obzir sljedećih čimbenika: razine tržišnog natjecanja, transparentnosti i jednakog postupanja.

Kada je nepravilnost samo formalne prirode bez stvarnog ili potencijalnog financijskog učinka, ne treba se izvršiti ispravak. Kada se u jednom natječajnom postupku otkriju brojne nepravilnosti, stope ispravaka nisu kumulativne. Najozbiljnija nepravilnost uzima se kao pokazatelj za donošenje odluke o stopi ispravka (5%, 10%, 25% ili 100%).

Nakon što je izvršen ispravak određene vrste nepravilnosti i država članica ne poduzima *odgovarajuće korektivne mjere* u pogledu ostalih natječajnih postupaka u kojima se nalazi *jednaka vrsta nepravilnosti*, stope financijskih ispravaka mogu se povećati na višu razinu ispravka (tj. 10%, 25% ili 100%).

Financijski **ispravak od 100%** može se primijeniti **u najozbiljnijim slučajevima** kada se nepravilnošću pogoduje određenom ponuditelju/kandidatu ili određenim ponuditeljima/natjecateljima ili kada se nepravilnost odnosi na prijevaru, koju je utvrdilo nadležno sudsko ili upravno tijelo.

Glavne vrste nepravilnosti i odgovarajuće stope financijskih ispravaka detaljno su opisane kroz 25 situacija u samim Smjernicama, a mogu se sažeti u tri područja u kojima se pojavljuju u postupcima javne nabave:

1. poziv na nadmetanje i dokumentacija za nadmetanje
2. ocjena ponuda
3. provedba ugovora.

Sljedeće tablice donose primjere najčešćih pogrešaka i nepravilnosti, te predviđene korekcije za iste.

Tablica 1. Nepravilnosti u pozivu na nadmetanje i dokumentaciji za nadmetanje

Vrsta nepravilnosti	Mjerodavno pravo / Referentni dokumenti	Opis nepravilnosti	Stopa ispravka
Izostanak objave poziva na nadmetanje	Članci 35. i 58. Direktive 2004/18/EZ Članak 42. Direktive 2004/17/EZ Odjeljak 2.1. interpretativne komunikacije Komisije br. 2006/C 179/02.	Poziv za nadmetanje nije objavljen u skladu s relevantnim pravilima (npr. objava u Službenom listu Europske unije (SLEU) kada se to zahtijeva direktivama.	100% 25% ako se objava poziva na nadmetanje zahtijeva direktivama, a poziv ili pozivi na nadmetanje nisu objavljeni u SLEU-u, nego su objavljeni tako da poduzeće koje se nalazi u drugoj državi članici ima pristup odgovarajućim informacijama u pogledu javne nabave prije sklapanja ugovora tako da je moglo biti u mogućnosti dostaviti ponudu ili iskazati interes za sudjelovanje u dobivanju tog ugovora. U praksi to znači da je poziv na nadmetanje objavljen na nacionalnoj razini (u skladu s nacionalnim zakonodavstvom ili pravilima u tom pogledu) ili da se poštovalo osnovne standarde za objavu poziva na nadmetanje.
Umjetna podjela ugovora o radovima/uslugama/nabavi robe	Članak 9. stavak 3. Direktive 2004/18/EZ Članak 17. stavak 2. Direktive 2004/17/EZ	Projekt u vezi s radovima ili predložena nabava određene količine robe i/ili usluga dodatno je podijeljena tako da je izašla iz područja primjene direktiva, tj. spriječena je njezina objava u SLEU-u za cijelu skupinu predmetnih radova, usluga ili robe.	100% 25% ako se objava poziva na nadmetanje zahtijeva direktivama, a poziv na nadmetanje nije objavljen u SLEU-u, nego je objavljen tako da poduzeće koje se nalazi u drugoj državi članici ima pristup odgovarajućim informacijama u pogledu javne nabave prije sklapanja ugovora tako da je moglo biti u mogućnosti dostaviti ponudu ili iskazati interes za sudjelovanje u dobivanju tog ugovora. U praksi to znači da je poziv na nadmetanje objavljen na nacionalnoj razini (u skladu s nacionalnim zakonodavstvom ili pravilima u tom pogledu) ili da se poštovalo osnovne standarde za objavu poziva na nadmetanje.

[2] Odluka EK (C(2013) 9527) od 19. 12. 2013. u skladu s Uredbom (EU, EURATOM) br. 966/2012 *(Financijska uredba)* primjenjivom za opći proračun EU.

Vrsta nepravilnosti	Mjerodavno pravo / Referentni dokumenti	Opis nepravilnosti	Stopa ispravka
Nesukladnost **- s rokovima za zaprimanje ponuda, ili** **- s rokovima za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje**	Članak 38. Direktive 2004/18/EZ Članak 45. Direktive 2004/17/EZ	Rokovi za zaprimanje ponuda (ili zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje) bili su kraći od rokova u direktivama.	25% ako je smanjenje rokova > = 50% 10% ako je smanjenje rokova > = 30% 5% ako je drukčije smanjenje rokova (ta se stopa ispravka može smanjiti na od 2% do 5% kada se smatra da priroda i ozbiljnost nedostatka ne opravdavaju stopu ispravka od 5%).
Nedostatno vrijeme potencijalnim ponuditeljima/natjecateljima za dobivanje dokumentacije za nadmetanje	Članak 39. stavak 1. Direktive 2004/18/EZ Članak 46. stavak 1. Direktive 2004/17/EZ	Rok za potencijalne ponuditelje za dobivanje dokumentacije za nadmetanje je prekratak. Time se stvara neopravdana prepreka za otvaranje javne nabave za tržišno natjecanje. Ispravke se primjenjuje ovisno o pojedinom slučaju. Kod određivanja razine ispravka u obzir će se uzeti mogući olakšavajući čimbenici povezani sa specifičnošću i složenošću ugovora, a osobito moguće administrativno opterećenje ili poteškoće u dostavljanju dokumentacije za nadmetanje.	25% ako je rok koji potencijalni ponuditelji/natjecatelji imaju za dobivanje dokumentacije za nadmetanje manji od 50% rokova za zaprimanje ponuda (u skladu s relevantnim odredbama). 10% ako je rok koji potencijalni ponuditelji/natjecatelji imaju za dobivanje dokumentacije za nadmetanje manji od 60% rokova za zaprimanje ponuda (u skladu s relevantnim odredbama). 5% ako je rok koji potencijalni ponuditelji/natjecatelji imaju za dobivanje dokumentacije za nadmetanje manji od 80% rokova za zaprimanje ponuda (u skladu s relevantnim odredbama).
Izostanak objave **- produljenih rokova za zaprimanje ponuda, ili** **- produljenih rokova za zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje**	Članak 2. i članak 38. stavak 7. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. i članak 45. stavak 9. Direktive 2004/17/EZ	Rokovi za zaprimanje ponuda (ili zaprimanje zahtjeva za sudjelovanje) produljeni su bez objave u skladu s relevantnim pravilima (tj. objave u SLEU-u ako je javna nabava obuhvaćena direktivama).	10% Ispravak se može smanjiti na 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti.
Slučajevi koji ne opravdavaju uporabu pregovaračkog postupka s prethodnom objavom poziva na nadmetanje	Članak 30. stavak 1. Direktive 2004/18/EZ	Javni naručitelj sklapa ugovor o javnoj nabavi u pregovaračkom postupku nakon objave poziva na nadmetanje, ali taj postupak nije opravdan relevantnim odredbama.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti.
Za sklapanje ugovora u području obrane i sigurnosti posebno obuhvaćenih Direktivom 2009/81/EZ, nedostatno opravdanje za izostanak objave poziva na nadmetanje	Direktiva 2009/81/EZ	Javni naručitelj sklapa ugovor o javnoj nabavi u području obrane i sigurnosti u natjecateljskom dijalogu ili pregovaračkom postupku bez objave poziva na nadmetanje, pri čemu okolnosti ne opravdavaju upotrebu tog postupka.	100% Ispravak se može smanjiti na 25%, 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti.
Nenavođenje: **- uvjeta sposobnosti u pozivu na nadmetanje, i/ili** **- kriterija za odabir ponude (i njihova ponderiranja) u pozivu na nadmetanje ili u dokumentaciji za nadmetanje**	Članci 36., 44., 45. do 50. i 53. Direktive 2004/18/EZ i prilozi VII. A (pozivi za javno nadmetanje: točke 17. i 23.) i VII. B (obavijesti o namjeri davanja koncesije za javne radove: točka 5.) toj Direktivi. Članci 42., 54. i 55. i Prilog XIII. Direktivi 2004/17/EZ	Pozivom za nadmetanje nisu određeni uvjeti sposobnosti. i/ili Kada ni u pozivu na nadmetanje niti u dokumentaciji za nadmetanje nisu dovoljno detaljno opisani kriteriji za odabir ponude te njihovo ponderiranje.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ako su uvjeti sposobnosti/kriteriji za odabir ponude navedeni u pozivu na nadmetanje (ili u dokumentaciji za nadmetanje, u pogledu kriterija za odabir ponude), ali nedovoljno detaljno.
Nezakoniti i/ili diskriminacijski uvjeti sposobnosti i/ili kriteriji za odabir ponude utvrđeni u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji za nadmetanje	Članci 45. do 50. i 53. Direktive 2004/18/EZ Članci 54. i 55. Direktive 2004/17/EZ	Slučajevi u kojima su subjekti spriječeni dati ponudu zbog nezakonitih uvjeta sposobnosti i/ili kriterija za odabir ponude utvrđenih u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji za nadmetanje. Na primjer: - obveza prethodnog postojanja poslovnog nastana ili predstavnika u zemlji ili regiji - iskustvo ponuditelja u zemlji ili regiji.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Uvjeti sposobnosti nisu povezani s predmetom ugovora i nisu razmjerni predmetu ugovora	Članak 44. stavak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 54. stavak 2. Direktive 2004/17/EZ	Može se dokazati da minimalne razine sposobnosti za određeni ugovor nisu povezane s predmetom ugovora niti su razmjerne predmetu ugovora, pri čemu se ne osigurava jednak pristup ponuditeljima ili to ima učinak stvaranja neopravdanih prepreka otvaranju javne nabave za tržišno natjecanje.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Diskriminirajuće tehničke specifikacije	Članak 23. stavak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 34. stavak 2. Direktive 2004/17/EZ	Određivanje tehničkih standarda koji su prespecifični i tako da se njima ne osigurava jednak pristup za ponuditelje ili imaju učinak stvaranja neopravdanih prepreka otvaranju javne nabave za tržišno natjecanje.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti.
Nedostatna definicija predmeta ugovora	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ Predmeti C-340/02 (Komisija/Francuska) i C-299/08 (Komisija/Francuska)	Opis u pozivu na nadmetanje i/ili dokumentaciji za nadmetanje nedostatan je potencijalnim ponuditeljima/natjecateljima za određivanje predmeta ugovora.	10% Ispravak se može smanjiti na 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti. U slučaju da provedeni radovi nisu objavljeni, na odgovarajući iznos primjenjuje se ispravak od 100%.

Tablica 2. Nepravilnosti u ocjeni ponuda

Vrsta nepravilnosti	Mjerodavno pravo / Referentni dokumenti	Opis nepravilnosti	Stopa ispravka
Izmjena uvjeta sposobnosti nakon otvaranja ponuda što je dovelo do pogrešnog prihvaćanja ponuditelja	Članak 2. i članak 44. stavak 1. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. i članak 54. stavak 2. Direktive 2004/17/EZ	Uvjeti sposobnosti izmijenjeni su tijekom faze odabira što je dovelo do prihvaćanja ponuditelja kojeg nije trebalo prihvatiti da se poštovalo objavljene uvjete sposobnosti.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Izmjena uvjeta sposobnosti nakon otvaranja ponuda što je dovelo do pogrešnog odbijanja ponuditelja	Članak 2. i članak 44. stavak 1. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. i članak 54. stavak 2. Direktive 2004/17/EZ	Uvjeti sposobnosti izmijenjeni su tijekom faze odabira što je dovelo do odbijanja ponuditelja kojeg je trebalo prihvatiti da se poštovalo objavljene uvjete sposobnosti.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Ocjena ponuditelja/natjecatelja upotrebom nezakonitih uvjeta sposobnosti ili kriterija za odabir ponude	Članak 53. Direktive 2004/18/EZ Članak 55. Direktive 2004/17/EZ	Tijekom ocjene ponuditelja/natjecatelja uvjeti sposobnosti upotrijebljeni su kao kriteriji za odabir ponude ili se kriterije za odabir ponude (ili odgovarajući potkriteriji ili ponderiranja) navedeni u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji za nadmetanje nije poštovalo, što je dovelo do primjene nezakonitih uvjeta sposobnosti ili kriterija za odabir ponude. ***Primjer:*** *Potkriteriji korišteni za sklapanje ugovora nisu povezani s kriterijima za odabir ponude u pozivu na nadmetanje / dokumentaciji za nadmetanje.*	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Nedostatak transparentnosti i/ili jednakog postupanja tijekom ocjene	Članci 2. i 43. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ	Revizijski trag koji se osobito odnosi na ocjene dane svakoj ponudi nije jasan/opravdan/ transparentan ili ne postoji. i/ili Evaluacijsko izvješće ne postoji ili ne sadržava sve elemente koje se traži relevantnim odredbama.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Izmjena ponude tijekom ocjene	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ	Javni naručitelj omogućava ponuditelju/ natjecatelju izmjenu ponude tijekom ocjene ponuda.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Pregovori tijekom postupka javne nabave	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ	U kontekstu otvorenog ili ograničenog postupka javni naručitelj pregovara s ponuditeljima tijekom faze ocjenjivanja, što dovodi do znatne izmjene početnih uvjeta određenih u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji za nadmetanje.	25% Ispravak se može smanjiti na 10% ili 5% ovisno o ozbiljnosti nepravilnosti
Odbijanje izuzetno niskih ponuda	Članak 55. Direktive 2004/18/EZ Članak 57. Direktive 2004/17/EZ	Čini se da su ponude izuzetno niske u odnosu na robu, radove ili usluge, ali javni naručitelj, prije nego što odbije te ponude, ne zahtijeva u pisanom obliku pojedinosti sastavnih elemenata ponude koje smatra bitnima.	25%
Sukob interesa	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ	Nadležno pravosudno ili upravno tijelo utvrdilo je sukob interesa ili na strani korisnika ili na strani javnog naručitelja.	100%

Tablica 3. Nepravilnosti u provedbi ugovora

Vrsta nepravilnosti	Mjerodavno pravo / Referentni dokumenti	Opis nepravilnosti	Stopa ispravka
Znatna izmjena elemenata ugovora određenih u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji za nadmetanje	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ **Sudska praksa:** predmet C-496/99 P, CAS Succhi di Frutta SpA, [2004.] ECR I-3801 stavci 116. i 118. predmet C- 340/02, *Komisija protiv Francuske* [2004.] ECR I- 9845 predmet C-91/08, Wall AG, [2010.] ECR I -2815	Bitni elementi sklapanja ugovora uključuju, ali nisu ograničeni na cijenu, prirodu radova, rok dovršetka, uvjete plaćanja i korištene materijale. Uvijek treba za svaki pojedini slučaj napraviti analizu kako bi se utvrdio bitan element.	25% iznosa ugovora + vrijednost dodatnog iznosa ugovora proizašlog iz znatne izmjene elemenata ugovora.
Smanjenje područja primjene ugovora	Članak 2. Direktive 2004/18/EZ Članak 10. Direktive 2004/17/EZ	Ugovor je sklopljen u skladu s direktivama, ali je nakon toga slijedilo smanjenje područja primjene ugovora.	Vrijednost smanjenja područja primjene + 25% vrijednosti konačnog područja primjene (samo kada je smanjenje područja primjene ugovora znatno).

Vrsta nepravilnosti	Mjerodavno pravo / Referentni dokumenti	Opis nepravilnosti	Stopa ispravka
Sklapanje dodatnih ugovora o radovima/ uslugama/nabavi robe (ako to sklapanje predstavlja znatnu izmjenu početnih uvjeta ugovora) bez nadmetanja u izostanku jednog od sljedećih uvjeta - ***iznimna žurnost izazvana događajima koji se nisu mogli predvidjeti*** - ***nepredviđena okolnost za dopunske radove, usluge, nabavu robe***	Točka 1. podtočka (c) i točka 4. podtočka (a) članka 31. Direktive 2004/18/EZ	Glavni ugovor sklopljen je u skladu s relevantnim odredbama, ali je nakon njega slijedio jedan ili više dodatnih ugovora o radovima/uslugama/nabavi robe (bez obzira na to jesu li formalno sklopljeni u pisanom obliku) koji su sklopljeni tako da nisu u skladu s odredbama direktiva, tj. odredbama povezanima s pregovaračkim postupcima bez objave razloga iznimne žurnosti izazvane događajima koji se nisu mogli predvidjeti ili sklapanja dodatnih ugovora o nabavi robe, radovima i uslugama.	100% vrijednosti dodatnih ugovora. Kada ukupna vrijednost dodatnih ugovora o radovima/uslugama/nabavi robe (bez obzira na to jesu li formalno sklopljeni u pisanom obliku) koji su sklopljeni tako da nisu u skladu s odredbama direktiva ne prelazi granične vrijednosti direktiva i 50% vrijednosti početnog ugovora, ispravak se može smanjiti na 25%.
Dodatni radovi ili usluge koji prelaze graničnu vrijednost utvrđenu u relevantnim odredbama	Zadnji Podstavak točke 4. podtočke (a) članka 31. Direktive 2004/18/EZ	Glavni ugovor sklopljen je u skladu s odredbama direktiva, ali je nakon njega slijedio jedan ili više dodatnih ugovora koji prelaze vrijednost početnog ugovora za više od 50%.	100% iznosa koji prelazi 50% vrijednosti početnog ugovora.

Literatura:

1. Izvješće o radu Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave za 2014. Dostupno na: http://www.dkom.hr/UserDocsImages/Izvje%C5%A1%C4%87e%20DKOM-a%20za%202014..PDF.
2. Smjernice za utvrđivanje financijskih ispravaka koje u slučaju nepoštivanja pravila o javnoj nabavi Komisija primjenjuje na izdatke koje u okviru podijeljenog upravljanja financira Unija, dostupno na: ec.europa.eu/regional_policy/sources/.../cocof_13_9527_annexe_hr.pdf.

Mišljenja Ministarstva financija

POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

Obračun PDV-a na primljene usluge stranih brodara

Porezni obveznik iz dostavnog popisa obratio se u vezi poreznog tretmana primljenih usluga od stranih brodara – poreznih obveznika koji imaju sjedište u trećim zemljama. U upitu se navodi da društvo koje se bavi djelatnošću pomorske agenture, špedicije, otpremništva u okviru svoje djelatnosti **prima ulazne račune od stranih brodara** - poreznih obveznika koji imaju sjedište u trećim zemljama **za usluge prijevoza – vozarinu** za izvršeni prijevoz na relaciji iz druge zemlje članice Europske unije u treće zemlje. Prema navodima u upitu društvo isti trošak prefakturira kupcu, odnosno naručitelju za kojeg je agent posredovao, odnosno naručio uslugu prijevoza. Nadalje u upitu se navodi da u knjigovodstvenoj evidenciji tuzemnog poreznog obveznika - pomorskog agenta takvi računi predstavljaju prolaznu stavku, ne čine rashode. S tim u vezi postavljeno je pitanje je li ispravno primijeniti odredbe članka 45. stavka 4. Zakona o porezu na dodanu vrijednost ili takav račun treba iskazati u PDV obrascu tuzemnog poreznog obveznika agenta. Također, postavljeno je pitanje koji uvjeti moraju biti zadovoljeni da bi se takvi računi smatrali prolaznom stavkom.

U vezi navedenog očitujemo se u nastavku.

Odredbama članka 17. stavka 1. Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.) propisano je da se mjestom obavljanja usluga poreznom obvezniku koji djeluje kao takav smatra mjesto sjedišta tog poreznog obveznika.

Prema članku 33. stavkom 1. Zakona o PDV-u propisano je da se poreznom osnovicom pri isporuci dobara i usluga smatra naknada koju čini sve ono što je isporučitelj primio ili treba primiti od kupca ili neke druge osobe za te isporuke uključujući iznose subvencija koji su izravno povezani s cijenom isporučenih dobara ili usluga.

U poreznu osnovicu sukladno članku 33. stavku 3. Zakona o PDV-u ne ulaze sniženja cijena, odnosno popusti zbog prijevremenog plaćanja i popusti što se kupcu odobre u trenutku isporuke, kao ni iznosi koje porezni obveznik zaračuna ili primi od kupca kao povrat za izdatke koje je platio u njegovo ime i za njegov račun i koje u evidencije unosi kao prolazne stavke. Porezni obveznik mora imati dokaze o iznosu izdataka u vezi s prolaznim stavkama i ne može odbiti PDV ako je na njih obračunan.

Odredbama članka 45. stavka 4. plaćanja PDV-a oslobođene su obavljene usluge, uključujući prijevozne i pripadajuće pomoćne usluge, osim usluga koje su oslobođene PDV-a u skladu s člankom 39. stavkom 1. i člankom 40. stavkom 1. Zakona o PDV-a, ako su one izravno povezane s izvozom ili uvozom dobara u smislu članka 28. stavaka 2. i 3. te članka 52. stavka 1. Zakona o PDV-u.

Skrećemo pozornost da na postavljeni upit odgovaramo načelno, obzirom da u upitu nemamo dovoljno podataka o tome kome tuzemni porezni obveznik prefakturira primljene usluge od stranih brodara kako bi se mogli sa sigurnošću očitovati. **Mjestom obavljanja usluga prijevoza dobara smatra se mjesto sjedišta poreznog obveznika primatelja usluge prijevoza.** Prema tome tuzemni porezni obveznik obvezan je obračunati PDV na primljenu uslugu prijevoza i kada mu takvu uslugu obavi prijevoznik, u ovom slučaju strani brodar, koji ima sjedište izvan Europske unije. Načelno, kada tuzemni porezni obveznik prefakturira takve usluge prijevoza tuzemnom poreznom obvezniku mora obračunati PDV pozivajući se na odredbe članka 4. stavka 1. točke 3. Zakona o PDV-u. **Međutim, ako se u ovom slučaju usluge prijevoza prefakturiraju tuzemnom poreznom obvezniku – izvozniku, u tom slučaju se može primijeniti oslobođenje od plaćanja PDV-a iz članka 45. stavka 4. Zakona o PDV-u, pod uvjetom da su usluge prijevoza izravno povezane s izvozom dobara.**

U vezi prolaznih stavaka napominjemo da se o prolaznim stavkama radi kada porezni obveznik u ime i za račun treće osobe obračunava i naplaćuje iznose koje nakon toga prosljeđuje trećoj osobi.

Broj klase: 410-01/15-01/843
Urudžbeni broj: 513-07-21-01/15-2
21. srpnja 2015.

Porezni tretman usluga prijevoza koje obavlja strani brod

Porezni obveznik iz dostavnog popisa obratio se pitanjima koja se odnose na usluge prijevoza koje obavlja strani brod. U nastavku navodimo dostavljena pitanja, odnosno slučajeve i odgovore u vezi istih.

1. Porezni obveznik iz dostavnog popisa je agent stranog broda čiji je brodar registriran za potrebe PDV-a na Malti (ima malteški PDV identifikacijski broj). Brod posjeduje potrebnu dozvolu za obavljanje „kabotaže“ u Hrvatskoj t**e obavlja prijevoz tereta između dvije domaće luke, a uslugu prijevoza hrvatskom poreznom obvezniku koji je upisan u registar obveznika PDV-a ne fakturira agencija, već strani brodar.** Postavljeno je pitanje primjenjuje li se članak 17. Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.), na agencijsku pristojbu, na usluge peljarenja, priveza, odveza, opskrbe pitkom vodom iz vodovoda te unose li se iste u Zbirnu prijavu.

Odredbama članka 17. stavka 1. Zakona o PDV-u propisano je da se mjestom obavljanja usluga poreznom obvezniku koji djeluje kao takav smatra mjesto sjedišta tog poreznog obveznika.

Prema odredbama članka 47. stavka 1. točka a) Zakona o PDV-u i članka 116. stavka 1. Pravilnika o PDV-u (Nar. nov., br. 79/13. - 157/14.), plaćanja PDV-a oslobođene su isporuke goriva i dobara za opskrbu plovila koja se koriste za plovidbu na otvorenom moru i prijevoz putnika uz naknadu ili se koriste za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti te za spašavanje ili pomoć na moru.

Odredbama članka 47. stavka 1. točaka c) i d) Zakona o PDV-u i članka 116. stavaka 2. i 3. Pravilnika o PDV-u propisano je da su plaćanja PDV-a oslobođene isporuke, preinake, popravci, održavanje, iznajmljivanje i unajmljivanje plovila iz članka 47. stavka 1. točke a) Zakona o PDV-u, te isporuke, iznajmljivanje, popravci i održavanje opreme koja je ugrađena u njih ili se u njima koristi.

Plovilima koja plove na otvorenom moru u smislu Zakona o PDV-u smatraju se i brodovi koji plove na međunarodnim linijama iz hrvatske luke u stranu luku i obrnuto ili između stranih luka, te brodovi koji plove u vodama stranih država radi obavljanja usluga vezanih uz djelatnosti na otvorenom moru kao što su istraživanje, iskorištavanje energenata i slično.

Oslobođenim uslugama prema članku 116. stavku 3. Pravilnika o PDV-u smatraju se lučke pristojbe, usluge tegljenja, pilotaže i vezivanja brodova, usluge ukrcaja/utovara, iskrcaja/istovara, prekrcaja/pretovara i skladištenja brodskog tereta u lukama, zatim lučke, skladišne i agencijske usluge za brodove i njihove terete, odvoz smeća, pranje rublja, izdavanje certifikata za brodove i slično.

Prema odredbama članka 116. stavaka 7. i 8. Pravilnika o PDV-u porezni obveznik koji isporučuje dobra ili obavlja usluge koje su prema odredbama članka 47. Zakona o PDV-u oslobođene PDV-a na računu obvezno navodi da PDV nije zaračunan s naznakom članka Zakona o PDV-u kojim je to oslobođenje propisano te je u svom knjigovodstvu obvezan osigurati sve potrebne podatke i dokaze o uvjetima za ostvarivanje oslobođenja iz članka 47. Zakona o PDV-u kao što su računi, ugovori, izjava o plovidbi ili druga isprava u skladu s odredbama članka 116. stavka 1. Pravilnika o PDV-u.

U skladu s navedenim, kako bi se odgovorilo na postavljeno pitanje potrebno je utvrditi zadovoljava li predmetni strani brod uvjete prema kojima se smatra plovilom iz članka 47. stavka 1. Zakona o PDV-u te s tim u vezi ostvaruje li porezno oslobođenje. Naime, ako se radi o takvom plovilu tada u svrhu ostvarivanja poreznog oslobođenja brodar mora isporučitelju dobara ili usluga predati izjavu o plovidbi ili drugu ispravu kojom se potvrđuje da će nabavljena dobra ili usluge biti namijenjene plovilu koje se koriste za plovidbu na otvorenom moru i prijevoz putnika uz naknadu ili se koristi za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti te za spašavanje ili pomoć na moru. U protivnom, ne može se ostvariti navedeno porezno oslobođenje.

Prema tome, ako se predmetni strani brod smatra plovilom iz članka 47. stavka 1. Zakona o PDV-u tada hrvatski porezni obveznik koji mu zaračunava agencijsku pristojbu, uslugu peljarenja, priveza, odveza te opskrbe pitkom vodom iz vodovoda u računu za takve isporuke neće zaračunati PDV već će navesti napomenu da se radi o poreznom oslobođenju iz članka 47. Zakona o PDV-u pod uvjetom da mu brodar preda izjavu o plovidbi ili drugu ispravu kojom se potvrđuje da će nabavljena dobra ili usluge biti namijenjene plovilu koje se koristi za plovidbu na otvorenom moru i prijevoz putnika uz naknadu ili se koristi za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti te za spašavanje ili pomoć na moru. Napominjemo da se isporuke na koje je primijenjeno oslobođenje iz članka 47. Zakona o PDV-u ne iskazuju u Zbirnoj prijavi.

U slučaju da se ne radi o plovilu iz članka 47. stavka 1. Zakona o PDV-u ili isporučitelj nema dokaza o tome da će dobra ili usluge koje isporučuje biti namijenjene plovilu koje se koristi za plovidbu na otvorenom moru i prijevoz putnika uz naknadu ili se koristi za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti te za spašavanje ili pomoć na moru potrebno je odrediti mjesto obavljanja pojedine isporuke dobra ili usluge. Načelno se na većinu usluga koje hrvatski porezni obveznik obavi poreznom obvezniku sa sjedištem u Europskoj uniji primjenjuje opće načelo oporezivanja prema kojem se u skladu s člankom 17. stavkom 1. Zakona o PDV-u mjestom obavljanja usluge smatra sjedište poreznog obveznika primatelja usluge, uz napomenu da postoje određene iznimke. Ako se radi o isporuci dobara poreznom obvezniku koji je registriran za potrebe PDV-a u drugoj državi članici Europske unije (ima PDV identifikacijski broj) tada se na isporuku dobara unutar Europske unije može primijeniti oslobođenje iz članka 41. stavka 1. Zakona o PDV-u pod uvjetom da se dobra otpreme ili prevezu u drugu državu članicu Europske unije. U slučaju da se dobra ne otpremaju ili prevoze u drugu državu članicu tada se radi o isporuci dobara u tuzemstvu te je isporučitelj obvezan obračunati i platiti PDV. Napominjemo da se u smislu Zakona i Pravilnika o PDV-u opskrba vodom smatra isporukom dobra, a ne obavljenom uslugom.

2. Ima li strani brod iz treće zemlje koji je iz strane luke primjerice, doplovio u Split gdje je iskrcao teret i zatim doplovio na ukrcaj drugog tereta u Bršicu (Raša) nakon čega ponovno plovi za stranu luku, cijelo vrijeme status broda u međunarodnom prijevozu odnosno primjenjuje li se za takav brod porezno oslobođenje iz članka 47. Zakona o PDV-u na uslugu peljarenja pri dolasku i odlasku?

Plovilima koja plove na otvorenom moru u smislu Zakona o PDV-u smatraju se i brodovi koji plove na međunarodnim linijama iz hrvatske luke u stranu luku i obrnuto ili između stranih luka, te brodovi koji plove u vodama stranih država radi obavljanja usluga vezanih uz djelatnosti na otvorenom moru kao što su istraživanje, iskorištavanje energenata i slično.

Prema tome, strani brod iz treće zemlje koji iz strane luke doplovi u hrvatsku luku gdje iskrca teret te u drugoj hrvatskoj luci ukrca teret nakon čega ponovno plovi za stranu luku tijekom cijele plovidbe zadržava status plovila u međunarodnom prijevozu te mu hrvatski porezni obveznik koji mu zaračunava uslugu peljarenja na takvu uslugu neće obračunati PDV već će navesti napomenu da se radi o poreznom oslobođenju iz članka 47. Zakona o PDV-u pod uvjetom da mu brodar preda izjavu o plovidbi ili drugu ispravu kojom se potvrđuje da će nabavljena dobra ili usluge biti namijenjene plovilu koje se koriste za plovidbu na otvorenom moru i prijevoz putnika uz naknadu ili se koristi za potrebe komercijalnih ili industrijskih djelatnosti te za spašavanje ili pomoć na moru.

Broj klase: 410-19/15-01/36
Urudžbeni broj: 513-07-21-01/15-2
13. srpnja 2015.

Utvrđivanje porezne osnovice u slučaju prefakturiranja troškova među povezanim stranama

Banka iz dostavnog popisa (u daljnjem tekstu: banka), obratila se upitom glede **utvrđivanja porezne osnovice u slučaju prefakturiranja troškova među povezanim stranama, a vezano uz transakcije iz kartičnog poslovanja.** U upitu se navodi da je banka punopravan član (Principal Member/Customer) kartičnih organizacija Visa Europe i MasterCard Worldwide te da kartičarsko društvo koje je u potpunom vlasništvu banke ima status pridruženog člana (Affiliate Customer) za prihvat kartica kod trgovaca s kojima ima ugovorni odnos. Nadalje, u upitu se navodi da prema pravilima kartičnih organizacija punopravni član (banka) izravno obavlja aktivnosti vezane uz platne kartice preko dodijeljene identifikacijske oznake od strane kartičnih organizacija, a pridruženi član svoje aktivnosti može obavljati posredno preko punopravnog člana (banka). Prema navodima u upitu, banka i kartičarsko društvo su Ugovorom o poslovnoj suradnji u dijelu kartičnog poslovanja definirali međusobna prava i obveze po poslovima izdavanja i prihvata platnih kartica MasterCard/Visa brendova te je banka ovlastila kartičarsko društvo da u svoje ime i za svoj račun sklapa s trgovcima ugovore o prihvatu MasterCard i Visa platnih kartica. U upitu se između ostalog navodi da financijsko poravnanje svih potraživanja, obveza, troškova i prihoda koji su regulirani cjenikom i pravilima kartičnih organizacija za banku dnevno obavljaju kartične organizacije sukladno propisanim pravilima koje je banka prihvatila stupanjem u punopravno članstvo, a cjenikom su regulirani i troškovi za obavljanje poslova koje kartične organizacije zaračunavaju svojim punopravnim članovima za poslove koje obavljaju za njih te za njih izdaju račun punopravnim članicama. **Obzirom da kartičarska organizacija sve naknade fakturira isključivo licenciranim punopravnim članovima (u ovom slučaju banci),** a dio istih koji se može jasno utvrditi u vezi s aktivnostima koje su povjerene licenciranom pridruženom članu postavlja se pitanja u vezi prefakturiranja troškova. Naime, obzirom da banka i kartičarsko društvo obavljaju oporezive i oslobođene isporuke mogu odbiti samo dio pretporeza koji se odnosi na oporezive isporuke **pa se prefakturiranjem (prevaljivanjem) troškova na kartičarsko društvo prevaljuje i dio nepriznatog PDV-a što uzrokuje kumuliranje troškova i dovodi u neravnopravan položaj obveznike koji ne mogu u cijelosti odbiti pretporez.** S tim u vezi postavljeno je pitanje što se smatra poreznom osnovicom kod prefakturiranja troškova povezanom društvu u slučaju kada dobavljač prema ugovoru ispostavi račun samo na jedno društvo, a iz ugovornog odnosa se jasno može odrediti trošak pojedinog društva.

U vezi navedenog očitujemo se u nastavku.

Prema odredbi članka 4. stavka 1. Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 73/13. - 143/14.), PDV se plaća na isporuke svih vrsta dobara i sve obavljene usluge u tuzemstvu uz naknadu koje obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav.

Poreznom osnovicom pri isporuci dobara i usluga sukladno članku 33. stavku 1. Zakona o PDV-u smatra se naknada koju čini sve ono što je isporučitelj primio ili treba primiti od kupca ili neke druge osobe za te isporuke uključujući iznose subvencija koji su izravno povezani s cijenom isporučenih dobara ili usluga.

U poreznu osnovicu uračunavaju se iznosi poreza, carina, pristojbi i sličnih davanja, osim PDV-a, te sporedni troškovi kao što su provizije, troškovi pakiranja, prijevoza i osiguranja koje isporučitelj dobara ili usluga zaračunava kupcu ili primatelju, sukladno članku 33. stavku 2. Zakona o PDV-u.

U skladu s navedenim, **prefakturirani troškovi za obavljanje poslova koje kartične organizacije zaračunavaju svojim punopravnim članovima predstavljaju trošak za punopravnog člana (u ovom slučaju banka) koji on temeljem ugovornog odnosa prevaljuje na kartičarsko društvo. Tako zaračunani troškovi zapravo su nadoknada učinjenih izdataka punopravnog člana koja je sastavni dio ukupne naknade koja čini osnovicu na koju se obračunava i plaća PDV u smislu članka 4. stavka 1. Zakona o PDV-u.**

Broj klase: 410-19/14-01/482
Urudžbeni broj: 513-07-21-01/15-3
6. srpnja 2015.

Obračun PDV-a u okviru djelatnosti leasinga

Zbog učestalih upita koji pristižu u Središnji ured Porezne uprave o poreznom tretmanu određenih usluga koje se obavljaju u okviru djelatnosti leasinga u nastavku navodimo dostavljena pitanja i odgovore u vezi istih.

1. Porezni tretman (obračun PDV-a) ugovora o operativnom leasingu kada je isti kod davatelja leasinga klasificiran kao financijski leasing sukladno Međunarodnom računovodstvenom standardu 17 zbog ugovora o reotkupnoj garanciji sklopljenog s trećom stranom za ugovoreni ostatak vrijednosti. Obzirom da leasing društvo takav ugovor treba klasificirati kao financijski leasing u svojim poslovnim knjigama jer ima garantiran (zajamčen) ostatak vrijednosti, postavlja se pitanje kakav je porezni tretman ugovorene leasing naknade s primateljem leasinga te ako je ugovoreno mjesečno plaćanje leasing najamnine nastaje li porezna obveza za obračunsko razdoblje u visini jedne mjesečne rate?

Prema navodima u dostavljenim upitima leasing društvo sklapa ugovor o operativnom leasingu, a za isti predmet leasing društvo sklapa ugovor o povratnom otkupu predmeta leasinga s dobavljačem ili trećom neovisnom stranom (davateljem reotkupne garancije). Ugovor o otkupu sklapa se istodobno kada i ugovor o leasingu, a do otkupa dolazi nakon isteka razdoblja na koji je ugovoren operativni leasing ili u trenutku prijevremenog raskida ugovora o operativnom leasingu. Davatelj otkupne garancije se obvezuje izvršiti otkup po dogovorenoj cijeni u visini ukalkuliranog ostatka vrijednosti bez obzira na stanje u kojem se vozilo nalazi u trenutku povrata te se odriče prava na prigovor vezan uz fizičko i tehničko stanje predmeta leasinga ili zadržava pravo na prigovor, te se u tom smislu korigira kupoprodajna cijena.

U vezi s navedenim napominjemo da je ugovaranje poslovanja stvar ugovornih odnosa te da Porezna uprava ne može određivati na koji način poslovni partneri moraju poslovati, već ovisno o obavljenim transakcijama utvrđuje porezne obveze poreznih obveznika.

Prema tome, ako je leasing društvo s primateljem leasinga ugovorilo operativni leasing koji se u smislu Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 73/13., 99/13., 148/13., 153/13. i 143/14., u daljnjem tekstu: Zakon o PDV-u) i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov., br. 79/13., 85/13., 160/13., 35/14. i 157/14., u daljnjem tekstu: Pravilnik o PDV-u), smatra najmom, tada je leasing društvo obvezno na usluge najma, odnosno na mjesečne najamnine obračunati PDV. Naime, odredbama članka 36. stavka 7. Pravilnika o PDV-u propisano je da kod operativnog leasinga ili najma kod kojeg davatelj leasinga snosi troškove amortizacije predmeta leasinga i primatelj leasinga nema opciju kupnje, obveza obračuna PDV-a nastaje za dio najamnine koji se odnosi na razdoblje oporezivanja odnosno u visini jedne mjesečne rate. Ako rate nisu utvrđene za razdoblje oporezivanja već za neka druga razdoblja, preračunavaju se za razdoblje oporezivanja.

U vezi prodaje vozila davatelju reotkupne garancije, napominjemo da se i prodaja predmeta koji su bili predmet operativnog leasinga smatra isporukom koja podliježe oporezivanju PDV-om te je u skladu s tim leasing društvo obvezno obračunati PDV na realiziranu cijenu prodanog vozila.

2. Porezni tretman (obračun PDV-a) kod raskida ugovora o financijskom leasingu sklopljenog s fizičkom osobom kod povrata objekta leasinga leasing društvu, odnosno ispravak porezne osnovice temeljem izjave primatelja da nije imao pravo na odbitak pretporeza te izdanog odobrenja u visini preostale neotplaćene vrijednosti objekta leasinga i daljnja prodaja takvog objekta leasinga.

Prema odredbi članka 33. stavka 7. Zakona o PDV-u i članka 43. stavka 1. Pravilnika o PDV-u ako se porezna osnovica promijeni naknadno zbog opoziva, različitih vrsta popusta ili nemogućnosti naplate, tada porezni obveznik koji je isporučio dobra ili obavio uslugu može ispraviti iznos PDV-a, ako porezni obveznik kome su isporučena dobra ili obavljene usluge ispravi odbitak pretporeza i o tome pisano izvijesti isporučitelja.

Smanjenje porezne osnovice po osnovi naknadnih umanjenja smije se provesti kod isporučitelja tek nakon ispravka pretporeza kod primatelja o čemu je primatelj obvezan pisano izvijestiti isporučitelja.

Odredbama članka 43. stavaka 4. i 5. Pravilnika o PDV-u propisano je da se porezna osnovica može umanjiti zbog različitih vrsta popusta ako porezni obveznik koji je obavio isporuku poreznom obvezniku koji nema pravo na odbitak pretporeza primi izjavu da primatelj nema pravo na odbitak pretporeza i ima dokaz o povratu dijela prodajne cijene te ako porezni obveznik koji je obavio isporuku krajnjem potrošaču ima dokaz o povratu dijela prodajne cijene.

Prema odredbama članka 160. stavka 2. Pravilnika o PDV-u u slučaju ispravka računa izdanog poreznom obvezniku koji nema pravo na odbitak pretporeza ili krajnjem potrošaču obveza obračuna PDV-a može se ispraviti u razdoblju oporezivanja u kojem je prodajna cijena ili dio prodajne cijene vraćen poreznom obvezniku koji nema pravo na odbitak pretporeza ili krajnjem potrošaču, a porezni obveznik raspolaže s odgovarajućim dokazom o povratu prodajne cijene.

U skladu s navedenim, iz navedenih odredbi razvidno je da se u slučaju isporuka obavljenih krajnjem potrošaču porezna osnovica može umanjiti pod uvjetom da porezni obveznik ima dokaz o povratu prodajne cijene ili dijela prodajne cijene. Prema tome, mišljenja smo da se kod povrata objekta leasinga davatelju leasinga ne može ispraviti poreznu osnovicu samo temeljem izjave primatelja da nije imao pravo na odbitak pretporeza kao ni temeljem izdanog odobrenja u visini preostale neotplaćene vrijednosti objekta leasinga.

Prilikom daljnje prodaje predmeta leasinga koji je vraćen, davatelj leasinga obvezan je obračunati PDV.

3. Porezni tretman (obračun PDV-a) prefakturiranja izdatka, odnosno troškova osiguranja od strane leasing društva primatelju leasinga zbog nepodmirivanja obveze po polici osiguranja od strane primatelja leasinga u odnosu na presudu Europskog suda pravde u slučaju C-224/11 te porezni tretman prefakturiranja pojedinih troškova korisnicima leasinga, kao što su porez na cestovna motorna vozila temeljem rješenja Porezne uprave, troškovi registracije motornog vozila (naknada za ceste, posebna naknada za okoliš i registarske pločice), troškovi za prekršajne kazne, parkirne kazne i trošarine temeljem rješenja nadležnih tijela.

Predmet oporezivanja PDV-om je sukladno članku 4. stavku 1. točki 1. i 3. Zakona o PDV-u isporuka dobara i obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koje obavi porezni obveznik koji djeluje kao takav.

Odredbama članka 33. stavka 1. Zakona o PDV-u propisano je da se poreznom osnovicom pri isporuci dobara i usluga smatra naknada koju čini sve ono što je isporučitelj primio ili treba primiti od kupca ili neke druge osobe za te isporuke uključujući iznose subvencija koji su izravno povezani s cijenom isporučenih dobara ili usluga.

U slučaju leasing društva BGZ Leasing sp. z.o.o. (C-224/11) Europski sud pravde bavio se između ostalog poreznim tretmanom prefakturiranja osiguranja troškova osiguranja. U navedenom slučaju radilo se o tome da su, prema općim uvjetima koji su se primjenjivali na ugovore sklopljene između leasing društva BGZ i njegovih klijenata, predmeti leasinga ostali u vlasništvu davatelja leasinga, a primatelj leasinga plaćao je naknadu za predmet leasinga kao i ostale troškove i naknade povezane s predmetom leasinga. Primatelj leasinga snosio je i troškove u slučaju oštećenja, gubitka i smanjenja vrijednosti predmeta leasinga, osim troškova nastalih uobičajenim korištenjem. Leasing društvo BGZ uvjetovalo je da se predmeti leasinga osiguraju te je u tu svrhu društvo BGZ nudilo svojim klijentima uslugu osiguranja. U slučaju da su klijenti prihvatiti tu ponudu društvo BGZ bi ugovorilo odgovarajuće osiguranje s osiguravateljem te izdalo primatelju leasinga račun za trošak tog osiguranja.

U svom odgovoru Europski sud pravde, prema neslužbenom prijevodu, navodi sljedeće:

1. U smislu PDV-a, obavljanje usluga osiguranja za unajmljeni predmet i obavljanje samih usluga leasinga moraju se, u načelu, smatrati različitim i neovisnim uslugama. Sud koji je pokrenuo postupak treba utvrditi jesu li, uzimajući u obzir posebne okolnosti slučaja u glavnom postupku, predmetne transakcije tako blisko povezane da se mora smatrati jedinstvenom isporukom ili, suprotno tome, one predstavljaju samostalne usluge.

2. Ako najmodavac sam osigurava iznajmljeni predmet i izdaje račun za točan trošak osiguranja najmoprimcu, takva transakcija predstavlja, u okolnostima kao što su one o kojima se radi u glavnom postupku, transakciju osiguranja prema smislu članka 135(1)(a) Direktive 2006/112.

Slijedom navedenog, mišljenja smo da se u presudi C-224/11 ne radi o istim situacijama kao u upitu obzirom da je u navedenoj presudi leasing društvo BGZ ugovorilo odgovarajuće osiguranje s osiguravateljem i izdalo primatelju leasinga račun za trošak tog osiguranja, dok se u upitu navodi slučaj kada primatelj leasinga kao ugovaratelj usluge osiguranja ne podmiri svoju obvezu temeljem izdane police osiguranja, a osiguravajuće društvo za neplaćenu uslugu tereti leasing društvo koje taj trošak prefakturira primatelju leasinga. Prema tome, mišljenja smo da se u ovom slučaju ne može primijeniti navedena presuda te da prefakturirani troškovi osiguranja od strane leasing društva primatelju leasinga zbog nepodmirivanja obveze po polici osiguranja od strane primatelja leasinga predstavljaju trošak za davatelja leasinga koji davatelj leasinga prevaljuje na primatelja leasinga. Tako zaračunani troškovi zapravo su nadoknada učinjenih izdataka davatelja leasinga koja je sastavni dio ukupne naknade koja čini osnovicu na koju se obračunava i plaća PDV u smislu članka 4. stavka 1. točaka 1. i 3. Zakona o PDV-u.

Navedeno se primjenjuje i u slučaju prefakturiranja pojedinih troškova, kao što su porez na cestovna motorna vozila, troškovi registracije motornog vozila, troškovi za prekršajne kazne, parkirne kazne te je davatelj leasinga obvezan obračunati PDV prilikom prefakturiranja pojedinih troškova primatelju leasinga.

U vezi prefakturiranja trošarina napominjemo da iz upita nije razvidno o kakvim se trošarinama točno radi te se stoga ne možemo sa sigurnošću očitovati. Međutim, ako se radi o prefakturiranju posebnog poreza na motorna vozila koji se plaća prema posebnom propisu radi uporabe na cestama u Republici Hrvatskoj, tada se isti sukladno članku 41. stavku 6. Pravilnika o PDV-u ne uračunava u naknadu, odnosno poreznu osnovicu.

4. Primjena postupka posebnog oporezivanja marži prilikom financiranja vozila koja nisu u sustavu PDV-a.

Člancima 95. do 103. Zakona o PDV-u propisan je posebni postupak oporezivanja marže koji mogu primjenjivati porezni obveznici (preprodavatelji), ali samo ako u okviru svoje djelatnosti preprodaju rabljena motorna vozila nabavljena radi preprodaje, za koja pri nabavi nisu mogli odbiti PDV kao pretporez, odnosno propisano je postupanje u postupku oporezivanja marže za rabljena dobra u koja spadaju upotrebljavani osobni automobili, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplovi.

Preprodavatelj ne mora primijeniti taj postupak, već može sukladno članku 99. Zakona o PDV-u primijeniti redovni postupak oporezivanja za bilo koju isporuku dobara za koju je propisan posebni postupak oporezivanja marže, pa u slučaju ako rabljeno motorno vozilo prodaje poreznom obvezniku koji je u sustavu PDV-a, a ne primjenjuje posebni postupak oporezivanja marže, na računu mora iskazati PDV po stopi 25%.

Porezna osnovica pri oporezivanju marže je razlika između nabavne i prodajne cijene umanjena za iznos PDV-a koji je sadržan u toj marži.

Porezni obveznik koji primjenjuje posebni postupak oporezivanja marže nema pravo na odbitak pretporeza koji mu je obračunao drugi preprodavatelj za isporučena dobra, ako za isporuke tih dobara primjenjuje posebni postupak oporezivanja marže.

Preprodavatelj ne smije u računima za isporučena dobra koja podliježu posebnom postupku oporezivanja marže izdvojeno iskazati iznos PDV-a, što je propisano čankom 103. Zakona o PDV-u, ali je obvezan voditi odvojene evidencije za postupak oporezivanja marže i za redovan postupak oporezivanja.

Napominjemo da se financijski leasing u smislu odredbi Zakona i Pravilnika o PDV-u smatra isporukom dobara za koju obveza PDV-a nastaje istekom razdoblja oporezivanja u kome je isporučeno dobro – predmet najma.

Prema tome smatramo da prema odredbama Zakona o PDV-u nema zapreke da leasing društvo primijeni posebni postupak oporezivanja marže kod davanja u financijski leasing rabljenih vozila pri čijoj nabavi nije moglo koristiti pravo na odbitak PDV-a jer je isporučitelj bio fizička osoba koja nije upisana u registar obveznika PDV-a, preprodavatelj ili porezni obveznik koji nije imao pravo na odbitak pretporeza pri nabavi tog vozila. O navedenom se Središnji ured Porezne uprave očitovao odgovorom klasa: 410-19/12-01/200, ur. broj: 513-07-21-01/12-2 od 29. kolovoza 2012.

Broj klase: 410-01/15-01/39
Urudžbeni broj: 513-07-21-01/15-2
27. kolovoza 2015.

Narodne novine

Broj 92 od 26. kolovoza 2015.

- Nema značajnih propisa za potrebe financijsko-računovodstvene prakse

Broj 93 od 28. kolovoza 2015.

- Uredba o izmjeni i dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju
- Uredba o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima
- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu
- Pravilnik o sadržaju obrasca zahtjeva radnika za ostvarivanje prava u slučaju stečaja poslodavca
- Pravilnik o sadržaju i načinu podnošenja obrazaca u postupku ostvarivanja prava u slučaju blokade računa poslodavca

Broj 94 od 2. rujna 2015.

- Odluka o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2015.
- Odluka o najnižoj mirovini za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2015.
- Odluka o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 1. srpnja 2015.
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o obveznicama, jedinstvenoj osnovici, načinu i rokovima plaćanja obveznog komorskog doprinosa za jedinstveni sustav organiziranosti obrta
- Nacionalni kolektivni ugovor za hrvatske pomorce na brodovima u međunarodnoj plovidbi

Broj 95 od 4. rujna 2015.

- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o osnivanju prava građenja i prava služnosti na nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske
- II. Dodatak Kolektivnog ugovora za Autocestu Rijeka - Zagreb d.d.

Broj 96 od 9. rujna 2015.

- Uredba o izmjeni Zakona o prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima
- Odluka o kriterijima i načinu financiranja troškova javnog prijevoza redovitih učenika srednjih škola u razdoblju rujan - prosinac 2015. godine
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja
- Pravilnik o provedbi programa mlijeka u školama
- Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za djelatnost zdravstva i zdravstvenog osiguranja

Broj 97 od 11. rujna 2015.

- Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom
- Odluka o izmjeni Odluke o minimalnim financijskim standardima za decentralizirane funkcije za zdravstvene ustanove u 2015. godini
- Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o radnicima

Broj 98 od 14. rujna 2015.

- Indeks proizvođačkih cijena industrijskih proizvoda na domaćem tržištu u kolovozu 2015.

Broj 99 od 16. rujna 2015.

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi

Broj 100 od 18. rujna 2015.

- Zakon o stečaju potrošača
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o trošarinama
- Zakon o izmjeni Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Uredba o izmjeni Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi
- Odluka o izmjenama Odluke o minimalnim financijskim standardima, kriterijima i mjerilima za financiranje materijalnih i financijskih rashoda centara za socijalnu skrb i troškova ogrjeva korisnicima koji se griju na drva u 2015. godini
- Odluka o izmjenama Odluke o minimalnim financijskim standardima, kriterijima i mjerilima za decentralizirano financiranje domova za starije i nemoćne osobe u 2015. godini
- Pravilnik o vođenju evidencije i dokumentacije pružatelja socijalnih usluga, te načinu i rokovima za dostavu izvješća
- Indeks potrošačkih cijena u kolovozu 2015.

Broj 101 od 23. rujna 2015.

- Pravilnik o sadržaju i obliku obrtnice

Broj 102 od 25. rujna 2015.

- Zakon o ovlasti Vlade Republike Hrvatske da uredbama uređuje pojedina pitanja iz djelokruga Hrvatskoga sabora
- Zakon o poticanju ulaganja
- Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o kreditnim institucijama
- Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju
- Uredba o mjesečnom iznosu naknade za ugroženog kupca energenata, načinu sudjelovanja u podmirenju troškova energenata korisnika naknade i postupanju nadležnih centara za socijalnu skrb
- Odluka o pokretanju postupka pregovora o sklapanju izmjena i dopuna Kolektivnog ugovora za djelatnost socijalne skrbi i imenovanju pregovaračkog odbora Vlade Republike Hrvatske
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju obračuna plaće, naknade plaće ili otpremnine

Uz časopis broj 1/2015., pretplatnici su dobili i **poseban prilog RIF-ove OBAVIJESTI.** Prilog sadrži korisne informacije koje računovođe svakodnevno koriste i trebaju u svome radu. Podaci u navedenom prilogu, ažurirani su s propisima koji su objavljeni zaključno u Nar. nov., br. 157/14. Većina objavljenih podataka ne mijenja se tijekom godine, pa ćemo u sljedećim brojevima časopisa u rubrici RIF-ove OBAVIJESTI, objavljivati samo u međuvremenu izmijenjene i dopunjene podatke, te će se na taj način ažurirati ovaj prilog.

Sati rada po mjesecima

- za 40-satni tjedan u kojemu je **radno vrijeme raspoređeno od ponedjeljka do petka po osam sati dnevno**

Mjesec	Sati u 2014. godini	Sati u 2015. godini
Siječanj	184	176
Veljača	160	160
Ožujak	168	176
Travanj	176	176
Svibanj	176	168
Lipanj	168	176
Srpanj	184	184
Kolovoz	168	168
Rujan	176	176
Listopad	184	176
Studeni	160	168
Prosinac	184	184
Ukupno	2.088	2.088

Blagdani u listopadu i studenome u 2015. g.

Prema Zakonu o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj (Nar. nov., br. 136/02. - pročišćeni tekst, 112/05., 59/06., 55/08., 74/11. i 130/11.) **blagdani u listopadu i studenome 2015.** su:

8. listopada - Dan neovisnosti

1. studenoga - Svi sveti

U dane blagdana i neradnih dana propisanih Zakonom, radnici imaju pravo ne raditi s pravom na naknadu plaće na teret poslodavca. Radnici koji rade u dane blagdana, imaju pravo na povećanu plaću.

Nove stope prireza u 2015. godini

U RIF-ovim OBAVIJESTIMA 2015., na stranicama 59. do 70. objavljene su stope prireza po općinama i gradovima. U ovoj tablici izdvajamo stope prireza onih gradova/općina koje su uvele odnosno promijenile stopu prireza nakon 1. siječnja 2015. godine.

Grad/općina	stopa prireza primjena od 1. siječnja 2015.	Narodne novine br.
BABINA GREDA	5%	124/14.
BUZET	6%	152/14.
BELI MANASTIR	5% od 31. 12. 2014.	153/14.
BIOGRAD NA MORU	12%	153/14.
ČEMINAC	stopa sa 3% povećana na 10% od 22. siječnja 2015.	4/15.
DONJA STUBICA	10%	139/14.
DONJI KUKURUZARI	6%	146/14.
DUBROVAČKO PRIMORJE	10%	129/14.
DUGA RESA	10%	153/14.
ĐURĐENOVAC	10%	156/14.
ĐURMANEC	10%	153/14.
HRVATSKA DUBICA	3% od 5. 3. 2015.	22/15.
ILOK	stopa sa 10% smanjena na 5% od 1. srpnja 2015.	20/15.
JAKŠIĆ	10% od 14. 3. 2015.	25/14.
KANFANAR	5%	152/14.
KARLOVAC	14%	149/14.
KOMIŽA	5%	146/14.
KONAVLE	10%	152/14.
KONJŠČINA	10%	153/14.
KULA NORINSKA	10% OD 1. 5. 2015.	36/15.
LANIŠĆE	stopa 1% povećana na 5% od 20. 5. 2015.	51/15.
LOVINAC	8%	149/14.
MILNA	stopa 2% povećana na 3% od 19. 2. 2015.	16/15.
OGULIN	10%	147/14.
OKUČANI	10%	140/14.
PISAROVINA	6%	157/14.
PLOČE	10% od 1. veljače 2015.	4/15.
PRESEKA	5%	153/14.
PULA	12%	151/14.
RIJEKA	12%, a od 1. 2. 2015. 15%	45/07. i 156/14.
SENJ	10%	146/14.
ŠTEFANJE	10%	6/15.
SVETI FILIP I JAKOV	10% od 7. 1. 2015.	156/14.
STARI GRAD	10% od 5. 8. 2015.	83/15.
VODNJAN	7,5%	157/14.
VRBOVSKO	10%	156/14.
ZADAR	10% od 1. 7. 2014., a 12% od 1. 2. 2015.	157/14.

ŠTEDITE NOVAC I VRIJEME - ČITAJTE PROVJERENO!
RAČUNOVODSTVO i financije

1. PLAĆE I NAKNADE

1.1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Red. br.	Naknade, potpore ili nagrade	Odredba Zakona o porezu na dohodak[1] ili Pravilnika o porezu na dohodak[2]	Neoporezivi iznosi (u kunama)
NAKNADE RADNICIMA			
1.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i/ili međumjesni)	čl. 13. st. 2. t. 3. Pravilnika	u visini stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza
2.	Naknada za uporabu privatnog automobila u službene svrhe (za loko vožnju i za korištenje privatnog automobila na službenom putu)	čl. 13. st. 2. t. 5. Pravilnika	2,00 kn/km
POTPORE RADNICIMA			
1.	Potpore zbog bolovanja dužeg od 90 dana (godišnje)	čl. 13. st. 2. t. 9. Pravilnika	2.500,00 kn
2.	Potpora zbog invalidnosti radnika (godišnje)	čl. 13. st. 2. t. 6. Pravilnika	2.500,00 kn
3.	Potpora za slučaj smrti člana uže obitelji radnika (bračnog i izvanbračnog druga, životnog partnera, roditelja, roditelja bračnog i izvanbračnog druga, odnosno životnog partnera, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, usvojene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom)	čl. 13. st. 2. t. 8. Pravilnika	3.000,00 kn
4.	Potpora za slučaj smrti radnika	čl. 13. st. 2. t. 7. Pravilnika	7.500,00 kn
- *Ako se isplaćuje **potpora obitelji** za slučaj smrti radnika iznad neoporezivog iznosa od 7.500 kuna taj iznos podliježe samo obvezi obračuna poreza na dohodak (drugi dohodak) bez obveze obračuna doprinosa (prema čl. 209. st. 1. t. 7. Zakona o doprinosima. Ako se isplaćuje potpora djeci ona je neoporeziva u ukupnom iznosu.*			
NAKNADE TROŠKOVA SLUŽBENOG PUTA I TERENSKI DODATAK RADNICIMA			
1.	Troškovi prijevoza na službenom putu	čl. 13. st. 2. t. 1. Pravilnika	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putu	čl. 13. st. 2. t. 2. Pravilnika	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Dnevnice u zemlji za službeno putovanje (u mjesto udaljeno najmanje 30 km) koje traje više od 12 sati dnevno. Za službeno putovanje u zemlji koja traju više od 8, a manje od 12 sati, neoporezivi dio dnevnice iznosi do 85,00 kn.	čl. 13. st. 2. t. 13. Pravilnika	170,00 kn,
4.	Dnevnice u inozemstvu	čl. 13. st. 2. t. 14. Pravilnika	do propisanog iznosa za korisnike državnog proračuna Odluka Nar. nov., br. 8/06.
5.	Dnevni iznos troškova smještaja, prehrane, mjesnog prijevoza i sl. izdaci **("per diem")**	čl. 13. st. 12. Pravilnika	ukupan iznos troškova službenog puta koji se radnicima isplaćuju iz proračuna EU
6.	Terenski dodatak u zemlji (dnevno) - za udaljenost najmanje 30 km	čl. 13. st. 2. t. 15. Pravilnika	170,00 kn
7.	Terenski dodatak u inozemstvu (dnevno)	čl. 13. st. 2. t. 16. Pravilnika	250,00 kn
8.	Pomorski dodatak (dnevno)	čl. 13. st. 2. t. 17. Pravilnika	250,00 kn
9.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (dnevno)	čl. 13. st. 2. t. 18. Pravilnika	400,00 kn
10.	Naknada za odvojeni život (mjesečno)	čl. 13. st. 2. t. 19. Pravilnika	1.600,00 kn
OTPREMNINE RADNICIMA			
1.	Otpremnine prilikom odlaska u mirovinu	čl. 13. st. 2. t. 20. Pravilnika	8.000,00 kn
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca)	čl. 13. st. 2. t. 21. Pravilnika	6.400,00 kn 8.000,00 kn za radnike koji nakon ozljede na radu nisu vraćeni na posao
NAGRADE I DAROVI RADNICIMA			
1.	Jubilarne nagrade: - za 10 godina radnog staža - za 15 godina radnog staža - za 20 godina radnog staža - za 25 godina radnog staža - za 30 godina radnog staža - za 35 godina radnog staža - za 40 godina i svakih narednih 5 godina radnog staža	čl. 13. st. 2. t. 12. Pravilnika	 1.500,00 kn 2.000,00 kn 2.500,00 kn 3.000,00 kn 3.500,00 kn 4.000,00 kn 5.000,00 kn
2.	Prigodna nagrada radniku (godišnje)	čl. 13. st. 2. t. 11. Pravilnika	2.500,00 kn
3.	Dar radniku u naravi (godišnje)	čl. 16. stavak 3 t. 7. Pravilnika	400,00 kn
4.	Dar djetetu (radnika) do 15 godina starosti (godišnje)	čl. 13. st. 2. t. 10. Pravilnika	600,00 kn
5.	Potpora za novorođeno dijete radnika (do visine jedne proračunske osnovice prema posebnom propisu)	čl. 13. st. 2. t. 22. Pravilnika	3.326,00 kn

[1] Nar. nov., br. 177/04., 73/08., 80/10., 114/11., 22/12., 144/12., 125/13., 148/13. i 143/14.
[2] Nar. nov., br. 95/05., 96/06., 68/07., 146/08., 2/09., 9/09. - ispravak, 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 79/13., 160/13. i 157/14.).

Red. br.	Naknade, potpore ili nagrade	Odredba Zakona o porezu na dohodak[1] ili Pravilnika o porezu na dohodak[2]	Neoporezivi iznosi (u kunama)
6.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak	čl. 10. t. 17. Zakona	do 500,00 kn mjesečno odnosno 6.000,00 kn godišnje
STIPENDIJE			
1.	Stipendije (učenicima srednje škole i redovnim studentima - mjesečno)	čl. 45. st. 1. t. 3. Pravilnika	1.600,00 kn
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća	čl. 45. st. 1. t. 3. Pravilnika	4.000,00 kn
3.	Stipendije iz proračuna EU	čl. 10. t. 13. Zakona	u ukupnom iznosu isplate
4.	Stipendije na javnim natječajima koje isplaćuju zaklade, fundacije, ustanove i druge institucije, koje djeluju u skladu s posebnim propisima, osnovane s namjenom stipendiranja	čl. 10. t. 18. Zakona	u ukupnom iznosu isplate
5.	Stipendije studenata na poslijediplomskim studijima	čl. 10. t. 22. Zakona	1.600,00 kn odnosno 4.000,00 kn
6.	Primici koji se isplaćuju poslijediplomantima, poslijedoktorandima, istraživačima i znanstvenicima za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja	čl. 10. t. 22. Zakona	do visine stvarnih troškova
STIPENDIJE, NAGRADE I NAKNADE SPORTAŠIMA			
1.	Sportske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju sportašima za njihovo sportsko usavršavanje (mjesečno)	čl. 45. st. 1. t. 4. Pravilnika	1.600,00 kn
2.	Naknade sportašima amaterima, prema posebnim propisima (mjesečno)	čl. 45. st. 1. t. 6. Pravilnika	1.600,00 kn
3.	Nagrade za sportska ostvarenja (godišnje).	čl. 45. st. 1. t. 5.Pravilnika	20.000,00 kn
PRIMICI UČENIKA I STUDENATA			
1.	Primici učenika i studenata za rad preko ovlaštenih posrednika (godišnje)	čl. 45. st. 1. t. 2. Pravilnika	50.000,00 kn
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada (mjesečno)	čl. 45. st. 1. t. 1. Pravilnika	1.600,00 kn
OSTALE POTPORE I DAROVANJA			
1.	Potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju pravne i fizičke osobe te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata	čl. 9. st. 2. t. 2.8. Zakona i čl. 209. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. - 143/14.)	u ukupnom iznosu isplate
2.	Darovanja za zdravstvene potrebe	čl. 9. st. 1. t. 9. Zakona čl. 6. st. 6. Pravilnika	Do visine stvarno nastalih izdataka za tu namjenu

NAPOMENE:

➢ ISPLATE RADNICIMA

Iznose naknada, potpora i nagrada koji su navedeni u prethodnoj tablici, poslodavac može isplatiti bez obveze obračuna poreza i doprinosa samo radnicima. Kada poslodavac radnicima isplaćuje naknade koje prelaze neoporezive iznose, razlika se smatra primitkom od nesamostalnog rada, odnosno plaćom na koju treba obračunati porez na dohodak i doprinose.

➢ ISPLATE OSOBAMA KOJE NISU U RADNOM ODNOSU

Ako se naknade, potpora i nagrada isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu kod isplatitelja ukupna se svota smatra primitkom od kojeg se utvrđuje drugi dohodak (čl. 44. st. 20. Pravilnika o porezu na dohodak), s iznimkom neprofitnih organizacija.

➢ ISPLATE U NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA

Neprofitne organizacije (uključivo i proračunski korisnici), mogu osobama koje nisu u radnom odnosu neoporezivo isplatiti:

- naknade troškova službenog putovanja (troškove prijevoza, noćenja, dnevnice te naknadu za upotrebu privatnog automobila na službenom putu) ako te osobe službeno putuju za potrebe tih organizacije i pod uvjetom da ne ostvaruju naknadu za rad (dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak, čl. 10. t. 11. Zakona o porezu na dohodak i čl. 7. st. 5. Pravilnika o porezu na dohodak).

Iznimno, neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplatiti troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju i osobama koje primaju naknadu za rad pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glasi na neprofitnu organizaciju odnosno proračunskog korisnika (čl. 7. st. 6. Pravilnika o porezu na dohodak).

➢ NAČIN ISPLATE

- prema izmjenama članka 90. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 79/13.) koje su stupile na snagu 5. srpnja 2013., stipendije i sportske stipendije mogu se isplatiti osim na žiroračun i na tekući ili štedni račun, ali i nadalje ne u gotovu novcu,
- nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada mogu se isplatiti u gotovu novcu.

1.2. Plaće

➢ Osnovice za obračun doprinosa u 2015. g.

- doprinosi se obračunavaju **prema stvarno isplaćenoj plaći** koja ne može biti manja od minimalne plaće koja za **razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2015. iznosi 3.029,55 kn.**

➢ Najniža mjesečna osnovica - 2.780,05 kn

- ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja na teret poslodavca) u određenim slučajevima manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, iste treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice koja za 2015. godinu iznosi 2.780,05 kn** - prema Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2015. godinu (Nar. nov., br. 153/14.).

➢ Najviša mjesečna osnovica - 47.658,00 kn

- na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup)
- primjenjuje se samo prilikom obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec
- ne može se primijeniti pri isplati bonusa, naknada, nagrada, otpremnina itd.

➢ Najviša godišnja osnovica - 571.896,00 kn

- primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

➢ Stope doprinosa

Doprinosi iz plaće:	Stopa
- za mirovinsko osiguranje	20%
- I. stup	15%
- II. stup	5%
Doprinosi na plaću:	**Stopa**
- za zdravstveno osiguranje	15%
- za zaštitu zdravlja na radu	0,5%
- za zapošljavanje	1,7%

Za isplatu plaće mjeseca siječanja 2015. i nadalje, poslodavci plaćaju doprinos za zapošljavanje u iznosu 1,7% na plaću. Poslodavci koji zapošljavaju 1 do 19 radnika nisu obveznici zapošljavanja osoba s invaliditetom. Međutim, za poslodavce koji zapošljavaju 20 i više radnika, a nemaju zaposlen određeni broj osoba s invaliditetom propisana je obveza plaćanja posebne novčane naknade koja se utvrđuje 30% na umnožak broja osoba s invaliditetom koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje na koje se obveza odnosi. Posebna novčana naknada obračunava se do zadnjeg dana u mjesecu za prethodni mjesec i iskazuje na JOPPD obrascu. Obveza zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva te na integrativne i zaštitne radionice.

➢ Staž osiguranja s povećanim trajanjem

Na plaće radnika kojima se **staž računa s povećanim trajanjem** pored mirovinskog doprinosa 20%, poslodavac je obvezan uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na istu osnovicu po sljedećim stopama:

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

➢ Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

a) **prema Zakonu o doprinosima** (Nar. nov., br. 85/08. - 143/14.), poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zapošljavanje oslobođeni su godinu dana plaćanja doprinosa na plaću (čl. 20. st. 2. Zakona).

b) **prema Zakonu o poticanju zapošljavanja** (Nar. nov., br. 57/12. i 120/12.), poslodavci koji zaposle:
   - nezaposlenu osobu koja nema više od jedne godine evidentiranog staža u zvanju za koje se obrazovala, a u evidenciji nezaposlenih osoba vodi se duže od 30 dana ako se zapošljava na temelju ugovora o radu,
   - dugotrajno nezaposlenu osobu koja se kao nezaposlena osoba vodi neprekidno duže od dvije godine te se zapošljava na temelju ugovora o radu,

imaju pravo na olakšicu u obliku oslobođenja od obveze plaćanja doprinosa na osnovicu u trajanju od dvije godine (doprinos za zdravstveno osiguranje, doprinos za zaštitu na radu i doprinos za zapošljavanje).

c) **prema izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima** (Nar. nov., br. 143/14. – izmjena čl. 20. Zakona) – poslodavci koji od 1. siječnja 2015. i nadalje sklope ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života bit će za tu osobu oslobođeni od obveze obračunavanja i plaćanja **doprinosa na osnovicu** u trajanju do 5 godina.

1.3. Minimalna plaća

Zakonom o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 39/13.), koji je stupio na snagu 11. travnja 2013., propisana je minimalna plaća kao najniži mjesečni iznos **bruto plaće** koji pripada radniku za rad u punom radnom vremenu. Visina minimalne plaće utvrđuje se jednom godišnje, za sljedeću kalendarsku godinu i za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2015. godine iznosi **3.029,55 kn** (Nar. nov., br. 151/14.).

1.4. Osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2015. godinu

	OSNOVICA – BRUTO PLAĆA	PROPIS
Državni službenici i namještenici	5.108,84	Odluka o visini osnovice za obračun plaća za državne službenike i namještenike (Nar. nov., br. 40/09.)
Javne službe	5.108,84	Odluka o visini osnovice za obračun plaće u javnim službama (Nar. nov., br. 40/09.)
Državni dužnosnici	3.890,00	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (Nar. nov., br. -151./14.) – primjena za plaću za prosinac/2014. koja će biti isplaćena u siječnju 2015. g.
Suci i drugi nositelji pravosudnih dužnosti	4.443,958	Zakon o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (Nar. nov., br. 10/99. - 147/14.)

2. ROKOVI PODNOŠENJA POREZNIH I DRUGIH IZVJEŠTAJA

2.1. Obveza dostave poreznih izvještaja u listopadu 2015. godine

POREZNO IZVJEŠĆE - OBRAZAC	Rok dostave Poreznoj upravi najkasnije do
❖ TROŠARINSKA IZVJEŠĆA (DOT OBRASCI)	8. listopada
❖ TROŠARINSKA IZVJEŠĆA (DNEVNA I MJESEČNA) ❖ Igre na sreću i nagradne igre	20. listopada
❖ PDV, PDV-S i ZP	20. listopada
❖ PP - MI - PO	20. listopada

2.2. Polugodišnji i tromjesečni izvještaji izdavatelja vrijednosnih papira

Izdavatelji vrijednosnih papira uvrštenih na uređenom tržištu obvezni su temeljem članka 401. Zakona o tržištu kapitala (Nar. nov., br. 88/08., 146/08., 74/09., 54/13. i 159/13.), objavljivati javnosti godišnje, polugodišnje i tromjesečne izvještaje. Rok za izradu i objavu devetomjesečnih izvještaja je do 30. listopada 2015. godine. Člankom 440. Zakona propisano je da se informacije objavljuju javnosti putem medija (HINA). Sukladno članku 441. Zakona izdavatelj je istovremeno s dostavom informacija medijima obvezan dostaviti te informacije u cijelom njihovom propisanom sadržaju HANFA-i i Zagrebačkoj burzi. Smatra se da je izdavatelj dostavio medijima godišnje, polugodišnje i tromjesečne izvještaje te izjave poslovodstva u cijelom njihovom propisanom sadržaju, **ako medijima dostavi priopćenje u kojem navodi internetske stranice i službene registre** propisanih informacija u kojima su ti izvještaji dostupni javnosti u cijelosti.

3. STOPE ZATEZNIH KAMATA I ESKONTNA STOPA

KAMATE I RAZDOBLJE PRIMJENE	STOPA	OBJAVA
ESKONTNA STOPA		
- od 11. 4. 2000. do 22. 10. 2002.	5,9%	Nar. nov., br. 39/00.
- od 23. 10. 2002. do 30. 12. 2007.	4,5%	Nar. nov., br. 12/02.
- od 31. 12. 2007. do 22. 6. 2011.	9,0%	Nar. nov., br. 132/07., 75/08., 1/09., 76/09., 1/10., 82/10. i 1/11.
- od 23. 06. 2011.	7,0%	Nar. nov., br. 66/11., 1/12., 73/12. i 1/13. 1/14., 80/14., 1/15. i 73/15.
ZATEZNA KAMATA		
- od 1. 7. 2002. do 2. 11. 2004.	15%	Nar. nov., br. 72/02.
- od 3. 11. 2004. do 31. 12. 2007.	15%	Nar. nov., br. 153/04.
Na odnose iz trgovačkih ugovora i na odnose iz ugovora između trgovaca i osoba javnog prava*		čl. 29. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05. i 41/08.)
- od 1. 1. 2008. do 30. 6. 2011.	17%	
- od 1. 7. 2011. -	15%	
Za ugovore koji su sklopljeni nakon 30. lipnja 2013. odnosno za ugovore prije 30. lipnja 2013., ako je isporuka roba ili izvršenje usluga uslijedilo nakon 30. lipnja 2013. - ugovori sklopljeni između trgovaca - ugovori sklopljeni između trgovaca i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava dužnik (ako je osoba javnog prava vjerovnik i nadalje se primjenjuje zatezna kamata 15%)		čl. 12.a izmijenjenog Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Nar. nov., br. 81/13.) - **zatezna kamata** jednaka je referentnoj stopi uvećanoj za 8 postotnih bodova. **Referentna stopa** je prosječna kamatna stopa na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godinu dana nefinancijskim trgovačkim društvima koja je izračunata za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu umanjenoj za 1 postotni bod.
- od 30. lipnja 2013. - 31. prosinca 2013.	12,40%	Referentna stopa za razdoblje od 1. prosinca 2012. do 31. svibnja 2013. iznosi 5,40% (Nar. nov., br. 86/13.) - (5,40 - 1 + 8)
- od 1. siječnja 2014. - 30. lipnja 2014.	12,35%	Referentna stopa za razdoblje od 1. lipnja 2013. do 30. studenoga 2013. iznosi 5,35 (Nar. nov., br. 1/14.) - (5,35 - 1 + 8)
- od 1. srpnja 2014. - 31. prosinca 2014.	12,29%	Referentna stopa za razdoblje od 1. prosinca 2013. do 31. svibnja 2014. iznosi 5,29 (Nar. nov., br. 80/14.) (5,29 - 1 + 8)
- od 1. siječnja 2014. - 30. lipnja 2015.	12,14%	Referentna stopa za razdoblje od 1. lipnja do 30. studenoga 2014. iznosi 5,14 (Nar. nov., br. 1/15.) (5,14 - 1 + 8)
- od 1. srpnja 2015. - 31. srpnja 2015.	12,13%	Referentna stopa za razdoblje od 1. prosinca 2014. do 31. svibnja 2015. iznosi 5,13 (Nar. nov., br. 73/15.) (5,13 - 1 + 8)
- po osnovu ugovora po kojima je isporuka bila prije 30. lipnja 2013. zatezna kamata do 31. 7. 2015. obračunava se po stopi 15%		
Ugovori između trgovaca te između trgovaca i osoba javnog prava **- od 1. kolovoza 2015.**	10,14%	Izmjene Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 78/15.), Referentna stopa za razdoblje od 1. studenoga 2014. do 30. travnja 2015. iznosi 5,14 (Nar. nov., br. 85/15.) (5,14 + 5)
Zatezne kamate u ostalim odnosima - od 1. 1. 2008. do 30. 6. 2011.	14%	čl. 29. Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05. i 41/08.)
- od 1. 7. 2011. do 31. 7. 2015.	12%	
- od 1. 8. 2015.	8,14%	Izmjene Zakona o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 78/15.), Referentna stopa za razdoblje od 1. studenoga 2014. do 30. travnja 2015. iznosi 5,14 (Nar. nov., br. 85/15.) (5,14 + 3)

* Prema čl. 26. st. 6. Zakona o obveznim odnosima, osobama javnog prava smatraju se osobe koje su obvezne postupati po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava.

4. PREGLED KOEFICIJENATA PORASTA CIJENA U HRVATSKOJ U 2015. GODINI

Koeficijent / Mjesec	I. 2015.	II. 2015.	III. 2015.	IV. 2015.	V. 2015.	VI. 2015.	VII. 2015.	VIII. 2015.
1. Mjesečni koeficijent porasta cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u mjesecu 2015. u odnosu na prethodni mjesec	-0,023	0,013	0,012	- 0,006	0,006	-0,003	- 0,005	- 0,014
2. Koeficijent porasta cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima od početka 2015. godine do kraja razdoblja	-0,023	-0,010	0,012	- 0,004	0,002	-0,002	- 0,006	- 0,020
3. Koeficijent prosječnog mjesečnog porasta cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima od početka 2015. godine do kraja razdoblja	-0,023	-0,005	0,004	- 0,001	0,000	0,000	- 0,001	- 0,003
4. Koeficijent porasta cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima u mjesecu 2015. u odnosu na isti mjesec prethodne godine	-0,056	-0,040	-0,027	- 0,032	-0,026	-0,027	- 0,035	- 0,042
5. Mjesečni koeficijent porasta potrošačkih cijena u mjesecu 2015. u odnosu prethodni mjesec	-0,005	0,002	0,010	0,001	0,004	-0,003	- 0,008	- 0,002
6. Koeficijent porasta potrošačkih cijena od početka 2015. godine do kraja razdoblja	-0,005	-0,003	0,007	0,007	0,011	0,008	0,000	- 0,002
7. Koeficijent prosječnog mjesečnog porasta potrošačkih cijena od početka 2015. godine do kraja razdoblja	-0,005	-0,002	0,002	0,002	0,002	0,001	0,000	0,000
8. Koeficijent porasta potrošačkih cijena u mjesecu 2015. u odnosu na isti mjesec prethodne godine	-0,009	-0,004	0,001	- 0,001	0,000	0,000	- 0,004	- 0,006
9. Koeficijent porasta prosjeka potrošačkih cijena za razdoblje od početka 2015. godine do kraja razdoblja u odnosu na prosjek u 2014. godini	-0,012	-0,010	-0,007	- 0,005	-0,003	-0,002	- 0,003	- 0,003

Izvor: Priopćenje Državnog zavoda za statistiku br. 13.1.1., 2.1.1.

5. PODACI O PROSJEČNIM ISPLAĆENIM PLAĆAMA PO ZAPOSLENOME

➢ Za lipanj 2015. g.

Područje djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti - NKD - 2007		Prosječne mjesečne plaće u kunama		Verižni indeksi*	
		BRUTO	NETO	BRUTO	NETO
HRVATSKA - UKUPNO		8.207	5.810	102,4	102,3
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	7.084	5.211	93,7	94,5
B	Rudarstvo i vađenje	11.395	7.809	105,7	106,3
C	Prerađivačka industrija	7.422	5.281	104,2	103,8
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10.914	7.641	107,1	106,0
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	7.511	5.501	103,2	102,6
F	Građevinarstvo	6.767	4.911	101,9	101,6
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	7.088	5.034	98,7	99,3
H	Prijevoz i skladištenje	9.626	6.747	105,8	105,7
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	7.125	5.094	104,9	104,4
J	Informacije i komunikacije	11.765	7.882	100,1	100,4
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	12.319	8.173	104,8	103,9
L	Poslovanje nekretninama	7.532	5.423	103,0	103,7
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	11.201	7.456	102,5	102,3
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.040	3.758	100,9	100,8
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	8.674	6.334	103,9	104,6
P	Obrazovanje	7.803	5.569	100,4	100,4
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9.430	6.563	102,1	101,7
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	8.102	5.752	101,4	101,1
S	Ostale uslužne djelatnosti	8.570	5.983	101,0	100,8
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	-	-	-	-
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	-	-	-	-
UKUPNO HRVATSKA TROMJESEČNI PROSJEK	IV. 2015. - VI. 2015.	8.079	5.722	100,4	100,5
	V. 2015. - VII. 2015.	8.098	5.735	100,2	100,2
UKUPNO HRVATSKA GODIŠNJI PROSJEK	I. - XII. 2013.	7.939	5.515	100,8	100,7
	I. - XII. 2014.	7.953	5.533	100,2	100,3
HRVATSKA - UKUPNO	za lipanj 2015.	8.207	5.810	102,4	102,3
HRVATSKA - UKUPNO	za srpanj 2015.	8.069	5.716	98,3	98,4

* NOMINALNI PORAST U ODNOSU NA PRETHODNI MJESEC

6. SREDNJI TEČAJEVI HNB

➢ Krajem razdoblja

(u kunama)

Datum	EMU 1 EUR	SAD 1 USD	Japan 100 JPY	Mađarska 100 HUF	Češka Rep. 1 CZK	Švedska 1 SEK	Švicarska 1 CHF	Vel. Britanija 1 GBP
31.12.2008.	7,324425	5,155504	5,723101	2,754475	0,275835	0,670121	4,911107	7,484595
31.12.2009.	7,306199	5,089300	5,524536	2,687090	0,277950	0,707924	4,909420	8,074040
31.12.2010.	7,385173	5,568252	6,840023	2,637279	0,292424	0,820666	5,929961	8,608431
31.12.2011.	7,530420	5,819940	7,525904	2,422915	0,291956	0,843962	6,194817	8,986181
31.12.2012.	7,545624	5,726794	6,642275	2,593265	0,300527	0,879300	6,245343	9,219971
31.12.2013.	7,637643	5,549000	5,276073	2,570039	0,278421	0,857218	6,231758	9,143593
31.01.2014.	7,644916	5,619196	5,492827	2,455330	0,277492	0,863949	6,252487	9,250866
28.02.2014.	7,658268	5,609220	5,507564	2,460725	0,280000	0,858329	6,296364	9,327976
31.03.2014.	7,658394	5,575824	5,447325	2,477803	0,279422	0,859653	6,282006	9,264933
30.04.2014.	7,604192	5,485243	5,343024	2,459312	0,277242	0,839704	6,233455	9,221674
31.05.2014.	7,588935	5,574770	5,485316	2,508407	0,276323	0,835547	6,217890	9,332188
30.06.2014.	7,571371	5,562277	5,485706	2,456562	0,275814	0,822760	6,224921	9,468948
31.07.2014.	7,636504	5,698033	5,573684	2,456652	0,277752	0,826793	6,280020	9,651800
31.08.2014.	7,627133	5,786899	5,569283	2,418471	0,274565	0,832093	6,326421	9,603542
30.09.2014.	7,626267	6,015355	5,492055	2,441968	0,277359	0,829736	6,316795	9,760997
31.10.2014.	7,662622	6,088211	5,585001	2,483269	0,276589	0,826283	6,356912	9,748883
30.11.2014.	7,673128	6,163650	5,214848	2,495326	0,277349	0,829500	6,384165	9,669979
31.12.2014.	7,661471	6,302107	5,263084	2,434841	0,276448	0,808411	6,368108	9,784765
31.01.2015.	7,694064	6,777717	5,765071	2,468182	0,276725	0,820735	7,356405	10,217880
28.02.2015.	7,687811	6,842124	5,732467	2,535390	0,279628	0,821514	7,208449	10,542802
31.03.2015.	7,644596	7,050259	5,891335	2,552453	0,278340	0,820209	7,308409	10,456293
30.04.2015.	7,590100	6,896956	5,780291	2,513278	0,276829	0,819860	7,231421	10,599218
31.05.2015.	7,581258	6,900836	5,578146	2,454037	0,276789	0,814900	7,336228	10,552976
30.06.2015.	7,580660	6,829423	5,556854	2,414146	0,278670	0,820933	7,296112	10,723808
31.07.2015.	7,591043	6,917298	5,567322	2,458876	0,280661	0,802241	7,128409	10,816533
31.08.2015.	7,544416	6,687126	5,535155	2,400081	0,279082	0,793873	6,952097	10,300950

Izvor podataka: tečajnice Hrvatske narodne banke.

➢ Srednji tečajevi HNB od 27. kolovoza do 26. rujna 2015.

(u kunama)

Broj tečajne liste	Primjena od dana	EMU 1 EUR	USA 1 USD	Japan 100 JPY	Mađarska 100 HUF	Švedska 1 SEK	Švicarska 1 CHF	Vel. Britanija 1 GBP
163.	27.8.2015.	7,559363	6,600334	5,528275	2,397134	0,783549	7,002652	10,329821
164.	28.8.2015.	7,554568	6,693159	5,565469	2,402165	0,789838	7,017061	10,368608
165.	29.82015.	7,544416	6,687126	5,535155	2,400081	0,793873	6,952097	10,300950
166.	01.9.2015.	7,552472	6,742075	5,557784	2,405859	0,794955	6,987207	10,387116
167.	02.9.2015.	7,546921	6,704203	5,592383	2,402177	0,794429	6,963389	10,295936
168.	03.9.2015.	7,542848	6,697610	5,579855	2,396228	0,793174	6,942975	10,230365
169.	04.9.2015.	7,547647	6,720968	5,585058	2,404398	0,804782	6,936538	10,270305
170.	05.9.2015.	7,548691	6,776812	5,691112	2,409182	0,802105	6,954114	10,326527
171.	08.9.2015.	7,552231	6,764202	5,667716	2,402644	0,801000	6,955453	10,325719
172.	09.9.2015.	7,551595	6,767269	5,637622	2,404354	0,801851	6,919182	10,408815
173.	10.9.2015.	7,551637	6,757012	5,606680	2,412972	0,803502	6,932559	10,391684
174.	11.9.2015.	7,551333	6,753115	5,570062	2,406646	0,802531	6,908813	10,392696
175.	12.9.2015.	7,544967	6,695924	5,552261	2,395912	0,805329	6,853454	10,331325
176.	15.9.2015.	7,542254	6,656888	5,539258	2,407820	0,807332	6,869709	10,286762
177.	16.9.2015.	7,541180	6,669479	5,575734	2,413718	0,809617	6,880639	10,288104
178.	17.9.2015.	7,548897	6,720286	5,583917	2,423869	0,808086	6,896489	10,352300
179.	18.9.2015.	7,569362	6,690262	5,536802	2,428646	0,810476	6,905722	10,377519
180.	19.9.2015.	7,586536	6,626374	5,561161	2,451065	0,810831	6,939116	10,358460
181.	22.9.2015.	7,621595	6,754338	5,611541	2,460881	0,817338	6,990365	10,485067
182.	23.9.2015.	7,625954	6,818019	5,691010	2,460858	0,815881	7,017534	10,546196
183.	24.9.2015.	7,627578	6,853170	5,705421	2,456705	0,814321	7,011931	10,488969
184.	25.9.2015.	7,605869	6,790954	5,662921	2,433255	0,806886	6,952984	10,369283
185.	26.9.2015.	7,612639	6,822584	5,643590	2,421092	0,809511	6,974475	10,388427

Izvor podataka: tečajnice Hrvatske narodne banke.

RAČUNOVODSTVO i financije

KONZULTACIJE I SAVJETI:
(u cijeni pretplate na časopis Rif)

➢ telefonom:
01 / 46 86 506 svakodnevno od 8 do 13 sati

➢ osobno:
po dogovoru sa savjetnicima od 13 do 15 sati

e-mail: rif@rif.hr

UDRUGA RAČUNOVOĐA I FINANCIJSKIH DJELATNIKA ZAGREB
ZAGREB, Ul. kneza Mislava 1/I

tel. 4612-960; faks: 4618-016; OIB: 09248242550
Transakcijski račun HR4824020061100078977
e-mail: udruga@rfd-zagreb.hr www: rfd-zagreb.hr

2015. - OBILJEŽAVANJE 60 GODINA STRUKOVNOG RADA UDRUGE RFD ZAGREB

OBAVIJEST O STRUČNIM TEMAMA NA TRIBINI SRIJEDOM U LISTOPADU 2015. god. KOJE UDRUGA ORGANIZIRA ZA ČLANOVE UDRUGE - PRAVNE OSOBE

U srijedu **7. 10. 2015.**
TRIBINA SE NEĆE ODRŽATI - ČESTITAMO DAN NEOVISNOSTI - 8. LISTOPADA

U srijedu **14. 10. 2015.** u 12 sati u Europskom domu, Jurišićeva 1/I tribina na temu:
"NOVI STEČAJNI ZAKON"
Predavač: **mr. DARKO TEREK,** odvjetnik, Zagreb

U srijedu **21. 10. 2015.** u 12 sati u Europskom domu, Jurišićeva 1/I tribina na temu:
"ISPLATA MINIMALNIH PLAĆA OD STRANE AGENCIJE U SLUČAJU BLOKADE POSLODAVCA"
Predavač: **ZORAN OSTOVIĆ, dipl. iur.,** odvjetnik, Zagreb

U srijedu **28. 10. 2015.** u 12 sati u Europskom domu, Jurišićeva 1/I tribina na temu:
"NAKNADA ZA BOLOVANJE I NAKNADA PO OSNOVI KORIŠTENJA RODITELJSKIH PRAVA - ODREĐIVANJE VISINE I ISKAZIVANJE U JOPPD OBRASCU"
Predavačica: **dr. sc. MARIJA ZUBER,** savjetnica-urednica u HZRIF-u

Predsjednica Udruge RFD Zagreb:
Dragica Kutnjak, dipl. oec.

Održana Izborna skupština Udruge računovođa i financijskih djelatnika Bjelovar – Garešnica

U Bjelovaru je 18. 9. 2015. godine u izletištu Vrata Bilogore, Kamenitovac, održana Izborna skupština Udruge računovođa i financijskih djelatnika Bjelovar - Garešnica.

Skupštini su osim članova Udruge nazočili predstavnici Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika prof. dr. sc. Stjepan Tadijančević - potpredsjednik, dr. sc. Marija Zuber savjetnica-urednica časopisa RIF i Marijana Krivec.

Skupštinu je otvorio predsjednik Andrija Purković i predložio dnevni red. Nakon izbora radnih tijela Skupštine – radnog predsjedništva, verifikacijske komisije, kandidacijske komisije te zapisničara i ovjerovitelja zapisnika, predsjednik je podnio izvješće o radu Udruge Bjelovar – Garešnica u razdoblju 2012. - 2015. godine. Podnijeta su izvješća Nadzornog odbora o financijskom poslovanju, Stegovnog suda i izmjene statuta usklađenog s novim Zakonom o udrugama, koja su jednoglasno prihvaćena. Na prijedlog kandidacijske komisije članovi su izabrali nova tijela Udruge za iduće četverogodišnje razdoblje:

1. ANDRIJA PURKOVIĆ, predsjednik
2. ĐURĐA GIRTŠAL, potpredsjednica
3. NADA BROMBAUER, tajnica

te sedam članova Izvršnog odbora, tri člana Nadzornog odbora i tri člana Stegovnog suda.

Novoizabrani predsjednik zahvalio je na izboru u svoje i ime novoizabranih tijela i podnio Plan rada i Financijski plan za 2016. godinu.

Predsjednik
Udruge RFD Bjelovar - Garešnica:
Andrija Purković,

Održana Izborna skupština Udruge računovođa i financijskih djelatnika Dubrovnik

U Dubrovniku je 17. 9. 2015. godine u hotelu KOMPAS održana izborna skupština Udruge računovođa i financijskih djelatnika Dubrovnik.

Skupštini su osim članova Udruge nazočili: predstavnici grada Dubrovnika Nikola Pavlović i Anita Burić i predstavnici Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika voditelj Stručne službe HZRIF-a Ivica Milčić, univ. spec. oec. i Marijana Krivec.

Skupštinu je otvorio predsjednik Udruge Miroslav Kraljević i predložio dnevni red koji je jednoglasno prihvaćen. Nakon izbora radnih tijela Skupštine – radnog predsjedništva, verifikacijske komisije, kandidacijske komisije te zapisničara i ovjerovitelja zapisnika, predsjednik je podnio izvješće o radu Udruge u razdoblju između dviju skupština. Podnijeta su izvješća Nadzornog odbora o financijskom poslovanju i Stegovnog suda koja su jednoglasno prihvaćena. Predložene su izmjene Statuta koji je usklađen s novim Zakonom o udrugama te je za likvidatora Udruge predložena Ana Kraljević Milić. Svi prijedlozi su jednoglasno prihvaćeni. Podijeljena su priznanja Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika za aktivnosti u radu Udruge, i to: Udruzi RFD Dubrovnik, Atlantskoj plovidbi, d.d., Miroslavu Kraljeviću, Dubravki Radman i Tonku Tomšiću.

Na prijedlog kandidacijske komisije članovi su izabrali nova tijela Udruge za iduće četverogodišnje razdoblje:

1. MIRO KRALJEVIĆ, predsjednik
2. MARIJA KISIĆ KAMIĆ, potpredsjednica
3. ANKA DONATOVIĆ, tajnica

te ostala četiri člana Izvršnog odbora: Dubravka Ramadan, Tonko Tomšić, Anita Kušar i Boris Vladović Relja, tri člana Nadzornog odbora i tri člana Stegovnog suda.

Novoizabrani predsjednik zahvalio je na izboru u svoje i ime novoizabranih tijela i podnio Plan rada i Financijski plan za 2016. godinu.

Nakon Skupštine, Ivica Milčić, voditelj Stručne službe i savjetnik Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika održao je predavanje na temu novog Zakona o računovodstvu.

Predsjednik
Udruge RFD Dubrovnik:
Miroslav Kraljević

Jubilarna 15. Rifijada Slavonije i Baranje u Vinkovcima 12. 9. 2015.

Računovođe i financijski djelatnici Slavonije i Baranje, njih 350 iz 11 gradova, ove godine okupili su se u Vinkovcima najstarijem gradu u Europi čiji kontinuitet traje već 8000 godina, da održe svoju 15. jubilarnu Rifijadu bar jedan dan zaborave na brojke i propise, te podijele megdan u spotskom natjecanju.

Natjecatelje su pozdravili domaćin gospodin Josip Brgles, predsjednik udruge Vinkovci, prof. dr. sc. Danimir Gulin, zamjenik predsjednika HZRIF-a, a nakon prigodnog programa u kojemu su sudjelovale Vinkovačke mažoretkinje i "KUD Etno-golubica" Vinkovci, igre je otvorio gradonačelnik grada Vinkovaca, gospodin Mladen Karlić, dr. med.

Natjecalo se u 10 raznih sportova, naravno od nogometa, tenisa, stolnog tenisa, pikada pa sve do belota, ali posebnu pozornost su privukle igre iznenađenja, karike na marike i bacanje kamena s ramena samo za predsjednike udruga.

Natjecateljima su uručene medalje, udrugama priznanja, a donatorima zahvalnice. Posebnu zahvalu za uspjeh igara dugujemo gospodinu Josipu Brglesu, Daliboru Mustapiću te Valeriji Mustapić, članovima organizacijskog odbora.

Najuspješniji je bio domaćin grad Vinkovci, s osvojenih 6 zlatnih, 6 srebrnih i 3 brončane medalje, slijede Našice s 4 zlatne medalje, pa Osijek, N. Gradiška, Županja, Đakovo, Požega, Beli Manastir i Vukovar.

Okupili su se u vrijeme 50-ih jubilarnih Vinkovačkih jeseni kada grad odiše tradicijom, pjesmom, plesom i kulturom, te u vrijeme Hrvatskog olimpijskog dana Vinkovci 2015. godine. Jer Vinkovci i jesu grad sporta te imaju predivan sportsko-rekreacijski centar gdje je i održana Rifijada.

Na druženju uz glazbu i ples predsjednik udruge Vinkovci Josip Brgles, prijelaznu zastavu Rifijade predao je predsjednici Udruge grada Vukovara, gospođi Ceciliji Merkler, budućem domaćinu 16. Rifijade.

Predsjednik Udruge Vinkovci:
Josip Brgles, dipl. oec.

Vera WINTER

1923. - 2015.

Gospođa Vera Winter, dugogodišnja aktivistica Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika i Udruge računovođa i financijskih djelatnika Zagreb preminula je u Zagrebu 31. kolovoza 2015. u 93. godini života. Rođena je 21. svibnja 1923. godine u učiteljskoj obitelji u Glamoču, Bosna i Hercegovina. Diplomirala je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu 1947. godine te nedugo nakon toga odlazi u Beograd gdje se zapošljava u federalnom ministarstvu. Sredinom pedesetih zapošljava se u poduzeću Chromos. Kao ambiciozna i marljiva intelektualka i poslovna žena imala je vrlo uspješnu karijeru u Chromosu u kojem je ostala do umirovljenja. Sklona istraživačkom radu i pisanju ostavila je brojne stručne članke, studije i diskusije iz područja gospodarskog planiranja, a posebno organizacije i sustava planiranja u poduzećima. Tijekom svoje radne karijere uključila se u društveni i stručni rad Društva knjigovođa Hrvatske - podružnice Zagreb, a kasnije Udruge računovođa i financijskih djelatnika Zagreb. Svojim aktivnim radom i aktivnostima značajno je utjecala na razvoj Udruge Zagreb, kao i Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika. Svoje organizacijske i intelektualne sposobnosti nesebično je dijelila sa suradnicima u Udruzi Zagreb i Hrvatskoj zajednici. Bila je izvrstan suradnik, prijatelj i motivator mladima za usvajanje novih znanja i razvoj struke. Veliku je stručnu pomoć gospođa Winter pružila Hrvatskoj zajednici početkom 90-ih kada su stručnu službu napustili gotovo svi dotadašnji savjetnici. Svojim iskustvom i organizacijskom sposobnošću značajno je doprinijela formiranju i osposobljavanju nove savjetničke službe Hrvatske zajednice tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća.

Kao aktivan i stručni suradnik Hrvatske zajednice imenovana je 1983. za predsjednicu Komisije za simpozije i savjetovanja. Od 1983. do 1997. bila je predsjednica Odbora za simpozije Hrvatske zajednice. Sredinom 90-ih svoj veliki stručni, istraživački i organizacijski doprinos pružila je razvoju Udruge Zagreb. Tako je od 1995. do 2001. obnašala dužnost predsjednice Komisije za tribinu srijedom, tribinu četvrtkom, seminare i tečajeve. Članica je Upravnog odbora od 1997. do 2001. te članica Izvršnog odbora od 2001. do 2009. godine. Članica je Odbora za tečajeve i seminare od 2001. do 2005., a članica Odbora za tribinu srijedom i četvrtkom od 2006. do 2009. Bila je predsjednica Stegovnog suda Udruge Zagreb od 2009. do 2013. godine.

Za svoj stručni i društveni rad u Udruzi Zagreb i u Hrvatskoj zajednici gospođa Winter dobitnica je najviših državnih i stručnih priznanja, kao što su:

- plaketa u pozlati od Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika na prijedlog Udruge Zagreb (1982. godine)
- priznanje povodom 40. obljetnice Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika na prijedlog Udruge Zagreb (1994. godine)
- državno odličje Predsjednika Republike Hrvatske i to Red Hrvatskog pletera (1998. godine)
- priznanje povodom 50. obljetnice Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika na prijedlog Udruge Zagreb (2004. godine)
- priznanje Zaslužnog člana Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika (2004. godine).

Kao predsjednica Odbora za simpozije gospođa Winter uvijek se zalagala za mlade znanstvenike i njihovo sudjelovanje na simpozijima. S istančanim osjećajem analitičara i osobe s dugogodišnjim bogatim iskustvom znala je donositi racionalne i odmjerene prijedloge i stručne odluke. Gospođu Winter uvijek je krasila spremnost za ozbiljne stručne i društvene diskusije, ali i spremnost za šalu i humor. Bila je osoba iznimne emocionalne inteligencije.

U Udruzi Zagreb i u Hrvatskoj zajednici uvijek ćemo se sjećati lika naše drage Vere, empatične i kritične, moralne i humane kolegice i prijateljice.

Neka joj je vječna slava i hvala!

CJENIK ZA OBJAVU PROMIDŽBENIH PORUKA

UVJETI OGLAŠAVANJA U BOJI

A) KNJIGE I PRIRUČNICI

format 1/1	(220 x 150 mm)	4. omotna stranica	10.000,00 kn
		2. i 3. omotna stranica	7.000,00 kn
		unutarnji list	5.000,00 kn
format 1/2	(110 x 150 mm)	unutarnji list	3.000,00 kn
format 1/3	(70 x 150 mm)	unutarnji list	2.000,00 kn
format 1/4	(50 x 150 mm)	unutarnji list	1.500,00 kn

B) OGLASI U ČASOPISU

format 1/1	(205 x 285 mm)	(205 x 285 mm)	4. omotna stranica	10.000,00 kn
format 1/1	(205 x 285 mm)	(205 x 285 mm)	2. i 3. omotna stranica	8.000,00 kn
format 1/1	(180 x 252 mm)		unutarnji list	5.000,00 kn
format 1/2	(180 x 126 mm)	(90 x 252 mm)	unutarnji list	3.000,00 kn
format 1/3	(180 x 84 mm)		unutarnji list	2.000,00 kn
format 1/4	(180 x 63 mm)	(90 x 126 mm)	unutarnji list	1.500,00 kn
format 1/8		(90 x 63 mm)	unutarnji list	750,00 kn
objava financijskih izvještaja	(180 x 250 mm)		unutarnji list	2.500,00 kn

C) PRILOG "RIZNICA" I OSTALI SEPARATI

2. i 3. omotna str.	(205 x 285 mm)	4.000,00 kn
4. omotna stranica	(205 x 285 mm)	5.000,00 kn

unutar priloga 60% od cijena objave u osnovnom časopisu

D) OSTALI UVJETI:

- **navedeni iznosi uvećavaju se za PDV**
- **odobravamo agencijske popuste i popuste za višekratno objavljivanje**
- **rok za predaju gotovih materijala 20. u mjesecu**
- **materijale do 5MB primamo e-mailom u JPEG, TIFF i/ili PDF formatu (300 dpi)**
- **poseban smještaj - cijene se uvećavaju za 20%**
- **insertiranje promidžbenih materijala u čitavu nakladu ili selektivno poseban ugovor**
- **banner na web stranici: www.rif.hr — 1.000,00 mjesečno + PDV**

EFFECTUS
STUDIJ FINANCIJE I PRAVO

POREZNI SPECIJALIST

- ❒ ZA POREZNE SAVJETNIKE
- ❒ ZA ČLANOVE UPRAVE, DIREKTORE I IZVRŠNE DIREKTORE
- ❒ ZA ČLANOVE DRUŠTAVA, NADZORNIH ODBORA I UPRAVNIH VIJEĆA
- ❒ ZA FINANCIJSKE DIREKTORE, REVIZORE I ODVJETNIKE
- ❒ ZA VODITELJE RAČUNOVODSTAVA, RAČUNOVODSTVENE I POREZNE DJELATNIKE
- ❒ ZA POSLOVNE I FINANCIJSKE SAVJETNIKE I OBRTNIKE

Program osposobljavanja za poslove poreznog/e specijalista/ice izvodi se uz uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Klasa: UP/I-602-07/13-03/00238, Ur. br.: 533-25-13-0002. i Agencije za strukovno obrazovanje odraslih, Klasa: 602-07/13-02/99.

Uspješno završen program Poreznog specijalista omogućuje upis zvanja u E - radnu knjižicu i obavljanje poreznog savjetništva ograničeno u okviru svoje djelatnosti računovodstva i revizije.

Voditelji programa: ❑ dr. sc. Sandra Švaljek ❑ mr. sc. Ivan Idžojtić

PRAVNO ODREĐENJE POREZA

Predavači: ❑ dr. sc. Martina Dalić ❑ Ante Galić, dipl. iur. ❑ mr. sc. Zdenka Koharić ❑ Lidija Rostaš-Beroš, dipl. iur. ❑ dr. sc. Danko Špoljarić ❑ Davorka Štimac, dipl. iur. ❑ dr. sc. Sandra Švaljek

1. POREZNI SUSTAV RH I EU
2. OSNOVE POREZNOG PRAVA

EKONOMSKO ODREĐENJE POREZA

Predavači: ❑ Katica Amidžić Peročević, dipl. oec. ❑ dr. sc. Paško Anić Antić ❑ mr. sc. Ljubica Javor ❑ Renata Kalčić, dipl. oec. ❑ mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović ❑ mr. sc. Igor Milinović ❑ mr. sc. Branko Parać ❑ mr. sc. Marijana Stojanović ❑ mr. sc. Andreja Švigir

Ovlašteni porezni savjetnici: ❑ Krešimir Abramović, dipl. oec. ❑ mr. sc. Ilija Braovac ❑ mr. sc. Miljenka Cutvarić ❑ mr. sc. Ivan Idžojtić ❑ Marica Javorović, dipl. oec. ❑ mr. sc. Miljenko Javorović ❑ mr. sc. Nenad Kukić ❑ dr. sc. Marija Zuber

3. POREZ NA DOHODAK
4. POREZ NA DOBIT
5. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST
6. FINANCIJSKO I POREZNO IZVJEŠTAVANJE

Fond sati: 170 sati; **Vrijeme održavanja:** ponedjeljak - srijeda, od 17-20 sat
Cijena: 15.000 kuna (uključen PDV, radni pribor i literatura)
Polaznici mogu platiti školarinu jednokratno ili u obrocima:
- za jednokratnu uplatu 10% popusta, a svaki sljedeći polaznik dobiva dodatni popust
- mogućnost plaćanja u dvije ili tri rate

početak 12. listopada 2015.

Prijava za upis **POREZNI SPECIJALIST**

EFFECTUS
STUDIJ FINANCIJE I PRAVO

I. PODACI O POLAZNIKU

Prezime i ime: .....

Adresa prebivališta: .....

Telefon za kontakt: ..... e-mail: .....

II. PODACI O UGOVARATELJU

Tvrtka/naziv i sjedište: .....

Adresa: .....

Telefon: ..... Telefax: .....

e-mail: ..... OIB: .....

M.P.

potpis ovlaštene osobe: .....

Informacije: Maja Šimunović, spec. oec. e-mail: msimunovic@vsfp.eu
tel: 01 611 77 77; mob: 091/214-8003
www.effectus-uciliste.eu

Jeste li znali...

... da je Dubrovčanin Benedikt Kotruljević 1458. godine prvi u svijetu opisao primjenu dvojnog knjigovodstva. Njegova knjiga "O trgovini i savršenom trgovcu" predstavlja klasično znanstveno djelo gospodarstvene literature i čini temelj na kojem su se kroz stoljeća gradili principi dobrih poslovnih običaja.

Jeste li znali...

... da je ComEng 1988. godine razvio prvi knjigovodstveni program CIRIS na MS-DOS i Novell operativnom sustavu. Program je bio prepoznatljiv po lakoći korištenja, kvalitetnim poslovnim izvješćima i pouzdanoj bazi podataka. Već 1994. godine je razvijen i poslovni informacijski sustav za Windows platformu, a danas je CIRIS među vodećim programima te vrste na tržištu.

Njegova modularna programska tehnologija omogućava integraciju računovodstvene, komercijalne, poslovne i upravljačke funkcije.

CIRIS
POSLOVNI INFORMACIJSKI SUSTAV

- glavna knjiga
- salda konti kupaca i dobavljača
- porezna evidencija
- robno knjigov. i fakturiranje
- maloprodaja i ugostiteljstvo
- materijalno knjigovodstvo
- praćenje proizvodnje
- osnovna sredstva i sitni inventar
- obračun plaća i drugih dohodaka
- kadrovska evidencija
- blagajničko poslovanje
- obračun putnih naloga
- poslovanje obrtnika
- komunalno poslovanje
- proračunsko knjigovodstvo

Miramarska 109, 10000 Zagreb •
tel/fax: 01/ 6152 484, 6152 485 •
www.comeng-data.hr •
comeng@comeng-data.hr •

Com Eng
COMPUTER ENGINEERING

• Metohijska 4
• 20000 Dubrovnik
• tel/fax: 020/ 313 380, 313 381
• comeng-du@du.t-com.hr

MK-SOFT d.o.o. • Ljubljanica 13a • Tel/fax: 01/ 3028 209 • E-mail: mk-soft@zg.t-com.hr

Da sve bude na svom mjestu – **Point***2000*

Entropija je težnja sustava da spontano pređe u stanje veće neuređenosti, ili jednostavnije rečeno, da se – raspada, ako se izvana u njega ne ulaže dodatna energija, koja osigurava njegovo održavanje. To je svaki dan jasno vidljivo u poslovnom svijetu.

Ako se informacije, neophodne za donošenje ispravnih i pravovremenih poslovnih odluka ne osiguraju, firma postepeno propada. Da bi se to izbjeglo, *sve mora biti na svom mjestu.* A da bi bilo tako, brine se **Point***2000*.

Za one rijetke iz poslovnog svijeta, koji dosad nisu upoznali **Point***2000*, možemo reći da se radi o najraširenijem poslovnom informacijskom sustavu u Hrvatskoj, ali ukupno gledano, i u cijeloj regiji, čija izuzetna pouzdanost ima tri oslonca:
vrhunska softverska tehnologija (troslojna Oracle arhitektura), veliko iskustvo razvojnog tima i velika baza postojećih korisnika koja u suradnji sa razvojnim timom potiče neprekidno usavršavanje sustava. Pritom su cijene formirane po modelu *najviše po uloženoj kuni* nedostižne za konkurente u istoj kategoriji, jednako kao i gotovo nevjerovatna fleksibilnost u radu.

Područja primjene

Point*2000* je modularan programski proizvod sa velikim mogućnostima parametriranja. Izborom odgovarajućih modula te postavljanjem parametara, sustav je moguće koristiti u gotovo svim granama djelatnosti:
• Industrija • Trgovina (veleprodaja i maloprodaja) • Graditeljstvo
• Promet • Ugostiteljstvo • Bankarstvo • Državne ustanove • ...

Sveobuhvatni informacijski sustav

Point*2000* je namijenjen informatizaciji gotovo svih segmenata poslovanja privrednog subjekta. Svi moduli sustava međusobno su povezani, tako da transakcija nastala u jednom modulu, automatski izaziva promjene u svim modulima u kojima je to potrebno.

Point*2000* pokriva slijedeće segmente poslovanja:
• Nabava, Prodaja • Knjigovodstvo i Financije • Zalihe • Fakturiranje
• Proizvodnja • Servisi • Poslovodstva • Kadrovi • Plaće• Drugi dohodak • Trajna (osnovna) sredstva • POS sustavi u trgovini i ugostiteljstvu • ...

Point*2000* raste s Vama

Osim što vam pruža uvid u podatke i daje informacije neophodne za vođenje Vašeg poslovanja, **Point***2000* i raste u skladu s Vašim potrebama. Zbog njegove modularne arhitekture u mogućnosti ste u bilo koje vrijeme proširiti svoj informacijski sustav, bilo dodavanjem novog računala koje pristupa sustavu, bilo proširenjem mogućnosti sustava. Kao u slagalici, Vi jednostavno dodajete nove module sustava, šireći na taj način njegovu funkcionalnost. Od izuzetne važnosti je da svaki novi aplikacijski modul radi na isti način kao i prethodni, što uz istovjetno korisničko sučelje omogućuje njegovo brzo usvajanje, te uštedu Vašeg vremena i Vaših sredstava.

POINT

10255 Zagreb, Donji Stupnik, Gospodarska 12, telefon: +385 (0)1 6530-999, fax: +385 (0)1 6530-990, e-mail: point@point.hr • http://www.point.hr
Regionalni ured: HR-21204 Dugopolje, Kneza Domagoja 59, Poslovna zona Dugopolje, telefon: +385 (0)21 44 00 66, fax +385 (0)21 567 932
Support centar Ploče: HR-20340 Ploče, Trg Prišnica 1, tel./fax: +385 (0)20 670 222; 670 276 E-mail: point@point.com.hr • http://www.point.com.hr

QUALITY SYSTEM CERTIFICATION ISO 9001 DNV

www.marketingart.hr